ہونی

(پنجابی ناول)

ہرمُہیندر سنگھ چاہل

ہونی

ہونی

ہرمُہیندر سنگھ چاہل

اُلتھا:

محمد آصف رضا

ماں بولی ریسرچ سینٹر، لاہور

HONI

by

Harmohinder Singh Chahal

Translitrition:

Muhammad Asif Raza

ناں کتاب: ہونی

لکھاری: ہمیندر سنگھ چاہل

اُلتھا: محمد آصف رضا

چھپن ورھا: ستمبر 2016

چھپواک:

ماں بولی ریسرچ سینٹر لاہور

MAAN BOLI RESEARCH CENTER, LAHORE

1

اوہ ایس چھوٹی جیہی پہاڑی اُپر کھڑا چھپدے ہوئے سورج نوں ویکھ رہیا سی۔ اوہنوں سورج دے چھپن دی اُڈیک سی۔ اوہدا کم ہنیرا ہوندیاں ہی شروع ہونا سی۔نال دا مُنڈا پرمویر اک پاسے ڈریا سہمیاں جیہا بیٹھا سی۔ پرمویر نوں تھوڑی دیر پہلاں ہی اوہ، ہوزے مارٹینز دے گھروں لے کے تُریا، جتھے اوہ کھڑے سن ایہہ تزوانا شہر دے باہر ول دا علاقہ سی۔ اوہ ایس علاقے دے چپے چپے دا بھیتی۔ اوہنے اُپر چڑھدے ول نگاہ ماری۔ پہاڑی دُور تک وکھائی دیندی اک لیک جیہی بن جاندی۔ اودھروں دھیان ہٹا کے ہیٹھاں ول ویکھیا۔ ایدھر وی پہاڑی دا اوہ سرا دس رہیا سی، جتھے سورج لُکن دی تیاری کر رہیا سی۔فیر اوس دی نظر سجے ہتھ ول چلی گئی۔ دُوسرے پاسے پہاڑی دے پیراں وچ سنگھنا جنگلی گھاہ دس رہیا سی۔ اوس توں اگے بھاری بھرکم سرکنڈا سی۔ تھوڑا ہور اگانہہ ہوندیاں جتھے سرکنڈا ختم ہوندا سی اوتھے آپس وچ پھسیاں ٹاہنیاں والے جنگلی بُوٹے آ جاندے سن۔ فیر اوہ وی گھٹدے جاندے سن تے اخیر تے جا کے اُچی مضبوط کنڈیالی تار وکھائی دے رہی سی۔ کنڈیالی تار پار کردیاں سار اگے دو لین والا ہائی وے سی۔ ہائی وے دے دُوسرے پاسے دھرتی پدھری سی۔ ایتھوں جدھر وی نظر مارو دُور دُور تک انگوراں دے باغ وکھائی دیندے سن۔ کھیتاں دے اُپروں دی دُور اسمان چھوہندیاں عمارتاں دسدیاں سن۔ کنڈیالی تار دے اوس پار دا ایہہ مُلک امریکہ سی۔فیر اوہنے کھبے ہتھ

نظر ماری۔ ایدھر پہاڑی دے پیراں چ چھوٹا جیہا برساتی نالہ سی۔ ایس نالے دا پاٹ کتے زیادہ ہو جاندا سی تے کتے بہُت گھٹ۔ گھٹ پاٹ والی جگہ اُپر لوڑ انوسار لکڑی دے پُل بنے ہوئے سن۔ نالے دے دُوسرے پاسے عام جیہی سڑک سی۔ سڑک توں پار رہائشی علاقہ شروع ہو جاندا سی۔ سادھارن جہے اک اک جاں کدھرے دو دو منزلے مکان سن۔ اگانہہ نوں ودھدیاں شہر شروع ہو جاندا سی۔ باہر ول ٹریفک گھٹ دس رہیا سی پر شہر دے اندر ول نوں ٹریفک دی بہُت بھرمار سی۔ کنڈیالی تار دے ایس پار دا مُلک میکسیکو سی تے' تزوانا 'میکسیکو دا اک وڈا شہر۔ ایس تار دے اک پاسے دُنیا دا امیر تے طاقتور مُلک امریکہ اتے دُوسرے پاسے اک انتہائی غریب مُلک میکسیکو سی۔ کم دے زور ویلے مطلب فصل دی کٹائی جاں چُگائی ویلے میکسیکن لوکاں دے جھُنڈاں دے جھُنڈ غیر قنونی ڈھنگ نال بارڈر پار کرکے امریکہ ول جاندے سن۔ کم دے مُکدیاں ہی ایہہ لوک واپس آپنے مُلک میکسیکو مُڑ آؤندے سن۔ کُجھ کُو واپس آؤن دی بجائے امریکہ دے اندر ول نوں نکل جاندے سن۔ ویسے تاں بارڈر اُپر چووی گھنٹے بڑا سخت پہرہ رہندا سی۔ اُپر ہمیشہ ہیلی کاپٹر اُڈدا پھردا، جو کہ پہاڑی دے اُپر گیڑے کڈھدا ہر پنج ست منٹاں بعد ایدھر اُدھر لنگھ جاندا سی۔ پر میکسیکن لوکاں نے ایس پہاڑی وچوں دی گُپت ڈنڈیاں بنائیاں ہوئیاں سن۔ لوڑ پین تے اوہ ایہناں گُپت رستیاں راہیں بڑے آرام نال پار لنگھ جاندے سن۔ ایتھوں دی صرف میکسیکن لوک ہی بارڈر نہیں سن لنگھدے، سگوں دُنیاں بھر دے غیر قانونی ڈھنگ نال امریکہ جان والے بہوتے لوک وی اسے رستے ہی بارڈر پار کردے سن۔ پر باہرلے لوکاں نوں بارڈر پار کرن لئی کسے مقامی میکسیکن دی

لوڑ پینڈی سی۔ اوہناں دی ایہہ لوڑ پُوری کردے سن میکسیکن ایجنٹ۔ ایہناں ایجنٹاں نے بارڈر اُپر پینڈے میکسیکن شہراں و چ گینگ بنائے ہوئے سن، جو دن رات ایس کم و چ رُجھے رہندے سن۔ ایہہ گینگ صرف لوکاں نوں بارڈر پار کرواؤن دا کم ہی نہیں سن کردے، نال ہی ایہہ نشیاں دا کاروبار وی بہُت وڈے پدھر تے کردے سن اتے ایس توں علاوہ کتلو گارد کرنا وی ایہناں دا اک دھندا سی۔ اسے کرکے میکسیکو دے بارڈر اُپرلے شہراں وچ زُرم بہُت زیادہ سی۔ دوناں پاسیاں دیاں سرکاراں بھاویں بہُت کوششاں کردیاں کہ ایس غیر قنونی دھندے نوں ٹھّل پے جاوے، پر ایہہ جرائم پیشہ لوک، ستھانک پُولیس نال مل کے آپنے نشیاں دی سمگلنگ، مانوی تسکری اتے ہور غیر قنونی دھندے بے روک ٹوک چلاؤندے رہندے سن۔ اوہدا آپنا گینگ سی۔ اوہ وی ایدھر اُدھر دے چکر لاؤندا ہی رہندا سی۔ جیویں کہ اج اوہ ایس مُنڈے نوں لے کے جارہیا سی۔ پر اج اوہنے من وچ آپنے کاروبار توں ہٹ کے اک بہُت ہی بھیانک چھڑینتر رچیا ہویا سی۔ اک پاسے اوہ چھُپدے سورج ول ویکھ رہیا سی تے نال ہی اوہ چور اکھ نال پرمویر ول ویکھ لےندا، جو کہ گوڈیاں دوآلے باہاں دی کرنگڑی پائی، نڈھال جیہا ہویا پیراں بھار بیٹھا سی۔ آخر سورج چھُپ گیا تے آلے دوآلے ہنیرے دی کالکھ جیہی اُترن لگ پئی۔

"چل بئی مترا اُٹھ، وقت ہو گیا۔" اوہنے پرم ویر نوں سُنا کے کیہا۔ پرم ویر کھڑا ہو گیا۔

"توں آپنا پاسپورٹ تے باقی کاغذ پتر جو کُجھ وی تیرے کول ہے، اوہ مینوں پھڑادے تاں کہ اگے آپاں نوں کوئی سمسیا نہ آوے۔" اوہ پرم ویر دے نیڑے آ‌ؤندا بولیا۔ پرمویر نے اوہدے حکم دا پالن کیتی تے آپنا پاسپورٹ اتے بٹُوآ اوہدے حوالے کر دتا۔

"چنگی طرحاں ویکھلے، کتے کُجھ رہ نہ گیا ہووے۔"

"آہ لئو جی۔" پرمویر نے جیباں اُلٹ پُلٹ کے اوس دی تسلی کروائی کہ ہُن اوس کول بدن دے کپڑیاں توں بناں ہور کُجھ وی نہیں سی۔

"ٹھیک اے پھر۔" اینا کہندا اوہ اُپر اسمان ول ویکھن لگیا۔ دوروں اُڈیا آ‌ؤندا ہیلی کاپٹر جیوں ہی گیڑا کڈھ کے اوہناں دے اُپروں دی واپس مُڑیا تاں اوہنے پرم ویر نوں اشارہ کیتا تے اوہ امریکہ دے بارڈر ول نوں تُردے پہاڑی دی چڑھائی چڑھن لگے۔ کدے اوہ آپ اگے ہو لےندا تے کدے اوہ پرمویر نوں مُوہرے لا لےندا۔ تھوڑی دیر بعد ہلکیاں کنیاں اُتر پئیاں۔ اوہ اک درخت ہیٹھ ہو گئے۔ دس کُو منٹ بعد موسم ٹھیک ہویا تاں اوہ فیر تُر پئے۔ تھوڑی دُور جا کے اک دم ڈونگھی ڈھلان آ گئی۔ لانگھے والی ڈنڈی ڈھلان دے دُھر ہیٹھاں تک جاندی سی تے ہیٹھاں توں دُوجے پاسے اُپر ول جا چڑھدی سی۔ اوہ ڈنڈی دے آلے دوآلے کھڑیاں جھاڑیاں دیاں ٹاہنیاں نوں ہتھ پاؤندے ہولی ہولی ہیٹھاں نوں اُترن لگے۔ تھوڑی دیر پہلاں پایاں کنیاں کارن ڈنڈی اُپر تلکن سی تے اوہ ہولی ہولی ہیٹھاں نوں جا رہے سن۔ اوہ کافی ہیٹھاں جا چُکے سن کہ پرمویر دا اچانک پیر تلکیا تے اُدھروں ٹاہنی توں ہتھ چُھٹ گیا۔ اوہ لوٹنیاں کھاندا ہیٹھاں اک ڈونگھے ٹوئے وچ

جا ڈگیا۔ اوہ چھیتی دینے پرمویر دے نیڑے گیا تے اوہنوں دوناں بانہاں توں پھڑ کے باہر کھچین دی کوشش کرن لگیا۔ اُدوں ہی اوہنے من وچ کُجھ سوچیا تے اُسدیاں اکھاں وچ وحشی پُنا اُتر آیا۔ اوس دی کوشش نال پرمویر تقریباً ٹوئے توں باہر نکل ہی آیا سی کہ اوہنے اکدم اُسدیاں بانہاں چھڈ دتیاں۔ پرم ویر چُھال دینے واپس ٹوئے وچ ڈگ پیا۔ اوہنے اُپر ول ویکھدیاں اندازہ لایا کہ پرمویر جتھے پیا ہے اوہ تھاں پہاڑی دے بالکُل ہیٹھاں اک گُم نام کھڈا ہے۔ اوہنے اک وار دوبارہ پرمویر نوں اُپر تک لیاندا تے فیر ہتھ چھڈ دتے۔ پرمویر زور لاؤندا تے منتاں کردا ہنبھ چُکا سی۔ تیسری وار اوہنے ہیٹھاں ٹوئے ول ہتھ ودھائے۔ پرم ویر جدوں اوہدے نیڑے آیا تاں اوہنے کھبا ہتھ مُوہرے کر دتا۔ پرمویر نے دوناں ہتھاں نال اوہدا ہتھ گُھٹ کے پھڑ لیا۔ اوہ کھبے ہتھ نال پرمویر نوں اُپر نوں لئی آیا تے اوہدا سجا ہتھ پینٹ دی پچھلی جیب ول چلا گیا۔ اُپر ول کھچدیاں اوہنے پرمویر دا چہرہ بالکُل آپنے ساہمنے کر لیا۔ اُدوں ہی اوہنے سجے ہتھ نال پینٹ دی پچھلی جیب' چوں پُوآئنٹ ٹو ٹو دا روالور کڈھ کے پرمویر دے متھے نال لا لیا۔

"بھائی جی ہاڑے رب دے واسطے مینوں نہ مارو، پلیز مینوں ب..چا..او..میں....۔"

ایس توں پہلاں کہ پرمویر دی گل پُوری ہوندی اوہنے روالور دا گھوڑا دب دتا۔ بس کڑک دا کھڑکا ہویا تے پرمویر دا سریر ستھل ہون لگیا۔ اوہدے کھبے ہتھ دوآلے پرمویر دے ہتھاں دی پکڑ ڈھلی پین لگی۔ آخر پرمویر دے ہتھ چُھٹ گئے

تے اوہ گیڑے کھاندا مُودھے مُونہہ کھڈّے وچ ڈِگ پیا۔ پانی ' چوں کُجھ بُلبلے جہے نکلے فیر ہولی ہولی پانی ستھر ہو گیا۔

اُسنے آپنا سامان سنبھالیا تے ساہمنی چڑھائی چڑھدا اکو ساہے اُپر جا پہُنچیا۔ اُپر کھڑو کے اوہنے ہیٹھاں ول نگاہ ماری۔ ہیٹھاں گھُپ ہنیرے وچ کُجھ وی دکھائی نہ دتا۔ فیر اوہ اوتھوں تُر پیا پر اپنے نوں اوہنے ساہمنے ڈرٹ بائیک گھُمدے ویکھے۔ اوہ سمجھ گیا کہ ایہہ امریکن بارڈر پیٹرول پُولیس والے ہن۔ اوہنے کُجھ دیر اوتھے ہی رُک کے اوہناں دے مُڑ جان بارے سوچیا تے اوہ اک وڈے درخت دے تنے مُڈھ لگ کے بیٹھ گیا۔ اوس دی نظر دوبارہ ہیٹھاں ول چلی گئی۔ ہیٹھاں گھُپ ہنیرا تے پُوری خاموشی پسری ہوئی سی۔ صرف بینڈیاں دی ٹیں ٹیں توں بناں اوتھے کُجھ نہیں سی۔ فیر اوہنے سر گھُماؤندیاں پچھے ول ویکھیا۔ تزوانا شہر دیاں لائیٹاں دُور رہ گئیاں سن۔ اوہنے ہور دُور اُپر ول نگاہ ماری۔ ساہمنے اسمان اُپر ٹمٹماؤندے تارے دِس رہے سن۔ فیر اوہدا من پچھانہہ نوں پرتن لگیا۔ اوہنوں پچھے بیتی زندگی دیاں گھٹناواں یاد آؤن لگیاں۔ اوہنوں اوہ ویلا یاد آیا جدوں اوہ انڈیا چھڈ کے بھجیا سی۔ اُدوں اوہ دلیؤں فلائیٹ لے کے کنیڈا نوں جارہیا سی۔ رستے وچ پھرنی ایئرپورٹ تے جہاز بدلناں سی۔ پر اوہ پھرنی توں اگے دی فلائیٹ چ چڑھیا ای نہ تے اوتھے ای رُک گیا۔ بعد وچ ایجنٹاں دی مدد نال اوہ فرنی توں گوٹی مالا جا پہُنچیا سی۔ اوتھوں اوس دی سکیم میکسیکو وچوں دی لنگھ کے امریکہ جان دی سی۔ اسے مقصد لئی اوہ اک ایجنٹ لڑکی دی مدد نال میکسیکو دے دکھن ولوں چلیا، اُتر والے پاسے، امریکہ دے بارڈر ول جارہیا سی۔ جدوں اوہ پیوبلا سٹی وچوں دی لنگھ رہیا سی تاں میکسیکن پُولیس

دے دھکے چڑھ گیا۔ پُولیس نے اوہنوں پھڑ کے جیلِ وچ تُن دتا۔ کئی مہینیاں بعد اوس دی ضمانت اوسے میکسیکن ایجنٹ لڑکی جانی کہ گسل سوسا نے کروائی سی۔ گسل سوسا اک سوہنی سُنکھی میکسیکن کُڑی سی جیہڑی کہ آپنے بھرا دے گینگ وچ کم کردی سی۔ اوہدے بھرا ٹونی سوسا دا کافی وڈا گینگ سی جیہڑا کہ غیر قنونی ڈھنگ نال لوکاں نوں امریکہ ول بھیجن توں علاوہ ڈرگ دا دھندا وی کردا سی۔ جیل چوں باہر آؤن توں بعد اوہ کُجھ دیر گسل سوسا دے گھر رہیا۔ اسے دوران اوہناں وچ نیڑتا بن گئی تے دوناں نے ویاہ کروا لیا۔ گسل سوسا نال ویاہ کرواؤن پچھوں ہی اوہنوں میکسیکو وچ رہن دی اجازت مل گئی سی تے اوہنے اوتھے ہی ٹکن دا من بنا لیا۔ اوہنے کم وی گسل سوسا ورگا ہی شروع کر دتا۔ اوہ اوہدے بھرا ٹونی سوسا دے گینگ وچ شامل ہو گیا تے لوکاں نوں بارڈر پار کرواؤن دا کم کرن لگیا۔ جدوں اوہ کم وچ پُورا ماہر ہو گیا تاں ٹونی سوسا نے اوہنوں گوٹی مالا دے بارڈر اُپر لا دتا۔ جتھے اوہ کم کردا سی اوتھے گوٹیمالا اتے میکسیکو وچکار دریا پیندا سی۔ اوہ لوکاں نوں گوٹیمالا والے پاسیوں کشتی راہیں دریا وچوں دی میکسیکو ول لنگھاؤندے ہوندے سن۔ اگانہہ ایہہ لوک ایجنٹاں راہیں سارا میکسیکو پار کرکے دُھر اُتر ول پہنچ جاندے۔ اوتھے کوئی دُوسرا ایجنٹ ایہناں نوں بارڈر پار کرا کے امریکہ اپڑدا کر دیندا۔ ایہناں دا پُورا نیٹورک بنیاں ہویا سی۔ اوہ لوکل پُولیس نال مل کے ایہہ دریا پار کرواؤن والا کم کردا ہوندا سی۔ اوتھے اوس دی پُوری دھاک جمی ہوئی سی۔ فیر اک دن کُجھ گڑبڑ ہو گئی۔

اوس دن شامی چار کُو وجے اوہ دریا دے کنڈھے پہُنچ گیا سی۔ پہلاں اوہنے آلے دوآلے ویکھیا۔ کدھرے کوئی ہلجُل نہیں سی۔ فیر اوہ پولے قدم پُٹدا تھوڑا ہور اگے نوں ہویا۔ اوہنے دریا دے کنارے تے کھڑ کے ساہمنے ول نظر ماری۔ گھسمیلے جہے پانی دیاں چھلاں نے کھوُرو پایا ہویا سی۔ راتیں پییاں کارن دریا کنو کنی ہویا پھردا سی۔ اوہنے دریا دے اُپر ول ویکھیا تاں ہر پاسے پانی ہی پانی وکھائی دیندا سی۔ ہیٹھاں ول وی ایہی کُجھ دسدا سی۔ اُپر اتے ہیٹھاں دریا دا پاڑ کافی چوڑا سی۔ صرف ایہی اک تھاں سی جتھے کہ دریا دا پاڑ تھوڑا گھٹ چوڑا سی۔ اوس دی سوچنی انوسار پاڑ دا گھٹ ہونا ہی اوہدے کم لئی ایہہ اک چنگی جگاٰ سی۔ فیر اوہنے اُپر اسمان ول نظر ماری۔ پچھلی رات، ہٹ ہٹ کے مے پیندا رہیا سی۔ ہُن مینہہ دے تاں کوئی آثار نہیں سن، پر بدلوائی اجے وی پُوری سی۔ اکتوبر دا اخیر جیہا سی۔ بہُتی ٹھنڈ تاں اجے نہیں اُتری سی پر رات والے مے کارن ٹھنڈی ہوا چل رہی سی۔ ہوا تیز ہون کارن لگدا سی جیویں کہ ٹھنڈی ہوا وچ دی نکلدی ہووے۔ اوہنے گھڑی ویکھی۔ پونے پنج وج رہے سن۔ سورج بھاویں اجے چھُپیا نہیں سی پر بدلوائی ہون کارن ہنیرا ہو چلیا سی۔ ایہی وقت اوہدے کم لئی بڑا ڈھکواں سی۔ اینے نوں اوہنے پچھے ٹرک دے رُکن دی آواز سُنی۔ ٹرک' چوں تن جنے اُترے۔ ایہہ اوہدے ہی بندے سن، اتے ایہہ تنو ہی میکسیکن سن۔ اوہناں تناں جنیاں نے، کشتی ٹرک چوں لاہ کے دریا کنڈھے لیا کھڑی کیتی۔ کشتی مالک آپنی تیاری کرن لگ پیا تے اوہدے باقی دو ساتھیاں نے ٹرک پچھے کدھرے جھاڑیاں وچ لُکا دتا۔ پُورے پنج وجے اوہناں کشتی دریا وچ ٹھل دتی تے دُوسرے پاسے جانی کہ گوٹی مالا ول نوں

چل پئے۔ ایدھروں جتھوں اوہ تُرے سن اوہ تھاں میکسیکو و چ پیندی سی۔ ایتھے ایہناں دونوں مُلکاں، گوٹی مالا اتے میکسیکو وچکار ایہہ دریا ہی بارڈر سی۔ چھلاں کشتی نوں چُک چُک کے مار رہیاں سن۔ پر ہنڈھیا ورتیا کشتی مالک بڑے دھیان نال کشتی نوں دُوسرے کنارے لے گیا۔ اوتھے کنارے پہُنچدیاں ہی اوہنے کشتی اک بُوٹے دے تنے نال بن دتی تے اوہ سارے باہر نیڑے ہی دسدے کوٹھے ول بھج پئے۔ اوہناں جیوں ہی کمرے دا دروازہ کھولیا تاں بھُنجے فرش تے بیٹھے باراں چوداں جنے ڈردے تُرنت کھڑے ہو گئے۔ سبھ دے چہرے ہراسے ہوئے سن اتے موںہاں اُپر پلتن چھائی ہوئی سی۔ ڈر کارن اوہناں وچوں کوئی اُچی ساہ وی نہیں سی لے رہیا۔

"چلو چھیتی کرو، لے چلو ساریاں نوں۔" اوہنے آپنے بندیاں نوں حکم چاڑھیا۔

"اک منٹ!س کشتی والا ساہمنے کھڑے بندیاں دی گنتی کرن لگیا۔ گنتی مُکا کے اوہ بولیا۔

"تُسیں تاں کیہا سی کہ دس بندے نے، پر ایہہ تاں چوداں جَنے نیں؟"

"اوئے کوئی نہیں اک دو ودھ صحیح، چل ہُن چلیے۔"

"نہیں، ایہہ نہیں ہو سکدا۔"

"کیوں نِی ہو سکدا؟" اوہنے اکھاں کڈھیاں۔

"کیونکہ میری کشتی 'چ اینے بندیاں نوں چُکن دی سمرتھا نہیں۔ اُپروں موسم وی بڑا خراب اے۔" پیسے تاں بھاویں اوہنوں گنتی دے حساب ہی ملنے سن، پر اوہ زیادہ بھار کارن ڈر رہیا سی۔

"اوئے توں تُرن والا بن۔ کُجھ نہیں ہوندا۔" اوہ رُعب نال حکم دین دے لہجے 'چ بولیا تے اوہنے بندیاں نوں نال تور لیا۔ اگانہہ چھیتی چھیتی اوہناں ساریاں نوں کشتی 'چ لدیا تے اوہ ہتھ چ پستول پھڑی آپنے بندیاں سمیت وچکار کھڑا ہو گیا۔ نال ہی اوہنے کشتی تورن دا اشارہ کیتا۔ کشتی ہولی ہولی دریا دے دُوسرے پاسے نوں تُر پئی۔ کشتی اجے ادھ وچکار جہے ہی پہُنچی سی کہ ہوا دے تیز تھپیڑیاں اتے جھل پاؤندیاں چھلاں نے کشتی نوں گول چکری چ گھُماؤندیاں ڈولن لا دتا۔

"بھار بہُت زیادہ اے !کُجھ کرو نہیں تاں کشتی ڈُب جانی ایں۔" کشتی مالک اُچی بولیا۔ اوس دی ڈری ہوئی آواز سُن کے سارے گھبرا کے ایدھر اُدھر ویکھن لگے۔

"اک پیِس گھٹ کر دیو۔ نہیں تاں سارے مارے جاواں گے۔" کشتی مالک فیر چیکیا۔ اوہدے ایناں کہن دی دیر سی کہ اوہنے آپنے ساتھیاں نوں اشارہ کیتا۔ اوہدا اشارہ سمجھدیاں ہی اوہناں نے کشتی 'چوں اک چینے مُنڈے نوں بانہاں توں پھڑ کے چُکیا تے دریا چ وگا ماریا۔

"بھار اجے وی زیادہ اے، اک پیِس ہور گھٹاؤ۔"

اوہدے دوبارہ کہن تے اوہنے آپنے ساتھیاں نوں پنجابی و چ گالھ کڈھی تے اشارہ کیتا۔ اوہنوں پنجابی بولدا ویکھ کے اوہدے پیراں چ بیٹھا مُنڈا کسے آس جیہی نال اوس ول جھاکیا۔ پر اوہناں اوسے مُنڈے نوں ہی بانہاں توں پھڑ کے چُک لیا۔ اوہ ہتھ بنھی اوس ول ہراسیاں نظراں نال ویکھدا کسے آس جیہی 'چ کُرلایا۔

"بھائی جی !ہاڑے بچالو!!س اوس دیاں مُنڈے نال اکھاں ملیاں۔ مُنڈے دیاں اکھاں وچ انتم سمیں دی رحم منگدی بے بسی سی۔ پر اُسدیاں اکھاں وچ کوئی ترس بھاونا نہیں سی۔ اوہنے پل کُو بھر مُنڈے ول ویکھیا تے فیر آپ وی اگانہہ ہو کے اک ہتھ اوس دی بانہہ نوں پایا تے دریا ول دگاہ ماریا۔ دو چار وار گڑوں گڑوں جیہی ہوئی تے مُنڈا پلاں وچ ہی دریا دے پانی چ الوپ ہو گیا۔ اینے نوں تیز ہوا لنگھ گئی تے کشتی شانت ہو کے چلن لگی۔ کنڈھے تے پہُنچدیاں ہی اوہ سارے مُنڈیاں نوں نال لے کے بھج نکلے۔

اسدے تن کُو دناں بعد دریا کناریوں دو بدیشیاں دیاں لاشاں ملیاں تاں گل پولیس دے وڈے افسراں تک جا پہُنچی۔ اوہناں نوں اوہ راہ چھڈنا پیا۔ نال ہی اوہناں نوں آپنے بوس ٹونی سوسا دا حُکم ملیا کہ اوہ کُجھ دیر چُپ رہن تے اگلے حکم دی اُڈیک کرن۔ اوہ تھوڑے دناں لئی چھُپن منتر ہو گئے۔ کُجھ دن بیتن پچھوں ٹونی سوسا نے فیر توں کم شروع کرن لئی کہہ دتا۔ اصل وچ اوہنے آپنے کم لئی کوئی نواں راہ لبھ لیا سی۔ ایہہ راہ ایدھروں کدھرے دُوسرے پاسے دی بارڈر چیک پوسٹ سی۔ ایہہ سڑک دا رستہ سی۔ ایتھوں دی گوشت دے بھرے ٹرک ٹریلر لنگھدے سن۔ میٹ وڈے وڈے پھریزراں وچ بند ہوندا سی۔ اوہناں نے نواں ڈھنگ کڈھ لیا۔ اوہناں ایس چیک پوسٹ والیاں نال گنڈھ تُپ کر لئی۔ ہُن اوہ گوٹی مالا والے پاسیوں ایس چیک پوسٹ توں تھوڑا پہلاں غیر قنونی لنگھن والے لوکاں نوں ایہناں میٹ والے فریزراں چ بند کر دیندے تے جیوں ہی ایہہ ٹرک ٹریلر ایس چیک پوسٹ اُپروں لنگھ کے میکسیکو وچ پہُنچ جاندے تاں فریزراں وچ بند

لوکاں نوں باہر کڈھ لیا جاندا سی۔ کئی بیمار ہو جاندے تے کئی تاں بے ہوش وی ہو جاندے۔ پر اوہناں دا مطلب صرف لوکاں نوں پار لنگھاؤن تک ہوندا سی۔ کم ٹھیک ٹھاک چل رہیا سی کہ وچدی ہور ہی وگھن پے گیا۔ اک دن گوشت دا بھریا ٹرک بالکُل چیک پوسٹ دے اُپر آ کے خراب ہو گیا تے کافی دیر اوتھے ہی کھڑا رہیا۔ اوہ بھجا نسی کر ہی رہے سن کہ اپنے نوں فوڈ کنٹرول محکمے والے آ پہُنچے۔ محکمے والیاں نے ٹرک دے فریزر کھُلوائے تاں وچوں اٹھ بندیاں دیاں لاشاں ملیاں۔ پُولیس وچ ہڑکنب مچ اُٹھیا۔ ٹونی سوسا دا سارا گروپ الوپ ہو گیا۔ اوہ ایتھوں کدھرے دُور جان دی تیاری کر ہی رہے سن کہ گروپ دے سرگنے، ٹونی سوسا دا کسے ورودھی گروپ نے قتل کر دتا۔ ہُن تاں اوہ اک پل وی ایتھے نہیں سن رُک سکدے۔ اوہنے آپنے نیڑلے ساتھی ہوزے مارٹینز نوں نال لیا تے اوہ میکسیکو دے دُھر اُتر ول دے شہر، تزوانا پہُنچ گئے۔ ایتھے آؤن پچھوں ہی اوہدا گسل سوسا نالوں وی سنبندھ ٹُٹ گیا۔ ایدھر ایہناں نے گروپ بنا کے غیر قنونی ڈھنگ نال لوکاں نوں تزوانا والا بارڈر پار کرا کے امریکہ لنگھاؤنا شروع کر دتا۔ ایتھے چھیتی ہی اوہناں دا کم پُوری گتی نال چل پیا۔ ایس بارڈر اُپر دی ہورناں توں علاوہ ایشئین لوک وی لنگھدے سن۔

ہوزے مارٹینز دا گھر تزوانا شہر دے اُتر والے پاسے امریکہ دے بارڈر ول پیندا سی۔ ایس گھر وچ بیٹھاں تن چار کمرے تے کُھلا ویڑھا سی۔ دُوسری منزل تے چار کمرے سن۔ ایہناں اُپرلے کمریاں نوں اوہ آپنے مہماناں لئی ورتدے سن۔ مہمان اوہناں دے نت نویں آؤندے سن۔ مہمان مطلب کہ غیر قنونی ڈھنگ نال

بارڈر پار کرن والے لوک۔ اوہناں نوں جدوں ہی اجیہے لوکاں دا کوئی گروپ مل جاندا تاں اوہ اوہنوں ہوزے مارٹینز دے گھر ٹھہرا دیندے۔ فیر موقع ملدیاں ہی اوہ گروپ نوں بارڈر پار کرا کے امریکہ پہُنچدا کر دیندے۔ ایس طرحاں دے گرُپاں نوں اوہ ہمیشہ ہوزے دے گھر ٹھہراؤندے سن پر اجیہے ویلے اوہ آپ، باہر کدھرے ہوٹل وچ ٹھہردے سن۔ اوس دن وی اوہ آپنے کم اُپر لگے ہوئے سن۔ سویر ویلے ہی ہوزے نوں اطلاع ملی سی کہ کوئی نواں گروپ، تژوانا دے ڈاؤن ٹاؤن بس سٹینڈ پہُنچ رہیا ہے۔ اوس گروپ نوں قابو کرن لئی ہوزے بجا نسی کری جا رہیا سی۔ ایس بارے اوہنوں ہوزے نے دسیا تاں ہویا سی، پر ہوزے نوں باہر پھردے نوں ہی کافی دیر ہو چکی سی۔ باہروں ہی ہوزے نے اوہنوں فون کیتا۔ سرہانے پئے فون دی گھنٹی سُن کے، اوہ گہری نیند چوں چھیتی دینے اُٹھیا۔ اوہنے فون اُٹھا کے کن نوں لایا تاں ہوزے نے اوہنوں دسیا کہ گروپ نوں بس سٹینڈ توں چک کے اوہنے آپنے گھر ٹھہرا دتا ہے تے چھیتی ہی اوس کول ہوٹل وچ پہُنچ رہیا ہے۔ ایس توں پہلاں کہ اوہ کوئی ہور گل کردا، ہوزے نے فون کٹ دتا۔

'اینا وی نہیں کہ پُوری گل تاں سُن لواں۔' اوہ ہوزے دے ادھ وچکاروں فون کٹن تے گُڑآ۔ اوہ سُستاؤندا جیہا اُٹھیا تے تاکی کول جا کھڑا ہویا۔ اوہنے سگرٹ سُلگا لئی تے ساہمنے ویکھن لگیا۔ ساہمنے خُشک جیہی پہاڑی دس رہی سی۔ پہاڑی دے اُپر دی امیرکن بارڈر پیٹرول والیاں دا ہیلی کاپٹر گیڑے کڈھدا پنج ست منٹاں پچھوں ایدھر اُدھر لنگھ جاندا سی۔ سگرٹ دے سوٹے لاؤندیاں اوہ اُدھر ویکھ ہی رہیا سی کہ اینے نوں ڈور بیل وجی۔ اوہ پچھانہہ ہٹیا تے جا کے دروازہ کھول دتا۔ ساہمنے سر اُپر

وڈا سارا ٹوپ لئی تے ہتھ 'چ بیگ پھڑی ہوزے مارٹینز کھڑا سی۔ اوہنوں اوہدے دیر نال مُڑن تے غصہ چڑھآ۔

"کیویں بڑی چھیتی مُڑ آییئے؟"

"اُمیگو پتے کیہ گل ہوئی...؟" ہوزے دے چہرے تے شوخی سی۔

"توں میرے نال پُوری گل کرے بناں فون کیوں کٹیا؟" اوہنے ہوزے نوں وچکاروں ہی ٹوک دتا۔

"دوست، پہلاں میری گل تاں سُن لے۔ فیر توں غُصے نہیں سگوں خوش ہوویں گا۔"

"ہاں دس؟" اوہ پل بھر لئی ٹھنڈا ہو گیا۔

"ایس گروپ وچ تیرے مُلک دے لوک نیں۔" ہوزے اک اکھ مار کے ہسیا۔

"اچھا !چل پُورا کُھل کے دس۔" واقعہ ہی اوہدا غصہ کافور وانگوں اُڈ گیا۔

"کُل تن جنے نیں۔ اک بندہ تے اک عورت تاں کُجھ وڈی عمر دے لگدے نے۔ اوہ شاید میاں بیوی ہون۔ اوہناں نال تیسری اک جُو آن کُڑی اے۔

"چلیئے فیر ہُن؟" اوہ اُتسکت ہویا۔

"نہیں، اینی جلدی نہیں۔ اوہ میرے گھرے نے، ساودھان رہنا پؤ۔"

"کل نوں تاں اوہناں نوں بارڈر لنگھاؤنا ہووَ؟"

"اُمیگو، میرے خیال 'چ کل نوں ہی صحیح۔"

"چل ٹھیک اے، فیر میری بوتل لیا۔" اوہنے گھڑی ویکھی۔ شام ہو چکی سی۔

ہوزے نے ٹوپ لاہ کے میز اُپر رکھ دتا اتے سوفے تے بہندیاں آپنا بیگ کھول لیا۔ بیگ چوں شراب دی بوتل کڈھ کے ہوزے نے اوہدے حوالے کر دتی۔ اوہ شراب پین لگیا تے ہوزے نے آپنے لئی بیئر کھول لئی۔ کافی دیر تک اوہ بیٹھے گل کردے رہے۔ رات اوہ اوتھے ہی رہے۔ اگلے دن اوہ تیار ہو کے ہوزے دے گھر پہنچے۔ اوہ اُپرلے کمریاں دیاں پوڑیاں ول گیا تاں اوہنے ویکھیا کہ اک جوان پنجابی کُڑی ہیٹھاں نال لگدی دُکان چوں کدھرے فون کرن چ رُجھی ہوئی سی۔ اوہ اندر جا کے دُکاندار نال گل کرن لگ پیا۔ کُڑی نے فون بند کیتا تے پیسے دین لگی۔

"کیویں سبھ کُجھ ٹھیک تاں ہے؟" اوہنے کُڑی دا اُتریا چہرہ اتے بھریاں اکھاں ویکھ کے ہمدردی پرگٹ کیتی۔

"ہیں جی؟" کُڑی نے پچھے مُڑ کے ویکھیا۔ اوہ ہُنے ہُنے سپینش بولدے بندے نوں پنجابی بولدا ویکھ کے حیران ہوئی۔

"میں کیہا، کیویں کوئی مُشکل آ گئی اے؟"

"ہاں جی۔" کُڑی نے اوہنوں آپنے ورگا ہی کوئی بارڈر لنگھن والا سمجھیا۔

"کیہ ہویا؟"

"میرا بھرا پچھے رہ گیا۔" کُڑی نے اکھاں پونجھیاں۔

"کیہ نہیں ایں تُہاڈا۔ نالے کُھل کے دسو کہ ایہہ کیویں ہویا؟"

"میرا نام جسلین اے۔ میرا وڈّا بھرا تے بھرجائی میرے نال نے۔ اوہ اُپر نے، پر تُسیں کون اوں؟"

"بس سمجھ لوو کہ میں اسے مُلک دا باشندا ہاں۔ ہو سکدے کہ تُہاڈی کوئی مدد کرن دے قابل ہوواں۔"

"اسیں چار جنے انڈیا توں تُرے سی۔ حالاتاں دے ماریاں نوں سانوں پنجاب چھڈنا پیا۔ پر ایوُں کتے مصیبتاں کھہڑا چھڈدیاں نیں...۔ انڈیا توں اسیں پہلاں گوٹی مالا آئے۔ اوتھوں میکسیکو وچ داخل ہوئے تاں ایجنٹ نے اوہ باڈر سانوں تیل دے ٹینکر' چ بٹھا کے پار کروایا سی۔ ایدھر آ کے جدوں سانوں باہر کڈھیا تاں میرا چھوٹا بھرا گیس چڑھن کرکے بے ہوش ہو گیا۔ پر ایجنٹ نے سانوں اوتھے رُکن نہ دتا۔ اسیں بڑے واسطے پائے کہ سانوں آپنے بھرا نوں سنبھال لین دیو۔ پر ایجنٹ نے سانوں ایہہ کہندیاں اگانہہ نوں تور لیا کہ ایہہ جدوں ہی ٹھیک ہو گیا تاں تُہاڈے مگرے ای تور دیاں گے۔ ڈردے کیہ نہ کردے ایجنٹ دی گل منی پئی۔"

"تیرے بھائی دا حُلیہ وغیرہ کیہ اے؟"

"تُسیں اُپر میرے وڈے بھرا کول آجو۔" جسلین پوڑیاں ول نوں ودھی۔

"نہیں میں اُپر نہیں آ سکدا۔ اُنج جیہڑے ایجنٹ نے تُہانوں اگانہہ دا باڈر پار کرواؤنے، اوہنوں میں جانداں۔" اوہنے پوڑیاں چڑھدی جسلین نوں اوتھے ہی روک لیا۔

"اچھا جی ٹھیک اے۔" جسلین نے پرس کھول کے وچوں فوٹو کڈھ کے اوہدے حوالے کیتی۔ اوہ گوہ نال فوٹو نوں ویکھن لگیا۔

"ایہہ میرے پچھے رہ گئے بھرا دی فوٹو اے۔ اوہدا نام پرم ویر سنگھ اے۔ اگر تُسیں اوہنوں لبھن ُ چ مدد کرو تاں پلیز....۔"

"ٹھیک اے میتھوں جو وی ہویا میں کروں گا، ہُن تُسیں جاؤ۔" اوہنے فوٹو بٹُوئے چ پا لئی تے پوڑیاں چڑھدی جسلین نوں ویکھدا رہیا۔

دُپہروں بعد ہوزے اُپر جا کے اوہناں نوں دو کُوگھنٹیاں تک تیار ہون دا کہہ آیا۔ پُورے تن وجے ہوزے دوبارہ اُپر گیا۔

"آپاں دو گرُپاں چ جاواں گے۔ توں ایتھے ہی رُک۔ دس پندراں منٹ ٹھہر کے میرا بندہ تینوں ساڈے مگر ای لے آؤ۔" اینا کہندیاں ہوزے نے جسلین نوں کمرے وچ ہی روک دتا۔ اوہنے اوہدے بھرا بھرجائی نوں نال لے کے نیڑیوں ہی لوکل بس پھڑ لئی۔

ایس دے ویہہ کُومنٹ بعد اوہنے دروازہ کھڑکایا۔ دروازہ کھولدیاں ہی جسلین نے حیرانی نال پُچھیا۔

"کیویں کُجھ پتہ لگیا میرے بھرا دا؟"

"پہلاں اوس دی فیس تاں اُتار دیہہ۔" اوس دیاں اکھاں وچ وحشی پُنا سی۔

"کیہ مطلب؟" جسلین چھیتی دینے پچھانہہ نوں ہوئی۔

"مطلب تینوں پتہ ای اے۔" اوہ دروازہ بند کرن لگیا۔

"بچاؤ کوئی....۔" جسلین دروازے ول بھجی۔

"پچھے رہ۔ ایتھے میرا راج چلدے۔ کوئی وی میرے کم وچ دخل نہیں دے سکدا۔" اوہنے دروازے ول آئی جسلین نوں دھک کے پچھے سُٹ دتا۔ فیر اوہنے ڈب 'چوں پستول کڈھ کے پینٹ دی پچھلی جیب چ ٹنگ لیا تے دروازہ بند کر دتا۔

"ہاڑے بھائی جی کُجھ تاں ترس کھاؤ۔ اسیں تاں پہلاں ہی دُکھاں دے مارے ہوئے آں۔" ہتھ جوڑدی جسلین پچھے ہٹ کے اک کھونجے وچ لگ کے کھڑو گئی۔

"جتھے اینے دُکھ جھلے اے اوتھے اک ہور صحیح۔" اوہ زہریلی ہاسی ہسیا۔

"کُجھ تاں رب دا خوف کھاؤ۔" جسلین نے ترلا کیتا۔

"میں کسے ربّ توں نہیں ڈردا۔ توں ای تیرے رب نوں سد لے کہ اوہ تینوں آ کے بچاوے۔" اوہ اگانہہ ودھیا۔

"ہاڑے بخش دیو۔" جسلین للکڑیاں کڈھن لگی۔ پر اُسدیاں للکڑیاں، ڈر سہم اتے بے بسی وچ گواچ گئیاں۔ تھوڑی دیر بعد اوہنے دروازہ کھولیا۔

"دساں منٹاں چ تیار ہو کے ہیٹھاں آجا۔ میں تینوں تیرے بھرا ہوراں نال رلا آؤں۔" بناں پچھے ویکھیاں اوہ پوڑیاں اُتر گیا۔ اک گھنٹے بعد جسلین نوں لے کے اوہ منزل تے پہُنچیا۔ چھوٹے جیہے نالے اُپر بنے لکڑی دے پُل دے دُوجے پاسے ہوزے کھڑا سی۔

"ایہہ پُل پار کر جا، اوہ دُوجے پاسے کھڑے نیں۔" انا کہہ کے اوہ مُڑ پیا۔ جسلین تھکی ہاری، ویران چہرہ اتے ہنجو بھریاں اکھاں نال پیر گھڑیسدی دُوسرے پاسے جان لگی۔ سرے تے پہُنچ کے اوہ اک وار پچھانہہ ول جھاکی۔ اوہنے انتاں دی

نفرت نال اوس ول ویکھیا تے فیرپُل دے دُوجے پاسے لنگھ گئی۔ ہوزے اوہناں نوں لے کے بارڈر ول نوں تُر گیا۔ چوتھے دن جدوں ہوزے واپس آیا تاں اوہ، اوہنوں تزوانا ڈاؤنٹاؤن دے ’ رائیو گراندے ’ہوٹل وچ بیٹھا ملیا۔

"چنگا اے کہ توں وقت سر آگیا۔“

"کیویں ایں؟“ ہوزے اُتسکت ہویا۔

"گروپ آیئے بیٹھے۔“

"اچھا !کنے کُوجنے ایں؟“ ہوزے خوش ہویا۔

"گروپ تاں وڈا اے، پُورے تیراں جنے نے۔ پیسے وی ایتھے ای مل جان گے پر اک مُشکل آگئی اے۔“

"اوہ کیہ؟“

"پچھلے دو کُو دناں دی باڈر دے آپنے والے رستے اُپر چیکنگ بہُت زیادہ اے۔“

"ہُن فیرکیہ حل کریئے؟ ”ہوزے وی فکرمند ہو گیا۔

"حل اسدا ایہہ اے کہ کوئی وکھرا رستہ لبھیے۔ کیونکہ اینے بندیاں نوں زیادہ دیر روک کے وی نہیں رکھ سکدے۔“

"اُمیگو، ٹھیک اے پھر، میں اج شام تک کرداں کوئی پتہ ستا۔“ ہوزے اُٹھ کے تُر گیا تے اوہنے شراب دی بوتل کھول لئی۔ لیٹ رات ہوزے نے فون تے دسیا کہ اوہنے کوئی وکھرا راہ لبھ لیا ہے۔ فون اُپر ہی اوہناں نے اگے دی ویوںت بنا لئی۔ متھے دن شام نوں اوہنے تیراں جنیاں نوں ہوزے دے گھروں تور لیا۔

اگوں بس راہیں اوہ ساریاں نوں بارڈر دے نیڑے لے گیا۔ اُتھوں اوہ اوہناں نوں آپنے پُرانے راہ لے جان دی بجائے کھبے ہتھ برساتی نالے دے برابر دی لے تُریا۔ کوئی چار گھنٹے تُرن توں بعد اوہناں نے نالہ پار کیتا۔ فیر کنڈیالی تار کٹ کے امریکہ وچ داخل ہو گئے۔ بندیاں نوں اوتھے چھڈ کے پہلاں اوہ اکلا اگانہہ نگاہ مارن گیا۔ ساہمنے چھوٹے جہے ریلوے سٹیشن تے سمان دی لدی، اک مال گڈی کھڑی سی۔ اوہ سمجھ گیا کہ اوہ صحیح تھاں پہُنچ گئے ہن۔ واپس جا کے اوہ سارے بندیاں نوں لے آیا۔ سارے جنے مال گڈی توں تھوڑا پاسے مکی دے کھیت وچ لُک کے بیٹھ گئے۔ بندے گڈی تُرن دی اُڈیک کر رہے سن تے اوہ پاسے بیٹھا شراب پین وچ مست سی۔ اخیر اوہناں نے گڈی دی ہل جُل ویکھی۔ اوہنے بندیاں نوں اشارہ کیتا۔ اوہدا اشارہ سمجھدیاں سارے جنے بھج کے اک خالی بوگی وچ جا چڑھے۔ بندیاں دے اندر جاندیاں ہی اوہنے بوگی دا دروازہ بند کر دیاں باہروں جندرا لا کے بوگی دے نمبر ول نگاہ ماری۔ مال گڈی سٹیشن چھڈ گئی۔ اوہ واپس مُڑ پیا۔ رستے' چوں اوہنے اگے کسے' لا میسا 'نہیں دے سٹیشن تے کھڑے ہوزے نوں فون کیتا۔

"ادھروں کم صحیح ہو گیا۔ سویر دے چار کُو وجے گڈی، لا میسا سٹیشن تے پہُنچو گی۔ اوتھے توں جندرا توڑ کے بندے باہر کڈھ لئیں۔"

"اُمیگو بوگی کیہڑی؟ میرا مطلب توں بوگی دا نمبر تاں دس؟"

"ہاں نمبر...بوگی دا نمبر...اچھا، توں پین چک۔" اوہ شرابی سی۔ اوس دی زبان لڑکھڑا رہی سی۔ اوہنے بوگی دا نمبر یاد کرن لئی دماغ تے زور پایا۔ اخیر اوہنوں نمبر یاد آ گیا۔

"لکھ...بوگی دا نمبر اے 'سکس زیرو نائین سکس'۔" بوگی دا نمبر لکھا کے اوہنے فون کٹ دتا تے واپس جا کے آپنے ہوٹل وچ سوں گیا۔"

ہولی ہولی چلدی مال گڈی سویر دے ساڈھے کُوچار وجے، لا میسا دے سٹیشن دے اک پاسے جیہے جا کھڑی ہوئی۔ ہوزے بھج کے گڈی ول نوں آیا۔ اوہنے چھیتی ہی بوگی نمبر سکس زیرو نائین سکس لبھ لئی۔

'ہیں !ایہہ کی؟ 'ہوزے حیران ہویا۔ کیونکہ بوگی دا دروازہ کُھلھا سی تے بوگی اندر کوئی نہیں سی۔ اوہنے وار وار بوگی دی پڑتال کیتی پر اوہنوں بوگی اندروں کوئی نہ ملیا۔

'اینے بندے کدھر گئے؟ 'اوہنوں ہتھاں پیراں دی پے گئی۔ ہوزے ہتھ ملدا گڈی دے آلے دوآلے بھجیا پھردا سی۔ اینے نوں دن چڑھ گیا۔ لوکاں دی آواجائی شروع ہو گئی۔ ہوزے کسے دی نگاہ چڑن دے ڈروں اوتھوں بھج نکلیا تے تزوانا نوں مُڑ گیا۔

سٹیشن دی عام نگرانی کرن والا سکیورٹی گارڈ دن دے دو کُووجے ایس گڈی ول آیا۔ اوہنے گڈی دی اک بوگی ہیٹھاں خُون دے تِپکے ڈگدے دکھے۔ اوہنے تُرنت آپنے دفتر نوں سوچنا دتی۔

"بوگی نمبر سکس زیرو سکس نائین اندر کوئی پرابلم لگدی اے۔ چھیتی ایمبولینس بھیجو۔"

اگلے دو منٹاں وچ ہی بوگی، پولیس اتے ایمبولینس نے گھیر لئی۔ جیوں ہی جندرا توڑ کے دروازہ کھولیا تاں سبھ دیاں اکھاں ٹڈیاں رہ گایاں۔ ساہمنے تیراں جنے

بوگی دے فرش تے ایدھر اُدھر ڈگے پئے سن۔ ڈاکٹر چھیتی چھیتی اوہناں نوں چیک کرن لگیا۔ تیراں جنیاں وچوں صرف اک دے ساہ چل رہے سن۔ باقی سبھ مر چُکے سن۔ جیہڑا اک بچیا اوہ سولاں کُوسالاں دا مُنڈا سی۔ اوہنوں ہسپتال لجایا گیا۔ ہوش آؤن تے اوہنے دسیا،" پچھلے سٹیشن تے سانوں بوگی و چ بند کرکے جندرا لاؤن والے نے کیہا سی کہ اگلے سٹیشن تے پہُنچدیاں ہی تُہانوں باہر کڈھ لیا جاویگا۔ گڈی ہنیرے ای سٹیشن تے آ لگی پر سانوں کڈھن کوئی نہ آیا۔ اسیں صرف اُڈیک ہی کر سکدے سی۔ پھڑے جان دے ڈروں اُچی بول وی نہیں سی سکدے۔ فیر دن چڑھ گیا تے گرمی ودھن لگی۔ ہُن تک تاں ٹھیک سی پر فیر جیوں جیوں گرمی ودھدی گئی تاں ساڈی حالت خراب ہون لگی۔ بوگی اگ وانگوں تپن لگی۔ پہلاں ماڑا موٹا جو ساہ آؤندا سی اوہ وی آؤنوں ہٹ گیا۔ سبھ دے ساہ گھُٹن لگے۔ اچانک بوگی دے اک کھونجے 'چ اسیں چانن دی اک لکیر جیہی ویکھی۔ ایہہ اک چھوٹی جیہی موری سی، جتھوں اک ادھ جنے نوں تاں ساہ آ سکدا سی پر ساریاں نوں نہیں۔ موری ول ویکھدیاں ہر کوئی سوچن لگیا کہ اوہ موری دے نیڑے ہو کے ساہ لے لوے۔ موری دے نیڑے ہون لئی ہر کوئی دُوسرے نوں پچھانہہ کرن لگیا۔ ہولی ہولی ساریاں و چ دھکہ مُکی شروع ہو گئی۔ اک جناں موری دے نیڑے مُنہ کردا تاں کوئی دُوسرا اوہنوں گھڑیس کے پرے کر دیندا۔ دُوسرا کوئی موری دے نیڑے مُنہ کر کے پے جاندا تاں کوئی تیسرا اوہنوں کھچ کے دُور کر دیندا۔ ایس طرحاں ہر کوئی اک دُوجے نوں گھڑیسن لگیا تے بوگی اندر ہپھڑا دپھڑی مچ گئی۔ آخر تے ہر کوئی سوچن لگیا کہ اگر اوہ دُوسرے نوں مار دیوے تاں شاید اوہ بچ

جاوے۔ ایس طرحاں تن چار نے تاں نال دیاں دے گلے گُھٹ دتے۔ پر اخیر تے کوئی وی نہ بچیا۔"

آپنے بچ جان بارے اوہنے دسیا کہ جدوں سارے اک دُوجے نال لڑو لڑائی ہو رہے سن تاں اوہ موری توں کُجھ فاصلے تے مُنہ رکھ کے بوگی دی کندھ نال لیٹ گیا۔ ایس طرحاں ساہ تاں بھاویں اوہنوں ماڑا موٹا ہی آؤندا سی پر اوہ لڑن والیاں توں پاسے رہن کرکے کسے سٹ پھیٹ توں بچ گیا۔ جدوں اگلے دن سارے ٹی وی چینلاں نے ایس وڈی تراسدی نوں مُکھ مدعا بنایا ہویا سی تاں اُدوں ہی ہوٹل دے اک کمرے وچ بیٹھے اوہ اتے ہوزے بحث کردے اک دُوجے دی غلطی کڈھ رہے سن۔ اوہناں دوناں توں بناں ایس گل دا کسے نوں اندازہ وی نہیں سی ہو سکدا کہ ایہہ انہونی واپری کیوں۔

"آپنے پیشے 'چ اجیہا کُجھ تاں ہوندا ای رہندے۔ پر ہُن بھلائی اسے 'چ اے کہ چھیتی دینے ایتھوں بھج نکلیئے۔" اوہنے سُجھائ دتا۔

"چل اُمیگو اُٹھ پھر، اُڈیکدے کس نوں آں۔" دونوں اگڑ پچھڑ ہوٹل 'چوں باہر نکل گئے۔

اوسے دن اوہ بس تے میکسیکالی چلیا گیا۔ اُتھوں ریل گڈی راہیں اوہ میکسیکو سٹی جا پہُنچیا۔ اگلے کئی دن اوہ اوتھے رُکیا۔ اوتھے اوہنے کئی پُرانے ساتھیاں نوں لبھن دی کوشش کیتی، پر کوئی نہ ملیا۔ پچھلے کُجھ سمیں دوران اوہدے بہوتے ساتھی جاں تاں جیل وچ سن جاں فیر وروودھیاں ہتھوں مارے جا چکے سن۔ ایویں ہی گیڑے کڈھدا اوہ دو ہپھتیاں پچھوں تزوانا واپس مُڑ آیا۔ لیٹ رات اوہ کسے ہوٹل

'چ ٹھہریا۔ اگلے دن اوہنے ہوزے نوں لبھیا پر اوس دی کوئی اُگھ سُگھ نہیں سی۔ اوس رات اوہنوں دیر تک نیند نہ آئی۔ بڑی دیر تک اوہ بیتی زندگی دا لیکھا جوکھا کردا رہیا۔ ایس کتے و چ اوہدا واہوا وقت لنگھ گیا سی۔ ہُن اوہدے بہوتے سنگی ساتھی وی نہیں سن رہے۔ نالے اک تھاں رُکے رہنا اوہدا سُبھائ نہیں سی۔

'چل بئی بیلیا کدھرے ہور ٹکانا لبھیئے، ایس کم نوں چھڈن دا وقت آ گیا۔' آپنے آپ نال گل کردا اوہ سوں گیا۔ سویرے اُٹھ کے اوہ فیر ہوزے نوں لبھن لگیا۔ آخر اک تھاں توں اوہنوں ہوزے مل ہی گیا۔ سبھ توں پہلاں اوہنے ہوزے نوں کم بارے پُچھیا۔

"کم دا تاں اُمیگو بُرا حال اے، تیرے پچھوں اک وی گیڑا نہیں لایا۔"

"کی گل پچھوں لوک نہیں آ رہے؟"

"ہاں لوک وی نہیں آ رہے۔ تینوں پتے بئی لوکاں 'چ گل اُڈ جاندی اے کہ فلانے پاسے سختی زیادہ اے۔ فیر لوک ہور پاسیاں نوں جان لگ پیندے نے۔ آہ پچھلے دناں دا اک تیرا پنجابی مُنڈا آیا بیٹھے۔ میں ایس نوں کہے کہ دو کُوجنے ہور ہو جان تاں لے چلاں گے۔"

"ٹھیک اے، میں تیرے کول آؤناں۔" اوہ ہوزے دے گھر نوں تُر پیا۔ اوتھے پہُنچ کے اوہنے بارڈر لنگھن والے مُنڈے نوں ملن دی سوچی۔ اُپر جا کے اوہنے دو تن واری دروازہ کھڑکایا تاں بار کُھلھ گیا۔

"توں کون؟" اوہنے ساہمنے کھڑے مُنڈے ول دھیان نال ویکھیا۔

''میرا نہیں پما مطلب پرمویر سنگھ اے جی۔ میں اُدھر باڈر لنگھنے۔ اصل' چ اسیں تاں پُورا پریوار سی۔ پر پچھے گوٹیالا دا باڈر لنگھن ویلے....۔''

"ہاں ہاں مینوں سبھ پتے، توں مینوں آپنا پاسپورٹ وکھا۔'' اوہنے اوس دی گل وچکاروں ہی ٹوکدیاں اوہدا پاسپورٹ منگیا۔ مُنڈے نے بیگ' چوں پاسپورٹ کڈھ کے پھڑا دتا۔ اوہ پاسپورٹ ویکھن لگیا۔ پاسپورٹ اُپر مُنڈے دی چار کُو سال پُرانی، چھوٹی چھوٹی داڑی والی فوٹو لگی ہوئی سی۔ پاسپورٹ نوں دھیان نال ویکھدا تے حیران ہوندا اوہ من وچ سوچ رہیا سی کہ پاسپورٹ وچلی فوٹو اتے ہور ویروا اوہدے آپنے نال کناں ملدا جُلدا ہے۔ نال ہی اوہ ایہہ وی سمجھ چُکیا سی کہ ایہہ مُنڈا پرمویر اوس گُڑی جسلین دا ہی بھرا ہے جو کہ کدھرے پچھے رہ گیا سی۔ پاسپورٹ واپس پھڑاؤندا اوہنوں شام نوں تیار رہن دا کہہ کے اوہ کُجھ سوچدا ہیٹھاں ہوزے کول چلا گیا۔ ہیٹھاں جا کے اوہنے ہوزے نوں دسیا کہ اوہنوں اُدھر بارڈر پار کوئی کم ہے تے اوہ ایس مُنڈے نوں وی جاندا ہویا نال لے جاؤ گا۔ شام دے چار وجے اوہ، پرمویر نوں لے کے باہر نکلیا۔ صرف دو جنے ہون کرکے اوہ پُرانے رستے ہی چل پئے۔ ڈیڈھ کُو گھنٹے بعد اوہ بارڈر دے نیڑے پہُنچ گئے تے فیر دن چھُپدیاں ہی اگے تُر پئے۔

اوہدے من' چ چلدی ریل اوتھے آ کے کھڑو گئی جتھے پرمویر ہیٹھاں ڈونگھے ٹوئے وچ ڈگیا سی تے اوہنے اوہنوں اوس ٹوئے وچ ہی ختم کر دتا سی۔ اُپر دی لنگھدے ہیلی کاپٹر دے کھڑکے نے اوس دی برتی بھنگ کیتی تے اوہنے ساہمنے ویکھیا۔ امیرکن بارڈر پیٹرول پُولیس والیاں دے ڈرٹ بائیک کدوں دے جا چُکے سن۔

اوہنے آپناں سمان سمیٹیا تے ٹُرن لئی اُٹھ کھڑا ہویا۔ کاہلے قدم پُٹدا اوہ بارڈر پار کر گیا۔ اُدھر لنگھ کے اوہنے اک نظر پچھانہہ ول ویکھیا۔ ’ لے بئی مترا اج توں توں پما مطلب پرمویر سنگھ بن گیاں ایں تے چل ہُن اگے دا سفر شروع کریئے۔ ’آپنے آپ نال گل کردا اوہ اگلی منزل ول ٹُر پیا۔

****

اس دے ہفتہ کُو بعد اوہ واشنگٹن ڈی سی دے ریگن نیشنل ایئرپورٹ دی ٹیکسی پارکنگ لاٹ وچ کسے آپنے جان پچھان والے نوں لبھ رہیا سی۔ لیکن جس کسے نوں اوہ لبھ رہیا سی اوس نہیں دا بندہ ٹیکسی لائن وچ کوئی ہے ہی نہیں سی۔ اخیر لیٹ جہے کوئی پنجابی مُنڈا گھر نوں مُڑدا اوہنوں نال چڑھا کے آپنے ارلنگٹن شہر وچلے اپارٹمنٹ’ چ لے گیا۔

"تُہاڈی مہربانی بائی۔" اوہنے مُنڈے دا آپڈے گھرے رکھن لئی دھنواد کیتا۔

"مہربانی والی تاں کوئی گل نہیں۔ اسیں وی مُنڈے کھُنڈے ای رہندے آں۔ پر بائی تُسیں آئے کتھوں اوں؟"

"اوئے بھراوا آیا تاں میں نیویارک توں آں۔ پر جس نوں میں لبھداں اوہ ہُن لبھیا نہیں۔"

"پر تُہانوں ایتھے کم کیہ اے؟"

"کم تاں یار ایہہ اے کہ میں کرنے امیگریشن دے اپلائی۔ اوتھے ساڈے نیویارک’ چ جلدی نمبر نہیں آئوندا۔ اوتھے پتہ لگیا سی کہ ورجینیاں وچ جلدی نمبر آ جاندے۔ اسے لئی میں ایتھے آ گیا۔"

"اچھا اچھا !تُسیں نویں بنے امیگریشن دے کھتیاں والے قنون مطابق اپلائی کرنے؟"

"ہاں اوہی۔"

"پھر تاں تُہاڈی گل صحیح اے۔ نمبر تاں ایتھے واقعیہ ہی چھیتی آ جاندے۔ بلکہ جیکر تُہاڈا وکیل مدن بگا ہووے تاں نمبر ہور وی جلدی آئوندے۔"

"چلو کل نوں تُسیں مینوں مدن بگے دے دفتر دا پتہ دے دیو۔"

"کوئی نہیں۔ کل نوں سبھ کرلاں گے۔ ہُن تُسیں کرو آرام۔

اگلے دن اوہ اوہنوں مدن بگے وکیل دے دفتر ہی چھڈ آیا۔ اگے ارجیاں بھرن والیاں دی کافی بھیڑ سی۔ اوہنے پرمویر دے نام اُپر عرضی بھری تے نال اوہدے پاسپورٹ دی کاپی لا دتی۔ اوہنوں تھوڑا جیہا فکر وی سی کہ کتے وکیل دی نظر ایس گل ول نہ چلی جاوے کہ پاسپورٹ والی فوٹو نال اوس دی شکل چنگی طرحاں نہیں ملدی۔ پر اوتھے بھیڑ ہی انی سی کہ ایس گل ول کسے نے دھیان ہی نہ دتا۔ عرضی بھر کے اوہنے وکیل دے دفتر جماں کروا دتی۔ ہُن اگے دا کم وکیل نے کرنا سی۔ اوتھوں وہلا ہو کے اوہ نیڑلی اپارٹمنٹ بلڈنگ وچ گیا جتھے کہ اج سویرے ہی اوہنے دُگنی سکیورٹی دے کے اپارٹمنٹ کرائے تے لیا سی۔ تھوڑا بہُت سمان خرید کے اوہنے اپارٹمنٹ وچ لیا رکھیا تے اپارٹمنٹ نوں رہن یوگ بنا لیا۔ اگلے دن وکیل نے اوہدا اپلائی کر دتا۔ اسدے دس کُودن بعد اوہنوں ورک پرمٹ مل گیا۔

ورک پرمٹ ملدیاں ہی اوہنے پہلاں ڈرائیونگ لائسنس لیا۔ فیر ارلنگٹن کاؤنٹی دے ٹیکسی لائسنس دا ٹیسٹ پاس کیتا۔ ٹیکسی لائسنس ملدیاں ہی جیلو کیب کمپنی دے دفتر جا کے ٹیکسی کرائے تے لے لئی تے ایئرپورٹ ول نوں چل پیا۔ تھوڑے دناں و چ ہی اوہدا ٹیکسی دا کم چنگا رُڑ پیا۔ ہولی ہولی اوہ دُوسرے ڈرائیوراں نال گھُلن ملن لگیا۔ ساریاں نال اوہنے بڑا ملنسار وہار رکھیا۔ ایئرپورٹ تے اوہدا پُورا نام پرمویر دی بجائے نک نیم پما ہی پے گیا۔ پر اوہ آپنے بارے زیادہ نہیں کھُلدا سی۔ ہاں انا اوہ ضرور کہندا سی کہ نیویارک و چ اوہدا ریسٹورنٹ ہے جو کہ اوہنے ویچنا لایا ہویا ہے، اتے اوس ریسٹورنٹ دے وکدیاں ہی اوہ ورجینیاں و چ ریسٹورنٹ خرید لویگا۔ فیر لوکاں نوں اُدوں ہی پتہ لگیا جدوں پمے نے آلیگزینڈریا دے ڈیوک سٹریٹ تے پیندے لینڈ مارک پلازا و چ کوہ نور ریسٹورنٹ خرید لیا۔ دو کُودناں و چ ریسٹورنٹ دی خریدو فروخت والے کاغذ پتر پُورے ہو گئے۔ ہُن تاں ہفتے بعد پُورے پیسے بھر کے ریسٹورنٹ دی ملکیت لینی ہی باقی سی۔ پمے نے ٹیکسی واپس کیتی۔ فیر کسے دوست نال چڑھ کے اوہ یونیئن سٹیشن پہُنچیا۔ اُتھوں ٹرین تے سوار ہو کے نیویارک نوں چلا گیا۔

2

واشنگٹن ڈی سی توں دکھن والے پاسے رچمنڈ نوں جان والا ہائی وے ' تھری نائنٹی فائیو ' ہے۔ رچمنڈ شہر ورجینیاں دی راجدھانی ہے۔ ڈی سی ولوں پھورٹین سٹریٹ برج پار کردیاں ہی پہلاں ورجینیاں دی ارلنگٹن کاؤنٹی آؤندی ہے۔ اوہدے بعد فارفیکس کاؤنٹی شروع ہو جاندی ہے۔ سپرنگ فیلڈ، فیارفیکس کاؤنٹی دا ہی اک وڈا شہر ہے۔ سپرنگ فیلڈ وچ چار پنج شاپنگ پلازیاں توں بناں باقی سبھ رہائشی مکان ہن۔ ایہناں رہائشی مکاناں وچ اسی پرتیشت درمیانے درجے دے لوک رہندے ہن۔ ایتھے ہی اک گھر سی رویاندر سنگھ دا۔ اوہدے پریوار وچ اوس توں بناں اوس دی گھر والی سکھدیپ اتے دو بچے، اک مُنڈا تے اک کُڑی سن۔ رویاندر دا نک نیم روی اتے سکھدیپ دا نک نیم سکھی سی۔ بچے گھر دے نیڑلے سپرنگ فلڈ ایلیمنٹری سکول وچ پڑدے سن۔ گھر پریوار ودھیا سی۔ پرایس ودھیا گھر پریوار نوں چلاؤن واسطے دوناں جیاں نوں لک توڑویں محنت کرنی پیندی سی۔ روی ٹیکسی چلاؤندا سی اتے سکھی ڈیڈھ جاب کردی سی۔ کم دے زیادہ بوجھ کارن دونوں تنائگرست رہندے سن۔ سارا دن نکی نکی گل تے ہی لڑن بیٹھ جاندے۔ سکھی سویرے سدیہاں اُٹھدی سی۔ سویر ویلے اوہ ہارڈنگ نہیں دے اک ریسٹورنٹ تے کم کردی سی۔ ایتھے اوہ شفٹ مینیجر سی۔ سکھی سویرے چار وجے ریسٹورنٹ کھولدی سی۔ چار وجے سارے کامے کم کرن لگدے تاں فیر کتے ست وجدے نوں بریک فاسٹ تیار ہوندا سی۔ ایہہ ریسٹورنٹ گاہکاں لئی ناشتہ، دوپہر دا کھانا اتے رات دا

کھانا تیار کردا سی۔ سویرے چار وجے دا کھُلا ریسٹورنٹ رات دے گیاراں وجے بند ہوندا سی۔ ایس ریسٹورنٹ توں چھُٹی ہون مگروں سُکھی اک وجے گھر پہُنچدی سی۔ ہفتے دے چار دن اوہ بینک آف امیرکا وچ کم کردی سی۔ ایہہ کم دو توں چھ وجے تک ہوندا سی۔ ہفتے دے ایہہ چار دن اوس لئی بڑے کشٹدائک ہوندے سن۔ ایہناں دناں' چ تاں اوس دی نیند وی پُوری نہیں ہوندی سی۔ سویرے ساڈھے تن وجے دی اُٹھی پہلاں اوہ ریسٹورنٹ ول بھجدی۔ اودھروں کم توں وہلی ہوندیاں ہی دو وجے بینک پہُنچدی۔ اخیر سارے دن دی تھکی ٹُٹی شام دے ست وجے گھر مُڑدی۔ گھرے آ کے اوہ چھیتی چھیتی گھر دا کم نپٹا کے سون دی کردی۔ پر کئی واری بچے اوہنوں سون نہ دیندے۔ بچیاں نے تاں سویرے ست وجے اُٹھنا ہوندا سی۔ اوہ گیاراں وجے تک ٹیوی مُوہرے بیٹھے رہندے۔ لکھ سمجھاؤن دے باوجود اوہناں توں ٹیوی دی آواز اُچی ہو جاندی۔ جاں کئی واری اوہ آپو آپنے چینل لاؤن پچھے لڑ پیندے۔ جدوں تک جُوآک سوں نہ جاندے اُدوں تک سُکھی نوں نیند نہ آؤندی۔ پہلاں اوہنوں جُوآک نہ سون دیندے۔ جدوں جُوآک پے جاندے تاں اُدوں نوں روی آ دروازہ کھولدا۔ گھنٹہ بھر اوہ ہیٹھاں تُریا پھردا۔ کدے ٹیوی لا لیا۔ کدے رسوئی' چ کوئی کھڑکا کر دتا۔ اوہ ہیٹھاں تُریا پھردا کُجھ نہ کُجھ کردا ہی رہندا۔ اجیہے ویلے سُکھی ہیٹھاں آ کے روی نال لڑ پیندی۔ نکی جیہی گل تے تکرار شروع ہوندا تے فیر اوہ گھنٹیاں بدھی لڑدے رہندے۔ روی دے وی کُجھ سارے نہیں سی ہوندا۔ سویر دا کم تے نکلیا اوہ ادھی رات نوں گھر مُڑدا سی۔ ایس لئی اوہدا وی پارہ چڑھ جاندا سی۔ اصل' چ پہلاں اوہ کسے اپارٹمنٹ وچ رہندے سن۔

اپاٹرمیں‌ٹ بہُت سستا پینڈا سی۔ اکلا کرایہ ہی دینا پینڈا سی۔ بجلی، پانی اتے کیبل آد دا خرچہ وِچے ہی آ جاندا سی۔ خرچے گھٹ سن تاں میاں بیوی نوں کم وی گھٹ کرنا پینڈا سی۔ چار پیسے بچ وی رہندے سن۔ اوہ جیوں انڈیا توں آئے سن تاں ہُن تک اپارٹمیٹ و چ ہی رہندے آئے سن۔ روی لئی تاں ٹھیک سی پر ایہہ سُکھی ہی سی جس دے سرتے گھر لین دا بُھوت سوار ہویا۔ اوس دیاں سہیلیاں اتے ہور جان پہچان والیاں نے گھر لے لاے سن۔ جدوں ہی کدھرے پارٹی وغیرہ جاں ہور کوئی اکٹھ بٹھ ہوندا تاں سُکھی اپارٹمنٹ و چ رہندے ہون کرکے ہین بھاونا محسوس کردی۔ اُپروں گھراں والے وی گھراں دیاں ودھا چڑھا کے تارپھاں کردے تے گھراں دے فائدے گناؤن لگدے۔ اجیہے ویلے سُکھی نوں لگدا کہ کاش اوہناں کول وی گھر ہوندا۔ ہولی ہولی سُکھی دے دل وچ ایہہ گل بیٹھ گئی کہ گھر لینا ہے تاں بس لینا ہے۔ روی نے اوہنوں بہُت سمجھایا کہ بچے اجے چھوٹے ہن اتے اورہج وی اجے گھر بناں سردا ہے پر سُکھی نہ منی۔ اخیر روی نوں جھکنا پیا۔ فیر جدوں گھر لے لیا تاں ہور کئی گل ہو گایاں۔ تجربہ نہ ہون کرکے اوہناں نوں بینک دا قرضہ مہنگا ملیا۔ جو وی جماں پُونجی سی اوہ تاں گھر اُپر خرچ ہو چُکی سی۔ بعد و چ گھر دا دُوسرا سامان خریدیا تاں کریڈٹ کارڈ وی بھر گئے۔ جدوں فیر گھر اتے کریڈٹ کارڈاں دیاں کشتاں، جاں بجلی، پانی، کیبل، گیس، ٹریش آد دے بل وغیرہ آئے تاں سُکھی دے کن کھُلے۔ ہُن خرچے ودھ کے پہلاں نالوں دُگنے ہو چُکے سن۔ ایس لئی اوہناں نوں آمدن ودھاؤن لئی کم ودھاؤنا پینا سی۔ فیر سُکھی نے بینک و چ پارٹ ٹائم نوکری کر لئی۔ روی نے ٹیکسی دا لائسنس بنا لیا تے اوہ ٹیکسی چلاؤن

لگیا۔ بہوتے پنجابی بندے ٹیکسی چلاؤندے سن۔ ٹیکسی و چ پیسے وی چنگے بندے سن۔ جنے ودھ گھنٹے لاؤ اُتنے ہی ودھ پیسے بنا لؤ۔ دُوسرا ایہہ کہ بندہ آپنا مالک آپ، سرتے کوئی بوس نہیں۔ فائدے تاں ٹیکسی دے کافی سن۔ پر ایس دی سبھ توں وڈی خرابی ایہہ سی کہ ایہہ صحت تے بہُت ماڑا اثر پاؤندی سی۔ ودھدی عمر دے نال بماریاں وی ودھدیاں جاندیاں سن۔ چلو جیویں وی سی روی نے زور شور نال ٹیکسی چلاؤنی شروع کر دتی۔ چنگی کمائی کرکے اوہناں نے سبھ توں پہلاں کریڈٹ کارڈاں دے سارے پیسے بھر دتے۔ فیر زیادہ ڈاؤن پیمنٹ کرکے گھر ریفائینَنس کرایا تے گھر دی قسط گھٹائی۔ کمائی زیادہ ہون کرکے اوہناں دی مالی حالت تاں ٹھیک ہو گئی، پر سارا دن کم اُپر رہن کر کے آپس و چ دوریاں ودھ گئیاں تے سُبھائ وی چڑچڑے ہو گئے۔ اوہ اک دُوجے پرتی تلخ رہن لگے۔ نکی جنی گل تے جھگڑا شروع کر دیندے۔ ہولی ہولی اوہناں دی روزانہ زندگی ہی اجیہی بن گئی۔ پہلی گل تاں سارا دن گھر توں باہر رہندے۔ جدوں کتے گھرے اکٹھے ہوندے تاں چھوٹی جیہی گل تے کھلارا پا کے بہہ جاندے۔ صرف ایتوار نوں سویرے اوہ بچیاں نال اکٹھے گُردوارے جاندے۔ باقی ہفتہ تاں بھجا نسی و چ ہی لنگھ جاندا۔ ایس وچکار اوہ اک واری انڈیا ضرور جا آئے سن۔ انڈیا جا کے اوہناں نوں کُجھ مانسک راہت ملی سی۔ پر واپس آ کے فیر اوہو کم شروع۔ روی ٹیکسی و چ کم تاں بہُت کردا سی۔ پر زیادہ کم اتے گھر دیاں تلکھیاں نے اوہنوں شراب دی عادت پا دتی۔ شراب دی بوتل اوہ اٹھ کُووجے ہی خرید لے ندا۔ ٹیکسی چلاؤندا پھردا اوہ گھُٹا واٹی شراب پیندا پھردا۔ رہندی کسر اوہ گھرے آ کے ہور پی کے کڈھ دیندا۔ سکھی سویرے چار وجے کم

تے چلی جاندی۔ دن چڑھے روی بچیاں نوں تیار کرکے سکول بس چڑھا دیندا۔ جدوں نوں بچے سکولوں مُڑدے اُدوں نوں سُکھی کم توں واپس آ جاندی۔ بچیاں نوں بس توں اُتار کے تے اوہناں نوں ماڑا موٹا کُجھ کھُوآ پیا کے اوہ بینک والے کم تے چلی جاندی۔ جس دن اوہ بینک دے کم توں وہلی ہوندی اوس دن شام نوں اوہ بچیاں نوں نیڑلے پارک وچ لے جاندی۔ اوہناں دے گھر دے نیڑے ہی دو ہور پنجابی پریوار رہندے سن۔ اک چاولے دا اتے دُوسرا سندھوآں دا۔ چُھٹی والے دن سُکھی، ریتا چاولا اتے مسز سندھو پارک وچ بہہ کے گل باتاں کردیاں۔

اوس دن روی نوں کُلدیپ دا فون آیا کہ اوہ میکسیکو توں ایجنٹ راہیں بارڈر لنگھ کے امریکہ آ گیا ہے اتے ہُن اوہ سنڈیاگو وچ کسے ایجنٹ دے گھر ٹھہریا ہویا ہے۔ نال ہی اوہنے دسیا کہ اوہ اک دو دناں 'چ اوس کول پہُنچ جاویگا۔ روی نے جدوں اوہدے آؤن بارے سُکھی کول گل کیتی تاں اوہنے بڑا باویلا کھڑا کیتا۔ اوہ ایہو کہی جا رہی سی کہ روی نے کُلدیپ دی امریکہ آؤن وچ مدد کیتی ہے۔ روی سُکھی نوں سمجھاؤن لگیا،" مینوں بھلاں کیہ پئی اے کہ میں کسے ہور نوں امریکہ آؤن 'چ مدد کروں؟"

"ہور فیر اوہنوں کیویں پتہ لگ گیا کہ کیویں ایجنٹ لبھنے، کیویں باڈر پار کرنے۔ میرا مطلب.....۔"

"ویکھ پہلی گل تاں چنگی نوکری تے چنگا بھلا پریوار چھڈ کے اوہدا امریکہ آؤنا ای غلط اے۔ باقی گل رہی گل ایجنٹ دی اوہ اوہنے آپ ہی بھالیے۔"

"جدوں آپاں انڈیا گئے سی، اُدوں توں نہیں اوہنوں کیہا امریکہ آؤن بارے؟"

"اُدوں میں اوہنوں امریکہ دی زندگی بارے ودھائی چڑھا کے ضرور دسیے۔ بس ایہی میری غلطی اے۔"

"اچھا !تیریاں ایناں کُو گل سُن کے ای اوہ سبھ کُجھ چھڈ کے امریکہ نوں تُر پیا؟"

"ہاں، سچی گل تاں سکھی ایہی اے۔ پر ہُن میری اک گل تاں سُن؟"

"اوہ کی؟" " ہُن جدوں اوہ آ ہی گیا، فیر رکھناں تاں اوہنوں آپنے نال ہی پؤ؟"

"نہ ایہہ گل جھوٹھ۔ میں نہیں کسے نوں آپدے گھرے رکھنا۔ ایس گلوں توں آپدا پڑآ وچاریں۔"

"پر سکھی، آپنی انڈیا گیاں دی اوہنے کنی سیوا کیتی سی۔" روی ہر واہ لا رہیا سی کہ کیویں نہ کیویں سکھی اوہنوں گھرے رکھن لئی راضی ہو جاوے۔

"انڈیا دی انڈیا نال رہی۔ ایتھے میں نہیں کسے نوں آپدے گھرے رکھنا۔ ایہہ میرا اٹل فیصلہ اے۔"

"چل میں اوہدا کدھرے باہر انتظام کر دوں۔ پر جنا چر کوئی پربندھ نہیں ہوندا اُنا چر تاں اوہنوں گھرے رہ لین دے؟"

"ہوں۔" سکھی پیر پٹکدی بیڈ روم نوں پوڑیاں چڑھ گئی۔ اوس توں کُلدیپ دا امریکہ آؤنا برداشت نہیں سی ہو رہیا سی۔ روی نموجھونا جیہا ہوندا گھروں باہر چلیا

گیا۔ اوہ سوچ رہیا سی کہ جس دن کُلدیپ گھرے آیا تاں اوس دن پتہ نہیں کیہ ہوؤ۔ اوہ سُکھی دے چکویں سُبھائ دا بھیتی سی۔

****

روی پہلاں ہی واشنگٹن ڈی سی دے یونیئن سٹیشن دا اک گیڑا کڈھ گیا سی۔ پر اُدوں ذرا جلدی سی۔ ہُن اوہ دوبارہ آیا تاں باہر ٹیکسیاں دی لائن لگی ہوئی سی۔ اندروں سواریاں آؤنیاں شروع ہو چُکیاں سن۔ اوہنے پنج ست منٹ ایدھر اُدھر گیڑے کڈھے۔ اوس توں بعد اوہ ٹیکسی لائن دے باہرلے پاسے گڈی لا کے کھڑ گیا۔ اوہنوں ویکھدیاں ڈسپیچر نے وسل ماری تے اُچی بولیا،" جاں تاں پچھے ٹیکسی لائن وچ گڈی لا تے جاں ایتھوں گڈی پاسے کر۔ توں ایتھے ٹیکسی کھڑی نہیں کر سکدا۔"

"میں آف ڈیوٹی سائین لایا ہوئےاے۔ میں کم نہیں کر رہیا۔ میرا کوئی دوست آ رہے،میں تاں اوہنوں پک اپ کرن آیاں۔"

"اوکے تینوں پنج منٹ دتے۔ اوس پچھوں ایتھےنہ کھڑیں۔"

اینے نوں اندروں سواریاں نکلن لگیاں۔ ڈسپیچر وارو واری ٹیکسیاں وچ سواریاں چڑھاؤن لگ پیا۔ سواریاں دی پچھے تک لائن لگ گئی۔ روی نے سواریاں ول نگاہ ماری۔ پر اوہنوں کُلدیپ کدھرے نظر نہ آیا۔ فیر اوہنے ویکھیا کہ کُلدیپ اک کونے جہے' چ کھڑا ڈڈویریاں وانگوں جھاکی جارہیا سی۔ روی نے اوس ول نوں ہتھ ہلایا۔ روی ول ویکھدیاں کُلدیپ دے چہرےتے رونق آ گئی۔ اوہ گل' چ بیگ

لڑکائی کاہلی تُردا روی ول آ گیا۔ دونو جپھی پا کے ملے۔ روی نے گڈی دی تاکی کھولدیاں کُلدیپ نوں آپنے برابر اگلی سیٹ تے بٹھا لیا۔

"کدوں کُو دا آئیں؟"

"بس ہُنے ای آیا سی۔ اُدوں نوں توں دس پیا ۔"

"چلیئے پھر؟"

"ہاں چل۔" کُلدیپ روی دے لوبرابر والی سیٹ تے بیٹھ گیا۔

"سیٹ بیلٹ لا لے۔" روی نے شیشے وچ پچھے نوں ویکھدیاں گڈی تور لئی۔

کُلدیپ سیٹ بیلٹ لاؤن لگیا تے اپنے نوں روی نے سرکل دا گیڑا کڈھکے 'یو ایس کیپیٹل ٹنل 'لے لئی۔ ٹنل پار کردیاں ہائی وے تھری نائنٹی فائیو شروع ہو گیا۔ اگے لمبا پُل سی تے اوہدے ہیٹھاں دی پٹامک دریا لنگھدا سی۔ پُل لنگھدیاں ہی ورجینیاں سٹیٹ شروع ہو گئی۔

"کیویں رہیافیر تیرا سفر؟" روی نے سُبھاوک گل توری۔

"سفر بارے تاں کُجھ نہ ای پُچھ۔" کُلدیپ دا چت بھیڑا ہو گیا۔

"کیوں؟"

"اس راہ تاں بھراوا رب دُشمن نوں وی نہ پاوے۔ تیرے ساہمنے ای ایں۔ دو مہینے ہو گئے راہاں 'چ لمکدے پھردیاں نوں۔ ہُن کتے جا کے سرے لگے آں۔ نالے سرے وی کیہ سواہ لگے آں۔ اوتھوں اسیں چار جنے تُرے سی۔ دُھر صرف دو ہی پہُنچے آں ۔"

"اوہ کیویں؟"

"اوئے بھراوا بڑے خطرناک نے ایہہ راہ۔ ساڈا اک ساتھی تاں پچھے باڈر پار کرن ویلے ساتھوں وچھڑ گیا، تے دُوسرا ٹرین ہیٹھاں آ کے ماریا گیا۔"

"ٹرین ہیٹھاں !پر ٹرین تے تُسیں کتھے چڑھے سی؟"

"روی توں ایہہ پُچھ کہ اسیں کیہڑا پُٹھا سدھا طریقہ نہیں ورتیا بیگانے مُلکاں دے باڈر پار کرن لئی۔ ٹرین دے دو ڈبیاں وچکار جیہڑے بھیڑ ہوندے اے اوتھے بیٹھ کے سفر کر رہے سی جدوں ساڈے اک ساتھی دا ڈنڈے نالوں ہتھ چُھٹ گیا تے اوہ ٹرین دے ٹریک تے جا ڈگیا۔

پل دی پل روی دی زبان نوں سکتا مار گیا۔

"پر ایجنٹ نے تاں کیہا سی کہ اوہ امریکہ دے سدھے ویزے لواؤ گا؟"

"ویر میریا، ایہہ ایجنٹ بڑے کُتے دے ہڈ نے۔ ایہہ کہندے کُجھ نے تے کردے کُجھ ہور نے۔ ہُن جے مینوں کوئی کہے کہ اوسے رستے دوبارہ امریکہ آجا تاں میں کسے وی قیمت تے نہ طرحاں۔" کھجل خُواری دے ستائے کُلدیپ نے دل دی گل کہی۔

"پر اُدوں تاں امریکہ دے نہیں نوں دھرتی پٹتی سی۔" روی نے حلقہ مذاق کیتا۔

"دھرتی تاں میں کیہڑی پٹنی سی۔ میں تاں کدے امریکہ بارے سوچیا وی نہیں سی۔ پر توں انڈیا گئے نے سارا دن امریکہ امریکہ کرکے ایتھوں دی انی ٹھک بنی کہ میری وی عقل تے پردہ پے گیا۔"

"چل زندگی 'چ اُترائی چڑھا تاں آؤندے ای رہندے نے۔"

"چلو اوہ تاں کوئی نہیں.....۔" کُلدیپ نے اکھاں دے کوئے پُونجھے۔ اوہدا من پچھے پریوار ول چلا گیا سی۔

اگلے کُجھ پل دوناں 'چوں کوئی نہ بولیا۔ فیر روی نے کُلدیپ دا من ہور پاسے لاؤن لئی گل توری۔

"اُنج امریکہ مُلک بہُت ودھیا اے۔"

"ایہہ تاں خیر ہُن پتہ لگ ای جاؤ کہ ایہہ کیہو جیہا اے۔"

"کیراں کم شروع کر دیں گا تاں تینوں آپے چنگا لگن لگجو گا۔"

"کم دی تاں خیر کوئی گل نہیں۔ اک وار بس اوہ کارڈ جیہا مل جاوے جس نوں تُسی کیہ کہنے اوں، بلُو کہ گرین کارڈ.....۔"

"اوہدا فکر نہ کر۔ اوہ سارا پربندھ کیتا ہوئے اے۔ جیویں دو مہینے راہاں 'چ اوکھا ہوئے ایں اوویں سال کُو بھر ایتھے اوکھا ہو لویں۔"

"ایوں نہیں آپاں پرواہ مندے۔ ہاں سچ جُوآکاں دا کیہ حال اے؟"

"جُوآک ٹھیک نے۔"

"ہُن تاں مینوں بھُلگے ہونگے۔ انڈیا گئے تاں میرے نال پُورا گھُل مل گئے سی۔"

"گھرے چل کے آپے ای ویکھلیں۔"

"میرا خیال اے بھُلے تاں نہیں ہونے۔" کُلدیپ نے اندازہ جیہا لایا۔ فیر اوہنوں اوہ ویلا یاد آیا جدوں پچھے جہے روی پریوار سمیت انڈیا گیا سی۔ اُدوں اوہ زیادہ دیر کُلدیپ کول ہی ٹھہرے سن۔ کُلدیپ نے اوہناں دی بہُت سیوا کیتی سی۔

کُلدیپ اُدوں کھیتی باڑی محکمے وچ انسپکٹر لگیا ہویا سی۔ گُلتسر شہر وچ اوہدا آپنا گھر سی۔ گھروالی اتے دو کُوسالاں دی بچی سمیت تناں جیاں دا پریوار موضعں کردا سی۔ اوہدا پنڈ' سوریاّلا 'شہروں نیڑے ہی پیندا سی۔ ایتوار والے دن اوہ پنڈ چلیا جاندا۔ بھرا اوہدا کھیتی کرواؤندا سی تے پیو پنڈ دا سرپنچ سی۔ کُل ملا کے گھر پریوار سبھ کُجھ ٹھیک ٹھاک سی۔ اوہ تے روی آپس وچ ماسیاں دے پُت سن۔ روی کافی دیر بعد امریکہ توں ملن آیا سی۔ روی نے کُلدیپ ساہمنے امریکہ دی ایسی ٹھُک بنی کہ کُلدیپ نوں وی امریکہ چنگا لگن لگیا۔ روی سارا دن امریکہ دیاں سپھتاں ہی کری جاندا سی۔ اوہ کُلدیپ نوں کہندا رہندا سی کہ اوہ وی امریکہ چلے۔ روی دے وار وار کہن کر کے کُلدیپ دے من وچ وی امریکہ لئی تاںگھ جیہی پیدا ہون لگی۔ ہولی ہولی اوہدا من وی امریکہ جان لئی للچاؤن لگیا۔ روی تاں مہینہ گُزار کے واپس آ گیا پر کُلدیپ دے من وچ امریکہ جان دی لالسا ودھدی گئی۔ فیر اوہ آپنی گھروالی جسمیت اتے باقی سارے پریوار دے لکھ سمجھاؤن دے باوجود وی نہ رُکیا تے ابجنٹاں راہیں امریکہ نوں تُر پیا۔ اخیر اوہ آپدے من دی پُگا کے ہی ہٹیا۔

"سچ تیرے نال دا مُنڈا کس شہر نوں گیا؟" روی نے چُپ توڑی۔

"اوہدا تاں کدھرے کیلیفورنیاں ول کوئی جان پہچان والا ہے۔ اُدھر ای گیا ہوؤ"

اینے نوں اوہ گھر دے نیڑے آ گئے سن۔ روی نے سپرنگپھیلڈ ویسٹ دا ایگزٹ لےندیاں گڈی ہائیوے توں باہر کڈھ لئی۔ پنج کُومنٹ اولڈکین مل روڈ تے چلدے رہن توں بعد روی نے اگے اک سٹریٹ تے گڈی کھبے پاسے موڑ لئی۔ فیر

اگے اک ہور کھبا مار کے گڈی پنج کُوگھراں دے وچکار خالی سرکل جہے و چ جا لائی۔ اسدا نہیں کنگز سرکل سی۔ ساہمنے روی دا گھر سی۔ کُلدیپ گڈی' چوں اُتر کے بڑے چائ نال روی دے مگر تُر پیا۔ پر اوہدا چائ چھیتی ہی مٹھا پے گیا۔ اگانہہ سُکھی نہ تاں اوہنوں تیو نال ملی تے نہ ہی چنگی طرحاں گل بات کیتی۔ اوہنے اوس نال اوویں گل نہ کیتیاں جیویں کہ اوہ انڈیا گئی کردی سی۔ جُوآکاں نے وی اوہنوں چنگی طرحاں نہ بُلایا۔ کُلدیپ چھتھا جیہا پے گیا۔ اپنے نوں روی سامان دے پیکٹ لے کے اندر آ گیا۔

"روی میں تاں سویرے تن وجے اُٹھنے۔ اُدھر روٹی تیار کرکے رکھی پئی اے، گرم کرکے کھا لیو۔" انا کہندیاں سُکھی پوڑیاں چڑھ گئی۔ جُوآک ٹیوی مُوہرے جا بیٹھے۔ روی نے شراب دا گھڑا) ہاف گیلن (کھول لیا۔

"روی، بھرجائی نوں کہہ کہ سویرے کم توں چُھٹی کر لوے۔ گھرے بہہ کے غلہں‌باتاں ماراں گے؟" تھوڑا سرور' چ ہوندیاں ہی کُلدیپ نے گل چھیڑی۔

"اوئے بھراواایس گلوں ایہہ بڑا بھیڑا مُلک اے۔ سبھ نوں کم پیارا اے۔ چل کوئی نہیں توں ہولی ہولی سمجھ جاویں گا۔" پہلا پیگ ختم ہوندیاں ہی روی نے اگلا پیگ پا دتا۔ فیر دونوں شراب پیندے رہے تے یکڑ ماری گئے۔ روٹی کھان توں بعد اوہ ہیٹھاں بیسمنٹ و چ جا پئے۔

سویرے کُلدیپ کافی دیر نال اُٹھیا۔ مُنہ ہتھ دھو کے اوہنے ایدھر اُدھر نگاہ ماری۔ گھر سُن سان پیا سی۔ اوہنے پردہ چُک کے باہر ول ویکھیا۔ اوتھے نہ روی دی ٹیکسی سی تے نہ ہی سُکھی دی گڈی۔ اوہنے سوچیا کہ شاید سندیہاں ہی کماں تے چلے

گئے ہون گے۔ اُدھروں دھیان ہٹا کے کُلدیپ اُپر کچن و چ آ گیا۔ اوتھے خاموشی پسری ہوئی سی۔ و چ و چ دی فرج دی سوں سوں ایس خاموشی نوں توڑ رہی سی۔ اوہ اُداس جیہا کھڑا ایدھر اُدھر ویکھدا رہیا کہ شاید بھرجائی کدھرے چاہ تے پروں ٹھے بنا کے رکھ گئی ہووَ۔ پر اوہنوں اوتھے کُجھ نہ ملیا۔ آخر اوہنے فرج ' چوں جوس دا گلاس بھر کے پیتا تے واپس بیسمنٹ ' چ چلا گیا۔ اگلے تن چار گھنٹے اوہنے بہُت مُشکل لنگھائے۔ اکلا بیٹھا کھیالاں ' چ گُوآچیا کدے اوہ انڈیا آپدے گھرے جا پہُنچدا تے کدے کتے ہور۔ کدے اوہ آپنے امریکہ آوَن دے فیصلے تے جھورن لگدا تے کدے سُنہرا بھوکھ چتون لگدا۔ کتے اک وجے توں بعد اوہنے باہر کھڑکا سُنیا۔ اوہنے ویکھیا کہ سِکھی جُوآکاں نوں سکول بس ' چوں اُتار رہی سی۔ اوہ ہیٹھاں ہی بیٹھا سی جدوں اوہنے ویکھیا کہ ادھے کُو گھنٹے بعد سِکھی واپس مُڑ گئی۔ اُپروں جُوآکاں دے بولن دیاں آوازاں آ رہیاں سن۔ کُلدیپ ہولی ہولی پوڑیاں چڑھدا اُپر چلیا گیا۔ اوہنے جُوآکاں نوں بُلاوَن دی کوشش کیتی پر جُوآک بناں اوس ول ویکھیاں ٹیوی ویکھن و چ مست رہے تاں اوہ واپس بیسمنٹ ' چ جا بیٹھا۔

'کیہو جیہی اے ایتھوں دی زندگی؟ کوئی کسے نوں نہیں پچھاندا۔ بھرجائی نے کل چنگی طرحاں بُلایا ای نیں۔ اج آئی تاں بناں کوئی گل بات کیتیاں اُپروں ای مُڑ گئی۔ آہ جُوآک جیہڑے انڈیا گئے میرے موڈھیاں ' توں نہیں سن اُتردے ایہہ ہُن اکھ وی نہیں ملاوَندے۔ کیہو کیہے ہو جاندے اے ایتھے آ کے لوک۔ 'سوفے تے بیٹھے کُلدیپ دے من ' چ طرحاں طرحاں دے سوال گھم رہے سن۔

"چل ہو جا بئ تیار۔" روی دی آواز نے اوس دی سوچاں دی لڑی توڑی۔ روی ہُنے ہی گھرے آیا سی۔

"تیار !تیار کدھر؟" کُلدیپ چوں کیا۔

"آپاں کسے دوست دے چلدے آں۔ آپدا سامان اکٹھا کر لے۔"

"دوست دے جانے تاں سامان نال کیوں چُکنے؟"

"توں یار.... چل باقی گل میں تینوں کسے ویلے فیر سمجھاؤں۔ ہُن انا ایں ایں کہ تیرے رہن دا پربندھ میں کسے دوست دے گھر کیتا ہوئے اے۔"

"کیوں!میں ایتھے تیرے کول نہیں رہ سکدا؟" کُلدیپ دا چت بھیڑا ہو گیا۔

"ویکھ کُلدیپ، ایہہ گل بہُت لنبیاں نے۔ انڈیا دی رہنی بہنی دا تے ایتھوں دے رہن سہن دا بہُت فرق اے۔ ہولی ہولی توں سبھ سمجھ جائیں گا۔ چل اُٹھ ہُن چلیئے۔"

کُلدیپ آپنا سامان چُک کے روی دے مگر تُر پیا۔ پر اوہدا من بھر آیا کہ ایتھے ماسی دا پُت وی نہیں جھلدا۔ اوہ بیسمنٹ دے پچھلے دروازے راہیں نکلے تے جا کے روی دی ٹیکسی وچ بیٹھ گئے۔ روی نے گڈی سٹارٹ کیتی۔ اُسنے، اولڈ کین مل روڈ لئی تے فیر سدھا پھرینکونیاں روڈ ول نکل گیا۔ وین ڈورن سٹریٹ تے جا کے کھبا مار لیا۔ اگے اوہنے اوَکوُڈ اپارٹمنٹس وچ جانا سی۔ روی دا دوست رنجیت سنگھ عُرف رانا ایتھے ہی رہندا سی۔ ایہہ دو بیڈ روم اپارٹمنٹ سی۔ رانے نال کرما اتے بلو دو جنے ہور رہندے سن۔ رانے دا اپارٹمنٹ 'متراں دا ٹلا' کرکے مشہور سی۔ ایتھے اوہ عام ہی کھان پین دیاں مہفلاں لاؤندے رہندے سن۔ رانا گاؤن دا شُکین سی۔ کئی واری اوہ پلیوں دارو پیا کے وی گاؤن دا جھس پُورا کردا سی۔ اگانہہ روی، وین

ڈورن سٹریٹ توں سجا مار کے اوَکوُڈ اپارٹمنٹس دے کمپلیکس وچ داخل ہو گیا۔ اُپر دی گیڑا کڈھدیاں اوہنے گڈی کیو بلڈنگ مُوہرے پارک کر دتی۔ فیر دوناں نے سامان چُکیا تے اُپر نوں تُر پئے۔ اگے جا کے روی نے دو سو پندراں نمبر اپارٹمنٹ دی گھنٹی ماری۔ رانے نے پٹاک دینے دروازہ کھولیا۔ اوہ اوہناں نوں بڑے تپو نال ملیا۔

"لے بئی دوستو ایہہ اے متراں دا ٹلا۔ ایتھے جیویں مرضی ڈھولے دیاں لاوَ۔" رانے نے اوہناں توں سمان پھڑ لیا۔

"اُپروں ٹائم وی ہویا پیے۔ اج بائی کُلدیپ وی پہلی وار ملیے۔ اج تاں محفل لاوَنی ای لاوَنی ایں۔ کیوں بئی روی؟"

"جیویں تیری مرضی۔"

"لے آہ لے، میری مرضی تاں فیر ایوُں ایں۔" رانے نے کچن کلازٹ' چوں بوتل چُک کے میز تے رکھ دتی۔ نال ہی نمکین وغیرہ وی اُپر ٹکا دتا۔

"میں جان پچھان کراوَنی تاں بھُل ای گیا۔" اچانک روی کھڑا ہویا۔

"اوئے چھڈ یار توں وی کیہڑے جھمیلیاں' چ پے گیا۔ دو دو پیگ اندر گئے تاں پہچاناں آپنے آپ ہون لگ پینگیاں۔" رانے نے روی نوں بانہہ توں پھڑ کے واپس بٹھا دتا۔ فیر اوہنے پیگ پائے۔ تناں نے پیگ آپس وچ ٹکرائے تے اکو ساہے گلاس خالی کر دتے۔ اسے طرحاں چار چار کُوپیگ اندر جاندیاں ہی اوہناں نوں اک دُوجے دی گل سُنو ہٹ گئی۔ تھوڑی دیر بعد جدوں پُورے سرور' چ ہوندیاں رانے نے اکھاں مِیچ کے ہیر گاوَنی شروع کر دتی تاں روی بوچ کے جہے اُٹھیا تے گڈی دیاں چابیاں چُکدا دروازیوں باہر ہو گیا۔

3

اگلے دن اوہ سویر ویلے رانے دے اپارٹمنٹ وچ بیٹھے چاہ پی رہے سن جدوں روی نے گل چھیڑی، "کیویں رانا تیری ہوئی گل فیر اوس نال؟"

"کس نال؟" چاہ دی گُھٹ بھردا رانا روی ول جھاکیا۔

"اوہی کوہ نور ریسٹورنٹ دا مالک۔"

"اچھا توں پسے دی گل کردیں؟"

"ہاں اوسے دی۔"

"گل تاں میری ہوئی سی، اوس نال۔ آپنا کم کرن نوں وی اوہ من گیا۔ پر اُدوں اوہ کُجھ رُجھیا جیہا سی، کہندا سی کہ فیر کال کرونگا۔"

"انا کاہدے 'چ رُجھیا ہوئے اے، اوہ بئی؟"

"اوہ اصل وچ مہاراجہ ریسٹورنٹ خریدن نوں پھردے۔ اوسے دا جُگاڑ کر رہیا لگدے۔"

"اینے پیسے ایس کول کتھوں آ گئے یار۔ دو ریسٹورنٹ پہلاں لئی بیٹھے۔ اُپروں انا وڈا اک ہور خریدن دی تیاری کھچی جاندے۔"

"سُندے آں کہ اسدی نیویارک وچ کافی وڈی پراپرٹی اے۔" رانے نے سُنی سُنائی گل کیتی۔

"میں تاں یار ہور ای کُجھ سُنئیں۔" روی گُجھا جیہا بولیا۔

"اوہ کی؟"

"کہندے پچھے جہے جدوں گورمنٹ نے ایگریکلچر رِیفارم ایکٹ راہیں اللیگل لوک پکے کیتے اے، اُدوں ایس نے لوکاں نوں بڑے ایگریکلچر دے پیپر ونڈے اے۔"

"ایہہ گل وی صحیح ہو سکدی اے۔ اُدوں اوس کھتیاں والے قانون' چ بہُت لوکاں نے ہتھ رنگے سی۔ اُنج وی ایس مُلک وچ سدھے ڈھنگ نال پیسہ اکٹھا کرنا کوئی سوکھی گل تھوڑی اے۔ ہو سکدے اسدا کوئی ایس طرحاں دا دائ لگ گیا ہووے۔"

"آپنے نہیں ہوندا سی ایتھے اک اوہ پاکستانی۔کیہ نہیں سی اوہدا....؟" روی نہیں یاد کرن لگیا۔

"کتے توں اوس' میر کیوم 'دی گل تاں نہیں کردا؟"

"ہاں ہاں اوہی۔ اوہ انا چنٹ بندہ سی کہ رہے رب دا نہیں۔"

"اُسنے کیہ کیتا سی؟"

"واہ جی واہ۔ توں ایہہ پُچھ کہ اوہنے کیتا کیہ نہیں سی۔ اوہدے گھر دے پچھے جو گارڈن سی اوہنے اوسے نوں کھیتی باڑی دی زمین دکھا کے سینکڑے لوکاں دے کاغذ بنا دتے سن۔ اک جنے توں تن ہزار ڈالر لے ندا سی۔ کرکے پنج لکھ ڈالر اکٹھا بعد' چ پاکستان بھج گیا۔"

"پھر اوہناں لوکاں دا کیہ بنیاں جناں دے اوہنے پیپر بنا کے دتے سی؟"

"اوئے اوہ وی لنگھ گئے سن پار۔ سبھ نوں گرین کارڈ مل گئے سی۔ کیونکہ اُدوں اک کروڑ توں وی اُپر لوکاں نے تاں اپلائی کیتا سی۔ گورمنٹ اپنیاں نوں چیک کیویں کردی؟"

"اچھا تیرا مطلب پیسے دے وی اُداں دا ای کوئی خزانہ ہتھ لگیے؟"

"گل تاں کوئی ضرور اے۔ ویکھلے پہلاں کوہ نور خریدیا تے ہُن مہاراجہ ریسٹورنٹ دا سودا کرن نوں پھردے۔"

"پیسے نوں پیسہ جوڑدے۔"

"ساڈے تاں سالے پیسے نوں پیسے نے جوڑیا نہ۔ کدیں دے پھردے آں ٹیکسی 'چ ڈھچکوں ڈھچکوں کردے۔" روی نے انگڑائی لئی۔

"کوئی نہیں ذراند رکھ، تینوں وی کدے رب بہُڑُو۔"

"مینوں تاں جدوں بہُڑُو اُدوں بہُڑُو پر تیری تاں لاٹری نکلن والیؤ ای اے۔" روی نے رانے نوں چھیڑیا۔

"اوہ کیویں بئی؟"

"پٹاکھے ورگی گھروالی مُلّو تے نال مُلّو لکھاں دا داج۔"

"ایہہ دن تاں یار سبھ تے ہی آؤندے، میرے کیہڑا اکلے تے آؤنے۔"

"چار دن تاں کہندے گدھی دے بچے تے وی جوانی آؤندی اے۔"

"مینوں یار توں گدھی دے بچے نال رلاتا۔" رانے نے روی ول نوں گھسُن اُلاریا۔

"چل گدھی دا نہ صحیح گوری دا بچہ ای صحیح۔"

"ہاں ایہہ گل منی۔"

"رانا تیتھوں دُگنی عمر دی تاں ہووَ تیری اوہ بُڈھی گوری گھروالی؟" رانے نے کسے وڈی عمر دی گوری نال ویاہ کروا کے گرین کارڈ لیا سی۔

"جماں ہووَ۔ سچ روی تینوں اک ہور ہاسے دی گل سُناواں۔" رانے نوں کوئی پُرانی گل یاد آ گئی۔

"ہوں۔"

"جدوں میں اوس گوری نوں لے کے مدن بگا وکیل دے گیا تاں بگا کہندا کہ گرین کارڈ تاں تینوں ایس نال ویاہ کرا کے وی ملجو پر ایس راہیں گرین کارڈ لین دا اک ہور طریقہ وی اے۔ میں پُچھیا اوہ کی، تاں بگا کہن لگیا کہ اگر ایہہ تینوں آپدا پُت اڈاپٹ کر لوے تاں گرین کارڈ ہور وی چھیتی ملجو۔"

"مدن بگا پُورا خچرا اے۔ کم وی کری جاوَ تے وچے وچ اگلے نوں گُجھے مخول وی کری جاوَ۔"

"سچ رانے، آپاں وکیل تاں بگے نوں ہی کراں گے نہ؟" روی نوں اچانک کُلدیپ دے کیس دا خیال آیا۔

"نہیں، ایتھے آپنی نہیں چلنی، ایتھے تاں پمے دا وکیل ہی کم کرو گا۔"

"اچھا!س روی کُجھ سوچن لگیا تے فیر گھڑی ول ویکھدا بولیا۔

"یار ہو سکدے کہ پما بزی ہووے کیوں نہ توں آپ ہی کال کر لویں؟"

"کال !اینے سویرے ! اوہ وی اج سیٹرڈے نوں؟"

"کوشش کرن 'چ کیہ ہرج اے۔ اُنج وی تاں وہلے ہی بیٹھے آں؟"

"توں کہندا ایں تاں کوشش کر لینے آں پر لگدا نہیں۔" رانے نے میز تے پیا فون چُکیا تے کوہ نور ریسٹورنٹ دا نمبر ملایا۔ سببوں اگے فون وی پمے نے ہی چُکیا۔ اوہنے اوہناں نوں ریسٹورنٹ تے ہی بُلا لیا۔ رانے نے چھیتی دینے تیار ہوندیاں روی ہوراں نوں نال لیا تے بیٹھاں اُتر کے گڈی سٹارٹ کیتی۔ اگلے پندراں کُو منٹاں 'چ اوہ پمے دے ریسٹورنٹ تے جا پہُنچے۔

"آؤ رانا صاحب میں تُہانوں ای اُڈیکی جاناں۔"

"پما جی ایہہ میرا دوست اے روی تے ایہہ روی دا رشتے دار اے کُلدیپ سنگھ۔ کُلدیپ پچھلے دنیں ای انڈیا توں آیئے۔ تُہاڈے نال میں ایس بارے ای گل کیتی سی۔" رانے نے اوہناں دی جان پہچان کروائی تاں پمے نے بڑیاں گھوکھویاں نزراں نال کُلدیپ ول ویکھیا۔

"ویکھو جی کافی گل تاں رانا صاحب نال ہو ای گئیاں سن۔ اج کل اللیگل نوں کم تے رکھنا بڑی خطرے والی گل اے۔ پر تُسیں آپنے سردار بھرا اوں۔ تُہانوں جواب وی نہیں دتا جا سکدا۔ اُنج سال بھر 'چ ایتھوں سپانسر کروا کے اسنوں گرین کارڈ دواؤنا میرا وعدہ رہیا۔"

"جی ٹھیک اے۔"

"ویسے میرا ایہہ ریسٹورنٹ کوئی زیادہ منافع وغیرہ نہیں دیندا۔ بس گھر پُورا ای ہوندے۔"

"پیسے کس حساب دیؤں گے جی؟"

"کم تاں کرنا پُو گا اوپن ٹو کلوز۔ ایہہ ریسٹورنٹ کھُلدا وی ستے دن ایں ایں۔ کھان پین دا وچ ای اے تے رہن دا پربندھ وی اندرے اے۔"

"پر پما صاحب پیسیاں بارے تاں دسو کُجھ؟"

"پیسے میں دیئوں گا دو سو ڈالر ہفتے دے۔"

دو سو سُن کے کُلدیپ دا دل کچا جیہا ہو گیا۔ رانا تے روی وی اک دُوجے ول ہوروں جیہا جھاکے۔

"پیسیاں بارے میں اک وار دوبارہ گل کرداں۔" روی تے کُلدیپ اک پاسے نوں کھسک گئے تے رانا دوبارہ پمے کول نوں آ گیا۔ اوہنے پیسے ہور ودھاؤن دی بینتی کیتی۔ پما ہزار ڈالر مہینے دا دینا من گیا۔ رانا روی ہوراں ول نوں چلا گیا۔

"چلو یار آپاں نوں وڈی غرض گرین کارڈ دی اے۔ پیسے جنے وی دیندے ٹھیک اے۔ آپاں کیہڑا سدا ایتھے ای کم کرنے،س روی دھرواس جیہا دیندا بولیا۔

"ایہی گل روی میں سوچداں کہ وڈی گل پیسیاں دی نہیں۔ وڈی گل اے گرین کارڈ دی۔ جیویں ایہہ کہندے اوس حساب اک سال دے وچ وچ کُلدیپ دے ہتھ 'چ گرین کارڈ ہوؤ۔"

"کیوں بئی کُلدیپ سیاں تیرا کیہ وچار اے؟"

"مینوں کُجھ نہیں پتہ۔ ایہناں گل دا فیصلہ تُسیں کرنے؟"کُلدیپ نے ساری گل اوہناں تے سُٹ دتی۔

"مینوں تاں روی گل ٹھیک لگدی اے، توں دس؟"

"میں کیہا جماں فٹ اے۔ لؤ رب دا نہیں۔" روی نے وی منجوری دے دتی۔

"چل فیر چلیے۔" رانا تے روی گڈی ول نوں مُڑے تاں کُلدیپ وی مگرے ہی تُر پیا۔

"نہیں، کُلدیپ سیاں توں نہیں۔ توں ویر میریا اندر جا کے کم تے لگ۔ پپے نے کہے کہ اگر منظور اے تاں بندہ ہُنے ای کم شروع کرے۔"

"اج دا دن تاں ویر بن کے نال لے چلو یار۔ کم کل نوں شروع کردونگا۔" کُلدیپ نے رُوآں‌سا جیہا مُنہ بنایا۔

"نہ، کم دے معاملے 'چ کوئی سمجھوتہ نہیں۔ ہُن تاں سال بھر تونی بلد بن کے تُریا چل۔"

"اُنج وچ دی اسیں آؤندے جاندے رہاں گے تے محفلاں وی لگدیاں رہن گیاں، پر پہلاں کم۔" رانے تے روی نے کُلدیپ دا دل دھرایا۔ گل کردے اوہ گڈی ول نوں تُر پئے۔ کُلدیپ اُدوں تک اوہناں نوں جاندیاں ویکھدا رہیا جدوں تک اوہ اکھاں توں اوہلے نہیں ہو گئے۔ فیر اوہ بوجھل قدم پُٹدا ریسٹورنٹ اندر چلیا گیا۔ روی اتے رانا اوتھوں چل کے واپس اپارٹمنٹ وچ آ گئے۔

"کیویں رانیاں کوئی بیئر نہیں پئی؟" روی نے عبس لئی۔

"نہیں یار ایہہ گل جھوٹھ اے۔ توں بیئر توں شروع کر کے بعد 'چ پکی پین لگیں گا فیر کم دھندا وچے ہی رہجو گا۔"

"نہیں یار، اکو بیئر پیوں گا۔ رات عالی نے سر پھڑ رکھیے۔ نالے میں تاں بعد 'چ گڈی ٹھیک کراؤن کیب کمپنی دے وی جانے، اپوائنٹمیٹ لئی ہوئی اے۔"

رانے نے لکو کے رکھی اک بیئر روی نوں پھڑا دتی۔ روی نے چھیتی دینے بیئر خالی کیتی۔ فیر دونوں جنے گڈی' چ بہندے ڈیسی ول نوں جان لئی ہائی وے تھری نائنٹی فائیو چڑھ گئے۔ اگے ہائی وے سُنم سُنا پیا سی۔ سیٹرڈے ہون کرکے سویرے سویرے ٹریفک گھٹ ہی سی۔ پینٹاگان کول دی لنگھ کے اوہناں ایارپپورٹ ول نظر ماری۔ ایئرپورٹ تے وی اجے زیادہ ہل جُل نہیں سی وکھائی دیندی۔ اگانہہ اوہ پھورٹین سٹریٹ برج چڑھے تاں ہیٹھاں وگدا پٹامک دریا کنوں کنیں ہویا پھردا سی۔ پچھلے دنیں پئے زیادہ مینہہ کارن مٹی رنگے پانی دیاں چھلاں نے کھوَرو پایا ہویا سی۔ پُل لنگھدیاں ہی اوہ ڈیسی وچ داخل ہو گئے۔ اگوں ساؤتھ کیپیٹل سٹریٹ دا ایگزٹ لے کے اوہ ٹیکسی کیب کمپنی دے دفتر جا وڑے۔ سندیھاں ہون کارن اجے کوئی گاہک نہیں آیا سی۔ چارے لیچھٹاں خالی پایاں سن۔ مکینک نے اوہناں دے جاندیاں ہی روی دی گڈی لفٹ تے چڑھا لئی۔

"تیرا لنچ اج میرے سر رہیا۔ بنادے بُھل ورگی۔" کالے مکینک نوں کم تے لا کے روی، رانے دے مگر دفتر نوں تُر گیا۔ کمپنی دا مالک، اشوک اگانہہ کوفی تیار کری جاندا سی۔ رانے نے کوفی دا کپ لیا تے اوہ باہر جا کے کراسواک تے کھڑ کے گل کرن لگے۔ دوپہیرا ہو چلیا سی پر کالے نے گڈی اجے لفٹ اُپر ہی ٹنگی ہوئی سی۔

"چل روی کُجھ کھا آیئے۔" رانے نوں بُھکھ چمک پئی سی۔

"جے یار کدھروں اک بیئر مل جاندی تاں....۔" روی نے آلے دوآلے ویکھیا۔

"روی جے توں ہور بیئر پیتی تاں میں دوبارہ کدے تیرے نال نہیں آؤنا۔"

"چل رہن دنے آں پھر۔" اُتھوں تُردے اوہ میکڈانلڈ تے چلے گئے۔ چُھٹی ہون کارن اگانہہ پُوری بھیڑ سی۔ اوہناں لنچ لیا تے اک پاسے دے ٹیبل تے جا بیٹھے۔

"اندر جنے وی گاہک پھردے اے ایہناں' چ اک وی گورا نہیں۔" سینڈوچ کھاندا روی آلے دوآلے ویکھ رہیا سی۔

"ایہہ ڈیسی دا نارتھ ایسٹ ایریا اے۔ تینوں پتے کہ ڈیسی دی نارتھ ایسٹ اتے ساؤتھ ایسٹ دی ساری آبادی کالیاں دی اے۔"

"اُنج اک گل تاں اے....۔"

"اوہ کی؟"

"اوہ ایہہ کہ توں جتھے مرضی ویکھ لئیں کالیاں دے علاقے' چ کوئی گورا گھر نہیں لُوگا۔"

"ایہہ نسلی وتکرا اے ویر میریا۔ گورے لکھ چنگے بنی جان پر دلوں ایہہ کدے وی کالیاں نوں آپنے برابر دا نہیں سمجھدے۔"

"اُنج کالیاں نے سٹرگل بہُت کیتی اے۔"

"سٹرگل وی بتھیری کیتی اے اتے ایہناں نے آپنے لوکاں نوں لامبند وی بہُت کیتے۔"

"پچھے جہے کالیاں نے ڈیسی' چ اک مظاہرہ نہیں کیتا سی، جسنوں ایہہ ون ملین مین مارچ کہندے سی۔ اوہ ایہناں دا شکتی پردرشن دا ای اک حصہ سی۔"

"اُدوں ایہناں دا لیڈر سی....، کیہ نہیں سی اوہدا....؟۔" رانا کھاندا کھاندا رُک کے سوچن لگیا۔

"پھراخان؟"

"ہاں ہاں اوہی۔ اُدوں اوہ کہندا سی کہ وقت آ گئے ہئ ہُن کوئی کالا ہی پریزیڈنٹ بنوں گا۔"

"ایہہ تاں یار مُشکل لگدے۔" روی نے موڈھے ہچکوڑے۔

"مُشکل تاں کیہ اے، بن وی سکدے۔"

"نہیں رانے، انی جلدی نہیں ایہہ گورے' پاور 'کسے ہور نوں دیندے۔ اجیہے ویلے تاں ایہہ سبھ ویر وروودھ بھُلا کے اک ہو جاندے اے۔"

"خیر اک گل تاں ہو سکدی اے۔"

"کی؟"

"کدے حالات ای اجیہے بن جان، مطلب کوئی لوک لہر کھڑی ہو جے۔ خاص کرکے نویں جینزیشن ولوں کوئی تبدیلی دی ہنیری ہی ایسی وگجے تے اُپروں کوئی کالا وی بہُت قابل اُمیدوار ہووے۔ایس حالت' چ کالا پریزیڈنٹ بن سکدے۔"

"جیکر کدے اجیہا ہو وی گیا تاں گوریاں نے اوہنوں چلن نہیں دینا۔"

"ویکھو شاید آپنے وہندیاں ایہہ کرشما وی ہو جاوے۔"

"اُنج آپڈے واری تاں کالے ڈسکریمیشن دا رولا پاؤندے اے پر ایہہ آپ کیہڑا گھٹ اے....۔" رانے نے گل بدلی۔

"آپنے توں پچھلیاں مطلب ایہناں توں بعد وچ آئے امیگراںٹس نال ایہہ وی تاں رج کے وتکرا کردے اے۔"

"اوہناں وچ وی دو کیٹاگریاں نے۔ اک یورپین امیگراںٹس تے دُوسرے ایشینز۔ ایشینز' چ چینے کورین ویتنامی اتے آپنے ورگے آوندے اے۔"

"یورپین امیگراںٹس نال اوہناں وتکرا نہیں ہوندا جناں کہ ایشین نال ہوندے۔"

"جے اصلی بُجھدیں تاں سبھ توں ودھ نسلی وتکرا ایہناں لاتینو لوکاں نال ہوندے۔" رانے نے ساہمنے صفائی کردی پھردی سپینش کُڑی ول ویکھیا۔

"اتھے جنیاں وی ریسٹورنٹاں جاں ہور صاف صفائی وغیرہ دیاں نوکریاں نے، میرا مطلب جنہاں نوں ہور کوئی ہتھ نہیں پاؤندا، اوہ ساریاں ایہناں وچارے سپینش لوکاں دے حصے ای آوندیاں نے۔"

"ساؤتھ امیرکا، سینٹرل امیرکا اتے میکسیکو ورگے مُلکاں توں آئے لاتینو لوکاں نال، امریکہ بھری پئی اے۔ پر بہُت گھٹ سپینش چنگیاں جاباں کردے ویکھے اے۔"

"ایہناں وچاریاں نوں انگریزی وی تاں بالکُل نہینہہ دے برابر ای آوندی اے۔"

"ایہناں دا تاں' ماڑے دی جورو سبھنا دی بھابی 'والا حال اے۔ جنہاں نوں ہور کوئی نسلی وتکرے لئی نہیں تھیاؤندا اوہناں لئی ایہہ سپینش لوک تاں ہیگے ای اے۔"

"چل اُٹھیئے پھر۔" روی نے نیپکن نال ہتھ پونجدیاں رانے ول ویکھیا۔

"چل تُر۔" رانا وی اُٹھ کھڑیا۔ روی کالے مکینک دا لنچ پیک کروا لیایا تے فیر اوہ کمپنی ول نوں تُر پئے۔ واپس آ کے اوہناں نے ویکھیا کہ گڈی اجے وی لفٹ اُپر ٹنگی ہوئی سی۔ مکینک لنچ کرن لگیا۔ روی تے رانا گڈی دا کوئی کلپُرزا لین، آٹو پارٹ دی دُوکان تے چلے گئے۔ گڈی دے سارے کم ہوندیاں شام ہو گئی سی۔

"ساری دہاڑی فُٹ گئی یار۔" بل چُکاؤندا روی بولیا۔

"کم وی تاں سارے ہو گئے۔ ہُن تن مہینے ورکشاپ تے آؤن دی لوڑ نہیں۔" بل لے کے اشوک نے روی نوں رسید پھڑا دتی۔

واپس مُڑدیاں روی نے جیوں ہی گڈی ہائی وے چڑھائی تاں اوہ گڈی دی چال ڈھال ویکھدیاں خوش ہوندا بولیا،" کیراں تاں بنگی اُڈن کھٹولا۔"

"ہُن فیر کیہ پروگرام ایں؟" رانے نے سجے ہتھ چھپدے ول ڈُبدے سورج نوں ویکھیا۔

"دہاڑی تاں فُٹ ای گئی، چل یار اج مہچھل لاؤنے آں۔"

"ٹھیک اے پھر، موڑ گڈی۔" روی نے گڈی لکوار سٹور مُوہرے جا لائی۔ رانا اندر گیا۔ شراب دا ہاف گیلن اتے ہور کھان پین دا سمان لے کے اوہ واپس گڈی 'چ آ بیٹھا۔

"میں تاں کہنا کُلدیپ نوں وی لے چلیئے؟" روی نے ساہمنے کوہ نور ریسٹورنٹ ول ویکھیا۔

"نہیں نہیں، پما غُصے ہووےگا۔"

اوہ کھان پین دا سامان لے کے اپارٹمنٹ' چ پہنچ گئے۔ اگے کرما تے بلو آئے بیٹھے سن۔ بس فیر کیہ سی، شروع ہو گئی شراب۔ باراں کُووجے مہپھل پُورے زوراں تے سی۔ اُدوں ہی روی بوچ کے جہے چابی چُکدا ہیٹھاں اُتریا تے گڈی سٹارٹ کردا گھر نوں تُر گیا۔

پہلے دن ریسٹورنٹ دا مینیجر کُلدیپ نوں ٹریننگ دیندا رہیا۔ کُلدیپ دی جاب ڈشواشنگ دی سی۔ اُنج تاں وڈا ڈشواشر لگیا ہویا سی پر بھانڈیاں نوں پہلاں سنک و چ ہتھیں صاف کیتا جاندا سی۔ ایس توں بعد ہی بھانڈے ڈشواشر' چ رکھے جاندے سن۔ ریسٹورنٹ بہت بزی سی۔ پہلے بھانڈے اجے صاف نہیں سن ہوئے ہوندے کہ نویاں دا ڈھیر آ لگدا۔ اُپروں گرم پانی و چ ہتھ مچ جاندے۔ کُلدیپ نوں سارا دن سدھا ہون دا وی وقت نہ ملیا۔ کم و چ کھُبھے کُلدیپ نوں پتہ ہی نہ لگیا کہ دن کدوں گُزر گیا۔ ہولی ہولی گاہک گھٹن لگے تے فیر دس کُووجے ریسٹورنٹ نوں بند کرن دی تیاری ہون لگی۔ گیاراں وجدے نوں ڈشواشنگ دا کم مُک گیا۔ فیر کُلدیپ نوں صفائی لئی کیہا گیا۔ اوہنے پہلاں جھاڑو نال صفائی کیتی، اُپروں پوچا لایا گیا۔ کُرسیاں میز آد صاف کیتے، باتھروماں دی صفائی کیتی۔ سارا کم سمیٹدیاں رات دے باراں وج گئے۔ ودھے کھانے' چوں پلیٹ' چ کھانا پا کے کُلدیپ اک پاسے بہہ کے کھان لگیا۔ اُستوں بعد مینیجر نے اک کمرے ول اشارہ کیتا۔ اندر ہیٹھاں ہی پُرانی میٹرس سُٹی ہوئی سی۔ کُلدیپ نے اک پُرانا جیہا سراہنا چُکیا تے میٹرس تے جا پیا۔ ریسٹورنٹ بند کرکے، مینیجر گھر نوں چلا گیا۔ اندر میٹرس تے پیندیاں ہی کُلدیپ دیاں دھاہاں نکل گایاں۔ اُدوں اوتھے اوس توں بناں کوئی نہیں سی۔ اوہ جی

بھر کے رویا۔ اوہ روندا ہویا پچھتارہیا سی کہ انڈیا' چ ایشاں کردے نے اوہنے کتھے آہ نواں پنگا لے لیا۔ جدوں اوہدا من کُجھ ساواں ہویا تاں اوہ سوچن لگیا کہ جو کُجھ ہوناں سی اوہ تاں ہو چُکیے۔ اگے تاں ہُن سنگھرش بھری زندگی ہے۔ فیر اوہنے من نوں دلاسہ دتا کہ چلو سال کُو بھر دی ہی اوکھ ہے فیر تاں ایتھوں گرین کارڈ مل ہی جاویگا۔ کیراں گرین کارڈ مل گیا تاں سارے دُکھ بھُل جانگے۔ ایس طرحاں دیاں سوچاں سوچدیاں اوہنوں آپنے رستے دا ساتھی سُکھ چین یاد آیا۔ دلیوں ٹرن توں لے کے دُھر تک اوہ اک دُوجے دی مدد کردے آئے سن۔ ایس وچکار اوہناں دوناں' چ چنگے دوستاں ورگے سنبندھ بن گئے سن۔ فیر اوہ سوچن لگیا کہ سُکھ چین نوں وی شاید اوس ورگا سخت کم ہی ملیا ہوؤ۔ فیر اوہنوں سُکھ چین دی دسی گل یاد آئی کہ اُدھر تاں کھیتی باڑی دا کم زیادہ ہے۔ فیر اوہ اوس شہر دا نہیں یاد کرن لگیا جتھے سُکھ چین نے جاناں سی۔

'شاید اوہ اوس شہر دا نہیں پھر زنو لے ندا سی۔' اجہیاں سوچاں سوچدیاں ہی گوہڑی نیند سوں گیا۔

4

دُپہرے جہے سُکھ چین پھر زنو دے ایئرپورٹ تے اُتریا۔ اوس دی فلائیٹ کوئی زیادہ لمبی نہیں سی۔ ایئرپورٹ توں باہر نکل کے اوہنے ٹیکسی لئی تے ہتھ 'چ پھڑیا اڈریس ٹیکسی والے دے اگے کر دتا۔ ادھے کُو گھنٹے بعد ٹیکسی اک وڈے گھر مُوہرے جا رُکی۔ گھر کیہ سی پُورا محل ہی سی۔ اوہنے ڈردے جہے نے ڈور بیل ماری۔ اندروں اک پتلا جیہا تے درمیانی عمر دا بندہ باہر نکلیا۔

"یس....؟"

"جی میں ڈاکٹر راکیش نوں ملنے؟" سُکھ چین سنگدا جیہا بولیا۔

"ہاں دسو، میں ایں آں ڈاکٹر راکیش؟"

"جی نمسکار! میں سُکھ چین آں۔"

"اوہ !اوکے اوکے، کم ان۔" اوہ سُکھ چین نوں گھر دے اندر لے گیا۔ اگے لونگ روم وچ لجا کے اوہنے سُکھ چین نوں سوفے تے بیٹھن دا اشارہ کیتا۔

"کُجھ پیئیں گا؟"

"جی نہیں، مہربانی۔"

"چلو ٹھیک اے۔ کسے چیز دی ضرورت ہووے تاں دس دیویں۔"

"اچھا جی۔" سُکھ چین اُکڑو جیہا بیٹھ گیا۔ تھوڑی دیر تاں دونوں چُپ بیٹھے رہے فیر ڈاکٹر راکیش نے گل شروع کیتی،" مینوں پُورن چند نے تیرے بارے دسیا سی، اوہ میرا رشتے دار اے۔ اوسے دا فون آیا سی، تیری مدد کرن لئی۔ ویکھ پُورن

چند نوں میں جواب نہیں دے سکیا۔ کیونکہ اوہ میرا رشتے دار وی اے تے بچپن دا دوست وی۔ پر میں تینوں اک دو گل سپشٹ دس دینیاں چاہُناں۔"

"جی! ....س

"اک تاں میں تینوں آپنے گھرے نہیں رکھ سکدا۔ دُوجا میں تیرے سٹیٹس بارے کوئی گل نہیں کرنی۔"

"جی سٹیٹس کیویں؟"

"پُورن چند نے مینوں دسیا سی کہ توں اوتھے کسے مُشکل چ پھس گیا سی۔ جس ڈھنگ نال توں ایدھر لنگھیے اوہ وی مینوں پتہ اے۔ پر مے اجیہے لبھڑیاں و چ نہیں پیندا....۔"

"تیرے ایتھے آوَن تک میرا دو ہزار ڈالر خرچ ہو چُکیے۔ ایس نوں میں باراں کشتاں و چ ونڈ دتے۔ توں ہر مہینے مینوں میرے گھر دے پتے تے پیمنٹ بھیج دیا کریں۔" ڈاکٹر راکیش نے اوہنوں حساب والا پیپر پھڑا دتا۔

"جی ٹھیک اے۔" سُکھ چین نے کاغذ پھڑ کے جیب' چ پا لیا۔

"میں تیرے کم دا انتظام وی کر دتا اے۔ اتھو پنجھی تیہہ میل چھوٹا جیہا شہر اے، کرمن۔ اوتھے میرا اک دوست پرتپال سنگھ کسے بیلے نہیں دے فارم تے مینیجر اے۔ اوہ تینوں اوسے فارم تے کوئی کم دے دیُوگا۔ میری اوس نال گل ہو گئی اے۔"

"ایہہ تاں تُہاڈا بہُت ای دھنواد۔ پر جی میں اوتھے جاوَں کیویں؟"

"میں تیرے لئی ٹیکسی کال کر دُوں۔ جاں فیر ایُوں کر....؟"

"جی؟"

"جے توں دو کُو گھنٹے اُڈیک کر سکدیں تاں میں وی کم تے جانے۔ جاندا ہویا میں تینوں کسے ٹرک سٹینڈ تے اُتار دیئوں۔ اوتھوں کسے ٹرک 'چ چڑھ کے فارم تے چلا جائیں۔"

"جی ایہی ٹھیک رہُو۔" فیر سُکھ چین چُپ کر کے سوفے تے بیٹھ گیا تے ڈاکٹر راکیش ٹیوی ویکھن لگیا۔ سُکھ چین نوں چُپ جیہی چُبھی تاں اوہنے گل کرن دی سوچی۔

"تُہاڈے پریوار 'چ کون کون ایں جی؟"

"اوہ میرا پریوار....۔" ڈاکٹر راکیش نے ٹیوی دی آواز گھٹاؤندیاں سُکھ چین ول ویکھیا۔

"میتھوں بناں، پریوار 'چ میری پتنی تے اک دھی اے۔" اوہنے گل دا جواب دے کے فیر ٹیوی ول ویکھناں شروع کر دتا۔

"تُہانوں انڈیا توں آیاں نوں کنا کُوچر ہو گیا جی؟" سُکھ چین نے فیر گل چھیڑ لئی۔

"ویاں....، ایہی کوئی تیہہ کُو سال۔"

"ہیں جی! تیہہ سال؟" سُکھ چین حیران ہویا۔

"ہاں تیہہ سال۔ پہلاں میں ایتھے پڑن آیا سی۔ مُڑ کے ایتھے دا ای ہو کے رہ گیا۔ ویسے ہُن انڈیا دا کیہ حال اے۔ اُدوں تاں ایویں ای سی پچھڑیا جیہا مُلک۔"

"ہُن تاں کیہ کہنے ایں جی انڈیا دے، بہُت ترقی کر رہے۔"

"اچھا !انڈیا ہُن ترقی کر رہے۔ ویری گُڈ۔" راکیش نے ٹی وی دی آواز گھٹا دتی۔

"پُورن چند ہوراں نال تُہاڈی کیہ رشتے داری اے جی؟"

"ویال، پُورن چند میری ماسی دا پُت اے۔ اسیں نوویں دسویں ویلے اکٹھے پڑدے رہے آں۔"

"اچھا جی !کیہڑے سکول چ؟"

"پُورن چند دے پنڈ ملک پوُر توں نیڑے ای سی سکول۔ مے تے پُورن چند سائیکل تے جاندے ہوندے سی۔ عام جیہا نام ای سی سکول دا۔ میرا خیال اے....، ہاں یاد آیا، گورمنٹ ہائی سکول سُدھار۔"

"ہائی سکول سُدھار !واہ جی کمال ہو گئی۔ میں وی اوسے سکول دا پڑ آں۔"

"اچھا !ویری گُڈ۔ بہُت ای دلچسپ....۔" ڈاکٹر راکیش دے چہرے تے رونق آ گئی۔

"ملک پوُر دے نیڑے ای کوئی ایار بیس سی۔ کئی وار اسیں چھت تے سوندے تاں سویر ویلے ایکسرسائیز کردے لڑاکے جہاز بالکُل سر دے اُپر دی کھہ کے لنگھ جاندے۔" ڈاکٹر راکیش دا من کدھرے پچھے ول چلا گیا۔

"ہاں جی، جہاز تاں اوتھے ایوُں ای لنگھدے اے۔"

"تینوں کیویں پتے؟"

"کیونکہ میرا پنڈ وی ملکپُر ای اے جی۔"

"اچھا! فیر تاں توں وی اوس نہر وچ نہاؤندا رہیا ہوویں گا، جیہڑی ملکپُر دے کول دی لنگھدی اے؟"

"ہاں جی بالکُل۔"

سُکھ چین دیاں گل نے ڈاکٹر راکیش نوں اوہدا بچپن یاد کرا دتا سی۔ اوہ خلا ول ویکھدا کنا ہی چر پُرانیاں یاداں وچ گُوآچیا رہیا۔

"کنے چنگے سن بچپن دے اوہ دن۔ پتہ ای نہیں لگیا کہ زندگی کیہڑے ویلے گُزر گئی۔" ڈاکٹر راکیش اُداس ہو گیا۔ فیر اوہ آپا پھرولن لگیا۔

"میٹرک پچھوں میں لُدھیانے پڑن لگ گیا تے پُورن چند نے کدھرے نوکری کر لئی۔ لُدھیانے توں بعد میں اُچیری پڑائی لئی ایدھر امریکہ آ گیا۔ ایتھے میں ڈاکٹری پڑی۔ پڑائی توں بعد میری، میرے نال پڑدی انڈین لڑکی نال شادی ہو گئی۔ فیر اسیں نوکریاں کرن لگے۔ مے مشہور ہارٹ سرجن ہاں۔ میری وائیف، سائکایاٹرسٹ اے۔ اسیں بہُت کم کیتا تے بہُت پیسہ بنایا۔ ساڈی اکو اک دھی اے، اُرملا۔ پر اُرملا نوں ساڈا پیشہ پسند نہیں۔ اوہ کہندی اے کہ ایہہ وی کیہ زندگی ہوئی بئی سارا دن کم ہی کم۔"

"پھر اوہ کیہ پڑدی اے جی؟"

"پڑائی تاں اوہنے پُوری کر لئی۔ اوہنے واشنگٹن ڈیسی دی امیرکن یونیورسٹی توں ایم بی اے کیتی اے۔ ہُن تاں اوہ ورجینیاں سٹیٹ ’چ آپنا ریل اسٹیٹ دا بزنس کردی اے۔ اوتھے ہی ورجینیاں دی فیارفیکس کاؤنٹی دے لورٹن شہر وچ اوہدا آپنا گھر اے۔"

"سر تُسیں مُڑ کے کدے انڈیا کیوں نہیں گئے ؟" سُکھ چین نے گل فیر انڈیا ول موڑ لئی۔

"میرے کول ٹائم ایں نِی سی۔ ٹائم تاں میرے کول نہ اُدوں سی تے نہ ایں ہُن ایں۔ میرے آپنے عزیز تے متر پیارے ایس دُنیاں توں چلے گئے پر میرے پیشے نے مینوں اوہناں دی خبر سار نوں وی نہیں جان دتا۔" ڈاکٹر راکیش دیاں اکھاں دے کوئے گلے ہو گئے۔

'پیسہ ہے سبھ کُجھ ہے پر اوہنوں بھوگن دا وقت نہیں۔' اجیہا سوچدیاں سُکھ چین نوں اوس نال ہمدردی ہوئی۔ اینے نوں فون دی گھنٹی وجی تے ڈاکٹر راکیش نے گل بند کر دیاں فون چُکیا۔ فون سُندیاں ہی ڈاکٹر راکیش چھیتی چھیتی تیار ہون لگیا۔ فیر اوہنے سُکھ چین نوں آپنے نال کار' چ بٹھایا تے باہر نوں نکل گیا۔ اگے اک ٹرک سٹینڈ آ گیا۔ ڈاکٹر راکیش نے سُکھ چین نوں اوتھے اُتار کے اگے جان دا ڈھنگ دسیا تے گُڈ لک کہندا آپنے کم ول چلیا گیا۔ سُکھ چین ٹُٹی پھُٹی انگریزی بولدا آپنا اڈا لبھ ہی رہیا سی کہ اوہدے کنی آواز پئی،" بیلے ریزن فارم۔" بیلے ریزن فارم دا نہیں سُندیاں ہی سُکھ چین بھج کے ٹرک' چ چڑھ گیا۔ ٹرک تُر پیا۔ پونے کُو گھنٹے بعد کرمن شہر آ گیا۔ کرمن توں پنج چھ میل اگے لنگھ کے ٹرک پکی سڑک چھڈ کے کچے راہ پے گیا۔ تھوڑا اگے جا کے ٹرک والا، سُکھ چین نوں بالکُل اُجاڑ جیہی 'چ اُتار کے اگے لنگھ گیا۔ سُکھ چین نے کھڑو کے آلے دوآلے نگاہ ماری۔ چارے پاسے انگوراں دے باغ نظر آ رہے سن۔ ساہمنے پنج ست گھراں دی لائن جیہی دس رہی سی۔ ایہناں گھراں توں بناں ہور کسے پاسے آبادی دا کوئی نامو نشان نہیں سی۔

نہ کدھرے کوئی پشو نہ پرندہ، نہ کوئی کدھرے ٹریفک دا رولا رپا۔ چارے پاسے شاں‌ت خاموشی پسری ہوئی سی۔ اوہنے چھپدے ول ویکھیا۔ سورج آخری ساہ لے رہیا سی۔ ایدھر اُدھر ویکھدا سُکھ چین ساہمنے گھراں دی لائن ول تُر پیا۔ نیڑے جا کے اوہنے ویکھیا کہ اکو لائن وچ کُل چھ گھر سن۔ اوہنے اگوں توں آ رہے اک بزُرگ نوں پرتپال سنگھ دا گھر پُچھیا تاں بزُرگ نے لائن دے اخیرلے گھر ول اشارہ کر دتا۔ بزُرگ توں اوہنوں ایہہ وی پتہ لگیا کہ پرتپال سنگھ نوں اوتھے سارے پپی سنگھ کہہ کے بُلاؤندے سن۔ سُکھ چین نے آخری گھر دی گھنٹی وجائی۔ دروازہ کھولدیاں ہی اک ساؤ جہے سردار نے آپنے آپ نوں پپی سنگھ دسیا۔

"جی میں سُکھ چین آں۔ پھرزنوں تو ڈاکٹر راکیش....۔"

"ہاں ہاں، میں سمجھ گیا۔ اوہناں دا فون آیا سی۔ توں پلیز اندر لنگھ آ۔" پپی سنگھ نے اوس دی گل وچکار ہی روک دتی۔ اوہ اوہدا ہتھ پھڑی اندر نوں لے تُریا۔

"کیہ پیئں گا؟" سُکھ چین نوں لونگ روم وچ بٹھاؤندیاں پپی سنگھ نے پُچھیا۔

"جی کُجھ نہیں، بس مہربانی۔"

"لے ایہہ کیویں ہو سکدے۔ توں انی دوروں تھکیا آیئے۔" پپی سنگھ اندروں جوس دا گلاس لے آیا۔ سُکھ چین نے جوس پی کے خالی گلاس ٹریا وچ رکھ دتا۔ اینے نوں پپی سنگھ دی گھروالی ستنام کور خالی گلاس چُکن آئی تاں پپی سنگھ نے اُنٍ ! دی جان پچھان کروائی۔

"راہ' چ کوئی تکلیف تاں نہیں آئی۔ میرا مطلب راہ سوکھا ہی لبھ لیا سی؟"

"ہاں جی، ایدھر نوں آؤندا اک ٹرک مل گیا سی۔"

"اچھا اچھا !ہاں اج کل تاں ایدھر بہُت ٹرک آؤندے نے، سیزن جو ہویا۔"
پھر سُکھ چین اتے پپی سنگھ سُبھاوک گل کرن لگے۔

پنج ہزار ایکڑ' چ پھیلیا ایہہ' بیلے ریزن فارم' کسے بیلے نہیں دے گورے دا سی۔ تن کُو سو ایکڑ دے ریزن) داکھاں بناؤن والے انگُور (نوں چھڈ کے باقی سارے فارم' چ وائنری دے بُوٹے سن۔ وائنری توں وائین بندی سی۔ بیلے دے ایس طرحاں دے تن فارم ہور سن۔ سارا کم وڈے پدھر تے سی۔ کیڑے مار دوائیاں دیاں پھیکٹریاں توں لے کے اوہدے دوائی چھڑکن والے جہاز اتے وائین بناؤن والیاں پھیکٹریاں آپنیاں سن۔ سویرے ٹُٹے انگوراں دی اگلے دن تک وائین بن کے بوتلاں وچ بند ہو جاندی سی۔ انگوراں دی توڑ تُڑوائی دا کم ٹھیکے دار کردے سن۔ ایہہ کم مشینا نال ہی ہوندا سی۔ زیادہ کم دے زور ویلے بارڈر لنگھ کے میکسیکن لیبر آ جاندی سی۔ نہیں تاں ایتھے صرف فارم دی روزانہ دی دیکھ بھال لئی ہی کامے رکھے ہوئے سن، جناں وچوں کہ پپی سنگھ وی اک سی۔ ایہہ چھ کُوگھراں دی بستی جیہی سی۔ ایتھے رہن والے ڈرائیور، مکینک اتے واچ وغیرہ سارے ہی کامے، پنجابی سن۔ ایہناں گھراں توں علاوہ نیڑے ہی اک بلڈنگ ہور سی جس نوں کہ لیبر کیمپ کہندے سن۔ ویسے تاں ایہہ کچی لیبر دے ٹھہرن دی جگاہ سی، پر ایتھے کُجھ کُو ایس فارم دے پکے کامے وی رہندے سن۔ انگوراں توں بناں ایس علاقے' چ بدام سیئو اتے کنوں وغیرہ دے باغ سن۔ ایس توں علاوہ مکی، باجرہ، کپاہ اتے برسین وغیرہ دی کھیتی وی ہوندی سی۔ پر ایس فارم وچ صرف انگُور ہی سن۔

پپی سنگھ نال گل کردیاں سُکھ چین نوں بہُت ودھیا محسوس ہورہیا سی۔ اوہنوں لگ رہیا سی جیویں کہ آپنے ہی گھر وچ بیٹھا ہووے۔

"اتھے تاں جی بالکُل آپنے پنڈاں ورگا ماحول اے۔"

"ہاں ایہہ گل تاں صحیح اے۔ ایدھر جنے وی لوک آہ چھوٹے چھوٹے شہراں' چ جاں آپنی طرحاں پھارماں تے رہندے نے اوہ سارے آپنے پنجاب وانگوں ای رہندے نے۔ ہر اک دی خوشی غمی' چ اکٹھے ہوندے اے۔ ایتوار نوں سبھ گُردوارے جاندے اے۔"

"ایتھوں گُرودوارہ کیہڑا نیڑے پیندے؟"

"گُردوارے تاں سارے نکے وڈے شہراں' چ ای ہیگے اے۔ پر آپنے نیڑے مینڈٹا دا گُرودوارہ پیندے۔"

"سچ پنڈاں دیاں گل توں یاد آیا، تُہاڈا کیہڑا پنڈ اے جی؟"

"میرا پنڈ چوں کیمان ایں، جگراواں دے کول۔"

"ایہہ تاں کمال ہو گئی جی، میرا پنڈ ملکپُر اے، جگراواں دے نال ہی۔"

"اچھا! فیر تاں آپاں گرائیں آں۔ توں پہلاں کیوں نہ دسیا۔" پپی سنگھ نے اُٹھ کے سُکھ چین نوں بُکل' چ لیا تے نال ہی اوہنے گھر والی نوں آواز ماری۔ ستنام کور کول آئی تاں اوہنے خوش ہوندیاں دسیا کہ ملکپُر تاں اوہدے نانکے ہن۔ اوہ وی اوہناں دے کول ہی بیٹھ گئی۔ تنوں کافی دیر تک پنڈاں دیاں گل کردے رہے۔ اُدوں نوں کھانا تیار ہو گیا سی۔ کھانا کھان توں بعد پپی سنگھ اوہنوں باہر نوں لے

ٹریا۔ کافی دُور دی اوہ کچے راہ دا گیڑا لا کے واپس مُڑ پئے۔ واپس مُڑدیاں راہ' چ وڈی بلڈنگ آ گئی تاں پپی سنگھ رُک گیا۔

"آہ بلڈنگ اے جسنوں لیبر کیمپ کیہا جاندے۔ایس وچ پنج اپارٹمنٹ نے۔ ایہناں' چ آپنا اک پنجابی مُنڈا وی اے۔ اوہدا نہ درشن ایں۔ اوہنوں میں تیرے آؤن بارے دسیا ہوئے اے۔"

"ایہہ تاں بہُت ودھیا جگاٍ اے جی، نویکلی جہی۔"

"ہاں ایہہ تاں ہے۔ ہُن رہی گل سُکھ چین تیرے رہن بارے۔ جیکر توں چاہیں تاں میرے کول گھرے ہی رہ، کوئی پھارمیلٹی والی گل نہیں۔ پر جے توں ایتھے کیمپ' چ رہنا چاہیں تاں توں ایتھے وی رہ سکدیں۔"

"میں تاں ایتھے ای رہُوں جی۔" سُکھ چین نوں ایہہ کیمپ والی تھاں رہن لئی بھائی گئی سی۔

"چل جیویں تیری صلاح اے۔" گل کردے اوہ گھر مُڑ آئے تے رات نوں سُکھ چین اوتھے ہی رہیا۔

اگلے دن پپی سنگھ سندیہاں ہی کم تے نکل گیا۔ پچھوں سُکھ چین ہولی ہولی تیار ہو کے کیمپ ول نوں چل پیا۔ درشن پہلاں ہی اوہنوں اُڈیکی جاندا سی۔ دونوں اک دُوجے نوں اُڈ کے ملے۔ درشن رات نوں کم تے جاندا سی۔ سُکھ چین نے درشن دے نال ہی جا ڈیرا لایا۔ فیر درشن اوہنوں لے کے ٹھیکے دار ول نوں چل پیا، کیونکہ سُکھ چین نے ٹھیکے دار نال کم کرنا سی۔ جدوں اوہ ٹھیکے دار کول پہُنچے تاں اوہ کدھرے جان دی کاہلی وچ سی۔ اُنج ٹھیکے دار نے اوہنوں تن ڈالر پرتی گھنٹہ، کم

تے رکھ لیا۔ سُکھ چین نے سوموار توں کم شروع کرنا سی۔ پر اوہنوں پیسے بہُت گھٹ لگے۔ واپس مُڑدیاں اوہنے حیران ہوندیاں گل چھیڑی۔

"بس اینے ہی !صرف تن ڈالر گھنٹے دے؟"

"اوہ بھراوا ایہناں نوں سبھ پتے کہ ایہہ اللیگل نے۔ بس اسے گل دا ای ایہہ فائدہ اُٹھاؤندے نے تے من مرضی دے پیسے دیندے نے۔ آ ہُن کُجھ کھان پین دا انتظام کریئے۔" اوہ واپس کیمپ مُڑ آئے۔

روٹی کھان توں بعد درشن تاں سوں گیا۔ کیونکہ اوہنے رات نوں کم تے جانا سی۔ سُکھ چین باہر نکل کے ایدھر اُدھر گھمن لگیا۔اوہنے ویکھیا کہ کدھرے مشیناں انگوُر توڑدیاں پھردیاں سن۔ کدھرے مشیناں نرما چُگ کے اُسدیاں گنڈھاں بنا بنا کے پچھے سُٹی آؤندیاں سن۔ اک پاسے مشین برسین وڈھ کے اُسدیاں گنڈھاں بنا رہی سی۔ دُوسرے پاسے سپر نکلنگ اریگیشن ہو رہی سی۔ نال ہی ٹیوبویل درل درل پانی سُٹی جا رہے سن۔ چار چُپھیرے ہریالی اتے کم دا اُتشاہ ویکھ کے اوہدا چت خوش ہو گیا۔ اوہنوں لگیا جیویں کہ زندگی ایتھے چاں بھڑاں پا رہی ہووے۔ ہولی ہولی تُردا اوہ اک چھوٹے جہے قصبے' چ پہُنچ گیا۔ ساہمنے قصبے دا نہیں لکھیا ہویا سی' ہیلم'۔ نال ہی قصبے دی آبادی لکھی ہوئی سی ، کُل آبادی ۱۷۴۔ سڑک توں ہٹواں چھوٹا جیہا پوسٹ آفس تے نال ہی اک مارکٹ سی۔اوہنے مارکٹ' چوں کوک دی بوتل لئی تے اک پاسے بہہ کے پین لگیا۔ اینے نوں اوہنے ویکھیا کہ اک کار آ کے رُکی۔ وچوں پنجابناں دسدیاں چار کُڑیاں اُتریاں۔ اوہناں نے مُنہ سر لپیٹے ہوئے سن تے اوہ مارکٹ دے اندر چلیاں گایاں۔ اوہنے دھیان ماریا کہ اوہناں دی گڈی و چ

بٹھل اتے داتیاں پایاں سن۔ اوہ سمجھ گیا کہ ایہہ انگور توڑ کے آئیاں ہن۔ اپنے نوں کُڑیاں کوک لے کے واپس مُڑ آئیاں۔ ہُن اوہناں دے چہرے ننگے سن تے اوہ آپو آپنے ٹھنڈھے پینڈیاں گڈی ول جا رہیاں سن۔ اوہناں دی سُندرتا ویکھ کے اوہ حیران رہ گیا۔ پر اوہدا چت اُداس ہو گیا کہ اینیاں سوہنیاں کُڑیاں انگور توڑدیاں پھردیاں ہن۔ نال ہی اوہنوں خیال آیا کہ پنجاب' چ کیویں لوکی اوکھے ہو کے تے مہنگے داج دے کے آپنیاں دھیاں نوں امریکہ بھیجدے ہن کہ ایہہ اوتھے جا کے امریکہ دے سُرگ' چ عیش کرنگیاں۔ پر ایہہ نہیں پتہ کہ ایتھے آ کے تاں انگور توڑنے ہن۔

جدوں اوہ واپس کیمپ' چ پہُنچیا تاں شام ہو چکی سی۔ اندر جا کے اوہنے درشن نوں جگایا۔ درشن چاہ دا کپ پیندا ای کم نوں بھج لیا۔ اوس شام سُکھ چین نے آپ ہی روٹی بنا کے کھادھی تے لیٹ رات سُتا۔ سویرے کافی لیٹ اوہنوں درشن نے جگایا۔اوہنے اُٹھ کے ویکھیا کہ درشن ساہمنے بیٹھا شراب پی رہیا سی۔

"ہیں !توں سویرے ای شراب پین لگ پییں؟"

"تیرے بھائی دی سویر اے، میرے لئی تاں ایہہ شام ایں۔" درشن دیاں اکھاں وچ لالی سی تے بُلاں اُپر مُسکراہٹ۔

"کی مطلب؟" سُکھ چین نے عبس لئی۔

"میں رات نوں کم کرداں تے دنے سوناں۔ایس حساب میرے لئی تاں ایہہ شام دا وقت ای ہویا نہ۔ بس لا کے دو تکڑے ہاڑے تے کھا کے منیاں فیر آتھن تائیں سون تے ای آں۔ نالے لے لیا کم ہُن تاں۔"

"کیہڑا کم لے لیا؟"

"ویک اینڈ لے لیا۔ بس اج دی رات کم کرنے۔ ساڈا تاں بھراوا اُلو آں والا حال اے۔ دنے سونے آں تے رات نوں جاگدے آں۔ راتاں نوں کم کر کر کے دیہہ دا ست نکل جاندے۔ ویک اینڈ نوں فیر ایؤں اُڈیکدے آں جیویں پھوجن، فوجی دی چُھٹی اُڈیکدی ہوندی اے۔" درشن نوں نشہ ہو چُکیا سی۔

سُکھ چین بن بولیاں اوس ول نیجھ لاکے ویکھدا رہیا۔

"ایدھروں کم والے چم پٹنوں نہیں ہٹدے تے اُدھروں پنڈ والے پیسے منگواؤنو نہیں ہٹدے۔ کھا لاے ایس چندری امریکہ نے....۔"

"گھر دے وی کیہ کرن۔ کدے کسے دا قرضہ اُتارتا، کدے گہنے پئی زمین چھُڈوا لئی تے کدے کسے کُڑی دا ویاہ کرتا....۔"

"اُوں تاں دو چھوٹے بھرا وی ہیگے نے۔ پر اوہ سالے کم دے ہتھ نہیں لاؤندے تے نہ ہی پڑدے اے۔ کم اوہ کرن وی کیؤں۔ سوچدے اے کہ ہیگا وڈا بھرا امریکہ و چ۔ بتھیرے ڈالر بناؤندے اوہ۔ کم کرن دی بجائے اوہ تاں سگوں چاں بھل گئے نے۔ ہیٹھاں موٹر سائیکل رکھدے اے، کناں' چ نتیاں پائیاں ہوئیاں نے۔ شام ویلے رجے سمیک دے، بس اڈیاں تے بھلوانی گیڑے کڈھدے اے۔"

شراب دے نشے' چ درشن آپا پھرول رہیا سی۔ سُکھ چین چُپ چاپ اُسدیاں گل سُن رہیا سی۔

"پنج سال ہو گئے مینوں ایوٗں ایں کم کردے نوں۔ اُدوں دا سوچداں کہ چار پیسے جماں کر کے آپدا ٹرک لے لُوں تے فیر موضعں کروں۔ پر جدوں نوں چار پیسے جُڑدے اے اُدوں نوں گھر دیاں دا پیسے بھیجن دا سُنیہا آ جاندے.....“

"ہُن تاں کہندے اے کہ ویاہ کروالے۔ لوک داجاں والے روپیہں دے ٹرنک بھری پھردے نے۔ کئی واری کُڑیاں دیاں پھوٹوآں وی بھیجدے نے۔ کسے دی ایم ایڈ کیتی ہوندی اے تے کسے دی پی ایچ ڈی۔ پر اوہناں وچاریاں نوں ایہہ نہیں پتہ کہ ایتھے تُہاڈیاں ڈگریاں نوں کس نے پُچھنے۔ ایتھے آ کے تاں انگوُر ای توڑنے نے۔ ایہی نے امریکہ دیاں ایشاں۔“

"امریکہ....دیاں....ایشاں....۔“ شرابی ہوئے درشن دیاں نیند' چ اکھاں بند ہو گایاں۔

سُکھ چین نوں فارم تے کم کرن دے سارے ڈھنگ طریقے درشن نے سمجھا دتے سن۔ اوہنے ٹھیکے دار توں آپنا بٹھل اتے داتری خرید لاے تے سوموار توں کم شروع کر دتا۔ دن چڑھدے نوں پونے چھ وجے اوہ کم تے حاضر سی۔ چھ وجے ساریاں نوں ہدائتاں دے کے ٹھیکے دار نے کم شروع کروا دتا۔ ساریاں نوں کم کرن لئی تھاں ونڈ دتی۔ سُکھ چین ہوراں دا چار جنیاں دا گروپ سی۔ اک جنا مُوہرے مُوہرے بوٹیاں دیاں دو لائینا وچکار کاغذ دے ٹکڑے وچھاؤندا جاندا سی۔ زمین تے کاغذ وچھا کے، اُڈن توں بچاؤن لئی اوہ اوہدے چارہں کونیاں تے ڈلیاں رکھ دیندا سی۔ سُکھ چین تے دُوسرا مُنڈا آپو آپنے پاسیاں توں انگوُراں دے گُچھے توڑ کے اوس کاغذ اُپر سُٹی آؤندے سن۔ چوتھا جنا کاغذ تے سُٹے گُچھیاں نوں اکسار

کرکے کھنڈا دیندا سی۔ گھنٹے کُوبعد اوہ واریاں بدل لےندے سن۔ کم کردیاں نوں پتہ ہی نہ لگیا کہ دن کیہڑے ویلے گُزر گیا۔ اسے طرحاں ہی ہفتہ وی لنگھ گیا۔ سنچروار نوں کم ختم کرکے سُکھ چین کھیت' چوں باہر نکلیا ہی سی کہ ساہمنیوں پپی سنگھ آ گیا۔اوہنے سُکھ چین دے برابر آ کے گڈی روک لئی۔

"سُکھ چین میں تاں تینوں ایہہ دسن آیاں کہ کل نوں گُرُ نانک دیو جی دا جنم دہاڑا اے۔ ایس کرکے گُردوارے دیوان سجو گا۔ توں تیار رہیں، آپاں گُردوارے چلاں گے۔"

"ٹھیک اے جی، مے تاں تیار ای ہوؤں۔ جدوں مرضی آ جیو۔" سُکھ چین نوں انا کہہ کے پپی سنگھ گھر نوں مُڑ گیا۔ سُکھ چین کیمپ نوں چلا گیا۔

اگلے دن پپی سنگھ جدوں کیمپ کول آیا تاں سُکھ چین باہر کھڑا اوسے نوں اُڈیکی جاندا سی۔ گڈی رُکدیاں ہی سُکھ چین اگلی تاکی کھول کے اوہدے نال بیٹھ گیا۔ اوتھوں اوہ سدھے مینڈٹا دے گُردوارے نوں چل پئے۔ اگانہہ گُردوارے ’چ میلہ مکسر بنیا پیا سی۔ پپی سنگھ مطابق ہر کوئی ٹائم کڈھ کے ایتوار نوں گُردوارے پہُنچدا سی۔ اج تاں فیر وی گورو نانک دیو جی دا جنم دوس سی۔ ایس لئی اج گُردوارے وچ بہُت اکٹھ سی۔ کدھرے پیر دھرن نوں تھاں نہیں سی۔ بھوگ پین پچھوں بُلاریاں دے بھاشن شروع ہو گئے۔ ہر اک بُلارا موڑ گھوڑ کے پنجاب دے ہالاتاں تے آ جاندا سی۔ بُلاریاں دا سار انش ایہی سی اج کل پنجاب ’چ سکھاں دا گھان کیتا جارہیاہے تے ہر اک نوں پنجاب اندر چل رہی کھاڑکو لہر دی دل کھول کے مدد کرنی چاہیدی ہے۔ اگوں سنگت دے جوشیلے جیکارے تے مدد وجوں ڈالراں دے لائے جا رہے ڈھیر ایہی اشارے دے رہے سن کہ لوکاں نوں بُلاریاں دیاں گل تے پُورا یقین سی۔ کتے تن وجے دے قریب پپی سنگھ ہوریں واپس مُڑے۔ رستے ’چ اوہ گلیں رُجھے ہوئے سن۔

"سُکھ چین مینوں وی پنجاب وچ واپر رہیاں گھٹناواں نال لگاو رہے۔ پر تینوں نہیں لگدا کہ بُلارے کُجھ زیادہ ای مرچ مسالہ لا رہے نے؟“

"انکل زیادہ کیہا تاں بڑا کیہا۔ کھاڑکو لہر تاں کدیں دی ختم ہوئی اے۔ ایہہ پتہ نِی کس زمانے دیاں غلہ کر رہے نے۔" سُکھ چین ہُن پپی سنگھ نوں انکل کہہ کے بُلاؤن لگ پیا سی۔

"ہاں مینوں وی اویں ایں لگدے۔"

"پر انکل اک گل اے کہ بُلارے تاں جو بول رہے نے سو بول رہے نے۔ پر مینوں ایہہ سمجھ نہیں آ رہی کہ ایتھے لوکاں وچ ایناں جوش کیوں ایں؟"

"اوہدا وی اک کارن ایں۔ ایہہ جنے وی لوک ایتھے بیٹھے سی اوہناں' چوں اسی پرتیشت تاں جیوں آئے اے مُڑ کے کدے انڈیا گئے ہی نہیں۔ ایس کرکے اوہناں نوں کوئی پتہ نہیں کہ اوتھے اصل وچ ہو کیہ رہے۔ ایہناں نوں تاں دھرم دے نہیں تے بھڑکایا جا رہے۔"

"پر اوتھے تاں انکل ہُن لہر دا نامو نشان وی نہیں۔"

"اسدا مطلب پنجاب دے لوک وی سبھ کُجھ بھُل بھُلا گئے؟"

"اصل' چ لوکاں دی لہر تاں ایہہ کدے بنی ہی نہیں سی۔ جس نشانے لئی ایہہ لہر شروع ہوئی سی، لگدا نہیں کہ لوک اوس نشانے دی لوڑ محسوس کر دے نے۔ مینوں تاں لگدے کہ لوک جیویں رہی جا رہے نے اوویں ہی خوش نے۔"

"ایہہ گل تاں تیری ٹھیک اے۔" پپی سنگھ نے گڈی ہولی کر لئی۔ اگے سڑک چھڈ کے اوہنے گڈی کچے راہ پا لئی۔ اوہ فارم دے نیڑے آ گئے سن۔ پنج ست منٹاں بعد اوہنے گڈی لیبر کیمپ ول نوں موڑ لئی۔ کیمپ ول جاندیاں اوہناں دوروں ویکھیا کہ کوئی کیمپ اگے ٹہل رہیا سی۔

"ایہہ تاں ہرمیل دھامی ایں۔ ایہہ ایتھے کیویں کھڑا ہویا؟" نیڑے جاندیاں پپی سنگھ سُبھاوک بولیا۔

"ہرمیل دھامی کون جی؟"

"ایہہ وی آپنے فارم دا ای اک کاما ایں۔ ایہہ نائیٹ واچنگ دی ڈیوٹی کردے۔ اسدا گھر آپنے گھر توں دُوسرے سرے تے اے۔ ایس نوں کمپنی ولوں پک اپ ٹرک ملیا ہوئے اے تے ایہہ رات نوں فارم دی پہریداری کردے۔ ایس جاب والے نوں واچا وی کہہ دیندے نے۔"

اینے نوں اوہ نیڑے پہنچ گئے تے پپی سنگھ نے اوہدے کول لجا کے گڈی روک دتی۔ سُکھ چین نے ویکھیا کہ پچونجا کُوسالاں دا ساؤ جیہا دسدا ہرمیل دھامی بڑی اپنت نال اوہناں نوں ملیا۔ تناں نے آپس وچ ہتھ ملائے تے اک دُوجے دا حال چال پُچھیا۔

"مینوں پتہ لگیے کہ ایہہ جوان آپنے پنڈاں دا اے۔ مے سوچیا کہ مل آییئے۔" ہرمیل دھامی نے گل شروع کیتی۔

"دھامی صاحب، پہلاں آپنی گل ای نہیں ہوئی۔ ایہہ سُکھ چین سنگھ آپنے علا قے دا ای اے۔ اسدا پنڈ، ملکپُر جگراواں دے کول اے۔

"لے !مینوں ملکپُر بھُلیے کتے۔" ہرمیل دھامی نے سُکھ چین دے موڈھے تے ہتھ رکھدیاں آپناپن جتایا۔

"سُکھ چین، ایہہ دھامی صاحب اجتوال توں نے۔ موگے والی مین روڈ تے پیندے ایہناں دا پنڈ۔"

"ہاں جی اجتوال تاں بڑا مشہور پنڈ اے۔"

"اچھا تُسیں کرو غلہن باتاں میں فیر چلداں۔" اوہناں نوں گل کر دیاں نوں چھڈ کے پپی سنگھ گھر نوں تُر گیا۔

"توں کاکا ساڈے پنڈاں دا ایں، سانوں وی دیہہ سیوا دا موقع؟"

"لؤ جی میں کتے تُہاتھوں بھجیاں، تُسیں حکم کرو؟"

"اج میری گھر والی نے مینوں اُچیچا تیرے ول بھیجیے۔ اج دی روٹی توں ساڈے گھر کھانی ایں۔"

"چلو جی میں فیر تیار ہو جاں۔"

"ہاں ہاں، توں نہا دھولے۔ میں گھنٹے کُو تک آ کے تینوں لیجونگا۔"

پھر سُکھ چین نے چاہ دا کپ پیتا۔ اُستوں بعد اوہ تیار ہو گیا۔ تیار ہو کے جدوں اوہ باہر نکلیا تاں ساہمنے ہرمیل دھامی کار' چ بیٹھا اوسے نوں اُڈیکی جاندا سی۔ سُکھ چین اوہدے نال بیٹھ گیا۔ دو کُو منٹاں' چ اوہ گھر پہنچ گئے۔ دھامی کار پارک کرن لگیا تے سُکھ چین دروازے ول آ گیا۔ جیوں ہی دروازہ کھُلیا تاں اوہ ویکھدا ہی رہ گیا۔ ساہمنے لگر ورگی سوہنی سُنکھی پنجابن مٹیار کھڑی سی۔

"تُسیں تاں جسی نہیں !گھولیئے والے؟" سُکھ چین پل بھر لئی سُدھ بُدھ بھُل گیا۔

"ہاں جی، میں جسی ای آں۔"

"میرا مطلب جسی جی۔" سدھا جسی کہن دی بجائے سُکھ چین کُجھ سنکوچ نال بولیا۔

"کوئی نہیں گھبراؤ نہ۔ آپاں کیہڑا بیگانے آں۔ اکو پنڈاں دے ای آں۔" جسی نے گول مول جیہی گل کر دیاں اوہدا سنکوچ دُور کیتا۔

"پر تُسیں مینوں پچھانیاں کیویں؟" گُلاب دے پُھل وانگوں کھڑے جسی دے چہرے توں خوشی ڈُل ڈُل پے رہی سی۔

"لے، تُہانوں کیویں نہ پچھاندا۔ جس وار سُدھار کالج دا گدھا فسٹ آیا سی، اوس سال تُسیں ای تاں گدھے دی ٹیم دے کیپٹن سی۔"

"اچھا، تُہانوں اوہ گل اجے تک یاد نے؟"

"لے ایہہ کنیاں کُو پُرانیاں گل نے۔ سال اگانہہ جاں سال پچھانہہ آپاں اکو ای کالج دے تاں پڑے ہوئے آں۔"

"کیویں! تُسیں اک دُوجے نوں جاندے اوں؟" اپنے نوں گڈی پارک کر کے ہرمیل دھامی وی اوہناں دے کول آ گیا۔

"ہاں ہاں، ایہہ سُکھ چین جی وی سُدھار کالج دے ہی پڑے ہوئے نے۔"

"واہ بئی واہ، ایہہ تاں کمالاں ہو گایاں۔"

"سُکھ چین ایدھر آجو۔ ذرا آرام نال بہنے آں۔" اوہ سُکھ چین نوں اُٹھا کے لونگ روم وچ لے گیا۔

"لؤ پاؤ۔" ہرمیل دھامی نے بوتل، سوڈا تے گلاس وغیرہ چُک کے میز اُپر رکھ دتا۔

"جی میں تاں....۔" سُکھ چین نوں سمجھ نہ آئی کہ اوہ کیویں جواب دیوے۔

"کیویں بالکُل ہی نہیں پیندے؟" ہرمیل دھامی حیران ہویا۔

"نہیں جی، میرا مطلب میں اڈا پیاکڑ نہیں۔ میں تاں بس کدے کدائیں ہی ماڑا موٹا....۔"

"چلو اج دا دن وی اوس کدے کدائیں دے کھاتے پا دیو۔" سُکھ چین دی گل وچکار ہی روکدیاں ہرمیل دھامی نے دو پیگ پا دتے۔ دوناں نے گلاس ٹکرائے تے دھامی نے اکو ساہے ہی پیگ ختم کر دتا پر سُکھ چین نے ہولی دینے گُھٹ بھری۔

"ایئوں فوجیاں وانگوں سپ جیہی نہ کرو۔ چھیتی پیگ مُکاؤ۔" ہرمیل دھامی نے زور دے کے سُکھ چین نوں اوہ پیگ چھیتی دینے پیا دتا۔ دساں منٹاں و چ ہی اوہناں دے اندر اک اک پیگ ہور چلا گیا۔ سُکھ چین دے کناں' چوں سیک جیہا نکلیا۔ اکھاں' چ مستی چھاؤن لگی تے سریر، سرور' چ ہو گیا۔ جسی وی اوہناں دے کول ہی آ بیٹھی۔ پہلاں سُکھ چین سنگدا گھُٹیا جیہا بیٹھا سی پر ہُن نشہ ہون تے اوس دی سنگ لہہ گئی۔

"مینوں تاں جدوں ستنام آنٹی نے دسیا کہ آپنے پنڈاں دا ایتھے کوئی نواں مُنڈا آیئے فیر مینوں تاں جانوں چاۓ چڑھ گیا۔" جسی نے گل شروع کیتی۔

"لے آپدے پنڈ آپدے ای ہوندے اے۔" ہرمیل دھامی نے گل دی حامی بھری۔

"تُسیں میرا پنڈ ویکھیے؟" نشے دے سرور' چ سُکھ چین سدھا ہوندا ساہمنے بیٹھی جسی دیاں اکھاں' چ جھاکیا۔

"پنڈ دے وچ تاں میں نہیں گئی۔ پر جدوں جگراواں نوں جاندے تاں بس تُہاڈے پنڈ وچ دی لنگھدی ہوندی سی۔ تُہاڈے پنڈ دیاں دو تن کُڑیاں وی میری کلاس 'چ ہوندیاں سی، پر ہُن نہیں یاد نہیں۔"

"ناواں توں آپاں کیہ لینے، آپاں اکو کالج دے پڑھے ہوئے آں ایہہ کیہ تھوڑے۔" سُکھ چین دا سرور بولیا۔

پھر اوہ سادھارن گل کرن لگے تے ہر میل دھامی اُٹھ کے باتھروم چلا گیا۔

"دھامی صاحب جدوں کیمپ 'چ مینوں لین گئے، تاں ایہہ کہندے سی کہ ایہناں دی وائیف نے مینوں اُچیچا کھانے تے بُلایے؟"

"پھر....؟" جسی نے کوہنی بھار ہوندیاں مُٹھی تے ٹھوڈی رکھ کے سُکھ چین ول شوخ جہیاں نزراں نال ویکھیا۔

"میرا مطلب ایہناں دے وائیف کدھرے دسدے تاں ہے نہیں۔ کتھے نے اوہ؟" سُکھ چین آلے دوآلے جھاکیا۔

"تُہاڈے ساہمنے تاں بیٹھے نے....وائیف ایہناں دے۔" جسی دی آواز وچ چوبھ سی۔

"کیہ کیہا....!کی مطلب تُہاڈا؟" حیرانی 'چ سُکھ چین نے بھروٹے چُکے۔

"جسی، جانی کہ جسپریت دھامی۔میں ہی تاں ہاں ایہناں دی وائیف۔"

"ہیں !ایہہ کیویں ہو سکدے؟" سُکھ چین نوں وشواش نہ آیا کہ کتھے پنجھاہ سال توں اُپر دا بندہ تے کتھے پنجھی سالاں دی جوان کُڑی۔ اوہ تاں ہُن تک جسی نوں ہر میل دھامی دی کوئی رشتے دار ہی سمجھدا سی۔

"ہو سکدا ای نہیں۔ ایہہ تاں کدیں دا ہو چُکیے۔"

"مینوں تاں بہُت افسوس ہویا ایہہ جان کے، میرا مطلبٰ....۔" سُکھ چین نے ساہمنے بیٹھی جسی ول ویکھیا۔ جسی دا لال سوہا مُنہ ویکھ کے اوہدے دل' چ پیڑ جیہی اُٹھی تے اوہنے نیویں پا لئی۔

"کوئی نہیں، بہُت کُجھ ہوندے زندگی' چ، تُسیں افسوس نہ کرو۔ کیونکہ میں بہُت افسوس کر کرکے ویکھ لیے، پر ایس نال کُجھ نہیں سنوردا۔ میں ایہی زندگی اسیپٹ کر لئی اے۔" ملے بھاویں اوہ ہُنے ای سن پر پچھلی جان پچھان نکلن کرکے اوہناں وِچ چھیتی ای اپنت جیہی ہو گئی سی۔

ہر میل دھامی باتھروم توں واپس آیا تاں اوتھے چُپ جیہی چھائی ہوئی سی۔

"تُسیں تاں اُئیں چُپ جہے ای بیٹھے اوں۔ لے بئی جوانا پیگ چک۔" اوہنے پیگ پا کے سُکھ چین نوں پھڑا دتا۔ فیر سُکھ چین اتے ہر میل دھامی ایدھر اُدھر دیاں گل کردے رہے۔ اینے نوں جسی نے روٹی لا دتی۔ روٹی کھا کے سُکھ چین جان لئی اُٹھیا۔ باہر نکلن توں پہلاں اوہنے رسوئی' چ کھڑی جسی ول ویکھیا۔ جسی دی اُداس تکنی نے سُکھ چین دے کالجے' چ ڈنگ ماریا۔ تھوڑی دیر بعد ہر میل دھامی اوہنوں کیمپ چھڈ آیا۔ ساری رات سُکھ چین نوں چین نہ آیا۔ اوہ سوچدا رہیا کہ پتہ نہیں کنیاں کُوبے بس جسیاں ماپیاں دے لالچ دا شکار ہوئیاں ایہہ زلت بھوگ رہیاں ہِن۔ اگلے چار پنج دن اوہ کم' چ رُجھیا رہیا۔ فیر اک دن اوہ کم توں وہلا ہو کے باہر گھم رہیا سی کہ ساہمنیوں پپی سنگھ آ گیا۔ حال چال پُچھدیاں اوہنے سُکھ چین نوں کار وِچ نال ہی بٹھا لیا۔

"آ گھر نوں چلدے آں، چاہ دا کپ پیواں گے نالے غلہں باتاں کراں گے۔"
گھر جا کے پپی سنگھ نے اوہنوں لونگ روم وچ بٹھا لیا۔ اوہدے گھر والی وی کول ہی آ گئی تے ایدھر اُدھر دیاں گل ہون لگیاں۔

"انکل ایہہ اللیگلاں والے مسلے دا کوئی حل کڈھ رہی اے گورمنٹ؟"

"نہیں، اجے تاں سُکھ چین مُشکل اے۔ کیونکہ کُجھ سال پہلاں ای گورمنٹ، غیر قنونی ڈھنگ نال ایتھے رہ رہے لوکاں نوں پکے کرکے ہٹی اے۔"

"پھر ایس مسلے کیہ بنُوں؟"

"ویکھو! کوئی نہ کوئی حل تاں نکل ہی آؤ۔"

"ایوُں ہتھ تے ہتھ دھریاں تاں سرناں نہیں جی۔ کُجھ نہ کُجھ تاں کرنا ای پؤ۔" سُکھ چین نوں آپدے گرین کارڈ دا فکر سی۔

"کوئی نہیں میں وی پڑتال کرداں ای رہنا۔ توں اک واری ایڈجسٹ ہو جا۔ فیر آپاں ایس مسئلے تے دھیان دیواں گے۔"

"جی ٹھیک اے۔" اسدے بعد اوہ چاہ پین لگے۔

"سچ سُکھ چین، ایس ایتوار نوں توں کیہ کر رہیں؟"

"جی کُجھ نہیں۔ میں تاں وہلاں ای آں۔"

"چل ٹھیک اے، تیار رہیں پھر۔ ایتکی آپاں گُردوارے چلاں گے۔ تیری آنٹی نے وی جانے۔ آپاں اکو گڈی تے ای چلدے رہاں گے۔"

"کیویں! کُجھ خاص اے جی ایس وار؟"

"ہاں خاص ای سمجھ لے۔ میرا اک جان پچھان والا پریوار اے، ہرنام سنگھ تے اوس دی پتنی شوندر کور۔ آپنے نیڑے ہی سنواکیون شہر' چ رہندے نے۔ اوہناں دی بھتیجی نے گُردوارے اکھنڈپاٹھ کروایے۔ آپاں اوتھے بھوگ تے جانے۔"

"لوک امریکہ آ کے وی نہیں رجدے، سکھاں سُکھ کے رب توں ہور پتہ نہیں کیہ بھالدے اے۔" سُکھ چین نے حلقہ مذاق کیتا۔

"نہیں سُکھ چین اجیہی گل نہیں۔ اصل' چ ایس کُڑی نے میرا مطلب اوہناں دی بھتیجی نے بڑیاں اوکڑاں جھلیاں نے۔ پچھلے تن چار سال ہو گئے مُشکلاں نال جوجھدی نوں۔ ہُن کتے جا کے اوہنوں گرین کارڈ ملیا ہے تے ہور مُشکلاں توں کھہڑا چھُٹیے۔اوہنے تاں بس شُکرانے وجوں اکھنڈپاٹھ کروایے۔"

"اچھا جی۔"

"ہاں آپاں نوں اوہنے ایس خوشی دے موقعے آپدی خوشی' چ شامل ہون لئی بُلایے۔"

"ٹھیک اے انکل، میں تیار رہُوں۔ تُسیں مینوں دس وجے پک اپ کر لیو۔"

اوہناں نے چاہ مُکا لئی سی تے سُکھ چین جان لئی اُٹھ کھڑا ہویا۔

اوہناں توں وداع لے کے اوہ باہر آ گیا تے تُر کے کیمپ ول نوں چل پیا۔ گھراں دے اگوں دی لنگھدے سُکھ چین نے ہرمیل دھامی دے گھر ول نظر ماری۔ ساہمنے دروازے' چ جسی کھڑی سی۔

"ایؤں گیراں وانگوں پاسہ وٹ کے لنگھے جانے اوں؟" جسی نے نہورا ماریا۔

"نہیں، اجیہی تاں کوئی گل نہیں، میں تاں اُدھروں انکل ہوراں ولوں آیاں۔" سُکھ چین چھتھا جیہا پے گیا۔

"آؤ فیر ساڈی وی چاہ پی کے جاؤ۔"

سُکھ چین نہیںنہہ نہ کہہ سکیا تے جسی نال اوہدے گھر چلیا گیا۔

"آؤ ایدھر بیٹھو۔" جسی اوہنوں پھیملی روم و چ لے گئی۔ نال ہی اوہنے چاہ وی لیا کے رکھ دتی۔

"کیویں چاہ تیار ای کری بیٹھے سی؟"

"ہاں جی بالکُل۔ میں تاں ایہہ سوچ کے دروازے 'چ کھڑی سی کہ ہُن تاں تُرے جاندیاں دا راہ ای روکنے۔" جسی دے چہرے اُپر شوخی سی۔

"اوس دن کالج دیاں گل کرکے بہُت ودھیا محسوس ہویا۔ اُدیں تاں ایئوں لگیا جیویں کالج دے دن واپس آ گئے ہون۔ جیویں کوئی کلاسمیٹ مل گیا ہووے۔" جسی نے سُبھاوک گل توری۔

"کلاسمیٹ نہ صحیح چلو کالجمیٹ ہی سمجھلو۔ اُنج تُسیں میتھوں اک دو کلاساں ہی اگے ہووگے؟"

"دیکھو آپاں کالجمیٹ آں، پنڈ میٹ آں تاں تُہانوں میری اک گل منی پؤ۔"

"جی دسو؟"

"اج توں ایہہ، جسی جی تے تُسیں وغیرہ کہنا بند کرنا پؤ۔"

"چل جسی تیری ایہہ گل تاں منی ہُن ہور حکم کر؟"

"تینوں آپنی کالجمیٹ جسی نال گل بات کرن لئی کدے کدائیں سماں کڈھنا پیا کرو۔" جسی نے اکھاں مٹکائیاں۔

"ایہہ تاں میرے تے رب دی رحمت ہووَگی۔"

جسی بناں کُجھ بولیاں سُکھ چین ول ویکھ کے مُسکراوَندی رہی۔ جسی نوں ایوُں مُسکراوَندی نوں ویکھ کے سُکھ چین نوں کوئی ڈھنگ دی گل نہ آوَڑی تے اوہنے ایویں ہی گل چھیڑی۔

"جسی اوس دن کھانا بڑا لازواب سی۔ کھانا بناوَن' چ تیرا کوئی سانی نہیں۔"

"تے اُنج؟"

"اُنج وی ساڈی جسی دے مُقابلے نہ کوئی کالج ویلے کھڑو سکی تے نہ ہی اوہدا مقابلہ کوئی ہُن کر سکدی اے۔"

سُکھ چین دے مونہوں تعریف سُن کے جسی دا چہرہ لال سوہا ہو گیا۔

"پر جسی.... ۔" سُکھ چین اکدم گمبھیر ہو گیا۔

"نہ سُکھ چین، ہُن ایہہ گل نہ چھیڑیں۔ کسے ہور ویلے صحیح۔ مساں چار گھڑیاں خوشی دیاں ملیاں نے۔" جسی دا چہرہ اُداس ہو گیا۔

"چل ٹھیک اے پھر، ملدے رہاں گے۔" سُکھ چین جان لئی اُٹھیا۔

"ٹھہر، میری گل سُن؟" جسی نے اگے ہو کے سُکھ چین نوں روک لیا۔

"اس سنچروار نوں مینہہ پینے۔"

"پھر؟"

"پھر کیہ، مینہہ کرکے اوس دن تیرا کم بند رہُو۔ ایس کرکے شُکروار شام نوں تیرے کول وادھو ٹائم ہوؤ۔"

"مطلب؟"

"مطلب ایہہ کہ پھرائیڈے نوں توں ڈنر میرے گھر کرنے۔ دھامی صاحب تینوں پک اپ کرکے لے آؤن گے۔ اُستوں بعد ایہہ تاں کم اُپر چلے جانگے تے آپاں بہہ کے گلاں باتاں کراں گے۔ تیرے سارے سُوآلاں دے جواب وی اوس دن مل جانگے۔"

"چل ٹھیک اے۔ ہُن فیر میں چلداں۔" سُکھ چین دروازہ کھول کے باہر نکل گیا۔ اوہ سوچدا جارہیا سی کہ جسی دی نجی زندگی 'چ پتہ نہیں کیہ بھیت چھُپیا ہویا ہے۔ فیر اوہنوں خیال آیا کہ پھرائیڈے کیہڑا دُور اے، اوس دن سارا کُجھ پتہ لگ ای جاؤ۔

6

فیار فیکس، ورجینیا دے آکس روڈ والے گرڈوآریوں مُڑدیاں روی نے سُکھی اتے بچیاں نوں ڈرائیووے ’چ اُتاریا تے اوتھوں ہی گڈی واپس موڑ لئی۔ شام نوں اوہنے رانے کول جانا سی۔ اوہنے سوچیا کہ اُدوں تک ایئرپورٹ توں دو گیڑے ہی لا آؤں گا۔ سُکھی اتے جُو آک، لنگر دے رجے اندر جاندیاں ہی سوپھیاں تے ٹیڈھے ہو گئے۔ جدوں نوں سُکھی دی اکھ کھلھی تاں شام ہو چُکی سی۔ اوہنے چاہ دا کپ بنا کے پیتا، فیر جُو آکاں نوں تیار کرکے ہوز پارک نوں تُر پئی۔ ہوز پارک اوہدے گھر توں کوئی بیہ کُومنٹ دا رستہ سی۔ وڈی سڑک توں ہٹواں ایہہ اک شانت جیہا پارک سی۔ پارک دے اندر اک پاسے ٹیبل ٹینس دی گراؤنڈ سی تے نال ہی سوئمنگ پول۔ دُوجے پاسے بچیاں لئی چھوٹیاں رائیڈاں تے پینگھاں سن۔ جیوں ہی سُکھی بچیاں سمیت پارک دے گیٹ کول پہُنچی تاں اوہنے ویکھیا کہ ساہمنیوں مسز سندھو اتے ریتا چاولا وی آ گئیاں سن۔ اوہ رتا کُورُک گئیاں پر بچے ہو ہو کردے پینگھاں ول بھجے۔ پینگھاں دے نیڑے پہُنچ کے بچے پچھے ہی رُک گئے کیونکہ ساہمنے اک گورا اتے گوری آپنے بچیاں نوں پینگھاں تے جھوٹے دے رہے سن۔

"ایہہ پتہ نہیں کدوں جان؟" ریتا چاولا نے متھے وٹ پایا۔

"چھیتی چلے جانگے۔ گورے آپدے جُو آکاں نوں آپنیاں توں دُور ای رکھدے نے۔"

"آپنے جُوآک کیہ اہنا دے دندیاں وڈھدے اے۔ ایتھے تاں جنے مرضی جُوآک کھیڈی جان۔" مسز سندھو وی اوکھا بولی۔"

"بس آنٹی اویں ای ایں۔"

"مینوں لگدے کہ تُردے اے۔" ریتا چاولا دُور کھڑے گوریاں دے جُوآکاں ول ویکھ رہی سی۔

اینے نوں گورا آپدے جُوآکاں نوں لے کے بُڑبُڑ کردا اوہناں دے کول دی لنگھ گیا۔ اوہناں دے جان دی دیر سی کہ ایہناں دے جُوآک بھج کے پینگھاں تے جا چڑھے۔ ایہہ تنوں جنیاں پاسے بینچ تے بہہ کے گل کرن لگیاں۔

"اج تاں گُردوارے اکٹھ ای بہُت سی۔" اک جنی نے گل توری۔

"ایویں لگدے، اکٹھ تاں ہر ایتوار ایناں ای ہوندے۔" کوئی دُوجی بولی۔

"بہوتے تاں لنگر کھان ای آؤندے اے۔ سچے دلوں آؤن والے تاں بڑے گھٹ ہوندے اے۔" مسز سندھو نے عبس لئی۔ اوہ وڈی عمر دی بزُرگ عورت سی۔

"آنٹی اسے بہانے صحیح، چلو لوک دو چار گھنٹے اکٹھے ہو کے من دا گُبھ گلوٹ کڈھ لےندے اے۔" سکھی مسز سندھو نوں سنبودھت ہوئی۔

"مینوں لگدے کہ بہوتے تاں لڑن ایں آؤندے اے۔" ریتا چاولا نے آپنی رائے دسی۔

"لڑائی آپنے ہے کتھے نہیں۔ کسے گُردوارے ول ویکھلو ایہی حال اے۔"

"پر ایہہ لوک لڑدے کاہدے پچھے اے؟"

"چودھر پچھے، جسنوں گھرے کوئی نہیں پُچھدا اوہ گُردوارے جا کے لیڈر بن بہندے۔"

"ایہی تاں آپنے لوکاں 'چ گھاٹ اے کہ مل کے نہیں رہ سکدے۔"

"جے چار جنے ہونگے تاں کہنگے کہ گُردوارے وی چار چاہیدے اے۔"

"ہتکیں تاں کہندے، بھاپیاں نے رپھڑ پاییئے۔ اوہ ٹیکسیاں والیاں تے اوکھے نے۔" سُکھی نے سُنی سُنائی گل کہی۔

"رپھڑ کاہدے، اوہ آپدا اڈ گُرودوارہ بنا لین۔"

"ٹیکسیاں والے کیہڑا گھٹ نے، کہندے کہ بھاپے تاں سکھ ای نہیں ہوندے۔" ریتا چاولا تلخ ہوئی۔

"ایہناں دا ایہی رولا نہ مُکیا۔"

"مُنہ سر مُنائی پھردے اے۔ بکرے کھاندے تے شراباں پیندے اے، فیر وی کہندے نے کہ گورو دے اصلی سکھ تاں اسیں جٹ ای ہُنے آں۔" ریتا چاولا نے فیر متھے وٹ پایا۔

"نہیں بھیڑیئے، جٹ کتے وی وگجے پر اوس دی دھون 'چوں جٹ پُنے دا کلا نہیں نکلدا۔" مسز سندھو نے سدھی گل کہی۔

"اوَہ ورک ول ویکھلو۔ کیہڑا ماڑا کم ایں جیہڑا اوہنے نہیں کیتا ہونا۔ ہُن گُردوارے لیڈر بنیاں بیٹھے۔"

"تیمیاں بنیں جھاکنو تاں اجے وی نہیں ہٹدا۔" سُکھی گُجھا ہسی۔

"بندے دیاں آدتاں وی بدلیاں نے کدے۔"

"آپدے گھر ول نگاہ نہیں ماردا۔"

"کیوں !اوہدے گھر نوں کیہ ہوئے اے؟" مسز سندھو نے گوہ نال ریتا چاولا ول ویکھیا۔

"کیویں تُہانوں نہیں کُجھ پتہ؟" ریتا چاولا نے حیرانی نال مسز سندھو ول ویکھیا۔

"پتہ کاہدا؟"

"لے سُکھی ہُن توں ایں دسدے کہ کیہ ہوئے اے اوہناں دے گھرے۔" ریتا چاولا نے سُکھی ول نوں سر گھُمایا۔

"چلو چھڈو پریہ۔" سُکھی چُپ ہی رہی۔

"اسنے کیہ دسنے میں ای دسدی آں۔" ریتا چاولا اُٹھ کے بیٹھ گئی۔

"اوس دی بھتیجی نے کدھرے باہر ویاہ کروا لیا۔"

"ایہہ تاں کوئی خاص گل نہیں، ایئوں تاں اج کل عام ایں ہوئی جاندے۔" مسز سندھو نے گل نہ گولی۔

"پر تُہانوں ایہہ وی پتے کہ ویاہ کروایا کس نال اے؟"

"کس نال؟"

"امریکن کالے نال۔"

"ہیں !ایہہ تاں بہُت غلط ہویا۔ پر گھر دیاں نے پہلاں خیال نہ رکھیا؟"

"پیو نوں گیس سٹیشن دے بزنس توں وہل نہیں تے ماں نوں آپنے کماں توں۔ فیر خیال کس نے رکھنا سی۔ کُڑی وہلی پھردی کدھرے پیزا ہٹ تے کم کرن لگ پئی۔ اوتھے ای کالا مل گیا تے کالے نے کُڑی پھاہ لئی۔"

"خیر ایہہ تاں بہُت ماڑا ہویا۔ ایہناں گورے کالیاں دا کیہ دین ایمان ایں۔ چار دن چُماں چٹی کرکے کالے نے کُڑی چھڈ دینی ایں۔" مسز سندھو نے فکر ظاہر کیتا۔

"ویاہ تاں خیر آپدے بھائیچارے 'چ ای لوٹ آؤندے۔" سُکھی ہولی جہے بولی۔

"اس بارے وی تُہانوں اک گل سُناواں۔" مسز سندھو نے ایناں کیہا تاں سُکھی اتے ریتا چاولا اوہدے مُنہ ول ویکھن لگیاں۔

"کہندے کہ پہلاں ایتھے پنجابی جٹ آپدے مُنڈے نوں کہندا ہوندا سی کہ ویاہ صرف جٹاں دی کُڑی نال ای کروائیں۔ فیر سماں بدلیا تاں کہن لگیا کہ کُڑی بس پنجابن ہووے، اُنج ہووے بھاویں کسے وی فرقے دی۔ اُستوں بعد کہن لگیا کہ کُڑی صرف ہندُوستانی ہونی چاہیدی اے باقی سبھ چل جُو۔"

"واہ آنٹی ایہہ تاں تُسیں کمال دی گل سُنائی اے۔"

"پر اگانہہ نوں لوک پتے کیہ کیہا کرنگے؟"

"کی؟"

"بس ایناں خیال رکھیو کہ اوہ کُڑی ضرور ہووے کتے کوئی مُنڈا ای نہ ہووے۔" ایس گل تے تنوں کھڑ کھڑا کے ہسیاں۔

"ایہہ وی اک نواں ایں سیاپا چھڑ پیا۔ ساڈے ویلیاں' چ تاں کدے نہیں سی سُنیاں کہ بندے، بندیاں نال جاں کُڑیاں، کُڑیاں نال کرواؤندیاں نے۔" مسز سندھو نے نک چڑھایا۔

"ایہہ تاں قُدرت دے اسولاں دے ای اُلٹ اے۔"

"پر آنٹی اوہ لوک نہیں نہ مندے ایہہ گل۔ اوہ کہندے اے کہ قُدرت دے اصول کس نے بنائے نے۔"

"قُدرت دے اصول قُدرت نے ایں بنائے نے۔ ایہناں نوں پُچھو کہ جانور تاں ایہناں ورگیاں پُٹھیاں گھتتاں کردے نہیں۔" مسز سندھو دے چہرے تے نفرت اُبھری۔

"کُڑے چھڈ وایس گھٹیا گل دا کھہڑا۔"

"آنٹی تُہاڈے نیویارک والے رشتیداراں دا کیہ حال اے ؟" سُکھی نے گل ہور پاسے موڑی۔

"ٹھیک اے، اوہناں دا حال وی۔" مسز سندھو اُداس ہو گئی۔

"تھوڈے اوس بھانجے دا مُڑ کے پتہ نہیں لگیا کوئی؟"

"کُڑے نہ سُکھی دسیئے۔ پتہ نہیں ماڑی قسمت والا کدھر نوں گیا۔" مسز سندھو دا ہوکا نکل گیا۔

"کیہ ہو گیا سی؟" ریتا چاولا نوں شاید ایس گل بارے پتہ نہیں سی۔

"اوہناں نال تاں ریتا جگوں تیرویں ہوئی۔ پنجاب' چ پُت پٹیاں دی پُولیس نہیں سی ٹکن دیندی۔ کہندی سی کہ تھوڈے چھوٹے مُنڈے دے اتوادیاں نال

سنبندھ نے۔ اُنج تاں مُنڈا لُک چھپ کے دن کٹی کری جا رہیا سی۔ پر ایہناں جماں توں کون بچ سکدے۔ اک دن کتوں پھڑیا گیا۔ پچھوں تاں مرے دی ای خبر چھپی سی اکھباراں وچ، کہندے پولیس مُقابلے 'چ ماریا گیا۔ پر ایہناں سڑی مٹی آلے پولیس والیاں دا فیر وی ڈھڈ نہ بھریا۔ اوس پچھوں ایہہ میرے دُوجے دو بھانجیاں نوں تنگ کرن لگے۔ اوہناں نوں جاناں بچاؤن واسطے گھر گھاٹ چھڈنا پیا۔ وڈا مُنڈا، اوس دی گھر والی، اُستوں چھوٹی کُڑی تے ساریاں توں چھوٹا مُنڈا ایتھے امریکہ آؤن واسطے میکسیکو آ پہُنچے کہ ایتھوں باڈر لنگھجاں گے۔ پر ماڑی قسمت۔.....س مسز سندھو نے ہنجو پُونجھے۔

"پھر کیہ ہویا؟"

"چندرا اجنٹ ایہناں نوں تیل دے ٹینکراں 'چ بٹھا کے پچھے کوئی باڈر لنگھا رہیا سی کہ چھوٹا مُنڈا پر مویر گیس چڑن کر کے بے ہوش ہو گیا۔ چلدے قافلے 'چ ایسا پچھے رہیا کہ دوجیاں نالوں ساتھ چُھٹ گیا۔ کیراں پچھے کا ہدا رہیا کہ مُڑ کے میل ای نہیں ہویا۔"

"پھر؟"

"پھر کیہ دسیئے۔ باقی تنوں جنے باڈر لنگھ کے ایدھر آ گئے۔ ایہناں سوچیا کہ ہو سکدے اوہ پچھوں آ جاوے۔ پر اوہ دن تے اج دا دن، پتہ نہیں کرما ماریا کدھر نوں گیا۔ مُڑ کے کوئی اُگھ سُگھ ای نیں نکلی۔"

"ایہہ تاں بہُت ماڑا ہویا اوہناں نال۔"

"ماڑے ورگا ماڑا۔ میری بھانجی جسلین تاں رو رو کے کملی ہو گئی۔ پر ہونی اگے کیہ کسے دا زور اے۔"

"آنٹی، جسلین تاں ہُن کوئی کورس وغیرہ کرن لگ گئی ہووَ؟" سُکھی نے جان بُجھ کے گل بدلی۔

"ہاں سُکھی، اوہناں نے جیہڑا اوہ کہندے ہوندے اے، پُلٹیکل شرن دا اپلائی کیتا سی۔ منظور تاں اجے نہیں ہویا پر ایہناں نوں کم کرن دی ازاجت مل گئی سی۔ اسدے بعد جسلین نے پڑھنہ شروع کر دتا سی۔ ہُن تاں سُکھ نال اوہنے ڈاکٹری دی پڑائی شروع کیتی ہوئی اے۔"

"چلو ایہہ تاں چنگا ہویا، پڑ لکھ کے ڈاکٹر بنجوگی۔"

"ہور بھائی کدھرے چنگی نوکری ملجو۔"

"سچ نوکری توں یاد آیا۔ سُکھی، پچھلے ہفتے تیری تاں بینک وچ اسسٹنٹ مینیجر دی نوکری لئی انٹرویو نہیں سی؟"

"ہاں آنٹی انٹرویو تاں سی۔ پر میری تھاں تے اوہناں کسے گوری کُڑی نوں نوکری دے دتی۔ اُنج حق تاں میرا بندا سی۔ کیونکہ میں کدیں دی بینک' چ کم کردی آں۔ اوہ بالکُل نویں ایں۔"

"ایہہ کم ایتھے بہُت ماڑا اے بھائی۔ آپنے لوکاں نال وتکرا بہُت ہوندے۔"

"کی کریئے آنٹی۔ بگانہ مُلک اے۔ جیویں رکھن اوویں رہناں پیندے۔"

"کُڑے آپدے مُلک ورگی بھائی ریس نِی۔" مسز سندھو نے ڈونگھا ہوکا بھریا۔

"سُکھی، اک تُہاڈا کوئی رشتے دار مُنڈا انڈیا توں آیا سی اوہدا کیہ بنیاں؟"

"اوہ روی دے دوستاں کول رہن لگ پیا۔ میں تاں بتھیرا کیہا سی کہ ایوُں رشتے دار باہر رہندا چنگا نہیں لگدا۔ پر روی کہندا کہ اوہ مُنڈے کُھنڈیاں 'چ رہ کے خوش اے۔" سُکھی نے مٹھا پوچا ماریا۔

"ایہہ مُنڈا اوتھے کیہ کردا سی؟"

"اوتھے تاں آنٹی ایہہ ودھیا سیٹ سی۔ کھیتی باڑی محکمے 'چ انسپکٹر لگیا ہویا سی۔ شہر 'چ آپدا گھر سی۔ چنگی پڑی لکھی اسدی گھروالی اے۔ دو سال دی اسدی بچی اے۔ ہُن وی گھر والی پریگننٹ اے۔"

"مینوں سمجھ نِی آں‌اُدی کہ ایس تراں لوک کیوُں آپدے بنے بنائے گھر، نوکریاں تے جُوآک جلے چھڈ کے باہرلے مُلکاں نوں تُر پیندے اے۔ بچھن والا ہووے کہ ایتھے کیہڑا درکھتاں نوں پیسے لگدے نے۔ ہُن ایتھے آپ تڑپی جاؤ تے پچھے گھروالی نیانیاں نوں لے کے رُلدی پھرُو۔"

"دُور دے ڈھول ای سُہانے لگدے اے آنٹی۔"

"ہُن پتہ نہیں کدوں پکا ہووے تے کدوں مُڑ کے جاوے۔"

"ساڈا اک رشتے دار ایس طرحاں آیا دساں سالاں توں مُڑ کے گیا۔ اوتھے گئے نوں جُوآک نہ پچھانن کہ ایہہ ساڈے گھرے کون آ گیا۔" ریتا بولی۔

"چلو بھینے رب کرے وچارے دے چھیتی کاغذ پتر بن جان۔"

اینے نوں سُکھی نے گھڑی ویکھی تے فیر بچیاں نوں بُلا لیا۔ اوہ اُٹھ کے کھڑی ہو گئی تاں دوسریاں جنیاں وی اُٹھ کھلوتیاں۔

"چلو آنٹی، ٹائم وی بہُت ہو گیا آؤ ہُن گھراں نوں چلیئے۔" اوہ اُٹھیاں تے پارک توں باہر نکلدیاں آپو آپنے گھراں نوں تُر گایاں۔

7

فرائیڈے شام نوں پنج کُو وجے سُکھ چین کم توں واپس آ گیا۔ تھوڑا آرام کرن توں بعد اوہ تیار ہو کے باہر ٹہلن لگیا۔ اوہنوں یاد سی کہ اج جسی دے گھر ڈنرتے جانا ہے۔ تھوڑی دیر بعد ہی ہرمیل دھامی اوہنوں لین آ گیا۔

"مینوں تاں گھر پہُنچ کے پتہ لگیے کہ تُسیں اج ساڈے ول ڈنر کرنے۔ چلو آؤ چلیئے۔" سُکھ چین نوں نال لے کے اوہ گھر نوں مُڑ گیا۔ اگے جسی نے اوہنوں ہتھ جوڑ کے فتح بُلائی۔ ڈائیننگ ہال چ بہندیاں ہرمیل دھامی نے بوتل دے نال اکو گلاس ٹیبل تے رکھ دتا۔

"کیویں دھامی صاحب اج اکو گلاس؟"

"اوہ جوانا، گل ایہہ اے کہ میری تاں اج رات دی ڈیوٹی اے۔ ایس کرکے میں تاں نہیں پی سکدا۔ توں لا رنگ۔"

"میں تاں پین دا ایناں شُکین نہیں۔ چلو تُہاڈے بہانے اج میری پینی وی کینسل۔" سُکھ چین نے گلاس مُودھا مار دتا۔ تھوڑی دیر اوہ نکیاں موٹیاں گل ماردے رہے۔ فیر ہرمیل دھامی نے جسی نوں آواز ماری،

"جسپریت لیا روٹی، میں تاں فیر کم تے جانے۔"

اوس توں پچھوں کھانا آ گیا۔ اوہناں نے کھانا مُکا لیا تاں ہرمیل دھامی کم تے جان لئی تیار ہو گیا۔

"تُسیں میرے نال ای چلنے جاں ٹھہر کے آجوں گے؟"

"دھامی صاحب تُسیں جاؤ۔ میں تاں وہلا ای آں۔ ہولی ہولی تُر کے ای جاندا رہوں گا۔"

ہر میل دھامی چلیا گیا۔ سُکھ چین نے ٹیوی لا لیا۔ جسی رسوئی دا کم نبیڑن لگی۔ اودھروں وہلی ہو کے اوہ وی پچھیلی روم 'چ سُکھ چین دے کول آ بیٹھی۔

"کیویں، اج تاں فیر بچ گیا پین توں؟"

"ہاں جسی اج تاں بچ گیا۔ اصل وچ میں شراب پسند ای نہیں کردا۔ کدے پھسے نوں پینی پے جاوے تاں کیہ کہنے۔ نہیں تاں میں ٹال ای وٹداں۔"

"ایہہ تاں بتھیری پیندے اے۔ کئی واری پی کے بناں کُجھ کھادیاں پیتیاں ہی پے جاندے نے۔ فیر بیمار ہو جاندے اے۔ مینوں تاں ایہناں دا بڑا ای فکر رہندے۔"

"پر جسی.....۔"

"دھامی صاحب تاں اصل وچ بہُت ای چنگے انسان نے۔ ایہناں دا دوش وی کوئی نہیں سی۔ نہ ہی مینوں ایہناں تے کوئی گلہ اے۔" جسی نے سُکھ چین دی گل وچکاروں کٹدیاں آپ ہی اوہ گل شروع کر لئی جو کہ اوہ سُننا چاہوندا سی۔

"ایہہ تاں بیڑا بہہ گیا میرے ماپیاں دا، جناں نے آپنی دھی نوں اوہدے پیو دی عمر دے آدمی نال ویاہ دتا۔" جسی چُنی نال اکھاں پونجھدیاں آپنی کہانی سُناؤن لگی۔

"قصور میرے ماپیاں دا اے جاں فیر وچولے دا، جس نے وچوں پتہ نہیں کیہ کُجھ لیا کریا۔ میں تاں دراصل کسے ہور نوں چاہوندی سی تے اوسے نال ویاہ کرنا

چاہوندی سی۔ اوس وچکار ہی دھامی جی انڈیا آئے۔ ایہناں نے تاں اخباراں و چ
ایڈ دتی سی کہ ایہناں نوں کسے اجیہی طلاق شدہ جاں ودھوا عورت دی لوڑ اے،
جیہڑی کہ ایہناں دے بچیاں نوں سنبھال سکے۔ ایہناں دے تن بچے نے۔ وڈیاں
دو کُڑیاں تے چھوٹا مُنڈا۔ ایہناں دی گھر والی اُدوں کسے بیماری دے چلدیاں گُزر
گئی سی۔ ایس لئی ایہناں دا ویاہ کراؤن دا وڈا منورتھ بچیاں دی سنبھال سی۔ پر میری
بدقسمتی نوں وچولا ساڈا دُور پار دا رشتے دار تے دھامی صاحب دا اوہ مامے دا پُت
سی۔ اوہنے میرے گھر دیاں نوں ہتھ تے چڑھایا کہ جیکر تُسیں آپنی کُڑی نوں ہر میل
دھامی نال ویاہ دیو تاں بعد و چ تُہاڈیاں دوویں کُڑیاں تے مُنڈا امریکہ چلے جانگے۔
میرے ماپے لالچ و چ آ گئے۔ فیر ویکھا وکھائی ہوئی تے میرے گھر دیاں نے ایہناں
نوں پسند کر لیا۔ اُدوں ہی ایہہ مینوں اکلیاں ملے تے آپنی لوڑ بارے دسیا۔ نال ای
مینوں سمجھایا کہ میں ایس رشتے توں نہینہہ کر دیواں۔ میں نہینہہ وی کر دتی سی۔ پر
اوتھے میری کون سُندا سی۔ اک تاں ایہہ آپنی گھر والی دے گُزرن کرکے ٹُٹ
چکے سن تے دُوسرا ایہہ وچولے دے دبائ تھلے سن۔ فیر میں ایہناں نوں ایہہ وی
دسیا کہ میں کسے ہور نوں پیار کردی آں تے اوسے نال میرج کرنا چاہُنی آں۔
ایہناں نے تاں میری گُجھے طور تے ایہہ مدد وی کیتی کہ میں چُپ چاپ اوس
مُنڈے نال میرج کر لواں تے ایہہ آپے آپدی بنی نبیڑنگے۔ پر افسوس کہ میری
تے اوس مُنڈے دی لُک چھپ کے میرج کرواؤن دی سکیم دا میرے گھر دیاں
نوں پتہ لگ گیا تے پھر......" اگوں جسی توں بول نہ ہویا۔ اوہ ہتھاں ' چ مُنہ

چھُپا کے رون لگی۔ کافی دیر رون مگروں جدوں جسی دا من کُجھ حلقہ ہویا تاں اوہ دوبارہ بولن دے رون دے روں‌ا ُ چ آ گئی۔

"جسی فیر کیہ ہویا؟"

"میرے گھر دیاں نے اوس مُنڈے نوں اتوادیاں توں مروا دتا۔"

"اوہ تُہاڈا بیڑا غرق ہووے۔"

"میں بالکُل ہی لُٹی پُٹی گئی تے نیاسری ہو گئی۔ میرے گھر دے سمجھدے سن کہ مینوں کُجھ نہیں پتہ پر مینوں اوہناں دیاں سبھ چالاں دا پتہ سی۔ فیر ایہناں دے وی کُجھ بس نہ رہیا۔ دوناں پاسیاں توں ایہناں اُپر زور پے رہیا سی۔ اخیر میری ایہناں نال میرج ہو گئی۔ جدوں میرے گھر دے سانوں دلی ایئرپورٹ تے چڑھاؤن آئے تاں لگے مگرمچھ دے ہنجو وہاؤن۔ میں ساریاں نوں پاسے بُلا کے آپدا فیصلہ سُنا دتا کہ جنہاں دھیاں پُتاں نوں امریکہ لنگھاؤن لئی تُسیں میرے نال اڈا وڈا دھوکھا کیتے میں اوہناں دی مُڑ کے کدے شکل وی نہیں ویکھنی۔ میں کہہ دتا کہ اج توں تُسیں میرے ولوں مر گئے تے میں تُہاڈے ولوں مر گئی۔ اوہ دن تے اج دا دن، میرا آپدے گھر دیاں نال کوئی ورت ورتا نہیں۔ نہ ہی رہندی زندگی تک میں اوہناں نال کوئی میل جول کراں.....۔"

"دھامی صاحب میرا بہُت آدر مان کردے نے۔ ایہناں دے بچے وی مینوں سکی ماں توں ودھ سمجھدے اے۔ پر ایہناں نوں بہُت وڈا گلٹ کمپلیکس اے۔ اوس مُنڈے دا اتوادیاں ہتھوں ماریا جانا، میرا آپدے ماپیاں نالوں ٹُٹ جانا، ایہناں گل لئی ایہہ آپنے آپ نوں ذمہ وار سمجھدے نے۔"

سسکیاں بھر دی جسی نے آپنی وتھیا ختم کیتی۔ سُکھ چین نے اوہدا موڈھا تھپکدیاں اوہنوں چُپ کرایا۔

"سُکھ چین سبھ توں ودھ دُکھ اُدوں ہوندے جدوں ہر ایرا گیرا مینوں بھُکھیاں نزراں نال ویکھدے جیویں کہ مے کوئی وادھو دی چیز ہوواں۔ اج تک کتوں مینوں دو ہمدردی دے بول نہیں ملے۔ دُنیاں پتہ نہیں کیوں نہیں سمجھدی کہ عورت صرف سیکس دی بھُکھی ای تاں نہیں ہوندی۔"

"ایہہ دُنیاں ای اے ایسی جسی۔ ایہہ تاں لوکاں دا تماشہ ویکھن نوں تیار رہندی اے۔ بس کدھرے موقع ملے صحیح۔" لمبا ساہ بھر دا سُکھ چین اُداس جیہا ہویا کندھ ول ویکھن لگیا۔

"توں وی مینوں وکھتاں ماریا ای لگدیں ؟" جسی سُکھ چین دے کویاں ول جھاکی۔

"بس !کُجھ ہے وی تے کُجھ نہیں وی۔" سُکھ چین نے گول جیہی گل کیتی۔

"سُکھ چین توں دس مینوں آپنی درد کہانی، تیرے دل دا بھار ہولا ہوجو۔"

"جسی، میں وی کدے کسے نوں پیار کیتا سی۔ تن چار سال ساڈی پریم کہانی چلدی رہی۔ اوہ امیر گھروں سی تے میرا سنبندھ اک غریب کرسان پریوار نال سی۔ ایس امیری غریبی دے پاڑے نے سانوں اک نہ ہون دتا۔ اخیر اوہدے گھر دیاں نے اوہنوں دھوکھے نال کسے بدیشی لاڑے نال ویاہ کے کدھرے باہرلے مُلک نوں تور دتا۔"

دو ناکام پریمیاں دیاں گل نے اوہناں نوں اک دُوجے دے نیڑے لے آندا۔

"سُکھ چین ایہہ سبھ کسمتاں دے لیکھے نے۔ میں تینوں آپنی اک سہیلی دی ہڈبیتی سُناوَنی آں۔" جسی نوں آپنی کسے سہیلی نال ہویا بیتیا یاد آ گیا۔

"ہوں، سُنا۔"

"میری اوہ سہیلی انڈیا پڑدی سی، جدوں اوہنوں نال پڑدے کسے مُنڈے نال پریم ہو گیا۔ کُڑی وڈے گھر دی سی ایس کرکے اوہنوں شروع توں ہی پتہ سی کہ اوہدے گھر دیاں نے اوہناں نوں کدے اک نہیں ہون دینا۔ اسے کرکے کُڑی، مُنڈے تے زور پاؤندی رہی کہ آپاں کورٹ میرج کر لیئے۔ پر مُنڈے دی ہور مُشکل سی۔ اوہ اک غریب پریوار' چوں سی۔ اوہ چاہوندا سی کہ میرج توں پہلاں اوہ کوئی کورس وغیرہ کرکے نوکری تے لگ جاوے۔ ایس طرحاں اوہ آپدے گھر دیاں دی مالی مدد کرن دے قابل ہو جاؤ تے نال ای ویاہ دیاں جمیواریاں وی نبھا سکو۔ ایس طرحاں تن کُو سال اوہناں دا ایہہ ریڑکا چلدا رہیا۔ اخیر کُڑی دے گھر دیاں نوں اوہناں دی پریم کہانی دا پتہ لگ گیا۔ گھر دیاں نے اوہنوں کسے سخت ہوسٹل وچ داخل کرا دتا۔"

"اک منٹ! کیہڑے ہوسٹل وچ؟" سُکھ چین نے اوہنوں وچالوں ٹوکیا۔

"ایہہ نہیں مینوں پتہ۔ توں بس میری گل سُنی چل۔" جسی نے کہانی اگے شروع کر لئی،" کُڑی ہوسٹل وچ تاں بھاویں رہن لگ پئی، پر اوہناں اوتھے وی ملن دا رستہ کڈھ لیا۔ لیکن چھیتی ہی کُڑی دے گھر دیاں نوں ایس دی سوہ وی مل گئی۔ ہُن کُڑی نوں پُورا یقین ہو گیا کہ اوہدے گھر دے چھیتی ہی اوہنوں ویاہُن دی کوشش کرنگے۔ اوہنے فیر آخری ہنبھلا ماردیاں مُنڈے تے چھیتی توں چھیتی

کورٹ میرج کرن دا زور پایا۔ ہُن مُنڈا وی تیار ہو گیا سی پر عین آخری موقعے اوہناں دی قسمت دھوکھا دے گئی۔"

"اوہ کیویں؟"

"اوہ وی سُن لے۔ کُڑی نوں چھٹیاں ہو گایاں۔ گھر دے اوہنوں گھرے لے گئے۔ اوہ چوری چھپے اوس لئی کوئی مُنڈا لبھن لگے۔ کُڑی دی بُھوآ دا پریوار امریکہ رہندے تے اوہناں دا اکاؤنٹنگ دا بزنس اے۔ بُھوآ نوں وی پتہ سی کہ اوس دی بھتیجی لئی گھر دے مُنڈا لبھی جاندے اے۔ اُدھر اوہناں دا کوئی کلاں‌انٹ آپنے مُنڈے لئی کُڑی لبھ رہیا سی۔ بُھوآ نے دوناں پرواراں دی گل بات کروا دتی۔ اوہدے ہفتہ بعد ای کُڑی دی بُھوآ مُنڈے والیاں نوں نال لے کے انڈیا جا پہنچی۔ اوتھے جا کے اوہنے آپ دے گھر دیاں نوں کُڑی سمیت دلی آوَن نوں کہہ دتا۔"

سُکھ چین ساہ روکی جسی دی گل سُن رہیا سی۔

"توں اوہناں دی قسمت ویکھ کہ انی ماڑی۔ مُنڈے اتے میری اوس سہیلی نے سوموار دا دن کورٹ میرج لئی چُنیاں سی۔ ایتوار رات نوں کُڑی ایہہ سوچ کے سُتی کہ بس اج دی رات ہی وچکار ہے، کل نوں تاں اوہناں نے کورٹ میرج کر لینی ایں۔ پر ادھی رات نوں سارے پریوار نے گُردوارے جان دے بہانے کُڑی نوں کار وچ بٹھایا تے دھوکھے نال دلی نوں لے تُرے۔ سارے پریوار مُوہرے اکلی کُڑی وچاری دی کیہ چلنی سی۔ اوہنوں تاں بوندلی ہوئی نوں ایہہ وی پتہ نہ لگیا کہ کدوں اوہ دلی پہنچے، کدوں امریکہ والے مُنڈے نال اوس دی منگنی

ہوئی تے کدوں اوہدا ویزا لگیا۔ اوہنوں تاں اُدوں سُرت آئی جدوں اوہ امریکہ آ پہُنچی۔ اُدھر کورٹ و چ مُنڈا وچارا سارا دن اوہنوں اُڈیک کے، شام نوں ایہہ سوچدا گھر نوں مُڑ گیا کہ کُڑی بے وفا نکلی۔"

"اوہ نو....!۔" سُکھ چین کمب اُٹھیا۔

"توں اوس دُکھیاری کُڑی دی اگے دی درد کہانی تاں سُن....۔" جسی اگے بولن لگی۔

"اتھے آؤن دے ہفتہ بعد اوہناں دا ویاہ ہو گیا۔ پر بعد و چ پتہ لگیا کہ ایہہ تاں اک جھوٹھ موٹھ دا ویاہ سی۔ مُنڈے دے گھر دے امیر سن۔ اوہناں نے سُسائٹی و چ صرف وکھاوا کرن لئی ایہہ میرج کیتی سی کہ اوہناں دا مُنڈا پنجابی پھیملی 'چ ویاہیا اے۔ اُنج ایہہ اک ڈرامہ ای سی۔ کُڑی دی بُھوآ وی اوہناں دے جھاںسے 'چ آ گئی سی۔ مُنڈے نے اوس کُڑی نوں پتنی سویکار ای نہ کیتا۔ سگوں اوہ اوس دی نت دن کُٹ مار کرن لگیا۔ کُڑی ہر روز مانسک تے سریرک یاتناواں بھوگدی رہی۔ فیر اک دن اوہدے سوہرے نے پستول دی نوک تے کُڑی دا ریپ کرنا چاہیا تاں کُڑی اوَکھی سوکھی اوہدے چُنگل 'چوں بھج نکلی تے اوہنے باہر آ کے رولا پا دتا۔ کسے گوانڈھی نے پولیس کال کر دتی۔ پولیس نے آ کے کُڑی نوں بچایا۔ بعد و چ اوہ ٹھگ پریوار تاں جیلِ پہُنچ گیا۔ کُڑی نے پچھوں کورٹاں دے و چ کیس لڑے۔ کتے دو سالاں بعد اوہ کیس جتی۔ فیر اوہنوں طلاق وی مل گیا تے گرین کارڈ وی۔" جسی نے کہانی ختم کیتی تاں سُکھ چین کدھرے گُوآچیا ہویا سی۔

"سُکھ چین؟" جسی نے اوہنوں ہلونیاں۔

"ہوں....۔"

"ایتھوں تک بیتدیاں نے لوکاں نال۔ توں دس بئ ہو سکدی اے انی بھیڑی کسے نال؟"

"بہُت درد ہنڈھایے وچاری نے۔ پر اہ تاں دسدے کہ تیری اوس سہیلی دا نہیں کیہ اے؟"

"اوہدا نہ رمندیپ اے۔ نک نیم رمی۔"

"ہائے اوئے ربا !ایہہ کیہ بھانا واپر گیا؟" سُکھ چین نے سر پھڑ لیا۔

"کی گل !تینوں کیہ ہو گیا؟" جسی حیران ہو کے سُکھ چین ول جھاکی۔

"جسی؟" آپنے آپ نوں سنبھالدا سُکھ چین جسی ول نوں جھاکیا۔

"ہاں۔"

"ایہہ رمندین رمی اوہی کرماں ماری اے جس بارے میں تینوں دسیا اے۔"

"ہیں!کیہ کیہا توں؟" جسی سکتے و چ آ گئی۔

"جسنوں اوہنے پیار کیتا، اکٹھیاں زندگی جیون دے وعدے کیتے تے اوس دن کورٹ میرج لئی سارا دن اوہنوں کورٹ و چ اُڈیکدا رہیا، اوہ بد قسمت میں ایں آں۔..س

"میں اوہنوں بے وفا سمجھدا رہیا تے اوہنے کیہ کی دسوںٹے جھلے۔"

جسی چُپ چاپ حیران ہوئی سُکھ چین دے مُنہ ول ویکھی جا رہی سی۔

"جسی پلیز توں میرا اک کم کر سکدی ایں۔"

"دس؟"

"توں مینوں رمی نوں ملا سکدی ایں؟"

"توں بیٹھ میں ڈائری' چوں فون نمبر بھال کے سہیلیاں توں پتہ کردی آں۔ شاید کسے سہیلی نوں اوس بارے پتہ ہووے کہ اوہ کتھے اے۔" سُکھ چین نوں اوتھے بیٹھا چھڈ کے جسی اُپر بیڈ روم وچ چلی گئی۔

'ہائے نی جسیئے نکرمیئے، ایہہ توں کیہ پنگا پا لیا؟' جسی آپنے بیڈ روم وچ بیٹھی جھور رہی سی۔ جیوں اوہدا ایہہ بے جوڑ ویاہ ہویا سی اوہ ہُن تک مانسک بوجھ سہندی آئی سی۔ ہُن پہلی وار اوہنوں کوئی اجیہا ملیا سی جس نوں اوس نال سچی ہمدردی ہوئی سی۔ ہولی ہولی دونوں اک دُوجے دے نیڑے آوندے جا رہے سن۔ پر ہُن جسی سوچ رہی سی کہ اوہنے آپنے پیرتے آپ ہی کُہاڑا مار لیا۔ اوہنوں خیال آیا کہ جے اوہنوں پتہ ہوندا کہ رمی ہی اسدی معشوقہ ہے تاں اوہ کیوں اوس دی کہانی سُناوندی۔

'جے ملاوناں ہووے تاں ایس ایتوار نوں ای میں ایہناں نوں ملا سکدی آں، کیونکہ رمی نے گُردوارے اکھنڈ پاٹھ رکھوایا ہوئے اے تے ایتوار نوں بھوگ پؤ۔ پر فیر میرے پلے کیہ رہُو۔ مساں کوئی اجیہا ملیے، جیہڑا میرے دل دے درد نوں سمجھدے۔ 'بیڈ روم' چ بیٹھی جسی سوچیں ڈُبی ہوئی سی۔

'میں ایؤں کردی آں۔ 'اچانک جسی نوں کوئی پھُرنا پھُریا۔

'پرسوں آتھن تک چُپ رہنی آں۔ اگر ایہہ آپنے آپ ہی مل گئے تاں ایہناں دی قسمت۔ نہیں فیر اُستوں بعد تاں رمی نے ورجینیاں چلے جانا ہے۔ پچھوں تاں جو مرضی بہانہ بنادونگی۔ کیونکہ مُڑ کے کیہڑا رمی نے ایتھے آونے۔ ہاں ایہی

ٹھیک رہُو۔ ایس طرحاں نہ تاں میں کسے نال کوئی بے ایمانی کر رہی آں۔ نالے میری سائیڈ وی سیف رہُو۔' اخیر فیصلہ کر کے جسی ہیٹھاں اُتر آئی۔

"کیویں لگیا کوئی پتہ؟" سُکھ چین اُتسکتا بس کھڑا ہو گیا۔

"نہیں سُکھ چین، اوہدا اجے کوئی پتہ نہیں لگیا۔ کئی سہیلیاں نوں کال کیتی اے۔ شاید سوموار تک کوئی پتہ لگ جاوے۔" جسی نے جھوٹھ بولیا۔

"چلو کوئی نہیں، جتھے ایناں اُڈیکیے اوتھے دو دن ہور صحیح۔" سُکھ چین کدھریوں ڈونگھا جیہا بولیا۔

"چنگا جسی میں چلداں۔" سُکھ چین جان لئی اُٹھ کھڑوتا۔

"اگر چاہیں توں ایتھے ای رہ سکدیں؟"

"تے بچے؟"

"بچیاں نوں سکولوں چھُٹیاں نے۔ اوہ آپدی بھُوآ کول کرمن گئے ہوئے اے۔ وڈی بیٹی تاں تینوں پتے کہ یونیورسٹی دے ہوسٹل 'چ ای رہندی اے۔"

"چلو کوئی نہیں میں چلداں، اوکے گُڈنائیٹ۔" اوہ تُر پیا تاں جسی اوہنوں باہر تک چھڈن آئی۔ سُکھ چین دے باہر جان توں بعد جسی نے دروازہ بند کیتا تے اوں گلاں جہیاں مروڑدی پچھانہہ مُڑ گئی۔ اگلے دن تے اگلی رات سُکھ چین نوں پل بھر لئی وی چین نہ آیا۔ ایتوار نوں سویرے اُٹھ کے اوہ بُجھے من نال تیار ہون لگیا۔ اج اوہنے پپی سنگھ نال گُردوارے جان دا پروگرام بنایا ہویا سی۔ پونے دس وجے اوہ باہر آ کے کھڑ گیا۔ دساں کُو منٹاں بعد اوہنے ویکھیا کہ پپی سنگھ دی کار آ

رہی سی۔ نیڑے آ کے پپی سنگھ نے کار اک پاسے کھڑی کر دتی تے ہولی جہے باہر نکل کے سُکھ چین کول آ گیا۔

"سُکھ چین !بہُت بُری خبر اے۔" پپی سنگھ دے چہرے اُپر اُداسی چھائی ہوئی سی۔

"انکل!کیہ ہویا؟"

"ڈاکٹر راکیش نہیں رہے۔"

"ہیں !پر ایہہ ہویا کیویں؟"

"رات دونوں میاں بیوی کسے دوست دی پارٹی توں آ رہے سن۔ کوئی ڈاکو لُٹیرا شاید پہلاں توں ہی اوہناں مگر لگیا ہویا سی۔ جیوں ہی ایہہ آپنے گھر داخل ہون لگے تاں اوتھے لُک کے کھڑے لُٹیرے نے اوہناں اُپر گن تان لئی۔ گن پُوآئنٹ تے ہی اوہ اوہناں نوں اندر لے گیا۔ پہلاں اوہنے نقدی تے جیولری لُٹی، بعد 'چ جان لگا دوہاں دے گولیاں مار گیا۔ دونوں میاں بیوی تھاں تے ای دم توڑ گئے۔"

"اوہ نو !بہُت ماڑا ہویا ایہہ تاں۔" سُکھ چین نے اگانہہ ہو کے گڈی نوں ہتھ پا لیا۔

"آ، آپاں ڈاکٹر راکیش دے گھر چلنے۔" سُکھ چین نوں نال بٹھا کے پپی سنگھ نے گڈی پھر زنو ول نوں تور لئی۔ اگانہہ سارا ایریا پُولیس نے گھیریا ہویا سی۔

*****

"اُدھر گُردوارے وچ سارا پروگرام ٹھیک ٹھاک سرے چڑھ گیا۔ رمی نوں پپی سنگھ ہوراں دے نہ آؤن دا افسوس سی۔ پر جدوں اوہنوں ڈاکٹر راکیش والے حادثے دا پتہ لگیا تاں اوہدا من وی اُداس ہو گیا۔ دوپہر پچھوں اوہ گھر مُڑ آئی۔ سویرے سندیہاں دی اُٹھی ہون کر کے تھکی ہوئی نوں اوہنوں سوفے تے پئیندیاں ہی نیند دی جھپکی آ گئی۔ اپنے نوں سراہنے پیا فون کھڑکیا۔ رمی نے فون کن نوں لایا۔ فون انڈیا توں اوس دی چھوٹی بھین دا سی۔ حال چال پُچھدیاں بھین نے گل شروع کیتی،" دیدی، سُکھ چین بارے گل کرنی ایں۔"

"ہیں !سُکھ چین بارے!!؟" رمی ابھڑواہی اُٹھ کے کھڑی ہو گئی۔

"ہاں دیدی، سُکھ چین بارے۔"

"ہاں ہاں دس۔" رمی ساہ روک کے اگلی گل سُنن نوں اُتاولی ہوئی۔

"دیدی سُکھ چین تے ایدھر کوئی پٹا پے گئی سی۔ اوہ پُولیس تے اتوادیاں دے گھیلے سن آ گیا سی۔ پہلاں تاں ایوُں ایں نہیں پتہ لگدا سی کہ اوہ بچیا وی اے کہ نہیں۔ پر ہُن اک ہور افواہ سُنی ایں کہ اوس پچھوں اوہ نوکری چھڈ کے کسے باہرلے مُلک نوں چلا گیا۔"

رمی کُجھ نہ بولی۔ اوہدا من کسے ہور پاسے ویہ تُریا۔ پہلاں تاں اوہ سوچدی ہوندی سی کہ ایدھروں طلاق وغیرہ توں کھہڑا چھُٹدیاں ہی اوہ انڈیا سُکھ چین کول چلی جاؤ گی۔ واپس سُکھ چین کول جان دی اُڈیک وچ اوہدا اک اک دن سالاں وانگوں لنگھیا سی۔ فیر طلاق ہو گیا۔ گرین کارڈ وی مل گیا۔ ہُن جدوں سبھ اڑچناں ختم ہو گایاں، تاں اج اوہنوں آہ منحوس خبر ملی۔

"دیدی....؟" فون تے اوس دی بھین دی آواز اُبھری۔

"دیدی تینوں میری آواز سُن رہی اے نہ؟"

"ہاں ہاں سُن رہی اے مینوں تیری آواز...۔" رمی آپے 'چ پرتی۔

"پر ایہہ تاں پتہ ہوؤ نہ کہ اوہ گیا کیہڑے مُلک اے؟"

"نہیں دیدی ایس گل دا تاں اوہنے لکو رکھیے۔ کیونکہ اوہ اجے وی پُولیس توں ڈردے۔ اُنج اُڈدی جیہی گل سُنی ایں کہ اوہ کنیڈا دے کسے ٹرنٹو شہر 'چ رہندے۔"

"چل ٹھیک اے، کُجھ ہور پتہ لگے تاں مینوں دسیں۔"فیر فون کٹیا گیا۔

'کیہ پتے کتھے اے سُکھ چین؟ کیویں بھال کراں میں اوس دی۔ 'رمی کناں ہی چر اجہیاں سوچاں 'چ گُم رہی۔

پھر اوہ اُکھڑے جہے من نال تیار ہوئی۔ کیونکہ اج رات نوں اوس دی فلائیٹ سی۔ اوہنے ورجینیاں 'چ رہندے ہرنام سنگھ دے بھنوئیئے، راج گل دے پریوار کول جانا سی۔ اگے دی پڑائی اوہنے ورجینیاں 'چ رہ کے کرنی سی۔ تیار ہو کے رمی پھرزنو ایئرپورٹ نوں چل پئی۔ رات دے ساڈھے دس وجے اوس دی فلائیٹ ورجینیاں لئی اُڈ گئی۔

****

سوموار نوں دنے کم تے رہن کرکے سُکھ چین جسی دے گھر تاں نہ جا سکیا پر شام نوں اوہنے فون کیتا۔

"کیویں جسی، لگیا کُجھ پتہ رمی دا؟"

"پتہ تاں سُکھ چین لگ گیا پر خبر بہُتی چنگی نہیں۔"

"اوہ کیویں؟"

"ایدھروں طلاق تاں اوہدا ہو گیا سی۔ پر سُنیے کہ اوس پچھوں اوہ دوبارہ ویاہ کروا کے کدھرے دُور پار چلی گئی۔ مُڑ کے اوہدا کسے نال کوئی کنٹیکٹ نہیں رہیا۔"

جھوٹھ بولدی جسی دے متھے تے پسینے دیاں بونداں اُبھر آئیاں۔

"چلو جو قسمت نوں منظور۔" سُکھ چین دی مری جیہی آواز نکلی۔

"سُکھ چین مینوں پتے، ایس ویلے تیرا من ٹھیک نہیں۔ توں پلیز میرے کول آجا۔ مینوں تیرا بہُت فکر اے۔"

"ٹھیک اے، میں سوچداں کُجھ۔" سُکھ چین نے فون کٹ دتا۔

8

روی نے ایئرپورٹ توں دو گیڑے لائے۔ گھنٹہ کُو شہر 'چ کم کیتا تے فیر رانے ول آ گیا۔ اگانہہ رانا اوسے نوں اُڈیک رہیا سی۔ اوہناں نے اج پمے نوں ملن دا پروگرام بنایا ہویا سی۔ ویسے تاں کُلدیپ نوں پمے دے ریسٹورنٹ تے کم کردیاں کئی مہینے ہو چُکے سن۔ اوہدا اپلائی وی ہو گیا سی۔ پر فیر وی رانا چاہوندا سی کہ اک وار اوہنوں مل لیا جاوے۔ ایس طرحاں اوہدا دھنواد جیہا وی ہوجو گا نال ہی کُلدیپ دے کیس بارے پتہ لگ جاؤ۔ اوہ اُٹھ کے تُرن ہی لگے سن کہ اچانک رانا رُک گیا۔

"اورج تاں اوہ اوتھے ای ہوندے پر فیر وی فون کر لئیے۔"

"ویسے تیری اوس نال پہلاں گل تاں ہوئی ہووَ؟"

"ہاں مینوں اوہنے ٹائم دتا ہوئے اے۔"

رانے نے ریسٹورنٹ تے فون ملایا۔ اگانہہ توں پتہ چلیا کہ پما اوتھے نہیں سی۔

"اس طرحاں کدے ہویا تاں نہیں کہ اوہ ٹائم دے کے نہ ملے؟" رانا اندازے جہے لاؤن لگیا۔

"چل فیر ایؤں کردے آں۔ شام نوں چھ کُووجے ریسٹورنٹ تے ہی چلے چلاں گے۔ اوس ویلے تاں اوہ پکا اوتھے ای ہوندے۔"

"ٹھیک اے اُنا چر بیئر دا اک اک ڈبہ لا لینے آں۔" رانے نے دو بیراں چکیاں تے دونو باہر گیلری 'چ بہہ کے پین لگے۔

"کم چلیا کُجھ؟"

"نہیں اجے نہیں۔ دوپہر دا گیاں، ایئرپورٹ توں دو گیڑے مساں لگے اے۔"

"اگلے مہینے توں چلو کم۔ ڈی سی 'چ کنوینشناں شروع ہو جانگیاں۔"

"ہاں کیراں چل پیا فیر تاں چل سو چل رہُو۔"

"ہُن تاں اکانمی وی ٹھیک اے۔"

"اکانمی تاں کلنٹن دے آؤن توں بعد ای ٹھیک ہون لگ پئی سی۔ اوس توں پہلاں بُش ویلے تاں ماڑا حال ای سی۔"

"ایہہ ریگن دے پائے ہوئے پُوآڑے سی۔ اوہی جاندا جاندا اکانمی دا بھٹھا بٹھا گیا۔"

"جارج بُش توں تاں ریگن دا پایا ہویا کھلارا ہی مساں لوٹ آیا سی۔ بُش نے وی اخیر تے آ کے عراق والا جبھ پا دتا۔ پر اُنج صدام حُسین دی سری پھیہ گیا۔"

"عراق دے پُوآڑے وی ریگن دے ہی پائے ہوئے نے۔ پہلاں اوہنوں ایران نال لڑائی گیا۔ عراق ایران لڑائی بند ہوئی تاں صدام بُھوتر گیا۔ اُنج اک گل تاں اے کہ ریگن ورگا پریزیڈنٹ نہیں کوئی ہو سکدا۔"

"ریگن 'چ ایسی کیہ خاصیت سی؟"

"اُسنے ساری دُنیاں توں کمیونزم دا غلبہ چُک دتا۔ رشیا نوں ویکھلے کھلاں وانگوں کھلارتا۔ اج امریکہ جے کولڈ وار دا جیتو اے تاں اسدا سہرا ریگن دے سر اے۔"

"پر جیہڑے جن ریگن نے بوتل' چ بند کیتے اے، اوہ وی کدے باہر آؤنگے ای؟"

"جن کیہڑے؟" رانے نے بیئر مُکا کے خالی بوتل ٹریش کین' چ چلا ماری۔

"ریگن ویلے امریکہ نے اپنے سال افغانستان' چ اسدھی لڑائی لڑی اے۔ میرا مطلب پاکستان نوں مہرہ بنا کے۔"

"پاکستان نے اوس لڑائی' چوں بتھیرا مال چھکیے۔ رشیا نوں ہرا کے ریگن وی کامیاب رہیاپر افغانستان دا تاں گھان ہو گیا نہ۔"

"افغانستان دیاں جیہڑیاں گُریلیاں فوجاں رشیاں نال لڑدیاں رہییں، اوہ اُدھروں تاں وہلیاں ہو گایاں، پر وہلے بیٹھناں گُریلیاں دا کم نہیں ہوندا۔"

"ہُن فیر کیہ ہوؤ؟"

"ہونا کیہ اے۔ امریکہ دے پیدا کیتے جہادیاں نے اک دن اسے نوں آ للکارنے۔ ایہہ کم اج ہوجے جاں دو چونہہ سال ٹھہر کے ہوجے، پر ہوؤ ضرور۔"

"نالے توں ویکھیا نہیں کہ مڈل ایسٹ' چ کافی اُتھل پُتھل جیہی ہوئی جاندی اے۔"

"ہاں خبراں توں تاں ایہی لگدے۔"

"ہُن اوتھے وی کوئی نواں سپ نکلیا لے۔"

"چل اُٹھ، پہلاں آپنے سپ دا وی پتہ کریئے۔" روی نے وی بیئر مُکا دتی سی۔

"آپنا سپ کیہڑا؟ پما؟"

"اوہی، اوہ کیہڑا کسے سپ توں گھٹ اے۔"

"پتہ نہیں پتندر دے ہتھ 'چ کیہ جادو اے۔ جس چیز نوں ہتھ لاؤندے اوہی سیونا بن جاندی اے۔"

"کئی بندے ہوندے ہی نرالے نے۔" دونو جنے اُٹھ کے کوہ نور ریسٹورنٹ نوں تُر گئے۔ اوتھے پہنچے تاں اگانہہ پما کاں‌اوڈرتے بیٹھا سی۔ اوہ ہُنے آیا لگدا سی۔

"پما جی میں کال وی کیتی سی.....۔"

"سوری رانا صاحب، تُہانوں ٹائم دے کے موقعے سر نہیں پہنچ سکیا۔" پمے نے رانے دی گل وچکار ہی ٹوک دتی۔

"بس کم ہی ایسا نکل آیا کہ اچنچیت کدھرے جانا پے گیا۔"

"کیویں سبھ خیر سُکھ تاں ہے؟" رانے نے توکھلا ظاہر کیتا۔

"اصل 'چ میرے کسے جان پچھان والے تے مصیبت آ پئی۔"

"کی ہویا؟"

"میرے گوانڈ اک پنجابی کُڑی رہندی اے، اُرملا۔ اوہدے ماتا پتا دا کسے نے قتل کر دتا۔"

"ایہہ تاں بہُت ماڑا ہویا۔ کتھے واپریا ایہہ سبھ؟"

"اوہ کیلیفورنیاں دے کسے پھرزنو شہر وچ رہندے سن۔ دونوں بہُت مشہور ڈاکٹر سن۔ کوئی لُٹیرا لُٹ مار دے ارادے نال گھرؑ چ داخل ہویا تے جاندا ہویا گولیاں مار گیا۔"

"کیہ کیتا جا سکدے جی، جو قُدرت نوں منظور۔"

"ہاں ایہہ تاں ہے۔"

کُجھ کُودیر اوہ ہور ایس گھٹنا بارے گل کردے رہے۔فیر پما اوہناں نوں آپدے دفتر وچ لے گیا۔

"ویکھو میں تُہاڈے بندے دا اپلائی تاں کر دتا ہوئے اے۔ میرا وکیل دسدا سی کہ اج کل نمبر وی چھیتی آ جاندے۔"

"پھر جی، اوس توں بعد ایہہ سبھ کُجھ کیویں ہوؤ؟"

"پراسیس تاں سنپل ای اے۔ اک ویراں لیبر ڈپارٹمنٹ دی اپروول آ گئی تاں اوس توں بعد امیگریشن دے اپلائی ہوؤ۔ اوہنوں فارم ون پھورٹی کہندے اے۔ لگدا اے کہ سال بھرؑ چ سارا کم ہوجو۔"

"پما جی تُہاڈی بہُت مہربانی۔"

"مہربانی دی تاں کیہ گل اے۔ اگلا محنت کرکے آپنا حق لے رہے۔ س

"سچ تُہاڈے نویں ریسٹورنٹ، مہاراجہ دا کم کیویں ایں ؟" رانے نے گل بدلی۔

"اوہ تاں بہُت ودھیا جا رہے۔ پنج سو دی کپیسٹی دا تاں اوتھے حال ای اے، جیہڑا کہ تقریباً پارٹیاں لئی بُک ای رہندے۔ مہاراجہ والا سودا بہُت ودھیا مل گیا۔"

"ہُن اگانہہ داکیہ پروگرام ایں؟"

"اگانہہ رانا جی اک لکوار سٹور دی گل چل رہی اے۔"

"کیہڑے پاسے؟"

"ایہہ ڈیسی دے ساؤتھ ایسٹ ایریئے' چ ہے۔ نیلر روڈ اتے گُڈہوپ روڈ دے انٹرسیکشن تے اک شاپنگ سینٹر اے، سکائیلارک پلازا۔ ایہہ لکوار سٹور اوسے پلازے' چ پیندے۔"

"اچھا !اوہ سکائیلارج لکوار؟"

"ہاں ہاں اوہی۔"

"اوہ تاں بہُت بزی تے وڈی جگّا اے۔ اگر اوہ بن جاوے فیر اوس ورگیاں تاں ریساں نہیں۔" رانے نے وی اوہ سٹور ویکھیا ہویا سی۔

"کوشش کر رہے آں۔ ویکھو فیر کیہ بندے۔"

"چلو جی سبھ ٹھیک ای ہووَ۔"

"پما جی تُسیں کُلدیپ والے کم' چ پرسنلی دلچسپی لیو، پلیز۔" اوہ ٹُرن لئی اُٹھ کھڑے ہوئے۔

"رانا صاحب تُسیں فکر نہ کرو۔ ہُن ایہہ تُہاڈا نہیں، بلکہ میرا کم ایں۔"

پھر روی اتے رانے نے ودائی لئی تے واپس مُڑ پئے۔

"ویکھ لے اسدا کم کیویں دن دُگنی تے رات چوگنی ترقی کر رہے۔" راہ' چ آؤندیاں روی نے گل چھیڑی۔

"تاں ہی تاں میں کہندا سی کہ جس چیز نوں ایہہ ہتھ لا دیوے اوہی سیونا بن جاندی اے۔"

"رانا من بھاویں نہ من ایہہ کوئی پہُنچی ہوئی شے اے؟"

"لگدا تاں مینوں وی ایوُں ایں ایں۔"

"ایہہ پچھوں کتھوں دا اے؟"

"اس گل دا کسے نوں پتہ نہیں۔ کوئی کہندے ہریانے دا اے، کوئی کہندے راجستھان دا اے۔ کئی اسنوں یو پی دے ترائی علاقے دا دسدے نے۔"

"اچھا!س

"ہور سُن، ایہہ کہندا سی کہ ایہہ نیویارک توں آیئے۔ پر میں سُنیئے کہ اوتھے اسنوں کوئی جاندا ای نہیں۔"

"اس دیاں ایہی جانے۔ ساڈے تاں بس بندے دا کم بنجے۔"

"ایہہ تاں ہے، آپاں پیڑ گن کے کیہ لینے۔"

"چل مینوں ایتھے اُتار دے۔ میں تاں چلداں گھر نوں۔" روی نے آپدی پارک کیتی گڈی دے کول گڈی رُکوائی۔ باہر نکل کے آپدی گڈی سٹارٹ کیتی۔ فیر وین ڈورن سٹریٹ تے کھبا ماریا تے گھر نوں تُر گیا۔ گھر جا کے نہا دھو کے ہتھ 'چ پیگ لے کے ٹیوی مُوہرے بیٹھ گیا۔ اوتھوں سُکھی ساہمنے کچن 'چ پھردی دسدی سی۔

"سچ سُکھی پرسوں تیری انٹرویو دا کیہ بنیاں؟" روی سُکھی ول ویکھدا اُچی بولیا۔

"کیہڑی انٹرویو؟"

"تیری بینک وچ اسسٹنٹ مینیجر دی انٹرویو نہیں سی؟

"بڑی چھیتی یاد آئی تینوں میری انٹرویو؟"

"چھیتی نہ صحیح، چل ہُن دسدے۔"

"اوہ کہندے کہ ایہہ گوریاں دا مُلک اے۔ چنگیاں جاباں صرف گوریاں لئی نے۔ تُسیں جا کے ریسٹورنٹاں تے بھاںڈے ماں جو۔" سُکھی نے وینگ لایا۔

"توں مینوں اوس دن ای دسدی آپاں لکھ کے شکایت کردے۔" روی دا سرور بولیا۔

"جدوں تینوں میریاں گل ُچ کوئی دلچسپی ای نہیں، تاں دسن دافیر کیہ فائدہ۔"

"کیوں دلچسپی والی ایہدے وچ کیہڑی گل اے۔ نالے بندہ اجہیاں گل تاں ویسے ہی کر دیندے۔"

"توں تاں کیتی نہ کوئی گل کدے ویسے ای، آپدے ماسی دے پُت، کُلدیپ دی۔" سُکھی نے متھے تیوڑی پا لئی۔

"مینوں جدوں کُجھ پتہ ای نہیں سی تاں گل میں کیہ کردا؟"

"ایویں میسنا نہ بن، تینوں سبھ پتہ سی۔ بلکہ میں تاں ایہہ کہنی آں کہ توں ای اوہنوں امریکہ لیایئیں۔"

"توں موڑ گھوڑ کے اوسے گل تے آ جانی ایں۔ تینوں اک واری دس تاں دتا کہ ایتھے آؤن دا اوہدا آپنا فیصلہ سی۔"

"ہوں !آپنا فیصلہ۔" سُکھی نے ناساں پھُنکاریاں۔

"نالے تیرا اوس نال کوئی لین دین ای نہیں۔ فیر توں کیوں سارا دن اوس پچھے مچی جانی ایں؟"

"مچدی اے میری جُتی۔ پر توں تاں سارا دن اوسے کول گھُمدیں نہ؟"

"ایوں گھمن نوں نہ میرے کول ٹائم اے تے نہ ہی میرا خیال اے کہ امریکہ 'چ کسے ہور کول ہونیں۔"

"تے جیہڑیاں محفلاں رانے دے اپارٹمنٹ' چ لگدیاں نے؟" دیپ نے بھواں سکوڑیاں۔

"اوہناں دا کُلدیپ نال کیہ لیناں دینے؟"

"پر توں تاں اوہناں' چ ہُنے نہ؟"

"توں نہ آپ گھڑی پل سوکھا رہنے تے نہ ای کسے ہور نوں رہن دینے۔ مینوں تاں کھا لیا تیری چک چک نے۔"

"ایہہ تاں پہلاں ویکھنا سی۔ اُدوں تاں....۔"

"نہ نہ، میتھوں نہیں مڑکی دا تیرے نال۔ آہ لے یار چلے۔" روی نے اُٹھ کے چپلاں پائیاں تے باہر نکل گیا۔

ایہہ اج دا نہیں ایہہ نت دا ورتارا سی۔ جدوں ہی کتے لڑائی بھکھدی تاں روی کھسکن دی کردا۔ پر اگر کدے روی شرابی ہوندا تاں کم خراب ہو جاندا۔ اک تاں سکھی دا سُبھائ تھوڑا چکواں سی۔ اوہنوں ہمیشہں اہنکار رہندا سی۔ نال ہی اوس دی ہوئے وی بڑی اُچی سی۔ اُپروں زیادہ خرچے، بہُتا کم اتے نت دیاں مُشکلاں اوہناں وچ تلکھیاں پیدا کری رکھدیاں سن۔ سکھی کسے نہ کسے گل تے آڈھا لائی

رکھدی سی۔ کوئی بہانہ ہوندا، اوہ لڑن نوں تیار رہندی۔ کئی واری روی بہُت پریشان ہو جاندا سی۔ اوہنوں بچیاں دا فکر وی ماردا سی۔ جدوں کتے اوہ لڑن لگدے تاں بچے پتیاں وانگوں کمبن لگدے سن۔ روی سمجھدا سی کہ اوہناں دی ایس نت دی کھیں کھیں دا بچیاں تے بہُت بُرا اثر پیندا ہے۔ ایس کرکے اوہ لڑائی توں ٹالا وٹدا۔ اج روی گھر سندیہاں تاں ایس لئی آیا سی کہ کُجھ پل بچیاں نال بہکے آنند مانُوں۔ پر اوہ دو منٹ وی نہ بیٹھ سکیا تے لڑائی شروع ہوندیاں ہی اُٹھ کے باہر نوں تُر گیا۔

9

مہاراجہ ریسٹورنٹ' چ کم بہُت زیادہ سی۔ اج رات نوں ایتھے وڈی پارٹی ہو رہی سی جسدا پربندھ راجندر سنگھ گل دے پریوار ولوں کیتا گیا سی۔ راجندر سنگھ جس نوں ہر کوئی راج گل کرکے جاندا سی، کنسٹرکشن دا بزنس کردا سی۔ اوس دی، راج گل کنسٹرکشن نہیں دی کمپنیں سارے علاقے' چ مشہور سی۔ اج سویرے ورجینیاں دی فارفیکس کاؤنٹی' چ پیندے بریڈک روڈ والے گُرودوارہ صاحب و چ لڑکا لڑکی دے آنند کارج ہوئے سن۔ اوتھے صرف دوناں پاسیاں دے پریوار اتے خاص رشتے دار سن۔ پر اج دی رات والی پارٹی' چ راج گل نے سبھ دوست متر اتے کمیونٹی دے ہور بہُت سارے جان پچھان والے پرواراں نوں سدا پتر دتا ہویا سی۔ باہروں آؤن والیاں و چ راج گل دے رشتے دار ہرنام سنگھ تے اوس دی پتنی شوندر کور کیلیفورنیاں دے سنواکیون شہر توں آ رہے سن۔ پنج کُو وجدے نوں ریسٹورنٹ والیاں نے سارا سمان تیار کر لیا۔ حال اندر میز کُرسیاں سزا دتیاں گئیاں سن۔ اندر لجان والا کھان پین دا سامان ریہڑیاں اُپر رکھ لیا گیا سی۔ ویٹر چٹیاں وردیاں پائی تیار برتیار سن۔ مہاراجہ دے مینیجر نے وڈی پارٹی کارن کوہ نور ریسٹورنٹ دے کُجھ ویٹراں نوں وی ایتھے بُلا لیا سی، جناں' چ کُلدیپ وی سی۔ شیشے ساہمنے کھڑا ویٹر دی وردی پائی کُلدیپ آپنے آپ تے ہسیا' واہ بئی کُلدیپ سنگھ ایگریکلچر انسپکٹر مُکتسر زون'۔ ایہہ نیم پلیٹ اوہدے مُکتسر والے دفتر دے باہر لگی ہوندی سی۔ اپنے نوں مینیجر نے آواز ماری تاں اوہ اوتھوں ہٹدا اگے آ گیا۔ اُدھر

پارٹی شروع ہو چکی سی۔ مہمان آون لگ پئے سن۔ راج گل اتے اوہدے پریوار والے حال دے گیٹ تے کھڑے مہماناں دا سواگت کر رہے سن۔ اندر سٹیج اُپر لاڑا اتے لاڑی برابر ڈھیاں کُرسیاں اُپر بیٹھے ہوئے سن۔ مہمان اوہناں کول جا کے ودھائی دیندے تے گپھٹ اک پاسے رکھدے حال وچ لگے میزاں دوآلے جا بیٹھدے۔ ویٹر آپنیاں کھانے دے سامان والیاں ریہڑیاں لئی حال وچ گھم رہے سن۔ حال جدوں تقریباً پُورا بھر گیا تاں حال دے وچکار کرکے وڈے میز اُپر کیک سجایا گیا۔ پریوار دی اک کُڑی نے ڈبے وچوں شیمپین دی بوتل کڈھی۔ اوہ اوں گلاں جہیاں ماری جا رہی سی پر اوس توں بوتل دوآلے چپکیا کاغذ نہیں لہہ رہیا سی۔ اوہ بوتل پھڑی کچن ول بھجی۔ اُدوں ہی ساہمنیوں کُلدیپ آ گیا۔

"مے آئی ہیلپ یو میم؟" اوہنے کُڑی نوں روک لیا۔

"ایتھوں کوئی پھورک جاں چاکو وغیرہ دیایو۔ آہ کاغذ نہیں لہہ رہیا۔"

"لیاؤ مینوں پھڑاؤ۔" کُلدیپ نے کُڑی توں بوتل پھڑ کے نونہہ نال کاغذ لاہ دتا۔

"آہ پھڑو۔ بس انی ای گل سی۔" اوہنے بوتل کُڑی نوں واپس پھڑا دتی۔

"جی تھنکس۔" اوہ کاہلی نال مُڑ گئی۔ اوہدے واپس مُڑن تے کیک کٹیا گیا۔ فیر شیمپین دی بوتل کھولن لگے۔ بوتل دا ڈٹ پٹیا تاں شیمپین راکٹ وانگوں باہر نکلی۔ حال وچ تاڑیاں وجن لگیاں۔ پارٹی شروع ہو چکی سی۔ لوک میزاں دوآلے بیٹھن لگے۔ شراب دا دَور شروع ہو گیا۔ شراب میزاں تک پہُنچن لگ پئی سی۔ جنانیاں ول ساپھٹ ڈرنک جا رہے سن۔ کئی آپنے صاف ڈرنک پرساں وچ ہی پا

کے لیائیاں سن۔ دس کُو وجدے نوں پارٹی آپنے جوبن تے سی۔ اندر پُورا رولا پے رہیا سی۔ میوزک نے اڈ اڑاٹ پایا ہویا سی۔ رانا، روی، کرما اتے بلو آپنا اڈ ٹیبل ملی بیٹھے سن۔ روی آپنے پچھلے ٹیبل والیاں دی گل بڑے دھیان نال سُن رہیا سی۔

"میں نہیں مندا ایہہ گل؟" روی دے پچھلے ٹیبل ولوں آواز آئی۔

"کیوں جھوٹھ بول کے مینوں کیہ ملوگا؟" گل کرن والے نے جواب دتا۔

"نہیں یار، مینوں بھائی جی دی گل 'چ سچائی لگدی اے۔" روی دے پچھلے ٹیبل تے بحث شروع ہو چکی سی۔

"تاں ہی تاں کہنا کہ پہلاں میری پُوری گل تاں سُنو۔"

"ہاں ہاں بھائی جی تُسیں گل شروع کرو۔"

"میں تے راجندر کدے ہتھیں بجری بھندے ہوندے سی۔"

"ایہہ کدوں کُو دی گل اے؟"

"ایہہ ہوؤ کوئی پنجھی کُو سال پُرانی گل۔"

"اچھا۔"

"اُدوں میں نواں نواں ایتھے آیا سی۔ مینوں لگدے کہ راجندر وی کتے اُدوں جہے ای آیا سی۔ جیویں میں تھونوں پہلاں دسیے کہ میں اوس کنسٹرکشن کمپنی 'چ بجری توڑن دا کم کردا ہوندا سی۔ نویں آئے راجندر نوں وی میرے والا کم ای ملیا۔ اُنج ایہہ دسدا ہوندا سی کہ ایہہ سول انجینیئر اے۔ پر اسیں چھ ست مہینے اکٹھے بجری توڑن دا کم کردے رہے۔ فیر ایس دی لیاقت نوں ویکھدیاں کمپنی نے ایس نوں

سرویئر بنا دتا۔ تھوڑی دیر بعد ایس نوں کوئی ہور چنگی جاب مل گئی۔ کوئی دو کُو سالاں بعد ایہہ اوسے کمپنی ’چ پراجیکٹ انجینیئر بن گیا۔“

"توں وی کُجھ بنیاں کہ نہیں؟“

"اسنے کیہ بننے۔ ایہہ تاں اوہی رہیا ہوؤ روڑی کُٹ۔“ گل کرن والے دے کسے دوست نے اوہنوں مخول کیتا۔

"جیہڑا انڈیا’ چ سڑکاں تے پھردا ہوندے۔“

"اوئے یار تُسیں اوس دی گل تاں پُوری ہو لین دیو۔ ہاں بھائی جی اگے گل تورو۔“

"جدوں ایہہ پراجیکٹ انجینیئر سی تاں اُدوں ایہہ آپنا نام صرف راج گل لکھن لگ پیا۔ اوتھوں ای ایس دا نہیں راج گل سبھ دی زُبان تے چڑ گیا۔ اُدوں جیہے ہی اسنے دو پلاٹ خرید لاے۔ فیر دو کُو سالاں پچھوں اسنے اوہناں’ چوں اک پلاٹ ویچ کے اوہناں پیسیاں نال دُوجے پلاٹ تے گھر بنا لیا۔ قُدرتیں اسنوں اوس گھر دی چنگی آپھر آ گئی۔ ایس نے اوہ ویچ کے چار پلاٹ ہور خرید لاے۔ اوہناں اُپر وی اسنے چار گھر بنا کے ویچ دتے۔ اُدوں تک اسنوں کافی تجُربا ہو چُکیا سی۔ فیر تاں چل سو چل۔ اسدا کم نت دن ودھدا گیا۔ ہُن آپنے ساہمنے ایں ایں۔ ڈیسی دے آلے دوآلے ایس دی کمپنی’ راج گل کنسٹرکشن ’ہزاراں نویں گھر بنا رہی اے۔ ایس توں علاوہ آفس بلڈنگاں، شپنگ مال تے ہور پتہ نہیں کیہ کی بناؤن لگی ہوئی اے۔“

"اچھا ایؤں بنیے ایہہ آپنی کمیونٹی دا بزنس مین نمبر ون؟“

ہُن سارے ہی گل کرن والے دی گل نوں دھیان نال سُن رہے سن۔

"جے تُسیں راج گل دا آپنا گھر ویکھو تاں ویکھدے ہی رہجوں گے۔ ورجینیاں دے سبھ توں مہنگے ایریئے 'گریٹ پھالس' 'چ اے اسدا آپدا گھر۔ میں کہنا کہ دُنیاں دی کیہڑی سہولت اے جیہڑی کہ ایس دے گھر وچ نہیں ہے۔ چار پنج تاں نوکر ای ہونگے۔"

'بندے تاں سارے اکو جہے ہی ہوندے اے۔ قسمت ہی بندے نوں کُجھ دا کُجھ بنا دیندی اے۔' ایہہ گل من 'چ سوچدا روی ساہمنے پھردے راج گل ول ویکھ رہیا سی۔

"بائی کوئی ہیر حور ای سُنادے یار۔" نشے دی لور 'چ ہوئے بلو نے رانے نوں فرمائش پائی۔

"اج ہیراں سُنن دا نہیں، ہیراں ویکھن دا ویلا اے۔ ساہمنے ویکھو کیویں پھر دیں تتلیاں وانگوں اُڈدیاں۔ اوہ ہرے سوٹ والی ول ویکھو۔ ایوں لگدے کہ کتے وچالوں ٹُٹ کے ای نہ ڈگ پوے۔" رانا کُڑیاں ول ویکھدا اکھاں دی بُھکھ مٹا رہیا سی۔ اینے نوں کئی جوڑے اگے آ کے ڈانس کرن لگے۔ ریسو ریس ہور لوک نچن لئی اگے آؤندے گئے۔ اُدھر آپنی ڈیوٹی دے رہے کُلدیپ دا دھیان وار وار اوس کُڑی ول جارہیا سی جو کہ اوس توں شیمپین دی بوتل کھُلواؤن آئی سی۔ اوہنے ویکھیا کہ اوہ اک وڈیری عمر دی عورت نال گل کرن وچ رُجھی ہوئی سی۔ اوہ بہانے جہے نال اُدھر نوں گیا۔

"میڈم تُسیں لؤ کُجھ؟"

"نہیں تھینکس، میں ٹھیک آں۔"

ایدھر اُدھر گیڑا کڈھ کے کُلدیپ اوسے ول پھیر چلا گیا۔ جدوں اوہ اوس دوآلے گیڑے کڈھنوں نہ ہی ہٹیا تاں گُڑی نے اک سوپھٹ ڈرنک چُک لئی۔

"تُہانوں ایتھے پہلی وار ویکھیے؟" کُلدیپ نے بہانے نال گل شروع کیتی۔

"ہاں دراصل میں ایتھے نویں آں۔"

"صرف پارٹی اٹینڈ کرن آئے اوں؟"

"نہیں، ہُن تاں ایتھے ای رہنے۔ میں کیلیفورنیاں توں آئی آں۔ راج گل میرے رشتے دار نے۔"

"اتھے پڑائی شروع کرنی ایں؟" گل چالو رکھن لئی کُلدیپ نے پڑائی دی گل چھیڑ لئی۔

"ارادہ تاں ہے۔ تُسیں دسو ایتھے کسے یونیورسٹی جاں کسے چنگے کالج بارے؟"

"مینوں تاں کیہ پتے جی۔"

"کیوں تُسیں ایتھے پڑدے نہیں؟"

"پڑن نوں جی تاں کردے، پر کئی مزبوریاں ہوندیاں نے۔"

"انڈیا توں کیہ پڑاے؟"

"اوتھوں تاں بتھیرا کُجھ پڑاے پر.....۔"

"تاں وی؟"

"اوتھوں میں بیچولر ان ایگریکلچر اتے باٹنی دی پی ایچ ڈی کیتی ہوئی اے۔"

'اینا پڑآ لکھیا تے بنیا پھردے ویٹر۔' گُڑی نے دھیان نال اوس ول ویکھیا۔

"اُتھوں کیہڑے کالج توں پڑے اوں؟"

"پی اے یو لدھیانہ توں۔"

"اوہ نائیس ٹو میٹ یو۔ آئی ایم رمندیپ رمی آلسو پھرام لدھیانہ۔" لُدھیانے دا نام سُندیاں ہی اوہدا چہرہ کھڑ گیا تے اوہنے آپناں ہتھ اگانہہ کڈھیا۔

"جی میں کُلدیپ سنگھ۔" کُلدیپ نے اوس نال ہتھ ملایا۔

"کیہڑے سن چ پڑے اوں۔" کُلدیپ نے آپنے لُدھیانے پڑن دا سال دسیا تاں رمی نوں خیال آیا کہ سُکھ چین تاں اوس توں بعد' چ لُدھیانے آیا سی۔ فیر اوہناں کُجھ کُوہور ایدھر اُدھر دیاں گل کیتیاں۔ اُدھر پارٹی وی ختم ہو رہی سی۔ لوک گھراں نوں مُڑن لگ پئے سن۔ روی رانے ہوراں دا گروپ وی چاں بھڑاں پاؤندا گڈی ول نوں جارہیا سی۔ گڈی کرمے نے چلاؤنی سی۔ کیونکہ اج گڈی چلاؤن دی واری اوس دی سی ایس کرکے اوہنے شراب نہیں پیتی سی۔ کرما پارکنگ' چوں گڈی کڈھن لگیا تاں اوہدے پچھے کوئی ہور، گڈی بیک کر رہیا سی۔ دُوسرے ڈرائیور نے کرمے نوں ساودھان کرن لئی ہارن ماریا تاں بلو نے اوہنوں گاہل کڈھی۔ بلو دی گاہل سُن کے دُوسری گڈی' چوں وی کوئی باہر نکلیا۔ اوہ وی بلو واگوں شرابی سی۔ دونوں اک دُوجے نوں گاہلاں دیندے آپس و چ اُلجھ پئے۔ اینے نوں کسے دوارا کال کیتی پُولیس پہُنچ گئی۔ پُولیس نوں ویکھ کے دوناں دے ساتھیاں نے اوہناں نوں سمجھایا کہ جے پُولیس توں بچناں ہے تاں سمجھوتہ کر لوو۔ اوہ چھیتی چھیتی آپس و چ ہتھ ملاؤندے گڈیاں و چ بیٹھن لگے تاں اینے نوں پُولیس والے کول پہُنچ گئے۔

"ویٹ اے منٹ، وٹ از گوئنگ آن اُور ہیر؟" نیڑے آؤندا پُولیس والا بولیا۔

"نتھنگ سر، وُئی آر اوکے۔" دونوں دکھاوا کر رہے سن جیویں کہ کُجھ ہویا نہ ہی ہووے۔

"یو بوتھ کم ٹو دا سائیڈ پلیز۔" پُولیس والے سمجھ گئے کہ ہُن ایہہ ڈرامہ کر رہے ہن۔ اوہناں نے دوہاں نوں گڈی نال لا لیا تے تلاشی لین لگے۔

"وُئی ڈِڈ ناٹ ڈو اینیتھنگ راں‌گ، سر۔" دونوں صفائیاں دے رہے سن۔

"ورجینیاں سٹیٹ ' چ پبلک پلیس تے الکوہل پینی غیر قنونی ایں۔"

"پر سر، اسیں تاں اندر حال ' چ پیتی سی؟"

"لیکن ہُن تُسیں پارکنگ لاٹ ' چ ہو جو کہ پبلک پیلیس اے۔" اوس پچھوں پُولیس والیاں نے اوہناں دی کوئی گل نہ سُنی تے دوناں نوں گرفتار کر لیا۔

"چل تور گڈی، بلو تاں اج سرکاری مہمان بن کے رہُو۔" رانے نے گڈی تُروا لئی۔

"اسدا یار ایہی رپھڑ رہندے۔ باہر کتے وی جاؤ، ایہہ ڈرنک ہو کے کسے نہ کسے نال سنگ پھسائی رکھدے۔"

"شاید اج دی رات ایس نوں کوئی عقل آ جاوے۔" کرمے نے گڈی گھر نوں تور لئی۔

****

پارٹی دی سانبھ سنبھائی تے حال دی صاف صفائی کردیاں رات دے دو وج گئے۔ سویر دے کم کردیاں نوں اگلا دن چڑھن والا ہو چُکیا سی۔ تھکیواں بہُت سی۔ مہاراجہ دا کم مُکا کے کُلدیپ آپدے ریسٹورنٹ کوہ نورتے پہُنچیا۔ سون توں پہلاں کُلدیپ نے ڈاک والے ڈبے ول نگاہ ماری۔ اوہدے نہیں دیاں دو چٹھیاں پایاں سن۔ پہلی چٹھی کوئی سرکاری چٹھی لگدی سی۔ اوہنے چُک کے جیب' چ پا لئی۔ دُوسری چٹھی ول ویکھدیاں اوہدا چہرہ کھڑ اُٹھیا۔ ایہہ چٹھی اوس دی گھروالی سی۔ بیڈ تے پینیدے کُلدیپ نے چٹھی کھول لئی۔ عام دی طرحاں پیار مہبت دیاں گل لکھدی جسمیت نے اخیرتے لکھیا سی کہ اوہ اک دو دناں وچ ہسپتال' چ داخل ہون والی ہے۔ ہو سکدے کہ خوش خبری، چٹھی توں وی پہلاں پہُنچ جاوے۔ کُلدیپ نوں پتہ سی کہ کُجھ ہی دناں' چ اوہدے بچے دی ڈلوری ہون والی ہے۔ ایہہ چٹھی پڑ کے جیب' چ پا لئی تے فیراوہنے دُوسری چٹھی کھولی۔ ایہہ ڈپارٹمنٹ آف لیبر دے دپھتروں آئی سی۔ ایس وچ لکھیا سی کہ کُلدیپ سنگھ دی لیبر سرٹیفیکیشن اپروو کیتی جاندی ہے۔ ہُن اوہ اگے امیگرشن دے اپلائی کر سکدا ہے۔ کُلدیپ نوں اکھاں تے یقین نہ آیا۔اوہنے وار وار ایہہ چٹھی پڑدیاں دل' چ رب دا شُکرانہ کیتا کہ ہے داتا ہُن اوہدے سارے دُکھ دھوتے جانگے۔ دن چڑھن والا سی۔ اوس توں بعد اوس دی بالکُل اکھ نہ لگی۔ اوہ کھیالاں وچ ہی رُڑیا پھریا کہ ہُن اوہ امیگریشن دے اپلائی کروں۔ کُجھ دیر' چ اوہنوں گرین کارڈ مل جُو۔ اُستوں بعد انڈیا جاؤ۔ فیراوہدے بچے وی ایتھے آ جانگے۔ اجہیاں سوچاں سوچدے نوں اوہنوں دن چڑھ گیا۔ سویرے

اوہنے ایہہ چٹھی پمے دی میل وچ رکھ دتی۔ ریسٹورنٹ کُھلھ گیا۔ کُلدیپ بھج بھج کے کم کردا پھردا سی جدوں اوہنوں پمے نے بُلا لیا۔

"مُبارکاں ہون بئی کُلدیپ۔"

"جی کاہدیاں؟" اوہ جان بُجھ کے انجان بنیاں۔

"تیری لیبر سرٹیفیکیشن اپروو ہو کے آ گئی۔ ایہہ کوئی ماڑا موٹا کم تھوڑا ای اے۔"

"پما صاحب ایہہ سبھ تُہاڈی مہربانی ایں۔" کُلدیپ نے دونوں ہتھ جوڑے۔

"اج تاں تیرے سر پارٹی ہو گئی۔"

"جی پارٹیاں تُہاتھوں کتے چنگیاں نے۔"

"چل بئی کُلدیپ سیاں، تیرا کم تاں ہو گیا فتح۔ ہُن دو چار مہینیاں 'چ گرین کارڈ ملجو۔ انڈیا دیاں تیاریاں کردے۔ اک وار سبھ نوں مل آئیں۔" پما اُٹھ کے جان لگیا۔

"اک توں ایوُں کریں۔ آپنے ہیڈ کُک مہیش نوں مل کے اگے دی پراسیس بارے پُچھلیں۔ اوہنے چھ کُو مہینے پہلاں ایتھوں ایں گرین کارڈ لیے۔ تیرے والا کیس ای سی اوہدا وی۔ دُوسرا تینوں اج دی چُھٹی دتی۔ جاہ دوستاں متراں نال مل کے خوشی منا۔"

پھر پما چلا گیا تے کُلدیپ مہیش توں اگے امیگریشن دے اپلائی کرن اتے ہور پیپر ورک وغیرہ فائل کرن بارے سمجھدا رہیا۔ مہیش نے اوہنوں دسیا کہ اوہدا گرین کارڈ ملدیاں ہی اوہدے بچے وی نال ہی آ جانگے۔ ویسے کُلدیپ نے جسمیت

نوں کہہ کے اوہناں دے پاسپورٹ وغیرہ پہلاں ہی تیار کروائے ہوئے سن۔ مہیش ولوں وہلا ہو کے اوہنے روی نوں فون ملایا۔

"کیویں خیر اے۔ سویرے سویرے عیسوی...؟" روی رات دی شراب دا بھنیاں ہویا اجے بیڈ 'چ ہی پیا سی۔

"خیر وی اے تے تینوں خوش خبری وی سجری سویر ورگی سُناؤنی ایں۔"

"اوہ کیہ بئی؟"

"میری لیبر سرٹیفکیشن اپروو ہو گئی۔ کل ای چٹھی آئی اے۔"

"واہ بئی واہ۔ آہ تاں چکتے پھٹے۔ واقعیہ ای بہُت ودھیا خبر اے۔ چل اج کم توں چُھٹی کر لے، جشن مناواں گے۔"

"جشن مناؤن لئی اج دی چُھٹی تاں پمے نے مینوں آپ ہی دے دتی۔ تُسیں جشن مناؤن والے بنو۔"

"چل ٹھیک اے، میں کرداں رانے نوں فون۔ اوہ تینوں پک اپ کر کے لیجو گا۔ فیر میں وی پہُنچداں اوتھے۔"

تھوڑی دیر بعد رانا کُلدیپ نوں پک اپ کر کے آپنے اپارٹمنٹ لے گیا۔ اگے کرما تے بلو وی کچھاں بجائی جاندے سن۔ فیر اوہ چارے جنے شاپنگ کرن نکل تُرے۔ دوپہیرے جہے جدوں روی آیا تاں میٹ رجھی جاندا سی۔

"کیویں کیتا نہیں اجے کم شروع؟" روی نے میز تے بند پئی بوتل ول ویکھیا۔

"بس تینوں ایں اُڈیکدے سی۔"

"لؤ میں تاں فیر آ گیا۔" روی نے چابیاں پاسے ٹنگ دتیاں۔

"توں آ گیاں تاں فیر پارٹی وی شروع۔" رانے نے بوتل دا ڈٹ پٹدیاں پنج پیگ بنائے تے سوڈا ملا کے ساریاں نوں پھڑا دتے۔

"چیرز !کُلدیپ دے گرین کارڈ دے نہیں۔" گلاس ٹکرا کے اوہناں اکو ساہے پیگ ختم کرکے گلاس واپس میز تے رکھ دتے۔

اک وار شروع ہون دی دیر سی کہ فیر تاں پیگ تے پیگ چلن لگے۔ سماں لنگھدا رہیا۔ دن ڈھلدا رہیا تے اوہناں دی پارٹی جوبن تے آؤندی گئی۔ فیر تاں رانے دے گانے سن تے باقی جنے ٹلی ہوئے اوہدے نال گا رہے سن۔ پتہ نہیں کون کدوں تک پیندا رہیا۔ کسے نوں کوئی سُرت نہ رہی کہ کون کدوں سُتا۔

سویرے سویرے وجدے فون نے سبھ نوں ڈونگھی نیند' چوں جگایا۔ فون دو وار کھڑک کے کٹیا جا چُکیا سی۔ تیجی وار جدوں فون وجن لگیا تاں رانے نے لمبی بانہہ کرکے دُور پیا فون چُکیا۔

"اوہ تاں جی سُتا پیے۔" فون انڈیا توں سی۔ اُدھروں کوئی کُلدیپ بارے پُچھ رہیا سی۔

"سُتے پئے نوں جگاؤ بھائی کاکا۔ اوہنوں خوشی دی خبر دینی ایں۔"

"سُتے پئے نوں تاں جگا لینے آں۔ پر خوش خبری تُسیں سانوں وی دس سکدے اوں۔"

"گل بھائی کاکا ایہہ اے کہ کُلدیپ سیئوں مُنڈے دا پیو بن گئے۔"

"واہ جی واہ، ایہہ تاں سویرے سویرے تُسیں بڑی ودھیا خبر دتی اے۔"

"کیویں؟ کس دا فون ایں؟" کُلدیپ اُٹھ کے رانے دے کول آ گیا۔

"فون جسدا مرضی ہویا، توں یار گھُنتکھبری سُن۔" رانے نے فون کُلدیپ نوں پھڑا دتا۔

فون سُن کے کُلدیپ وی باگو باغ ہو گیا۔ دو چار گل توں بعد اوہنے فون کٹ دتا۔

"اسنوں کہندے اے کہ دینے والا جب وی دیندے، دیندے چھپر پھاڑ کے۔" بلو سوفے دے وچ ای سر اڑائی پیا ای بولیا۔

"میرا خیال اے کہ ٹیبل توں سامان تاں نہ ای چُکیئے۔ کیونکہ پارٹی تاں ہُن کنٹینیو رہوگی۔" کرمے نے سر اُتانہہ چُکیا۔ رات زیادہ پیتی ہون کرکے اُسدیاں اکھاں اجے وی گیرو وانگوں لال سن۔

"سچ روی کتھے اے؟" اپنے نوں کُلدیپ دُوجے کمرے' چوں باہر آ گیا۔

"اوہ تاں رات ای گھر چلا گیا سی۔ تینوں پتہ تاں ہے کہ اوہ رات نوں گھرے ضرور جاندے۔"

"گھر گئے تاں اوہنوں فون کرکے بُلاؤ۔"

کرمے نے روی نوں فون ملا لیا۔ اُدھر کئی گھنٹیاں وجن توں بعد روی نے فون چُکیا۔ اوہدے دے مُونہہ' چوں مساں ای ہیلو نکلی۔

"کیویں مریاں وانگوں بولدے؟" کرمے نے مخول کیتا۔

"میں تاں ٹھیک آں، کتے رات تھوڑے' چوں تاں نی کوئی چڑھائی کر گیا۔ سالیو تڑکے ای لگ پئے ٹپن۔"

"نہیں اسیں تاں سارے جیوندے ای آں۔ بس تینوں ایناں ای دسنے کہ رات والی پارٹی کنٹینیو اے۔ توں چھیتی توں چھیتی ایتھے پہنچ۔" ایناں کہندیاں کرمے نے فون کُلدیپ نوں پھڑا دتا۔ کُلدیپ نے انڈیا توں آئے فون بارے دسیا تے اوہ واہوا چر گھریلو گل کردے رہے۔

"ہاں دسو بئی کیہ پروگرام ایں؟" تھوڑی دیر بعد روی وی اوتھے پہنچ گیا سی۔

"پروگارم بائی روی ایہہ اے کہ اج تاں سارا دن اوہی چلو' وے مینوں کھچلے ویریا، کھچ لے چوبارے وچ بانہہ پھڑ کے'۔"

"اوئے یار ٹائم تاں ہو لین دیو۔"

"ویکھو وی بھراوو !پہلاں چیرز والا ہاڑا کُلدیپ دے مُنڈے دے نہیں دا لا لؤ۔فیر ہولی ہولی چلی چلاں گے۔" کرمے نے بوتل چُک لیادیں۔

"چلو ٹھیک اے پھر۔" رانے نے پنج پیگ تیار کیتے۔ آپس وچ گلاس ٹکراؤندیاں' چیرز جونیئر کُلدیپ دے نہیں' کہندیاں گلاس خالی کر دتے۔

"میرا خیال اے کہ میں اک واری ریسٹورنٹ تے جا آواں۔ اج دی چھٹی دا وی کہہ آؤں گا نالے پیسے دے متھے لگ آؤں۔" کُلدیپ نے ساریاں دی صلاح منگی۔

"ایہہ ٹھیک اے، توں چھیتی دینے اُدھر دا نبیڑ آ۔فیر بے فکر ہو کے بیٹھاں گے۔"

"چلو ٹھیک اے میں تُر کے ہی چلا جانا۔" کُلدیپ نے دروازہ کھولیا۔

"چھیتی مُڑیں۔ اسیں اُناں چر روڑدے آ گڈی۔"

"بس میں گیا تے آیا۔" کُلدیپ بھج کے پوڑیاں اُتر گیا۔
باقی جنے پچھے بیٹھے یکڑ ماردے رہے۔ و چ و چ دی اوہ گھڑی ول ویکھ لے ندے سن۔ اوہ بیٹھے کُلدیپ نوں اُڈیکدے رہے پر اوہ مُڑ کے نہ آیا۔

10

جیوں ہی جسی نے سُکھ چین نوں دسیا سی کہ ایدھروں طلاق ہون توں بعد رمی دُوسرا ویاہ کروا کے کدھرے دُور چلی گئی تاں اوہنوں یقین ہی نہ آیا۔ بہُت دیر تک کمپ' چ اکلا بیٹھا اوہ ایہی سوچدارہیاکہ رمی نوں چاہیدا سی بئی انا کُجھ ہو جان توں بعد اوہ اوہنوں ایس بارے ضرور خبر کردی۔ کدے اوہنوں کوئی خیال آ رہیاسی تے کدے کوئی۔ کُجھ سماں بیتن اُپرنت جیوں ہی اوہ کُجھ شاں‌ت ہویا تاں اوہنوں ایس گل دا دُوجا پہلو نظر آیا تے اوہ سوچن لگیا۔

'جیوں اوہ ویاہ کروا کے امریکہ آئی تاں اوس توں بعد ساڈے' چ کوئی میل جول نہیں سی رہیا۔ اوس پچھوں، اوس نال کیہ کی واپریا ایہہ تاں مینوں جسی توں ہی پتہ لگیے۔ نہیں میرے بھائی دی تاں اوہ آپنے گھر ٹھیک ٹھاک سی.....'

'پھر جو کُجھ میرے نال ہویا، اوہدا وی اوہنوں کوئی پتہ نہیں۔ اوہ تاں شاید ایہی سمجھدی ہوؤ کہ میں وی کدھرے ویاہ وغیرہ کروا کے آپنی زندگی شروع لئی ہوؤ۔ کیونکہ آخر وچ کرناں تاں سبھ نوں ایہی کُجھ پیندے۔ اسیں اک دُوجے دی زندگی دیاں مُشکلاں توں انجھگ آپنے آپنے راہاں تے چل رہے سی۔ اصل وچ جس دن رمی دا ویاہ ہو گیا، ساڈے وچکار دے سبھ رشتے اوسے دن ختم ہو گئے سن۔ ایہی اصلیت اے۔ فیر جھورنا کاہدے لئی اے۔ سگوں میں تاں کہنا کہ اوہ آپنی نویں زندگی سُکھ شانتی نال گُزارے۔'

آپنے آپ نال گل کردے سُکھ چین نے من سمجھا لیا۔ جیوں ہی اوہنے اصلیت قبولی تاں اوہدا من کُجھ ہولا ہو گیا۔ فیر اوہنوں یاد آیا کہ جسی نے اوہنوں آپنے گھر آؤن نوں کیہا سی۔ پر ٹائم ول ویکھدیاں اوہنے اُدھر جان توں ٹال وٹ دتی۔ کھانا کھا کے اوہ بسترے 'چ جا پیا۔ اُدھر جسی نوں ساری رات نیند نہ آئی۔ اوہنوں سُکھ چین دا ہی فکر لگیا رہیا۔ سویرے جدوں اوہنوں پتہ لگیا کہ سُکھ چین فارم تے ای اے تاں اوہنوں سُکھ دا ساہ آیا۔ فیر وی اوہنے سُکھ چین نوں ملن دا سوچ لیا۔ آتھنے جہے گھر والے نوں بھیج کے اوہنے سُکھ چین نوں ڈنر تے بُلا لیا۔ ہر میل دھامی سُکھ چین نوں کیمپ 'چوں لے آیا۔ کچن ٹیبل تے بہندیاں سُکھ چین نے ویکھیا کہ پہلے دن دی طرحاں بوتل دے نال اکو گلاس رکھیا ہویا سی۔

"دھامی صاحب جاں تاں تُسیں وی پیؤ نہیں فیر اکلے نے تاں میں پینی نہیں۔"

"سُکھ چین سیاں، میں تاں کم تے جانے میں کیویں پی سکداں؟"

"دھامی صاحب کم تے تاں تُسیں پنج دن رہنے اوں۔ ایس طرحاں تاں تُہاڈی گنتی نہ پین والیاں 'چ ہونی چاہیدی اے۔"

"میں تاں کہنی آں کہ ایہناں دی گنتی سبھ توں ودھ پین والیاں 'چ ہونی چاہیدی اے۔" جسی نوں گل کرن دا موقع مل گیا۔

"کیوں بئی اڈا میں کڈا کُوڈا پیا کڑ آں؟" دھامی تھوڑا کُو ہسیا۔

"سُکھ چین تُسیں ایں ایہناں نوں سمجھاؤ۔ پین دی وی حد ہوندی اے۔ جس دن چُھٹی ہووے تاں چووی گھنٹے پیندے رہندے نیں۔"

"اینی تاں جی بہُت زیادہ اے۔" سُکھ چین نے بندا تندا جیہا ہُنگارا بھریا۔

"اک ہارٹ اٹیک ہو چُکیے، اُپروں اجے پینو نہیں ہٹدے۔ کدے ایہہ سوچیے کہ اگر تُہانوں کُجھ ہو گیا تاں جُو آکاں داکیہ بنُوں؟" جسی نے اکھاں پونجھیاں۔

"تیرے ہوندیاں جُو آکاں دا مینوں کوئی فکر نہیں۔"

"ایہناں کول تاں بس اک آہ جواب اے۔"

"دھامی صاحب بالکُل بند نہ صحیح چلو کُجھ گھٹ کر دیو۔" سُکھ چین فیر ہولی جیہی بولیا۔

"اوئے یار، آخر و چ تاں مرنا ای ایں، فیر اگوں ہویا کہ پچھوں۔ جے نہ پیواں گے فیر کیہڑا ساری عمر بیٹھے رہاں گے۔ جدوں آوَنی ایں تاں اوہ آ ای جانی ایں۔"

"تُسیں میری تھاں کھڑ کے سوچو، فیر پتہ لگو ایہناں گل دا۔" جسی اجے وی ڈُس ڈُس کری جا رہی سی۔

"تیری تھاں کھڑو کے سوچداں، تاں ہی تاں انی پینا۔ مینوں کیہڑا.....۔"
اگوں ہر میل دھامی نے گل وچکار ہی چھڈ دتی تے اوہ چُپ ہو گیا۔

"تُسیں بیٹھو، میں تاں فیر چلداں۔" اوہ سُکھ چین ول ویکھدا ہولی جیہی بولیا تے دروازہ کھول کے باہر نکل گیا۔ باہروں ٹرک سٹارٹ ہون دی آواز آئی۔ فیر ٹرک دے ٹُرن دی گونج سُنائی دتی۔ گونج ہولی ہولی گھٹدی کناں توں دُور ہوندی چلی گئی۔ اخیر گونج رات دی ساں ساں و چ گواچ گئی۔

"چل چُپ کر ہُن، کیوں من خراب کیتے۔" سُکھ چین نے جسی ول ویکھیا۔

"بچے پل گئے تے ذمہ داری مُک گئی۔ فیر بس چلدے بنو۔ کدے ایہہ نہیں سوچیا کہ جیہڑی مگر سہیڑی اے، اوہدا کیہ بنُوں۔" جسی اوویں ہی روئی جا رہی سی۔

"سُکھ چین میں بہُت سوچدی آں، پر کدے ایہہ نہیں سمجھ سکی کہ میں دُنیاں تے کیہ کرن آئیں آں۔ جے میں نہ وی جمدی تاں پتہ نہیں ایس چندرے رب دا کیہ گھٹ جاندا۔ پتہ نہیں مینوں ایہہ کیہڑے کرماں دی سزا ملی اے۔" جسی آپنے جزباتاں نال گھُل رہی سی۔

جسی دی حالت ویکھ کے، سُکھ چین اوہنوں کُرسی توں اُٹھا کے سوفے تے بٹھاؤن لئی اُٹھیا۔ بانہہ پھڑ کے تے موڈھے اُپر ہتھ رکھ کے جدوں اوہ جسی نوں سوفے ول لجان لگیا تاں پتہ نہیں من دے کیہڑے ویگ 'چ بہندی جسی سُکھ چین دی چھاتی نال سر لا کے فُٹ فُٹ کے رون لگی۔ دو قدم ہور اگانہہ نوں ہوندا سُکھ چین جیوں ہی سوفے تے بیٹھیا تاں جسی اوس دی بُکل 'چ ڈھیہہ پئی۔ کافی دیر تک جسی دیاں اکھاں ساون بھادوں بنیاں رہیاں۔ سُکھ چین اوہدا موڈھا پلوسدا اوہنوں دھرواس دیندا رہیا۔ جسی نے سُکھ چین دے لک دوآلے باہاں دی کرنگڑی پائی ہوئی سی۔ ہولی ہولی سُبھکدی جسی اخیر چُپ ہو گئی۔ کُجھ دیر اوہ اوویں ہی پئی رہی۔ فیر اوہنے اُٹھ کے مُونہہ دھوتا۔ آپا سنواریا تے واپس سُکھ چین کول آ بیٹھی۔

"سُکھ چین، آئی ایم سوری۔" جسی نے نیویں پائی ہوئی سی۔

"کاہدے لئی؟"

"جو کُجھ وی ہویا۔"

"کیہ ہویا؟ کُجھ نہیں ہویا۔ توں ایویں نہ گلٹی فیل کر۔"

"آئی مین....میرا مطلب....۔" جسی نوں کوئی ڈھنگ دا جواب نہ اوڑیا۔

"جسی لسن، اٹ از نیچرل۔ جدوں اسیں اپنے فیڈ اپ ہو جایئے کہ آپنے ہی پیر بھار نہ جھلن، اُدوں ایں اسیں کسے آپنے دا موڈھا بھالدیں آں۔"

"پھر وی....۔" جسی نے رتا کُو پلکاں چُکیاں۔

"نہیں !کُجھ نہیں ہویا۔ توں کوئی وی گل دل نوں نہ لا۔ توں مینوں آپنا دوست سمجھ۔"

سُکھ چین دیاں گل نے جسی دا من ہولا کر دتا۔ جو کُجھ تھوڑی دیر پہلاں واپریا سی اوہدا جسی دے من تے کوئی بوجھ نہ رہیا۔ ہولی ہولی سگوں اوہنوں چنگا چنگا محسوس ہون لگیا۔ ہُن اوہ سوچ رہی سی کہ اوہناں وچکارلیاں دوریاں بناں سوچے سمجھے پلاں و چ ہی مٹ گایاں۔ اچانک ہی اوہدے من و چ رمی آ گئی۔

"سُکھ چین آئی ایم سوری اباؤٹ رمی۔"

"نہیں جسی مینوں اوہدا کوئی گلہ نہیں۔"

جسی کُجھ نہ بولی۔ کیونکہ رمی بارے جھوٹھ بولن کرکے اوہدے من و چ گُناہ بھاونا سی۔

"ایہہ میری ای غلطی سی، جو اوس توں کوئی اُمید لا بیٹھا۔ اصل 'چ ساڈے وچکارلے سبھ رشتے تاں اُدوں ہی ختم ہو گئے سن جدوں رمی دا ویاہ ہو گیا سی۔ ہُن اوہدا آپنا راہ اے تے میرا آپنا۔"

سُکھ چین دی ایس گل نے جسی نوں سُکھد احساس دتا کہ رمی اوہدے من وِچوں نکل چُکی ہے۔ فیر جسی نے سُکھ چین ول ویکھیا۔ اوہ چُپ ہویا کسے خیال و چ گُم سی۔

"توں ایوُں چُپ جیہا کیوُں ہو گیا۔"

"جسی، میں تاں اصل 'چ دھامی صاحب بارے سوچ رہیاں۔"

"اوہ کیہ؟"

"اپنی شراب تاں اوہناں نوں لے بیٹھُو۔ کوئی ہور نہیں اوہناں نوں سمجھاؤندا، میرا مطلب کوئی رشتے دار۔"

"ایہناں دی کرمن والی بھین بہُت سمجھاؤندی اے۔ ہُن تاں ایہناں دے بچے وی سمجھدار ہو چُکے اے۔ وڈی بیٹی جدوں ای آؤندی اے اوہ وی بتھیرا کہندی کہ ڈیڈ یو آر ناٹ فیئر ود یُوئرسیلف۔ پر ایہناں نوں تاں پتہ نہیں کیہ ہوئےاے کہ آپنے کمپلیکس 'چوں ایں نہیں نکلدے۔"

"چلو ہولی ہولی سارے ای سمجھا کے ویکھدے آں کیونکہ ہارٹ دے مریض نوں شراب تاں اُئیں زہر اے۔"

اوس پچھوں جسی تے سُکھ چین نے تقریباً ساری رات ہی گل کردیاں لنگھائی۔ گل دُکھاں سُکھاں دیاں، چنگے ماڑے دناں دیاں، کالج دیاں، ہوسٹلاں دیاں اتے زندگی دے اُتاراں چڑھاواں دیاں۔ اخیر اوہناں نوں ایوُں لگن لگیا جیویں کہ اوہ اک دُوجے نوں مُدتاں دے جاندے ہون۔ گل کردیاں رات کدوں بیت گئی اوہناں نوں پتہ ای نہ لگیا۔ سویرے پہُ پھُٹالے جہے سُکھ چین جسی دے گھروں نکلیا

تے لیبر کیمپ نوں تُر پیا۔ اگانہہ اوہدا اوتھے پہُنچنا ہویا تے اُدوں ہی درشن نے کم توں آ کے گڈی روکی۔ درشن حیران جیہا ہو کے سُکھ چین ول جھاکیا۔ گڈی پارک کردا ہی درشن نہاوَن چلا گیا۔ سُکھ چین نے چاہ دا کپ بنا کے پیتا تے اوہ وی پھریش ہو گیا۔ جیوں ہی اوہ باہر آیا تاں درشن نت دی طرحاں ساہمنے بیٹھا شراب پی رہیا سی۔

"کیویں بائی، کالے مرگ اج سویرے سویرے کیہڑیاں چرانداں' چوں آئے نے؟" درشن شراب دے ترارے' چ بولیا۔

"میں تاں درشنا ایویں سیر کرن نکل گیا سی۔"

"بائی سُکھ چین سیاں، دائیاں توں پیٹ نہیں لُکدے۔"

"توں تاں درشن، یار پی کے گُھٹ کھری کرن لگ جانے۔" سُکھ چین نے اوہنوں مٹھا جیہا روسا دکھایا۔ اُنج دوناں دی گہ گڈ یاری سی۔

"اوہ آپنے گانا ایں نہ اک،' اسیں کیل کے پٹاری وچ پایا مُنڈا نی کسے ناگ دا بچہ'۔ مینوں اوس جوگن دا پتہ لگ چُکیے جس نے میرے یار نوں کیلیے۔"

"درشن، توں کوئی کم دی گل کر۔"

"گل دیاں تاں بائی فارم تے ڈاراں بنیاں پھردیے۔"

"کیہڑیاں گل؟" سُکھ چین نے ایویں ای اکھاں کڈھیاں۔

"جسی آنٹی تاں ڈوماں مکھیال اے۔ اوہدے تاں کوئی کول دی نہیں لنگھ سکیا۔ پر ساڈے ششو بچے نے ایہہ ڈوماں کیویں' چو لیا ئی؟" درشن نے سُکھ چین دے دوآلے بانہہ ول لئی۔

سُکھ چین نے اوکھ جیہی نال درشن دے مُنہ ول ویکھیا، پر بولیا کُجھ نہ۔

"میں وی آکھاں کہ ساڈے مُلوک جہے یار نے سپنی نوں پُوچھ توں ای پھڑ کے کیویں چُک لیا۔"

"درشنا ایویں بھوں‌ک نہ۔ ساڈے وچکار صرف دوستی دا رشتے۔" سُکھ چین نے فیر اوہنوں مٹھی جھڑکی دتی۔

"پر لوک تاں....۔"

"لوک جو مرضی بھوں‌کن، مینوں کوئی پرواہ نہیں۔"

"توں کسے دی پرواہ منی وی نہ، بائی سُکھ چین سیاں میں تیرے نال آں۔" درشن نوں نشہ ہو گیا چُکیا سی۔ایس‌توں اگے اوہ آپ مُہارا ای بولن لگیا،

"میں کہناں کہ ایس ُچ کسے جسی دا قصور وی کیہ اے جے اوہدے آپنے گھر دیاں نے ایں اوہنوں کسے مولے ڈھگے دے لڑ لاتا تاں۔ جوانی وچ تاں بائی ہان نوں ہان ایں پیارا لگدے....۔"

"ڈُبڑے ماپے چند سکیاں بدلے دھیاں نوں رول دیندے نے....۔"

"ایہناں چندرے لوکاں نے اُدوں نہ گل بنائیاں جدوں اسدے گھر دیاں نے ایس‌نوں پیو توں وی وڈیرے لاڑے دے لڑ لایا سی۔ ایہہ لوک تاں بس تماشہ ویکھدے نے، توں ایہناں دی پرواہ نہ کریں۔ توں ہاتھی دی مست چال ٹُریا چل، یار تیرے نال نے۔" شرابی ہوئے درشن نے سُکھ چین نوں جپھی پا لئی۔

"کیہ کہندا ہوندا سی آپنا اوہ پنجابی کوی؟کیہ نہیں سی اوہدا....؟"

"ہاں سچ !اوہی شو کُمار بٹالوی....۔"

"اوہ کہندا ہوندا سی، 'ملکھا وے تینوں شرم نہ آوے پیو جے دھی دا جسم ہنڈھاوے.... ۔'"

"کیوں بائی.... ایوں ای ایں.... نہ؟"

"ملکھا وے.... تینوں.... شرم نہ.... آوے.... س

"پیو جے.... پیو.... جے دھی.... دا.... دا جسم.... س اخیر شرابی ہویا درشن سوں گیا۔

تھوڑی دیر بعد سُکھ چین تیار ہو کے کرمن نوں چلا گیا۔ اج چُھٹی سی تے اوہنے کئی نجی کم کرنے سن۔ تن کُووجدے نوں اوہ واپس مُڑ آیا۔ پکی سڑک توں اُتر کے اوہ کچے رستے چڑھا ہی سی کہ ساہمنیوں پپی سنگھ آ ملیا۔ پپی سنگھ نے اوہنوں آپنے نال ہی تور لیا۔

"کئی دن ہو گئے اکٹھے بیٹھیاں نوں۔ چل اج گھر چلدے آں۔"

"ہور کیویں چلدے کم دھندا؟" گھرے پہُنچ کے اوہ گلیں رُجھ گئے۔

"بس جی ٹھیک ای اے۔ پہلاں بوٹیاں دی سکرنگ کردے سی۔ ہُن پریوننگ کر رہے آں۔ ایہہ کم وی نبڑن والا ای اے۔"

"مینوں لگدے کہ آپاں نوں ملیاں نوں واہوا دن ہو گئے۔" پپی سنگھ نے کم دے حساب توں ٹائم دا اندازہ لایا۔

"آپاں انکل، اوس دن دے ملے آں، جس دن اُرملا ہوریں آئے سن۔"

"اوہ ہاں!س اُرملا دا ذکر چھڑن تے پپی سنگھ نوں ڈاکٹر راکیش دی یاد آ گئی۔

"ویکھ لو وقت لنگھدے دا پتہ نہیں لگدا۔ ڈاکٹر راکیش ہوراں نوں گزریاں دو مہینے ہو گئے نے۔" پپی سنگھ دی گل سُن کے سُکھ چین دا وی من اُداس ہو گیا۔

"انکل !اوس دن اُرملا دے نال کون سی؟"

"میرا خیال اے کہ کوئی جان پچھان والا ای ہونے۔ کیونکہ اوہناں دا اوہ کوئی رشتے دار تاں نیٍ سی۔ اوہناں دے سارے رشتیداراں نوں تاں میں تقریباً جاندا ای آں۔ اوس پما نہیں دے مُنڈے نوں تاں میں پہلی وار ویکھیا سی۔"

"اوس دن کیویں آئے سی اوہ؟"

"اک تاں اُرملا پراپرٹی دا .ملا حل کردی پھردی اے۔ اوہدے ماپیاں دی وصیت مطابق ساری پراپرٹی دی مالک اُرملا ای اے۔ ساری پراپرٹی ہُن اُرملا دے نہیں چڑوگی۔ تے دُوسرا اوہ آپنے ماتا پتا دیاں استھیاں لین آئی سی۔ کہہ رہی سی کہ وقت ملدیاں ای ہر دُوآر استھیاں جل پرواہ کرن لئی اوہ انڈیا جاؤ گی۔"

اوہناں نے چاہ پی لئی سی۔ سُکھ چین جان لئی اُٹھ کھڑا ہویا۔

"اوکے انکل میں چلداں پھر۔" سُکھ چین گڈی' چ بہندا کیمپ نوں تُر گیا۔ اگانہہ درشنٍ کدھرے گیا ہویا سی۔ ٹائم ویکھدا سُکھ چین بیڈ تے جا پیا۔ ایدھر اُدھر کھیالاں چ گھمدے نوں اوہنوں پتہ نہیں کیہڑے ویلے نیند نے دبوچ لیا۔ رات دے تقریباً دو کُووجے فون دی ٹرن ٹرن نے سُکھ چین نوں ڈونگھی نیند' چوں جگا دتا۔اوہنے اُٹھ کے پاسے پیا فون چُکیا تے ہیلو کہی۔

"سُکھ چین توں چھیتی دینے میرے گھر پہُنچ۔" اُدھروں فون تے پپی سنگھ بول رہیا سی۔

"کیویں انکل خیر اے....؟"

"بس توں چھیتی دینے میرے کول آجا۔"

سُکھ چین نے کاہلی نال کپڑا لیڑا ٹھیک کیتا تے گڈی کڈھ کے پپی سنگھ دے گھر نوں چل پیا۔ اگانہہ پپی سنگھ اوہنوں گھر دے باہر ہی مل گیا۔

"ہر میل دھامی نوں ہارٹ اٹیک ہو گیا۔ توں گڈی اوہدے گھر مُوہرے لا۔"

سُکھ چین نے گڈی دھامی دے دروازے مُوہرے لا کے دوجیاں دی مدد نال ہر میل دھامی نوں گڈی وچ پایا۔ جسی مُنہ 'چ چُنی لئی رودیں ہوئی پچھلی سیٹ تے بیٹھ گئی۔ پپی سنگھ ڈرائیور سیٹ دے برابر آ بیٹھا۔ پنج چار منٹاں 'چ ہی سُکھ چین نے گڈی مین روڈ پا لئی۔ جلدی ہی اوہ ہسپتال پہُنچ گئے۔ جاندیاں ہی ہر میل دھامی نوں ایمر جنسی 'چ بھرتی کر لیا گیا۔ اُدوں اک وار تاں اوس دی جان بچ گئی سی۔ پر دن چڑھدے دے نال اوہنوں اک اٹیک ہور ہو گیا، جس وچ اوس دی جان چلی گئی۔ خبر سُندیاں سبھ رشتے دار اکٹھے ہو گئے۔ گھر دیاں دے کہن تے ہسپتال والیاں نے اوہدا مرتک سریر کرمن وچلے 'ریڈالف فنرل ہوم 'پہُنچا دتا۔ ایتوار نوں سسکار ہونا سی۔ اگلے دو دن جان پچھان والے گھرے افسوس کرن آئوندے رہے۔ ایتوار والے دن پھنرل ہوم 'چ علاقے دے لوکاں دا وڈا اکٹھ سی۔ گیاراں وجدے نوں گُردوارے دے بھائی جی نے ہر میل دھامی دی انتم ارداس کر دتی۔ فیر پھنرل ہوم والیاں نے اوس دی باڈی بجلی مشین وچ پا دتی۔ کُجھ کُو منٹاں وچ مشین نے ہر میل دھامی دا مرتک سریر سُوآہ وچ بدل دتا۔ لوک گھروں گھری تُر گئے۔ اوس توں اگلے ایتوار، گُردوارے 'چ ہر میل دھامی دی مرگ دا بھوگ پے گیا۔

اگلے تن کُو مہینے ہر میل دھامی دی بھین ہر دُوجے تیجے دن فارم تے جسی کول آؤندی رہی۔ فیر اک دن اوہ دونوں بچیاں نوں آپدے گھر کرمن لے گئی تے جسی آپنا سامان چُکی ایئرپورٹ نوں چلی گئی۔ شام دے اٹھ وجے جسی پھرزنو توں، ڈلس ایئرپورٹ ورجینیاں نوں جان والی فلائیٹ 'چ بیٹھی ہوئی سی۔ سُکھ چین وی اوہدے نال سی۔

11

اوس دن کُلدیپ، باقی ساریاں نوں اپارٹمنٹ وچ بیٹھیاں نوں چھڈ کے تے چھیتی مُڑن دا کہہ کے جدوں ریسٹورنٹ تے گیا تاں اوتھے سبھ نے اوہنوں ودھائیاں دتیاں۔ سارے اوہدے نوجنمے مُنڈے دی خوشی سانجھی کر رہے سن۔ پر مہیش اوہنوں کُجھ پریشان جیہا وکھائی دتا۔ اوہ مہیش دے نیڑے ہویا تاں مہیش اوہنوں پچھلے کمرے وچ لے گیا تے بولیا،" میں تاں تینوں یار کل دا لبھدا پھرداں۔"

"کیوں خیر اے؟"

"کل تیرے جان توں بعد پمے دا وکیل آنوں آسی۔"

"پھر؟"

"پھر کیہ، کُلدیپ بائی تیرا کم تاں ہو گیا خراب۔"

"اوہ کیویں؟"

"اسدے وکیل دا کوئی خاص دوست اے۔ دوست دے کسے اللیگل رشتے دار مُنڈے نوں امیگریشن نے پھڑ لیا۔ اوہنوں ڈیپورٹیشن توں بچاؤن دا اکو ای طریقہ اے کہ اوہ کسے بزنس توں سپانسر ہویا ہووے۔"

"پھر؟"

"وکیل نے پمے نوں منا کے، تیری اپروو ہوئی لیبر سرٹیفیکیشن اُپر اوس مُنڈے دا اپلائی کر دتا۔"

"پما من گیا ایؤں کرن نوں؟"

"ایؤں تاں اسنے کیہ منّا سی۔ پر اگلیاں نے بیہ ہزار ڈالر دتا تے ایہہ پھٹا پھٹ تیار ہو گیا۔ تینوں پتہ تاں ہے کہ ایہہ کناں لالچی اے۔ ایہہ تاں ہڈ نہ چھڈے۔"

"پر ایہہ کیویں ہو سکدے۔ مطلب کیس تاں میرے نہیں تے اپرود ہویا سی؟"

"ایؤں ہو جاندا ہوندے۔ وکیل نے جو تیرے کاغذ بھر کے امیگریشن دے بھیجنے سن، اوہناں اُپر اوہنے اوس مُنڈے دا نہیں بھر کے امیگریشن دے اپلائی کر دتا۔ نال لیٹر لگا دتا کہ کُلدیپ سنگھ ہُن ایس جاب وچ دلچسپی نہیں رکھدا۔ پہلاں جتھے تینوں تن مہینیاں 'چ گرین کارڈ ملنا سی، اوتھے ہُن اوس مُنڈے نوں ملو گا۔ اسنوں سبسٹٹیوٹ کہندے اے۔"

"اس دا بھجے بیڑا، سالے دھوکھے باز دا۔" کُلدیپ اوتھے ہی بھُنجے بیٹھ گیا۔ اوہدے سبھ سُپنے ڈھیہہ ڈھیری ہو گئے سن۔

"کُلدیپ پلیز میرا نہیں گُپت رکھیں۔" اوہنوں اوتھے بیٹھے نوں چھڈ کے مہیش باہر کم تے جا لگیا۔

کُلدیپ بڑی دیر نیویں پائی بیٹھا رہیا۔ اخیر اوہنے باہروں پما آؤندا ویکھیا۔ جدوں پما آپدے دفتر وچ جا بیٹھا تاں اوہ ہولی دینے اُٹھیا تے بناں دروازہ کھڑکایاں اوہدے دفتر 'چ چلا گیا۔ پمے نے ایویں بہانہ جیہا بناؤندیاں پرانہہ نوں موُنہہ کر لیا۔

"پما جی ایہہ تُسیں کیہ کیتا؟" کُلدیپ نے گل سدھی ہی شروع کر لئی۔

"کیہ گل ہو گئی کُلدیپ، سبھ ٹھیک تاں اے؟" پمے نے میسنا بنن دی کوشش کیتی۔

"تُسیں وکیل دے کہے توں میرے اپروو ہوئے کیس اُپر کسے ہور دا اپلائی کروا دتا۔"

"اوہ یار وکیل دی کوئی مجبوری سی۔ توں بیٹھ ذرا۔" پمے نوں ڈھنگ دی گل نہیں اوڑ رہی سی۔

"میں اپنے مہینے جی توڑ کے کم کیتا۔ گھٹ پیسے لے کے وی ودھ کم کردارہیا تاں کہ میرا گرین کارڈ بن جاوے۔ گرین کارڈ دواؤن دا تُسیں میرے نال وعدہ وی کیتا سی۔ پر کیہ تُہاڈے وعدے تے تُہاڈا ایمان انا ستا ہے کہ بیہ ہزار ڈالر وچ ای وک گیا۔"

پما سمجھ گیا کہ ایس نوں سبھ پتہ لگ چُکیا ہے۔ اوہ ایویں ہی ٹرپل مارن لگیا،"کُلدیپ ہوں‌سلا رکھ، مے تیرا نواں کیس اپلائی کروا دُوں۔"

"اس دی کیہ گرنٹی اے کہ جو اج وک گیا اوہ کل نوں نہیں وکُو؟"

"کوئی نہیں میں کرداں وکیل نال گل۔"

"توں گل کیہ کریں گا، گل تاں ہُن میں کروں۔ جنِاں اکٹھاں وچ توں لیڈر تے کمیونٹی دا سرکڈھ بندہ بندے، میں تیرا بھانڈا اوتھے بھنُو کہ تیری اصلیت کیہ اے۔"

پمے نے بن بولیاں اُتانہہ نوں مُونہہ کرکے کُلدیپ ول دھیان نال ویکھیا۔

"کیوں ہُن بھیت کُھلھن دے ڈروں پریشانی ہو رہی اے؟" کُلدیپ غُصے و چ تپ رہیا سی۔ اوہنوں کوئی پتہ نہیں سی کہ اوہ آپے توں باہر ہویا کیہ بولی جاندا سی۔

"کُلدیپ توں ذرا اندر بیٹھیں گا، میں وکیل نال گل کر لواں۔" پما تھوڑا رُکھا بولیا تاں کُلدیپ اندر نوں تُر گیا۔ فیر پمے نے وکیل نوں فون کرکے سارے حالات اتے کُلدیپ دے ورتائ بارے دسیا۔ ساری گل سُن کے وکیل نوں وی فکر ہویا۔ اوہنے پمے نوں کوئی سکیم سمجھائی۔ وکیل نال گل کرن توں بعد پمے نے کسے ہور پاسے فون گھُمایا۔ کافی دیر بیت جان تے اوہنے پچھلے کمرے' چوں کُلدیپ نوں بُلا لیا۔

"کُلدیپ سیاں میں تیرا کُجھ نہیں کر سکدا۔ توں ہُنے ای میرے ریسٹورنٹ توں باہر ہو جا۔ مُڑ کے ایتھے پیر نہ پائیں۔"

"بس وکھاتی اوقات۔"

"توں میری اصلی اوقات ویکھنی ایں پھر؟" غصہ اک دم پمے دے سر نوں لاٹ وانگوں چڑھیا۔

"رہن دے ڈھکیا رہ، گجن والے وِردے نہیں ہوندے۔" کُلدیپ دروازہ کھولن نوں ہویا۔

"نہیں ہُن اک منٹ رُک ای جا۔ میری اوقات وکھاؤنا تینوں تے نالے گجن والے وِردے وی ویکھلیں۔" پمے دے اندرلے ناگ نے پھن چُک لیا۔ پہلاں اوہنے میز دی دراز کھوہل کے روالور کڈھیا تے فیر دُوسرے دراز' چوں سائیلنسر چُک

کے روالور دی نالی مُوہرے لاؤن لگیا۔ اینے نوں اوہدا ہیڈ منیجر ورما گولی وانگوں اندر آیا تے کُلدیپ دی بانہہ پھڑ کے باہر نوں کھچ ٹریا۔

"توں کملا ہو گیا، مرن تے تُلیا ہوئے ایں۔" کُلدیپ نوں باہر لیا کے ورمے نے اوہنوں جھڑکیا تے اوتھوں چھیتی تُر جان دا اشارہ کیتا۔

"ورما جی ایؤں بندہ مارنا کوئی کھیڈ اے، ایہہ امریکہ اے۔" کُلدیپ نے ورمے توں بانہہ چھُڈوا لئی تے باہر نوں جان لگیا۔

"ہاں !پیسے واسطے ایہہ کھیڈ ای اے۔ کُلدیپ سیاں توں نہیں جاندا ایس بندے نوں۔ ویر بنکے ہُن توں گھر نوں جاہ۔"

کُلدیپ نوں تور کے ورمے نے سُکھ دا ساہ لیا۔ اوہ واپس مُڑدا اندر پمے ول جھاکیا۔ پما کھڑکی کول کھڑا کراسواک تے تُرے جاندے کُلدیپ نوں ویکھ رہیا سی۔ کُلدیپ اجے مساں دو بلاک ای گیا ہوؤ کہ اوہنوں چُفیریوں تن چار گڈیاں نے گھیر لیا۔

"وُئی آر پھرام امیگریشن ڈپارٹمنٹ اینڈ یو آر انڈر اریسٹ۔" انا کہہ کے امیگریشن والے کُلدیپ نوں گرفتار کرن لگے۔ جدوں کُلدیپ نوں ہتھکڑی لگ رہی سی تاں کھڑکی کول کھڑا پما ہسیا تے من ' چ بُڑبڑایا۔' پمے نوں ونگاردے۔ ایہہ تاں کُجھ وی نِی، کدے موقع ملیا تاں تینوں آپنی اصلی اوقات ضرور وکھاؤں گا۔ ' من ' چ کُڑدا پما واپس کُرسی تے جا بیٹھیا۔ لگدا سی جیویں کُلدیپ نوں اریسٹ کرواؤن نال وی اوہدے اندر مگھدا غصہ ٹھنڈا نہیں ہویا سی۔

اُدھر رانے دے اپارٹمنٹ' چ بیٹھے سارے جنے کُلدیپ نوں اُڈیک رہے سن۔ دوپہر ہو گیا، فیر شام ڈھل آئی پر کُلدیپ مُڑ کے نہ آیا۔ اوہناں کئی وار ریسٹورنٹ تے وی فون کیتا۔ پر کدھریوں کوئی پتہ نہ لگیا۔ اوہ نراش تے فکرمند جہے بیٹھے سن کہ تن کُووجے فون کھڑکیا۔ روی نے اگانہہ ہو کے فون چُکیا۔

"روی میں کُلدیپ بولداں۔" کُلدیپ دی ڈونگھی جیہی آواز آئی۔

"کتھے ایں توں؟"

"میں فیئرفیکس کاؤنٹی جیل چ آں۔"

"ہیں !جیل وچ؟" روی دیاں اکھاں ٹڈیاں رہ گایاں۔

"ہاں، پمے نے مینوں امیگریشن کول گرفتار کروا دتا۔ باقی گل مل کے کراں گے۔ تُسیں کیراں میری ضمانت کرواؤ۔" ایس پچھوں فون کٹیا گیا۔

"کی ہویا؟" سارے جنے روی دوآلے اکٹھے ہو گئے۔

"پمے نے کُلدیپ نوں امیگریشن کول پھڑاتا۔" روی نے باکیاں نوں فون اُپر ہوئی گل دسی۔

"ہیں...!؟" ساریاں دے ہوش اُڈ گئے۔

"ایہہ سالا اڈا کمینہ بندہ اے۔"

"میں کیہا بڑا گریا ہویا کم کیتے اسنے تاں س

"اُنج وڈا بزنس مین بندے تے کم....۔"

"اوئے یار ایس ویلے ایہہ گل کرن دا وقت نہیں۔" رانے نے ساریاں نوں چُپ کرایا۔

"ہور فیر کیہ کریئے؟"

"سبھ توں پہلاں آپاں کُلدیپ دی ضمانت دا پربندھ کریئے۔"

''اوہ کیویں ہوؤ؟ ''سارے جنے اکٹھے بولے۔

''تُسیں مینوں کُجھ سوچن دیو۔ ''انا کہندیاں رانا ایدھر اُدھر فون کرن لگیا۔ اوس دی کسے بیل باںڈنگ ایجنسی نال گل ہوئی تاں اوہناں دسیا کہ کل نوں پہلاں تُہاڈے بندے نوں جج دے پیش کیتا جاؤ تے فیر جج اوس تے لگے چارج مطابق اوس دی ضمانت دی رقم تے کرو، اسدے بعد ای ایجنسی اوس دی ضمانت کروا سکے گی۔ ایہہ سُن کے سارے سُن ہو گئے۔ اگلا دن چڑھا تاں اوہ اُدوں ای بیل باںڈنگ کمپنی دے دفتر ول تُر پئے۔ کتے دُپہروں بعد، جج نے کُلدیپ دی دس ہزار ڈالر دی ضمانت تے کیتی۔ ایس دے لئی اوہناں آپنیاں کاراں دی سکیورٹی دتی۔ کمپنی دی فیس واسطے کیش پیسے بھرے۔ سارے دن دی بھج نس دے بعد آخر شام نوں جا کے بیل باںڈنگ ایجنٹ، کُلدیپ دی ضمانت کروا کے اوہنوں جیلِ' چوں باہر لے آیا۔ کُلدیپ دا چہرہ مُرجھا کے بگا پھوس ہویا پیا سی۔ کیہ کُجھ کیویں ہویا، گڈی' چ بہندیاں ہی کُلدیپ نے سارا کُجھ کھول کے سُنا دتا۔

"یار میں تاں کدے سوچیا ای نہیں سی کہ ایہہ انا گھٹیا آدمی ایں۔ میں تاں ایس نوں پرپھیشنل بزنس مین سمجھدا سی۔" رانا حیران ہویا۔

"رانے سچ پُچھدیں تاں کوئی وی نہیں جاندا کہ ایہہ ہے کون۔ کسے نوں وی اسدے اگے پچھے دا کوئی پتہ نہیں؟"

"جو مرضی ہووے، ایس نے آپنے نال بہُت وڈا دھوکھا کیتے۔"

"تُسیں یار ایہناں گل دا کھہڑا چھڈو تے گڈی پاسے لاؤ۔" کُلدیپ نے اوہناں نوں ٹوک دتا۔

"کیویں ایں؟" کُلدیپ دے کھربا بولن تے اوہناں نے پچھے مُڑ کے اوس ول ویکھیا۔ فیر روی نے سجے ہتھ نیڑلے پارک وچ گڈی لا لئی۔

"تُسیں میری گل دا بُرا نہ منو۔ تھونوں پتہ ای اے کہ ایس ویلے میں کنا اپسیٹ آں۔" کُلدیپ نوں رُکھا بولن تے افسوس ہویا۔

"ویکھو تُہاڈی ایس گل وچ کوئی شک نہیں کہ اوہ اک گھٹیا انسان ایں۔ سگوں میرے حساب تاں اوہ اک مہاں بدمعاش آدمی ایں....۔" کُلدیپ نوں پیسے دا گن چُکنا تے مارن دی دھمکی دینا یاد آ گیا۔ پر ایتھے اوہنے اوس گل دا ذکر کرنا مُناسب نہ سمجھیا۔

"پر مینوں ایس گل نال کوئی فرق نہیں پیندا کہ اوہ کیہو جیہا آدمی ایں۔ تُسیں میری اک گل من لؤ۔ تُسی کل نوں ای مینوں انڈیا دی ٹکٹ لے دیو۔ جنی کُو لکھی سی بھگت لئی، ہُن آپدے گھرے جا کے آرام کریئے۔"

"ایہہ کیہ گل بنی؟" روی اوکھ نال کُلدیپ ول جھاکیا۔

"روی گل ایہہ اے کہ....۔" کُلدیپ بولدا بولدا رُک گیا۔ اوہدے اندروں کوئی پیڑ جیہی اُٹھی۔ پل کُو رُک کے اوہ دوبارہ بولن لگیا۔

"گل بھراوا ایہہ اے کہ ایتھے پہُنچدیاں ای مینوں احساس ہو گیا سی بئی میرا امریکہ آؤن دا فیصلہ غلط اے۔ چنگا سی کہ اُدوں ہی مُڑ جاندا۔ پر فیر میں سوچیا کہ اک کوشش کر لینے آں۔ کوشش کیتی دا نتیجہ تُہاڈے ساہمنے ای ایں۔ مینوں میرا

من کہندے کہ ایتھے پکا ہونا کوئی سوکھا کم نہیں۔ جدوں تک میں پکا نہیں ہوندا اُدوں تک میں انڈیا نہیں جا سکدا۔ نہ ہی اُدوں تک میرے جُو آک ایتھے آ سکدے اے۔ جدوں ایس مسلے دے حل ہون دی اُمید ای کوئی نہیں تاں فیر کیوں نہ وقت سر سنبھلیا جاوے۔"

"مطلب؟"

"مطلب ایہہ کہ جو ہوئی نبڑی اوہنوں بھُل جاواں تے جا کے آپنے بچیاں 'چ رہاں۔"

"میں تاں سوچیا سی کہ وکیل دے دفتر جا کے ایس مسلے دا کوئی حل لبھدے آں، پر کُلدیپ تاں ہُنے ایں ڈھیری ڈھاہ بیٹھا۔" کولوں رانا بولیا۔

"نہیں رانا جی، وکیل دے جان دی میرا خیال اے لوڑ ای نہیں۔ تُسیں بس مینوں انڈیا دی ٹکٹ لے دیو۔" کُلدیپ حدوں ودھ نراش سی۔

"چل ٹھیک اے روی، گھر نوں موڑ گڈی۔"

اوتھوں اوہ وکیل دے جان دی بجائے رانے دے اپارٹمنٹ' چ آ گئے۔ کھان پین شروع ہویا تے فیر شروع ہویا دلیل بازی دا سلسلا۔ کُلدیپ نے اکو ضد پھڑی ہوئی سی کہ اوہنے ایتھے نہیں رہنا۔ رانا اتے روی ہر دلیل نال کُلدیپ نوں سمجھا رہے سن۔ اوہناں دا کہنا سی کہ ایوں ہار منا کوئی سیانپ والی گل نہیں۔ ایہہ تاں سگوں بُزدلی ہے۔ آخر ساریاں نے کُلدیپ نوں منا لیا۔ اگلے دن شام دے پنج وجے اوہ امیگریشن دے مشہور وکیل مدن بگا دے دفتر وچ بیٹھے سن۔

"کنا چر ہو گیا آئے نوں؟" بگّے نے آپنی کاروائی شروع کر دیاں پین تے نوٹبک چُک لئی۔

"جی تقریباً ست کُو مہینے۔"

"تیرے پاسپورٹ دی اشو ڈیٹ سال کُو پہلاں دی اے۔ ایس کرکے آپاں اوس توں پہلاں دی تیری امریکہ دی اینٹری دکھا وی نہیں سکدے۔"

"دیکھو ہُن ایس تراں ہووَ....؟" گل وچالے چھڈدا بگا پاسپورٹ پھرولن لگیا۔

"توں سچ امیگریشن والیاں نوں تاں کوئی سٹیٹمنٹ نہیں دتی؟" بگّے نے ہور سوال کیتا۔

"نہیں جی، میں تاں نو انگلش کہہ کے چُپ ای رہیا۔"

"چلو ایہہ تاں چنگا ای ہویا۔"

"اچھا میں پہلاں کیہ کہہ رہیا سی....؟" بگا یاد کرن دی مُدرا' چ گنجا سر پلوسن لگیا۔

"تُسیں کہہ رہے سی کہ ہُن ایس تراں ہووَ....۔" روی ڈردا ڈردا بولیا۔ اُدھر بگا اوس ول کوڑ جھاکیا۔

"امیگریشن نے ایس اُپر جو چارج لائے نے اوہناں مطابق جیکر آپاں کوئی پربندھ نہ کیتا تاں اسدے ڈیپورٹیشن دے آڈر ہو جانگے۔ کیونکہ اسدا نام امیگرشن دے رکارڈ وچ آ چُکیے۔"

"آپاں اسدا پولیٹیکل اسیلم اپلائی کر دنے آں جی۔ سبھ نوں پتے کہ اوتھے سکھاں نوں کھترے؟" روی اچانک بولیا۔

"سکھاں نوں کس توں کھترے؟ ہیں....!؟" بگا روی نوں بھج کے پیا۔

"جیہڑی اوتھے کوئی لہر لُہر چلدی سی، اوہ تاں کدوں دی ختم ہو چکی اے۔ نالے جنّاں نے وی ایس بیس تے پُلٹیکل اسیلم اپلائی کیتا سی اوہ تاں انڈین گورمنٹ توں مُعافی منگ کے پاسپورٹ لئی جاندے نے۔" گل ختم کرکے بگا روی ول کیری نظر جھاکیا۔ روی ڈردا سی کتے فیر نہ جھاڑ جھنب کر دیوے۔

"روی، توں کسے کُڑی نوں جاندیں؟" مُسکڑیئیں ہسدا بگے نے روی ول ویکھیا۔

"جی! کیہ مطلب؟"

"مطلب ایہہ کہ آپاں نوں امریکن سٹیزن کُڑی چاہیدی اے۔ جس نال کُلدیپ سنگھ دا ویاہ ہو سکے۔ تاں ہی ایہہ ایس کیس توں بچ سکدے۔ نالے اسنوں گرین کارڈ ملجو۔ بس ایہی اکو اک راہ اے۔"

اوہ تنو اک دُجے دے مُنہ ول ویکھن لگے۔

"کیوں بئی روی ہُن توں کُجھ بولدا ای نہیں۔" بگا فیر روی ول نوں مکھولیئے انداز 'چ جھاکیا۔

"تُسیں اگے دا پروسیزر دسو جی، ایہہ اسیں آپے کراں گے کوئی انتظام۔" رانے نے گل آپنے ہتھ لے لئی۔

"تُسیں کُلدیپ سنگھ دا ایس طرحاں دا ویاہ کرکے مینوں میرج سرٹیپھکیٹ لیا دیو۔ فیر میں جانا تے میرا کم۔ نالے ڈیڈھ دو مہینیاں 'چ ایس نوں ورک پرمٹ دوا دُوں۔" فیس وغیرہ دا تہہ کرکے تنوں ورجینیاں نوں واپس مُڑ پئے۔ جتھے ایس نلے

دا حل لبھن تے روی اتے رانا حدوں ودھ خوش سن، اوتھے ہی کُلدیپ دا مُنہ اُڈیا ہویا سی۔ اوہ کسے وی قیمت تے ویاہ والا پنگا نہیں لینا چاہوندا سی۔ فیر رات نوں اوہی کُجھ ہویا جو کہ پہلی رات ہویا سی۔ اک پاسے روی اتے رانا سن تے دُوجے پاسے کُلدیپ۔ بہسا بحثی ہوندی رہی۔

"دیکھو بھراوو، مینوں پتے کہ تُسی تاں میرا فائدہ ای سوچدیں اوں۔ پر مینوں لگدے کہ مے کسے چکرویو' چ پھسدا جانا۔ چکرویو وی اجیہا کہ جس' چوں نکلنا کدے وی مُمکن نہیں ہونا۔ مینوں تاں لگدے کہ اجے وی وقت اے کہ میں پچھے انڈیا ای مُڑ جاں۔"

"توں انڈیا ضرور جائیں، پر گرین کارڈ ملن توں پچھوں۔"

"ایؤں گرین کارڈ ملنا کوئی کھیڈ تاں نہیں۔ نالے میں ویاہیا وریا ایس طرحاں ویاہ کردا چنگا لگونگا۔ انڈیا والیاں نوں پتہ لگ گیا تاں فیر کیہ بنُوں؟" کُلدیپ ایس ویاہ دے حق وچ نہیں سی۔

"توں ایہہ ویاہ کوئی شوںک نوں تھوڑا کرنے۔ گرین کارڈ لئی بتھیرے اداں دا ویاہ کردے نے۔ نالے انڈیا والیاں نوں کیویں پتہ لگو۔ گل تاں آپنے تناں دے وچکار ہی رہُو۔ باقی رہی گرین کارڈ دی گل۔ تیرے ساہمنے بگے نے کیہا سی کہ تن مہینیاں' چ ورک پرمٹ ملجو۔ ورک پرمٹ مل گیا تاں فیر گرین کارڈ وی ضرور ملُو۔" روی نے دلیل دتی۔

"توں کُلدیپ دُور نہ جاہ۔ تیرے ساہمنے میں بیٹھاں۔ میں وی ایس طرحاں ہی گرین کارڈ لیا سی۔" رانے نے آپنے حوالے نال سمجھایا۔

"پر یار....؟"

"پر پور کُجھ نہیں۔ مرد بن مرد۔ ایؤں میدان چھڈ کے نہ بھج۔"

"چلو جیویں تُسیں کہنے اوں، ٹھیک اے پھر۔ ویکھی جاؤ جو قسمت نوں منظور۔" ان منے من نال کُلدیپ نے ہاں کہہ دتی۔

"ایہہ تاں ہوئی نہ گل۔" تناں نے پیگ ٹکرائے۔

پھر اوہ اگے دیاں سکیماں بناؤن لگے۔

12

رمی نوں ورجینیاں دے نووا کالج (ناردرن ورجینیاں کمیونٹی کالج) وچ داخلہ مل گیا سی۔ اوہنے گھر دے نیڑلا' اینا ڈیل کیمپس 'چُنیاں۔ اوہدے گھروں ایہہ صرف بیہ کُومنٹ دا رستہ سی۔ سوموار نوں کالج کُھلھ گیا تاں رمی کالج جان لگی۔ پہلے کُجھ دناں وچ ہی اوس دی نیڑتا نال پڑدی شالوندر عُرف شیلی نال ہو گئی۔ شیلی دا پریوار پھیار پھیکس' چ رہندا سی۔ آوَن والے ایتوار نوں شیلی اتے رمی نے گُردوارے جان دا پروگرام بنایا ہویا سی۔ اوس دن سویرے ہی رمی شیلی دے گھر پہُنچ گئی۔ اگوں اوہ ون ٹونٹی تھری جانی کہ آکس روڈ والے گُردوارے نوں چل پایاں۔ اوتھے پہُنچ کے رمی نے پارکنگ لاٹ' چ گڈی پارک کر دتی۔

"شیلی گُرودوارہ تاں بہُت سوہنی جگہ تے بنییں پر ایتھے زیادہ لوک نہیں دسدے۔"

"کیوں؟ تُہاڈے اوتھے کیلیفورنیاں ایس نالوں زیادہ ہوندے سن؟"

"ہاں ساڈے نیڑے جیہڑا مینڈٹا والا گُرودوارہ پیندا سی، اوتھے تاں ایس نالوں کئی گُناں زیادہ اکٹھ ہوندا سی۔"

"میرا خیال اے رمی کہ اُدھر آپنے لوک زیادہ رہندے نے۔"

"ہاں ایہہ تاں ہے۔"

"مینوں لگدے کہ ارداس ہوئی جاندی اے۔" گڈی' چوں نکلن سار دونوں اُپر نوں بھجیاں۔ ارداس اُپرنت دیگ ورتائی گئی۔ اوس توں بعد ہیٹھلے لیول تے لنگر

ورتنا شروع ہویا۔ رمی اتے شیلی نے پہلیاں ' چ ہی لنگر چھک لیا۔ فیر شیلی گڈی لین چلی گئی۔ رمی اک پاسے بینچ تے بیٹھ کے سینڈل پاؤن لگی۔

"ست سری اکال جی۔"

رمی دے کناں ' چ ایہہ بول پئے تاں اوہنے سینڈل پاؤنے چھڈ کے ہیٹھاں نوں ڈھلک آئی چُنی نوں پچھانہہ نوں سُٹیا تے اُتانہہ نوں جھاکی۔

"اوہ !ہاں جی ست سری اکال۔" رمی کھڑی ہو گئی۔

"کیویں مینوں پچھانیاں؟"

"ہاں جی، بالکُل پچھانیاں۔ آپاں اوس دن پارٹی ' چ ملے سی۔"

"ملے تاں پارٹی ' چ ہی سی، پر میں اوتھے ویٹر سی۔"

"ہاں جی مینوں پتہ اے۔"

"تُسی تاں گریٹ پھالس نہیں رہندے؟" کُلدیپ نوں کُجھ یاد آیا۔

"رہندے تاں اوتھے ای آں، پر کیویں؟"

"میں کیہا، تُہانوں تاں میریلینڈ والا گُرودوارہ نہیں نیڑے پیندا؟"

"کیوں اسیں ایتھے نہیں آ سکدے؟"

"نہیں جی میرا اوہ مطلب نہیں۔" ایس گل تے دونوں ہس پئے۔

"اچھا تُہاڈا ریسٹورنٹ وی تاں ایتھوں کافی دُور پیندے؟" رمی دے من ' چ شرارت سُجھی۔

"ہاں جی ہے تاں دُور ای پر کیہ میں ایتھے نہیں آ سکدا؟"

"نہیں میرا اوہ مطلب نہیں سی۔" اک وار دونو فیر کھڑ کھڑا کے ہسے۔

"نالے ہُن میں اوس ریسٹورنٹ توں جاب چھڈ دتی اے۔"

"اچھا!س

"دراصل اوس جاب نے مینوں چھڈ دتا۔"

"اوہ کیوں؟" رمی سُوآلیا نزراں نال اوس ول جھاکی۔

"چلو چھڈو پرانہہ ایس گل نوں۔ ویسے ہُن وی میں کسے ریسٹورنٹ تے ای کم کرداں۔"

"کیہڑے تے؟"

"ایہہ اک اٹالین ریسٹورنٹ اے، ایناڈیل کمیونٹی کالج دے ساہمنے۔"

"اچھا تُسیں اوس ریسٹورنٹ تے کم کردے اوں؟"

"ہاں جی۔ پر تُسیں اینے اُتشاہت کیوں ہو گئے؟"

"کیونکہ میں اوس کالج 'چ پڑدی آں۔"

"واہ جی واہ ایہہ تاں کمال ہو گئی۔ اسدا مطلب آپنی ملاقات فیروی ہو سکدی اے؟"

"بالکُل ہو سکدی اے۔"

اینے نوں شیلی نے گڈی لیا کے برابر لا دتی تے شیشہ نیواں کردیاں رمی نوں آواز ماری۔ رمی کُلدیپ نوں بائے کہندی شیلی نال گڈی وچ جا بیٹھی۔

"رمی آپدی گڈی آپ ای چلا۔ میتھوں دُوسرے دی گڈی نہیں چلدی۔" دوناں نے سیٹاں بدلیاں۔ رمی نے اعلن دوآلے ویکھدیاں آکس روڈ تے سجا مار لیا۔

"ہُن مینوں ڈریکشناں دیئی چلیں۔"

"ڈریکشناں دی تاں کوئی گل نہیں۔ پر گھر نوں مڑن توں پہلاں آپاں سپرنگ فیلڈ مال چلنے۔ اگلی لائیٹ توں لیفٹ مار کے اوس توں بعد سپرنگ فیلڈ پھریکونیاں پارکوے تے رائیٹ ٹرن مار لئیں۔ نالے سیٹ بیلٹ لا لے۔ ایہہ تیری کیلیفورنیاں نہیں۔ایتھے ٹریفک پُولیس بہُت سخت اے۔"

"اوہ گاڈ میں تاں بھُل ای جانی آں۔" رمی نے چھیتی دینے سیٹ بیلٹ لا لئی۔

"بھُلنا چھڈ تے آپنیاں آدتاں بدل۔"

"ٹھیک اے بابا، ہُن مینوں رستہ دس۔" رمی نے پارکوے لے لیا سی۔

"نک دی سیدھ تُری چل۔ پر گڈی تھوڑی جیہا ہولی چلا۔" دونوں گل کردیاں بیہ کُومنٹاں 'چ مال دے کول پہُنچ گایاں۔

"ایتھوں لیفٹ ٹرن مار کے گڈی مال ول لے چل۔ اگے مال دی پارکنگ اے۔" شیلی دے کہن تے رمی نے ٹرن مار کے گڈی جیسی پینی دے ساہمنے، پارکنگ لاٹ وچ جا لائی۔ گڈی پارک کرکے اوہ مال دے اندر نوں تُر پایاں۔ ساہمنیوں آرہیاکالا رمی ول ویکھدا تھاں تے ہی پیر گڈ کے کھڑ گیا۔

"اوہ گاڈ !وٹ اے بیوٹی فُل گرل....۔" کالے نے کول دی لنگھدی رمی ول رال سُٹی۔

"یو واں‌ٹ اے گُڈٹائیم بیبی؟" کالا رمی دے ہور نیڑے ہو گیا۔

"نو تھنکس۔" رمی نے مساں کھہڑا چھُڈایا تے بھج کے اگانہہ نکل گئی۔

"ڈیول کیویں بھُکھیاں وانگوں جھاکدے۔" رمی نے بھواں سکوڑیاں۔

"اگ تاں آپ لاؤندی پھردی این۔ اوہدے کیہ سارے اے۔" شیلی نے مخول کیتا۔

"میری جان اج تاں بھجا بھجا کرائی پئی اے۔" شیلی نے کھڑو کے، رمی دے موڈھیاں اُپر ہتھ رکھدی نے اوہدے مُنہ ول ویکھیا۔ رمی نے لاڈ ' چ اوہدے ہتھ پرانہہ جھٹک دتے۔ اگے اُڈیل سٹور دا نقشہ ویکھدیاں اوہ دُوسری منزل نوں ہو ٹُریاں۔ شیلی نے اُتھو کُجھ سامان خریدیا تے فیر دونوں ہیٹھاں آں گایاں۔

"ہُن پھر؟...س شیلی نے رمی دا موڈھا تھپکیا۔

"کُجھ کھا پی نہ لئیے۔" رمی نے ساہمنے فوڈ مارکٹ ول ویکھیا۔

"چل آجا پھر۔" اوتھوں اوہ دونو فوڈ مارکٹ اندر چلیاں گایاں۔ ادھے پونے گھنٹے بعد اوتھوں اوہ باہر نکلیاں۔

"مُڑییئے ہُن فیر گھر نوں؟" نیپکن نال ہتھ صاف کردیاں رمی نے شیلی نوں پُچھیا۔

"ہاں میرا خیال اے مُڑ ای چلیئے۔ کتے کوئی کالا تینوں چُک کے ای نہ لیجے۔"

"کیوں تینوں نہ لجاوَ؟" رمی نے لاڈ ' چ شیلی دے پولی جیہی مُکی ماری۔

"سانوں کون پُچھدے دڑے دے مال نوں۔" شیلی نے موڈھے ہچکوڑے۔

"نی توں کم کر۔ میں جاندی آں سبھ۔"

اک دُوجی نوں مخول کردیاں اوہ واپس مُڑ پایاں تے شیلی دے گھر پہنچ گایاں۔ رمی باہروں ہی مُڑنا چاہوندی سی، پر شیلی دی ممی اوہنوں اندر لے گئی۔ اوہ چاہ وغیرہ بناوَن لگی۔ رمی اتے شیلی لونگ روم ' چ بہہ کے گل کرن لگیاں۔

"سچ توں گُرداس مان دا شوِ ویکھن نہیں جانا؟" گل کردیاں اچانک شیلی نوں شوِ دا خیال آیا۔

"کتھے اے گُرداس مان دا شوِ؟"

"جورج میسن یونیورسٹی دے پیٹریٹ سینٹر وچ۔ اسے سیٹرڈے نوں اے۔"

"مینوں تاں ایس شوِ دا پتہ ای تیتھوں لگیے۔ ویسے توں جانے؟"

"ہاں، اسیں تاں سارے پریوار نے ای جانے۔"

"چل میں سوچونگی۔"

"توں سوچدی رہیں۔ میں تاں تیری ٹکٹ لے لینی ایں۔"

"چل ٹھیک اے پھر۔ چلدی رہُوں میں وی۔" جکو تکی جیہی کردی رمی نے ہاں کر دتی۔

رمی شیلی دے گھروں واہوا ہنیرے ہوئے ترُی۔ اوہ گھر پہُنچی تاں ہیٹھوں بیسمنٹ والے حالٗ چوں میوزک دا رولا سُنائی دتا۔ اوہ سمجھ گئی کہ انکل راج گل دے گھر فیر کوئی پارٹی چل رہی اے۔ ویسے کوئی ویک اینڈ ہی اجیہا ہوندا سی جدوں کہ اوتھے کوئی پارٹی نہ ہوندی۔ رمی اجیہیاں پارٹیاں توں دُور بھجدی سی۔ اوہنوں ایہہ امیراں دے شوشے لگدے سن۔ اج وی اوہنے ہولی دینے آپنا بیڈ روم کھولیا تے اندر وڑ کے دروازہ بند کر لیا۔

اگلے دن رمی کالج تاں پہُنچ گئی پر اوہدا من اُکھڑیا ہویا سی۔ راتیں اوہدے سُپنیاں وچ سُکھ چین ترُیا پھردا رہیا۔ کالج وچ اوہ اُداس گھمدی پھردی سی۔ اوہ وار وار سوچ رہی سی کہ سُکھ چین نوں اوہ لبھے تاں کتھے لبھے۔ اک خیال اوہنوں ایہہ

وی آیا کہ ہر اکٹھ والی تھاں تے جایا کرے، ہو سکدے کہ سُکھ چین اوہنوں کسے اجیہی جگاٍ تے ہی مل جاوے۔ اوہنے پہلیاں دو کلاساں اوکھے سوکھے لائیاں۔ فیر اوہ لائبریری چلی گئی۔ پر وقت گُزرن و چ ہی نہیں سی آ رہیا۔ ایدھر اُدھر گیڑے کڈھدی اوہ ایویں ای گیٹ ول آ نکلی۔ اگے سڑک دے دُوجے پاسے اٹالین ریسٹورنٹ دا سائین ویکھ کے، سڑک پار کردیاں اوہ ریسٹورنٹ و چ جا بیٹھی۔

"میڈم دھرتی گول اے تے اک وار ملے ہوئے دوبارہ مل ای جاندے نے۔" کوئی پچھوں دی آ کے بولیا تاں رمی نے سر بھنوایا۔ ساہمنے ویٹر دی وردی پائی کُلدیپ کھڑا سی۔

"اوہ !تُسیں؟"

"میڈم خادم ایتھے ویٹر اے۔"

"اوہ ہاں !تُسیں اوس دن دسیا سی۔"

"دسو کیہ آڈر اے تُہاڈا؟"

"اک کافی لیا دیو۔"

پنج منٹ بعد کُلدیپ نے کوفی لیا کے میز تے رکھ دتی۔

"مینوں پتہ سی کہ ساڈیاں دُوآواں کدے نہ کدے تُہانوں ایتھے کھچ ای لیاؤن گیاں۔"

"جی....؟" رمی نے دھیان نال کُلدیپ ول ویکھیا۔

"ہور کیہ اے جی۔ میں تاں روز رب آگے ارداس کردا سی کہ اوہ تُہاڈے اندر ایتھے آؤن دا خیال پیدا کرے تے تُسیں ایتھے آ کے سانوں سیوا دا موقع دیو۔"

"تُسیں ایویں مینوں پھوک نہ چھکاؤ۔" رمی جھیپ گئی۔

"اسے بہانے میڈم پل دو پل خوش ہو لایدے۔"

"تُسیں کوئی ہور جاب وی کردے اوں؟" رمی نے سُبھاوک بُجھیا۔

"اس دے ہوندیاں ہور دی کیہ لوڑ اے۔"

"کدوں کُودے رہنے اوں امریکہ 'چ؟"

"لؤ میڈم جی تُسیں تاں ہور ای گل 'چ پے گئے۔"

"میرا نام میڈم نہیں تے نہ ہی رمی جی اے۔ میں رمی آں۔"

"میرا نہیں وی صرف کُلدیپ ای اے۔"

"اوکے اوکے، اگے توں میں تینوں کُلدیپ کہہ کے ای بُلاؤں؟"

"ٹھیک اے پھر، میں وی تینوں صرف رمی ہی کیہا کروں۔"

"ہاں ایہہ تاں ہوئی نہ گل۔" رمی آپس وچ کھُلن تے خوش ہو گئی۔

"مینوں وی ایہہ ٹھیک لگدا اے۔"

"اچھا کُلدیپ.....۔" رمی نے گھڑی ویکھی۔

"سوری تیری گل وچکار رہ گئی۔ پر میری کلاس دا ٹائم ہو گیا۔ باقی گل کدے پھیر کراں گے۔" رمی اُٹھ کے تُر پئی۔ کُلدیپ تُری جاندی رمی نوں اُدوں تک ویکھدا رہیا جدوں تک کہ اوہ سڑک پار کرکے کالج کیمپس وچ داخل ہوندی موڑ نہیں مُڑ گئی۔

اوس دن پیٹریٹ سینٹر دے ساہمنے اکٹھ ہی اکٹھ سی۔ لگدا سی جیویں دوواں پاسیاں دا پنجاب اُمڑ پیا ہووے۔ پنجابناں پھُلاں وانگوں کھڑیاں ہر پاسے گھم رہیاں سن۔ سیئو رنگیاں اپھگاناں تتلیاں بنیاں پھردیاں سن۔ گُرداس مان دے ڈ پھلی والے پوسٹر حال دے باہر لگے ہوئے سن۔ پُورا شوِ سولڈ آوٹ سی۔ شیلی نے رمی نوں اوس دی ٹکٹ پہلاں ہی پھڑا دتی سی۔ شیلی دا پریوار سندیہاں ہی آ گیا سی۔ رمی پچھے کدھرے ٹریفک وچ پھسی ہوئی سی۔ فیر اوہنوں نیڑے پارک نہ ملی۔ دُور گڈی پارک کرکے اوہ بھجی بھجی آئی۔ اگانہہ اوہنوں ایہہ پتہ نہ لگے کہ کیہڑے گیٹ اندر جاوے۔ اوہ وچکار جہے کندھ تے لگی لسٹ ویکھ رہی سی کہ اوہدے کناں 'چ آواز پئی۔

"مے آئی ہیلپ یو رمندیپ؟"

"جیس پلیز....۔" رمی نے مُڑ کے ویکھیا۔ اوہدے پچھے کُلدیپ کھڑا سی۔

"اوہ !کُلدیپ توں؟"

"میڈم دھرتی گول اے تے....۔"

"کُلدیپ میری مدد کر پلیز؟" رمی نے اوس دی گل انسُنی کردیاں ٹکٹ ول ویکھیا۔

"دسو کیہ حکم ایں؟"

"مینوں پتہ نہیں لگ رہیا کہ کیہڑے گیٹ اندر جاواں، توں ذرا لسٹ ول ویکھ۔"

"کسے پاسے دی وگجو دھرتی گول....۔"

"ہاں ہاں مینوں پتے کہ دھرتی گول اے پر ایس ویلے میں لیٹ ہو رہی ہاں۔"

"رمی تیرے اپنے ہاڑے کڈھن تے تاں رب نوں وی دھرتی تے آؤنا پؤ، میں تاں فیر وی.....۔" اگانہہ کُلدیپ بولنو رُک گیا، کیونکہ رمی اوس ول تاڑویاں نزراں نال ویکھ رہی سی۔

"مُعاف کرنا، اندر گُرداس مان نے وی سوہنیاں کُڑیاں دی ایوُں ایں تعریف کرنی ایں۔" فیر کُلدیپ نے رمی دے ہتھوں ٹکٹ پھڑ لئی تے اک تھاں کھڑ کے اوہنے گیٹ ول ویکھیا۔

"گیٹ تاں تیرا ایہی اے پر اک بینتی اے؟"

"دس؟"

"اوہ ساہمنے لکھیا ہویا ہے کہ آپنا غصہ باہر چھڈ کے آؤ جی۔"

"کُلدیپ میں غُصے نہیں، میں تاں لیٹ ہو رہی آں۔"

"غُصے نہیں تاں میرے نال اک ڈرنک پی۔"

"پر اندر پروگرام...۔"

"پروگرام شروع ہون' چ اجے کُجھ منٹ رہندے اے۔" فیر کُلدیپ نے پاسے توں دو ساپھٹ ڈرنکا لایاں تے اوہ پاسے کھڑ کے پین لگے۔ نال ہی اوہ چھوٹیاں چھوٹیاں گل کر رہے سن۔ ڈرنک ختم کر کے کُلدیپ رمی نوں اوس دی سیٹ تے بٹھا آیا۔ حال پُورا بھریا ہویا سی۔ لوک ایدھر اُدھر گیلریاں وچ تے نکراں' چ کھڑے گل مار رہے سن۔ ساہمنے سٹیج تے اجے پُورا چانن نہیں سی ہویا۔ مدھم جیہی

روشنی وچ بیٹھے ساجندے آپنے ساجاں دیاں ٹوٹیاں مروڑ رہے سن۔ فیر گُرداس مان سٹیج تے آیا تاں لوکاں نے تاڑیاں مار کے اوہدا سُوآگت کیتا۔ اوہنے وی چھاتی تے ہتھ رکھدیاں، جھک کے لوکاں دا دھنواد کیتا۔

"اللہ ہُو دا آوازا آوے، کُلی نی فقیر دی وچوں۔" ایہہ بول گاؤندیاں گُرداس مان نے پروگرام دی شُروآت کیتی۔ اوہنے پہلا گیت گایا، دُوسرا گایا تے فیر تیسرا۔ اوس توں بعد تاں چل سو چل۔ اوہ جدوں ہی کوئی دردیلا گیت گاؤندا تاں رمی دیاں اکھاں بھر آؤندیاں سن۔ اجیہے ہی کسے گیت دے بول رمی دے کنیں پئے۔

"ڈھونڈھن خاطر سجنا نوں کئی بھیس وٹاؤنے پیندے نے۔
کتے الکھ جگاؤنی پیندی اے، کتے کن پڑواؤنے پیندے نے۔
سسی نوں پُنوں مل جاندا، پر ملنا اینا سوکھا نہیں۔
ایہہ مکھنی ورگے ماس کُڑے، دھُپے سڑواؤنے پیندے نے۔
رب پاؤنا تاں سوکھا اے، مانا اک رب دے عاشق لئی۔
پر وچھڑیا یار مناون لئی....۔"

اگانہہ رمی توں سُن نہ ہویا تے اوہنے نے تڑپ کے ہتھاں ’چ مُنہ چھُپا لیا۔

’کتھوں لبھاں سُکھ چین تینوں میں اڈی وڈی دُنیاں وچ۔ ’رمی سُکھ چین دے کھیالاں ’چ گُوآچی ہوئی سی۔ پروگرام ختم ہو گیا۔ لوکاں دے اکٹھ ’چ گُوآچی اوہ وی باہر آ گئی۔ مین گیٹ دے اک پاسے کھڑِ کے اوہ جاندے لوکاں نوں ویکھدی

رہی۔ جدوں سبھ لوک چلے گئے تاں رمی ہولی ہولی تُردی گڈی کول پہُنچی تے گھر نوں مُڑ پئی۔

'ایہہ اُپروں خوش دسدی اے پر اسدے اندر کوئی تڑپ اے۔' حال دے اک پاسے کھڑا کُلدیپ وی اوسے نوں ویکھ رہیا سی۔

سوموار نوں رمی اتے شیلی دی پہلی کلاس وکھو وکھ سی۔ دُوجی کلاس وچ اوہ نیڑے بیٹھیاں تاں شیلی توں رمی دا اُتریا چہرہ لُکیا نہ رہیا۔ اوہ وار وار رمی دے اُداسے چہرے ول ویکھ رہی سی۔ لکچر ختم ہوندیاں ہی رمی باہر نکل تُری۔

"رمی کدھر جا رہی ایں؟" شیلی نے پچھوں آواز ماری۔

"لائبریری۔"

"کوئی خاص کم؟"

"نہیں بس ایویں ایں.....۔"

"رمی آ ریسٹورنٹ چلدے آں۔" شیلی نے اوہدا ہتھ پھڑ کے نال تور لیا۔ جکو تکی جیہی کردی رمی اوہدے نال تُر پئی۔ اندر کھڑے کُلدیپ نے اوہناں نوں آؤندیاں ویکھ لیا سی۔ پر رمی دے نال کوئی ہور کُڑی ہون کرکے اوہ پچھے ہی رُک گیا۔اوہنے دُوسرے مُنڈے نوں آرڈر لین بھیجیا۔ شیلی نے کوفی منگوا لئی۔

"رمی تینوں اک گل پُچھاں؟" شیلی نے گل شروع کیتی۔

بناں کُجھ بولیاں رمی نے پلکاں چُک کے شیلی ول ویکھیا۔

"تینوں آپنی سمجھ کے ای پُچھ رہی آں۔"

"پُچھ.....۔"

"توں اج انی اُداس کیوں ایں؟"

"نہیں تاں۔" رمی نے زبری مُسکراوَن دی کوشش کیتی۔

"میں تینوں چنگی طرحاں جاندی آں۔ توں میتھوں کُجھ نہیں لکو سکدی۔ تیرا چہرہ سبھ کُجھ دس رہے۔"

رمی کُجھ نہ بولی۔اوہنے نیویں پا لئی۔

"میں شوِ والی رات وی ویکھیا سی۔ اُدوں توں وچ وچ رو رہی سی۔"

"شیلی آئی ہیو لوسٹ سمباڈی۔ میں اوسے نوں بھال رہی آں۔" رمی کمبدی آواز 'چ بولی۔

"آ اُدھر پھیملی کیبن 'چ بیٹھدے آں۔" شیلی اوہنوں اُٹھا کے پھیملی کیبن وچ لے گئی۔ اندروں اوہنے دروازہ بند کر لیا۔

"لے ہُن دس پُوری گل۔" شیلی نے رمی نوں آپنے موڈھے نال لا کے گُھٹ لیا۔

"شیلی آئی ایم ویری انلکی۔ایتھے کوئی نہیں جس نال میں دل دا درد ساں جھا کر سکاں۔" رمی دے ہنجو بہہ ٹُرے۔

"میں تیری سبھ کُجھ آں۔ توں مینوں آپنی مُشکل کُھلھ کے دس۔"

پھر رمی آپنی دُکھ بھری داستان سُناوَن لگی۔ پہلاں گھر دیاں دوارا دھوکھا، فیر سہُریاں دوارا ٹارچر۔ اوس توں بعد کورٹاں، جھگڑے آد۔ سُکھ چین دا پتہ لگنا کہ ہالاتاں دا ستایا کھورے اوہ کدھر نوں گیا۔ رمی نے سبھ کُجھ شیلی نوں سُنا دتا۔

"تینوں کسے توں اوہدے پتے ٹکانے دا پتہ نہیں لگیا؟"

"کُجھ زیادہ نہیں۔ بس چلواں جیہا ای پتہ چلیے کہ اوہ کنیڈا دے ٹرنٹو شہر 'چ رہندے۔"

"رمی توں واقعیہ ای بد قسمت ایں۔ پر پہلاں توں اکلی سی۔ ہُن آپاں دونوں جنیاں رل کے اوہنوں لبھاں گیاں۔" شیلی نے رمی نوں ہوں سلا دتا۔ دل دا غُبار کڈھ کے رمی دا دل ہولا ہو گیا۔ شیلی دیاں گل سُن کے اوہنوں ہوں سلا وی ہو گیا کہ شاید سُکھ چین کدھرے مل جاوے۔

"آپاں ایؤں کردیاں۔ کُوآٹر ختم ہون والا ہے۔ چھٹیاں و چ آپاں کنیڈا چلاں گیاں۔ اوتھے میری ماسی رہندی اے۔ اوس دی مدد نال آپاں سُکھ چین نوں لبھاں گیاں۔"

"ٹھیک اے۔ کُوآٹر ختم ہون توں بعد جان دا پکا رہیا؟" شیلی نے پک کیتا۔

"ہاں ٹھیک اے۔" فیر اوہ ریسٹورنٹ وچوں اُٹھ گایاں۔ سمر کُوآٹر توں بعد ہون والیاں چھٹیاں 'چ کنیڈا جان دا پروگرام بنا کے رمی گھر نوں چلی گئی۔

13

رانے نے پُرانی ڈائری' چوں سُریش نیپالی دا نمبر لبھ کے اوہنوں فون ملایا۔ دو گھنٹیاں بعد اُدھر کسے نے فون چُک کے ہیلو کہی۔

"کیویں پچھانیا مینوں؟"

"ارے رانا جی آپ کو ہم کیسے بھول سکتے ہیں۔"

"ایک ساتھ، ایک ہی ریسٹورنٹ میں برتن جو صاف کرتے رہے ہیں۔" رانے نے مخول کیتا۔

"وہ بات نہیں۔ میں تو' دُوسری 'بات کر رہا ہوں۔ آپنے جو میرے لیئے کیا....۔"

" مینے کیا کیا؟"

"کیلی جیسی لڑکی آپ نے ہی ڈُھونڈ کر دی تھی۔ رانا جی وُہ بہُت اچھی ہے۔ آپ کا اور اوس کا ہم دینا نہیں دے سکتے۔"

"اوہ گل چھڈ توں، پہلاں ایہہ دس کہ گرین کارڈ دا کیہ بنیاں؟"

"جی اب تو بس آنے والا ای اے۔"

"اچھا ہُن میری گل دھیان نال سُن۔" رانا اصلی گل تے آ گیا۔

"جی؟"

"تیری ایس کیلی کول اک گوری آؤندی ہوندی سی' پولا 'موٹی جہی۔ اوہدا کیہ حال اے؟"

"وہ تو ابھی بھی آتی رہتی ہے۔ کیلی کو ہمیشہ بولتی ہے کہ میری بھی کہیں لاٹری لگوادے۔"

"چنگا کل نوں بُلا لے اوہنوں آپنے اپارٹمنٹ' چ۔ میں دو کُووجے آؤں گا۔"

اگلے دن رانا دتے ٹائم تے سُریش نیپالی دے اپارٹمنٹ' چ پہنچ گیا۔ پہلاں اوہنے سُریش نوں ساری گل دس دتی سی۔ سُریش نے اوہی گل اگے کیلی نوں سمجھا دتی۔ کیلی نے ہی اگانہہ پولا نال گل کرنی سی۔ پولا آئی تاں رانا حیران ہویا۔ اوہ پہلاں نالوں وی موٹی ہو چکی سی۔ دُوسری منزل دیاں پوڑیاں چڑھدی دا اوہدا ساہ پُھل گیا۔ دروازے وچوں اوہ مساں ہی اندر لنگھی۔ جس سوفے تے اوہ بیٹھی، اوہ لیچ کے ہیٹھاں جا لگیا۔ اک دُوجے نال جان پچھان کرواؤن توں بعد کیلی اتے پولا اک پاسے بیڈ روم و چ جا بیٹھیاں۔ ادھا کُو گھنٹہ اوہناں گل کیتیاں، فیر اوہ واپس رانے ہوراں کول آ گایاں۔ کیلی نے گل شروع کیتی،" میں پولا نال گل کر لئی اے۔ جو وی گل ہوئیاں نے میں تُہانوں ایس دے ساہمنے ای دس دنی آں۔"

"ٹھیک اے۔" رانے نے حامی بھری۔

"پہلی گل تاں ایہہ اے کہ پولا کُڈیپ نال میرج کرن نوں تیار اے۔"

کُلدیپ دا پُورا نام نہ کیلی توں بولیا جاندا سی تے نہ ہی پولا توں۔ اوہ اوہنوں کُڈیپ ہی کہہ سکدیاں سن۔

"کیوں پولا ٹھیک اے؟" رانے نے پولا نوں پُچھیا تاں اوہنے سہمتی' چ سر ہلایا۔

"کُل ایہہ چھ ہزار ڈالر لُوگی۔ دو ہزار پہلاں، دو کیس اپروو ہوئے توں۔ دو ہزار گرین کارڈ ملن پچھوں۔"

"پولا ڈیوک سٹریٹ اُپر پیندے وُڈلینڈ اپارٹمنٹس وچ رہندی اے۔"

'چلو ایہہ وی ٹھیک اے۔ کُلدیپ نوں اوتھوں آپنے ریسٹورنٹ والے کم تے جان دی سوکھ رہُو۔ کیونکہ اوہدا ریسٹورنٹ وی تاں ڈیوک سٹریٹ تے ہی پیندا اے۔ 'رانے نے من 'چ سوچیا۔

"اسدا اپارٹمنٹ دو بیڈ روم ایں۔ ایہہ کہندی اے کہ اک بیڈ روم ایہہ کُڈیپ نوں دے دُوگی۔ اوہنوں ادھا کرایہ دینا پوُ۔ بجلی پانی آد دے خرچے وچے انکلوڈڈ نے۔ اک گل ایس نے ہور کہنی ایں۔"

"اوہ کی؟"

"اوہ ایہہ اے کہ ویک اینڈ تے اسدا بُوآئے فرینڈ تے اسدے اک دو دوست ملن آؤندے نے۔ اوہناں دا کُڈیپ نال کوئی واسطہ نہیں ہووَگا۔"

"ٹھیک اے۔" رانا سمجھ گیا کہ ویک اینڈ تے پولا دے گھرے محفلاں لگدیاں ہونگیاں۔

"باقی رہی جُوآئنٹ اکاؤن‌ٹ وغیرہ دی گل، اوہ پولا سبھ کُجھ کر دُوگی۔"

"کیوں پولا، تینوں ایہہ سبھ گل منجور نے؟"

"ہاں میں ایہناں نال سہمت آں۔" پولا نے حامی بھر دتی تاں رانے نے جیب 'چوں دو ہزار ڈالر کڈھ کے اوہدے حوالے کر دتا۔

اگلے دن سُریش نے کُلدیپ نوں رانے دے اپارٹمنٹ' چوں نال لیا تے کورٹ پہُنچ گیا۔ اودھروں کیلی پولا نوں لے آئی سی۔ اوہناں دی واری آؤن تے پولا اتے کُلدیپ رجسٹرار دے پیش ہوئے۔ سُریش اتے کیلی اوہناں دے گواہ سن۔ رجسٹرار نے دساں منٹاں وچ پولا اتے کُلدیپ دی میرج دا کم نبیڑ دتا۔ میرج سرٹیپھیکیٹ لے کے اوہ واپس مُڑ آئے۔ سُریش اتے کیلی کم نبیڑ کے آپدے گھر چلے گئے۔ شام نوں رانا، روی تے کُلدیپ ہوریں پولا نوں نال لے کے وکیل مدن بگا دے دفتر پہُنچ گئے۔

"ہاں بئی، ہو گیا کم؟" اوہناں نال گوری زنانی نوں ویکھ کے بگا سمجھ گیا کہ ایہناں نے کُلدیپ دی میرج والا کم کر لیا ہے۔

"ہاں جی ہو گیا۔"

"اچھا بیٹھو پھر۔" بگے نے کُلدیپ دی فائیل کڈھ لئی۔

اُستوں بعد اوہنے جتھے کتے ضرورت سی اوتھے کُلدیپ اتے پولا دے دستخط کروا کے فائیل پاسے رکھ دتی۔

"اچھا ہُن اکٹھے رہن تے جوآئنٹ اکاؤنٹ وغیرہ دیاں پھارمیلٹیاں بارے ایہناں نوں میں سمجھاواں کہ ایہہ کم توں کر لایں گا؟" بگا رانے نوں سنبودھت ہویا۔

"اوہدا تُسیں فکر نہ کرو۔ اوہ تاں میں آپے کر لُوں۔ میری اکو ای بینتی اے کہ جے تُسیں کُلدیپ نوں ورک پرمٹ ذرا جلدی دوا دیوں تاں....۔"

"ایہہ ہوجو گا، کُجھ ہور ہے تاں دسو؟"

"بس جی مہربانی۔"

وکیل دا کم نبیڑن توں بعد اوہ ہیٹھاں اُترے تے واپس ورجینیاں نوں چل پئے۔ پہلاں اوہ پولا نوں اُتارن اوہدے اپارٹمنٹ گئے تاں پولا نے اوہناں نوں روک لیا۔

"ہُن تُسیں آئے ہو تاں اپارٹمنٹ ویکھ لؤ۔ کُڈیپ وی آپنا بیڈ روم ٹھیک کر لُوگا۔"

"گل تاں اسدی ٹھیک اے۔" گڈی پاسے لا کے اوہ پولا دے نال اوہدے اپارٹمنٹ نوں تُر پئے۔ اوہدا اپارٹمنٹ تیسری منزل اُپر سی۔ اُپر پہُنچ کے پولا نے جیوں ہی دروازہ کھولیا تاں اوہناں نوں ہور ای طرحاں دی باسی جیہی ہواڑ آئی۔ اگانہہ لنگھ کے اوہ گھسے پٹے جہے سوپھیاں تے بیٹھ گئے۔ پولا اتے رانا گل کرن لگے تاں چھوٹا جیہا بلونگڑا تے کتورا کُلدیپ دے پیر چٹن لگے۔

"سانبھ بئی آپنے جُو آک۔" روی نے مخول کیتا۔

کُلدیپ نے اوہناں نوں دھک کے پرانہہ کیتا تے روی ول اکھاں کڈھیاں۔

"کُڈیپ کم آن، لیٹ می شو یو، یوار بیڈ روم۔" پولا نے کُلدیپ نوں آواز ماری تاں اوہ اُٹھ کے اندر نوں تُر گیا۔ اندر ہیٹھاں پئی میٹرس اُپر تن نیانے، اک گورا، اک کالا اتے اک لال جیہا سُتے ہوئے سن۔ پولا اوہناں نوں چُک کے دُوسرے بیڈ روم وچ لے گئی تے کُلدیپ نے آپنا بیڈ روم ٹھیک ٹھاک کر دتا۔ ہُن کُلدیپ جدوں مرضی آپنا سامان لیا کے ایتھے رہنا شروع کر سکدا سی۔ اوس توں بعد اوہ ہیٹھاں اُتردے رانے دے اپارٹمنٹ نوں چل پئے۔

"ہور تاں یار گل دیاں گل پر مینوں اک گل دی سمجھ نہیں آئی۔" رستے 'چ کُلدیپ نے جگیاسا وس گل توری۔

"اوہ کی؟"

"تن ایس دے نیانے نے۔ اُپروں کُتے بلیلاں رکھی پھردی اے۔ کم ایہہ کوئی کردی نہیں لگدی۔ فیر ایہہ آپدا خرچہ کیویں توردی ہوؤ؟"

"کم کرن دی ایس نوں کیہ لوڑ اے۔ نہ ہی ایس نوں خرچے دا فکر اے۔"

"اوہ کیوں؟"

"پنج سو ڈالر تاں ایس نوں اک جُو آک پچھے گورنمنٹ دیندی ہوؤ۔ نال ہی اسنوں آپ نوں بے روزگاری بھتا ملدا ہونے۔"

"اُپروں 'اوہ 'وی ایس دی کُجھ مدد کردا ہوؤ ؟" روی نے کُلدیپ ول ویکھدیاں مخول کیتا۔

"اوہ کون؟"

"تیرا سوکناں۔"

"کیہ کیہا؟" کُلدیپ نے روی دی بانہہ مروڑ لئی۔

"اوہ یار، جیویں اک بندے دیاں دو گھر والیاں ہون تاں اوہ اک دُوجے دی سوکن ہوندیاں نے۔ اسے طرحاں پولا دا بُوآئے فرینڈ تے توں آپس وچ سوکناں ہوئے؟"

کُلدیپ نے بانہہ نوں ہور مروڑا دتا تاں روی نے سوری سوری کہندیاں بانہہ چھُڈوا لئی۔

"کُلدیپ، پولا نال رہن کدوں توں لگنے؟" رانا پُچھ رہیا سی۔

"رانا جی کیہ دساں، مینوں تاں اوس موٹی توں ویسے ای کوفت ہوندی اے۔ اوہدے نال تُردے نوں اُئیں شرم آوَ۔ ویکھن والا کہو کہ ایہہ کیہ لئی پھردے۔ اُپروں اوہدا گھر تُسیں ویکھ ہی لیے، کیویں کباڑ خانہ بنیاں ہویا۔ اج کہندی اے کہ ویک اینڈ تے میرے فرینڈ آوندے اے۔ اوہ پتہ نہیں ہور کیہ کی چند چڑاؤندے ہونگے۔"

"ایہہ کُجھ تاں ہُن من مار کے برداشت کرنا پوَ۔ اوہدے نال موو ہوئے بناں وی سرنا نہیں۔"

"موو تاں اوس دن ہوؤ نہ، جس دن اوہ رات آؤنی ایں۔" روی نے فیر مخول شروع کیتا۔

"کیہڑی رات؟"

"جسنوں کہندے ہوندے اے 'مکلاوے والی رات'۔"

"توں میرا کیوں لہو پیتا اے اوئے۔" کُلدیپ نے روی دے گھسُن جڑیا۔

"تُسیں یار مذاق بند کرو۔ میری گل سُنوں۔" رانے نے اوہناں دا دھیان کھچیا۔

"اک گلوں تاں اپارٹمنٹ ٹھیک اے۔ اسنوں کم تے جان 'چ سوکھ رہُو۔ اوتھوں سدھی بس جاندی اے، اسدے کم ول۔ دُوجا کُلدیپ سیاں توں چُپ کرکے اوتھے موو ہوجا۔ توں ہُن کم جاں اپارٹمنٹ توں بناں ہور کدھرے نظر

نہیں آؤناں چاہیدا۔ نال ہی ٹیکسی دا لائسنس لین لئی ٹیسٹ دی تیاری شروع کردے۔"

اگلے دن رانا، کُلدیپ نوں اوہدے سامان سمیت پولا دے اپارٹمنٹ چھڈ آیا۔ پولا نے اک چابی کُلدیپ نوں دے دتی۔ کُلدیپ اوتھے رہن لگیا۔ اوہ سویرے اٹھ وجے بس چڑھدا۔ نوںس وجدے نوں اینا ڈیل کالج کیمپس دے بس سٹاپ تے اُتر کے ریسٹورنٹ جا پہُنچدا۔ اویں ہی رات نوں ریسٹورنٹ بند ہون توں بعد اپارٹمنٹ واپس مُڑ آؤندا۔ ایتوار رات نوں کم توں واپس مُڑدیاں کُلدیپ نے جیوں ہی اپارٹمنٹ دا دروازہ کھولیا تاں دھوئیں دا غُبار جیہا اوہدے نک نوں چڑھیا۔ اندر پنج ست جنے محفل لائی بیٹھے سن۔ دھوئیں دی ہواڑ توں اوہنوں اندازہ ہویا کہ اوہ چرس پی رہے نے۔ پولا اوہناں ساریاں دے وچکار بیٹھی سی۔ کُلدیپ نوں ویکھ کے اوہ چھیتی دینے اُٹھی تے اوس دی جان پچھان کراؤن لئی اوہدے کول آئی۔

"ہے گائیز، میٹ مائی ہسبینڈ کُڈیپ۔"

"کُڈیپ، جُوآئن اس، آ پارٹی منائیئے۔" پولا نے کُلدیپ دی بانہہ پھڑی۔ پر کُلدیپ بانہہ چھڈُاؤندا تے تھاں جیہی بناؤندا آپنے بیڈ روم نوں تُر گیا۔ اگانہہ اوہنے ویکھیا کہ اوہدے بیڈ اُپر اک لسڑ جیہی گوری کُڑی سُتی ہوئی سی۔ اینے نوں پولا وی اوہدے مگرے آ گئی۔

"کُڈیپ ڈارلنگ، کین آئی بارو ٹوینی باکس۔ آئل رٹرن اٹ۔"

"توں اُدھار کہہ کے لے تاں لینی ایں پر موڑدی نہیں۔" کُلدیپ نے پیسیاں توں جواب دے دتا تاں پولا نے اوہنوں پچھوں دی جپھی پا لئی۔ کُلدیپ نوں بھیڑی جیہی ہواڑ آئی۔ اوہنے بیہ ڈالر کڈھ کے پولا دے متھے مارے تے اوس توں کھہڑا چھڈا لیا۔ نال ہی اوہنے بیڈ ول اشارہ کردیاں اوتھے سُتی کُڑی بارے پُچھیا۔

"اوہ ایہہ...!ایہہ تاں میری سسٹر اے۔ تھوڑی دیر نوں اُٹھ کے چلی جاؤ گی۔" فیر کُلدیپ نے کمبل چُکیا تے ہیٹھاں کارپیٹ اُپر ہی سوں گیا۔ چھیتی ہی اوس دی تھکے ہوئے دی اکھ لگ گئی۔ سویرے اُٹھ کے اوہنے ویکھیا تاں اوتھے کوئی نہیں سی۔ اوہنے پینٹ دی جیب پھرولی تاں اوہدے ہوش اُڈ گئے۔ بچدے پیسیاں نوں پولا دی بھین ٹھگ لا گئی سی۔ اوہ مسوسے من نال تیار ہویا تے ریسٹورنٹ نوں چل پیا۔ ایس طرحاں کم کردیاں کئی ہفتے لنگھ چُکے سن تے کُلدیپ دا ریسٹورنٹ تے دل لگ گیا سی۔ ساہمنے کالج ہون کرکے سارا دن رونق لگی رہندی سی۔ فیر کالج بند ہو گیا تاں سارے چُپ جیہی چھائی گئی۔ اوس دن ریسٹورنٹ دا کم مٹھا جیہا سی۔ سویر توں ہی کوئی کوئی گاہک آرہیا سی۔ دوپہیرے جہے کُلدیپ نے ویکھیا کہ ساہمنے رانا تُریا آؤندا سی۔ رانے نوں ویکھ کے اوہنوں چا چڑھ گیا۔

"کیویں ایں پھر؟" رانا کُلدیپ کول نوں بیٹھ کے کوک پین لگیا۔

"اُنج تاں رانا جی سبھ ٹھیک ای اے۔ پر اوتھے رہناں بہُت مُشکل اے۔ خاص کرکے ایتوار نوں۔"

"ایہہ تاں ویر میریا اویں ای ہوندے۔ ایس تراں گرین کارڈ لینا کوئی سوکھا کم نہیں۔ دنداں 'چ جیبھ لے کے وقت کٹنا پیندے۔ میرا خُود دا ایہہ سبھ کُجھ ویکھیا

ہوئے اے۔ میں تاں تیری آہ چٹھی پھڑاؤن آیا سی۔" رانا جیب ' چوں چٹھی کڈھ کے پھڑاؤندا واپس ٹُر پیا۔ کُلدیپ نے ویکھیا کہ ایہہ جسمیت دی چٹھی سی۔ لنچ بریک ویلے کُلدیپ نے پچھے جا کے اکلیاں بیٹھ کے چٹھی پڑنی شروع کیتی۔ چٹھی کیہ سی گھروالی دے دُکھاں دا پُلندا سی۔ اوہنے لکھیا سی،" میری گھر وچ اوہ ستھتی نہیں رہی جو کہ تُہاڈے ہوندیاں ہوندی سی۔ اُدوں میں ٹوار نال رہندی سی تے ہُن نوکرانی بن کے رہنی آں۔ تُہاڈی بھرجائی گھر دا سارا کم تاں کرواؤندی ای اے پر جیہڑیاں وچ دی چوبھاں ماردی اے اوہ جھل نہیں ہوندیاں۔ ایتھوں کھہڑا چھُڈا کے جے میں پیکے جاندی ہاں تاں اوتھے میری آپنی بھرجائی میرا جیونا دُبر کر دیندی اے۔ تُسیں ہی دسو کہ ایہناں گودی دے جُوآکاں نوں لے کے میں کدھر جاواں۔ مینوں ہی پتے کہ گھروالے توں بناں زنانی لئی رہنا کنا اوکھا ہوندے۔ تُسیں لکھدے رہنے اوں کہ میں اج آیا میں کل آیا۔ پر میں جاندی آں کہ آؤنا تُسیں ہُن وی نہیں۔ مینوں لگدے کہ آؤناں جاناں تاں تُہاڈے بس ہُن رہیا ای نہیں ہوناں۔ میں بتھیرا روکیا کہ کیہ لینے ایس چندری امریکہ توں، پر اُدوں تُسیں میری اک نہ منی۔ کیہ لکھاں میں بہُت اوکھی آں، جے کلی کلی گل لکھاں تاں تُہاتھوں پڑی وی نہیں جانی....۔"

اگے کُلدیپ نے چٹھی پڑنی بند کر دتی۔ اوہ بڑی دیر سوچاں ' چ گُم اوتھے ہی بیٹھا رہیا۔ فیر ہولی ہولی اُٹھدا کم تے جا لگیا۔ اگلے کئی دن اوہ چُپ چُپ رہیا۔ اگے ایتوار سی۔ اوہدے من ' چ ایتوار نوں اپارٹمنٹ وچ لگن والی مہپھل دا درش آ گیا۔ کم ختم ہون توں پچھوں اوہنے گھر جا کے جیوں ہی اپارٹمنٹ دا دروازہ کھولیا

تاں اندر اوہی کُجھ ہورہیاسی جو کہ اوہ من وچ چتودا آرہیاسی۔ پنج ست جنے اُچے میوزک دی تال تے نچن وچ مشغول سن۔ اوہ ہولی دینے پاسہ بچاؤندا اندر نوں جان لگیا۔ پر پولا دی لسڑجیہی بھین اوہدے مگر تُردی بیڈ روم وچ آ گئی۔

"کُڈیپ، کین آئی بارو ٹوینی باکس پلیز؟"

"آئی ڈونٹ ہیو اٹ۔" کُلدیپ نے اوہنوں جھڑک دتا۔

"کُڈیپ پلیز....آئی ڈوںٹ ہیو اینی منی فار اے ڈوز۔ آئی مسٹ نیڈ اے شاٹ۔" نشے دی توٹ کارن اُسدیا اکھاں' چوں پانی بہہ رہیاسی۔

"سوری، کہہ تاں دتا کہ میرے کول کوئی پیسہ نہیں۔"

"اف یو وانٹ آئی کین سلیپ ود یو، اور آئی کین....۔"

"نو، یو جسٹ گیٹ آؤٹ آف مائی روم۔" کُلدیپ نے اوہنوں دھک کے باہر کر دتا۔ اوہ باہر نکلی تاں پولا اندر آ وڑی۔

"ڈارلنگ آئی واںٹ بیئر، کین آئی بارو سم منی؟"

"پولا میرے کول کُجھ نہیں توں ایتھوں جاہ پلیز۔"

"کُڈیپ ڈارلنگ، آئی مسٹ نیڈ منی۔" پولا کھہرڑے ہی پے گئی۔

"پولا کیہا تاں ہے کہ....۔"

"اوہ !ویٹ اے منٹ....س پولا نوں کُجھ یاد آیا تے اوہنے کُلدیپ دی گل وچکار ہی کٹ دتی۔

"کُڈیپ، میرے کول تینوں حیران کر دین والی اک چٹھی اے۔ جیکر میں تینوں اوہ دکھاواں تاں توں تُرنت مینوں پیسے دے دینے نے۔" پولا چھیتی دینے اندر گئی تے ہتھ 'چ کُجھ لکا لیائی۔

"لیا ہُن پیسے دیہہ۔" پولا نے اک ہتھ اگے کیتا تے دُوسرا ہتھ جس وچ کہ اک کاغذ پھڑیا ہویا سی اوہ پچھانہہ کر لیا۔ اوہدے ہتھ وچ کُجھ ویکھ کے کُلدیپ نے جیب 'چوں دس ڈالر کڈھ لاے۔

"پہلاں مینوں چٹھی وکھا۔" کُلدیپ پولا دے ہتھ ول نوں اہُلیا۔ اُدوں ہی پولا نے اوہدے ہتھ وچوں پیسے کھوہ لاے تے کُلدیپ نے پولا دے ہتھ 'چوں چٹھی کھچ لئی۔ کُلدیپ نے جیوں ہی چٹھی کھولی تاں اوس دی خوشی دی حد نہ رہی۔ ایہہ امیگریشن ولوں بھیجیا کُلدیپ دا ورک پرمٹ سی۔ اوہ خوش ہویا، ایس نوں اُلٹ پُلٹ کے ویکھ ہی رہیا سی کہ اُدوں نوں پولا بیئر لے کے واپس مُڑ آئی۔

"ہے، کُڈیپ۔" پولا نے دوروں اک بیئر کُلدیپ ول نوں اُچھالی۔ کُلدیپ نے بیئر بُچ لئی۔

"کُڈیپ ڈارلنگ، انجُوآئے یوارسیلف۔" انا کہندیاں پولا آپنے دوستاں 'چ جا بیٹھی۔ کُلدیپ نے بیئر کھوہلی ہی سی کہ پولا دی بھین فیر آ گئی۔

"کُڈیپ مینوں بیہہ ڈالر دے پلیز، میں نشے بناں مری جانی آں۔"

کُلدیپ نے جیب 'چوں بیہہ ڈالر کڈھ کے اوہدے ہتھ تے رکھ دتے۔ اوہنوں ساری رات خوشی 'چ نیند نہ آئی۔ ورک پرمٹ مل گیا سی۔ ہُن اوہ جو مرضی کم

کر سکدا سی۔ رات بھر اوہ بھوکھ دیاں سکیماں بناؤندا رہیا۔ اگلے دن دوپہرے جہے کُلدیپ کم کردافیر رہیاسی جدوں مینیجر نے اوہنوں آواز ماری۔

"کُلدیپ تیرا فون ایں۔" مینیجر نے فون کُلدیپ نوں پھڑا دتا۔ کُلدیپ نے فون کن نوں لایا تاں اوہ حیران ہویا کیونکہ ایہہ پولا دی کال سی۔ اوہ بول رہی سی۔

"ہیلو کُڈیپ ڈارلنگ دس از پولا۔ ایکچوالی میں کُجھ گراسری لیاؤنی ایں۔ تینوں میرے نال جانا پؤ۔" پولا نے رات ہی ویکھ لیا سی کہ ورک پرمٹ ملن تے کُلدیپ کنا خوش ہویا سی۔ ایس کرکے اوہنے سوچیا کہ تتے گھاہ جنا کُوہو سکدے ایس نوں جھاڑ لیا جاوے۔

"وٹ آئی ایم ایٹ ورک؟" کُلدیپ نے کھجھدیاں ہویاں مجبوری ظاہر کیتی۔

"کوئی گل نہیں، اُتھوں تھوڑے چر لئی چھُٹی کرلے۔" پولا نے اوہدا کھہڑا نہ ہی چھڈیا تاں کُلدیپ نے مینیجر توں دو گھنٹیاں دی چھُٹی لئی تے ریسٹورنٹ توں تھوڑی دُور میکڈانلڈ تے جا کھڑا۔ اوہنے پولا نوں ایتھے آؤن نوں ہی کیہا سی۔ پولا آئی تاں کُلدیپ اوکھا جیہا ہوندا اوہدے نال بیٹھ گیا۔ پولا نے گڈی شاپر فوڈ ویئرہاؤس تے جا لائی۔ اندر جا کے پولا نے ہر قسم دی گراسری خرید کے ریہڑی بھر لئی تے کیش کاؤنٹر تے لے گئی۔ کیشیر نے سارا سامان سکین کر دتا تاں پولا نے کُلدیپ ول ویکھیا۔

"کُڈیپ بل پے کر پلیز۔"

کُلدیپ پہلاں ایں سمجھی کھڑا سی کہ ایہہ اوہنوں نال کیوں لے کے آئی اے۔ اوہنے اوکھے سوکھے گراسری دے پیسے دتے۔ فیر اوہ ریہڑی باہر لجاندا پولا نال لگ کے سامان گڈی وچ رکھواؤن لگیا۔

"پولا ایس تراں میں کیویں خرچ کر سکدا اں؟" سامان رکھواؤندیاں کُلدیپ نے روسا وکھایا۔

"چلو ٹھیک اے، اج توں بعد نہیں۔ نالے ایہہ تاں اُدھار اے۔ چل بیٹھ تینوں ریسٹورنٹ تے اُتار آواں۔" سامان رکھن توں بعد کُلدیپ نوں نال بٹھاؤندیا پولا نے گڈی تور لئی۔

جدوں کُلدیپ پولا نال گل کردا سمان رکھوارہیا سی تاں دُوسرے پاسے گڈی 'چ بیٹھا پما اوسے نوں ویکھ رہیا سی۔ اوہنوں حیرانی ہوئی۔ کیونکہ اوہ سمجھدا سی کہ کُلدیپ تاں ڈپورٹ ہو گیا ہوئے۔ فیر پولا ول ویکھ کے اوہنوں گل دی سمجھ جیہی آئی۔

'اچھا، آہ ہتھیار اے جس نال ایہہ ڈپورٹ ہونوں بچ گیا۔'

'کوئی نہیں کُلدیپ سیاں تیرا زہر وی کدے کڈھونگا۔ پمے نوں ونگار کے اج تک کوئی نہیں بچیا۔' من ہی من گل کردے پمے نے اوہناں مگر گڈی لا لئی۔ اگے اوہ کُلدیپ دے کم دی تھاں ویکھ آیا۔ اُتھوں اوہ پولا مگر لگ گیا تے پولا دے اپارٹمنٹ دا ایڈریس نوٹ کر لیایا۔

14

جدوں پمے نے کوہ نور ریسٹورنٹ خریدیا سی تاں اُدوں اک وڈی کنسٹرکشن کمپنی فیئر فیکس کاؤنٹی دے لورٹن شہر وچ وہلی پئی تھاں اُپر اُساری کرن لگی ہوئی سی۔ سکول، پارک اتے دفتری عمارتاں توں علاوہ اوتھے ہزاراں نویں گھر بن رہے سن۔ اُرملا دی ریل اسٹیٹ کمپنی دا کم اُدوں پُورے زوراں تے چل رہیا سی۔ اوہ ہفتے وچ اک دو وار کوہ نور ریسٹورنٹ تے کھانا کھان جاندی ہوندی سی۔ ایتھوں ہی اوس دی پمے نال جان پچھان ہوئی۔ اوہدے زور پاؤن تے پمے نے وی لورٹن وچ اک گھر بُک کروا دتا۔ گھر بُک ہون توں بعد خریدو فروخت دی ہور لکھا پڑی ہونی سی۔ اسے کم دے سلسلے وچ اُرملا پمے نوں ملدی رہندی سی۔ ایس ملن ملاؤن دے چکر وچ ہی اوہ اک دُوجے دے نیڑے آؤندے گئے۔ اخیر اوہناں دی انی گُودوستی ہو گئی کہ اوہ بناں کم توں وی ملن لگے۔ ویک اینڈ تے پما اوہنوں دُور نیڑے گھُماؤن لے جاندا۔ وقت ملن تے اوہ مہنگے ریسٹورنٹاں وچ لنچ ڈنر آد کردے۔ اکٹھے موویاں ویکھدے۔ اوہناں نوں اک دُوجے دا ساتھ چنگا لگن لگیا۔ جدوں اوہناں دا رشتہ بہُت نیڑے دا بن گیا تاں اوہ کھُلھ کے موج مستی کرن لگے۔ پیسے دا تاں دوناں کول ہی گھاٹا نہیں سی۔ جدوں کنسٹرکشن کمپنی نے گھر بنا کے مکمل کر دتے تاں پمے نوں برچوے سٹریٹ تے گھر مل گیا۔ اُرملا نے وی پمے دے گھر توں اگلا گھر خرید لیا۔ ایس طرحاں اوہناں دا رشتہ ہور وی گوڑھا ہو گیا۔ ہُن تک پمے نے اُرملا بارے سارا بھیت کڈھ لیا سی۔ اوہنوں پتہ لگ چُکیا سی کہ اوہ آپنے

ماں پیو دی اکو اک اولاد ہے۔ نال ہی ایہہ وی کہ اوہدے ماں پیو بہُت امیر ہن۔ ماں پیو توں بعد اوہناں دی کئی ملین ڈالراں والی پراپرٹی دی اُرملا اکلوتی وار ث ہوویگی۔ اوہ سوچن لگیا کہ انی اڈی وڈی پرپارٹی نوں کیویں ہتھیایا جاوے۔ اُرملا نوں تاں اوہنے آپنے پریم جال وچ پھسا ہی لیا سی۔ پر پما ہُن ایہہ ویکھ رہیا سی کہ اگے اوہ کیہڑا رستہ چُنے۔ ایس بارے اوہنے آپنے من نال سکیم لڑائی۔ پہلا طریقہ تاں ایہہ سی کہ اوہ اُرملا نال ویاہ کروا کے فیر اوہدے ماں پیو دے مرن دی اُڈیک کرے۔ اوس مطابق ایہہ راہ بہُت لمبا سی۔ اوہ عمر بھر انتظار نہیں سی کر سکدا۔ دُوسرا طریقہ ایہہ سی کہ اوہ اُرملا دے ماں پیو نوں ہی رستے وچوں ہٹا دیوے۔ اوہنے دُوسرا طریقہ چُنیاں۔ ایس طریقے وچ وی اگانہہ اوس کول دو راہ سن۔ پہلا راہ ایہہ سی کہ اوہ اُرملا نال ویاہ کروا کے اُستوں بعد اوہدے ماں پیو نوں مارے۔ ایس وچ اوہنوں اک خطرہ دسدا سی کہ کتے پُولیس اوہنوں شک دے گھیرے وچ نہ رکھ لوے۔ دُوسرے راہ مطابق پہلاں اوہنے اُرملا دے ماں باپ دا خاتمہ کرنا سی اتے اوس پچھوں اُرملا نال شادی کرنی سی۔ ایس وچ اوہنوں کوئی خطرہ نہ لگیا تے اوہنے ایس دُوسرے رستے تے تُرن دا فیصلہ کر لیا۔ فیر اوہنے میکسیکو دے تزوانا شہر وچ بیٹھے ہوزے مارٹینز نال گل بات کیتی۔ اوہناں وچکار سودا تہہ ہو گیا۔ ہوزے نے آپنا بندہ ڈاکٹر راکیش دے مگر لا دتا۔ کافی دن ہوزے دا بندہ اوہناں دا پچھا کردا رہیا۔ فیر اوس دن جدوں ڈاکٹر راکیش اتے اوس دی پتنی لیٹ رات کسے پارٹی توں مُڑ کے گھرے آئے تاں اوہنے دوناں نوں گولیاں نال بھُن دتا۔ آپناں کم مُکا

کے ہوزے دا بندہ دو دناں وچ بارڈر لنگھ کے میکسیکو چلا گیا۔ پُولیس نے ایس دوہرے قتل کانڈ نوں صرف لُٹ مار دا معاملہ سمجھ لیا۔ پمے دا کم ہو چُکیا سی۔

ایدھر اُرملا جوانی دے نشے وچ مدہوش پمے نال پیار پینگھاں جھوٹن وچ مست سی کہ اُدوں ہی اوہنوں زندگی دی سبھ توں منحوس خبر ملی۔ اوہدے ماتا پتا نوں کسے نے اوہناں دے گھر وچ ہی گولی مار کے مار دتا۔ اُرملا اُپر دُکھاں دا پہاڑ ٹُٹ پیا۔ اوہنوں سبھ کُجھ بھُل گیا تے اوہ کھڑے پیر ماں پیو دے گھر پھرزنو کیلیفورنیاں ول نوں بھجی۔ پمے نے اوہنوں پُوری طرحاں سنبھالیا۔ اُدوں اُرملا کدھرے وی گئی تاں پما پرچھاویں واگوں اوہدے نال رہیا۔ داہ سسکار توں بعد مرتکاں دی آتمک شانتی لئی ہوئیاں دھارمک رسماں پُوریاں ہون تک تقریباً دس دن لگ گئے۔ ایس دوران اوہ پھرزنو وچ ہی رُکے۔ ایدھروں واپس مُڑن توں بعد اُرملا ڈپریس رہن لگی۔ پمے دے یتناں نے اُرملا نوں ڈپریشن' چوں کڈھیا۔ اُدوں ویکھن والے نوں پما، اُرملا دا سبھ توں وڈا ہمدرد جاپدا سی، پر پمے دے دل وچ کیہ سی، ایہہ کوئی نہیں سی جاندا۔ اوہ بڑی کارستانی نال آپنی کھیڈ، کھیڈ رہیا سی۔ لورٹن آؤن دے دو کُو مہینے بعد اُرملا نے پھرزنو جان دی سکیم بنائی۔ اوہنے ساری گل دی پمے نوں دسی۔ اُرملا نے دسیا کہ اوہ ڈیڈ دے وکیل نوں ملنا چاہوندی ہے۔ پما اُرملا دا منتو سمجھ گیا تے جھٹ اوہدے نال پھرزنو چلا گیا۔ تن چار دن اوہ اوتھے رُکے۔ ایس وچکار اُرملا آپنے ڈیڈ دے پپی سنگھ ورگے نیڑلے دوستاں نوں وی ملی۔ پر اوہدا سبھ توں وڈا کم ڈیڈ دے وکیل نوں ملنا سی۔ متھی تاریخ تے اوہ وکیل دے دفتر پہُنچی۔ رسمی غلہں باتاں بعد، وکیل اُرملا نوں آپنے نزی دفتر' چ لے گیا۔ پما وی

اوہدے نال ہی اندر جا بیٹھا۔فائلاں پھرولدیاں اوہنے گل بات شروع کیتی،" مس اُرملا، میں تیرے نال اکلیاں گل کرنا چاہوندا ہاں۔" اوہنے کول بیٹھے پمے ول ویکھیا۔

"سر اٹ از ناٹ اے پرابلم۔ تُسیں اسدے ساہمنے ہی گل کر سکدے اوں۔ ایہہ میرا آپنا ایں ایں۔" اُرملا نے پمے ول اشارہ کردیاں وکیل نوں گل اگے تورن نوں کیہا۔

"اوکے ویال....۔" وکیل اجے وی کُجھ کُوجھجک مندا سی۔ پر اوہنوں کیہ اعتراض سی، اگر اوہدا سائل راضی سی تاں۔ تھوڑا رُک کے اوہنے بولنا شروع کیتا، "تیرے پیرنٹس نے جو وصیت بنوائی سی اوہ رجسٹرڈ اے، مطلب قنونن طورتے اوس وچ کوئی کمی نہیں۔ اوہناں نے آپنی وصیت وچ مس اُرملا نوں جانی کہ تینوں بنی فشری گھوشت کیتے۔ میں کاؤنٹی آفس' چوں سارا رکارڈ کڈھوا کے، نال اوہناں دے ڈیتھ سرٹیفکیٹ اٹیچ کرکے سول کورٹ وچ جماں کروا دتے سن۔ سول کورٹ نے وصیت انوسار تیرے پیرنٹس دی ساری چل تے اچل سمپتی تیرے نام ٹراں سفر کرن دے آرڈر کر دتے نے۔ ہُن توں ایتھے کُجھ پیپراں تے دستخط کردے۔ تن کُوہفتیاں' چ ساری جائدات تیرے نام چڑھ جوگی۔" وکیل نے اوہ فائیل اُرملا دے دسکھتاں لئی اوہدے اگے رکھ دتی تے فیر ٹیڈھی جیہی نظر پمے ول ویکھدے نے دُوجی فائیل چُک لئی۔

"مسٹر اتے مسز راکیش دے بینک کھاتیاں دی کُل جماں پُونجھی اک ملین دے قریب اے۔ جس گھر وچ اوہ رہندے سن اُستوں بناں اوہناں دے دو گھر ہور ہن۔ تنوں ہی گھراں تے کوئی قرضہ نہیں ہے۔ تناں گھراں دی بازاری قیمت

ڈھائی ملین بندی اے۔ پھر زنو ڈاؤن ٹاؤن و چ اوہناں دی اک آفس بلڈنگ اے۔ اوہ جے اج ویچنی ہووے تاں کٹ کٹا کے ہاف ملین بچدے۔ باقی ایلے دے و چ اوہناں دا اک کسینو ایں، جسدی قیمت تقریباً ڈیڈھ ملین ہے۔ ایس توں بناں دوناں دی اک اک ملین دی لائف انشورنس اے، جسدی بینیفیشری وی توں ایں ایں۔ ہُن ایہناں پیپراں تے وی سائین کر دیو۔" وکیل نے دُوسری فائیل وی اُرملا ساہمنے رکھ دتی۔ دستخط ہون توں بعد اوہنے فائیلاں بند کر دتیاں۔

"ہو سکدے کہ تینوں اک وار فیر آؤنا پوے۔ ایس بابت میں چٹھی راہیں دسدوں گا۔"

"نو پرابلم سر۔"

"از دیر اینی تھنگ ایلس، آئی کین ہیلپ ود؟"

"نو تھینکس۔" اُرملا تے پما وکیل دے نال ہی اُٹھ کھڑے ہوئے۔

"اوکے، ساڈے آفس نے تُہاڈے لئی ٹیکسی کال کر دتی اے۔ ایہہ تُہانوں ایئرپورٹ تے چھڈ آؤ گی۔" دوناں نال ہتھ ملاؤندا وکیل دپھتروں باہر نکل گیا۔ اوہ ٹیکسی 'چ بہندے پھر زنو ایئرپورٹ نوں چلے گئے۔ اُتھوں اوہناں ورجینیاں لئی فلائیٹ لے لئی۔ اُرملا سارے راہ سُتی آئی جدوں کہ پمے نوں اک پل لئی وی چین نہیں سی آیا۔ اوہدے من و چ تاں چھ ست ملین ڈالر گھُمی جاندا سی۔ اوہنوں پتہ سی کہ ساری جائداد اگلے تقریباً مہینے کُو بعد اُرملا دی ہو جانی ایں۔ اوہ تاں ایہی سوچدا آرہیا سی کہ کیویں اوہ ایہہ ساری جائداد چھیتی توں چھیتی اُرملا توں ہتھیا لوے۔ جدوں اوہنے باہر ویکھیا تاں جہاز نیواں ہون لگ پیا سی۔

"اُرمی ڈارلنگ اُٹھ، آپاں ورجینیاں پہنچ گئے آں۔" پما اُرملا دے والاں 'چ ہتھ پھیرن لگ پیا۔ اُرملا نے ذرا کُواکھاں کھول کے سر دوبارہ پمے دے موڈھے نال لا لیا۔

"اُٹھ ڈارلنگ ہُن تاں لینڈ کرن والے ای آں۔" اُرملا ہولی ہولی آپا سمیٹن لگی۔ اپنے نوں جہاز لینڈ کر گیا۔ اُتھوں باہر نکل کے اوہ پارکنگ لاٹ و چ آ گئے۔ اگانہہ اوہناں نے گڈی پک اپ کیتی تے فیر گھر نوں چل پئے۔ پما گڈی آپنے گھر ہی لے گیا۔ حلقہ بُھلکا کھا پی کے اوہ اوتھے ہی سوں گئے۔ لمبے سفر دے تھکے اوہ سارا دن سُتے رہے۔ شام نوں چاہ بنا کے پما بیڈ روم و چ ہی لے آیا۔

"پمے ڈارلنگ،میں بہت اپسیٹ آں۔" اُرملا دا مُنہ اُڈیا ہویا سی۔

"کیوں کیہ گل ہو گئی؟" پمے نے حیرانی دا وکھاوا کیتا۔

"ایہہ اڈا وڈا کم، میرا مطلب پراپرٹیاں دی ٹراں‌سفر، اوہناں دی ساں‌بھ سنبھال ایہہ کیویں لوٹ آؤ۔میں اکلی جنی ایہہ اینے وڈے کم؟"

"اُرمی ڈارلنگ پہلاں توں ایؤں دس کہ توں آپنے آپ نوں اکلی کیوں سمجھدی ایں؟"

"تے ہور پھر؟"

"توں کیہ سمجھدی ایں کہ میں تیرے نال ایویں ہی ٹُریا پھرداں؟"

اُرملا کُجھ نہ بولی۔

"تیرے لئی میرا دل تڑپدے، تینوں میں پیار کرداں، اسے لئی تیرے لئی میں فکرمند ہاں۔"

"پر پمے تیرا آپنا وی تاں بزنس اے۔"

"سبھ توں پہلاں مینوں توں ایں۔ باقی سبھ کُجھ پچھوں۔"

اُرملا نے پمے ول ویکھیا تے اوس دی چھاتی نال لگ گئی۔ ایہی کُجھ پما چاہوندا سی۔ اوہ آپنے ناٹک اتے مٹھیاں گل نال اُرملا نوں پُوری طرحاں آپنے نال جوڑ لینا چاہوندا سی۔ ایس ویلے اُرملا مانسک طورتے ٹُٹی ہوئی سی۔ اوہنوں سہارے دی لوڑ سی۔ پما اوہنوں حدوں ودھ سہارا دے رہیا سی۔ اگلے دن توں اوہناں نے کم تے جانا شروع کر دتا۔ پر پما اجے اُرملا نوں کم وچ کھُبھن نہیں دینا چاہوندا سی۔ اوہنوں پتہ سی کہ جیکر اسنے کم' چ دلچسپی لینی شروع کر دتی تاں ایہہ دُکھ وچوں اُبھر آؤ گی۔ حال دی گھڑی اوہ اوہنوں مانسک طورتے اُلجھا کے رکھنا چاہوندا سی۔ اسے کرکے اوہ اجے اُرملا نوں آپنے نال ہی توری پھردا سی۔ اگے کیہ کرنا سی، ایہہ وی اوہنے سوچ لیا سی۔

پھر اک دن پما گھروں ہی نہ نکلیا۔ اُرملا نے اوہنوں فون کیتا تاں اگوں فون ملیا ای نہ۔ اوہ اوہنوں گھرے ویکھن آئی تاں دروازہ بند سی۔ شام تک اُرملا پریشان ہو گئی کہ پما اوس نال گل کیوں نہیں کر رہیا۔ اگلا دن چڑھ گیا پر پما گھروں باہر نہ آیا۔ اُرملا سارا دن فون کری گئی تے گیڑے کڈھی گئی۔ پمے نے نہ اوہدا فون چُکیا تے نہ ہی اوہنوں ملیا۔ شام دے پنج کُووجے پمے نے اندروں موری راہیں ویکھیا کہ دروازے دے باہر کھڑی اُرملا اوس دی ڈور بیل وجا رہی سی۔ اوہدا چہرہ نراشا وچ ڈُبیا ہویا سی تے اوہ پُوری تراں ٹُٹ چُکی جاپدی سی۔ ایہی کُجھ پما چاہوندا سی۔ اوس توں دو دن پاسے رہ کے اوہ جس حالت وچ اُرملا نوں لیاؤنا چاہوندا سی اوس حالت

وچ اوہ پہُنچ چکی سی۔ پمے نے دروازہ کھول دتا۔ اندر آؤندیاں ایں اُرملا اوہنوں چنبڑ کے اُچی اُچی رون لگی۔ من ہولا کرکے اوہ پمے دے مُنہ ول جھاکی۔

"توں میتھوں پاسہ کیوں وٹ رہیں؟"

"اُرملا میں بہُت مُشکل وچ پھس گیاں۔"

"کیہ ہویا؟"

"مینوں فیملی پرابلم آ گئی اے۔ میرے گھر دے میرے اُپر میرج لئی زور پا رہے نے۔"

"پر ایس طرحاں کیویں ہو سکدے۔ آپنا ذمہ وار توں آپ ایں۔"

"میرے پریوار وچ اجیہا نہیں۔ مینوں میرے پیرنٹس دی گل مَنی پینی ایں۔ ہو سکدے اوہ کُجھ دناں تک ایتھے ہی آ جان۔"

"فیر؟"

"پر میں تیتھوں بناں کسے ہور نال میرج کرواؤن بارے سوچ وی نہیں سکدا۔" پمے نے جال سُٹیا۔

"میں کیہڑا کسے ہور نال چاہُنی آں۔ پر اجے تاں بہُت جلدی اے۔ میرے حالتاں دا تینوں پتہ ای اے۔ لوک کیہ کہن گے کہ کل تاں پیرنٹس گُزرے نے تے ایہہ ہُنے ای میرج لئی کاہلی پئی ہوئی اے۔"

"لوکاں بارے سوچدے سوچدے کتے خُود ای نہ وقت لنگھا بیٹھیے۔"

"پھر اسدا کیہ حل اے؟"

"اسدا حل مینوں تاں ایہی جاپدے کہ اگر میں گھر دیاں نوں ایہہ کہہ سکاں کہ میں میرج کروا لئی اے تاں اوہ غُصے ضرور ہونگے پر فیر اوہ میرے تے زور پاؤن دی بجائے ٹک کے بیٹھ جانگے۔"

اُرملا چُپ ہو گئی۔ اوس کول کہن نوں کُجھ نہیں سی۔

"ویکھ اُرمی، مینوں غلط نہ سمجھیں۔ پر جے آپاں ہُن کھُنجھ گئے تاں مُڑ کے اک نہیں ہو سکاں گے۔"

"مینوں کُجھ نہیں سُجھدا۔ تینوں جیویں ٹھیک لگدے کر لے۔" اُرملا بے بس ہو گئی۔

"ٹھیک اے، کل نوں کورٹ جا کے میرج کر لواں گے۔" پمے نے اندروں خوش ہوندیاں آخری گل کہہ دتی۔

"جے تینوں ایہہ صحیح لگدے تاں ٹھیک اے پھر۔"

"ہُن توں تے میں وکھ تھوڑا ای آں۔" اوہنے مٹھا پوچا ماریا۔

دُوسرے دن کورٹ دا کم بھگتا کے، دو کُو وجے جدوں اوہ گھر مُڑے تاں اُدوں اوہ پتی پتنی بن چُکے سن۔ اوہناں دی نویں زندگی شروع ہو چُکی سی۔ پمے نے پہلا اتے سبھ توں وڈا مورچہ فتح کر لیا سی۔

بیہہ کُو دناں بعد اُرملا نوں پھرزنو والے وکیل دی چِٹھی ملی۔ اگلے دن ہی اوہ پمے نوں نال لے کے پھرزنو پہُنچی۔ اوتھے جا کے اُرملا نے کاگزاں پتراں دا کم مکمل کر دتا۔ ہُن ماں پیو دی ساری جائداد دی مالکن اُرملا بن چُکی سی۔ اُرملا اتے پمے نے دو چار دن لا کے جائداد دی سنبھال دا ٹھیکہ اک ستھانک کمپنی نوں دے

دتا۔ اُتھوں دا سارا کم نبیڑ کے اوہ واپس ورجینیاں آ گئے۔ اُرملا ہُن پمے دے گھر وچ ہی رہن لگ پئی سی۔ دُوسرا گھر اوہناں نے کرائے اُپر دے دتا۔ زندگی ہولی ہولی ریڑے پے گئی۔ اُرملا آپنے ریل اسٹیٹ والے کم تے جاندی سی۔ پما ریسٹورینٹ سنبھال رہیا سی۔ دونوں گھروں اکٹھے جاندے۔ پما سویر ویلے اُرملا نوں اوہدے کم تے چھڈ جاندا تے شام نوں مُڑدا ہویا نال لے آوندا سی۔ اک دن سویرے اُرملا نوں کم تے چھڈن ویلے پمے نوں بیمہ کمپنی دا کم یاد آ گیا۔

"اج تن وجے انشورنس ایجنٹ دے دفتر جانیں۔"

"کیویں ایں؟"

"بزنس دی انشورنس پالسی رنیو ہونی ایں۔ دوناں نے سال بعد دستخط کرنے ہون گے۔"

پما اتے اُرملا تن وجے بیمہ کمپنی دے دفتر پہنچ گئے۔ ایجنٹ نے اوہناں اگے پہلاں بزنس دی انشورنس والی فائیل رکھی۔ دوناں نے اوس اُپر دستخط کر دتے۔ فیر اوہنے اک ہور فائیل اوہناں دے ساہمنے رکھ دتی۔

"ایہہ کیہ اے؟" اُرملا نے دُوسری فائیل تے نظر ماری۔ ایہہ اوہناں دوناں دی اک اک ملین ڈالر والی لائف انشورنس پالسی سی۔ اُرملا دی پالسی اُپر پما بینفشری تے پمے دی پالسی اُپر اُرملا۔ اوہ کُجھ دیر فائل ول ویکھدی رہی۔

"بزنس والے لوکاں لئی ایہہ بہُت ضروری اے میم۔" ایجنٹ نے دند کڈھے۔

"اوکے اوکے۔" اُرملا نے من 'چ ہسدی ہوئی نے پالسی اُپر دستخط کر دتے۔ اوہنوں پتہ سی کہ ایجنٹ، قابو آئے گاہکاں نوں ایس طرحاں دی اک ادھ پالسی وچ ہی دیندے ہن۔ دستخط کرکے فائیل اوہنے ایجنٹ نوں واپس کر دتی۔

"کیوں ہُن تاں خوش ایں؟" اُرملا ایجنٹ ول ویکھ کے مُسکرائی۔

"ییس میم، تھنکیو ویری مچ۔"

"اوکے سی یو لیٹر۔" اوس توں ودائی لے کے پما تے اُرملا گھر نوں چل پئے۔ سارے راہ پیے دے من 'چ اُرملا دی انشورنس والی فائیل گھُمی گئی۔

15

روی نے دُپہرے جہے میناسس دا گیڑا لایا تے گھڑی ویکھی۔ اج اوہنے رانے دے اپارٹمنٹ جانا سی۔ کُلدیپ دے ورک پرمٹ دی خوشی جو مناوَنی سی۔ اوہنے سوچیا کہ جیکر ڈیسی واپس مُڑ گیا تاں کُلدیپ نوں لین ایدھر دوبارہ آوَنا پؤ، کیوَں نہ کُلدیپ نوں ہُنے ہی لے جاواں۔ اُتھوں مُڑدیاں اوہ بیلٹوے چڑھ گیا تے اگوں لٹلرور ٹرنپائیک ویسٹ دا ایگزٹ لے لیا۔ اوہ تھوڑی دُور ای گیا سی جدوں کسے سائیڈ سٹریٹ توں، کوئی بناں رُکیاں ای مین روڈ تے آ چڑھاّ۔ اوہنے بچاوَن دی کوشش کیتی پر فیروی دُوسری گڈی روی دی گڈی وچ آ وجی تے تھوڑا جیہا نُقصان ہو ای گیا۔ اوہنے ویکھیا کہ دُوسری گڈی نوں اک وڈی عمر دا گورا چلارہیا سی۔ شاید اوہدے نال گھروالی بیٹھی سی۔ اوہ باہر نکلیا تے دُوسری گڈی وچ بیٹھے گورے گوری دا حال چال پُچھیا۔ اوہ ٹھیک سن۔ کسے سٹ پھیٹ توں بچ گئے سن۔

"سر ایہہ کیویں ہو گیا، تُہانوں تاں سٹاپ سائین سی؟" روی دُوسرے ڈرائیور نوں پُچھ رہیا سی۔

"جینٹلمین، ایکچوالی آئی ڈوں ٹ نو۔" گورے نے سر ماریا۔

پنج ست منٹ بعد پُولیس والا آ گیا۔ اوہنے پہلاں دُوجی گڈی وچ بیٹھے جوڑے نال گل بات کیتی۔ فیر اوہ روی نوں مُخاطب ہویا،

"آر یو ورکنگ دس ٹائم؟"

"ہاں میں سواری لاہ کے مُڑ رہیاں۔" روی نے سنکھیپ اُتر دتا۔

"اسے لئی توں کاہلی 'چ سی۔" ایس توں اگے پُولیس والے نے کوئی ہور گل نہ کیتی۔ دوناں ڈرائیوراں دے ڈرائیونگ لائسنس لے کے ایکسیڈنٹ رپورٹ بنا دتی۔ ایکسیڈنٹ دا کارن لکھیا سی' امپراپر ڈرائیونگ بائی دا ٹیکسی ڈرائیور'۔ نال ای ایس غلطی لئی اوس گورے پُولیس والے نے روی نوں ٹکٹ وی لکھ کے پھڑا دتی۔

"مسٹر آفیسر ایہہ کیہ گل، میری ایس وچ کیہ غلطی اے؟ سٹاپ سائین تاں دُوجے ڈرائیور نے مس کیتے تے توں ٹکٹ مینوں دے دتی؟"

"کیونکہ توں اعلٰی دوالا ویکھے بناں غلط ڈھنگ نال گڈی چلا رہیا سی۔"

"نہیں میں تاں بالکُل ٹھیک ڈھنگ نال گڈی چلا رہیا سی۔"

"سی یو ان دا کورٹ، اوتھے آپنی صفائی دے دیویں؟" انا کہہ کے پُولیس والا ٹُر دا بنیا۔ روی اپھسوسے من نال بیٹھا ٹکٹ ول ویکھی جاندا سی، نال ای من 'چ سوچ رہیا سی کہ کورٹ کیہڑا میری گل ٹُرنت من لیر گیو۔ فیر اوہنوں ٹیکسی لائن وچ عام ای چلدی ایہہ گل یاد آئی کہ ٹیکسی ڈرائیوراں نوں تاں پُولیس والے بیہے کڑاہ وانگوں لے ندے ہن۔ اوہنے اوتھوں گڈی توری تے اگوں کُلدیپ نوں نال لیا۔ فیر اوہ اوَکوڈ اپارٹمنٹس وچ آ گئے۔ اگانہہ رانا گیلری وچ بیٹھا ہویا سی۔ کرما تے بلو کھان پین دا انتظام کرن گئے ہوئے سن۔ کُلدیپ چاہ دے تن کپ بنا لیایا۔

"تیرا ہُن اگے دا کیہ پروگرام ایں کُلدیپ؟" رانے نے چاہ دا گُھٹ بھردیاں کُلدیپ ول ویکھیا۔

"ارلنگٹن دی ٹیکسی دے ٹیسٹ دی تیاری کر رہیاں۔ بُدھوار نوں ٹیسٹ ہوندے۔ اُمید اے کہ پاس کر لُوں گا۔"

"پھر تاں یار نظارہ آ جے۔ اوسے دن شام نوں ای ٹیکسی ملجو گی۔"

"ویکھو کوشش تاں پُوری اے۔"

"پر توں کیویں اج سندیہاں ای آیا بیٹھیں؟" روی رانے نوں سنبودھت ہویا۔

"میں تاں کل دا کم تے ای نہیں گیا۔ کیونکہ میرا ہفتے لئی ٹیکسی دا لائسنس سسپنڈ اے۔"

"کیوں؟"

"اولڈ ٹاؤن آلیگزینڈریا دی اک بُڈھی گوری نے شکایت کرتی کہ میری کسٹمر سروس صحیح نہیں سی۔"

"کی کیتا سی توں؟"

"اوہ سگرٹ پی رہی سی۔ میرے روکن تے وی نہ رُکی تاں میں گڈی پاسے پارک کر لئی تے کیہا کہ جے سگرٹ پینی ایں تاں باہر کھڑ کے پی۔ اُدوں تاں اوہنے چُپ چاپ سگرٹ بُجھا دتی، پر پچھوں شکایت کر دتی۔ اسدے بعد مینوں بورڈ والیاں نے بُلا لیا تے اوتھے ای لائسنس سسپنڈ والا کم ہویا۔"

"یار ٹیکسی والیاں تے تاں ہر پاسیوں مار پیندی اے۔ پر گوری دی سگرٹ والی گل توں بورڈ نوں نہیں دسی؟"

"دسی تاں سی پر کسے نے میری گل سُنی ای نہیں۔ نالے اجیہے کیساں 'چ گورے ہمیشہ آپنیاں دا ای پکھ لے ندے نے۔ باہرلیاں نوں کون پُچھدے اتھے۔"

”نالے باہرلیاں بناں ایہناں دا سردا نہیں۔“گل کردے اوہ ہور ای وشے تے چرچہ کرن لگ پئے۔

”اوہ تاں ہے ای، جے بدیشی نہ ہون تاں ایہناں دیاں گھٹیا جاباں، مطلب صاف صفائی وغیرہ دیاں نوکریاں کون کرو؟“

”چنگیاں جاباں اُپر گورے کیہڑا سارا ای پُورا پا دیندے نے۔ اوتھے وی آپنے لوک ایہناں نالوں کتے زیادہ کم کردے نیں۔“

"ہُن کسے سرکاری دفتر دی گل لے لؤ۔ آپنے لوک نوں س توں پنج، پُورا ٹھوکواں کم کردے اے۔ ادھے گھنٹے دی بریک وی بجھے جاندے ای ماردے اے۔ پر ایہہ گورے کیہ کردے اے۔ آفس آ گئے، گل کر لایاں۔ کوفی پی لئی، فیر گل کر لایاں۔ اینے نوں لنچ ٹائم ہو جاندے۔ گھنٹہ لنچ تے لاؤندے اے۔ فیر چار کُو وجے ای ایوُں ٹپن لگ پیندے اے جیویں مرچاں لڑدیاں ہوندیے۔“

"فارنراں بناں ایہناں دا سر ای نہیں سکدا۔ اوہ بھاویں لیگل ہون جاں الّلیگلس۔

"میرا خیال اے کہ امریکن اکانمی نوں مینٹین کرن وچ الّلیگلاں دا وی وڈا ہتھ اے۔“

"ایتھے کروڑاں دی گنتی' چ الّلیگل لوک بیٹھے اے۔ ایہناں انکڑیاں دا گورنمنٹ نوں وی سبھ پتے۔“

"ہر چھوٹا وڈا کم الّلیگلاں توں کرواؤندے اے۔ اُپروں اوہناں دا بلین ڈالراں دا ٹیکس وی گورنمنٹ ای کھا جاندی اے۔“

"اوہ کیویں بئی؟" کُلدیپ نوں گل سمجھ وچ نہ آئی۔

"اتھوں دے قانون مطابق ہر اک دا ایسٹی میٹڈ ٹیکس اوہدے ہر پے چیک 'چوں کٹیا جاندے۔ جدوں آپاں سال دے اخیر تے ٹیکس رٹرن فائل کردے آں تاں آپنا وادھو کٹیا ٹیکس گورمنٹ واپس کر دیندی اے۔ جیہڑے الّیگل لوک نے، اوہناں کول ٹیکس آئی ڈی تاں ہے کوئی نہیں۔ فیر اوہ ٹیکس کیویں فائل کرن۔ جدوں اوہ ٹیکس رٹرن فائل نہیں کر سکدے تاں آپدا وادھو کٹیا ٹیکس وی واپس نہیں لے سکدے۔ ایس طرحاں ایہناں کروڑاں لوکاں دا انکلیمڈ ٹیکس سرکاری خزانے 'چ چلیا جاندے۔"

"گورمنٹ نوں نہیں ایس گل دا پتہ لگدا؟"

"گورمنٹ توں کیہ بھُلیے۔"

"گورمنٹ نوں اجہیاں گل نال کیہ فرق پیندا ہے۔ نالے امریکہ سُپر پاور اے، جو مرضی کرے۔ ساری دُنیاں تے آپنی دھاک جمائی ہوئی اے۔"

"ایہہ گل تاں تیری بالکُل صحیح اے۔ ایہہ دُنیاں تے کسے نوں ٹک کے نہیں بیٹھن دیندا۔"

"چور نوں کہندے اے لگ جا، تے کُتی نوں کہندے نے کہ بھوں‌ک پے۔"

"کس نوں چور پے گئے بئی؟" اپنے نوں باہروں کرما تے بلو آئے۔ اوہناں نوں ادھ پچدھ جیہی گل سُنی سی۔"

"آجو آجو، کسے نوں نہیں۔"

"ہور تاں کسے دا پتہ نہیں، پر جیہڑا اوہ ساہمنی سڑک تے احمد رہندے، اوس دی گڈی تاں رات کسے نے بھن بھن کے تونبا بناتی۔" باہروں آئے کرمے نے نویں خبر سُنائی۔

"اوہ کیوں؟" سبھ نوں گڈی بھنن دی گل سُن کے اُتسکتا ہوئی۔

"اوہ وائیٹ ٹاپ کمپنی دی ٹیکسی چلاؤندے۔ ایس کمپنی دی ٹیکسی تے مالک دا نہیں لکھیا ہوندے۔ اوہدا وی آپنی ٹیکسی اُپر نام لکھیا ہویا سی، احمد علی۔"

"پھر کیہ ہویا جے اوہدا اُپر نہیں لکھیا ہویا سی تاں؟"

"مینوں لگدے کہ تُہانوں کسے گل دا پتہ نہیں۔"

"کیہڑی گل دا؟"

"صدام حُسین نے عراق 'چوں اوہ انسپکٹر جیہے بھجا دتے سارے۔"

"کیہڑے انسپکٹر؟"

"یار، کلنٹن نے نہیں بھجوائے سی عراق 'چ انسپکٹر۔ جیہڑے اوتھے کیمیکل اتے میس ڈسٹرکشن دے ہتھیار لبھن گئے سی۔"

"اوہ تاں یو این او نے بھیجے سی۔"

"یو این او دا تاں نہیں ایں ایں۔ اُنج اوتھے وی ڈنڈا تاں امریکہ دا ای چلدے۔"

"ایہہ تاں خیر صحیح اے۔ پر امریکہ وی تاں اُجڑیاں کھڈاں 'چ ہتھ پاؤندا پھردے۔ پچھلی عراق لڑائی جس نوں اُدوں دے پریزیڈنٹ بُش نے 'ڈرزٹ

سٹورم 'دا نام دتا سی، اوس' چ ایہناں نے عراق دا کچومبر تاں کڈھتا سی۔ ہُن اوس کول کیہ اے۔ ایہہ تاں ایویں بہانہ بھالدے اے چھنجڑی چھیڑن دا۔"

"ایہہ جیہڑا ہلہ گُلا مچا رکھیے نہ امریکہ نے، ایہہ تاں صرف اک سٹنٹبازی اے۔" رانے نے آپنا وچار رکھیا۔

"سٹنٹبازی توں مطلب؟"

"اُپروں پریزیڈنٹ دی چون آ رہی اے۔ بل کلنٹن دُوسری وار پریزیڈنٹ بننا چاہوندے۔ چوناں جتن لئی اجیہے سٹنٹ تاں لیڈر کردے ای نے۔"

"ایہہ چون کدوں ایں؟" کرمے نے اُپر نوں مُنہ چُکیا۔

"دسو بئی ایس نوں کہ پریزیڈنٹ دی چون کدوں ایں۔" روی نے مخول کیتا۔

"چون دی تاریخ اے چار نومبر، اُنی سو چھیانویں، آئی سمجھ۔" رانا کرمے ول ویکھدا ہسیا۔

"پھر تاں مہینے ہی چار رہ گئے۔" کرمے نے کیلینڈر ول نگاہ ماری۔

"توں بائی کرما سیاں چوناں دا بہُتا فکر نہ کر۔ کیونکہ توں اجے ہے نہیں ووٹ پاؤن دے قابل۔"

"پر ایہہ تاں پتہ لگے کہ احمد علی دی ٹیکسی کوئی کیوں بھن گیا؟" کرما فیر اوسے گل تے آ گیا۔

"جیہڑی آپاں عراق' چوں انسپکٹر کڈھن دی گل کر رہے ہاں، سی این این نیوز چینل والے کل دے اسے خبر نوں دبی تُرے آؤندے اے۔ نال ہی اوہ

صدام حُسین دی فوٹو وکھا دیندے اے۔ اسے خبر توں چڑھ کے کسے چاں بھلے ہوئے گورے نے اوہدے مُسلم ہون کرکے گڈی بھنتی ہوؤ۔"

"اصل 'چ امریکہ نے پچھلی لڑائی 'چ عراق نوں پُوری طرحاں کُٹ کے وی لڑائی اجے ختم نہیں کیتی۔ عراق نوں پُوری تراں سبق سکھاؤن لئی لڑائی اسنے اجے وی چالو رکھی ہوئی اے۔"

"ایہہ تاں یار ماڑا کم اے۔"

"ماڑا تاں ہے ای۔ ایویں لکھاں نردوش مارے جانگے۔"

"ایہہ لڑائی کوئی اک ادھے دن دی لڑائی نہیں۔ پندراں بیہ سال تاں اسنے چلنا ایں چلنے۔ جیویں سیانے کہندے اے کہ لڑائی شروع کرنی آپدے وس ہوندی اے۔ پر بعد وچ تاں اوہ آپ مُہارا ای چلدی اے۔ بڑا منکُھی جاناں دا گھان ہوؤ اوتھے۔"

"اوتھوں ہٹیا تاں امریکہ کتے ہور جا لگو گا۔ اسدے بھائ دی تاں لڑائی ہمیشہ توں چالو اے۔"

"پر آپاں یار ہُنے کیوں افسوس مناؤن لگ پئے۔ تُسیں کھڑکاؤ گلاسی۔" کرمے نے بوتل، گلاس تے سوڈھا آد ٹیبل اُپر جچا دتے۔ پیگ پائے تے چیرز کرکے ختم کر دتے گئے۔ اک واری دا چلیا کم ہولی ہولی شروع ہو گیا۔ پیگ تے پیگ چڑن لگے۔ سارے ہی ترارے 'چ ہوندے اک دُوجے دے اُپر دی بولن لگے۔

"رانا جی، ہوجے فیر مرزا۔" بلو نے فرمائش کیتی۔

"اک منٹ۔" رانے نے کھنگورا ماردیاں گلا صاف کیتا۔فیرہیک لاؤندیاں مرزا گاؤن لگیا۔

گانا مُکن تے ساریاں نے تعریف کیتی۔ پروگرام چلدارہیاتے سماں گُزردا رہیا۔ فیرکرمے نے فرمائش کیتی۔

"بائی رانے، ہُن فیراوہ ہوجے؟"

"کیہڑا؟"

"پہلاں دے ندیؤں جواب، تُر جاندے کسے پاسے....۔"

"لؤ، سُنو پھر۔" رانا اگلا گانا گاؤن لگیا۔ اُدوں ہی روی نے بوچ کے جیبے چابی چُکی، دروازہ کھوہلیا۔ ہیٹھاں اُتردا اوہ گھر نوں تُر پیا۔

****

گیاراں کُووجے دے قریب روی نے گھر دے ڈرائیوؔ چ جا کے گڈی لائی۔ اوہنے جھولدے جیبے نے تاکی بند کیتی۔فیراوہ گھر دا دروازہ کھولن لگیا۔ اُپروں سُکھی اوسے نوں ویکھ رہی سی۔ اندر جاندیاں اوہنے چابیاں اک پاسے رکھیاں۔فیر روٹی کھان لئی رسوئیؔ چ آ گیا۔ سُکھی اوس تے ایس گلوں اوَکھی سی کہ اوہ کم توں نہیں بلکہ رانے دے اپارٹمنٹؔ چوں آیا ہے، جتھے کہ ہر روز شراب دیاں محفلاں لگدیاں ہن۔ سُکھی اج لڑائی تے اُتارو سی۔ روی بھاویں لیٹ سی پر اوہ اوہنوں اُڈیکدی رہی۔ رسوئی وچ پھردے روی نوں اک پیگ ہور پین دی طلب محسوس ہوئی تاں اوہنے الماریؔ چ ایدھر اُدھر ہتھ مارے۔ اوہنوں بوتل تاں نہ ملی پر ہتھ کھروے ماردیاں اوہدے ساہمنے کریڈٹ کارڈاں دے بلاں دا تھبہ آ ڈگیا۔

'اچھا ایتھے لکوئے ہوئے نے! میں وی کیہا کہ کریڈٹ کارڈاں دے بل کیوں نہیں آئے۔ 'روی نوں ایہہ تاں پتہ لگ گیا سی کہ سُکھی نے کریڈٹ کارڈاں تے کافی ساری شاپنگ کیتی ہے۔ پر اوہنے کیہ خریدیا ہے ایہہ اوہنوں نہیں سی پتہ لگیا۔ سُکھی نے ایہہ بل ایتھے ایس کر کے رکھے سن کہ جنے دن ہو سکدے ٹالا وٹ کے رکھیا جاوے۔ روی بل کھول کے ویکھن لگیا۔ اُدوں نوں سُکھی اوہدے ساہمنے آ کھڑی ہوئی۔

"آہ کیہ اے؟"

"کیوں تینوں نہیں دسدا؟ کریڈٹ کارڈاں دے بل نے۔" سُکھی نے اکھاں کڈھیاں۔

"ہُن تاں دسدے نے پر ایہہ لکوئے کیوں سی؟"

"کیوں لکون نوں مینوں کیہ کسے دا ڈر مارے۔"

"اوہ تاں دسدا ای اے۔ پر ایہہ تاں پتہ لگے کہ خریدیا کیہ اے؟"

"میری ماسی دی کُڑی دا ویاہ اے۔ کُجھ سامان لے کے بھیجیے۔"

"ایوں گھر لُٹاؤندی نوں تینوں شرم نہ آئی۔"

"تینوں تاں بڑی شرم آپر ندی ہوؤ۔ پہلاں ماسی دے پُت نوں امریکہ سدیا۔ ہُن اگانہہ ورک پرمٹ وی دوا دتا۔"

"کوئی گل ہووے توں اوہنوں وچ گھڑیس لینی ایں۔ اوہدا ایس گل وچ کوئی لینا دینا نہیں۔"

"لینا دینا کیوں نہیں۔ کم توں کوئی کردا نہیں۔ سارا دن اوہدے نال ہی ٹُریا پھردیں۔ جاں فیر اوتھے رہنے، شرابیہں دے اڈے تے۔"

"میں کم نہیں کردا تاں ایس گھر نوں تیرا پیو چلاؤدے پھر؟"

روی دے انا کہن تے سکھی بھڑک اُٹھی۔ اوس پچھوں دونوں ہی اک دُوجے نوں اُچا نیواں بولدے آپس و چ اُلجھ پئے۔ اوہناں دیاں آوازاں سُن کے اندروں بچے رودیں بھجے آئے۔ بچی نے سکھی دا ہتھ پھڑ لیا تے مُنڈے نے روی دا۔ اوہ اوہناں نوں لڑن توں روک رہے سن۔ سکھی نے بے دھیانی 'چ بچی نوں پچھانہہ دھکیا تے روی ول نوں ودھی۔ اسے کھچا دھوہی دوران سکھی دی چوڑی ٹُٹ کے روی دے مُنہ تے کھُبھ گئی۔ اوہ لہو لُہان ہو گیا۔ اچانک روی دا دھیان بچی ول گیا۔ اوہ پوڑی نال وج کے اک پاسے ڈگی پئی سی۔ روی نے چھیتی دینے بچی نوں سنبھالیا۔ اوہنوں گود 'چ لے کے اوہ ہیٹھاں ہی بیٹھ گیا۔ مُنڈا وی اوہدے نال لگ کے بہہ گیا۔ مُونہہ توں چیوندے خُون نے روی دے کپڑے بھیوں دتے۔ اُدھر سکھی نے پُولیس کال کیتی ہوئی سی۔ پنج کُو منٹاں بعد پُولیس والیاں نے پٹاک دینے دروازہ کھوہلیا۔

"ہُو کالڈ دا پولیس؟"

"آئی ڈڈ۔" سکھی اگے ہوئی۔

"کیہ ہویا ہے؟"

"میرے گھر والے نے مینوں مارن دی کوشش کیتی اے۔"

"کتھے اے اوہ؟" پُولیس آفیسر دے پُچھن تے سُکھی نے لونگ روم ول اشارہ کیتا۔ پُولیس والا اگانہہ ودھیا تاں اوہ تھوڑا حیران ہویا۔ روی کھون نال لتھ پتھ ہیٹھاں بیٹھا سی۔ اوس دی گودی 'چ بیٹھی بچی دے متھے 'چوں وی خُون سم رہیا سی۔ مُنڈا روی دے نال بیٹھا روئی جا رہیا سی۔

"تینوں کس نے زخمی کیتے؟" پُولیس والا روی دے برابر جھکیا۔

"کسے نے وی نہیں۔ میں تاں آپ ہی سوفے دی پُشت اُپر ڈگ پیا۔"

"تینوں ایمبولینس دی ضرورت ہے، مسٹر سنگھ؟"

"نو، آئی ایم اوک۔"

"ہُو ہٹ یو، لٹل گرل؟" پُولیس والے نے بچی ول ویکھیا۔

"نو ون آفیسر، میں پوڑیاں توں پیر پھسلن کرکے ڈگ پئی۔" پُولیس والے دی گل دا جواب دیندی بچی پرانہہ کھڑی سُکھی ول گھو نال جھاکی۔

دوناں پُولیس والیاں نے آپس وچ نظراں ملائیاں۔ فیر اوہ رسوئی 'چ کھڑی سُکھی کول آ گئے۔

"مسز سنگھ، لسن کیار فُلی۔ جے توں اگانہہ نوں ایویں ہی کسے ہور تے جھوٹھا دوش لاؤندیاں پُولیس کال کیتی تاں اسیں تینوں اریسٹ کر لواں گے۔"

"ناؤ ٹیک کیار اینڈ ہیو اے گُڈ نائیٹ۔" انا کہندیاں پُولیس والے باہر نکل گئے۔ اوہناں دے جاندیاں ہی سُکھی نوں تریلیاں چُھٹ گایاں۔ اوہ سوچ رہی سی کہ اگر بچی اوس ول ذرا کُو اشارہ وی کر دیندی تاں پُولیس والیاں نے اوہنوں اریسٹ کر لینا سی۔ فیر اوہ ڈگدے ڈھہندے کدماں نال اُپر آپنے بیڈ روم نوں چلی

گئی۔ روی نے باتھروم 'چ جا کے خُون صاف کر کے مُنہ اُپر پٹی بنی۔ نال ہی بچی دا چہرہ صاف کیتا۔ فیر اوہ بچیاں نوں لے کے سوفے تے بہہ گیا۔

"ڈیڈ !آر یو اوکے؟" بچیاں نوں اوس دی سٹ دا فکر سی۔

"آئی ایم اوکے۔ ڈوں‌ٹ وری۔" اوہ بچیاں نوں پلوسن لگیا۔ بچے ہولی ہولی سوں گئے۔ پر روی بڑی دیر مایوس جیہا ہویا بیٹھا رہیا۔ سویرے اوس دی اکھ کھُلی تاں اوہ جھٹ دینے اُٹھیا۔ اوہنے چھیتی چھیتی بچیاں نوں تیار کیتا۔ اوہناں نوں بریک فاسٹ کروایا تے سکول بس چڑھا دتا۔ باہر اوہنے سُکھی دی کار کھڑی ویکھی تاں اوہ سمجھ گیا کہ اوہ اج کم تے نہیں گئی۔ اوہ آپ تیار ہوندا ٹیکسی لے کے ڈیسی ول نکل گیا۔

سویر دے دس کُووجے فون کھڑکیا تاں سُکھی نے ہولی جہے فون کن نوں لا کے ہیلو کہی۔

"دس از نرس لیسلے، کالنگ پھرام سپرنگپھیلڈ ایلمنٹری سکول۔ مے آئی سپیک ٹو مسٹر اور مسز سنگھ۔"

"اوہ ییا، دس از شی۔" سُکھی اُٹھ کے بیٹھ گئی۔

"مسز سنگھ کین یو کم ٹو دا سکول۔ یوار ڈوٹر از ناٹ فیلنگ ویال۔"

"کی ہویا؟ سبھ ٹھیک تاں ہے نہ؟"

"گھبراؤن والی کوئی نہیں۔ پر تُسیں چھیتی سکول آ جاؤ۔"

سُکھی چھیتی دینے سکول پہُنچی۔ اوس دی بچی کلینک وچ نرس دے کول بیٹھی سی۔ سُکھی نوں ویکھ کے اوہ روندی ہوئی اوہنوں چُنبڑ گئی۔

"کیویں !اسنوں کیہ ہو گیا؟"

"ہُن تاں بے آرامی دی وجہٕ کرکے تھوڑا بُخار اے۔ میں دوائی دے دتی۔ چھیتی ہی ٹھیک ہوجوگی۔ پر مسز سنگھ....؟"

"ہاں ہاں دسو۔"

"ویکھو مسز سنگھ، ایس عمرؐ چ بچیاں نوں گھرؐ چ بڑا پھرینڈلی اتے پیس فُل ماحول چاہیدا ہے۔ تاں ہی بچے صحیح ڈھنگ نال گرو اپ ہو سکدے نے....۔"

"میرا خیال اے کہ تُہاڈے گھرؐ چ بچے ایس تراں دے ماحول توں واںجھے نے۔ تُہاڈے دونوں بچے کافی ڈپریس دسدے نے۔ اوہ دُوجے بچیاں نال بولدے چلدے وی گھٹ ای نے۔ سارا دن کھوئے کھوئے رہندے نے۔"

"میڈم، میں اگانہہ نوں خیال رکھونگی۔"

"تُسیں میرے نال آؤ۔" اوہ سُکھی نوں لیکے پرنسیپل دے دفتر لے گئی۔

"مسز سنگھ، تُہانوں نرس لیسلے نے سبھ کُجھ دس ہی دتا ہونے۔ اگر اگانہہ نوں تُسیں گھر دا ماحول نہ سُدھار سکے تاں سانوں مزبورن سوشل سروس محکمے نوں انفارم کرنا پؤ۔ تُہانوں پتہ ای کہ اوہ اجیہے کیساںؐ چ بچیاں نوں آپنے نال لے جاندے نے....۔" پرنسیپل نے گُجھی دھمکی دیندیاں گل وچالے ہی چھڈ دتی۔ سُکھی سوری سوری کردی بچیاں نوں سکولوں لے آئی۔ سارا دن اوہ بچیاں نوں باہر گھُماؤندی رہی۔ اوہناں نوں میکڈانلڈ تے لے گئی۔ نال ہی بچیاں نال اوہنے وعدہ کیتا کہ اوہ تے ڈیڈ اگانہہ نوں لڑن گے نہیں۔ شام نوں بچے اوس نال گھر مُڑے تاں اوہ خوش سن۔

16

سُکھ چین اتے جسی جیوں کیلیفورنیا توں آئے سن تاں میریلینڈ دے روکول شہر وچلے 'روکول گارڈنز 'اپارٹمنٹس وچ رہندے آ رہے سن۔ کسے دُور پار دے رشتے دار کول تاں اوہ کُجھ کُودن ہی رُکے سن۔ اوس پچھوں اوہناں نے ایتھے 'اک بیڈروم 'اپارٹمنٹ کرائے تے لے لیا سی۔ ایتھے آؤن پچھوں اوہناں نے میرج کر لئی سی تے جسی نے سُکھ چین دا اپلائی وی کر دتا سی۔ پر اجے تک کسے انکیاسی وجہ کرکے اوہناں دی فائیل دا کُجھ پتہ نہیں لگیا سی۔ سُکھ چین دا پاسپورٹ وی انڈین انبیسی والے رنیُو نہیں کر رہے سن۔ انبیسی والیاں دا کہنا سی کہ اوہدا نام انڈین گورمنٹ دوارا اشو کیتی کسے کالی سوچی وچ شامل سی۔ ایتھےاوہناں دا کوئی خاص جان پچھان والا وی نہیں سی۔ ایتھے آؤن دے کُجھ دناں بعد ہی سُکھ چین نوں کسے ٹفن نام دے انڈین ریسٹورنٹ تے کم مل گیا سی۔ اوس دی ڈیوٹی تندورتے روٹیاں پکاؤن دی سی۔ چھیتی ہی اوہ ماہر کُک بن گیا۔ تندورتے کم کردیاں اوہنوں آپنی ماں یاد آؤندی۔ چھوٹا ہوندا اوہ ویکھدا ہوندا سی کہ ماں پہلاں تندور گرم کرن لگدی تے نال ہی پیڑے بناؤنے شروع کر دیندی۔ جدوں تندور پُوری طرحاں تپ جاندا تاں اوہ ہتھاں تے روٹی تھپڑی تے ہتھ گلہ کرکے روٹی تندور دے اندر لا دیندی۔ پنج ست منٹاں وچ ہی اوہ ساریاں روٹیاں تندور اندر لا چکی ہوندی۔ اُدوں اوہنوں ایس گل دا بڑا اچنبھا ہوندا کہ ماں اینے گرم تندور اندر ہتھ کیویں لے جاندی ہے تے اوہدا ہتھ وی نہیں مچدا۔ پر ہُن اوہ آپ اوہی ماں والا کم سارا دن ہی کری جاندا۔ بس ہتھ ذرا گلہ کرنا تے روٹی تندور اندر لا دینی۔ کئی واری تاں بناں ہتھ گلہ کیتیاں

ہی اوہ روٹیاں لائی ثُریا آوٗندا۔ اُسدیاں دونوں باہاں اتے ہتھ سارا دن سیک وچ رہن کرکے کالے ہو چُکے سن۔ ایتھے کم وی بہُت کرنا پیندا سی تے تنخواہ وی حساب سر دی ہی ملدی سی۔ پر کول کوئی پیپر نہ ہون کرکے ایس کم نوں کرن دی مجبوری سی۔ جسی بتھیسڈا دے 'پوکس ہل میریاٹ 'ہوٹل وچ میڈ سروس دا کم کردی سی۔ اوتھے کم نوں سی توں پنج ہوندا سی۔ ویک اینڈ تے اوہ کسے میکڈانلڈ' چ پارٹ ٹائم جاب تے جاندی سی۔ کم ولوں، رہن سہن ولوں اتے سُکھ چین دے ورتائ ولوں اوہنوں کوئی شکایت نہیں سی۔ پر زندگی دے اک پکھ توں اوہ نراش سی۔ اوہنوں آپنی اولاد دی بہُت چاہت سی۔ پر اجے تک قُدرت اوس تے مہربان نہیں ہوئی سی۔ کئی وار اوہدے من' چ گُناہ بھاونا آ جاندی کہ جو اوہنے رمی بارے سُکھ چین کول جھوٹھ بولیا سی، شاید اوسے کرکے ہی اوہنوں سزا مل رہی ہے۔

اوس دن دوپہر کُویلے اوہ کار وچ جا رہے سن۔ سُکھ چین کار چلا رہیا سی تے جسی نال گُم سُم جیہی بیٹھی سی۔ سُکھ چین نے اوہنوں دو تن واری بُلایا پر جسی پتہ نہیں کتھے گُوآچی ہوئی سی کہ اوہدا اوس ول دھیان ہی نہیں گیا۔ فیر دوبارہ بُلاوٗن تے اوہ بھڑک دینے اوس ول جھاکی۔

"کیویں ایں؟ کدھر ثُریا پھردے من تیرا؟" سُکھ چین حیران ہویا۔

"نہیں کدھرے نہیں۔" جسی اُداس جیہا بولی۔

"اُئیں اُداس جیہی لگدی ایں؟"

"کوئی خاص نہیں۔ ویسے ہی پنڈ ول دھیان چلیا گیا سی۔"

"کوئی نہیں میرا گرین کارڈ آ لوے۔ فیر پنڈ وی چلاں گے۔"

"نہیں ایوَں تاں کوئی نہیں۔ نالے مردے دم تک ہُن تاں ایہی میرا پنڈ اے۔"

"ایویں چِت خراب نہ کر۔ میری گل سُن۔ آپاں گُردوارے دے نیڑے ای پھردے آں جے کہیں تاں جا آئیے۔"

"ایدھر کیہڑے گُردوارے؟"

"میریلینڈ دے چیریہل روڈ والے۔"

"اوہدے لئی تاں ہائی‌وے ٹو سیونٹی لینا پؤ۔"

"اوہ کیہڑا دُور اے۔ اگلیاں لائیٹاں توں سجا مار کے ٹو سیونٹی ملجو۔"

"چل پھر۔"

اگلی لائیٹ توں سجی ٹرن مار کے، سُکھ چین ہائی‌وے ٹوسیونٹی جا چڑھا۔ ایتھے اوہنوں مُشکل ایہہ سی کہ اوہ کھبی لین وچ سی۔ اوہنے جو ایگزٹ لینا سی اوہ صرف ادھے کُو میل بعد ہی سجے ہتھ سی۔ انی تھوڑی دُوری وچ ہی اوہنوں چارے لائیناں چینج کرکے سجی لین وچ جانا پینا سی جو کہ پچھوں اپنے تیز آ رہے ٹریفک وچ کافی مُشکل سی۔ سُکھ چین ہائی‌وے چڑھا تاں اوہنے ویکھیا کہ پچھوں ٹریفک گولی وانگوں آ رہیا سی۔ اوہ جیوں ہی اک لین چینج کرکے سجی لین وچ آیا تاں پچھوں آ رہی تیز کار اوس توں پہلاں ہی سجی لین وچ آ گئی۔ سُکھ چین نے اگلی لائن بدلی تاں اوہ کار وی پچھے ہی اوسے لین 'چ آ گئی۔ سُکھ چین دا سارا دھیان پچھلی کار اُپر ہی سی۔ کدے اوہ پچھے آ رہے ٹریفک ول ویکھدا تے کدے اگے جا رہے ٹریفک نوں واچ

کردا۔ جسی تاں سیٹ نال سر لائی پچھے ول مُونہہ کری، پچھلی کار و چ بیٹھیاں دوناں کُڑیاں اُپر ہی اکھاں گڈی بیٹھی سی۔

"کمال ہو گئی، ایہہ کُڑی لائن چینج ای نہیں کرن دیندی۔" سُکھ چین پچھلی کار ول ویکھدا کُڑآ۔ اخیر اوہنے اک لین ہور بدلی تاں پچھے آ رہی کُڑی آپنی کار نوں اوس توں پہلاں ہی اگلی لین و چ لے گئی۔

"ایہہ مرواؤ کسے نوں۔ آپنے لوکاں نوں گڈی چلاؤنی نہ آئی۔" سُکھ چین نے ویکھ لیا سی کہ پچھلی کار نوں ڈرائیو کر رہی تے اوہدے نال بیٹھی کُڑی، دونوں ہی پنجابی سن۔ آخر سُکھ چین ایگزٹ دے نیڑے پہُنچ گیا۔ پچھے آ رہی کار پھُرر دینے کول دی لنگھ گئی۔ اوہ ایگزٹ لے کے باہر نکلیا تے اگلیاں ٹریفک لائیٹاں تے جا رُکیا۔

"مساں ہائی وے کراس کیتے۔" سُکھ چین دا من اجے وی ہائی وے اُپر ہی اٹکیا ہویا سی۔

"جسی؟" سُکھ چین نے جسی ول مُنہ بھنوایا۔ اوہنے ویکھیا کہ اوہ سوچاں و چ گُم بیٹھی سی۔

"ہوں۔"

"جسی ایؤں لگیا کہ اوس کار دی ڈرائیور دے نال والی سیٹ تے بیٹھی کُڑی جیویں پہلاں کدھرے ویکھی ہوندی اے۔"

"توں کتھے ویکھلی اوہ کُڑی؟" جسی نے من ’چ ڈردیاں پر باہروں کھربھا ہون دا ناٹک کیتا۔

"تینوں نہیں پسنجر سیٹ تے بیٹھی کُڑی جانی پہچانی جیہی لگی؟"

"اتھے کون جاندے آپاں نوں؟" جسی اوسے اندازچ بولی۔

"چل چھڈ پریہ دفعہ کر، ہووَ کوئی۔" ساہمنے بتی ہری ہو گئی تے سُکھ چین نے گڈی تور لئی۔ اوہ کوئی ہور گل کرن لگیا تاں جسی نے ُشکر منایا۔ کیونکہ اوس کار دی پسنجر سیٹ تے بیٹھی کُڑی اوہنے چنگی طرحاں پچھان لئی سی۔ اوہ ہور کوئی نہیں بلکہ اوس دی گوہڑی سہیلی رمی سی۔

"جمع مرواتیاں سی۔" اُدھر ہائی وے اُپر جا رہی کار ُچ بیٹھی رمی نے گڈی چلا رہی شیلی نوں جھڑکیا۔

"میں کیہ کراں۔ نہ اوہ گڈی نوں ایدھر کردا سی، نہ اُدھر۔" شیلی کلپی۔

"اوہ تاں صحیح سی، تینوں ہی اگ لگی ہوئی اے۔ اُنج وی توں انیواہ گڈی چلاوَنی ایں۔"

"اوہ صحیح کیویں سی؟ جدوں ہی میں لین چینج کردی سی تاں اُدوں ہی مُوہرے آ جاندا سی۔"

"اُوں اک واری تاں وچارے دے آں ڈے کڈھاتے سی۔" رمی ہسی۔

"تینوں اوس نال بڑی ہمدردی ہو رہی اے۔ توں ساتھی میری ایں کہ اوس دی؟"

"ساتھی تاں میں تیری آں پر اک گل کہاں؟"

"ہاں بول۔"

"مینوں ایوُں لگیا جیویں کہ اوہنوں کدھرے ویکھیا ہوندے؟"

"اوہ مہارانی جی !توں اوہنوں کتھے ویکھ لیا؟"
"آئی ڈوں‌ٹ نو۔ پر مینوں اوہدا چہرہ کُجھ جانیاں پہچانیاں جیہا لگیا۔"
"کتے کوئی پچھلے جنماں دا میل تاں نہیں؟" شیلی نے مذاق کیتا۔
"نہیں سچیں !مینوں ایوُں ہی لگیا۔ مینوں تاں ایہہ سی کہ توں گڈی ہولی کریں گی تے اوہدا چہرہ چنگی طرحاں دسجو۔ پر توں تاں ہوا نوں گنڈھاں دیندی کول دی لنگھ گئی۔"
"پہلاں دسدی تاں میں اوہنوں ہتھ دے کے روک لے ندی۔"
"توں گڈی ہولی کر لےندی تاں آپے دس جاندا۔"
"اوہ میریا ربا !تیری وی رمیے حد ای ہوئی پئی اے۔ چل جے کہیں تاں ہُن موڑاں۔ اجے تاں دُور نہیں گیا ہونا۔ کدھرے نیڑے تیڑے ہی ہونے۔"
"توں تاں موڑلیں گی، پر جیہڑی اوہدے نال بیٹھی سی لال سوہے لہریئے والی، اوہ کیہ سوچو کہ مگرے آ گایاں۔"
"توں اوہنوں کہہ دیئیں کہ بھین جی ساڈا پچھلے جنماں دا سنبندھ اے۔"
"چل ہُن اگے دھیان رکھ آپنا ایگزٹ نیڑے تیڑے ای اے۔"
اگے کُجھ دیر اوہ چُپ رہیاں۔ رمی نے فیر دُوسری گل توری۔
"شیلی، میری ایس سہیلی نوں ملن توں بعد آپاں نوں سمر کُوآٹر دیاں چھٹیاں چ ٹرنٹو جان دی لوڑ نہیں رہنی۔"
"اوہ کیوُں؟" شیلی نوں گل دی سمجھ نہ پئی۔

"کیونکہ سُکھ چین بارے سبھ توں ودھ انفرمیشن اسے کول ہوؤ۔ جے ایس نوں نہ پتہ ہویا کہ سُکھ چین کتھے اے تاں سمجھ لئیں کہ کسے نوں وی اوس بارے پتہ نہیں۔ ایہہ میری اوہی سہیلی اے جس نے سانوں اک کرن لئی ساری واہ لا دتی سی۔"

"پر اسنے پہلاں تاں تینوں کدے کال نہیں کیتی؟"

"کیونکہ میری ایتھوں دی زندگی بارے ایس نوں کُجھ وی پتہ نہیں۔ ایہہ تاں کنیڈا توں ایتھے آپنے کسے رشتے دار نوں ملن آئی اے۔ اسنوں اگے دی اگے کسے میوچل فرینڈ توں میرا فون نمبر مل گیا۔ اسنے مینوں کال کر دتی تے آپاں کالج توں سدھیاں ایدھر نوں ہی آ گایاں۔ چنگا ہویا کہ اج کال ہو گئی نہیں اج رات نوں تاں اسنے واپس مُڑ جانے۔"

"جرمن ٹاؤن دا ایگزٹ تاں آ گیا؟" شیلی نے ہائی وے اُپر لگے سائین ول ویکھیا۔

"ٹھیک اے پھر، ایسٹ ول لے۔ اگے میں دسدی جاؤں۔" رمی پیپر تے لکھیاں ڈائریکشناں ویکھن لگی۔

ہائی وے توں باہر نکل کے اوہ دو چار بلاک سجے کھبے گھُمیاں تے فیر شیلی نے گڈی اک گھر دے ڈرائیو وچ جا لائی۔ باہر نکل کے اوہنا نے ڈور بیل ماری۔ اک بزُرگ عورت نے دروازہ کھولیا۔ اوہ اندر لنگھ گایاں۔ رمی جیوں ہی لونگ روم وچ آئی تاں اوہدے ساہمنے ستی کھڑی سی۔ دونو اک دُوجی نوں چُنبڑ گئیاں تے اوہنا نے دو منٹ اک دُوجی دی جپھی نہ چھڈی۔

"مائی ڈیر رمی، یو لُک ویری بیوٹی فُل۔ توں تاں گُلاب دے بُھل وانگوں کھڑی، ایؤں لگدی ایں جیویں اندر دے اکھاڑے' چوں آئی ہُنی ایں۔" ستی نے پچھانہہ ہٹکے رمی دا چہرہ آپنے ہتھاں' چ لے ندیاں اوس دی تعریف کیتی۔ رمی چُپ چاپ پل کُو بھر ستی ول ویکھدی رہی تے فیر اوس دی چھاتی نال لگ کے بچے وانگوں رون لگی۔ تھوڑی دیر تاں ستی سمجھدی رہی کہ رمی اک وچھڑی ہوئی سہیلی دی طرحاں ہی من ہولا کر رہی اے۔ پر فیر اوہنوں احساس ہویا کہ رمی دا ایہہ رونا عام رونا نہیں ہے۔

"تُسیں کرو غلھں، میں آنٹی کول بہنی آں۔" شیلی اوہناں نوں اکلیاں چھڈ کے باہر نکل گئی۔ ہُن ستی نوں کھٹک گئی کہ ایہہ تاں کوئی گنبھیر گل ہے۔ اوہ رمی دے موڈھے اُپروں دی بانہہ ولی اوہنوں بیڈ روم' چ لے گئی۔ بیڈ تے بٹھا کے اوہنے رمی نوں چُپ کراوندیاں پانی دا گلاس پھڑایا۔

"آپاں اینے چر پچھوں ملیاں ہاں تے توں خوش ہون دی تھاں اُداس ہو گئی۔ کیہ گل، کوئی پرسنل پرابلم ایں؟"

رمی بن بولیاں خلائ ول ویکھدی رہی۔

"توں تاں ویاہ توں بعد ایتھے کیلیفورنیاں نہیں آ گئی سی؟" ستی نے پُچھیا۔

"اوہ ویاہ نہیں سی ستی۔ اوہ تاں....۔" رمی ہوکا لے کے چُپ ہو گئی۔

"مینوں جدوں دا ماں پیو نے دیس نکالا دتے، مے تاں اُدوں دی بھٹکدی پھردی آں....۔"

اگانہہ رمی آپنی داستان سُناؤن لگی۔ کافی دیر تک اوہ آپنے نال ہوئی بیتی سُناؤندی رہی۔ اوس دی گل بات سُکھ چین دی بھال تے آ کے کھڑو گئی۔ ستی نوں اوس دی دُکھ بھری کہانی سُن کے بہُت دُکھ پہُنچیا پر اوہنوں ایہہ سمجھ نہ آئی کہ ایہہ ہُن سُکھ چین نوں کیوں لبھ رہی ہے۔ اوہنے رمی نوں ہی پُچھیا،" پر رمی، توں ہُن سُکھ چین نوں کیوں لبھ رہی ایں؟"

"ستی اُدوں میرے اُپر گھر دیاں تے سماج دیاں بندشاں سن۔ ہُن میں پھری آں۔ ہُن میں تے سُکھ چین آپنی زندگی دا فیصلہ آپ کر سکدے آں۔ پر دُکھ ایس گل دا ہے کہ سُکھ چین مینوں کدھرے لبھدا نہیں۔"

"رمی افسوس !ہُن اوہنے تینوں کدھرے لبھنا وی نہیں۔" ستی اُداس آواز ُ چ بولی۔

"اوہ کیوں؟"

"کیونکہ اوہ ایس سنسار توں جا چُکیے۔"

"نہیں !ایہہ نہیں ہو سکدا۔" رمی دے اتھرو بہہ ٹُرے۔

"رمی ایہی سچ اے۔"

"پر مینوں پتہ لگیے کہ اوہ لُک چھپ کے کدھرے باہر آ گیا سی۔" رمی ہُبھکیے روندی بولی۔

"رمی، سُکھ چین جس نہری کوٹھی نوکری کردا سی اوہ میرے پنڈ دے کول ہی سی۔ اوتھے کھاڑکوآں نے اڈا بنایا ہویا سی۔ فیر جس دن پُولیس نے ایکشن کیتا تاں سارے کھاڑکو مارے گئے۔ کوٹھی دے سارے مُلازم اریسٹ کر لاے گئے۔ بعد و

چ علاقے دیاں پنچائتاں نے اوہناں نوں چھڈوایا سی۔ میرا بھرا وی اُدوں اوتھے ہی سی۔ اوس دی سُکھ چین نال لحاظ وی سی۔ اوسے نے دسیا سی کہ کوٹھی دے چھڈے گئے مُلازماں وچ سُکھ چین نہیں سی۔ مارے گئے کھاڑکو اگ وچ جھُلس گئے سن۔ سبھ دا اندازہ ایہی سی کہ سُکھ چین وی پولیس تے کھاڑکوآں دے مُقابلے سن ماریا گیا۔ مُڑ کے اوہنوں کسے نے نہیں ویکھیا۔ میرے بھرا نے پچھوں وی اوہدا پتہ کروایا سی پر کوئی سوہ نہیں نکلی۔ سبھ دی سوچنی ایہی اے کہ سُکھ چین از نو مور۔"

اس توں بعد رمی بالکُل ہی چُپ ہو گئی۔ ستی اوہنوں سمجھاؤن لگی۔

"ویکھ رمی، تُر گیاں دے نال تاں نہیں جایا جا سکدا۔ توں آپنی زندگی آپنے ڈھنگ نال شروع کر۔ آپنی زندگی جیونی سکھ۔ گُزری بیتی نوں بھُل جا تے بھوکھ ول ویکھ۔"

"ٹھیک اے نہ؟" ستی نے رمی نوں آپنے نال لا کے گھُٹیا۔

"کوشش کرونگی۔" رمی اُداس جیہا بولی۔

"ہور کوئی چارہ وی تاں نہیں۔"

"ایہہ تاں اے۔ پر ستی....؟" رمی گل وچکار چھڈدیاں ستی ول جھاکی۔

"ہاں پُچھ کیہ پُچھنے؟"

"ستی، توں آپنے بارے وی کُجھ دس؟"

"کیہ دساں....؟" ستی دی آواز اُداسی 'چ گواچ گئی۔

"تیری پرسنل لائف بارے۔ تھوڑی محبت بارے۔"

ستی من وچ سوچن لگی کہ اوہ آپنے بارے رمی نوں کُجھ دسے کہ نہ دسے۔ اوہ سوچ رہی سی کہ ایہہ تاں پہلاں ہی دُکھی ہے فیر اوہنوں آپنی اسپھل پریم کہانی بارے دس کے ہور دُکھی کاہنوں کرنے۔ آخر اوہنے آپنے بارے چُپ رہنا ہی بہتر سمجھیا۔

"رمی توں میرے بارے کُجھ نہ ہی پُچھیں تاں چنگا ہے، پلیز مینوں غلط نہ سمجھیں۔ بس انا ضرور دس دنی آں کہ میرا ہُن' اوس 'نال کوئی رشتہ نہیں۔"

"چل ٹھیک اے۔" رمی نے سوچیا کہ ایس دی وی کوئی مجبوری ہونی ہے۔

اوہ کُجھ ہور گل کردیاں رہیاں تے فیر رمی نے ستی توں اجازت لئی۔ رمی جنی خوش ستی نوں ملن گئی سی اُنیں ہی نراش گھر پرتی۔ اگلا ہفتہ کالج وچ چھٹیاں سن۔ رمی گھر بیٹھی دن رات سُکھ چین بارے سوچدی رہندی۔ اخیر اوہدا من صاف ہوندا گیا تے اوہنے نرنا لے لیا۔ اوہ سوچن لگی کہ صحیح گل ایہی ہے کہ اوہ سُکھ چین نوں بھُل جاوے تے آپنی زندگی نوں اگانہہ تورے۔ کُجھ کُودناں' چ رمی آپنے آپ نوں ہولا محسوس کر رہی سی۔ اوہدا اک دن شیلی نوں ملن دا دل کیتا تاں اوہ شیلی کول چلی گئی۔ رمی دا بدلیا چہرہ ویکھ کے شیلی نوں وی خوشی ہوئی۔ تھوڑے ای دناں بعد رمی بالکُل نارمل ہو گئی۔ کالج دوبارہ لگن لگیا۔ فیر اک دن شیلی نے رمی نوں آپنی ممی دا سُنیہا دتا کہ ممی نے اوہنوں گھر بُلایا ہے۔ رمی شیلی نال اوہدے گھر چلی گئی۔ کھان پین ولوں وہلی ہون توں بعد اوس دی ممی نے رمی نوں آپنے کول بٹھا لیا۔

"دیکھ بیٹی، شیلی لئی چنگا رشتہ آیئے، پر ایہہ مندی نہیں۔ توں اسنوں سمجھا، کیونکہ پریوار ویکھیا بھالیے۔ اصل وچ اوہ ساڈے دُور پار دے رشتے دار ای نے۔"

"ٹھیک اے آنٹی میں اوس نال کردی آں گل۔" رمی شیلی دے بیڈ روم 'چ چلی گئی۔

"ایہہ میں کیہ سُن رہیں آں، شیلی ڈارلنگ۔" رمی نے شیلی نوں جپھی پا لئی۔

"رمی، میں ہالے ویاہ نہیں کرواؤنا۔"

"پر کیوں؟"

"کیونکہ میں اجے پڑھنے۔"

"لے ایہہ کیہڑی گل ہوئی۔ ایتھے تاں لوک بُڑھے ہوئے وی پڑی جاندے نے۔ ویاہ توں بعد توں پڑائی جاری رکھ لئیں۔"

"پچھوں کتھے پڑھ ہوندے۔"

"ہو تاں سبھ کُجھ جاندے۔ پر ایہہ دس کہ مُنڈا رہندا کتھے اے۔"

"ممی نے دسیے کہ کیلیفورنیا دا کوئی کرمن شہر اے۔ اوہدے نیڑے ہی کسے فارم تے رہندے۔"

"لے اُدھر تاں میں رہندی رہی آں۔ مینوں پُورا ایڈریس دس۔" شیلی نے اڈریس رمی دے مُوہرے رکھ دتا۔ رمی نے اڈریس ویکھیا تاں خوش ہو گئی۔

"ایہہ تاں پپی سنگھ انکل دے کم دا اڈریس اے۔ مینوں لگدے کہ اوہ بیلے ریزن فارم تے ای کم کردا ہونے۔"

"پھر پتہ کر نہ اوس بارے۔" شیلی نوں اُتسکتا ہوئی۔

"نالے کہنی ایں کہ اجے ویاہ نہیں کرواؤنا؟"

"اوہ اڈ گل اے، توں پتہ تاں کر۔"

رمی سمجھ گئی کہ شیلی دلوں تاں راضی اے، پر کُڑیاں والے نخرے کر رہی ہے۔اوہنے فون چُکیا تے بیلے ریجن فارم تے پپی سنگھ نوں ملا لیا۔

"انکل میں رمی بولدی آں، پچھانیاں مینوں؟"

"ہاں بیٹے بالکُل پچھانیاں۔ پڑائی کیویں چلدی اے؟"

"پڑائی تاں انکل ٹھیک اے۔ دراصل میں تاں کسے خاص کم لئی فون کیتے۔"

"دس بیٹے؟"

"تُہاڈے فارم تے اک مُنڈا درشن، کم کردے۔ اوس نال میری سہیلی دی میرج دی گل چل رہی اے۔ اوس بارے تُہاڈی رائے لینی سی۔"

"درشن چنگے سُبھائ دا تے ودھیا کم کرن والا مُنڈا اے۔ اوس بارے میری صلاح پُوری طرحاں ہاں پکھی اے۔"

"چلو ٹھیک اے انکل، تھینکس۔"

"اوکے بیٹے ہور کوئی گل بات کرنی ہوئی تاں مینوں بے جھجک کال کر لیو۔"

"جی انکل۔" رمی نے فون کٹ دتا۔

"لے ہُن تاں خوش ایں۔ انکل نے وی اوس دی تعریف کر دتی۔"

"پر رمی....۔"

"پر پور کُجھ نِی۔ میں انٹی نوں کھُشکھبری سُناؤن جانی آں۔" شیلی دے روکدے روکدے رمی اوس دی ممی کول چلی گئی۔ اوہنے پپی سنگھ نال ہوئی گل بات دس دتی۔ ایہہ وی دس دتا کہ شیلی من گئی ہے۔ اگلے دناں 'چ دونوں دھراں دیاں رسمی غلہں باتاں ہوئیاں۔ کُجھ دناں بعد شیلی دے ماں پیو، پریوار سمیت کیلیفورنیاں چلے گئے۔ اوہناں دے زیادہ رشتے دار کیلیفورنیاں ول ہی رہندے سن۔ ایس لئی ایہہ ویاہ اُدھر ہی کیتا گیا۔ ویاہ توں بعد شیلی تے درشن اپارٹمنٹ لے کے کرمن شہر 'چ رہن لگے۔ رمی ایس ویاہ تے نہیں جا سکی سی۔

17

کُلدیپ نے ورک پرمٹ ملن دے ہفتہ بعد ارلنٹن کاؤنٹی دا ٹیکسی اپریٹر لائسنس لے لیا۔ اوسے دن اوہنوں ٹیکسی مل گئی۔ ٹیکسی بھاویں بن گئی سی۔ پر اوہنے سوچیا ہویا سی کہ ریسٹورنٹ تے پارٹ ٹائم نوکری ضرور رکھوگا۔ اگلے دن سویرے ہی اوہ ٹیکسی لے کے نکل گیا۔ سواریاں صرف اوہنے دو کُوہی چُکیاں۔ زیادہ سماں تاں اوہ گُوآچیا ہی رہیا۔ دوپہیرے جہے اوہ ریسٹورنٹ تے آ گیا۔ اوہنوں اُمید سی کہ اج اوہ رمی نوں مل سکیگا۔ پہلے دن توں ہی رمی اوہنوں چنگی لگن لگی سی۔ اوہدا وار وار اوہنوں ویکھن نوں جی کردا سی، اوس نال گل کرن نوں دل کردا سی۔ ہُن کنے ہی دناں توں رمی نال ملاقات نہیں ہوئی سی، کیونکہ سمر کُوآٹر توں بعد کالج بند رہیا سی۔ چھُٹیاں پچھوں اج پہلے دن کالج کُھلھ رہیا سی۔ فیر دو کُو گھنٹے کم کرکے اوہ وہلا ہو گیا۔ اوہنوں پتہ سی کہ رمی وہلے ویلے نال لگدے پارک وچ آ جاندی ہوندی ہے۔ اوہنے وردی بدل کے آپنے کپڑے پہنے تے باہر نکلدا پارک دے اک پاسے جھیل کنارے جا بیٹھیا۔ تھوڑی دیر بعد ہی اوہدے کنی آواز پئی۔

"ہیلو کُلدیپ۔" اوہنے پچھے مُڑ کے ویکھیا۔ ساہمنے رمی کھڑی سی۔

"ہیلو رمندیپ، میں تینوں ہی اُڈیکی جاندا سی۔"

"مینوں؟" رمی حیران ہوئی۔

"نہیں سوری، میرا مطلب کالج کافی دن بند رہیا اے نہ، تے آپنی ملاقات نہیں ہوئی۔" کُلدیپ تھوڑا گھبر ایا۔

"کُلدیپ آپاں دوست آں۔ توں کُھلھ کے گل کر نہ کہ کہنا کیہ چاہُنے؟"

"اصلی گل فیر ایہہ اے رمی کہ اک تاں تینوں ملن نوں دل کردا سی۔ تے دُوجا....۔"

"دُوجا کی؟"

"دُوسری گل 'چ اصل وچ میری نجی زندگی چھُپی ہوئی اے۔"

"اوہ کیویں؟"

"میں ایس مُلک 'چ اللیگل ہاں۔ پہلاں کسے ریسٹورنٹ توں سپانسر ہویا سی۔ پر اوتھے میرے نال دھوکھا ہو گیا۔ فیر گرین کارڈ لئی کسے گوری نال کاغذی ویاہ کروایے۔ اوسے میرج دے بیس تے مینوں ورک پرمٹ ملیے۔ ہُن ٹیکسی لائسنس وی میں ورک پرمٹ دی وجا کرکے ہی لے سکیاں۔ اج میرا ٹیکسی دا پہلا دن ایں، بس ایہی گل میں تیرے نال سانجھی کرنی چاہوندا سی۔"

"او مائی گُڈنیس !ایہہ تاں بہت خوشی گل اے۔ پر کُلدیپ توں ایس مُلک 'چ غیر قنونی ڈھنگ نال کیوں آیا؟ توں تاں چنگا پڑھ لکھیا ایں، فیر وی....۔"

"بس رمی تقدیر دے کھیل۔ ایویں دوجیاں دی ویکھا ویکھی ایدھر نوں تُر پیا۔"

"تینوں کسے نے روکیا نہ؟ میرا مطلب تیرے پریوار والیاں نے؟"

"پریوار نوں کیہ فرق پیندے۔ میں ایتھے ہویا جاں اوتھے۔" کُلدیپ دے اندر لامرد رمی دے دل 'چ گھمدی گل بھاں پ گیا۔

"کون کون اے تیرے پریوار 'چ؟"

"اک بھین ایں، اوہ ویاہی وری تے گھر پریوار والی اے۔ وڈا بھرا وی جُو آکاں جلیاں والے۔"

"تے توں آپ؟" رمی سوچدی سی کہ ہُن گل تُر پئی ہے تاں پُوری گھُنڈی کھولِ ہی لواں۔

"مینوں بے کار نوں کون بُجھدے۔ میں تاں اجے اکلا اکہرا ای آں۔" کُلدیپ نے صاف جھوٹھ بول کے پاسے مُنہ کر لیا۔ ایدھر رمی دے دل وچ ترنگاں جہیاں اُٹھیاں۔ اوہنوں کُلدیپ چنگا چنگا لگیا۔ اُدوں ہی اوہدے من 'چ سُکھ چین دا خیال آ گیا تے اوہ اُداس ہو گئی۔

"تینوں اک دم کیہ ہو گیا؟" رمی دا اُتریا مُنہ ویکھ کے کُلدیپ نوں حیرانی ہوئی۔

"کُلدیپ میرا وی اتیت اے، جیہڑا کہ بڑا دردیلا اے۔"

"کوئی گل نہیں۔ جو کُجھ وی ہے توں میرے نال ساں جھا کر سکدیں ایں۔"

پھر رمی نے ہولی ہولی، ہویا بیتیا سبھ کُجھ سُنا دتا۔ اوہنے اوہ وی دسیا جو پچھلے ہفتے سُکھ چین بارے اوہنوں ستی توں پتہ لگیا سی۔

"رمی تیرے نال بہُت بُرا ہویا۔ انسان دے وس نہیں ہوندا۔ آپنی آپنی تقدیر ہوندی اے۔ پر توں اتیت 'چوں نکل کے ورتمان وچ جیوناں شروع کر۔"

"میں وی اویں ایں سوچدی آں۔ پر ہُن میری سہیلی شیلی چلی گئی اے۔ اوس بناں میں بہُت اکلی جیہی محسوس کر رہی آں۔"

"فیر کیہ ہو گیا جے سہیلی چلی گئی۔ تینوں نواں دوست وی تاں مل گئے۔"
کُلدیپ نے رمی ول ہتھ ودھایا۔

"کُلدیپ بیس، ایز اے فرینڈ آئی لائیک یو۔" رمی نے کُلدیپ دا اگانہہ ودھایا ہتھ پھڑ لیا۔ اُتھوں اُٹھ کے اوہ پارک 'چوں باہر آ گئے۔

"رمی کل داکیہ پروگرام ایں؟" کُلدیپ نے تُرن لگی رمی نوں پُچھیا۔

"دوپہر توں بعد ویلھی آں۔"

"کل شام نوں مووی ویکھیئے؟"

"جیویں تیری مرضی۔"

"چل ٹھیک اے۔ کل نوں میں تن وجے وہلا ہوجونگا۔ توں ایتھے ریسٹورنٹ تے ای آجیں۔"

"اوکے۔" فیر رمی کالج نوں تُر پئی تے کُلدیپ آپنی گڈی ول چلا گیا۔ اگلے دن کُلدیپ کم توں وہلا ہو کے باہر نکلیا تاں رمی ساہمنے گڈی 'چ بیٹھی اوسے نوں اُڈیکی جا رہی سی۔ کُلدیپ اوہدے نال ہی بیٹھ گیا۔

"کیہڑے تھیئیٹر چلنے؟" گڈی توردیاں رمی نے پُچھیا۔

"لوہمن پلازا والے۔"

"ٹھیک اے۔" رمی نے وڈی سٹریٹ تے کھبا مار لیا۔ اوہنے ویکھیا کہ نال بیٹھا کُلدیپ اوس ول بڑے گہو نال ویکھ رہیاہے۔

"توں میرے ول ایؤں گھور گھور کے کیہ ویکھدیں؟"

"میں ویکھ رہیاں کہ اج تاں بجا بجا کرائی پئی اے۔ پنجابی سوٹ' چ بڑی جچدی ایں توں۔"

"کُلدیپ توں مینوں ایوے پھوک نہ چھکا۔" باہروں غصہ وکھاؤندی رمی، اندروں باگو باغ ہو گئی۔

"سچیں رمی توں بہت سوہنی لگ رہی ایں۔"

"ہاں اجیہے ویلے اویں ہی لگدا ہوندے۔" رمی کوئی ڈونگھی گل کہہ گئی جسدی کُلدیپ نوں سمجھ نہ لگی۔ تھوڑی دیر بعد اوہ لوہمن پلازا دے تھئیٹر پہنچ گئے۔ اوہناں ٹکٹاں لایاں تے اندر جا بیٹھے۔ پنج دس منٹ بعد ہندی مووی چل پئی۔ مووی کُجھ گنبھیر ہوئی تاں رمی نے کُلدیپ دے موڈھے نال سر لا لیا۔ تھوڑا ہور دردیلا سین آیا تاں رمی نوں سُکھ چین دی یاد آئی۔اوہنے کُلدیپ دے اُپر دی بانہہ ول لئی۔ اگے کوئی ہور وچھوڑے دا سین آیا تے رمی دے من' چ فیر سُکھ چین اُبھریا تاں اوہنے کُلدیپ دی چھاتی نال سر لا لیا۔ ہُن جدوں ایں اوہدا من اُچاٹ ہوندا تاں اوہ کُلدیپ نال لگ جاندی۔ ہولی ہولی اُسدیاں یاداں' چوں سُکھ چین نکلن لگیا تے من' چ کُلدیپ سماؤندا گیا۔ فلم ختم ہون تک اوہدے اندروں سُکھ چین الوپ ہو چُکا سی تے اوس دی جگاِ کُلدیپ نے لے لئی سی۔ مووی ختم ہوئی، اوہ باہر نکل آئے۔

"کُجھ کھا پی لئیے؟" کُلدیپ نے ساہمنے' پنجاب ڈھابا 'ریسٹورنٹ دا سائین ویکھیا تے اوہ اندر چلے گئے۔ اوتھوں کھا پی کے واپس مُڑ پئے۔ ریسٹورنٹ تے پہُنچدیاں رمی نے کُلدیپ نوں اُتاریا تے گھر نوں تُر گئی۔ کُلدیپ آپنی ٹیکسی' چ جا

بیٹھا۔ ٹیکسی سٹارٹ کیتی تاں اوہنے ویکھیا کہ گڈی' چ پیٹرول گھٹ سی۔ اگلے لینڈمارک پلازا دے ایکسان گیس سٹیشن توں گیس پواؤن دا سوچ کے اوہ اُدھر نوں تُر پیا۔

****

اس ویک اینڈ تے چار پنج چھُٹیاں سن۔ پما تے اُرملا چھُٹیاں مناؤن لئی لاس ویگس نوں جا رہے سن۔ اوتھے پُہنچ کے اوہناں نے ڈاؤن ٹاؤن دے مہنگے ہوٹل و چ شُئیٹ بُک کروائی۔ اگلے دن توں اوہناں گھمنا شروع کر دتا۔ دنے اوہ گھمن والیاں تھاواں تے گھمدے رہندے سن۔ لیٹ رات تک اوہناں دا سماں وڈے وڈے کسینوز و چ گُزردا سی۔ ہفتے بھر و چ اریجوناں سٹیٹ دے ڈزرٹ و چ گرینڈ کینن تک دیاں اوہ سبھ مشہور تھاواں تے گھم آئے۔ اخیرلے دو دن اوہناں دے کسینوز و چ ہی بیٹے۔ پما ہر اک کسینو نوں بڑیاں حسرت بھریاں نگاہاں نال ویکھدا سی۔

"اُرمی کاش کہ آپنے کول وی کسینو ہووے۔" اک دن موقع پا کے اوہنے گل چھیڑی۔

"آپنے کول کسینو ہے تاں سعی، ڈیڈ والا ایلے و چ۔"

"اوہ تاں چھوٹا جیہا اے۔ میں چاہُنا کہ میرے کول ڈھیر سارے پیسے ہون تے میں تینوں وڈے ہوٹلاں تے مہنگے کسینوز دی مالکن بنا دیاں۔

"مینوں ہوٹل کسینوز نہیں، مینوں تاں بس توں چاہیدیں۔" اُرملا نے اوس دوآلے بانہہ ول لئی۔

"جیویں توں دُنیاں دی خوبصورت عورت ایں، میں چاہُنا کہ اویں ای توں دُنیاں دی اک امیر عورت ہوویں۔" پما چکنیاں چوپڑیاں ماررہیاسی۔

"آپاں جیویں ہاں اوویں ہی ٹھیک آں۔" اُرملا لالچی نہیں سی۔ اوہ تاں صرف اوہدے پیار دی بُھکھی سی۔ اوہنوں صرف پما چاہیدا سی ہور کُجھ نہیں۔ اٹھ دس دن اوتھے گُزار کے اوہ واپس ورجینیاں آ گئے۔ اُرملا والا گھر تاں کرائے تے دے دتا گیا سی۔ ویاہ پچھوں اُرملا پمے دے نال ہی شفٹ ہو چُکی سی۔ ایس گھر دے اک چھوٹے جہے کمرے وچ اوہنے آپنے ممی پاپا دا کُجھ سمان تے ہور نشانیاں سانبھیاں ہوئیاں سن۔ اسے کمرے دی اک الماری 'چ اوہنے ممی پاپا دیاں استھیاں رکھیاں ہوئیاں سن۔ اوہ ایتھے ہر روز دھوف بتی کردی سی۔ جدوں کتے اوہ اُداس ہوندی تاں ایس کمرے وچ آ بہندی۔ لاس ویگس توں واپس آ کے اوہناں نے آپو آپنے کماں ول دھیان دینا شروع کر دتا سی۔ پر ویک اینڈ تے اوہ کدھرے نہ کدھرے جان دا پروگرام بنا ای لےندے سن۔ پچھلے ہفتے اوہ ڈزنی ورڈ گھمن گئے سن۔ ایتکی ویک اینڈ تے اوہناں چار دن اکٹھے کر لائے۔ فرائیڈے شام اوہ واشنگٹن ریگن نیشنل ایئرپورٹ توں فلائیٹ لے کے نیویارک دے لگاڈیا ایئرپورٹ جا اُترے۔ رات ہوٹل چ گُزار کے اگلے دن گھمن لئی اوہناں ٹیکسی کر لئی۔ اُرملا زندگی وچ پہلی وار نیویارک آئی سی۔ ٹیکسی جدوں ڈاؤن ٹاؤن وچوں دی لنگھ رہی سی تاں اسمان چھونہدیاں بلڈنگاں ول ویکھدیاں اُرملا دا سر چکراؤن لگیا۔

"اوہ مائی گاڈ !اینیاں اُچیاں بلڈنگاں۔"

"ایہہ تاں کُجھ وی نہیں، توں اگے ویکھیں۔"

اگانہہ اوہ سٹیٹ انپائر بلڈنگ دے اُپر چلے گئے۔

"کنی اُچی بلڈنگ اے ایہہ، ایتھوں تاں سارا نیویارک دسدے۔" اُرملا رومانچت ہوئی۔

"اجے آپاں ہور اگے چلدیں آں، اوتھوں ویکھیں توں کیہ کی دسدے۔" اوس مگروں پما اوہنوں ورلڈ ٹریڈ سینٹر لے گیا۔ ٹون ٹاوراں دی ساؤتھ بلڈنگ اُپر پہنچ کے اُرملا نے آلے دوآلے نظر ماری۔

"اوہ میریا ربا۔ ایہہ تاں ایؤں لگدے جیویں آپاں اسمان و چ پھر دے ہوئیئے۔ دھرتی اُپرلیاں کاراں، کیڑیاں جہیاں لگدییں۔ ایہہ تاں دھرتی اُپر قُدرت دا اک شاہکار اے۔"

"پر اُرملا، ایہہ شاہکار قُدرت ولوں بنیا بنایا نہیں اے۔ ایس شاہکار نوں اج دے منکھ نے بنایے۔ ایہہ اک سو دس منجلا بلڈنگ اے۔ آپاں اک سو ستویں منزل اُپرلے ڈیک تے کھڑے ہاں۔"

"اوہ گریٹ!س

"اُرمی تینوں اوَہ بلڈنگ دسدی اے ؟" پمے نے ساہمنے اشارہ کیتا۔

"ہاں۔"

"جس اُپر آپاں کھڑے آں تے اوہ ساہمنی بلڈنگ، ایہناں دوناں نوں ٹون ٹاورز کہندے اے۔"

"ٹون ٹاورز؟" اُرملا تھوڑا حیران ہوئی۔

"ہاں ٹون ٹاورز۔ ہے نہ دونوں بالکُل اکو جہے۔ تاں ہی ٹون ٹاورز کہاؤندے اے۔"

"او مائی گُڈنیس!"

"اُرمی ایہناں نوں ویکھ کے مینوں پتے کوے لگدے؟"

"کیویں؟"

"جیویں اکھاڑے دے وچ دو بھلوان کھڑے ہون۔ جناں نوں کوئی نہیں ڈھاہ سکدا۔ جے سچ بُجھدی ایں تاں ایہناں ٹاوراں ول ویکھ کے ایوُں لگدے جیویں ایہہ کہہ رہے ہون بئی اسیں ایس گل دے پرتیک آں کہ امریکہ سُپر پاور اے۔"

"ہاں ایہہ گل تاں اے۔"

پھر اوہ ہیٹھاں اُتر آئے۔ ایس پچھوں اوہناں سٹیچو آف لبرٹی ویکھیا۔ اگلے دن آئیس آئیلینڈ ویکھ کے اوہ ورجینیاں واپس مُڑ آئے۔ مہینہ کُو بھر کم کرکے اوہ کیلیفورنیاں دے بیورلے ہل جا رہے سن۔ ہفتہ بھر اوتھے موج مستی کرکے اوہ واپس مُڑے تاں لگ رہیا سی جیویں کہ اوہ کسے وکھری دُنیاں توں آ رہے ہون۔

پھر نویں ویاہ دا چائ ہولی ہولی مٹھا پین لگیا۔ نال ہی تورا پھیرا وی گھٹ گیا۔ ہُن ویک اینڈ تے اوہ زیادہ نیڑے تیڑے ہی گھمدے سن۔ اویں ہی اک شام اوہ ڈیسی وچلے جارج ٹاؤن ایریئے دی واشنگٹن ہاربر دے کسے ریسٹورنٹ' چ بیٹھے گل کر رہے سن۔

"اُرمی، ایہہ واشنگٹن ہاربر نویں بنی بلڈنگ اے۔ ایتھے سارے ریسٹورنٹ ای نے، جناں' چ ڈیسی دے ہوٹلاں وچ ٹھہرے امیر لوک ہی آؤندے نے۔"

"ایہہ تاں ہے ای۔ مہنگی تھاں تے امیر لوک ای آؤنگے۔"

"تینوں پتہ ہے کہ ایہناں ' چ کئی ریسٹورنٹ تاں ملین توں وی اُپر دی قیمت دے نے۔"

"اچھا ! پر توں ایہہ گل کیویں جاندا ایں؟"

"پچھلے دنیں میں نیٹ تے پراپرٹیاں دی ویب سائیٹ ویکھ رہیا سی۔"

"ہوں....۔"

"اُرمی میرا اک آئیڈیا اے؟" پمے نے ویکھ لیا سی کہ اوس دی گل دا راہ بن گیا۔ اصل وچ اج اوہ واشنگٹن ہاربر دے ریسٹورنٹ وچ جان بُجھ کے ہی آیا سی۔ پچھلے دناں دی اوہدے من وچ جو سکیم بن رہی سی، اوس بارے اُرملا نوں دسن لئی اوہنے آدھار تیار کر لیا سی۔

"کیوں نہ آپاں وی ایتھے اک ریسٹورنٹ خرید لئیے۔"

"آپاں !ریسٹورنٹ !!اتھے؟" اُرملا حیران ہوئی۔

"ہاں۔"

"پر اینے پیسے کتھوں آؤنگے؟" اُرملا ٹکٹکی بنی پمے ول ویکھن لگی۔

"آپاں آپنا ایلے والا کسینو ویچ دنے آں۔"

"نہیں، اوہ تاں ممی پاپا دی نشانی ایں۔" اُرملا نے جھٹ اوس دی گل کٹ دتی۔

"اوس دی تھاں تے جدوں ایتھے کُجھ خرید لیا فیر اوہ وی تاں ممی پاپے دی نشانی ہی بنجوگی۔"

"پیسے تاں فیروی پُورے نہیں ہونے۔"

" گھٹدے پیسے ممی پاپے دے اکاؤنٹ' چوں ورت لواں گے۔" پمے نے اک ہور پتہ کھیڈیا۔

"نہیں، ایہہ نہیں کرنا۔ مینوں ایہہ ٹھیک نہیں لگدا۔" اُرملا نے صاف جواب دے دتا۔

"گل تاں اوہی رہُو۔ اوتھے دی پراپرٹی بدلے ایتھے پراپرٹی بنجو۔ ہُن آپاں نوں ہر تیجے دن کیلیفورنیاں ول بھجنا پیندے۔ میں تاں اسے کرکے ای کہنا۔" پمے نے اگلی دلیل دتی۔

اُرملا نیویں پائی کُجھ سوچن لگی۔ اوہدا دھیان کدھرے ہور چلا گیا۔

"کیہ سوچیا پھر؟" پمے نے اوہنوں سوچاں' چوں کڈھیا۔

"پتہ نہیں، پر اجے کُجھ نہیں۔" اُرملا نے گول مول جواب دے دتا۔ اوس توں بعد اوہ چُپ چاپ جیہے گھر نوں مُڑ آئے۔ اوس رات پما بہُت اپ سیٹ ہویا۔ اوس توں اُرملا دا انج جواب دینا برداشت نہیں ہو رہیا سی۔ پمے دی کسے گل توں جدوں ساہمنے والا انکار کر دیندا سی تاں اوہدا غصہ بھیانک رُوپ دھار لے ندا سی۔ فیر جدو تک اوہدے من دی گل پُوری نہیں ہوندی سی جاں اوہدا غصہ کسے ہور پاسے نہیں سی نکل جاندا تاں اُدوں تک اوہنوں چین نہیں سی آؤندا۔ اگلے دن پہلاں تاں اوہ کافی دیر تک بیڈ روم' چوں ہی نہ نکلیا۔ فیر تیار ہوندا ہی اوہ مہاراجہ ریسٹورنٹ ول چلا گیا۔ شام جیہے اوہنے گڈی کوہ نور ریسٹورنٹ ول مُڑوا لئی۔ اج سارا دن اوہدا ایمپلائیز نال لڑدیاں ہی گُزریا۔ اوہنے کسے نوں وی نہیں بخشیا۔ سبھ

دی جھاڑ جھنب کیتی۔ پر اجے وی اوہدے سر ُ چوں غُصے دیاں لاٹاں نکل رہیاں سن۔ ہُن اوہ کوہ نور ریسٹورنٹ تے بہہ کے رجویں شراب پینی چاہوندا سی۔ گڈی جدوں کوہ نور ریسٹورنٹ توں پہلاں، لینڈمارک پلازا والے ایکسان گیس سٹیشن کول پہنچی تاں ڈرائیور ہولی جیہی پچھے ول ویکھدا بولیا،

"سر گیس دی ٹینکی فُل کراؤن والی اے؟"

" فُل کرا پھر، کہ ایہہ کم میں کروں گا۔ نالے پہلاں کتھے مریا سی۔" اوہ ڈرائیور دی لاہ پاہ کردارہیاتے ڈرائیور نے گڈی ایکسان گیس سٹیشن تے لا دتی۔ اوہدے اگے اک جنا پہلاں ہی آپنی ٹیکسی ُ چ گیس پُوآ رہیا سی۔ اُسلوٹے جہے لےندے پیے نے جدوں ٹیکسی ڈرائیور دے مُنہ ول ویکھیا تاں اوہ حیران ہویا۔

’ایہہ !ایہہ اجے ایتھےای پھردے؟ ‘من ُ چ بُڑ بڑاؤندا پما، ٹیکسی ُ چ گیس پا رہے کُلدیپ ول گھو نال جھاکیا۔

’چل اج اسدا زہر کڈھیئے۔ اوس دن بہُت ٹپدا سی ایہہ وی۔ شاید اسدا زہر کڈھ کے ای من کُجھ شانت ہوجے۔ اُرملا تاں اجے کوئی ہتھ پلہ پھڑاؤندی نہیں لگدی۔‘ایس پچھوں اوہ ریسٹورنٹ تے پہُنچیا۔ اوتھوں اوہنے اک پُرانی ڈائری کڈھ کے جیب ُ چ پا لئی، جس اُپراوہنےاوس دن کُلدیپ اتے گوری پولا دا ایڈریس لکھیا سی۔

18

اگلے دن کُلدیپ سویرے چار وجے شہر 'چ پہُنچ گیا۔ ٹیکسی دا کم بزی سی۔ ڈیسی و چ کوئی وڈی کنوینشن چل رہی سی۔ سویر ویلے ٹیکسی لبھی نہیں تھیاؤندی سی۔ اٹھ وجے تک کم چل سو چل رہیا۔ فیر کم تھوڑا جیہا گھٹ ہویا تاں کُلدیپ ایئرپورٹ ول نوں آ گیا۔ اگے ایئرپورٹ تے ٹیکسی ہی کوئی نہیں سی۔ اوہنوں اوتھوں جان سار اکو پاسے نوں جان والیاں تن سواریاں مل گئیاں۔ ایہہ گیڑا لا کے اوہ مُڑیا تاں اگلا گیڑا وی تُرنت لگ گیا۔ ایدھروں واپس مُڑدیاں جدوں اوہنے پارکنگ لاٹ و چ گڈی لائی تاں اُدوں اندر لاٹ 'چ کُجھ کُوگڈیاں دی تھاں ہی بچی سی۔ کم بزی ہون کرکے زیادہ ٹیکسی ڈرائیور ایئرپورٹ ول آ رہے سن۔ سیبی ریڈیو تے کاواں رولی مچی ہوئی سی۔ تھوڑی دیر بعد پارکنگ لاٹ بھر گیا تاں ڈسپیچراں نے گیٹ بند کر دتا۔ اج ورجینیاں دیاں ٹیکسیاں پارکنگ لاٹ دے اُپرلے لیول تے سن اتے ڈیسی، میریلینڈ دیاں گڈیاں ہیٹھلے لیول تے۔ سارے ڈرائیور گڈیاں 'چوں باہر نکل آئے سن۔ ساہمنے بالیبال دے گراؤنڈ 'چ رونق لگ گئی سی۔ تاش کھیڈن والے ٹولیاں بنا کے تاش کھیڈن لگ پئے۔ گالڑی آپو آپنیاں ڈھانیاں 'چ کھڑے گل 'چ رُجھ گئے۔ کُلدیپ نے سیبی ریڈیو تے روی نوں آواز ماری۔ روی نے آپنی ڈیسی دی گڈی ہیٹھلے لیول تے لائی ہوئی سی۔ کُلدیپ دی آواز سُن کے روی اُپر آ گیا۔ دونو اک پاسے کھڑ کے گل کرن لگے۔

"کنے کُووجے شروع کیتا سی کم اج؟" روی نے سرسری گل چھیڑی۔

"میں تاں بہُت سندیہاں دا آیاں۔ سویرے چار وجے پہلی سواری چُکی سی۔"

"پھر تاں کرتا ہووَ پتہ گول۔" روی دا مطلب سو ڈالر بناؤن توں سی۔

"اج تاں دُوجا پتہ گول کرن دے نیڑے ہوئے کھڑے آں۔" کُلدیپ ڈالراں دے ونگے تڑنگے بل سدھے کری جارہیاسی۔

"ہُن تاں مہینہ بھر کم نے ایوُں ہی چلنے۔"

"چنگے، چار پیسے بننگے۔" کُلدیپ نے سارے بل سدھے کرکے جیب 'چ پا لاے۔

"آہ تاں جما ای جام لگ گیا۔" روی نے ساہمنے ریمپ تے رُکیاں ٹیکسیاں ول نظر ماری۔

"اس ویلے ادھا کُو گھنٹہ کم، ایوُں ای رُکدا ہوندے۔ نالے باہر ویکھ کیویں ٹیکسیخانہ جما ہوئےاے۔" کُلدیپ ٹیڈھا ہو کے ہیٹھاں نوں جھاکیا۔

"ڈیسی والے تاں ایتھے ایویں ای دھکے کھاندے پھردے اے۔ کم تاں ڈیسی 'چ بتھیرے۔"

"پھر روی، توں کیوُں ایئرپورٹ تے آ گئیں؟"

"میں تاں کرسٹل سٹی 'چ سواری لاہی سی۔ سوچیا نالے باتھروم جا آواں گے تے نالے کُجھ دیر لتاں سدھیاں ہو جانگیاں۔"

"ویسے یار شہر 'چ ٹیکسی تھکاؤندی بہُت اے۔" کُلدیپ نے باہاں دے اکڑا بھنے۔

"گل تاں تیری صحیح اے۔ شہر ' چ پیسے تاں بتھیرے بندے اے، پر سریر دی جڑ نکل جاندی اے۔"

"ایہہ تاں بس دو کُوسال چلاؤنی ہووے۔ کرکے دن رات محنت، بنا کے چار پیسے، بندہ کوئی آپنا بزنس شروع کر لوے۔"

"شروع ' چ تاں کُلدیپ سیاں، سارے تیرے وانگوں ای سوچدے اے۔ جدوں بندہ نواں نواں ٹیکسی چلاؤنی شروع کردے، اُدوں زیادہ پیسے ویکھ کے ایوٗں لگدے کہ دو چونہہ سال دب کے کم کر لؤ۔ فیر کوئی بزنس شروع کراں گے۔ پر ایوٗں ہوندا نہیں۔"

"کیوٗں....؟"

"کیونکہ ایہہ اُتشاہ چھیتی مٹھا پے جاندے۔ بعد ' چ تاں بندہ اوڈاں دی گدھی وانگوں تھاں تے ای گھُمی جاندے۔"

"نہیں یار میں تاں سُنئیں کہ بہوتے بندیاں نے ٹیکسی ' چوں پیسے کما کے چنگے بزنس کھول لاے نے۔"

"اجیہے بہُت تھوڑے نے۔ صرف اوں گلاں تے گنن جوگے۔ بہوتے تاں گھاسے پے گئے نے تے ساری عمر ایوٗں ہی ٹیکسیاں چلاؤندے رہنگے۔"

"پُرانے بندے دسدے تاں نہیں زیادہ۔"

"توں کدے ڈی سی ' چ ماریں گیڑا۔ اوتھے اجیہے بتھیرے ملنگے جیہڑے مُدتاں توں ٹیکسی ای چلا رہے نیں۔"

"اُنج باقی کماں نالو ٹیکسی اک گلوں تاں ٹھیک اے۔ نہ پیا چیک اُڈیکناں تے نہ بینک جانا۔ بندہ آپنا آپ مالک اے۔ جدوں مرضی گڈی دی چابی گھُما کے کم شروع کر لؤ تے جدوں مرضی بند کر دیو۔" کُلدیپ ٹیڈھا جیہا ہوندا ریلنگ نال ڈھوہ لا کے کھڑ گیا۔

"بس ایہی اک فائدہ اے، ٹیکسی دا۔ خیر میرے حساب بندے نوں جنی چھیتی ہو سکے ایس کم 'چوں نکل جانا چاہیدے۔ صرف شُروآت کرن لئی ایہہ ٹھیک اے۔ پر اخیرلی عمر 'چ تاں ایہہ بماریاں دا گھر اے۔"

"جاں بندہ ہور نوکریاں دی طرحاں اسنوں وی صرف اٹھ گھنٹے ای چلاوے تے ہفتے 'چ اک پُوری چھُٹی مارے۔ نال روزانہ کسرت وغیرہ کرے۔"

"پر اوویں ہر اک توں ہوندا نہیں۔ ایہہ بندے نوں گھوری جیہا بنا دیندی اے۔"

"ٹیکسی لائن دا بندہ کسے دُوسرے نال رلدا وی نہیں۔"

"ہور سبھ دے نال، بندہ پچھوں گھس جاندے۔ لتاں سُک جاندیاں نے۔" روی نے ساہمنے پھردے دو وڈیری عمر دے ڈرائیوراں ول ویکھیا۔

"آہ یار، افغانیاں دا کم ودھیے۔ ماڑا جیہا کم رُکیا نہیں اُدوں ای کڈھ لیاؤندے نے بالی بال۔" کُلدیپ نے ساہمنی گراؤنڈ ول ویکھیا۔ کھیڈ پُوری بھکھی ہوئی سی۔

"بالی بال تاں آپنے بندے وی کھیڈدے نے۔"

"نہیں آپنے تاں زیادہ تاش دے شُکین نے۔ اوَہ ویکھ لگے پئے چار پنج گروپ۔" کُلدیپ نے گڈیاں دے ٹرنکاں تے کپڑا وچھا کے تاش کھیڈ رہے مُنڈیاں ول اشارہ کیتا۔

"جوا وی چلدے؟" روی نے سوال کیتا۔

"نہیں آپنے بندے جوا نہیں کھیڈدے۔ جوا زیادہ پاکستانی کھیڈدے نیں۔"

"کل سُنئیے کہ آپنا دلیپا ایتھے لڑ پیا کسے نال؟" روی نوں اک دن پہلاں ایئرپورٹ تے ہوئی لڑائی بارے دسی کسے دی گل یاد آ گئی۔

"لڑنا تاں اوہدا نت دا کم ایں۔ اوہنوں بس کوئی لڑن والا ملنا چاہیدے۔"

"اُوں کل ہویا کیہ سی؟"

"ہونا کیہ سی۔ خالصتان بارے لکچر جھاڑدا سی۔ اگوں اوہنوں کوئی اوہدے ورگا ای مل گیا۔ فیر کیہ سی ہو گئے گتھم گُتھا۔"

"مینوں یار سمجھ نہیں آؤندی ایہناں لوکاں دی۔ ایتھے لیڈری جھاڑن دا کیہ فائدہ۔ جس نوں خالصتان دا زیادہ تیو اے، اوہ اوتھے جا کے کرے نہ شونق پُورا۔" روی نے غصہ جھاڑیا۔

"اوتھے کون جاندے، بلدی اگ 'چ ہتھ دین۔ دلیپے ورگے تاں ایتھے ای لکچر دین والے اے۔"

"پر اوہ لڑیا کس نال سی؟"

"اوس موٹے جہے پاکستانی نال، جسنوں ٹیکسی لائن 'چ سارے 'ابا جان' قہقہے بُلاؤندے اے۔"

"اچھا اوہ ابا جان !اوہ وی گھٹ نہیں۔ اوہ تاں بہُت وڈا بھولےکے۔"

"دلیپے نوں ٹچ ماردا سی کہ تھوڑی وی کوئی قوم ایں۔ تھوڑا تاں کوئی مُلک ای نہیں۔"

"کیوّں کہہ بھُل گئے ہری سنگھ نلوئے نوں !اوہ اسے قوم' چوں ای سی، جس نے تھونوں تنبیاں پاؤن لایا سی۔" روی توں آپنی قوم بارے کہی گل جھل نہ ہوئی۔

"ایہناں نوں تنبیاں پاؤن نلوئے نے لایا سی؟" کُلدیپ نے حیرانی' چ بُجھیا۔

"تے ہور !کہندے جدوں سارے پاسے نلوئے دا نہیں گونجدا سی تاں اوہنے لُٹیرے افغانیاں دا گھراں' چوں نکلنا بند کرتا سی۔ اوہناں نے کتے جانا ہوندا تاں اوہ زنانیاں والے کپڑے پا کے باہر نکلدے سن۔ پھر وہولی ہولی ایہہ رواز بن گیا۔" روی نے ٹیکسی لائن و چ پرچلت کہانی سُنائی۔

"سچ یار کدے رانا نہیں دسیا؟"

"اوہ وی ڈیسی' چ پھردا ہوندے دھڑا دھڑا کم کردا۔"

"کم تاں کرنا ای ایں۔فیر انڈیا جو جانا ہویا۔"

"ایہی چار دن ایں کرلو کم جنا ہوندے۔"

"کیوّں بعد' چ کم نوں کیہ ہوجو؟"

"ہُن تن چار ہفتے کنوینشناں کرکے کم بزی رہُو۔ اوس توں پچھو تاں....اک منٹ۔" روی گل کردا کردا چُپ ہوندا کن پچھے ہتھ دا چھجا جیہا بناؤندا پچھوں آ رہی آواز سُنن لگیا۔

"مینوں لگدے ہیٹھاں وسلاں وجی جاندیاں نے۔ میری تاں گڈی وی لائن دے مُوہرے لگی ہوئی اے۔" روی نے وسلاں سُندے نے ساہمنے ریمپ تے نگاہ ماری۔ ریمپ خالی پیا سی۔

"مے چلیا بھراوا، میری تاں واری آ گئی۔" روی بھج کے ہیٹھاں اُتر گیا۔ ایدھر کُلدیپ دی لائن وی چل پئی سی۔ اوہنے سواری چُکی تے گیڑا لا کے فیر ایئرپورٹ نوں مُڑ آیا۔ اوس رات کُلدیپ کافی دیر تک کم کردا رہیا۔ لیٹ رات اوہ گھر نوں مُڑیا۔ گھر دے نیڑے پہُنچ کے اوہنے سٹریٹ تے گڈی پارک کیتی۔ فیر پچھلے دروازے راہیں آپنی اپارٹمیں‌ٹ بلڈنگ ’چ داخل ہو گیا۔ اپارٹمنٹ وچ پہُنچ کے اوہ اجے کپڑے ہی بدل رہیاسی کہ اوہنوں کسے خطرے دا احساس ہویا۔ اوہدے کن کھڑے ہو گئے۔ کھڑکی دے نیڑے ہو کے اوہنے تھوڑا جیہا پردہ چُک کے ہیٹھاں ویکھیا۔ اک پاسے کونے ’چ اوہنوں کئی اینٹینیاں والی کالی گڈی کھڑی وکھائی دتی۔ اگلے ہی پل اوہ کسے نتیجے تے پہُنچ گیا۔ اوہنے پچھلی کھڑکی کھولی تے باہر نکل کے کھڑکی اوویں ہی بند کر دتی۔ اوہنے ہیٹھاں ول ویکھیا۔ ہیٹھاں ایارکنڈیشن دیاں مشیناں سن۔ اوہ پائیپ نوں ہتھ پا کے لمکدا ہویا بلڈنگ دے سرے تے پہُنچ گیا۔ اُتھوں اوہنے لمکا چھڈ دتا۔ ہیٹھاں اوہ کنڈیالی تار تے جا ڈگیا۔ اوہدے ہتھ پیر زخمی ہو کے لہو لُہان ہو گئے۔ اوس ویلے اوہدے سریر اُپر اکلے کچھے توں بناں کوئی کپڑا نہیں سی۔ ساہمنی ریلوے لائن پار کرکے اوہ جھاڑیاں وچ لُک کے بہہ گیا۔

اُدھر امیگریشن دے دو افسر چھیتی دینے پوڑیاں چڑھ کے پولا دے اپارٹمنٹ مُوہرے پہُنچ گئے۔ پہلاں اوہناں نے ڈور بیل ماری۔ فیر زور زور دی

دروازہ کھڑکاؤن لگے۔ پولا دی السائی جیہی آواز سُنائی دتی۔ اوہناں چھیتی دروازہ کھولن نوں کیہا۔ اُٹھدیاں کردیاں تے دروازہ کھولدیاں پولا نوں تن چار منٹ لگ گئے۔ دروازہ کُھلدیاں ہی اوہ دُھس دے کے بیڈ روماں ول نوں ودھے۔ کُلدیپ دا دروازہ کھولیا گیا تاں اوتھے کوئی نہیں سی۔ فیر اوہناں نے پچھلی کھڑکی کھول کے ہیٹھاں ول لائیٹ ماری۔ ہیٹھاں ایارکنڈیشن دیاں مشیناں ول ویکھ کے اوہناں ایہہ وچار نکار دتا کہ ایدھر دی کوئی ہیٹھاں اُتریا ہوؤ۔ ایدھر اُدھر لائیٹاں ماردے اوہ لونگ روم وچ آ گئے۔ اگانہہ ساہمنے پولا کھڑی سی۔ اوہناں نے پولا اُپر سُوآلاں دی جھڑی لا دتی۔ چھیتی ہی پولا اوہناں دے سُوآلاں وچ پھس گئی۔ پولا نوں گرفتار کرکے اوہ واپس مُڑ گئے۔

ایدھر کُلدیپ کافی دیر تک جھاڑیاں وچ لُکیا رہیا۔ فیر اوہ لُکدا چھُپدا نیڑلے پیا فون تے پہُنچیا۔ اوتھوں اوہنے رانے دے اپارٹمنٹ' چ فون کیتا۔ بیلاں وجدیاں رہیاں پر اگانہہ کسے نے فون ہی نہ چُکیا۔

'پتہ نہیں شرابی ہوئے پئے نے جاں اجے تک گھرے ای نہیں پہُنچے۔' آپنے آپ نال گل کردے نے اوہنے دوبارہ فون گھُمایا، پر اوہنوں نراشا ہی ملی۔ فیر اوہنے روی ول فون کرن بارے سوچیا۔ پر اوہنے ایہہ سوچدیاں آپنا خیال چھڈ دتا کہ اگانہہ گھرے سُکھی ہوؤگی۔ اوہدے گھرے ہوندیاں اوہ اوتھے فون نہیں کرنا چاہوندا سی۔ فیر اوہنوں خیال آیا کہ جے اوہ اویں ہی بناں کپڑیاں توں پھردا رہیا تاں سویر ہوندے سار اوہنوں پُولیس نے روک لینے۔ سوچاں سوچدا اوہ ریلوے لائن دے نالو نال تُردا گیا۔ فیر اوہنوں نیڑے ہی اک ہوملیس شیلٹر دی یاد آئی۔ ٹیکسی

چلاؤندا، آؤندا جاندا اوہ عام ہی ایس ہوملیس شیلٹر دے کول دی لنگھدا ہوندا سی۔ اوہ ایتھے منگتے تے پاگل جہے لوکاں نوں گھُمدیاں ویکھدا سی۔ اوہ عام ہی تُرے پھِردے رہندے سن۔ کوئی اوہناں ول دھیان نہیں سی دیندا۔ چار کُوبلاک تُر کے اوہ ایس شیلٹر وچ آ گیا۔ اگے لنگھ کے کُلدیپ اک کندھ نال ڈھوہ لا کے بیٹھ گیا۔ تھکے ٹُٹے تے سٹّہں دے بھنّے نوں پتہ ہی نہ لگیا کہ کدوں اوہنوں نیند نے دبوچ لیا۔ سویرے اوس دی جاگ کھُلّی تاں دن چڑھ چُکیا سی۔ اوہ نیڑلے پیا فون تے پہُنچیا۔ اوہنوں خیال آیا کہ سُکھی تاں ہُن کم تے چلی گئی ہووے۔ فیر اوہنے روی نوں فون کر دتا تے واپس کندھ کول آ کے بیٹھ گیا۔ تھوڑی دیر بعد روی آ گیا۔ اوہنے کُلدیپ دی حالت ویکھی تاں اوہدے کالجے' چوں رُگ بھریا گیا۔ ہتھاں پیراں اُپر زخم، سریر اُپر جمیاں خُون اتے ننگے پنڈے کُلدیپ نیویں پائی بیٹھا سی۔ روی نوں ویکھ کے کُلدیپ ہولی ہولی تُردا اوس دی گڈی' چ جا بیٹھیا۔ روی نے گڈی توری۔ تھوڑی دیر' چ اوہ اوَکوُڈ اپارٹمنٹس وچ آ گئے۔ اوہ رانے دے اپارٹمنٹ پہُنچے تاں اگانہہ کوئی نہیں سی۔ روی نے آپنے والی چابی نال دروازہ کھولیا۔ اندر جاندیاں روی نے سبھ توں پہلاں کُلدیپ نوں چاہ بنا کے دتی۔ فیر گرم پانی اتے ڈٹول نال زخم صاف کرکے اُپر پٹیاں کیتیاں۔ ایڈول دیاں دو گولیاں دے کے اوہنے کُلدیپ اُپر کمبل دے دتا۔

"توں ذرا گرمیش لے، میں کُجھ کھان نوں لے کے آؤناں۔" روی نیڑلے میکڈانلڈ تے چلا گیا۔ کھاناں لے کے اوہ واپس مُڑیا تاں کُلدیپ گھوک سُتا پیا سی۔ دو کُوگھنٹیاں بعد اوہ اُٹھیا۔ سینڈوچ کھا کے اوہنے سوفے نال ڈھوہ لا لئی۔

"ایہہ یار کیہ ہو گیا۔" روی نے افسوس 'چ سر ماریا۔

"کی پتے؟" کُلدیپ دی آواز اُداس سی۔

"توں میں رانا تے پولا، آپاں چار ہں توں بناں نہ تیرے ویاہ دا کسے نوں پتہ سی تے نہ ہی تیرے گھر دا۔"

"پر امیگرشن کول تاں میرا اڈریس ہیگا ای اے۔"

"نہیں کُلدیپ، امیگریشن صرف اُدوں ای چھاپا ماردی اے جدوں کوئی لکھ کے شکایت کرے۔"

"میری شکایت کس نے کرتی؟ میرا تاں کسے نال کوئی لینا دینا نہیں۔"

"ایہو گل تاں یار سمجھ 'چ نہیں آؤندی۔"

"خیر شکایت کرتا دا پتہ تاں کُلدیپ لگجو، پر کُجھ سماں پا کے گل باہر نکلو۔"

"شکایت کرتا دا پتہ لگجو تاں فیر آپاکیہ کرلاں گے۔ میرا مطلب جیہڑا کسے نے نُقصان کرنا سی اوہ تاں کرتا۔ ہُن پتہ لگے جاں نہ لگے، کیہ فرق پیندے۔" کُلدیپ ساہمنے کندھ ول ویکھدا بولیا۔

"سریر کیویں ایں ہُن؟"

"پہلاں نالو تاں فرق اے۔ درد کُجھ گھٹ گیا۔" کُلدیپ اُٹھ کے بیٹھ گیا۔

"بھراوا ایہہ امریکہ چنگی وی اے تے ماڑی وی۔" روی نے بوجھل ماحول نوں سکھاواں بناؤن لئی گل دا وشا بدلیا۔

"چنگی ماڑی کُجھ نہیں، میرے بھائی دی تاں امریکہ اک انی گلی اے۔ میرے ورگے اللیگل، جس دے اندر تاں وڑ سکدے نے، پر ایس ہنیری گلی 'چوں باہر نکلن

دا اوہناں نوں چھیتی کیتیاں کوئی راہ نہیں لبھدا۔" کُلدیپ نے پاسہ لے ندیاں چیس وٹی۔

"چل کپڑے پا، ڈاکٹر دے چلیئے۔" کُلدیپ تیار ہویا تاں روی اوہنوں ڈاکٹر ول لے تُریا۔ ڈاکٹر نے اجیکشن اتے ہور دوائی دتی۔ اُتھوں اوہ واپس مُڑ پئے۔

"ہُن وکیل توں کُجھ پتہ کریئے؟"

"چھڈ پرانہہ، دفعہ کر وکیل نوں۔ ہُن ایتھے کڈھن پاؤن نوں رہیا ای کیہ اے۔" کُلدیپ کھربا بولیا۔

"کُلدیپ سیاں پتہ ستا تاں کرنا ای پؤ۔ ایؤں تاں سرنا نہیں۔"

"ویکھ روی، امریکہ آؤنا میری وڈی غلطی سی۔ فیر جدوں پھے نے پھڑایا تاں مے تھونوں زور لا ہٹیا کہ مینوں واپس انڈیا جان دیو۔ پر تُسیں میری اک نہ منی۔ ہُن آہ ویاہ کروا کے کیہڑا کراؤن لگّے۔ مینوں پتے کہ میرے لئی اتھے کھجل خُواری توں بناں کُکھ نہیں۔ توں اجے وی میری ٹکٹ کٹادے۔ مے کم سے کم آپنے جُوآکاں' چ جا کے تاں بیٹھاں یار۔" کُلدیپ دیاں اکھاں بھر آئیاں۔

"کُلدیپ ایؤں ڈھیری نہ ڈھاہ۔"

"روی آئی ایم سوری۔ میں بہُت اپ سیٹ آں۔ پتہ نہیں کیہ کی بولی جانا۔"

"کوئی نہیں، مے سمجھداں تیری گل۔ چل ہُن گھرے جا کے گل کردے آں۔" روی اوہنوں ڈاکٹر کولوں لے کے واپس اپارٹمنٹ' چ آ گیا۔ کُلدیپ آؤندیاں ہی بیڈتے جا پیا۔ دوائیاں دی گھوکی نے اوہنوں گوڑی نیند سُوآ دتا۔ روی چابیاں چُکدا باہر نکل گیا۔

اگلے دن روی آیا تاں کُلدیپ دی حالت کافی ٹھیک سی۔ پر روی دا چہرہ اُتریا ہویا سی۔ اوہ نیویں پا کے بیٹھ گیا۔

"کیویں توں چُپ جہے؟" کُلدیپ نے روی دے مُنہ ول ویکھیا۔

"کی دساں....ہُن میں۔"

"جو وی ہے، دسنا تاں پُوگا ای۔"

"کل میں ایس بابت وکیل نوں فون کر دتا سی۔ اج اوس دی کال آئی اے۔"

"پھر؟"

"پھر کی، کہانی تاں وچوں بہُت ہی خراب نکل آئی۔"

"اوہ کیویں؟"

"پولا نے آپنے نال دھوکھا کیتے۔"

"دھوکھا...!۔"

"ہاں، اوہ تاں پہلاں ای ویاہی ہوئی اے۔ صرف پیسے بناؤن دی ماری نے تیرے نال جھوٹھا ویاہ کروا لیا۔"

"اوہ میریا ربا !کھُوہ' چوں نکلے تاں اگے کھاتہ تیار۔" کُلدیپ نے سر پھڑ لیا۔

"ایہہ گل فیر کراں گے۔ ہُن توں کپڑے پا، آپاں وکیل دے چلنے۔"

کُلدیپ بن بولیاں تیار ہویا تے ہیٹھاں آ کے روی نال گڈی وچ بیٹھ گیا۔ ادھے کُو گھنٹے' چ اوہ وکیل دے دفتر پہُنچ گئے۔ اندر جاندیاں پہلاں مدن بگے نے کُلدیپ دیاں سٹہ بارے پُچھیا۔فیر اوہناں نوں ساہمنے بٹھا کے اوہ فائیل ویکھن لگیا۔

"تُسیں مُنڈیو پہلاں پُورا پتہ نہ کیتا۔ چِک کے مڑن دی کیتی۔" اُدھروں وہلا ہوندیاں ہی اوہ روی نوں جھئی لیکے پیا۔

"بگا صاحب آپنے طورتے تاں بہُت گھوکھ پڑتال کیتی سی۔ ہور تُہاڈا کیہ خیال اے کہ اسیں اکھاں میچ کے ای گھلاڑی 'چ ہتھ دیتا۔"

"ہوں....۔"

"ویسے پہلا چنگا کم ایہہ ہویا کہ امیگریشن دا چھاپا پے گیا۔ تے دُوسرا ایہہ کہ کُلدیپ پھڑ نہیں ہویا۔" بگے نے فائیل توں نزراں ہٹا کے اوہناں ول ویکھیا۔

"دُوسرا تاں پتہ ای اے کہ ٹھیک رہیا بئی ایہہ پھڑ ہونوں بچ گیا۔ پر پہلا کیویں چنگا ہویا جی؟"

"پولا پہلاں ای ویاہی ہوئی سی ایس گل نے کدے نہ کدے تاں مُوہرے آؤنا ای سی۔ ایہہ گل جدوں وی اگے آؤندی تاں آپنا نُقصان ای کردی۔ ایس کرکے چنگے کہ ایس دا چھیتی پتہ لگ گیا۔"

"پر بگا صاحب امیگریشن نے چھاپا ماریا کیوں؟"

"ایہہ کم تُہاڈے کسے دُشمن نے کروایے۔ کیونکہ امیگریشن چھاپا مارن توں پہلاں شکایت کرتا توں ایفیڈیوٹ لےندی اے۔"

"بگا صاحب، کیہ ایہہ پتہ لگ سکدے کہ شکایت کرتا کون ایں؟"

"روِیندر سیاں، اوہ کہندے ہوندے اے نہ کہ جدھر گئیاں بیڑیاں اُدھرے گئے ملاح۔ میرا خیال اے کہ آپاں دبے مُردے نہ ای پھرولیئے۔ چنگا ایہی اے کہ آپاں آپنی سمسیاتے دھیان دیئیے۔"

"دسو فیر کیہ حکم ایں؟"

"جو کُجھ ہُن ہوئے اے اوس وچ کُلدیپ دا کوئی قصور نہیں۔ ایس جھوٹھے ویاہ والے کم داایس اُپر کوئی ایکشن نہیں آؤناں۔ جھوٹھ پولا بولی اے، ایہہ نہیں۔ پر ہُن اک ہور مُشکل کھڑی ہو گئی اے۔ جنی چھیتی ہو سکے کُلدیپ نوں پولا توں طلاق لینا پؤ۔"

"پھر؟"

"پھر آپاں اوسے سٹیج تے آجاں گے جتھے پولا نال ویاہ توں پہلاں سی۔"

"مطلب ڈپورٹیشن؟"

"ہاں، تُسیں بالکُل صحیح پھڑُمایے۔ ڈپورٹیشن توں بچن لئی ایس نوں چھیتی توں چھیتی ویاہ کروا کے دوبارہ اپلائی کرنا پؤ۔ آپنے ولوں میں تُہانوں تن مہینے دتے۔ تن مہینے دے وچ وچ تُسیں مینوں دوبارہ ویاہ کروا کے پیپر لیا دیو، تاں کہ میں ایس دا وقت سر اپلائی کر دیاں۔"

"صرف تن مہینے !انا تھوڑا سماں؟" روی پریشان جیہا ہو گیا۔

"کم کرواؤن دا ذمہ میرا رہیا۔ تُسیں ہاں کرو۔"

"ہاں تاں ہُن ہاں ای اے جی، ہور جدوں کوئی چارہ ای نہیں۔ پر انی جلدی طلاق کیویں ہووَ۔"

"ایہہ کوئی وڈا کم نہیں۔ دراصل ایتھے اک سٹیٹ اے نویڈا۔ اوتھے صرف پندراں دناں 'چ طلاق ہو جاندے جیکر ریزن واجب ہووے تاں۔ کارن آپنے کول ہے ہی کہ پولا نے پہلاں ویاہی ہوئی ہوندیاں جھوٹھ بول کے دوبارہ ویاہ کروا لیا۔"

"چلو ٹھیک اے جی۔ فیر اگے ہُن کیہ کریئے؟"

"کُلدیپ سنگھ توں نویڈا چلیا جا۔ اوتھے جا کے کوئی چھوٹا موٹا اپارٹمنٹ کرائے تے لے کے اوتھوں دا ریزیڈیڈنٹ بنجا۔ توں بس انا ای کم کرنے۔"

"تے باقی کم؟" کُلدیپ حیران ہویا۔

"میں اوتھوں‌ں دے کسے وکیل نال گل کر لئی اے۔ باقی کم اوہ آپے کرو گا۔ توں آپنی نویڈا دی آئی ڈی بنا کے اوہدے دفتر چلیا جائیں، نال پولا والا میرز سرٹیفیکیٹ لیجیں۔"

"ٹھیک اے جی۔ چلو طلاق دا تاں ہو گیا۔ ہُن اوس توں بعد دا دسو؟ فیس وغیرہ دینداں کُلدیپ نے بُجھیا۔

"بعد دا کیہ اے۔ دوبارہ ویاہ کروا کے مینوں میرج سرٹیفیکیٹ لیا دیئیں۔ میں اپلائی کر دوں۔"

"پر اک گل سُن لے۔" بگے نے کُلدیپ نوں دھیان نال ویکھیا۔

"جی؟"

"اس وار ویاہ ڈھنگ دا کریں۔ جے آپنی کوئی دیسی کُڑی ہووے تاں ہور وی چنگے۔ پر جے ایتکی وی ویاہ والا کم سرے نہ چڑھا تاں کُلدیپ سیاں تینوں سزا ہو جو گی، جھوٹھا ویاہ کرواؤن دی۔"

"میں سمجھ گیا جی۔" اوہناں وکیل توں ودائ لئی تے بیٹھاں آ کے گڈی ’چ بہندے گھر نوں مُڑ پئے۔

"موڑ گھوڑ کے کھوتی بوہڑ تھلے ای آ گئی۔" راہ' چ کُلدیپ گل کردا کُڑا آ۔ گھر آ کے اوہنے ٹکٹ دا پتہ کیتا۔ چوتھے دن دی اوہنوں نویڈا لئی ٹکٹ مل گئی۔ اگلے دن اوہ ریسٹورنٹ والے کم تے پہُنچ گیا۔ سٹہں وجن دا کارن اوہنے ایکسیڈنٹ دسیا۔ کم ختم ہون توں بعد اوہ پارک وچلی جھیل کنارے جا بیٹھا۔ اوہنے گھڑی ویکھی۔ ایہہ رمی دے آون دا وقت سی۔ تھوڑی دیر بعد ہی اوہ ساہمنے تُری آ رہی سی۔

"کُلدیپ میں پچھلے دو دناں دی تینوں بھالی جانی آں....۔" رمی نیڑے آ گئی۔

"کدھرے باہر گیا ہویا سی؟ میرا مطلب توں دسیا وی کُجھ نہیں۔ میں تاں....۔" رمی کُلدیپ دے نیڑے ہوندی بیٹھن لگی تاں اوہنے کُلدیپ دے ہتھاں پیراں دے زخماں ول ویکھیا۔"

"ہائے میں مر جاں .... !آہ کیہ ہو گیا؟"

"ایکسیڈنٹ ہو گیا سی۔" ایناں کہندیاں کُلدیپ نے پاسے مُنہ کر لیا۔

"کُلدیپ، ایہہ ایکسیڈنٹ دے زخم تاں نہیں لگدے۔"

"رمی سچی گل تاں فیر ایہہ اے کہ....۔"

"کی ہوئے اے؟

"دراصل میرے اپارٹمنٹ' چ امیگرشن نے چھاپا ماریا سی۔ پھڑ ہونو تاں میں بچ گیا پر اُپروں جدوں چھال ماری تاں ہیٹھاں کنڈیالی تار اُپر جا ڈگیا۔ اوسے کارن ایہہ سٹہں لگیاں نے۔"

"ہائے کنے بھیڑے زخم نے۔" رمی اوہدے ہتھ آپنے ہتھاں' چ لے کے پلوسن لگی۔

"پر کُلدیپ !ہُن امیگریشن داکیہ ہووَ؟"

"ہوناں کیہ اے....۔ "پل بھر لئی کُلدیپ نے رمی دے مُنہ ول ویکھیا تے فیر وکیل دوارا دسی ساری گل رمی نوں سُنا دتی۔

"اسدا مطلب اگلے تن ہفتے باہر رہیں گا؟"

"کیہ کریئے مجبوری اے۔"

"چل کوئی نہیں ہوں سلا رکھ سبھ ٹھیک ہوجو۔"

اگلے دو تن دن اوہ اوتھے ہی ملدے رہے۔ فلائیٹ والے دن رمی آپنی گڈی تے کُلدیپ نوں ڈلس ایئرپورٹ توں نویڈا دی فلائیٹ چڑھا آئی۔ تن ہفتے بعد کُلدیپ اوتھوں واپس آیا تاں اوہدے ہتھ 'چ طلاق دا سرٹیپھیکیٹ سی۔ شام نوں اوہ وکیل دے دفتر جا کے ایہہ سرٹیفیکیٹ دے آیا۔ ایس سرٹیفیکیٹ دے ادھار تے وکیل نے اوس دی پہلی پٹیشن واپس لے لینی سی۔ اگلے دن اوہ کم تے گیا۔ دوپہر ویلے رمی اوہنوں آ ملی۔ کُلدیپ نے اوہنوں طلاق دا کم نپٹ جان بارے دسیا۔ رمی نے ویکھیا کہ کُلدیپ بہُت زیادہ اپ سیٹ ہے۔ اوہدا چہرہ مُرجھایا ہویا سی۔اوہنے کُلدیپ نوں اگے دا کوئی سوال نہ پُچھیا۔ سگوں اوہنے کُجھ اجیہا سوچیا جس نال کُلدیپ نارمل ہو جاوے۔ اوہنوں کدھرے باہر گھُمن جان دا خیال آیا۔

"کُلدیپ اگے ویکاینڈ تے مینوں چھُٹیا آ رہیاں نے۔ کسے پاسے گھُمن پھرن چلیئے؟"

"مے تاں وہلا ای آں۔ پر چلاں گے کتھے؟"

"اتھے نیڑے ای کنگزڈومینین پیندے۔ اوتھے چلدے رہاں گے۔"

"ٹھیک اے۔" کنگزڈومینین دا پروگرام بنا کے اوہ گھراں نوں تُر گئے۔

19

پمے نے اگلے کئی دن اُرملا نال ڈھنگ دی گل نہ کیتی۔ اُرملا توں ایہہ برداشت نہیں سی ہو رہیا۔ پمے دی بے رُخی کرکے اوہدا کسے وی کم وچ دل نہیں سی لگدا۔ گھر بیٹھی کدے اوہ ماں پیو دیاں یاداں وچ کھو جاندی، کدے بھوکھ بارے سوچن لگدی۔ اوہنوں لگ رہیا سی کہ ایس دُنیاں وچ اوہدا کوئی نہیں۔

اوس دن سویرے پما اکلا ہی کم تے نکل گیا۔ اوہنے اُرملا نوں نہیں بُلایا۔ اُرملا اُداس سی۔ اوہ کم تے نہیں گئی۔ دوپہیرے جہے سوفے اُپر پئی اوہ سوچاں وچ گم سی کہ اُدوں ہی دروازہ کھُلن دی آواز آئی۔ پیڑ چال توں اوہنے اندازہ لا لیا کہ ایہہ پما ہے۔ اوہ حیران ہوئی کیونکہ پما تاں رات توں پہلاں نہیں سی مُڑدا ہوندا۔ پر پما آپنے حساب نال آیا سی۔ اوہنے اُرملا دا سُبھائ شروع توں ہی بھاںپ لیا سی۔ اوہنوں پتہ سی کہ اُرملا بہُت ہی بھاوک ہے۔ اوہدے من وچ کوئی کھوٹ نہیں۔ اوہدے جو دل وچ ہے اوہی اوہدے چہرے توں وی پڑیا جا سکدا ہے۔ پما جاندا سی کہ اُرملا اوہنوں ٹُٹ کے محبت کردی ہے۔ اوہدے پیار وچ ڈُبی اوہ اوس لئی کُجھ وی کر سکدی ہے۔ اُرملا دیاں ایہناں کھوبیاں نوں ویکھدے ہوئے ہی اوہنے اگے دی سکیم بنائی سی۔ سٹ مارن توں پہلاں اوہنے لوہے نوں پُورا گرم کیتا سی۔

"کیوں ایؤں اُداس جیہی پئی ایں؟" اُرملا دے کول بہندیاں پمے نے ایناں ہی کیہا سی کہ اوہ ہُبکیں رون لگی۔

"توں کنے دناں توں مینوں بُلایا نہیں؟" روندی ہوئی اُرملا بولی۔

"اُرملامیں کم و چ بزی سی۔" پمے نے پوچا ماریا۔

"توں پاپے ہوراں دا ایلے والا کسینو ویچنا چاہُنے نہ؟" اُرملا نوں پتہ سی کہ پما کس گلوں ناراض ہے۔

"اُرمی، تینوں میں دسیا سی بئی میری سکیم تاں ایہہ اے کہ ایس طرحاں ایتھے پراپرٹی بنجو۔ آپنی جان آؤن دی پریشانی وی مکو۔"

"اوہ تیری سکیم ایں، جیویں مرضی کر۔ پر توں میتھوں مُنہ نہ موڑ.....۔"

"تیتھوں بناں میرا کون ایں۔ جے توں ہی ایؤں کریں گا تاں میں کتھے جاؤں گی۔"

"اُرمی ڈارلنگ توں ایہہ کیہ کہہ رہیں اے۔میں مُنہ کیؤں موڑوں؟"

"لے آہ پھڑ۔" چِت نوں ساواں کردیاں اُرملا نے پاسے پئی فائیل چُک کے اوہنوں پھڑا دتی۔

"ایہہ کیہ اے؟"

"ایہہ پاپے ہوراں دے ایلے والے کسینو دی پاور آف اٹارنی ایں۔ جدوں مرضی ویچ تے جدوں مرضی کتے نویں پراپرٹی خرید۔"

"اسدی اجے کیہ لوڑ سی۔" وکھاوا کردیاں پمے نے فائیل پھڑ لئی۔ اوہدے من اندر لڈو بھُرن لگے۔ اوہنوں اُمید نہیں سی کہ اُرملا انی جلدی من جاؤ گی۔ پما اُٹھ کے ٹُرن لگیا تاں اوہنوں اُرملا نے فیر روک لیا۔

"جے پیسے گھٹدے ہوئے تاں مینوں دسدیں میں پاپے ہوراں دے کھاتے 'چوں چیک کٹدونگی۔"

"اوکے ڈارلنگ۔" مُنہ نال سیٹی وجاؤندا پما باہر نکل گیا۔

اصل وچ پمے نوں کسینو لین 'چ کوئی دلچسپی نہیں سی۔ اوہ تاں واشنگٹن ڈیسی دے ساؤتھ ایسٹ ایریئے 'چ پیندے اک لکوار سٹور مگر پیا ہویا سی۔ ایہہ 'سکائیلارک لکوار 'نہیں دا لکوار سٹور، ساؤتھ ایسٹ ڈیسی وچلے' سکائیلارک شاپنگ پلازا 'وچ پیندا سی۔ سکائیلارک پلازا دے آلے دوآلے کالیاں دی بڑی سنگھنی آبادی سی۔ ایس کر کے ایہہ لکوار سٹور بہُت بزی رہندا سی۔ زیادہ بزی ہون کر کے ہی ایس دی بہُت چڑھائی سی۔

پما اگلے دن ہی ایلے نوں ٹُر گیا۔ چار دن اوتھے رہ کے اوہنے کسینو ویچن دا انتظام کر لیا۔ ایہہ کم نپٹا کے اوہ واپس ورجینیاں مُڑ آیا۔ اوہدے واپس مُڑن دے دو ہفتے بعد اوہنوں چنگی آپھر آ گئی تے اوہنے کسینو ویچن لئی ہاں کر دتی۔ بروکر کنپنیاں دے کمیشن وغیرہ کٹ کے اوہنوں کسینو دا ڈیڈھ ملین دا چیک مل گیا۔ پیسے ملن پچھوں اوہنے اُرملا نوں کسینو دی بجائے لکوار سٹور خریدن لئی منا لیا۔ اگلے چار پنج دن پما سٹور خریدن وچ رُجھیا رہیا۔ ڈیڈھ ملین دی ڈاؤن پیمنٹ کر کے اوہنے باقی پیسیاں دا بینک توں لون لے لیا۔ ایس توں بعد سیٹلمنٹ ہو گئی۔ اخیر تے شاپنگ سینٹر دے مالک نے لیز پمے دے نہیں کر دتی۔ سوموار نوں سویرے پمے نے سکائیلارک لکوار کول کھڑ کے کھُلوایا۔ پُرانے بورڈ بدلے جا چُکے سن۔ سٹور اُپر پمے دی کمپنی والے نہیں دا بورڈ لگ گیا سی۔ پُرانے جندے بدل دتے گئے سن۔ ہُن اوہ وڈے لکوار سٹور دا مالک بن چُکا سی۔ اوہ بہُت خوش سی۔ ایدھروں وہلا ہوندیاں ہی اوہنے اُرملا دے ماپیاں دی پھر زنو ڈاؤن ٹاؤن والی آفس بلڈنگ وی ویچ

دتی۔ ایہناں پیسیا نال اوہنے روکول میریلینڈ و چ ٹفن ریسٹورنٹ خرید لیا۔ ایس ریسٹورنٹ تے اوس دی پہلاں توں ہی اکھ سی۔

ریسٹورنٹ دے مُلازماں نوں وی پتہ لگ گیا سی کہ ٹفن دا مالک بدل گیا ہے۔ پہلاں کوئی گُجراتی سی۔ سُکھ چین نوں تھوڑی خوشی ہوئی کہ کوئی پنجابی مالک بن گیا۔ اوہنے ایہہ گل جسی نوں وی دسی۔

"جسی ساڈا ریسٹورنٹ کسے آپنے پنجابی بندے نے خرید لیے۔"

"گھائیاں دے پُتاں نے تاں گھاہ ای کھوتنے،کیہ فرق پیندے۔" جسی ہسی۔

"نہیں آپنے بندے دا فرق تاں ہوندا ای اے جیویں اوتھے پپی سنگھ انکل ہوندا سی۔"

"جنے کھنے نے پپی سنگھ تھوڑو ای بن جانے۔"

"ہاں ایہہ تاں ہے۔"

"سُکھ چین سچیں، کدے کدے تاں من بیلے فارم تے ہی گُھمدا رہندے۔ اوتھے تاں ایپرں سی جیویں آپنے پنجاب' چ ای بیٹھے ہُنے آں۔ ایتھے تاں اُئیں دُنیاں دا بھیڑ جہے۔ ساری دُنیا بیگانی لگدی اے۔" جسی نے اکھاں بھر لایاں۔

"ایؤں دل نہ سُٹ سبھ ٹھیک ہوجو۔"

"سُکھ چین.....۔" جسی کدھر پرں ڈونگھا بولی۔

"کدے کدے، پنڈ چندرا بہُت یاد آؤندے۔"

"کوئی نہیں، کدے پنڈ جان والے وی بنجاں گے۔"

"کیہڑے مُنہ؟ نرموہے ماپیاں نے کوئی راہ ای نہیں چھڈیا۔"

"جسی آپنے کیس نوں کیہ ہو گیا۔ آپنے نال دے اپلائی کرن والیاں دے تاں گرین کارڈ وی آ گئے۔ آپنی کدھرے بائی دھائی وی نہیں۔"

"میں تاں آپ سوچ سوچ کے جھوردی رہنی آں۔ میرے نال اک کُڑی کم کردی اے۔ اوہدے گھر والے نوں اپلائی ہون دے تن ہفتے بعد ورک پرمٹ مل گیا سی۔ اوہنے اُدوں ای ٹیکسی بنا لئی۔ ہُن موج نال ڈیسی' چ ٹیکسی چلاؤندے۔ آپاں ای پتہ نہیں رب دے کیہ مانہہ مارے اے....۔"

"سُکھ چین، میری ماڑی قسمت دا پرچھاواں تیرے تے وی پے گیا۔"

"توں ایویں نہ ڈھہندی کلا' چ رہیا کر، آپاں ٹھیک آں۔"

"کی سُوآہ ٹھیک ہاں۔ مینوں لگدے کہ آپاں تاں رب دے کسے بہی کھاتے 'چ ای نہیں۔" جسی نوں کُجھ ہور یاد آ گیا۔

"میں تاں کہنا سگوں ٹھیک آں۔ اجے تاں آپنے آپدے ای پیر نہیں لگدے۔ جدو ذرا سیٹ ہو گئے تاں بنا لئی جُواکاں دی فوج۔"

"سُکھ چین مینوں مخول نہ کر۔میں سیریس آں۔"

"کیوں کیہ ہوئے اے، ساڈی گھولیئے والی گدھیاں دی رانی نوں۔" سُکھ چین نے اوہدا چت پرچاؤنا چاہیا۔

"اوہ دن وی ہوندے سی۔ بڑی چڑھائی ہوندی اے اوس عمر' چ۔ دھرتی تے پیر نہیں لگدے۔ ایہہ تاں اُدو ہی پتہ لگدے جدوں پیراں' چ بیڑیاں پیندیاں نے۔ ایہہ جوانی سدا نہیں رہندی۔ تاں ہی تاں کسے نے کہے کہ سدا نہ حُسن جوانی ماپے سدا نہ کالے کیس۔"

"تیرا حُسن وی اوویں ای دگ دگ کردے تے کیس وی گھٹاواں ورگے ای نے۔ پر پتہ نہیں کیوُ کدے کدے ایویں ای جھورن بہہ جانی ایں۔"

"سچ سُکھ چین، تُسیں سارے ایمپلائی مل کے تُہاڈے نویں مالک نوں تنخواہ ودھاوَن نوں کیوُں نہیں کہندے؟" جسی دا دھیان ہور پاسے چلا گیا۔

"خیال تاں تیرا صحیح لگدے۔"

"صحیح ہے تاں کل نوں اکٹھے ہو کے کریو کوشش۔"

"ایہہ تاں ٹھیک اے پر جسی میں اک گل ہور سوچداں۔"

"اوہ کیہ؟"

"کہیں نہ میں آپنے امیگریشن کیس بارے نویں مالک دی کوئی صلاح لواں؟"

"مینوں نہیں ایہہ ٹھیک لگدا۔ بندے نوں آپنے تے گھروالی دے بنلے باہر نہیں ڈسکس کرنے چاہیدے۔"

"ایوُں مے کملا تاں نہیں۔ کُجھ ویکھ کے ہی گل کروں۔"

"چل تیری مرضی اے، جیویں جی کرو کر لئیں۔ پر ہُن ماڑا جیہا پرانہہ نوں ہو مینوں نیند آ رہی اے۔" جسی نے عبس لے ندیاں سرہانہ کھچ لیا۔

"توں تاں میری چھاتی تے سر رکھ کے ای سوں جاہ۔" سُکھ چین نے جسی نوں آپنے ول کھچ لیا۔ اوہنے ٹائم ول ویکھیا، رات بہُت ہو چُکی سی۔

اگلے دن ٹفن ریسٹورنٹ خوب سجایا ہویا سی۔ نویں مالک نے جو آوَنا سی۔ سارے پاسے سزاوٹاں کریاں ہوئیاں سن۔ ویٹراں نے نویاں وردیاں پہن رکھیاں سن۔ پر اج سُکھ چین کم تے نہیں آیا سی۔ جسی بیمار سی ایس کرکے اوہنوں ڈاکٹر دے

لجان لئی اوہنے کم توں چھُٹی کر لئی سی۔ پما ریسٹورنٹ تے پہُنچ کے سارے ایمپلائیز نوں ملیا۔

"سارے ایہو امپلائیز نے اتھے؟" اوہنے مینیجر ورمے نوں پُچھیا۔

"صرف ہیڈ کُک اج چھُٹی تے اے جی۔ باقی سبھ حاضر نے۔"

"اوہ کون ایں؟"

"اوہدا نہیں سُکھ چین سنگھ اے۔ بہُت ودھیا کم کردے جی۔"

"پر توں اوہنوں کیہا نہیں سی کہ اج اوہ ضرور آوے کیونکہ میں اج سارے امپلائیز نوں ملناں چاہوندا ہاں۔"

"کیہا تاں سی جی، پر اوہنوں کوئی زیادہ ای ایمرجنسی ہو گئی۔" ایس دے بعد مینیجر ہور گل کردا رہیا پر لگدا سی جیویں پمے دا دھیان کدھرے ہور ہووے۔

"مینوں کل دی سکیورٹی کیمرے دی ویڈیو لیا کے دیہہ۔"

مینیجر نے نال دے کمرے' چوں ویڈیو کیسٹ لیا کے پمے دے ساہمنے رکھ دتی۔

"توں ہُن جاہ۔" مینیجر نوں باہر کڈھ کے پمے نے ویڈیو کیسٹ، ٹیوی تے چلا لئی۔ جیوں ہی اوہنوں تندورتے کھڑے سُکھ چین دا چہرہ وکھائی دتا تاں اوہنے ویڈیو روک لئی۔ بڑے دھیان نال اوہ سُکھ چین دے چہرے ول ویکھدا رہیا۔ فیر اوہنے سوچ لیا کہ ایس بندے نوں کم توں ہٹا دتا جاوے۔ اوہنوں سدھی طرحاں ہٹاؤن دی بجائے اوہنے ہور ڈھنگ کڈھیا۔ ویروار تک اوہنے سٹاف' چوں کوئی بندہ لبھ لیا۔ اگلے دن، رات نوں سٹور بند کرن ویلے کیش رجسٹر وچوں دو ہزار ڈالر گُم ہو چُکیا

سی۔ مینیجر نے ایس بارے گھرے بیٹھے پمے نوں فون تے دسیا تے اوہدے کہن تے پُولیس کال کر دتی۔ پمے نے ایہہ ہدایت وی کیتی کہ پُولیس دے آؤن تے سٹاف روم وچ جا کے سارے ایمپلائیز دے کپڑیاں دی تلاشی لئی جاوے۔ پُولیس آئی تاں اوہنے کپڑیاں دی تلاشی لئی۔ سُکھ چین دی جیب ’چوں دو ہزار ڈالر مل گیا۔ پُولیس نے اوہنوں گرفتار کر لیا۔ اوہنے بتھیرا حال دُہائی پائی پر کسے نے اوس دی گل نہ سُنی۔ مینیجر وی بھُچکا جیہا ہویا اک پاسے کھڑا سبھ کُجھ ویکھدا رہیا۔ پُولیس والیاں نے سُکھ چین نوں لجا کے جیل ’چ بند کر دتا۔ رات نوں جسی ساری رات گھرے بیٹھی اُڈیکدی رہی۔ اوہنے کئی وار فون کیتا پر اگے ریسٹورنٹ بند پیا سی۔ اگلے دن اوہنے آپنے کم توں چھُٹی لئی تے ٹفن ریسٹورنٹ تے جا پہُنچی۔ سُکھ چین بارے اوہنوں مینیجر توں پتہ لگیا کہ اوہ چوری دے دوش وچ گرفتار ہو گیا تاں اُسدیاں اکھاں ٹڈیاں رہ گئیاں۔ اوتھوں اوہ جیل ول چلی گئی۔ جیل والیاں اوہنوں سُکھ چین نال ملا دتا۔

"سُکھ چین !ایہہ کیہ ہو گیا؟" جسی دے پرل پرل ہنجو وگ رہے سن۔

"مینوں تاں آپ نہیں کوئی سمجھ آئی۔" سُکھ چین نیویں پائی کھڑا سی۔

"توں مینوں کال تاں کر دیندا۔"

"راتیں ایہناں نے اجازت نہیں دتی۔ ہُن فون کرن دی سوچ رہیا سی کہ توں آ گئی۔"

"پر مینوں ایؤں تاں دس کہ ایہہ ہویا کیویں؟"

"مینوں کسے گل دا اجے پتہ تاں نہیں لگ رہیا، پر انا ضرور اے کہ او تھوں ہی کسے نے کیش رجسٹر' چوں پیسے چُک کے میری پینٹ دی جیب' چ پائے اے۔ فیر ڈریس چینج کرن توں پہلاں ہی پُولیس آ گئی، نہیں تاں کھورے کپڑے چینج کرن لگے نوں ای پتہ لگ جاندا۔"

"تیرے نال کسے دا لڑائی جھگڑا جاں بول قمول ہویا ہووے؟"

"نہیں، بالکُل وی نہیں۔"

"مینوں تاں سُکھ چین ایہہ سازش لگدی اے۔"

"ہو سکدے تیری گل صحیح ہووے۔"

"پر آپاں کسے داکیہ وگاڑیے؟"

"جسی مینوں تاں میری ماڑی قسمت ہی ماری آوندی اے۔" سُکھ چین دا من بھر آیا۔

"آپاں ای پتہ نہیں کیہ رب دا مانہہ مارتے۔"

"سُکھ چین مینوں تاں ایہہ تھاں ہی چنگی نہیں لگدی۔ کسے ہور ہی پُٹھے چکر 'چ نہ پھیجیے۔"

"پہلاں ایہہ تاں بھُگتیے۔"

"توں مینوں دس کہ مے ہُن کیہ کراں؟"

"پہلاں میری ضمانت کرواؤنی پؤ۔ جیلِ والے کہندے نے کہ اوہ سوموار توں پہلاں ہونی نہیں۔"

"فیر؟"

"فیر کیہ، جو کُجھ ہونے اوہ تاں منڈے نوں ہونے۔ توں ہُن گھر نوں جا۔ ایویں نہ روئی جائیں۔ جیویں مصیبت پئی اے اوویں ہی ایس توں کھہڑا وی چھُٹّجو۔"

اس پچھوں سُکھ چین اندر چلیا گیا۔ جسی گھر نوں مُڑ پئی۔ راہ 'چ جسی دے من وچ وار وار سُکھ چین مُوہرے رمی بارے جھوٹھ بولن کارن گُناہ بھاونا آ رہی سی۔ سوموار نوں جسی نے آپنے نال کم کردی سہیلی اتے اوہدے گھر والے نوں نال لے کے سُکھ چین دی ضمانت کروا لئی۔ دو مہینے بعد سُکھ چین کورٹ ڈیٹ تے گیا تاں جج نے اوہنوں دو مہینے دی سزا سُنا دتی۔ کورٹ وچوں ہی اوہنوں پُولیس والے جیلِ نوں لے گئے۔

شام دے چار کُو وجے سُکھی بچیاں نوں لیکے ہوز پارک' چ پہُنچ گئی۔ مسز سندھو اوس توں پہلاں ہی آئی بیٹھی سی۔ اج دوپہر پچھوں اوہ سیوا سنگھ دی مرگ دے بھوگ توں مُڑیاں سن۔ علاقے دا سارا پنجابی بھائیچارا، اج بھوگ تے پہُنچیا ہویا سی۔ برابر بہندیاں سُکھی نے شروع کیتی۔

"آنٹی اج اکٹھ تاں بہُت زیادہ سی۔"

"اکٹھ تاں بھائی ہونا ای سی۔ گھٹنا کیہڑا کوئی ماڑی موٹی ہوئی اے۔ وچاریاں دا گھر ای پٹیا گیا۔" مسز سندھو دی آواز اُداس سی۔

"روی دسدا سی کہ سیوا سیئوں ایس توں پندراں سال پہلاں ٹیکسی چلاؤن لگیا سی۔"

"کُڑے ہور سُکھی، ساری عمر ٹیکسی چلاؤندیاں کڈھ دتی کہ چلو....۔" گل کردی کردی مسز سندھو آلے دوآلے جھاکی۔

"کُڑے سُکھی جُوآک کتھے نے؟"

"ہیں !ایہہ کدھر گئے۔" سُکھی وی کھڑی ہو گئی۔ اوہ کاہلی نال اک کھونجے ول گئی۔ اوتھوں پارک دا دُوجا پاسہ دسدا سی۔ اوہنے ویکھیا کہ جُوآک دُور کھیڈ رہے سن۔

"انٹی اوَدھر دُور تُرے پھردے دسدے نے۔"

”اوہناں نوں ایدھر ای بُلا لے۔ جُوآک تاں نزراں ساہمنے ای رہن تاں ٹھیک اے۔کیہ پتہ کدوں کیہ ہو جاوے۔ آہ ویکھلے وچارے سیوا سیئوں نال کیہ بنی۔“ سُکھی نے جُوآکاں نوں آواز دے کے کول سد لیا تے اوہناں دی گل دا رُخ فیر سیوا سنگھ والی گھٹنا ول چلیا گیا۔

"آنٹی سیوا سیئوں تاں کہندے بینک نوں تُردا سی۔ بینک ڈپازٹ والا بیگ وی چُک لیا سی۔ اُدوں ہی کوئی گاہک آ گیا۔ کہندا ایس نوں بھُگتا ای جاواں۔ بیگ اندرے رکھ کے گڈی ’چ گیس پاؤن جالگیا۔“

"بس، اُدوں ای آ گئے ’جم ’موت دا پروانہ لے کے۔“

"اوہناں نے آ کے سیوا سیئوں دے برابر گڈی روک لئی تے سر ’چ گولیاں مار کے تُردے بنے۔ اوہ تاں تھاں تے ای ڈھیری ہو گیا سی۔“

"وچارے نے پُورے بیہ سال ٹیکسی چلائی سی تے دن رات اک کردیاں جی توڑ محنت کیتی سی۔ انی محنت نال پیسے اکٹھے کیتے سی آپنا گیس سٹیشن خریدن لئی۔“

"اوہ تاں سُنیئے کہ شروع توں ای کہندا ہوندا سی بئی آپناں بزنس ضرور لینے۔“

"گیس سٹیشن ملیا وی کہندے بڑا ٹکانے سر سی۔ کرسٹل سٹی دے بالکُل وچکار۔ وڈی سٹریٹ دے انٹرسیکشن تے پیندا سی۔ سارا دن بزی رہندا سی۔“

"سارا ٹبر آپ کم کردا سی۔ سال دے وچ ای سیل دُگنی ہو گئی سی۔“

"آپنے ولوں تاں اوہنے بتھیرا کیتا۔ پر ایہناں چندرے ہالاتاں دا کوئی کیہ کرے۔“ مسز سندھو دا دھیان اج کل دے اتواد والے ہالاتاں ول چلیا گیا۔

"اُنج آنٹی سُنیئے کہ پریوار والے تے ہور جان پچھان والے تاں سیوا سیئوں نوں کہندے رہندے سن کہ داڑی بن کے تے سر اُپر ٹوپی لے کے رکھیا کرے۔"

"پر اوس دی داڑی ہمیشہں کھُلی ہوندی سی تے چٹی پگ بن کے رکھدا سی۔"

"اسے کرکے تاں کئی وار ایہہ آپنے بندیاں نوں وی مُسلمان ایں سمجھ لے ندے نے۔"

"ایہہ گل تاں گولی مارن والے وی مندے اے۔"

"ہیں !کیویں اوہ پھڑے گئے نے؟" مسز سندھو حیران ہوئی۔

"ہاں آنٹی، اوہ تاں پُولیس نے اوسے دن ہی پھڑلے سی۔ اوہ کہندے کہ جدوں اوہناں نے گڈی گیس سٹیشن تے لیا کے لائی تاں سیوا سنگھ ساہمنے کھڑا سی۔ اوہناں دے دسن مطابق اوہناں نے تاں ایس نوں کوئی مُسلمان ای سمجھیا سی۔ اسے کرکے جھٹ دینے گولی مار دتی۔"

"کیئوں کہہ پُت پٹیاں دیو جے کوئی مُسلمان ایں تاں تُسیں اوہدے ضرور گولی مارنی ایں۔"

"آنٹی پچھلے دنیں ٹیوی والے کسے اتوادی دی لگاتار فوٹو وکھائی جا رہے سن، جیہڑا کہ کسے بمب دھماکیاں وچ لوڑیندا سی۔ اوس اتوادی دے گول پگ بنی ہوئی سی تے لمبی داڑی رکھی ہوئی سی۔ اوس دی فوٹو ویکھ کے ہی ایہناں نے سیوا سیئوں نوں وی کوئی اوسے ورگا ای سمجھ لیا ہوؤ۔"

"اتھے تاں لکھاں مُسلمان رہندے اے۔ ایئوں اوہ سارے ای فیر اتوادی ہو گئے؟"

"کُچھ وی کہو آنٹی ایہہ ہیٹ کرائیم 'چ آؤندے۔ کیہ مُسلمان تے کیہ کوئی ہور، ایہہ کسے نوں ویکھ کے راضی نہیں۔ بس بہانہ ایں بھالدے اے۔"

"کُڑے سُکھی، سچ اج ریتا نی آئی؟" مسز سندھو نے گل دا وشا بدلیا۔

"آنٹی اوہ تاں شاید نہ ہی آوے....۔"

"کیوں سبھ خیر تاں ہے؟"

"نہیں آنٹی، اوہناں وچاریاں نال تاں بہُت بھیڑی ہوئی۔"

"کیوں کُڑے کیہ ہویا؟" مسز سندھو سکتے وچ آ گئی۔

"دو کُو سال پہلاں ایہہ وڈی کُڑی دا ویاہ کرن نہیں گئے سی دلی؟"

"ہاں ہاں مینوں یاد اے، گئے سی۔"

"اوتھے ہی سمسیا کھڑی ہو گئی۔"

"اچھا۔"

"نالے پریوار وی اوہ ویکھیا بھالیا سی۔ ایہناں دی دُور پار دی کوئی رشتے داری اے۔ ویاہ تے پیسہ وی بتھیرا لایا سی۔ مُنڈا ساپھٹ ویار انجینیئر اے۔ دو سال تاں اکھ 'چ پایا نہیں رڑکیا۔ سارے سراہوندے سی مُنڈے نوں۔"

"اچھا۔"

"اچھا کیہ آنٹی، دو سال بعد جیوں ہی پکا گرین کارڈ مل گیا تاں اوہ اوسے دن ٹپ گیا کدھرے۔ مُڑ کے نہیں آیا۔"

"ایہناں نے اوہدے گھر دیاں نوں نہیں دسیا؟"

"گھر دے کیہڑا گھٹ اے۔ پیراں تے پانی نہیں پین دیندے۔ اُلٹا ایہناں نوں کہندے اے کہ تُسیں ساڈا مُنڈا گُم کرتا۔"

"ایہہ تاں بہُت ماڑا ہویا۔ پر خبرے کدھریوں مُڑ ہی آوے۔"

"نہیں آنٹی، ہُن نہیں مُڑدا۔ باہروں ہی کدھریوں کُڑی نوں میسج بھیجتا، کہندا کہ میرے ولوں توں پھری ایں۔ طلاق لے کے ہور ویاہ کروالے۔"

"دُر پھٹے نوں ایہو جہے دے۔"

"آنٹی کُڑی دی ماڑی قسمت ویکھ۔ گودی چھ مہینیاں دا جُوآک اے۔ اوہ وچاری نہ ویاہیاں وچ تے نہ کُوآریاں 'چ۔"

"سکھی دھیئے، تینوں اک گل دساں۔"

"جی آنٹی۔"

"اج کل آپنے جیہڑا ایہہ ورتارا چل رہے کہ مُنڈے کُڑیاں آپنی مرضی نال ویاہ کروا لیندے نے۔ ایہہ اک گلوں تاں صحیح اے کہ اوہ کم سے کم مل جُل کے آرام نال تاں رہندے اے۔ کوئی سنسا تاں نہیں رہندا۔"

"ہاں آنٹی اوہ تاں ٹھیک اے۔ پر ایہناں ریتا کیاں نال جو واپریا، دسو ہے ہُن ایس بلے دا کوئی حل؟"

"نہ بھائی کوئی حل نہیں۔ مے تاں کہنی آں کہ اج کل مُنڈا کُڑی بھالن لئی انڈیا جان دی کوئی لوڑ نہیں۔ ایتھے ہی رشتے بھالنے چاہیدے اے۔...۔"

"میں وی سوچاں کہ ریتا چاولا تاں گھرے بیٹھن والی نہیں۔"

"آنٹی اوہ تاں وچاری منجے نال لگ گی۔"

"دھیاں دے درد جھلنے اوکھے اے، سُکھی پُت۔"

"آپو آپنی قسمت اے۔"

"سُکھی چلیئے پھر، وقت کافی ہو گیا۔" مسز سندھو نے آلے دوآلے ویکھدیاں بچیاں نوں کول بُلایا۔ فیر اوہ پارک 'چوں باہر نکل آئیاں۔

"اج کل بھائی سنبھل کے تے اگا پچھا ویکھ کے تُرن دا ٹائم ایں۔" مسز سندھو گل کردی آپنے راہ تُر گئی تے سُکھی آپنے۔

سُکھی گھر دے نیڑے پہُنچی تاں اوہنے روی دی ٹیکسی ڈرائیو وے' چ کھڑی ویکھی۔ اوہ سمجھ گئی کہ روی اج کم تے نہیں گیا۔ سُکھی بچیاں سمیت گھر دے اندر لنگھ آئی۔

"نالے کہندا سی کم تے جاؤں گا؟" سُکھی نے سوفے تے بیٹھے روی ول ویکھیا۔

"اج چت ٹھیک نِی، کدھرے وی جان نوں جی نہیں کردا۔" روی دے من تے سیوا سنگھ والا حادثہ بھارُو سی۔

"چل چنگا کیتا، گھرے بہہ کے آرام کر۔ کہ کدھرے ہور.....۔"

"نہیں گھرے ہی رہونگا، کدھرے نہیں جاندا۔" انا کہندا روی، بوتل لے کے کچن ٹیبل کول آ کے بہہ گیا۔ نال ہی اوہ ٹیوی ویکھدا بچیاں نال کھیڈ رہیا سی۔ فیر سُکھی وی اوہدے کول آ بیٹھی تے اوہ ہولی ہولی گل کرن لگے۔ اج اوہناں دیاں گل کسے بحث ول جان دی بجائے شانت جہیاں چل رہیاں سن۔ گل کردیاں سُکھی دا دھیان کُلدیپ ول گیا۔

"سچ روی، کُلدیپ دی گل پئی کسے راہ؟"

"راہ کیہڑے پینی سی، اوہ تاں سگوں ہور خراب ہو گئی۔"

"اوہ کیویں؟"

"پہلاں تاں تینوں پتہ ای اے کہ ریسٹورنٹ دے مالک نے جھوٹھا لارا لائی رکھیا۔ پھیر وکیل نے کیویں نہ کیویں ورک پرمٹ دُعا دتا سی پر اوہ کم وی خراب ہو گیا۔ ورک پرمٹ کرکے ہی ٹیکسی دا لائسنس ملیا سی جیہڑا کہ ہُن کینسل ہوجو۔ موڑ گھوڑ کے مُڑ کے سڑک تے ای آ گیا۔"

"ایہہ تاں ماڑا ای ہویا۔"

"ہاں۔"

"کی فائدہ ہویا۔ پچھے گھر والی تے جُو آک رُلدے اے۔ ایتھے آپ رُلدے۔"

سُکھی دی گل سُن کے روی کُھو نال اوہدے چہرے ول جھاکیا۔ پر اوہنوں پتہ نہ لگیا کہ سُکھی نے ایہہ گل ہمدردی کرکے کہی اے جاں مہنا ماریے۔

"توں وی اج کل سویرے جلدی جا کے شام نوں سندیہاں گھر مُڑ آیا کر، سُنئیے کہ رات نوں ٹیکسی ڈرائیوراں نال ماڑیاں گھٹناواں ہوندیاں نیں۔"

"گھٹناواں تاں خیر ہوندیاں ای رہندیاں نے پر ایوُں کم تاں نہیں چھڈیا جا سکدا۔"

"کم تاں نہ چھڈو پر بچائی وی رکھنا چاہیدے۔ آ ہُن روٹی کھائیے۔"

روٹی کھان پچھوں اوہ سون لئی بیڈ روم 'چ جا پئے۔ بچے سوں چکے سن۔

"شراب تھوڑی پیا کر، ویکھ کیویں موٹا ہوئے ایں۔" روی دی چھاتی تے ہتھ پھیردی دیپ ہولی جہے پُھسپھسائی۔ بیڈ تے پئے روی نوں نیند دا ٹولا آون ہی لگیا سی کہ اوہنوں آپنی چھاتی تے پھردا دیپ دا ہتھ محسوس ہویا۔ اوہنے دیپ ول نوں مُنہ بھنوا لیا۔

21

ایتوار سویرے ست وجے، رمی گریٹ پھالس توں چل کے سپرنگ فیلڈ پھرینکونیا پارکوے اتے بیکلک روڈ دے انٹرسیکشن اُپر پیندے فائر سٹیشن دے نال لگدے پبلک پارکنگ لاٹ وچ پہُنچ گئی۔ اینے نوں کُلدیپ وی آ گیا۔ کُلدیپ دی ٹیکسی اوہناں پارکنگ وچ لا دتی۔ رمی دی گڈی وچ بیٹھدے اوہ انٹرسٹیٹ ہائی وے نائنٹی فائیو ساؤتھ، رچمنڈ ول نوں چڑھ گئے۔ کنگز ڈومنین ایتھوں دو گھنٹیاں دا رستہ سی ۔ ایہہ جگاہ شہری آبادی توں باہر سی۔ ایتھے بچیاں توں لے کے وڈیری عمر دے لوکاں لئی ہر قسم دیاں رائیڈاں سن۔ ہلکیاں پھُلکیاں توں لے کے اتی ڈراؤنیاں رائیڈاں تک۔ گیاراں کُووجدے نوں اوہ کنگزڈومنین پہُنچ گئے۔ باہر گڈی پارک کرکے تے ٹکٹاں لے کے اوہ اندر لنگھ گئے۔

"آجا، سبھ توں پہلاں آہ کنگ کوبرا رائیڈ لینے آں۔" اندر وڑدیاں ہی کُلدیپ رمی نوں کھبے ہتھ، کنگ کوبرا والے پاسے لے تُریا۔ اگانہہ اوہ لائن 'چ لگ گئے۔ جیوں ہی اوہناں دی واری آئی تاں رمی اوہنوں پچھانہہ نوں کھچن لگی۔

"کُلدیپ پلیز، مینوں ڈر لگدے۔ میں نہیں ایس تے چڑھنا۔" اوہ ڈری کھڑی سی۔ اوہنوں ساہمنے رائیڈ لے رہے لوکاں دیاں خوشی اتے ڈر بھریاں کلکاریاں سُن رہیاں سن۔

"توں آ تاں صحیح، ڈر کاہدا۔" کُلدیپ اوس دی بانہہ پھڑکے اگانہہ نوں کھچ کے لے گیا۔ اگے اوہناں نوں اک لمبی کُرسی اُپر اگے پچھے بٹھا دتا گیا۔ کُلدیپ

مُوہرے بیٹھا سی تے رمی پچھے۔ اوہناں دے بیلٹاں لا دتیاں۔ ایہہ رائیڈ پندراں کُولنبیاں کُرسیاں دی ریل بنی ہوئی سی۔ پہلاں ایہہ ریل پچھانہہ نوں ہٹدی اُپر بہت اُچی چلی گئی۔ اُپروں رمی نے ہیٹھاں نوں ویکھیا تاں اوہدا دل دہل گیا۔

"ہائے کُلدیپ مر گی۔" اوہنے کُلدیپ نوں گُھٹ کے جپھی پا لئی۔ اُپروں ہیٹھاں نوں گولی دی سپیڈ نال چلدی' رائیڈ 'سپ وانگوں ول ولیویں کھاندی ایدھر اُدھر گیڑے کڈھن لگی۔ چیکاں ماردی رمی نے کُلدیپ دے لک دوآلے باہاں ولیاں ہوئیاں سن تے اوہ اوہدے نال چپکی ہوئی سی۔ پنجتالی سیکنڈاں بعد رائیڈ کھڑوِ گئی۔ رمی اجے وی کُلدیپ نوں چنبڑی ہوئی سی۔ کُلدیپ نے اوہدا ہتھ پھڑ کے ہلایا تاں اوہ شرماؤندی ہوئی پچھانہہ ہٹ گئی۔ رمی دا گدرایا بدن نال لگن کرکے کُلدیپ دے سریر وچ جھرناہٹ چھڑ گئی۔ فیر اوہناں ایس طرحاں دیاں ہور کئی رائیڈاں لایاں۔ ہُن جیوں ہی رمی نوں گھبراہٹ جیہی ہوندی تاں اوہ بے جھجک کُلدیپ نال چنبڑ جاندی۔ دوپہر تک اوہ ایدھر اُدھر رائیڈاں لے ندے رہے۔ اسدے بعد لنچ کرن پچھوں کُجھ دیر آرام کیتا۔ فیر کوفی دا کپ کپ پی کے اوہ اگے نوں تُر پئے۔ آخر وچ اک سرے تے' سو سال پُرانی ریل گڈی دی رائیڈ 'سی۔ کولے نال چلن والا انجن، پُرانے ڈبیاں والی اتے پُرانے سسٹم والی ایہہ اک پُرانی اینٹیک گڈی سی۔ اوہ ایس ریل گڈی وچ جا چڑھے۔ چھوٹے جہے ڈبے وچ اوہ ڈنڈیاں نوں ہتھ پا کے تے اک دُوجے ول مُنہ کرکے کھڑو گئے۔ ایہہ ریل گڈی اگے دو تن میل دے ایریئے وچوں دی لنگھدی پُرانے زمانے دیاں جھلکیاں وکھاؤندی سی۔ رمی دی بیک ڈبے دے اگلے پاسے ول لگی ہوئی سی تے اوہ کُلدیپ ول مُنہ کری کھڑی سی۔

اگانہہ ڈھلان آ گئی۔ رمی پچھے نوں جھک گئی۔ ڈھلان تھوڑی ودھ گئی تاں رمی ہور پچھے نوں لُٹک گئی تے کُلدیپ دا جھُکاء اوہدے اُپر ہو گیا۔ جیوں جیوں ڈھلان ودھدی گئی تاں کُلدیپ دا مُونہہ رمی دے مُونہہ دے بالکُل نیڑے ہوندا گیا۔ لمبی ڈھلان نے کُلدیپ نوں رمی دے اُتے وچھا دتا۔ کُجھ پل کُلدیپ، اُسدیاں اکھاں' چ اکھاں پائی ویکھدا رہیا۔ اوہنے رمی دا چہرہ آپنے دوناں ہتھاں' چ لے لیا۔ فیر کُلدیپ نے رمی دے مُونہہ نال مُونہہ جوڑدیاں اُسدیاں بُلیاں دا سارا رس چوس لیا۔ رمی مدہوش ہوئی کھڑی رہی۔ فیر رمی نے دوناں ہتھاں نال کُلدیپ دا چہرہ پلوسدیاں اوہدے بُل آپنے بُلاں نالو پٹے۔ کُجھ دیر اوہدے چہرے ول ویکھدی رہی تے فیر اوس دی چھاتی' چ آپنا مُنہ چھُپا لیا۔ کُلدیپ نے پُورے زور نال رمی نوں آپنے نال گُھٹ لیا۔ دوناں دے بُل اک وار فیر ملے تے اوہ اک دُوجے نوں دوبارہ توں چُمن لگے۔

"آئی لو یو رمندیپ۔" رمی دے کن کول مُنہ کردیاں کُلدیپ ہولی جیہی بولیا۔

"آئی لو یو ٹو کُلدیپ۔" رمی فیر توں کُلدیپ دی چھاتی نال لگ گئی۔

آئی لو یو دے ایہناں تن لفظاں نے اوہناں دے دلاں وچ مدھُر سنگیت چھیڑ دتا۔ باہر ڈھلان ختم ہو گئی۔ اوہ وی سدھے ہو کے کھڑو گئے۔ فیر گڈی کھڑ گئی۔ رائیڈ مُک گئی۔ پر اوہناں دی زندگی بدل چُکی سی۔ اوہ دوستاں توں پریمی بن چُکے سن۔ فیر اوہناں نے پیڈلاں والی کشتی لئی تے پانی وچ اُتر گئے۔ لمبی چوڑی جھیل وچ اوہ دیر تک گھُمدے رہے۔ ایس ویلے اوہ کُجھ نہیں بول رہے سن۔ اوہناں دے صرف دل بول رہے سن۔ رمی کُلدیپ دی گود وچ لیٹی ہوئی سی۔ اوہ

چاہوندے سن کہ وقت ایتھے ہی کھلو جاوے تے اوہ اک دُوجے وچ سما جان۔ لیٹی ہوئی رمی نے دُور پانی وچ ویکھیا۔ ساہمنے اوہنوں دو لال گولے دس رہے سن۔ اک پانی دے اندر اتے اک پانی دے اُپر۔ اپنے نوں دورو گارڈاں دیاں وسلاں سُنائی دتیاں۔ اوہ اوہناں نوں واپس مُڑن دیاں ہدائتاں کر رہے سن۔ اک دُوجے وچ کھوئے ہوئے اوہ ہوش وچ پرتے تے کنارے ول واپس مُڑن دی تیاری کرن لگے۔

"رمی، کین آئی آسک یو سم تھنگ ؟" کُلدیپ نے رمی دیاں اکھاں' چ ویکھیا۔

"اوہ شوار !ڈارلنگ۔"

"ول یو میری می؟"

"اٹ از مائی پلایر۔ ییس آئی ول میری یو۔"

دوناں دی ایس زُبانی سہمتی نے اوہناں دے میرج والے فیصلے تے موہر لا دتی۔ ایس پچھوں اوہ واپس کنارے تے آ گئے۔ بوٹ چھڈ کے اوتھوں نکلدے اوہ پارکنگ لاٹ وچ آپنی کار کول آئے۔ ہنیرا ہو چُکیا سی تے اوہ گھر نوں مُڑ پئے۔ دس کُووجدے نوں اوہ سپرنگ فیلڈ پہُنچ گئے۔ ہُن اوہناں نے ڈنر کرن دا سوچیا۔ کُلدیپ نے لورٹن شہر دے مشہور ریسٹورنٹ، بلیو پُوآں انٹ تے جا گڈی لائی۔ اندر جان پچھوں پندراں کُومنٹ اوہ لائن وچ کھڑے تے فیر اوہناں نوں ٹیبل الاٹ ہو گیا۔ ڈنر کر کے اوہ باہر آ گئے تے اگلے دن ملن دا پروگرام بنا کے اوہ آپو آپنے گھراں نوں تُر گئے۔

جدوں رمی اتے کُلدیپ ڈنر کر رہے سن تاں اوہناں دے چِت چیتے وی نہیں سی کہ کوئی اوہناں نوں بڑے دھیان نال ویکھ رہیاہے۔ اصل وچ کُلدیپ جیوں ہی ریسٹورنٹ وچ داخل ہویا تاں ساہمنے فیملی روم وچ بیٹھے پمے نوں ایؤں لگیا جیویں ٹھوہنے نے ڈنگ ماریا ہووے۔

'میں تاں سوچیا سی کہ ایتکی تاں ڈیپورٹ ہو ہی گیا ہوؤ۔ پر ایہہ تاں سالا آہ پھردے لاٹ صاحب بنیاں۔' پمے دے دلو دماغ نوں وہو چڑھ گئی۔ پما اوں گلاں مروڑرہیاسی کہ اوہنے کُلدیپ دے موڈھے نال کھڑی رمی ول ویکھیا۔

'سالا چیڑ جیہا نال مون ورگی کُڑی وی لئی پھردے۔' رمی ول ویکھ کے پمے دیاں اکھاں ٹڈیاں رہ گئیاں۔ اوہنوں لگیا جیویں ایہہ کُڑی پہلاں کدھرے ویکھی ہووے۔

رمی نے گھرے پہُنچدیاں گڈی پارک کیتی تے آپنے بیڈ روم نوں چلی گئی۔ نہا دھو کے اوہ فون کول آ بیٹھی۔ اوہنے سنواکیون کیلیفورنیا وچ آپنی بُھوآ نوں فون ملایا تے اوہنوں ساری گل بات دس دتی۔ رمی اُدو تک کُلدیپ نال ویاہ والا فیصلہ پکا نہیں سمجھدی سی جدو تک کہ اوس دی بُھوآ ایس نوں منظوری نہ کر دیوے۔ تھوڑی بہُتی پُچھ پڑتال بعد، شوندر کور نے رمی نوں کُلدیپ نال ویاہ لئی ہری جھنڈی دے دتی۔ بُھوآ ولوں ہاں ہون پچھوں رمی نوں انی راحت ملی کہ اُسدیاں اکھاں 'چ خوشی دے ہنجو آ گئے۔ کافی دیر شیشے مُوہرے بیٹھی اوہ آپنے آپ نوں نہاردی رہی تے من ہی من بولی۔

'دھن ہیں داتا توں۔ میری نکرمی دی سُن لئی۔ آخر مینوں وی منزل تک پہُنچا ہی دتا۔ 'آپنے آپ نال گل کردی رمی نوں پتہ ہی نہ چلیا کہ اوہ کدوں نیند دی گود 'چ چلی گئی۔

پمے نے اگلے دن توں ہی کُلدیپ دا پچھا شروع کر دتا۔ کُلدیپ دے کم دا تاں اوہنوں پتہ ہی سی۔ اوہنے پتہ کرنا سی تاں اوس کُڑی بارے جو اوہنے کُلدیپ دے نال ریسٹورنٹ وچ ویکھی سی۔ ایہہ اوہنوں دو دناں وچ ای پتہ لگ گیا کہ اوہ نووا دے ایناڈیل کالج دی ودیارتھن ہے۔ جس ریسٹورنٹ تے کُلدیپ کم کردا سی اوہ کسے دیسی بندے دا سی۔ ایتھوں اوہنوں ایہہ وی پتہ لگیا کہ کُلدیپ نے اوس کُڑی نوں گرین کارڈ لئی جھانسے 'چ لیا ہویا ہے۔ ہُن اوہ اگے دیاں سکیما بناؤن لگیا۔ فیر پمے نے ایناڈیل کالج وچ گھمنا شروع کر دتا۔ اک دن دوپہر ویلے جدوں اوہ کالج دے اک کونے 'چ کھڑا اندر ول ویکھ رہیا سی تاں کسے دے بول سُن کے اوہنوں لگیا جیویں ٹھونہیں نے ڈنگ ماریا ہووے۔

"ہیں ! گُرلابھ !! تُسیں ایتھے؟ وٹ اے سرپرائیز۔ "

جدوں اوہنے ساہمنے ویکھیا تاں جواں اِی سُن ہو گیا۔ جس کُڑی نوں اوہنے کُلدیپ نال ویکھیا سی تے اوہنوں لبھدا ایتھے گھم رہیا سی اوہ تاں رمی سی جس نوں اوہ کالج ویلے توں جاندا سی۔ پل دی پل اوہنوں بولن لئی کوئی لفظ ای نہ لبھے تے اوہ چُپ چاپ ٹکٹکی لائی رمی ول ویکھدا رہیا۔

"گُرلابھ بھاء جی ! کتھے کھو گئے؟ رمی نے اوس دی مگنتا بھنگ کیتی تے اوہ آپے 'چ پر تیا۔ ساودھان ہوندیاں سبھ توں پہلاں اوہنے حالات سنبھالن دی سوچی۔

"رمی سبھ توں ضروری گل سُن لوو، باقی تاں فیروی کرلاں گے۔ ایتھے میرا نام پرمویر سنگھ اے۔ ویسے عام سارے مینوں پماں کہہ کے ای بُلاؤندے نے۔"

"ہیں جی !تُسیں گُرلابھ توں پرمویر کیوں بن گئے؟" رمی ہسی۔

"رمی پلیز، ایہہ ہاسے والی گل نہیں۔ میری گل دھیان نال سُنو.....۔"

"ویکھو تُہانوں پتہ ای اے کہ ایتھے امیگریشن ورگے سو پنگے ہوندے اے۔ اسے کرکے کئی واری نام وغیرہ بدلناں پیندے۔ سمجھ گئے نہ؟"

"اچھا، ایہہ گل اے؟" رمی کُجھ سنجیدہ ہو گئی۔

"بالکُل، اگے توں مینوں پما کہہ کے بُلاؤنیں۔ نال اک گل ہور.....۔"

"اوہ کی؟"

"آپاں پُرانے ویلیاں دی وی کوئی گل نہیں کرنی۔ ایوُں سمجھلو کہ اج دونوں پہلی وار مل رہے آں۔"

"اچھا.....پما بھاءجی۔" رمی تھوڑا جیہا ہسی۔

"بھائی بھو کہن دی وی لوڑ نہیں۔ صرف پما جاں چل پما جی کہلو۔"

"ٹھیک اے پما جی۔" رمی نے حامی بھری تے اوہنوں خیال آیا کہ آپاں کسے دی نزی زندگی توں کیہ لینے۔ نال ای اوہ سوچ رہی سی کہ ایہہ آپنی پیار کہانی دی گل نہیں کرناں چاہوندا ہوناں۔ ایس توں زیادہ تاں رمی نوں اوس بارے پتہ وی کُجھ نہیں سی۔ کیونکہ اوہ تاں بہُت پہلاں کالج دے شُروآتی دناں ویلے ای امریکہ آ گئی سی۔

"گُرلابھ تُہانوں اک گل دساں کہ.....۔"

"گُرلابھ نہیں پما۔"

"ٹھیک اے، پما جی۔ گل ایہہ اے کہ تُسیں بڑے وقت سر ملے اوں۔ کُجھ دناں بعد میری میرج ہو رہی اے۔ تُہانوں میں ضرور انوائیٹ کرونگی۔ آپدا کنٹیکٹ نمبر دس دیو۔"

"کنٹیکٹ دی تاں کوئی گل نہیں، آہ پھڑو میرا کارڈ۔ پر....۔"

"پر کیہ....؟

"تُہاڈی پہلی میرج؟ میرا مطلب تُسیں تاں میرج بیں تے امریکہ آئے سی۔ فیر اوہ سبھ.....۔"

"اوہ پُرانیاں کہانیاں سبھ ختم۔ ہُن میں اکلی اکہری ہاں۔"

"چلو ٹھیک اے۔ ویسے وی آپاں ایہہ گل پہلاں ای تہہ کر چُکے آں کہ پاسٹ بارے کوئی گل نہیں کرنی۔" پمے نے ایہہ گل ایتھے ای ختم کر دتی۔ رمی دوارا چھیتی میرج دی گل سُن کے اوہ سمجھ گیا کہ ایہہ کُلدیپ نال میرج والی گل کر رہی ہے۔ ایس توں بعد اوہ آپو آپنے راہ تُر گئے۔ شام نوں پما گھر پہُنچیا تاں ساہمنے اُرملا کھڑی سی۔ اُرملا نوں ویکھدیاں پمے نوں کھجھ جیہی چڑھی تے اوہنے اوہی گل چھیڑ لئی جو کہ اوہ ہر روز کہندا رہندا سی۔

"اُرمی ڈارلنگ، میں تینوں کدوں دا کہندا آ رہیاں کہ ہُن تینوں ممی پاپا دیاں استھیاں جل پرواہ کرن لئی انڈیا چلے جاناں چاہیدے۔"

"پمے میں تینوں کئی وار دس چُکی آں کہ میں اج تک کدے انڈیا نہیں گئی۔ فیر مینوں کیہ پتے کہ کتھے ہرِدُوآر اے تے کتھے گنگا ندی۔"

"ایہہ سبھ دا تاں پتہ لگجو توں جان والی بن۔"

"پر ہُن میں ایس حالت وچ کیویں جا سکدی آں۔" اُرملا نے آپنے سریر ول ویکھیا۔

"جان نوں تاں کیہ اے۔ جایا تاں جا ہی سکدے۔"

"پپے استھیاں جل پرواہ ہی کرنیاں نے۔ آپاں ایتھے ہی کسے ندی وچ کر دنے آں۔ مندر توں پجاری نوں بُلا لواں گے۔ اوہ دھارمک رسماں نبھا دُو۔"

"نہیں اُرمی، ایہہ ایس تراں نہیں ہو سکدا۔ کیونکہ تیرے پیرنٹس انڈیا وچ جمے پلے سن۔ اوہناں دیاں استھیاں، اوہناں دی جنم بھُومی تے ہی جل پرواہ ہونیاں چاہیدیاں نیں۔"

"چنگا فیر توں میرے نال چل۔"

"نہیں ایہہ وی نہیں ہو سکدا۔ استھیاں جل پرواہ کرن، صرف خُون دا رشتے دار ای جاندا اے۔"

"پپے فیر ہُن تاں میں مجبور آں۔ صرف ڈیڈھ مہینہ تاں ڈلوری وچ رہندے۔"

"اُرمی بچہ تاں ہالے آپاں نوں چاہیدا ہی نہیں سی۔" پپے نے افسوس وچ سر ماریا۔

"پپے میرے نال ہُن بحث نہ کریں۔ آپاں ایس معاملے تے پہلاں ہی بہُت ڈسکس کر چکے آں۔" اُرملا تلخ ہو گئی۔

پما کُجھ نہ بولیا۔ ایہہ گل اوس دی مرضی توں باہری ہو گئی سی۔ اصل و چ اوہ تاں بالکُل ہی بچہ نہیں چاہوندا سی۔ خیر ایتھے اُرملا نے آپنی مرضی چلا لئی۔ پر ایس وجہ کرکے پمے دے دُوسرے کم و چ دیری ہوئی جا رہی سی۔ اوہ چاہوندا سی کہ اُرملا کیلیفورنیا و چ باقی بچی پراپرٹی ویچ دیوے۔ پر ہُن اوہ اُرملاتے زور پاؤن توں جھجکدا سی۔ ڈلوری دا سماں نیڑے ہون کرکے اُرملا ڈھلی مٹھی رہندی سی۔ پر فیر اک دن ایہہ کم وی آپنے آپ ٹھیک ہو گیا۔ پمے نوں اُداس بیٹھے نوں ویکھ کے اُرملا نے اوہدے موڈھے تے ہتھ دھریا۔ اُرملا نے اوہنوں اُداسی دا کارن بُجھیا تاں پمے نے دسیا کہ اوہ پراپرٹی خریدن لئی ڈیل کری بیٹھا ہے پر بینک لون نہیں دے رہیا۔ اُرملا دے دل و چ پمے پرتی ہمدردی اُپجی تے اوہنے پمے نوں کہہ دتا کہ اوہ اوس دی کیلیفورنیاں والی پراپرٹی ویچ دیوے۔ نال ہی اوہنے نوٹری دے کے جا کے اوہنوں پاور آف اٹارنی دے دتی۔ پمے نے اگلے دن ہی کیلیفورنیاں دا رُخ کیتا۔ اوتھے جو کُجھ وی ویچن والا رہندا سی اوہ اوہنے ریل اسٹیٹ ایجنٹ راہیں ویچنا لا دتا۔ بینک کھاتیاں' چوں سارے پیسے کڈھا کے کھاتے بند کر دتے۔ سیٹلمنٹ دی اتھارٹی ریل اسٹیٹ ایجنٹ نوں دے کے اوہ واپس ورجینیاں مُڑ آیا۔ مہینے دے اندر اندر جو کُجھ وی کیلیفورنیاں و چ سی سبھ وک گیا۔ ایہہ نویں آئے پیسے اوہنے بینک و چ رکھ دتے۔ ہُن تک اُرملا دے ماپیاں دی پراپرٹی دا چھ ملین مل چُکیا سی۔ سکائیلارک لکوار اتے ٹفن ریسٹورنٹ توں بناں پمے نے ہور کتے پیسہ نہیں خرچیا سی۔ ہُن اوہ کسے وڈی ڈیل لئی پیسہ اکٹھا کر رہیا سی۔ ایہہ ڈیل سی' سکائیلارک پلازا شاپنگ سینٹر' خریدنا۔ ایس پلازے دی قیمت بتی ملین دے قریب سی۔ بینک توں

لون لئی ڈاؤن پیمنٹ کرن واسطے چوتھا حصہ جانی کہ اٹھ ملین ڈالر چاہیدا سی۔ پمے نے پنج ملین ڈالر اکٹھا کر لیا سی۔ اُنج تاں پارٹنرشپ دیاں آپھراں وی آ رہیاں سن۔ پر پما ایس شاپنگ سینٹر دا اکلا ہی مالک بنناں چاہوندا سی۔ اوہنے زندگی 'چ کدے کُش شعر کرنا نہیں سکھیا سی۔ اُنج کدے کدے اوہ وقتی طورتے سمجھوتے تاں کر لے ندا سی۔ نہیں تاں اوہ کہندا ہوندا سی کہ پمے دا مالک خُود پما ہی اے، رب وی نہیں۔ اُدوں ہی اُرملا نے دو جوڑے بچیاں نوں جنم دتا۔ اوہناں نے مُنڈے دا نہ روبی تے کُڑی دا نہ بوبی رکھیا۔

*****

جسی سویر دی وکیل نال بھجی پھردی سی۔ کدے کورٹ، کدے جیلِ اتے کدے میجسٹریٹ دے جانا پے رہیا سی۔ آخر چار کُووجے کورٹ وچوں اوہناں نوں منظوری مل گئی جو اوہناں میجسٹریٹ اگے جا رکھی۔ اوہنے سُکھ چین دی رہیائی دے آرڈر کر دتے۔ پنج وجدے نوں سُکھ چین جیل چوں آزاد ہو کے جسی نال اوس دی گڈی وچ آ بیٹھا۔ ایہہ اوس دی کوئی پکی رہائی نہیں سی۔ ایہہ تاں سُکھ چین دا پُرانا رکارڈ ویکھدیاں اوہنوں پیرول ملی سی۔ اسے کر کے جیلِ وچ اوہنوں دو دن ای بتاؤنے پئے سن تے وکیل نے اوہنوں پیرول دُعا دتی سی۔ اوتھوں تُردے اوہ آپنے اپارٹمنٹ پہنچ گئے۔ رستے وچ سُکھ چین کُجھ نہ بولیا۔ گھر آ کے وی اوہ مایوس ہی بیٹھا رہیا۔

"پتہ نیں کیہ ایڈی ماڑی قسمت اے کہ بے قصور ہوندیاں وی سزا جافتا دا داغ لگ گیا۔" اوہ ہولی ہولی گل کرن لگیا۔

"جو ہونا سی اوہ تاں ہو چُکیے۔ ہُن جھورا کرنا چھڈ پرٍے۔" جسی نے اوہنوں دھرواس دتا۔

"اوہ تاں ٹھیک اے پر جو دھبہ لگیے اوہ تاں ساری عمر رکارڈتے رہُو نہ۔"

"رہُو تاں رہی جاوے، کُجھ نہیں ہوندا۔"

"جسی تینوں نہیں پتہ کہ میرا مطلب کیہ اے۔ ہُن کتے وی مینوں چج دی نوکری نہیں ملنی۔ چنگی نوکری ویلے ایمپلائر پُولیس رکارڈ منگدے اے۔ پولیس رکارڈ وچ میری سزا دا ذکر ہویا کرو۔"

"اچھا !ایہہ مینوں نہیں سی پتہ۔"

"آپاں ایوُں کراں گے۔" کُجھ پل چُپ رہن توں بعد جسی بولی۔

"دس؟"

"کُجھ پیسے تاں آپنے کول ہیگے ای نے تے کُجھ ہور اکٹھے کرکے آپنا کوئی کم دھندا شروع کر لواں گے۔"

"کنے کُو پیسے اکٹھے کری بیٹھی ایں توں ؟"

"ایہی کوئی دو کُو ہزار۔"

"بھولیاں گل کردی ایں توں وی جسی۔ دو چار ہزار نال کدھرے بزنس شروع ہوندے نے۔ آپاں تاں مزدور دے مزدور ای رہاں گے۔"

"چل جو کرماں 'چ ہویا ملجو۔"

"ویکھو۔" گل کردے اوہ ہولی ہولی سوں گئے۔

اگلے دن سندیہاں ہی سُکھ چین جورجیا ایوینیو تے پینڈے ویٹن پلازا دے نال لگدے خالی پئے لاٹ وچ جا کھڑا ہویا۔ اوتھے ہور وی بہُت مزدور کھڑے سن۔ اوہ تقریباً سارے ہی سپینش سن۔ سارے کم دی اُڈیک کر رہے سن۔ جدوں ہی کوئی ٹھیکے دار اوتھے آ کے ٹرک روکدا تاں سارے مزدور اوہدے دوآلے جھُرمٹ پا لے ندے۔ اوہنوں جنے کُوبندیاں دی لوڑ ہوندی، اوہ بھائیں مُکا کے ٹرک' چ بٹھا لے ندا۔ اینے نوں کوئی ہور ٹھیکے دار اوتھے آ جاندا۔ کوئی ٹھیکے دار کسے کم والا ہوندا تے کوئی کسے والا۔ پُورے دو گھنٹیاں بعد سُکھ چین نوں کسے ٹھیکے دار نے چُنیا۔ اوہ کسے گھاہ کٹن والی چھوٹی جیہی کمپنی دا مالک سی۔ اوہنے سُکھ چین نوں دہاڑی دے تیہہ ڈالر دینے تے کیتے۔ سُکھ چین سارا دن لان موور مشین نال لوکاں دے گھراں دے لانز وچ گھاہ کٹدا رہیا۔ شام نوں تھکیا ٹُٹیا اوہ گھرے پہُنچیا۔ اگلے دن فیر اوہ مزدوراں دے اُڈیک کرن والے اوسے لاٹ وچ جا کھڑآ۔ اج اوہنوں کسے پینٹ کرن والے ٹھیکے دار نال کم ملیا۔ ایس طرحاں اوہ ہر روز اوتھے آؤن لگ پیا۔ اوہنوں کدے کوئی کم مل جاندا تے کدے کوئی۔ ہولی ہولی ایس طرحاں دے ٹُٹویں کم کردے نوں اخیر اوہنوں اک دن پکا کم مل گیا۔ ہُن اوہنوں کھڑ کے اُڈیک نہیں سی کرنی پیندی۔ جدوں ہی اوہدا ٹھیکے دار آؤندا تاں اوہ چھال مار کے ٹرک وچ بیٹھ جاندا۔ ایس ٹھیکے دار دا کم لوکاں دے گھراں دیاں پُرانیاں چھتّیں بدلن دا سی۔ ٹھیکے دار سُکھ چین نوں دہاڑی دے اُکے پُکے پنجاہ ڈالر دیندا سی۔ اوہنے ایس طرحاں دیاں ٹُٹویاں نوکریاں دا کدے جسی مُوہرے ذکر نہیں سی کیتا۔ جسی نوں اوہنے ایہی دسیا سی کہ اوہ کسے کنسٹرکشن کمپنی وچ کم کردا ہے۔ پر فیر اک دن ہور ہی بھانا

ورت گیا۔ جس ویلے اوہ پنج ست مزدور کسے دے گھر دی چھت بدل رہے سن تاں اک میکسیکن مُنڈا پیر تلک جان کارن اُپروں ڈگ پیا۔ ہیٹھاں ڈگدے دی اوس دی جان نکل گئی۔ پُولیس والے آئے تاں اوہناں نے ٹھیکے دار دے پیپر چیک کیتے۔ ٹھیکے دار کول، ایمپلائیز دے کم اُپر سٹ لگن نوں کور کرن والی جنرل لائبلٹی انشورنس نہیں سی۔ پُولیس نے ٹھیکے دار دا کم بند کرا کے سبھ نوں بھجا دتا۔ اگلے دن ایہہ گھٹنا میڈیئے وچ آ گئی۔ میڈیئے نے ایہہ خبر خوب اُچھالی کہ ٹھیکے دار اللیگل کامیاں دا شوشن کردے ہن۔ پُولیس نے اوہ ساریاں تھاواں بند کروا دتیاں جتھے کہ سویر ویلے ڈیالی لیبر، کم دی بھال وچ ٹھیکیداراں نوں اُڈیکدی ہوندی سی۔ سُکھ چین وہلا ہو کے گھر بیٹھ گیا۔ اگلے کئی ہفتے سُکھ چین کم لبھدا رہیا۔ پر اوہنوں کدھرے وی کم نہ ملیا۔ اسے دوران جسی دی نیویارک وچ رہندے کسے جان پچھان والے نال گل ہوئی تاں اوہنے اوہناں نوں نیویارک آؤن نوں کیہا۔ اُدوں ہی جسی دے نال کم کردی اوس دی سہیلی نے کم دی دس پائی۔ اصل وچ اوہدے گھر والے دے کسے دوست دا چیک کیشنگ دا سٹور سی۔ اوہنوں کسے آپنے دیسی تے وشواس پاتر مُلازم دی لوڑ سی۔ سُکھ چین نے مالک دا فون نمبر لے کے اپائنمنٹ بنا لئی۔ اگلے دن اوہ دتے ٹائم تے پہنچ گیا۔

ایہہ چیک کیشنگ سٹور میریلینڈ دی پیجی کاؤنٹی دے لینگلے پارک شہر وچ پیندا سی۔ یونیورسٹی بولاوارڈ اتے رگز روڈ دے انٹرسیکشن توں چڑھدے والے اک سیون الیون سی۔ سیون الیون دے بالکُل نال لگدا ایہہ چیک کیشنگ سٹور سی۔ پیمے دے ٹفن ریسٹورنٹ توں ایہہ چیک کیشنگ سٹور تن چار کُوبلاک دی دُوری

تے ہی سی۔ سُکھ چین سٹور تے پہُنچیا تاں مالک اگانہہ اوسے نوں ہی اُڈیکی جا رہیا سی۔ آپسی جان پہچان توں بعد اوہنے گل توری،" ویکھ بئی بھراوا پیسے میں دیئوں گا کیش تے دیئوں گا وی ٹھیک ٹھاک۔"

"اوہ تاں جی ٹھیک اے پر میں اک گل پہلاں ای دس دیاں کہ میرے کول کوئی پیپر نہیں، میں اللیگل ہاں۔ اُنج اپلائی تاں کیتا ہوئے اے، پر کیہ پتے کہ گرین کارڈ کدوں ملے۔" سُکھ چین نے آپنی سمسیا دسی۔

"اوس دی کوئی گل نہیں۔ پر وڈی گل ایہہ اے کہ ایہہ بزنس چلدے بھروسے دے سر تے۔ جس نے تینوں ایتھے کم لئی رکمینڈ کیتے اوہ میرا دوست اے۔ اُنج تاں اوہنے تیرے بارے سبھ کُجھ دسیے پر فیر وی میرا فرض بندے کہ میں سبھ کُجھ تینوں سمجھا دیاں۔"

"جی دسو۔"

"اتھے توں اکلا کم کریں گا۔ بزی دناں وچ سٹور تے دو لکھ ڈالر دے نیڑے کیش پیا ہوندے۔ سبھ کُجھ تیرے بھروسے تے ای ہووٗ گا۔"

"اس گل دا تُسیں فکر نہ کرو۔ تُسیں میرے اُپر بھروسہ کر سکدے اوں۔"

"اک وڈی گل ایہہ اے کہ چیک کیشنگ سٹوراں تے روبریاں بہُت ہوندیاں نے۔ ایس بارے بہُت احتیاط ورتنی پینی ایں۔ ایہناں مُشکلاں توں کیویں بچکے رہنے میں تینوں پُوری طرحاں سمجھا دناں۔"

پھر مالک نے اوہنوں سبھ کُجھ سمجھایا اتے شام تک کم دی ٹرینگ دتی۔ اگلے دن توں سُکھ چین نے اکلیاں کم کرنا شروع کر دتا۔ دو چونہہ دناں وچ ہی اوہنوں

کم دا بھیت آ گیا۔ کم بالکُل ہی اوَکھا نہیں سی۔ ایتھے لوک چیک کیش کرواوَن، ویسٹرن یونیئن راہیں پیسے ٹراںسفر کرن، منی آرڈر جاں فیر فون کارڈ وغیرہ خریدن آوٗندے سن۔ کم صرف ویک اینڈ تے بزی ہوندا سی۔ باقی دناں وچ تاں کم سلوا ہی رہندا سی۔ ویک اینڈ نوں چھڈ کے دُوسرے دناں وچ اوہ وہلا بیٹھا کتاباں ہی پڑدا رہندا۔ سویرے دس وجے جسی اوہنوں ایتھے چھڈ جاندی سی تے شام ویلے ست کُووجے واپس لے جاندی سی۔ کم چھ دن کرنا ہوندا سی۔ اوہنوں مہینے دے پنجھی سو ڈالر مل جاندے سن۔ سُکھ چین ایس کم توں بہُت خوش سی۔ سُکھ چین نوں ایتھے کم کردے نوں تقریباً دو کُو مہینے ہو چُکے سن۔ اک دن سویر ویلے جسی اوہنوں کم تے چھڈن آ رہی سی تاں اتفاقاً برابر جا رہے پمے نے اوہناں ول ویکھیا۔ اوہ بڑا حیران ہویا۔ اوہنے تاں سوچیا سی کہ چوری والے کیس توں پچھوں ایہہ ایس علاقے نوں چھڈ جاویگا۔ پر اجیہا نہیں ہویا سی۔ پما آپنے ریسٹورنٹ تے جان دی بجائے اوہناں دے پچھے گڈی لائی گیا۔ اخیر تک جا کے اوہ جان گیا کہ سُکھ چین ایس چیک کیشنگ سٹور تے کم کردا ہے۔

'ایہہ تاں بالکُل ای میرے سرہانے بیٹھے۔ ایس تراں تاں ٹھیک نہیں۔ کیونکہ ایتھے ایہی اک آدمی اے جو میری رگ رگ دا واقف اے۔ کُجھ اجیہا کیتا جاوے کہ ایہہ ڈر دا ماریا ایس ایریئے نوں چھڈ جاوے تے جاں پھر.....' اوہ آپنے ریسٹورنٹ' چ آ گیا۔ سارا دن اوہ اسے مسلے بارے ہی سوچدا رہیا۔ آخر شام جہے اوہنے 'ہون کارلس 'نوں فون ملایا۔ ہون کارلس میکسیکو دے تزوانا شہر دا رہن والا سی۔ اوہ پمے دے پُرانے ساتھی ہوزے مارٹینز دا رشتے دار سی اتے بہُت پہلاں

پہے اتے ہوزے دے نال اوہناں دے گروپ وچ کم وی کردارہیاسی۔ ہُن اوہ ڈیسی دے ایڈمزمارگین ایریئے 'چ رہندا سی۔ ایہہ علاقہ میکسیکناں دا گڑ سی۔ اوہدا میکسیکو آؤن جان لگیا ہی رہندا سی تے اوہ اجے وی اسدھے طور تے گُناہ دی دُنیاں وچ وچردا سی۔

سُکھ چین، سٹور مالک دے دسن انوسار پُوری احتیاط ورتدا سی۔ سویرے ویلے جدوں اوہ سٹور کھولدا تاں جسی ساہمنے گڈی وچ بیٹھی ہوندی۔ اوہ سٹور کھلھوا کے ہی واپس مُڑدی۔ اک وار اوہ سٹور کھول کے اندر چلیا جاندا تاں اوس پچھوں کوئی خطرہ نہیں سی ہوندا۔ کیونکہ اندرلا کمرہ بُلٹ پرُوف سی۔ شام نوں وی جسی دے آئی توں ہی سُکھ چین سٹور بند کردا۔

اوس دن منگلوار سی۔ایس دن کم انتاں دا سلوا ہوندا سی۔ دوپہرے جہے سُکھ چین نے گھروں لیاندا روٹی والا ٹفن کھولیا۔ چھوٹے جہے فرج ول نظر ماری تاں پانی دیاں بوتلاں دا بکسا خالی سی۔اوہنے چابی چکی تے دروازہ کھولدیاں سیون الیون ول نوں بھجیا۔ چار پنج پانی دیاں بوتلاں لے کے اوہ جیوں ہی واپس مُڑیا تاں ساہمنے گیٹ تے جیمز کھڑا سی۔ جیمز اُچے لمبے قد دا شریف جیہا دسدا کالا سی۔ اوہ پچھلے کئی دناں توں روزانہ سُکھ چین دے لنچ ٹائم ویلے آؤندا سی۔ کدے اوہ فون کارڈ خرید لےندا تے کدے منی آرڈر۔ ہر روز اوہ پنج دس منٹ کھڑا سُکھ چین نال گل کردا رہندا۔ سُکھ چین نال اوہنے واہوا آپناپن بنا لیا سی۔ اج جدوں سُکھ چین سیون الیون توں پانی لین گیا تاں اُدوں کتے ہی جیمز آیا سی۔ سٹور بند ویکھ کے اوہ باہر ہی کھڑ گیا۔

"توں کدھر تُریا پھردیں مین، میں فون کارڈ لینے نے۔" سُکھ چین دے نیڑے آئوندیاں اوہ بولیا۔

"جیمز بس ذرا کُورُک، میں پانی لین چلیا گیا سی۔" انا کہندیاں سُکھ چین دروازہ کھولن لگیا۔ جیمز اوہدے کول ہی کھڑا سی۔ پہلا دروازہ کھول کے سُکھ چین جیوں ہی اگانہہ جان لگیا تاں جیمز نے اوس دی وکھی نال پستول لا لیا۔

"ہُن چُپ چاپ سدھا اندر چل، جے پچھے مُڑ کے ویکھیا تاں شوٹ کر دونگا۔"

سُکھ چین کول اوہدا کیہا منن توں سوائے ہور کوئی چارہ نہیں سی۔ جیمز اوس دی وکھی نال پستول لائی اوہنوں پیسیاں والی سیف تک لے گیا۔

"پھٹا پھٹ سیف کھول، نہیں تاں میں گولی چلادونگا۔" اوہدا حکم مندیاں سُکھ چین نے چھیتی دینے سیف کھول دتی۔ جیمز نے لک نال بنیاں بیگ کھولیا تے سیف وچلے پیسیاں نال بھر لیا۔ اوہدا آپنا کم ہو چُکیا سی۔ ہُن اوہنے 'ہون کارلس 'دا کم کرنا سی۔ جیمز نے ساہمنے ویکھیا۔ سُکھ چین میز دے اوہلے ہو کے آپنا آپ بچاؤن دی کوشش کر رہیا سی۔ ہیٹھاں نوں جھکدیاں جیمز نے سُکھ چین اُپر دو گولیاں چلائیاں۔ فیر اوہ بیگ چُکدا باہر اوس دی اُڈیک کر رہی کار وچ جا بیٹھا۔ دساں منٹاں بعد پُولیس پہُنچی تاں سُکھ چین خُون نال لتھ پتھ پیا سی۔ اوہنوں تُرنت ہسپتال لجایا گیا۔ اوس دی جان بچ رہی۔ اوس دی لت 'چ گولی لگی سی۔ اُدھر حساب لگایا گیا تاں روبری وچ تقریباً پنجاہ ہزار ڈالر چلیا گیا سی۔

دو ہپھتیاں بعد سُکھ چین گھرے آیا۔ اوس دی لت تاں بچ رہی سی پر ہُن اوہ لنگڑا کے تُردا سی۔ روبری کرن والا کالا پھڑیا جا چُکیا سی۔ پُولیس وی آپنا کیس پُوری مُستیدی نال تیار کر رہی سی۔ ایہہ گل پُولیس دے حق وچ جاندی سی کہ جس کالے نے روبری کیتی سی اوہ گرپھتار ہو چُکیا سی اتے سُکھ چین اوہنوں پہچاندا سی۔ پُولیس نے سُکھ چین نوں کیس بابت سارا کُجھ طوطے وانگوں رٹا دتا۔ تاریخ والے دن سرکاری وکیلاں دی ٹیم، پُولیس والے اتے سُکھ چین اک پاسے بیٹھے سن تے ڈیفینس وکیل وغیرہ دُوجے پاسے۔ اپنے نوں شیرپھ محکمے نے روبری کرن والے کالے نوں کٹہرے وچ لیا کے کھڑا کر دتا۔ سُکھ چین نے جھٹ پہچان لیا کہ ایہہ اوہی کالا ہے جو آپنے آپ نوں جیمز دسدا سی اتے اسے نے ہی روبری کیتی سی۔ کاروائی شروع ہوئی تاں جج دی ہدایت تے سُکھ چین، مُزرم والے کٹہرے دے ساہمنے، وٹنس بوکس وچ جا کھڑا ہویا۔

"مسٹر سنگھ، کیہ توں روبری کرن والے بندے نوں چنگی طرحاں پچھاندیں؟" ڈیفینس وکیل نے سُکھ چین نوں پہلا سوال پُچھیا۔

"جی ہاں، چنگی طرحاں۔" سُکھ چین نے دھڑکدے دل نال کالے ول ویکھدیاں اُتر دتا۔

"کی تیرے ساہمنے کھڑا بندہ اوہی اے، جسنے روبری کیتی سی۔" ڈیفینس وکیل دا اگلا سوال سی۔

"جی نہیں، ایہہ روبری کرن والا بندہ نہیں اے۔"

"یو شوار؟"

"یس سر، آئی ایم ویری مچ شوار۔"

"کی توں ایس بندے نوں پہلاں کدے ویکھیے؟"

"جی نہیں۔ میں ایہہ بندہ اج توں پہلاں کدے نہیں ویکھیا۔"

"کی ایہہ مسٹر جیمز ہے؟"

"مینوں نہیں پتہ کہ ایہہ کون ایں۔ میں نہیں ایس نوں جاندا۔" سُکھ چین دا بیان سُن کے پُولیس والے تے سرکاری وکیل ہکے بکے رہ گئے۔ اُدوں ہی جج دی آواز آئی۔

"دس وٹنس از کینسلڈ۔" انا کہندیاں جج کُجھ لکھن لگیا۔

"سر !ایم آئی پھری ٹو گو؟" جج دے چُپ ہوندیاں ہی سُکھ چین چھیتی دینے بولیا۔

"یس یو آر پھری ٹو گو، ویارایور یو واں ٹ۔" جج نے حکم سُنایا۔

جج دا حکم سُندیاں ہی سُکھ چین چھیتی دینے باہر نکلیا تے پارکنگ لاٹ ول نوں بھجیا۔ اگانہہ جسی نے گڈی تیار رکھی ہوئی سی۔ کول پہُنچدیاں ہی سُکھ چین دھڑم دینے پچھلی سیٹ تے ڈگیا۔ اُدوں ہی جسی نے گڈی اوتھوں باہر کڈھی تے نیویارک دے راہ پا لئی۔

سُکھ چین دے وس وی کیہ سی۔ تاریخ توں دو دن پہلاں جدوں اوہ گھر دے نیڑلے پارک وچ گھم رہیا سی تاں کسے لنگھی جاندی گڈی 'چوں گولی چلی جو اوہدے اُپر دی لنگھ گئی۔ اوہ بھج کے آپنے اپارٹمنٹ وچ گیا تاں اُدوں ہی کسے دا فون آ گیا کہ جے بچنا ہے تاں گواہی توں مکر جا۔ فیر اگلے دن کسے انجان بندے نے

اوہدے بالکُل کول کھڑوِ کے کیہا کہ جے گواہی توں نہ مُکریا تاں دونوں میاں بیوی نوں مار دتا جاویگا۔ ایہہ گل سُن کے جسی اتے سُکھ چین نوں کاٹھ مار گیا۔ فیر دوناں نے صلاح کیتی کہ ہُن تاریخ تے تاں جانا ہی پؤ کیونکہ سمناں اُپر دستخط کیتے ہوئے نے۔ پر کورٹ اندر سُکھ چین کالے نوں پہچانن توں انکار کر دیویگا۔ اودھروں کھہڑا چھُٹدیاں ہی اوہ کدھرے الوپ ہو جانگے۔ فیر تاریخ والے دن اوہناں نے سارا کُجھ پہلاں متھی سکیم مطابق ہی کیتا۔

ڈھائی مہینے لنگھ چُکے سن، پر کُلدیپ اجے تک کوئی فیصلہ نہیں سی کر سکیا۔ فیر وی وکیل دے جان توں پہلاں روی نے اوہنوں ٹوکیا سی کہ وکیل دے جان دا کوئی فائدہ نہیں۔ پر کُلدیپ نہ منیاں تاں اوہ وکیل دے دفتر پہُنچ گئے۔ وکیل مدن بگا نے اوہناں نوں دفتر بٹھایا تے تھوڑی دیر بعد ہتھ 'چ کوفی دا کپ پھڑی اوہ وی اوہناں دے ساہمنے آ بیٹھا۔

"ہاں بئی جُوآنو، کر لیا مورچہ فتح؟"

"نہیں جی....۔" کُلدیپ ڈھلا جیہا بولیا۔

"نہیں جی! کیہ مطلب؟ اجے ویاہ والا کم ہویا نہیں؟"

"سوری بگا صاحب، اجے ویاہ والا کم ہو نہیں سکیا۔"

"اتھے کیہ فیر مٹی کڈھن آئیں اوں۔" بگا تلخ بولیا۔

کُلدیپ بن بولیاں نیویں پائی بیٹھا رہیا۔

"میری گل دا جواب دیوو۔ ایہہ کوئی بچیاں دی کھیڈ تاں نہیں....۔"

"ہفتہ تاں مینوں ای چاہیدے، سارا پیپر ورک کرن نوں۔ پچھے کیہ بچیا، صرف اک ہفتہ۔"

"میں تاں جی ایوں بُجھداں، کہ ایس توں بناں کوئی ہور چارہ نہیں ہو سکدا؟"

"توں یار بندہ ایں کہ جمورا۔ تیرے والی اُئیں حد ہوئی پئی اے۔ جے کوئی ہور راہ بُجھنے تاں کسے دُوسرے وکیل کولے چلا جا۔"

"بگا صاحب پلیز، اصل' چ ایہہ اپ سیٹ ہویا پھردے۔" روی وچکاروں بولیا۔

"اپ سیٹ تاں یار تُسیں مینوں کرتا۔" بگا ڈھیلا ہون لگیا۔

"بگا صاحب ایسی کوئی گل نہیں۔ کُڑی وی تیار اے تے ویاہ دی گل وی تقریباً سرے لگی ہی پئی اے۔ ایہہ تاں بس ایویں ہی چکراں جیہاں' چ پیے پھردے۔"

"توں رویاندر سیاں کیہڑے مرض دی دوا ایں پھر۔ ایس نوں چکراں' چوں کڈھ کے کلے نال بن،فیر ایس دی نایا پار لائیے۔ جاؤ میرے ویر جاؤ ہُن۔ اج توں چوتھے دن مینوں میرج سرٹیفکیٹ چاہیدے۔" دوناں دی جھاڑ جھنب کرکے بگے نے اوہناں نوں دفتر' چوں تور دتا۔

"میں تینوں کیہ کیہا سی۔" ہائی‌وے گڈی چڑاؤندیاں روی نے گل چھیڑی۔

"کوئی راہ وی سُجھے یار۔" کُلدیپ اوکھا بولیا۔

"راہ تاں تیرے ساہمنے ایں، بالکُل پدھرا، پر تیرے' چ تُرن دی ہمت نہیں۔"

"گل ہمت دی نہیں روی۔ اصلی گل دا تینوں وی پتے۔"

"نہیں، مینوں نہیں پتہ تیری اصلی گل دا، توں آپے ہی دس دے۔"

"میری گھروالی اے، میرے جُوآک نے، توں ہی دس کہ ایس طرحاں ایہہ ویاہ کیویں ٹپگو؟"

"پہلاں گوری پولا والا کیویں ٹپگ گیا سی۔"

"اوہ صرف کاغذی ویاہ سی، تے ایہہ اصلی ویاہ اے۔ کم سے کم رمی تاں ایہی سمجھدی اے۔"

"توں رمی نوں سبھ کُجھ دس کیوں نہیں دیندا؟"

"جے دس دتا تاں اوہنے مُڑ کے میری شکل وی نہیں ویکھنی، توں ویاہ بھالدیں۔"

"پھر اُدوں ایہہ کہن دی کیہ لوڑ سی، 'جی میں تاں اجے کنوارہ ای آں'۔" روی نے کُلدیپ دی سانگ لائی۔

"ہُن تاں میں وی پچھتاؤنا کہ اگر اُدوں سچ دسیا ہوندا تاں رمی وی شاید حالات نوں سمجھ جاندی۔"

"تاں جھوٹھ کیوں کیہا اُدوں پھر؟"

"اوہ تاں اوس موقعے تے ویسے ہی کہہ ہو گیا سی۔"

"نہیں !ویسے نہیں کہہ ہویا سی۔ میں دسداں کہ توں اُدوں جھوٹھ کیوں بولیا سی۔"

"کیوں بولیا سی؟" کُلدیپ نے روی ول اکھاں کڈھیاں۔

"اُدوں تینوں سجرا عاشق بن کے ٹھرک بھورن دا چائ ہونے۔"

"توں تاں یار ایویں ای ماری جانے یبھلیاں۔"

"نہیں، میں یبھلیاں نہیں ماردا۔ ویکھ کے مون ورگی کُڑی توں سوچیا ہونے کہ جھوٹھ موٹھ بول کے کیراں پھسا لیئے، پچھوں مُفت' چ بُلے لُٹاں گے۔"

"میری تھاں تے توں ہوندا، تاں توں وی ایہی کُجھ کرنا سی۔"

"ہاں جے تیری تھاں میں ہوندا تاں مے وی ایہی کُچھ کردا۔ پر فیر میں ہُن نہیں سی ڈولنا۔ جھٹ منگنی تے پٹ ویاہ کرن دی کردا۔"

"تیرے تے تاں امریکہ دا رنگ چڑھیا ہوئے اے، امریکن بنیاں ہوئے ایں، تاں ہی گل اوڑدیاں نے۔"

"کُلدیپ آہ کیتی اے توں پتے دی گل۔"

"اوہ کیویں؟"

"اوہ ایہہ کہ رہندا توں امریکہ ' چ ایں پر تیرا سوچن دا ڈھنگ اجے وی ہندُوستانی ایں اے۔"

"ہور فیر کیہ کراں؟"

"توں وی امریکن بن امریکن.....۔"

"تیری انڈین گھروالی تے بچے انڈیا وچ نے۔ ایتھے امریکن گھروالی، امریکہ ' چ رہوگی۔"

"بعد وچ کدے پتہ لگ گیا تاں؟" کُلدیپ نے توکھلا ظاہر کیتا۔

"تیری ایہہ بعد جدوں آوَگا اُدوں ویکھی جاوَگی۔ ایس ویلے سمیں دی منگ انوسار تینوں رمی نال ویاہ کر لینا چاہیدے۔"

"پر.....۔"

"ویکھ کُلدیپ، ایہہ پر پور دا چھڈ کھہڑا۔ توں رمی نوں لبھ کے اوس نال کل دا ویاہ والا پروگرام بنالے۔ میں گُردوارے ٹائم لے لینا۔ عام دناں ' چ اوتھے کوئی

اکھ وی نہیں ہوندا، سُن سراں ہوندی اے۔ایس کرکے کسے نوں کُجھ پتہ نہیں چلنا تے تھوڑا چُپ چاپ ویاہ ہوجو۔"

"ہوں۔"

"اس پچھو بھائی جی دوارا دتا ویاہ دا کچا سرٹیپھیکیٹ میں کورٹ' چ جا کے جماں کروادونگا تے کورٹ پکا میرج سرٹیپھیکیٹ اشو کردو۔ اوہ لجا کے میں بگّے دے گنجے سر' چ ماروں، تے توں اوس حُسن پری نال کدھرے ہنیمون منائیں۔"

"ٹھیک اے پھر؟ فائینل اے ایہہ؟" کُلدیپ حوصلے' چ ہو گیا۔

"اٹ ورگا پکا۔" دوناں نے ہتھ ملائے۔

"توں ہُنے توں ایہہ کم شروع کردے۔ مے تینوں کل نوں سندیہاں تیرے اپارٹمنٹ' چ ملوں گا۔ اُتھوں ای آپاں اکٹھے گُردوارے چلاں گے۔" گل کردے دونوں اوَکوُڈ اپارٹمنٹس' چ پہُنچ گئے۔ایس پچھوں روی، کُلدیپ نوں اُتار کے گھر نوں چلیا گیا۔

رمی ریسٹورنٹ ول دی گیڑا کڈھ کے پارک وچ آئی تاں اگانہہ کُلدیپ اک پاسے بینچ اُپر بیٹھا ہویا سی۔ رمی نے پچھوں دی آ کے اُسدیاں اکھاں تے ہتھ دھر لاے۔ کُلدیپ نے بانہہ پھڑ کے رمی نوں آپنی بُکل' چ سُٹ لیا۔ کُجھ دیر مٹھیاں شرارتاں کرن توں بعد رمی اوہدے نال بینچ تے بیٹھ گئی۔ رمی نے کُلدیپ دے چہرے ول ویکھیا تاں اوہنے محسوس کیتا کہ کُلدیپ اُداس اے۔

"ڈارلنگ، کیہ گل بڑا ای چُپ چُپ جیہا ایں؟"

"رمی میں تاں چکراں' چ پے گیا۔"

"کیوں!کیہ ہویا؟"

"دراصل وکیل نے مینوں نبے دناں دا سماں دتا سی، دوبارہ میرج کرکے امیگریشن دے اپلائی کرن لئی۔ پر دناں لنگھدیاں دا پتہ ای نہیں لگیا۔ اج وکیل دے گیا تاں اوہنے دسیا کہ میرے کول صرف چار دن بچے نے۔ پُچھ پُچھ نہ میرا تاں سر چکرا گیا۔"

"کُلدیپ ڈارلنگ، توں تاں ایویں پریشان ہو رہیں۔ ایہہ چار دن کتے تھوڑے نے۔"

"مطلب؟"

"مطلب ایہہ کہ آپاں کل نوں گُردوارے جا کے سنپل جیہی میرج کر لینے آں۔ کل نوں ہی میرج سرٹفکیٹ تیار ہوجو، اوہ توں لجا کے وکیل نوں دے دئیں۔"

"تے جیہڑے توں پروگرام بناؤندی سی کہ ویاہ تے پُورا اکٹھ کرنے۔ وڈی پارٹی کرنی ایں؟"

"اوہ سبھ کُجھ تاں آپنے ہتھاں 'چ ای اے۔ بعد وچ کوئی ڈھکویں جیہی تاریخ ویکھ کے پارٹی دا پروگرام تے کر لواں گے۔ جنہاں نوں میرج تے بلاؤن دا سوچیے، اوہناں نوں میرج سیلیبریشن پارٹی تے بُلا لواں گے۔ اٹ از سو سنپل۔ توں بہُتا فکر نہ کر۔"

"ٹھیک اے فیر میں میرے کزن نوں کال کر دناں۔ اوہ گُردوارے کل دی ڈیٹ لے لُوگا۔" کُلدیپ دے سروں مناں موہنی بھار لہہ گیا۔ اوہ تاں ہُن تک ایہی سوچ رہیا سی کہ انی جلدی ویاہ بارے سُن کے رمی دا پتہ نہیں کیہ پرتیکرم ہووے۔

پر رمی نے اُسدیاں ساریاں مُشکلاں چُٹکی ماریاں حل کر دتیاں۔ تھوڑی دیر بعد کُلدیپ نے ساری گل روی نوں دسی تاں اوہ وی چِنتا مُکت ہو گیا۔ روی نے سارا انتظام کرکے کُلدیپ نوں واپس دس دتا کہ کل نوں نوںس وجے گُردوارے پہُنچنا ہے۔ فیر رمی اتے کُلدیپ اگلے دن نوںس وجے گُردوارے پہُنچن دا پروگرام بناکے اُٹھ کھڑے ہوئے۔

"اوکے ڈارلنگ ہُن کل نوں گُردوارے ای ملا قات ہووَگی۔" رمی نے بائے کہی۔ کُلدیپ آپنے اپارٹمنٹ ول چلا گیا۔ رمی وی تُر پئی۔ اج رات اوہنے شیلی دے گھر رُکناں سی تے اگلے دن اُتھوں ہی تیار ہو کے شیلی دی ممی نال گُردوارے آؤنا سی۔ پر ہُن پہلاں اوہنے کُجھ شاپنگ کرن لینڈ مارک پلازا جانا سی۔ اوہنے اُدھر نوں گڈی موڑ لئی۔ اوتھے پہُنچ کے اوہنے کوہ نور ریسٹورنٹ کول گڈی پارک کیتی تے شاپنگ مال دے اندر چلی گئی۔

***

اگلے دن سویرے کُلدیپ عام نالوں سندیہاں اُٹھیا۔ چاہ دا کپ پی کے اوہنے روی نوں کال کیتی۔ روی دی وکھی نال لگے فون نے کُتکتاڑی جیہی کڈھی تاں اوس دی پٹک دینے اکھ کُھلھ گئی۔ اوہنے فون آن کرکے کن نال لا لیا۔

"کیویں اجے سُتا ای پییں؟"

"اوہ یار، اج جو آکاں دا سکول بند اے۔ ایس کرکے نیند ای نی کُھلی۔"

"اوہ تاں ٹھیک اے، کتے اج دا پروگرام ای نہ بھُلجیں۔"

"نہیں توں فون رکھ، مے تیرے کول پہُنچیا لے۔" کُلدیپ نے فون کٹ دتا۔ روی چھیتی چھیتی تیار ہون لگیا۔ تقریباً گھنٹے کُوبعد روی، کُلدیپ کول اوہدے اپارٹمنٹ جا پہُنچیا۔ بناں کسے ہور نوں جگئیاں روی اتے کُلدیپ ہیٹھاں اُترے تے اُتھوں روی دی گڈی و چ چل پئے تے ٹھیک نوں س وجدے نوں گُردوارے پہُنچ گئے۔ اوہناں اندر گیڑا کڈھیا۔ بھائی جی تیاری بیاری کرن و چ رُجھیا ہویا سی۔

"توں آپدی کوئی ٹوار چھوار تاں کڈھی نہیں؟" روی نے کُلدیپ ول ویکھیا۔

"میں کیہا کہ موقعے تے ای کڈھلاں گے۔ اوتھے تیار ہوندے نوں اُئیں سنگ جیہی لگی۔"

"سنگ دی ایس و چ کیہ گل اے۔ توں سچ مُچ دا ویاہ کروا رہیں، کوئی مخول دی گھگری تھوڑا ای اے۔"

"چل اکو ای گل اے، تیاری ایتھے کرلاں گے۔"

"کر کدوں لواں گے۔ دس وجے دا آپاں ٹائم متھیے۔ ہُن نوں س پچونجا ہو گئے۔"

"ٹھیک اے فیر توں بھائی جی ول گیڑا کڈھ، میں تیار ہو جاناں۔" کُلدیپ تیار ہون لگیا تے روی بھائی جی کول آ گیا۔ بھائی جی اگانہہ کڑاہی و چ کھُرچنا ماری جارہیا سی۔

"کنی کُوسنگت اے، سنگھ جی؟"

"کُل دس باراں کُوجنے ہونگے جی۔"

"چلو ٹھیک اے۔ آہ لؤ تُسیں چاہ چھکو۔" بھائی جی نے روی نوں چاہ دے کپ پھڑائے۔ روی چاہ لے کے کُلدیپ کول آ گیا۔ کُلدیپ نے ٹائی لا کے پگ بن لئی سی۔ ہُن اوہ کلنگی لاؤن دی کوشش کررہیا سی۔ روی نے پگ پن نال اوہدے ٹھیک کرکے کلنگی لا دتی۔ اپنے نوں اک ٹیکسی آ کے گُردوارے دے گیٹ تے رُکی۔

"مینوں لگدے کہ رمی ہوریں آ گئے۔" کُلدیپ کاہلی نال باہر نکلیا۔

پر اوہنے اگانہہ ہوندیاں ویکھیا کہ تن جنے ساز چکی آ رہے سن۔

"کیویں رمی ہوریں آ گئے؟" روی دا مُنہ دُوسرے پاسے سی۔

"نہیں ایہہ تاں کیرتن کرن والے سنگھ نے۔"

"نظارے تاں ایہناں دے اے۔ ایتھے کیرتن کرکے اگے کتے ہور جا پڑا کرنگے۔"

"پُچھ کے ویکھلے، ایہہ کہنگے کہ اسیں سبھ توں ودھ اوَکھے آں۔"

اوہ اجے گل کر ہی رہے سن کہ اک وڈی لموزین گُردوارے دا گیٹ لنگھ کے اندر آئی۔

"اس لموزین 'چ آئیاں ہونگیاں۔ میں لینا پتہ۔" اندر نوں جاندا روی پہلاں لموزین ول گیا پر فیر اُنہیں پیریں واپس مُڑیا۔

"کیویں ایں؟" کُلدیپ نے وی لموزین ول نگاہ ماری۔

"نہیں ایہہ تاں اوہ لموزین ایں جو کہ میں بُک کروائی اے۔ جس نے ساڈی ہنساں دی جوڑی نوں لے کے جانے۔" کُلدیپ ول ویکھدا روی مُسکڑیئیں ہسیا۔

"ہاسے نال ہاسہ رہیا، کتے اوہ لیٹ تا نہیں ہوگیاں۔" کُلدیپ نوں فکر ہویا۔

"نہیں گھبرا نہ۔ تھوڑا بہُتا تاں اگا پچھا ہو ای جاندے۔ نالے توں ہُن سہرے بن لے۔" روی نے گھڑی ول نظر ماری۔

"نہیں ہُنے تاں کیہ بننے ایں۔" کُلدیپ نے جھجک جیہی منی۔

"ہُن تاں بننے ہی پینگے۔ لیا مینوں پھڑا۔"

پھر کُلدیپ نے سہریاں والا پیکٹ کڈھ لیا تے روی نے مدد کردیاں اوہدے سہرے بن دتے۔

"چل بئی ہُن اندر وی گیڑا مار آیئے۔" روی نے گڈی لوک کیتی تے دونوں اندر نوں تُر پئے۔ اندر پُوری تیری ہو چُکی سی۔ کیرتنیئیں سنگھ اوہناں دی ہی اُڈیک کر رہے سن۔ پر روی نے اوہناں نوں روک دتا۔ اوہ چاہوندا سی کہ پروگرام ساریاں دے آیاں توں ہی شروع کیتا جاوے۔ تھوڑی دیر پچھوں اوہ فیر باہر آ گئے۔

"سچ رمی نے آؤنا کتھوں ایں؟" روی نے اچانک کُلدیپ نوں پُچھیا۔

"اُسنے دسیا سی کہ اوہ رات نوں شیلی دے گھر رُکوگی۔ سویرے اوتھوں ای شیلی دی ممی نال آؤ۔"

"پھر تاں نیڑیوں ہی آؤنے۔ انی دیر کیوں؟"

"ہو سکدے کہ رستے 'چ ٹریفک ہووے۔"

"ہاں، ایہہ ہو سکدے۔"

"سنگھ جی بی بی ہوراں دے پریوار نوں کال کرکے پتہ کرو کہ کنی کُودیر لگو؟"
بھائی جی اچوی جیہی کر رہیا سی۔ بھائی جی دی گل سُن کے کُلدیپ نے رمی نوں فون ملایا۔ اک گھنٹی وجن توں بعد فون کٹیا گیا۔

"فون صحیح نہیں مل رہیا۔ لگدے کہ رستے 'چ ای آ رہیاں نے۔"

"چل تھوڑی اُڈیک کر لؤ۔ بندہ کدھرے لیٹ پھیٹ ہو ہی جاندے۔"

اس طرحاں ادھا گھنٹہ ہور گُزر گیا۔ ایدھر کیرتنیئیں سنگھ کاہلی کر رہے سن۔ اوہناں اگے کسے ہور پروگرام تے جانا سی۔

"سنگھ جی پتہ کرو ہُن تاں گیاراں وجن والے ہو گئے۔" بھائی جی فیر بولیا۔

کُلدیپ نے فون دا ریڈائل بٹن دبیا۔ پر فون اک گھنٹی بعد کٹیا گیا۔

"مینوں لگدے کہ کدھرے نیڑے ای نے۔" اوہنے آپدا اندازہ لایا۔ اینے نوں اک گڈی آ کے گُردوارے دے گیٹ تے رُکی۔ اوس' چوں اک بزُرگ عورت اُتری۔ روی نوں خیال آیا کہ شاید ایہی شیلی دی ممی ایں۔

"توں رُک، مے لیاؤنا اوہناں نوں۔" روی بھج کے گڈی ول نوں گیا تے اوہنے کول جا کے فتح بُلائی۔

"آنٹی رمی؟ میرا مطلب کتھے اے اوہ؟" روی نے گڈی دے اندر ویکھیا۔ اندر کوئی نہیں سی۔

"ہیں! کیہ کیہا؟" بزُرگ عورت نوں روی دی گل سمجھ نہ لگی۔

"تُسیں شیلی دے ممی نہیں؟"

"نہیں بیٹے میں تاں ایتھوں دی لنگھ رہی سی، سوچیا کہ جاندی جاندی گورو گھر متھا ای ٹیک جاواں۔"

"اوہ !سوری۔" روی مایوس جیہا ہوندا پچھانہہ ہٹ گیا۔

"ایہہ تاں کوئی ہور اے۔" روی نموجھونا ہوندا واپس کُلدیپ کول آ گیا۔ جیوں جیوں وقت گُزردا جارہیاسی اوہناں دی پریشانی ودھدی جا رہی سی۔

"کی گل ہو گئی۔ کدھر رہ گئیاں اوہ۔" کُلدیپ پریشان جیہا پھِردا نونہہ ٹُک رہیاسی۔

اینے نوں اک گڈی ہور آ گئی۔ کُلدیپ اتے روی نے گوہ نال اُدھر نوں ویکھیا۔ گڈی ٔ چوں دو جنے اُتر کے اوہناں ول نوں آئے۔ روی نوں لگیا کہ ایہہ شاید کوئی سُنیہا لے کے آئے ہونگے۔

"اسیں تاں جی کیرتنیئے جتھے نوں لین آئے آں۔ اگانہہ ایہناں نے ساڈے گھر کیرتن کرنے۔"

اوہناں دی ایہہ گل سُن کے کُلدیپ دا مُنہ اُڈ گیا۔فیر کیرتنیئے جتھے دے اک سنگھ نے بھائی جی نوں اک پاسے لجا کے کوئی گل کیتی۔ گل کردے اوہ روی اتے کُلدیپ ول نوں آ گئے۔

"سنگھ جی وقت بہُت ہو چُکیے۔ ہُن ہور اُڈیک نہیں کیتی جا سکدی۔ ہو سکدے کہ تُہاڈے رشتیداراں نوں کوئی مُشکل آ گئی ہووے۔ ہُن پونے باراں ہو چُکے اے۔ تُسیں اک وار ہور کوشش کرکے ویکھو۔ اسیں تاں فیر اگانہہ وی پہُنچنے۔"

روی تے کُلدیپ اک پاسے نوں ہو گئے۔

"کی گل ہو گئی ہوئی؟" روی نوں بڑی چنتا ہو رہی سی۔

"میرے تاں آپ کوئی گل سمجھ 'چ نہیں آ رہی۔" کُلدیپ نوں پریشانی دے نال نال ڈاڈھی نموشی وی ہو رہی سی۔

"اک وار فیر فون کر۔"

روی دے کہن تے کُلدیپ نے فون ریڈائل کیتا۔ پر فون پہلاں واگوں ہی اک بیل وج کے کٹیا گیا۔ کُلدیپ نوں کھجھ چڑھی۔

"توں فون نمبر دس، میں آپنے فون توں کوشش کرداں۔" روی نے آپنا سیل فون کڈھ لیا۔ کُلدیپ نے رمی دا فون نمبر دسیا تاں روی نے رمی نوں فون ڈائل کیتا۔ اُدھر بیل وجن لگی۔ اک گھنٹی تو بعد فون کٹیا نہ گیا سگوں گھنٹی وجدی رہی۔

"گھنٹی تاں لگاتار جا رہی اے۔"

"اچھا"!

کئی گھنٹیاں بعد آخر فون کٹیا گیا۔ روی نے فیر توں فون ملایا۔ گھنٹی وجن لگی۔ روی دا دل دھڑکن لگیا۔ اِٹھکیں وار، چار گھنٹیاں توں بعد کسے نے ہولے جہے ہیلو کہی۔

"مے آئی سپیک ٹو رمندیپ پلیز۔" روی وی ہولی بولیا۔

"سپیکنگ۔" اودھروں اُداس آواز آئی۔

"جی میں رویاندر بولداں۔ کُلدیپ دا کزن۔ تُہاڈے نال گل کرنی ایں۔"

"تُسیں ایوُں کرو، فون کٹ دیو۔ میں تُہانوں پنج منٹ بعد کال کردی آں۔"

"کی بولی؟" روی دے فون کٹدیاں ہی کُلدیپ نے کاہلا پیندیاں پُچھیا۔

پر روی، اوس دی گل دا جواب دتے بناں گُردوارے دے اک کونے و چ جا کے کھڑو گیا۔ پنج منٹ بعد رمی دی کال آ گئی۔

"تُسیں اوہی رویاندر ہو جی، جنہاں دا نک نیم روی اے؟"

"ہاں جی۔"

"مینوں پتہ اے کہ ایس ویلے تُسیں مینوں بڑی شدت نال اُڈیک رہے ہووو گے۔"

"جی....ہاں....۔"

"پر میں آؤناں نہیں....۔"

"کیوں جی؟ میرا مطلب کیہ گل ہو گئی؟ کوئی پرابلم....۔" روی نے گل وچکار ہی چھڈ دتی۔

"دیکھو، مے وی ایہہ گل سمجھدی آں کہ جو کُجھ میں ایس آخری موقعے تے کر رہیں آں ایہہ مینوں شوبھا نہیں دیندا۔ پر جدوں تُسیں میری پُوری گل سُنو گے تاں تُسیں وی مینوں ہی صحیح کہوگے۔ تُسیں ایؤں کرو۔"

"جی ....دسو؟"

"آہ اک فون نمبر لکھو۔" اگانہہ رمی نے فون نمبر دسیا تے روی نے نوٹ کر لیا۔

"ایہہ انڈیا دا فون نمبر اے۔ تُسیں ایس نمبر تے کال کرو، ہُنے ایں۔ تُہاڈے سبھ سُوآلاں دے جواب مل جانگے۔" انا کہندیاں رمی نے فون کٹ دتا۔

روی نے تُرنت رمی دوارا دتے نمبر تے انڈیا فون ملایا۔ دو گھنٹیاں بعد ہی کسے نے فون چُک کے ہیلو کہی۔ دو چار گل کر دیاں ہی روی سمجھ گیا کہ فون اُپر کُلدیپ دی پتنی جسمیت اے۔ جسمیت نوں وی پتہ لگ گیا کہ اُدھر روی اے۔ اوہناں دی آپس وچ تقریباً پندراں منٹ گل ہوئی۔ فون کٹدیاں ہی روی پیر گھڑیسدا واپس کُلدیپ ول آ گیا۔

"سنگھ جی تُسیں کمال کر دیں اوں۔ کیر تینئے جتھے نے اگے وی جانے۔ ایہناں دا حساب کرو"۔ روی نے بھائی جی دے کہے مطابق اج دے اوہناں نوں ادھے پیسے دے دتے۔ فیر بھائی جی نوں اوہدے پیسے دیندیاں روی نے مُعافی منگی۔ اوس توں بعد روی باہر کھڑی لموزین کول گیا تے ڈرائیور نال حساب کر کے اوہدے پیسے دیندیاں اوہنوں وی تور دتا۔ فیر روی نے آپنی گڈی ول ویکھیا۔ کُلدیپ گڈی دے نال لگیا کھڑا سی۔ کول آ کے روی نے کُلدیپ دے موڈھے تے ہتھ دھر دیاں اوہنوں گڈی 'چ بٹھا لیا۔

"پگ لاہدے۔"

روی دے کہن تے کُلدیپ نے سہرے بنی پگ لاہ کے پچھلی سیٹ تے رکھ دتی۔ روی نے گڈی تور لئی۔

"ہُن کُجھ دس وی صحیح؟" کُلدیپ دی آواز بڑی ہی اُداس سی۔

"کُلدیپ، رمی نوں تیرے بارے اے ٹو زیڈ پتہ لگ چُکیے کہ توں انڈیا' چ ویاہیا ہوئے ایں۔ تیرے بچے نے۔ نال ہی ایہہ وی کہ توں رمی نال صرف گرین کارڈ لئی ہی ویاہ کر رہیں۔"

"ہیں !ایہہ سبھ کیویں ہو گیا؟" کُلدیپ دی حیرانی دی حد نہ رہی۔

"رمی نے رات جسمیت نال ساری گل کیتی اے۔ ہُن وی رمی نے مینوں کُجھ نہیں دسیا سی۔ مینوں تاں اوہنے صرف جسمیت دا فون نمبر ہی دتا سی تے کیہا سی کہ میں ایس فون تے کال کراں، فیر مینوں آپے ہی پتہ لگجو کہ اوہ اج گُردوارے ویاہ لئی کیوں نہیں آئی۔ میں جدوں انڈیا، اوس فون نمبر تے کال کیتی تاں مینوں وی اُدو ہی پتہ لگیا کہ اگے جسمیت بول رہی اے۔ بُجھ نہ اوہ اڈ اگ وانگوں مچی جاندی اے۔"

"سارا گُڑ گوبر ہو گیا۔ مینوں تاں پہلاں ای لگدا سی کہ ایہہ کمبل روپی رچھ میرا کھہڑا نہیں چھڈدا۔"

"ہُن فیر اگے کیہ کریئے؟"

"اگے دی تاں روی میں ہُن آپے ہی سوچوں۔ پر مینوں اک گل دی سمجھ نی آئی کہ رمی کول میری گھروالی دا فون نمبر کتھوں آ گیا؟"

"کوئی پتہ نہیں۔"

"روی مینوں وی ایہہ گل بالکُل سمجھ وچ نہیں آ رہی۔ کیونکہ کل شام تک تاں رمی میرے نال رہی تے فیر اج گُردوارے ملن دا پروگرام بنا کے ای اوہ گھر نوں گئی سی۔"

اجہیاں گل کردے اوہ اوَکوُڈ اپارٹمنٹس نوں مُڑ گئے۔

23

پمے دے بچے چھ مہینے دے ہو چُکے سن۔ اُرملا نے کماں دھندیاں دا کھہڑا چھڈ دتا سی۔ اوہ تاں آپنے جوڑے بچیاں' چ ہی گُو آچی رہندی سی۔ نال ہی اوہ ایہہ وی ویکھدی رہندی سی کہ پما بچیاں نوں پیار نہیں کردا۔ اوس دن اوہ بچیاں نال پرچی ہوئی سی کہ اوہنے باہر کار رُکن دی آواز سُنی۔اوہنے پردہ چُک کے باہر نظر ماری۔ ساہمنے کار' چوں پما نکل رہیا سی۔ جیوں ہی پما اندر آیا تاں اُرملا نے ویکھیا کہ اوہدے نال مندر دا پُجاری سی۔ پُجاری نے اُرملا اتے اوہدے بچیاں نوں اشیرواد دتا۔فیر اوہ اُرملا دے کول بہندا اُرملا نوں سنبودھت ہویا،

"ویکھو بیٹے، مینوں سبھ کُجھ پتہ اے۔ ہو سکدے کہ ایتھے جنمے ہون کرکے تُسیں کرم کانڈ بارے پُورا نہ جاندے ہووو۔"

"جی؟" اُرملا تھوڑا حیران ہوئی۔

"تُہاڈے گھر دی پرماتما نے اگے ویل تور دتی اے۔ تُہانوں ہُن اتیت دا کھہڑا چھڈ دینا چاہیدے۔"

"پنڈت جی !اوہ کس طرحاں؟"

"مینوں پتہ لگیے کہ تُسیں آپنے ماتا پتا دیاں استھیاں گھر و چ ہی رکھیاں ہوئیاں نے۔ دھرم انوسار اوہناں نوں ہُن جل پرواہ کر دینا چاہیدے۔"

"پنڈت جی تُسیں دسو کہ کتھے جل پرواہ کرنیاں نے، اسیں تاں تیار ہاں۔ تُسیں بس دھارمک رسماں نبھا دیو۔"

"تُہاڈے ماتا پِتاایتھے کیہڑی سٹیٹ وچ پیدا ہوئے سن؟"

"اوہناں دا جنم استھان تاں جی انڈیا وچ اے۔"

"پھر تاں تُہانوں انڈیا جانا پؤ۔ ہرِدُوآر جا کے گنگا مایا' چ استھیاں جل پرواہ کرنیاں پینگیاں۔ تاں ہی اوہناں دی روح نوں شاں‌تی ملُو۔"

"پنڈت جی، کیہ تُسیں نال جا سکدے اوں؟"

"نہیں بیٹے، جانا تاں تینوں ہی پینے۔ آپنے نال اوہناں دے دوہتے، دوہتری نوں وی لے جائی، اویں ٹھیک رہُو۔"

"ایہناں چھوٹے جُوآکاں دا نال جانا کیہ ضروری اے جی؟ ایہناں نوں مے نال نہیں لجانا چاہوندی۔"

"بیٹے، چنگے دا چنگا پھل تے ماڑے دا نُقصان تینوں ہی ہونا ایں۔ استھیاں جل پرواہ کرن ویلے اگر ایہناں بچیاں دی چھوہ پراپت ہو جاوے تاں تُہاڈے پُرکھیاں دیاں روہاں نوں سُرگاں' چ واسا ملُو۔ نہیں تاں بماریاں گھرے اڈا لا کے بیٹھ جادیاں ہوندیاں نے۔"

"پنڈت جی مینوں تاں کوئی سمجھ نہیں آؤندی۔"

"اسے کرکے تاں بیٹامیں آیا ہاں۔ ایتھے آؤن توں پہلاں میں تُہاڈے گرہ ملائے نے۔ ایہہ شُبھ موقع اے استھیاں جل پرواہ کرن دا۔ نہیں تاں کوئی نُقصان ہو سکدا اے۔"

"اچھا جی، میں سوچدیاں کُجھ۔"

پھر پنڈت نے گنگا جل دا چھٹا دتا، دھوپھ بتی کیتی، کُجھ منتر پڑے تے آپنی دکشنا لے کے چلا گیا۔ اوہنوں مندر چھڈ کے پما واپس مُڑ آ تاں اُرملا اوہدے گل پے گئی۔

"توں پنڈت نوں گھر کیوں لے کے آیا؟"

"اوہنوں مے نہیں لے کے آیا۔ اوہ آپے ای آیا سی۔"

"مطلب؟"

"مطلب ایہہ کہ مے تاں صرف اوہنوں ایہی دسیا سی کہ گھر وچ اُداسی چھائی رہندی اے۔ بزنس گھاٹے' چ جا رہے۔ ایس طرحاں دیاں ہور وی کئی غلہں۔ اوہنے کیہا کہ چلو میں گھر جا کے کُجھ پُوجا پاٹھ کر آؤندا ہاں۔"

"پر اوہنوں استھیاں بارے دسن دی کیہ لوڑ سی۔"

"کیوں ایس وچ لکون والی کیہڑی گل اے۔"

"استھیاں دا مینوں کیہڑا فکر نہیں۔ پر مے تاں ایہہ کہنی آں کہ بچے اجے چھوٹے نے تے توں میرے نال نہیں جا رہیا۔"

"جے ایہہ کم پُوری شردا تے دھارمک کریاواں نال کرنے تاں استھیاں لے کے توں تے بچے ہی جاوو۔ ودھ تو ودھ تُہانوں ہفتہ لگو۔ رہی بچیاں نوں سنبھالن دی گل، ایہہ ایارلائین دی ذمہ واری اے۔ اسدا توں فکر نہ کر۔"

"پمے جے سچ پُچھدیں تاں پتہ نہیں کیوں، انڈیا ول نوں جان دا سوچ کے ای میرا کالجا بیٹھاں نوں بہہ جاندے۔ اُدھر بارے سوچدیاں مینوں کوئی انپچھاتا بھے ستاؤن لگ پیندے۔" پمے ول ویکھدیاں اُرملا ہُبھکیئے رون لگ پئی۔

"ایہہ تینوں ایویں وہم ہو رہے۔ نالے جدوں آپدے ماں، پیو دیاں استھیاں لے کے جا رہی ایں، تاں بھاوک ہونا قُدرتی اے۔" دو چار دناں دی دلیل بازی توں بعد اُرملا من گئی۔ ایس وچکار پمے نے روبی اتے بوبی دے پاسپورٹ تیار کروا لاے سن۔ سبھ کُجھ تیار ہون توں بعد اوہنے ایئر انڈیا فلائیٹ وچ فسٹ کلاس دیاں ٹکٹاں بُک کروا دتیاں۔ ٹکٹاں مطابق اوہناں نے ہفتہ بھر انڈیا وچ گُزار کے اگلے سوموار نوں واپس آ جانا سی۔ ایتوار والے دن شام نوں دو گڈیاں ساریاں نوں لے کے ڈلس ایئرپورٹ پہُنچ گئیاں۔ شام دے چھ وجے اُرملا بچیاں سمیت ایئر انڈیا دے جہاز وچ بیٹھی سی۔ تھوڑی دیر بعد جہاز اُڈ گیا۔ پما گھر نوں مُڑ آیا۔ اگلے دن شام جیہے اُرملا دی کال آ گئی کہ اوہ ٹھیک ٹھاک دلی پہُنچ گئی۔ پمے نے رینٹل کار والیاں تو ہفتے بھر لئی کار اتے بچیاں نوں سنبھالن لئی اک ہیلپر بُک کروا دتا سی۔ ایہناں دناں وچ ہی اُرملا نے آپنے کُجھ رشتیداراں نوں وی ملنا سی۔ اوس رات اُرملا بچیاں سمیت اک ہوٹل وچ ٹھہری۔ سویرے اوہ تیار ہو کے اٹھ کُو وجے ہوٹل 'چوں چل پئی۔ ہیلپر بچیاں نوں سنبھالن وچ مدد کر رہیا سی۔ دوپہر توں بعد اوہ ہردُوآر پہُنچ گئی۔ گنگا کنارے جا کے اوہنے آپنے پاپے دے پریوار دا خاندانی پنڈت لبھ لیا۔ پنڈت نے ساریاں رسماں نبھاؤندیاں استھیاں جل پرواہ کر دتیاں۔ اُنج تاں اُرملا شام تک وہلی ہو گئی، پر پمے دی ہدایت سی کہ اج دی رات اوہ ہردُوآر وچ ہی گُزارے۔ ایس لئی اُرملا اوتھے ہی کسے ہوٹل وچ ٹھہر گئی۔ اُدھر پما ایس درمیان گھرے ہی سی۔ اوہ لگاتار فون اُپر رُجھیا ہویا سی۔ کدے اوہ اُرملا نوں کال کردا، تے کدے کدھرے ہور۔ کدے اوہ اک کمرے وچ جاندا تے کدے

ڈوسرے و چ۔ کدے اُپر چلیا جاندا تے کدے بیسمنٹ و چ۔ تُرے پھردے دا اوہدا چہرہ چنتاگرست سی۔ اوہ گھبرایا ہویا سی۔ دیر رات تک ایہی سلسلا چلدا رہیا۔

سویر دے پنج کُووجے پپے دے رون کُرلاؤن نے سارے نوکراں نوں جگا دتا۔ اوہناں نے چھیتی دینے مینیجر ورمے نوں بُلایا۔ اوہ وی دساں منٹاں و چ پہنچ گیا۔ فیر چھیتی ہی سبھ نوں پتہ چل گیا کہ اُرملا میڈم سڑک حادثے و چ چل وسی۔ مینیجر نے پپے دی حالت ویکھدیاں اوس لئی ایمبولنس کال کر دتی۔ گھر دے سارے نوکر لونگ روم و چ اکٹھے ہو گئے۔ مینیجر اوہناں نوں دس رہیا سی،

"میڈم اُرملا روبی تے بوبی سمیت ہرڈُوآر دے کدھرے نیڑے ہی گُھم رہی سی۔ ڈرائیور توں علاوہ نال اک ہیلپر سی۔ اک تیز رفتار ٹرک کار دے اُپر جا چڑھا۔ میڈم اُرملا، ڈرائیور تے ہیلپر تھاں تے ہی مارے گئے۔ ٹرک والا ٹرک بھجا کے بھجن و چ کامیاب ہو گیا۔ اوہ جیویں کہندے اے نہ کہ جس کو راکھے ساعیںآں مار سکے نہ کوئے ۔ روبی اتے بوبی نال وی اویں ہی کرشما واپریا۔ ایکسیڈنٹ ہوندیاں ہی اوہناں دیاں چیاراں اُچھل کے گڈی وچوں ڈُور، باہر جا ڈگیاں۔ دوناں نوں پُھل دی نہیں لگی۔"

مینیجر گل کر ہی رہیا سی کہ ایمبولنس آ گئی۔ اوہناں نے آؤندیا ہی پھٹاپھٹ پپے نوں سنبھالیا۔ اوہنوں تُرت پھُرت آکسیجن دتی گئی۔ اوہ گھبراہٹ اتے لو بلڈ پریشر دی شکایت کر رہیا سی۔ اوہدا روندے دا بُرا حال سی۔ لگ رہیا سی کہ جیویں اوہنوں کوئی خاص ہوش نہ ہووے۔ اوہ بوندلیا ہویا سی۔ ایمبولنس دے تُرن توں پہلاں اوہنے مینیجر نوں کول بُلایا۔

"میں ایس ویلے بہُت اپ سیٹ آں۔ میرا گھر برباد ہو گیا۔"

"سر ہوں سلا رکھو، پلیز۔"۔

"توں میری گل سُن۔ اسے ویلے توں انڈیا نوں چلا جا۔ اوتھوں دا سارا کم تینوں ہی سنبھالنا پؤ۔ اُدوں نوں شاید میں بہتر ہو جاواں۔ اوتھے جا کے توں مینوں کنٹیکٹ کریں۔ فیر ویکھدے آں کہ اگے کیہ کرنے۔" پمے نے ہولی ہولی بولدیاں مینیجر نوں اوس دی ذمہ واری سمجھا دتی۔ ایمبولنس پمے نوں لے کے ہسپتال چلی گئی۔

اگلے دن مینیجر انڈیا پہُنچ گیا۔ اوتھے جا کے اوہنے سبندھت تھانے' چوں ایکسیڈنٹ رپورٹ دی کاپی لئی۔ فیر اوہنے ہسپتال' چوں اُرملا دا ڈیتھ سرٹیپھیکیٹ لیا۔ ایہہ دونوں چیزاں اتے اُرملا دا پاسپورٹ وغیرہ اوہنے امریکن انبیسی وچ جماں کروا دتے۔ امریکن انبیسی نے آپنے ولوں اُرملا دا ڈیتھ سرٹیپھیکیٹ اشو کرکے اوہدے حوالے کر دتا۔ روبی اتے بوبی اک ہسپتال وچ بھرتی سن۔ فیر.ملا آیا اُرملا دے انتم سسکار دا۔ اُرملا دے انڈیا وچلے رشتے دار چاہوندے سن کہ اوہدا انتم سسکار اوہدے جدی پنڈ وچ ہووے۔ سبھ دا سوچناں سی کہ ایس موقعے پمے نوں ایتھے آؤنا چاہیدا ہے، پر پما کسے وی قیمت تے اوتھے نہیں جانا چاہوندا سی۔ ایس توں بچن لئی اوہنے درد نال کراہوندے نے ہسپتال سر تے چک رکھیا سی۔ لیکن ڈاکٹراں نوں اوہدے چیک اپ' چوں کُجھ وی نہیں سی لبھ رہیا۔ ڈاکٹر ایس نوں صدمہ من رہے سن۔ پمے دے ہوش وچ آؤندیاں ہی اوہ اوہدے نیند دا انجیکشن لا دیندے سن۔ اُدھر انڈیا وچ پُولیس، ان پچھاتے ڈرائیور تے کیس رجسٹر کرن توں سوائے کُجھ نہ

کر سکی۔ اُرملا دے رشتیداراں نے اوہدا انتم سسکار اوہدے جدی پنڈ' چ کر دتا۔ فیر مینیجر نے بچیاں دیاں ٹکٹاں کھریدیاں تے اوہناں نوں لے کے امریکہ مُڑ پیا۔ جدوں پما ہسپتالوں گھر پہُنچیا تاں اوہنے ویکھیا کہ دونو بچے بیبی چیاراں تے پئے سکھنیاں نزراں نال ایدھر اُدھر ویکھ رہے سن۔ اوہ شاید ماں دی ممتا دے بھُکھے سن۔ پما کیری اکھ نال بچیاں ول ویکھدا من وچ گُڑ آ،

'آپ تاں تُر گئی پر آہ پھاہا میرے گل پا گئی۔'

کُجھ دناں بعد گھر دا اُداس ماحول ٹھیک ہون لگیا۔ پر بچے ماں بن جی نہیں لاؤندے سن۔ اوہناں لئی چنگی پھُل ٹائم بیبی سٹر رکھ دتی گئی۔ اوہ گھر' چ ہی رہ کے بچیاں نوں سنبھالن لگی۔ لوکاں نے ویکھیا کہ پما وی ہُن ایس صدمے' چوں نکل آیا سی۔ ماحول ٹھیک ہوندیاں ہی اوہنے آپنا سارا دھیان سکائیلارک شاپنگ سینٹر نوں خریدن ول لا دتا۔ ہُن اوہنوں کوئی روکن ٹوکن والا وی نہیں سی۔ جیہڑی کوئی پراپرٹی دوناں میاں بیوی دے نام سی، اوہ اُرملا دے مرن توں بعد اکلے پمے دے نہیں چڑھ گئی سی۔ ہُن اوہنوں کُجھ خریدن جاں ویچن لگیاں اُرملا دے دستکھتاں دی ضرورت نہیں سی، اوہدے اکلے دے دستخط ہی چلنے سن۔ سبھ توں پہلاں اوہنے اُرملا دی لائف انشورنس دا کلیم بھریا۔ کُجھ ہپھتیاں بعد انشورنس کمپنی نے اوہنوں اک ملین دا چیک بھیج دتا۔ فیر اوہنے اُرملا والا گھر، اوہدے گہنے اتے اوہدا ہور قیمتی سمان، سبھ کُجھ ویچ دتا۔ ایس طرحاں اوس کول اک ملین ڈالر ہور آ گیا۔ ہُن سکائیلارک پلازا شاپنگ سینٹر خریدن واسطے اوہ کول ڈاؤن پیمینٹ کرن لئی ست کُو ملین ڈالر تیار سی۔ گھٹدے پیسے پُورے کرن لئی اوہنے آپنے گھر اُپر، ریسٹورنٹاں اتے ہور

پارپرٹیاں اُتے لون چُک لیا۔ ایس طرحاں اوس کول ڈاؤن پیمنٹ دی ساری رقم تیار ہو گئی۔ آخر اوہ دن وی آ گیا جدوں پما شاپنگ سینٹر دے مالک نال بروکر سمیت وکیل دے دفتر وچ بیٹھا سی۔ ڈیل ہوئی، پیپر ورک ہو گیا۔ پمے دے وکیل نے پمے دوارا جماں کروائی ڈاؤن پیمنٹ اتے بینک توں ملے لون سمیت بتی ملین دا چیک دُوجی پارٹی نوں پھڑا دتا۔ پما سکائیلارک پلازا شاپنگ سینٹر دا مالک بن گیا۔ ایہہ اوس دی زندگی دا حُسین دن سی۔ اج اوہ ساؤتھ ایسٹ واشنگٹن ڈی سی دے سبھ توں وڈے شاپنگ سینٹر دا مالک سی۔ پمے دی سکیم سی کہ ایس پلازے تے کُجھ خرچ کرکے اسدا مُنہ مُہاندرا بدلیا جاوے۔ ایس منتو لئی اوہنے ایس پلازے اُپر لون چُک کے کم شروع کروا دتا۔ دناں وچ ہی پلازے دی نُہار بدل گئی۔ ہُن پما سوچدا سی کہ ہولی ہولی ایس پلازے نوں اُپر چُک کے ایس دی گُڈول ہور ودھائی جاوے۔ گُڈول ودھی توں ایس ورگا اک ہور پلازا خریدیا جاوے۔ فیر اک توں دو تے دو توں چار۔ ایس طرحاں ہولی ہولی اوہ ساری ڈیسی دا مالک بن جاویگا۔ سارا دن اوہدے من وچ ایہی گل گُھمدی رہندی سی کہ اوہ کس تراں ڈیسی دا سبھ توں امیر ویکتی بنے۔

این سی آر سی فیڈرل گورمنٹ دی مدد نال ڈیسی گورمنٹ دوارا تیار کیتی اک ایجنسی سی۔ اُدوں ڈیسی دے رہائشی ایریئے خاص کرکے ساؤتھ ایسٹ اتے نارتھ ایسٹ اجیہے ایریئے سن جتھوں دا لونگ سٹینڈرڈ بہُت ماڑا سی۔ ایتھے سڑکاں دی حالت چنگی نہیں سی۔ ہور دفتری عمارتاں، شاپنگ مال اتے ساپنگ پلازے وغیرہ وی کھستی حالت وچ سن۔ این سی آر سی دا مکھ کم ایہہ سی کہ اوہ ڈیسی شہر نوں سوہنا بناوے۔ عام طورتے ایہہ ایجنسی پُرانے شاپنگ پلازے خرید کے اوہناں نوں ڈھاہ

کے اوہناں دی تھاں تے ماڈرن بلڈنگاں بناؤندی سی۔ جس پلازے نوں اسنے اکوائر کرنا ہوندا اوہنوں سال پہلاں چٹھی بھیج دیندی سی کہ اج توں بعد پلازے دے کسے سٹور دی لیز رنیو نہیں کرنی۔ پما اجے سکائیلارک پلازا دی مُرمت توں بعد نویں سائین وغیرہ ہی لگارہیاسی جدو اوہنوں این سی آر سی دی چٹھی ملی۔ اوہنوں ہتھاں پیراں دی پے گئی۔ اوہ بھجیا بھجیا آپنے وکیل کول گیا۔ چٹھی پڑدیاں وکیل نے ہتھ جھٹک دتے،" پما جی ایہہ ڈیسی گورمنٹ دا فیصلہ اے۔ایس وچ کوئی کُجھ نہیں کر سکدا۔"

"پر ایہہ کرناکیہ چاہوندے اے؟"

"ایہہ تُہاڈے کولوں وازب مُل تے پلازا خرید کے پہلاں ایس نوں ڈیسی گورمنٹ دی پراپرٹی بناؤنگے،فیرایس نوں ڈھاہ کے ایس دی ڈویلپمنٹ کرن گے۔"

"پر آپاں ایس دی کوئی رٹ وغیرہ کریئے۔"

"نہیں ایہہ مُمکن نہیں۔ تُہاڈے کول ایہہ حکم منن توں بناں کوئی چارہ نہیں۔"

"میرے تاں ادھے کرائیداراں دے سٹوراں دیاں لیزز اگلے مہینے ختم ہو رہیاں نیں۔ این سی آر سی کہندی اے کہ کسے دی لیز نہیں ودھاؤنی۔"

"ایہہ گل تُہانوں منی پؤ پما جی۔ اگر تُسیں کسے دی لیز ودھائی تاں تُسیں قانون توڑ رہے ہووو گے۔"

"جدوں ادھا پلازا خالی ہو گیا تاں کمائی دا سادھن بند ہوجو۔ فیر میں کشتاں کیویں دیئوں؟"

"میں تُہانوں سدھی تے آخری رائے دیواں۔ تُسیں جنی چھیتی ہو سکدے پلازا این سی آر سی نوں ویچ کے سُرکھُرو ہووو۔ کیونکہ اخیر ' چ قنونن طورتے پلازا ایہناں نے لے ہی لینے۔فیرکیوُں ایویں نُقصان جھلو۔"

"کی اوہ پلازے دی مارکٹ قیمت دے انوسار پیسے دینگے؟"

"نہیں، اوہ آپنے حساب نال قیمت تے کردے نے۔ مارکٹ گُڈول کرکے تاں پلازے دی قیمت بہُت زیادہ وی ہو سکدی اے۔"

"اچھا !ایہہ گل اے۔" پمے دا من خراب ہو گیا۔

"تاں ہی تاں کہنا کہ جو کُجھ وی ملدے، لے لؤ۔ بعد وچ کدھرے ہور بزنس چلا لیو۔ جے چاہُنے اوں تاں بھاویں دو چار دن اُڈیک کر لؤ۔ پر ہوؤ اخیرتے اوہی جو کُجھ میں دسیے۔"

"نہیں جی سوچناکیہ اے۔ جے اگے پچھے ایہی کُجھ کرنے تاں ہُنے کاروائی شروع کر دیو۔"

اس دے بعد پمے نے وکیل نال دو تن میٹنگاں ہور کیتیاں۔فیر وکیل نے این سی آر سی نال گل چلا چلی۔ مہینے دے وچ ہی فیصلہ ہو گیا۔ پمے نے سکائیلارک پلازا این سی آر سی دے حوالے کر دتا۔ پلازے دی قیمت اوہنوں تقریباً پنجھی کُوملین ملی۔ انا تاں بینک دا لون ہی سی۔ سو ایہہ سارا پیسہ بینک دے کھاتے وچ چلا گیا۔ کُجھ ہی مہینیاں وچ پمے دا تقریباً اٹھ ملین ڈالر ڈُب گیا۔ پما خالی ہتھ گھر مُڑ آیا۔ بہُت دن اوہ گھروں باہر نہ نکلیا۔ سوفے تے پیا سارا دن اوہ اپنے وڈے گھاٹے بارے سوچدا رہندا۔ اوہدے کنی بچیاں دی آواز پیندی تاں

اوہدے من وچ اُرملا دے خیال آون لگ پیندے، اُرملا دے میری زندگی وچ آون نال کیہ فرق پیا۔ کُجھ وی نہیں، جنا پیسہ اوہدے آون نال اکٹھا ہویا سی اوہ پلاں وچ ای اُڈ گیا۔ فیر کیہ فائدہ ہویا اپنے پاپڑ ویلن دا۔ سگوں جاندی جاندی، آہ بلونگڑے جہے میری جھولی پا گئی۔ پما کول پئے بچیاں ول دھیان ماردا۔

آخر اوہ سنبھلیا۔ باہر اندر جان آون لگیا۔ اوہ سوچن لگیا کہ جو گیا سو گیا پر کیوں نہ رہندے نوں سنبھالیا جاوے۔ ہولی ہولی اوہ ریسٹوریٹاں دے کم تے جان لگیا۔ ایس طرحاں اک دن اوہ کوہ نور ریسٹورنٹ تے گیا تاں مینیجر آپنی مُشکل لے بیٹھا۔

"سر ساریاں پیمنٹز ڈیو ہوئیاں پایاں نیں۔"

"اوہ کیہڑیاں؟"

"جیہڑا لون، سکائیلارک پلازا لین ویلے چُکیا سی، اُسدیاں۔"

"اوہ پے کیوں نہیں ہو رہیاں؟"

"بزنس سلوا ہو گیا جی۔ ریسٹورنٹ تاں آپدا خرچہ ہی مساں چُکدے نے۔"

"مینیجر صاحب اوہ پیمنٹز تاں دینیاں ہی پینیاں نیں۔ کُجھ وی کرکے اوہ بھیجو۔"

"سر مُشکل تاں ایہی اے۔ کسے پاسیوں کوئی مدد نہیں مل رہی۔"

"اچھا حالت ایتھوں تک خراب ہو گئے۔"

پما سوچیں پے گیا۔ اوہ ایس مسلے دا حل لبھن لگیا۔ اوہدا خیال آپدے پُرانے دھندیاں ول گیا۔ کافی پہلاں جو اوہ مانوی تسکری دا کم کردا ہوندا سی اوہ اوس

بارے سوچن لگیا۔ اُدوں دے لنکاں بارے سوچدیاں اوہنوں دلی دا اک ایجنٹ یاد آ گیا۔ اوہنے ڈائری کڈھی تے اوہدا فون لبھ لیا۔ اوس نال گل کرن دی منشا نال اوہنے اوہنوں فون ملا لیا۔

"اج کل کتھے اڈا جمایا ہوئے اے؟" دلی والا ایجنٹ پُچھ رہیا سی۔

"میں تاں تھائیلینڈ بیٹھاں توں آپنا دس؟"

"میں نیپال 'چ رہ کے آپنا کم چلایا ہویا۔"

"ہور سُنا کوئی نویں تازی۔ میرا مطلب کوئی نویں گیم۔"

"اج کل بڑی ودھیا سیٹنگ کر رکھی اے۔ کنیڈا، امریکہ دا کوئی پُرزہ ہے تاں دس؟"

"پُرزے تاں بتھیرے اے۔ توں ذرا کُھل کے گل کر۔"

"اوہ ایوُں ایں پھر، میں لینا پندراں ہزار امریکن ڈالر اک پیس مگر۔ تے توں آپدے جنے مرضی جوڑ لئیں۔"

"پر راہ کیہڑے؟"

"راہ....راہ توں توں کیہ لینے۔"

"پُوری جانکاری بناں میں بھائیوالی نی پاؤنی۔" پما پُورا بھیت کڈھنا چاہوندا سی۔

"چنگا سُن پھر۔ دلیوں میں بندیاں نوں فزی لیکے جانا۔ پھزی دا تینوں پتہ ای اے کہ اوتھے تاں کوئی وی جا سکدے۔ میری ساری سیٹنگ اوتھے ای اے۔ اوتھوں میں بندیاں نوں کنیڈا ول تور دنا۔"

"توں میرے دس بندے ہُنے ایں گنتی 'چ رکھ لے۔"

"جیویں تیرا حکم۔ پر اگانہہ نوں مینوں دُوسرے فون تے کال کریں۔"

"ٹھیک اے۔" پمے نے اوہدا نواں فون نمبر لکھ کے فون کٹ دتا۔

'چلو کُجھ پیسیاں دا پربندھ تاں ہویا۔' آپنے آپ نال گل کردے پمے نے مینیجر نوں آواز ماری۔

"ورما جی، آپنے اوس ٹیکسی ڈرائیور منوج نوں کہہ کے ایئرپورٹ تے گل گھُما دیو کہ امریکہ کنیڈا بندے آ رہے نے۔ مُکھ ایجنٹ وی اوسے نوں رکھو۔"

"ٹھیک اے سر۔ پر باہر تُہانوں کوئی ملن آیئے۔"

"مینوں ایس ویلے کون ملن آیئے؟"

"جی کوئی کُڑی اے۔"

"ہیں !کُڑی۔ چلو بھیجو اندر۔"

"پما جی ست سری اکال۔" اگلے پل ہی پمے دے ساہمنے رمی کھڑی سی۔

"اوہ رمی تُسیں !آؤ بیٹھو۔" پمے نے کھڑے ہوندیاں رمی نوں ساہمنی کُرسی تے بٹھا لیا۔

"میں تُہاڈے گھر وی گئی سی۔ اوتھوں ای پتہ لگیا کہ تُسیں کم تے ہووو گے۔ مینوں تُہاڈی وائیف بارے سُن کے بہُت افسوس ہویا۔"

"کی کیتا جا سکدے جی۔ جو اُپر والے نوں منظور۔"

"بہُتا درد تاں اوہناں معصوم بچیاں نوں ویکھ کے ہوندے، جناں نوں قُدرت نے پتہ نہیں کیہڑی گل دی سزا دے دتی۔" رمی نے نیپکن نال ہنجو پُونجھے۔

پمے دا چہرہ وی اُداس دسن لگیا۔

"میں تاں اصل 'چ تُہاڈا دھنواد کرن آئی ہاں۔" رمی اصلی گل تے آ گئی۔

"اوہ کاہدے لئی؟"

"تُسیں اگر کُلدیپ بارے مینوں موقعے سر سُچیت نہ کیتا ہوندا تاں میں اوس ویاہ دے چکر وچ بڑی کسوتی پھس چُکی ہوندی۔"

"چلو جی انا کُوتاں بندے دا فرض بندا ای اے۔" پمے نے ایکٹنگ کیتی۔

"تُہاڈا بہُت بہُت دھنواد۔ تُہاڈی دسی ہر گل سو پرسینٹ سچی نکلی۔ میری تاں زندگی بچ گئی۔ تُہاڈا اوہ احسان میں زندگی بھر نہیں بھُل سکدی۔"

"چلو چھڈو ایس گل نوں۔ دسو کیہ کھاؤ پیؤ گے؟"

"نہیں جی ایس ویلے میں کاہلی 'چ آں۔ پر اک ہور بینتی اے۔"

"دسو؟"

"جیکر تُسیں اجازت دیو، تاں میں کدے کدے تُہاڈے بچیاں نوں مل سکدی آں؟ ویکھدیاں ای مینوں تاں اوہناں نال بہُت زیادہ لگاو ہو گیا۔"

"اوہ شوار! جدوں مرضی۔ رمی، اوہ تُہاڈا آپنا گھر اے۔" پما من 'چ ہسیا۔

"تُسیں فیر ایس بابت بیبی سٹر نوں کہہ دیو۔"

"اوہدا کوئی فکر نہ کرو۔ جدوں مرضی آؤ جاؤ۔"

"اچھا جی فیر ہُن اجازت دیو۔" رمی اُٹھ کے باہر نکل گئی۔

"ایہہ دُسیری انب وی چوپن کھُنوں ہی رسیا پھردے۔" رمی دے باہر جاندیاں ہی پمے نے بُلاں تے جیبھ پھیری۔

330 ہونی

24

اج روی تے کُلدیپ تقریباً دو مہینے بعد ملے سن۔ ایس توں پہلاں اوہ اوس دن اکٹھے ہوئے سن جس دن رمی گُردوارے نہیں پہُنچی سی تے کُلدیپ دا اوس نال ویاہ کرواؤن دا پروگرام ادھورا ہی رہ گیا سی۔ اوس توں بعد ایہناں چاراں پنجاں دوستاں دی ہی ملاقات نہیں ہوئی سی۔ سارے جنے اکٹھے مل بیٹھن دے منتو نال ہی روی اتے کُلدیپ اوکوُڈ اپارٹمنٹس نوں چل پئے۔ اگانہہ اپارٹمنٹ 'چ پہُنچ کے اوہناں ویکھیا کہ رانا اکلا گیلری 'چ بیٹھا بیئر پی رہیا سی۔

"رانا اج تاں کُجھ کوئی خاص ای گل اے۔" اوہنوں اکلے نوں بیئر پیندے نوں ویکھ کے روی حیران ہویا۔

"ہوں....۔"

"کُجھ دس وی یار۔"

"کی دساں! پچھے انڈیا 'چ رہندے گھر والے وی ٹک کے نہیں بیٹھن دیندے۔"

"پر ہویا کیہ اے؟"

"کُجھ دیر پہلاں میری بھین دی میرج ہو کے ہٹی اے۔ میرے گھر دیاں نے ویاہ توں پہلاں بھین دے سہُرے پریوار والیاں نوں کہہ دتا کہ ساڈا مُنڈا امریکہ رہندے۔ نال ای ایہہ پھکری مار دتی کہ کُڑی نے چھیتی امریکہ چلی جانے۔

مُنڈے والیاں نے وی ایہی سمجھیا کہ ویاہ توں بعد کُڑی دے نال ای ساڈا مُنڈا امریکہ پہنچ جُو۔"

"اچھا؟"

"اچھا کی، ہُن اگلے کہندے اے کہ اسیں تاں تھوڑی کُڑی دا رشتہ ہی ایس کرکے لیا سی بئی ساڈا مُنڈا امریکہ چلیا جاؤ تے ہُن مُنڈے نوں امریکہ لے کے جاؤ۔"

"پر ایؤں اوہ کیویں آ سکدے اے۔"

"ایہی گل میں گھر دیاں نوں کہی سی۔ پر اوہناں دے کدوں کوئی گل سمجھ 'چ آؤندی اے۔ اوہ تاں کہندے کہ جو ہونا سی اوہ تاں ہُن ہو گیا۔ پر اگر مُنڈے نوں امریکہ نہ لے کے گئے تاں ایہہ رشتہ کھٹاس 'چ پیجو۔"

"کھٹاس وچ؟"

"سدھی جیہی گل اے یار۔ اگلے کُڑی نوں چھڈ دینگے۔"

"ایہہ تاں بہُت کم خراب ہویا۔ فیر توں کیہ سوچیے؟"

"سوچنا کیہ اے۔ کوئی نہ کوئی ہولا تاں ہُن پھکنا ای پؤ۔"

"مطلب؟"

"مطلب ایہہ کہ مُنڈے نوں کسے نہ کسے طریقے ایتھے لیاؤنا پؤ۔ جدوں مُنڈے دے لیاؤن دا انتظام کراں گے تاں نال ای بھین دا وی کُجھ کرنا پؤ۔"

"کیویں بنُو ایہہ سبھ؟"

"میں تاں سوچ لیا جو سوچنا سی۔ آخر بھین دی زندگی دا سوال اے۔ میں کسے ایجنٹ نوں لبھ رہیاں، جیہڑا کہ اوہناں نوں کسے پُٹھے سدھے رستے ایتھے لے آوے۔"

"تیری گل ٹھیک اے رانے۔ بھین بھراواں لئی بندے نوں بہُت کُجھ کرنا پیندے۔"

رانا تے روی گل کر رہے سن تاں کُلدیپ اوہناں دیاں گل گھو سُن رہیا سی۔ وچ دی روی نے کُلدیپ ول ویکھیا تے فیر رانے نال گل توری۔

"رانا جدوں توں آپنی انی وڈی گل شعر کر لئی تاں میں وی تینوں کُجھ دسنا چاہُنا۔"

"اوہ کیہ؟"

"تینوں پتہ ای اے کہ کُلدیپ دا وی کوئی کم سرے نہیں چڑھیا۔ ایہہ وی وچ وچالے ای لٹکدا پھردے۔ اسدا وی کسے پاسے نونہہ پں وچاں نہیں اڑ رہیا۔"

"پھر؟"

"میرے کول وی تاں ایہی راہ بچیے کہ آپنی گھروالی تے جُو آکاں نوں کسے ایجنٹ راہیں لیاواں۔ کیونکہ میرا ہُن کُجھ بندا دسدا نہیں تے اوہناں دے آوَن دا ہور کوئی راہ نہیں۔"

"گل تاں تیری صحیح اے۔ پر کوئی ڈھنگ دا ایجنٹ ملے تاں ای ٹھیک اے۔ کیونکہ زنانی دا ایجنٹاں راہیں آوَنا تینوں پتہ ای کہ کافی اوَکھا ہو جاندا۔ ویسے

تاں....۔" گل کردا کردا رانا رُک گیا کیونکہ اُدوں ہی کرما دروازہ کھول کے اندر آیا۔

"کیویں کرمیاں توں سندیہاں ای آ گیا۔"

"کیویں تُہانوں نہیں کُجھ پتہ؟" کرمے نے حیرانی نال ساریاں ول ویکھیا۔

"پتہ !پر پتہ کس گل دا؟"

"رات بلُو ٹاپ ٹیکسی والے دل شاد دے گولی مارتی۔"

"کسنے؟" تنوں اکٹھے ہی بولے۔

"کسے کالے نے۔"

"ایہہ تاں لُٹ کھوہ دا معاملہ لگدے۔"

"نہیں ایہہ لُٹ دا معاملہ نہیں ہے۔" کرمے نے نہینہہ وچ سر ماریا۔

"کیوں؟ میرا مطلب توں اپنے داعوے نال کیویں کہہ سکدیں؟"

"کیونکہ دل شاد بیان دے گیا۔"

"اچھا!س

"ہاں، کالا اوہنے ایئرپورٹ توں چُکیا سی۔ شوٹلینڈ پارکوے توں سجے ہتھ نیلر روڈ ول مُڑیئے تاں اوتھے سٹاپ سائین آئوندے۔ دلداش نے گڈی جیوں ایں ایس سٹاپ سائین تے روکی تاں کالا گولی مار کے بھج گیا۔ ہسپتال جا کے دل شاد چار پنج گھنٹے جیوندا وی رہیا۔ پر اخیر بچ نہیں سکیا۔"

"پھر !بیان اوہنے کیہ دتا؟"

"دل شاد بارے تاں تُہانوں پتہ ای اے کہ اوہ داڑی ودھا کے تے مُچھاں کٹ کے رکھدا سی۔ کالا سارے راہ اوہنوں ایہی گاہلاں دیندا گیا کہ تُسیں اوس لادن دے چیلے اوں۔ تُسیں امریکہ نوں تباہ کرنا چاہوندے اوں۔ پہلاں تاں صرف گاہلاں ہی دے رہیا سی۔ پر اوتھے جا کے جدوں دل شاد نے گڈی ذرا کُو روکی تاں اوہدے گولی مار کے بھج گیا۔"

"ایہہ کالے کئی واری ایویں ہور ای بہانہ بنا دیندے اے کہ تُسیں اتوادی اوں، تُسیں فلانے اوں۔ اصل وچ ایہناں دا مقصد لُٹنا ای ہوندے۔ اجیہا ایہہ پُولیس نوں گُمراہ کرن لئی کردے اے۔"

"پر لُٹیا تاں اوہنےہے ای نہیں۔"

"اوئے بھراوا، ایہہ تاں کئی واری کرائے دے دس ڈالر بچاؤن لئی ای بندہ مار دیندے نے۔"

"ہو سکدے ایوُں ہی ہووے۔ پر ایہہ لادن کون ایں؟"

"اسدا پُورا نہیں اُساما بن لادین ایں۔ افغانستان دی جنگ ویلے کہندے ایہہ امریکہ ولوں لڑدا ہوندا سی۔ پر ہُن امریکہ دے ورودھ ہو گیا۔ آہ پچھے جہے افریقہ دے کئی مُلکاں وچلیاں امریکن انبیسیاں اتے اک امریکی سمندری بیڑے' ایس ایس کولز 'اُپر حملے اسے دے گروپ نے کیتے اے، جیہناں چ سینکڑے لوک مارے گئے۔ اسدی' ال قاعدہ 'نہیں دی اتوادی جتھیبندی اے۔"

"ایہہ جیہڑے آئے دن اتوادی گروپ بنی جاندے اے نہ ایہہ کسے دن وڈا پنگا پاؤن گے۔"

"اس مسئلے دا فیر کیہ حل اے؟"

"حل تاں امریکہ ای کر سکدے۔"

"امریکہ کیہ حل کر سکدے؟"

"سبھ توں پہلاں ایہہ ازرائل نوں نتھ پاوے، جس نے کہ وچارے فلسطینیاں دا جیونا دُبھر کیتا ہوئے اے۔ جدوں تک امریکہ، ازرائیل دی بے لوڑی مدد نہیں بند کردا، اُدوں تک کسے مسئلے دا حل سنبھو نہیں۔"

"اوئے یار بھین مراوے ازرائل، پر وچارا دل شاد بندہ بہُت ودھیا سی۔" کرما وچکاروں ہی بولیا۔

"کرمیاں گل تاں تیری ٹھیک اے۔ ودھیا تاں سی، پر ہُن کیہ کیتا جاوے۔"

"بہُت ماڑا کم ہویا یار۔"

"کرمیاں، دل شاد والی گل دا پتہ تاں سویرے ای لگ گیا ہوؤ۔ پر توں فیر ہُن تک کتھے رہیا؟"

"مینوں یار اوس منوج نے ملن دا ٹائم دتا ہویا سی۔"

"کیویں فیر مل گیا اوہ؟" منوج دا نہیں آؤن تے رانے نوں اوس بارے سُنن دی اُتسکتا ہوئی۔

"مل چھڈ اوہ تاں بھجیا آیا۔"

"کی کہندا فیر اوہ؟" رانے نوں پتہ سی کہ کرما آپنے بھرا نوں ایتھے منگواؤن لئی کافی دیر دا منوج مگر پیا ہویا سی تے منوج دے تار ٹریول ایجنٹاں نال جُڑے ہوئے سن۔ اوس راہیں غیر قنونی ڈھنگ نال بہُت بندے آ چُکے سن۔

"اوہ کہندا کہ میرے ولوں تاں ہری جھنڈی اے۔ جنے مرضی بندے آجو۔"

"اچھا!س منوج دی ہری جھنڈی والی گل سُن کے رانے دا چت خوش ہو گیا۔ اُدھر کُلدیپ دے وی کُتنکتاڑی جیہی ہوئی۔

"ویکھو !آپنی تناں دی اکو ای پرابلم ایں۔ جے مائیںڈ نہ کروں تاں مے ساں تجھے طورتے گل کراں؟" رانے نے ساریاں نوں کول بٹھا لیا۔

"ویکھ بئی کرمے، گل ایہہ اے کہ میں آپنی بھین تے بھنوئیئے نوں لیاؤنے، توں آپنے بھرا دا کوئی پربندھ کرنے اتے کُلدیپ نے وی آپدا پریوار لیاؤن دا پروگرام بنا لیے۔"

"ٹھیک اے پھر، آپاں اکو ای کشتی دے سوار آں۔ مل کے چلاں گے تاں آپنا ہی فائدہ اے۔"

"چلو رانا جی ٹھیک اے، تُسیں ساریاں ولوں گل چلاؤ۔"

پھر رانے دی ایس گل لئی ذمہ واری لگ گئی۔اوہنے منوج نال گل کیتی۔ منوج دا کہنا سی کہ اوہدا کم بندے نوں کنیڈا دے وینکوور ایئرپورٹ توں باہر کڈھن تک دا ہے۔ پہلاں اوہ چالی ہزار اک جنے دے منگدا سی۔ پر جدوں رانے نے دسیا کہ آؤن والے چار پنج جنے نے تاں اوہنے ریٹ گھٹا کے تیہہ ہزار ڈالر اک جنے مگر کر دتا۔ رانا سمجھدا سی کہ ایئے وچ ایہہ کم ماڑا نہیں۔ اُنج اوہنوں پتہ سی کہ اگانہہ بندیاں نوں امریکہ لیاؤن لئی فیر کنیڈا توں بارڈر لنگھاؤنا پویگا۔ رانے اتے کرمے کول تاں پیسے ہیگے سی پر کُلدیپ کول پُورے پیسیاں دا انتظام نہیں سی۔ اوہنوں جو ورک

پرمٹ ملیا سی اوہ تاں بہُت پہلاں اکسپائر ہو چُکیا سی۔ ورک پرمٹ نہ رہیا تاں ٹیکسی دا لائسنس وی کھُس گیا۔ ٹیکسی دا کم تاں اوہنے سال بھر وچ ہی بہُت کیتا سی۔ پر کُجھ تاں اوہدا ایتھے ہی بڑا خرچ ہو رہیا سی تے نال ہی اوہنوں انڈیا وی پیسے بھیجنے پیندے سن۔ ایس کرکے پیسیاں ولوں اوہدا ہتھ تنگ ہی سی۔ اج کل اوہ ڈیسی دی بناں کسے لائسنس دے ٹیکسی چلاؤندا سی۔ اجیہے ہور بہُت دیسی بندے ڈیسی 'چ غیر قنونی ڈھنگ نال ٹیکسی چلاؤندے سن، جناں کول کہ کوئی پیپر وغیرہ نہیں سن۔ ایہہ بندے رات نوں نوں س وجے کم شروع کردے تے سویر دے پنج وجے تک لگے رہندے سن۔ ایس ویلے پُولیس دا دبائ بہُتا نہیں ہوندا سی، ایس کرکے چیکنگ گھٹ ہوندی سی۔ جے کوئی پھڑیا وی جاندا تاں پُولیس والے پنجاہ ڈالر جرمانہ لے کے چھڈ دیندے سن۔ بہوتے بندیاں دے ایہہ کم چنگا راس آیا سی۔ کُلدیپ دا کم وی چنگا چلی جاندا سی۔ پر ایجنٹاں راہیں پیسے خرچ کے تن پروارک میمبراں نوں امریکہ لیاؤنا، اوہدے وس دا روگ نہیں سی۔ اُنج منوج نال گل ہوندیاں ہی اوہنے جسمیت نوں سنیہا بھیج دتا سی کہ اوہ بچیاں سمیت امریکہ آؤن نوں تیار رہے۔ پر جسمیت دے ایہہ گل منّ وچ نہیں آ رہی سی۔ اوہدا آپنا ترک سی۔ اوہ کُلدیپ نوں پُچھدی سی،" جدوں تُسیں آپ ای پکے نہیں ہوئے تاں سانوں کیویں بُلا لؤں گے؟"

"توں ایس گل دا کھہڑا چھڈ، جیویں میں کہنا اوویں کر۔"

"کیہ سانوں وی تُہاڈے وانگوں ہی آؤنا پؤ؟"

"میں کہے نہ کہ توں ایہناں گل دا فکر نہ کر۔ توں پاسپورٹ وغیرہ تیار رکھ۔"

"پاسپورٹ تاں ساڈے تیار ای نیں۔"

"بس تیار رہ۔ میرا سُنیہا آؤن تے کھڑے پیر ای تُر پینے۔" کُلدیپ نے جسمیت نوں پکی ہدایت کر دتی۔ اوہ نہیں چاہوندا سی کہ موقع آؤن تے کوئی دیری ہووے۔ فیر جسمیت نے وی تیاری کھچ دتی۔ لگ تاں اوہنوں ایہی رہیا سی کہ کسے پُٹھے سدھے ڈھنگ نال ہی جانا پُوگا۔ پر فیر اوہنوں ویوگ دی کھچ جیہی پَئی تے اوہ بناں سُجھ سوچیاں تیار ہون لگی۔ ایدھر منوج نے اک پاسپورٹ مگر ادھے پیسے لے کے پاسپورٹ دلی کسے خاص بندے کول پُہنچاؤن دا سُنیہا دے دتا۔ رانے اتے کرمے نے اوسے حساب پیسے دے دتے۔ پر کُلدیپ دا پیسیاں دا پربندھ نہیں سی ہو رہیا۔ اوہنے دو جنیاں دے پیسے ایدھروں اُدھروں پھڑ کے تے قرضہ لے کے مساں پُورے کیتے۔ منوج نے آخری تاریخ دتی ہوئی سی۔ کُلدیپ نے روی نال لگ کے ہور پیسے اکٹھے کرن دی کوشش کیتی۔ پر تیسرے پاسپورٹ لئی پیسیاں دا پربندھ نہ ہو سکیا۔ اخیر کُلدیپ نے منوج نوں آپنی گھروالی تے بیٹی دے پاسپورٹاں دے پیسے دے دتے۔ اوہدا بیٹا بنٹی رہ گیا سی۔ایس پچھوں اوہنے انڈیا نوں کال کیتی۔

"جسمیت، میں کہنا کہ بنٹی دا اجے رہن دنے آں۔ ایہہ تاں اجے بہُت چھوٹا اے۔" کُلدیپ نے بہانے جیہے نال گل کیتی۔ سدھا تاں اوہ کہہ نہیں سکدا سی کہ اوس کول بنٹی لئی پیسے تیار نہیں۔

"کیہ مطلب؟" جسمیت تربھکی۔

"مطلب ایہہ کہ توں تے بیٹی آ جاؤ۔ بنٹی نوں پچھوں بے بے سانبھ لُو۔"

"میری گل سُن لؤ کن کھول کے....۔"

"کیہ؟"

"میں بنٹی بناں گھروں پیر وی نہیں پُٹناں۔"

کُلدیپ نوں کوئی گل نہ آوڑی۔

"میرے کول ہوندیاں تاں کوئی میرے جُو آکاں نوں ڈیلاں وٹے نہیں سیاندا۔ میتھوں پچھوں ایہناں نوں کس نے پُچھنے۔"

"جسمیت توں میری گل تاں سُن۔"

"نہیں! میں نہیں تہاڈی کوئی گل سُننی۔ کیونکہ تُسیں ایؤں ای لیلے پیپے کر کے اگلے نوں مناؤندے ہُنے اوں۔ سو ہتھ رسا سرے تے گنڈھ۔ میں بنٹی نوں چھڈ کے کتے نہیں جانا۔" ایس پچھوں جسمیت نے فون کٹ دتا۔ پر اوہدے کالجے 'چ ڈوبو پینے شروع ہو گئے سن۔ اوہنوں لگدا سی کہ کُلدیپ نے جیہڑی ایہہ بنٹی نوں نال نہ لیاؤن دی گل چھیڑی اے اسدا کوئی نہ کوئی کارن تاں ہووَ ہی۔

'میں تاں پُت نوں اک پل لئی اکھاں توں اوہلے نہیں ہون دے سکدی۔ ایہہ پتہ نہیں کنیاں کُولنبیاں جُدائیاں پین لگیاں نے۔ 'آپنے آپ نال گل کر دی جسمیت رون لگی۔ اپنے نوں نکے جہے بنٹی نے آ کے اوہدا پلہ کھچیا۔

"ممی، آپاں میکا داں واں گے۔" بنٹی دی توتلی آواز سُن کے جسمیت دے کالجے 'چ رُگ بھریا گیا تے اوہنے بنٹی نوں چُک کے بُکل وچ لے لیا۔ شام ویلے فیر کُلدیپ دا فون آ گیا۔

"کی سوچیا پھر؟" اوہ جسمیت نوں پُچھ رہیا سی۔

"میں تاں جو سوچیا سی اوہ سویرے ای دس دتا سی۔"

"دیکھ جسمیت، توں میری گل دھیان نال سُنس
اگوں کوئی آواز نہ آئی۔
"میں کیہڑا چاہوندا نہیں کہ میرے جُوآک میرے کول ہون۔ میرا کیہڑا جی کردے بھورا بھر جُوآک نوں اکلیاں چھڈن لئی....۔" اگے کُلدیپ دا گچ بھر آیا۔ تھوڑا سنبھل کے اوہ فیر بولن لگیا۔
"مینوں ای پتے کہ مٹی' چ مٹی بنے نے تے وچھوڑے دی اگ' چ جھُلسدے نے، اینے سال میں کیویں گُزارے اے۔ بچے دی ایڈی کوئی گل نہیں۔ بچے دے آؤن دے تاں ہور وی بڑے ڈھنگ ہو سکدے نے، پر تُہاڈے لئی ایہہ آخری موقع اے۔ جاں تاں ہُن، تے جاں فیر کدے وی نہیں۔ میں وی اکثر انسان آں۔ دسوں بٹے کٹدا تے ٹھوکراں کھاندا تھک چُکیاں۔ میں جو کہنا سی کہہ دتا۔ جے توں میری مجبوری سمجھدی ایں تاں جتھے میں دسیے، سویرے اوتھے تیرا تے بیٹی دا پاسپورٹ پہُنچدا کر دیویں۔"
کُلدیپ نے فون کٹ دتا تے جسمیت مناں موہیں بھار تھلے دب گئی۔ اگلے دن اوہنےماں دھی دے پاسپورٹ کُلدیپ دی دسی جگاِتے پہُنچدے کر دتے۔ آپ اوہ جُوآکاں نوں لے کے پیکے گھر آ گئی۔ اوتھے آ کے اوہ ماں دی وکھی' چ سر دے کے روندی رہی۔ ماں نے بتھیرے دلاسے دتے پر اوہدے کالجے' چ کھوہ پینو نہ ہٹی۔ اخیر اوہناں نوں دلی پہُنچن دا سُنیہا آ گیا۔ بیٹی تے جسمیت دی ریسو ریس بنٹی وی تیار ہو گیا۔

"ممی، آپاں میکا داں‌واں گے نہ؟" بنٹی دی گل سُن کے جسمیت نے بھُب نکلدی مساں روکی۔ اوہنے بنٹی نوں بُکل وچ لے لیا۔ فیر نانی نے بنٹی نوں سمجھایا،

"ایہہ تھوڑے پنڈ جاندے اے پُت۔ اوتھوں مُڑدے تینوں نال لے کے جانگے۔"

"ممی تتے منوں تھڈ نہ دائیں۔ میں تاں تیلے نال میکا داؤں۔" بنٹی نے تُری جاندی ماں دی چُنی کھچی، پر جسمیت چیس وٹ کے اگانہہ تُر پئی۔ دروازے 'چوں باہر نکلن توں پہلاں جسمیت نے پچھے مُڑ کے ویکھیا۔ بنٹی نانی دی اوں‌گل پھڑی تے مُنہ 'چ گوٹھا پائی تُری جاندی ماں ول ہراسیاں نزراں نال ویکھ رہیا سی۔ جسمیت توں ہور ویکھ نہ ہویا۔ اوہ بیٹی دی اوں‌گل پھڑی باہر نکل گئی۔

دلی والا ایجنٹ رانے دے بھین بھنوئیا، کرمے دا بھرا اتے کُلدیپ دی پتنی تے اوس دی بچی نوں لے کے فلائیٹ دے ٹائم ویلے تک دلی ایئرپورٹ تے آ گیا۔ دلی توں اوہ پھڑی پہنچ گئے۔ پھڑی اوہناں نوں ہوٹل وچ ٹھہرا دتا۔ اگانہہ تُرن توں پہلاں منوج نے اوہناں دی رہندی پیمنٹ لے لئی۔ جس دن ایجنٹ دی جان پہچان والا پُولیس افسر ڈیوٹی تے سی اوس دن ساریاں نوں وینکوور نوں جان والی فلائیٹ وچ چڑھا دتا گیا۔ اگے اوہناں نے کیہ کُجھ کیویں کرنا سی، سبھ سمجھا دتا گیا۔ اوہناں رستے 'چ آپنے پاسپورٹ نشٹ کر دتے۔ جدوں فلائیٹ وینکوور پہنچی تاں اوہ سارے لائن وچ لگن دی بجائے اوتھے جا بیٹھے جتھے کہ 'نو پاسپورٹاں' والے ہور کئی بیٹھے سن۔ فیر اوہناں دی انٹرویو شروع ہوئی۔ کتھوں چڑھے، کسنے چڑھائے، پاسپورٹ کتھے نے، آد۔ پر اوہ ایجنٹ دی ٹریننگ تے کھرے اُترے تے اوہناں کوئی

راہ نہ دتا۔ ساریاں نوں دو دن روکی رکھیا تے فیر فارم بھروا کے تے کورٹ ڈیٹ دے کے اوہناں نوں باہر تور دتا۔ باہر نکلدیاں ہی اوہ ٹیکسی لے کے کسے جان پچھان والے کول جا ٹھہرے۔ ایہہ کسے پنجابی بندے دا لکڑ دا آرا سی، جس دے پچھے دو تن رہائشی کمرے سن۔ اُدھر رانے دے اپارٹمنٹ' چ بیٹھے، سارے جنے کسے خاص نُقطے تے بحث کر رہے سن۔ اوہ ایہہ سی کہ بارڈر لنگھن ویلے کوئی آپدا بندہ نال ہووے۔ سبھ دی سوچنی ایہی سی ایدھروں اک جنے نوں اُدھر جانا چاہیدا ہے۔ کُلدیپ جاں رانے دا ہی جانا بندا سی۔ پر کُلدیپ کول کوئی پیپر نہیں سن،ایس کرکے اوہدے جان دا تاں سوال ہی پیدا نہیں ہوندا سی۔ آخر رانے دے جان دا ہی پروگرام بنیاں۔فیر رانے نے منوج نوں فون کیتا کہ اوہ کسے ایجنٹ دا پتہ کرکے دیوے جو بندیاں نوں سیاٹل والا بارڈر پار کروا سکے۔ منوج نے اگے پپے نوں پُچھیا۔ پپے نے منوج توں ساری جانکاری لے کے تھوڑی دیر پچھوں اوہنوں کسے ایجنٹ دا فون نمبر دے دتا۔ اگلے دن رانا کنیڈا پہنچ کے آپدے بندیاں نوں لکڑ دے آرے تے جا ملیا۔ اک دو دن اُڈیکن توں بعد ایجنٹ نے تُرن لئی ہری جھنڈی دے دتی۔ رات دے دس وجے اوہناں آرے توں چلنا سی۔

****

اگلے دن سویرے اُٹھ کے روی نے چاہ دا کپ ہتھ وچ پھڑیا ہی سی کہ بُری خبر اوہدے متھے' چ اٹ وانگوں وجی۔

"رانے سمیت سارے جنے باڈر پار کردے پھڑے گئے۔" کُلدیپ نے فون کرکے دسیا تاں روی سر پھڑ کے بیٹھ گیا۔ تیار ہو کے تھوڑی دیر بعد اوہ کُلدیپ کول اوَکوُڈ اپارٹمنٹس جا پہُنچیا۔ کُلدیپ تے کرما سر سُٹی بیٹھے سن۔

"اگے نہ پچھے، ایہہ چھاپا وی رات ای پینا سی۔"

"ایہہ تاں کسے نے باڈر پٹرول محکمے والیا کول شکایت کیتی لگدی اے۔ کیونکہ اجیہا کرن والے نوں گورمنٹ انعام دیندی اے۔"

"ہاں ایہہ گل تاں صحیح جاپدی اے۔"

"پر ہُن کیہ بنُوں؟"

"ایوُں سر سُٹ کے بیٹھیاں تاں سرنا نہیں۔ کُجھ نہ کُجھ کرنا پوُ۔ چلو وکیل دے چلدے آں، اوہی کسے راہ پاوَ۔"

پھر اوہ ڈیسی بگے وکیل دے دفتر پہُنچ گئے۔ اکلا روی ہی اُپر گیا۔ گھنٹے کُوبعد اوہ باکیاں کول ہیٹھاں واپس آ گیا۔

"کیہ بولیا وکیل؟"

"اوہ کہندا کہ کوئی گل نہیں۔ کسے نوں کُجھ نہیں ہون دیندے۔ ساریاں دا پولٹیکل اسیلم اپلائی کرکے اک واری تاں جیلِ' چوں کڈھا لواں گے۔ بعد دی بعد وچ ویکھی جاوَ۔"

"شکر اے یار، سویر دا لہو سُکیا پیا سی۔" کُلدیپ دے متھے دا تناءَ کُجھ ڈھلا ہویا۔

"پر رانے بارے اوہ سیریس اے۔ اوہ کہندا کہ چھیتی توں چھیتی اوس دی ضمانت کروا کے اوہنوں باہر کڈھو۔ فیر اوہدا کوئی بچاؤ کریئے۔"

"چلو واپس۔" اوہ ورجینیاں نوں مڑ پئے۔ رستے وچ اوہ ایہی سلاہاں کردے رہے کہ رانے دی ضمانت دا کیہ کیتا جاوے۔ اگلے دن اوہناں جیلھ وچ جا کے پتہ کیتا۔ رانے دی ضمانت پندراں ہزار ڈالر سی۔ اوہ دو دن بیل باں‌ڈنگ ایجنسی دے دفتر بھجا نسی کردے رہے تے فیر تیجے دن شام نوں رانا باہر آ گیا۔ بگے دی صلاح تے رانا کسے گورے وکیل کول چلا گیا۔ باقی سبھ دا بگے نے پُلیٹیکل اسیلم اپلائی کر دتا۔ گورے وکیل کول جان توں پہلاں روی نے دوجیاں نوں سُجھائی دتا،" ویکھو تُہاڈے تناں نال ای بہت بھیڑی ہوئی اے۔ خاص کرکے رانا تاں بہت ای بُرے چکر وچ پھس گئے۔ مے تاں ایہہ کہنا کہ تُسیں ہُن مل کے چلیو۔ مطلب رانے سمیت جو وی خرچہ ہووے اوہ تُسیں آپس وچ ونڈ لیو۔ اجیہا کم مل گل کے ای لوٹ آؤندے۔"

روی دی ایس گل نال کرما تے کُلدیپ سہمت سن۔ گورے وکیل نے رانے نال لمبی چوڑی گل بات کیتی تے بولیا،" میری فیس پنج ہزار ڈالر اے۔ توں کل نوں آئیں۔ کورٹ دا رکارڈ ویکھن توں بعد ای دس سکونگا کہ میں تیری کیہ مدد کر سکداں۔" اگلے دن اوہ گورے وکیل دے دفتر پہنچے تاں اوہ پہلاں ہی رانے دی فائیل تیار کری بیٹھا سی۔

"مسٹر رنجیت سنگھ، تیرے لئی امریکہ 'چ رہنا کنا کُو ضروری اے؟"

"میرے لئی امریکہ وچ رہنا میرے جیوندا رہن نالوں وی ضروری ہے۔"

"تیرے کول فیر دو ہی راہ بچدے نے۔ پہلا ایہہ کہ توں امریکہ چھڈ دے تے بے داغ آپنے گھر انڈیا چلیا جا۔ دُوسرا ایہہ ہے کہ تن مہینیاں دی سزا کٹ لے تے ایتھے جیویں رہی جا رہیں اوویں ای رہی چل۔"

رانے نے دُوسرا راہ چُن لیا۔ فیر کورٹ دی تاریخ آ گئی۔ رانے دے وکیل نے جج نوں دسیا کہ اوس دی سرکاری وکیل نال پری بارگیننگ ہو گئی۔ مطلب اوہدا کلائنٹ آپنے تے لگے چارج من لُو تے اسدے بدلے سرکاری وکیل اوہنوں گھٹ توں گھٹ سزا دی سفارش کرو۔ سرکاری وکیل نے سہمتی جتائی تاں جج نے اوہناں وچکار ہوئی پری بارگننگ مطابق رانے نوں تن مہینیاں دی سزا سُنا دتی۔ رانے نوں اُتھوں ہی رچمنڈ جیل بھیج دتا گیا۔

25

جیوں ہی بارڈر تے بندے پھڑن دی گھٹنا ہوئی سی اُدوں دی سبھ دی بُھوتنی بُھل چُکی سی۔ نہ ہُن رانے دے اپارٹمنٹ 'چ پہلاں وانگوں میلے لگدے سن تے نہ ہی محفلاں جُڑدیاں سن۔ ایس گھٹنا دا سبھ نوں دُکھ ہویا سی، کسے نوں ودھ تے کسے نوں گھٹ۔ روی نوں کُلدیپ نال واپر رہیاں گھٹناواں دا حدوں ودھ فکر سی پر اوہدے کُجھ سارے نہیں سی۔ اوس دن سُکھی کم توں آئی تاں روی گُم سُم جیہا سوفے تے بیٹھا سی۔

"کیویں ایوُں بیٹھیں !خیر اے؟" سُکھی اوس ول ویکھ کے حیران ہوئی۔

"نہیں !خیر نہیں۔ بہُت ماڑا کم ہویا۔"

"کی ہویا؟"

"کسے ہور نال رل کے کُلدیپ آپدی گھروالی نوں ایجنٹ راہیں لیا رہیا سی کہ....۔"

"توں روکیا نہ۔ کوئی زنانیاں نوں وی ایجنٹاں راہیں لیاؤندا ہوندے۔" سُکھی نے اوس دی گل ٹوکی۔

"پُوری گل تاں سُنلے۔ ہور اوہ کردا وی کی۔"

"ہاں دس۔"

"چار پنج جنے سن۔ کنیڈا پہنچ گے سی۔ رات ویلے باڈر پار کر کے امریکہ ول لنگھ رہے سن۔ کسے نے باڈر پٹرول کول شکایت کرتی۔ وچارے سارے ہی پھڑے گئے۔"

"ایہو جہے شکایت کرن والے نوں تاں رب موت دیوے۔ پر کُلدیپ نے اجیہا سٹیپ چکیا کیوں؟"

"پہلاں اسنے کسے ریسٹورنٹ توں کوشش کیتی سی، فیر ہور وی بتھیرے ڈھنگ طریقے ورتے گرین کارڈ لین لئی۔ پر ہر پاسیوں نراشا ای پلے پئی۔ ہُن توں ہی دس کہ ایس کول ہور کیہڑا طریقہ بچیا سی۔ اسنے تاں اُدھار سُدھار پھڑ کے تے قرضہ چُک کے مساں پیسے اکٹھے کیتے سی ایجنٹ نوں دین لئی۔ پر ایہہ کیہ پتہ سی کہ بدقسمتی تاں مُوہرے کھڑی اے۔"

"نال جُوآک وی نے؟"

"اکلی کُڑی اے۔ مُنڈے نوں لیاؤن لئی تاں پیسے پُورے نہیں ہوئے سن۔"

اس گل نے سکھی دا چِت خراب کر دتا۔ اوہدے من اندر ترس بھاونا پیدا ہو گئی۔ شام جہے فون دی گھنٹی وجی تاں سکھی نے فون آن کرکے کن نوں لا لیا۔

"ہائے ممی تولے دانے۔" فون' چوں سُندے کسے جُوآک دے ورلاپ نے سکھی دے کالجے' چ رُگ بھر لیا۔ فیر جسمیت دی ماں فون تے آ گئی۔

"پُت، جے ایس دی ماں کتے نیڑے تیڑے ہیگی اے تاں گل کرا دیو۔ جیوں گئی اے ایس چندرے نے روٹی نہیں کھادی۔ بس لگاتار روئی جاندے۔" جسمیت دی ماں نے ترلا کیتا۔

'میں ماتا گل کیویں کراواں۔ اوہ وچاری تاں جیل' چ بیٹھی اے۔ 'آپنے آپ نال گل کردی سُکھی نے کوئی بہانہ بنا کے فون کٹ دتا۔ اوہدا من پہلاں نالوں وی اُداس ہو گیا۔ ایئے نوں باہروں روی آ گیا۔

"اوہناں دی ضمانت کرواؤن لئی جے کتے کو سائین وغیرہ کرنے ایں تاں میں کردونگی۔ پر وچاریاں نوں جیلِ' چوں کڈھو۔" سُکھی دی ممتا بولی۔

"ضمانت دا پربندھ تاں کری جانے آں پر سُکھی اک بینتی اے جے توں من لویں تاں.....۔"

"جے اوہنا نوں جیلِ' چوں آیاں نوں کُجھ دن گھرے رکھ لویں پلیز؟"

"کوئی گل نہیں جنا چر مرضی رہ لین۔" سُکھی دی ہاں سُن کے روی دا من حلقہ ہو گیا۔

تن مہینے بعد سزا بھگت کے رانا گھر مُڑ آیا۔ اوہدے دس کُودن بعد رانے دی بھین اتے اوہدے بھنوئیئے دی ضمانت ہو گئی۔ فیر اگلے ہفتے کرمے دے بھرا، جسمیت اتے اوس دی کُڑی نوں وی ضمانت تے چھڈ دتا گیا۔ جدوں جیلِ' چوں چُھٹ کے جسمیت بچی دی اوں گل پھڑی سُکھی دے گھر آئی تاں سُکھی دیاں اکھاں چھلک آئیاں۔ اوہنے جسمیت نوں بُکل' چ لیا۔ اوہنے ویکھیا کہ ایہہ پہلاں والی جسمیت تاں رہی ہی نہیں سی۔ اوہ سُک کے تیلا بن چکی سی۔ بچی دی حالت اوس توں وی بُری سی۔ کُلدیپ نال رنجش بھُل کے سُکھی، دیا بھاونا صدقہ اوہناں نال جُڑ گئی۔ اگلے دن جسمیت آپنے دُکھ سُکھ کردی رہی۔ اوہنے آپ ہی منگ کے سُکھی توں اوہدے پُرانے کپڑے لے لاے۔ سُکھی نے اوہناں نوں رہن لئی بیسمنٹ دے دتا

تے نال ہی کہہ دتا کہ جنا چِر کدھرے کوئی ہور پربندھ نہیں ہوندا اُدوں تک اوہ بیسمنٹ وچ رہ سکدے ہن۔ سُکھی نے جسمیت نوں نیڑلے میکڈانلڈ تے نوکری وی دُعا دتی۔ جسمیت ودھ توں ودھ کم کرن لگی۔ کُلدیپ وی ٹیکسی دا کم پُورے زور نال کردا سی۔ اوہ چڑھے مہینے حساب کرکے سُکھی نوں گھر دے کرائے اتے ہور خرچ وغیرہ دے پیسے پھڑا دیندے۔ جسمیت گھر دا سارا کم کردی۔ اوہ سُکھی نوں کسے کم نوں ہتھ وی نہ لاؤن دیندی۔ ہولی ہولی اوہنے سُکھی دے دل ' چ پُوری جگاہ بنا لئی۔

"مینوں بنٹی بہُت یاد آؤندے۔" اک دن رات نوں جسمیت، کُلدیپ کول بیٹھی رو رہی سی۔

"یاد تاں مینوں وی بتھیرا آؤندے پر کیہ کریئے۔ بے بس آں۔"

"کُلدیپ، میں اوتھے اینے سال بہُت اوکھے کٹے اے۔"

"میں کیہڑا ایتھے سُرگاں ' چ بیٹھا سی۔ جو کُجھ تھوڑے نال واپریے، میرے نال ایہہ پچھلے کنے ہی سالاں توں واپردا آ رہے۔ کدے پُولیس نے پھڑ لیا، کدے امیگرشن نے۔ کدے جیلِ دے اندر تے کدے جیلِ دے باہر۔ میرے نال انا کُجھ واپریے کہ میں تاں اوہناں پلاں نوں یاد وی نہیں کرنا چاہوندا۔"

"آپدا تخت ہزارا چھڈ کے ایتھے نرکاں ' چ دھکے کھان آ وڑے۔" جسمیت نے ٹھنڈی آہ بھری۔

"جسمیت اوہ ویلا لنگھ چُکیے۔ اوہنوں یاد کرکے سوائے من خراب کرن دے کُجھ نہیں ملنا۔ ہُن تاں ایہہ سوچیئے کہ اگے کیہ کرنے۔ اگے آپنا سبھ توں وڈا کم ایں بنٹی نوں ایتھے لیاؤنا۔"

"ایہہ گل بالکُل صحیح اے۔ اک واری سارے اکٹھے ہوجیئے، فیر ڈھٹھے کھُوہ 'چ پوے امیگریشن۔ لُک چھُپ کے ای صحیح پر اکٹھے تاں رہاں گے۔"

"اوہدے لئی آپاں نوں ودھ توں ودھ کم کرنا پوُ۔ خرچے وی گھٹاؤنے پینگے۔ جے کُجھ پیسے جُڑنگے تاں ہی بنٹی دے آون دا کُجھ بنُو۔"

"جے کتے آپنا ایتھے بیسمنٹ 'چ رہن دا پکا پربندھ بنجے تاں ہی چار پیسے جُڑ سکدے اے۔ باہر گھر لے کے رہنا پیا تاں خرچے ای لوٹ نہیں آونے۔ پر ایس لئی سکھی پتہ نہیں منوں کہ نہیں۔"

"کُلدیپ تینوں میں دساں کہ سکھی دل دی ماڑی نہیں۔ اسنوں صرف ہاؤمیں دی پرابلم ایں۔"

"پتہ نہیں کیوں، ایہہ مینوں بہُت نفرت کردی اے۔"

"پہلاں بارے تاں کُجھ کہہ نہیں سکدی، پر ہُن مینوں تاں ایوُں جاپدے کہ اوہ سمجھدی اے بئی تیرے نال رلن کرکے ہی روی شراب زیادہ پیندے۔"

"مینوں تاں کم ای توں وہل نہیں ملدی۔ شراب میں کیہڑے ویلے پیناں؟"

"میں تینوں اک طریقہ دسدی آں۔ پہلاں توں آپ شراب چھڈدے تے فیر روی دی چھڈوا دئیں۔ توں ویکھیں ایس نال ای بہُت فرق پیجو۔"

کُجھ ہفتیاں بعد جدوں سُکھی نے ویکھیا کہ روی شراب چھڈ گیا تاں اوہنوں اعتبار نہ آیا۔ فیر جدوں اوہنوں پتہ لگیا کہ روی دی شراب کُلدیپ نے چھُڈوائی سی تاں اوہدے دل' چوں کُلدیپ پرتی نفرت گھٹ گئی۔ ویسے وی ہُن اوہ سوچن لگی سی کہ کُلدیپ اُناں ماڑا نہیں جنا کہ اوہ سوچدی ہوندی سی۔ فیر کُلدیپ ہوراں ولوں وقت سر کرایہ ملن کرکے اوہ خرچ ولوں وی سوکھی ہو گئی۔ ہُن اوہنوں رسوئی اتے گھر دا ہور کم وی نہیں کرنا پیندا سی۔ ایہہ سارا کم جسمیت نے سنبھال لیا سی۔ آخر سُکھی نوں لگن لگیا کہ جیکر ایہہ بیسمنٹ وچ ہی رہی جان تاں کوئی ہرج نہیں، سگوں اوہدا فائدہ ای اے۔ اوہنے شام دی بینک والی پارٹ ٹائم جاب چھڈ دتی۔ ہُن اوہ مانسک طورتے خوش رہن لگی۔ اوہدے گھر وچ وی شانتی ہو گئی سی۔

کُلدیپ رات نوں لُک چھپ کے ٹیکسی چلاؤندا سی۔ کم بھاویں اوہ بہُت کردا سی پر فیر وی اوہدا پُورا نہیں پیندا سی۔ روی نوں اک طریقہ سُجھیا۔ اوہنے تُر فیر کے آپنے گواںڈ وچ پتہ کیتا کہ ایتھوں کنے کُوجنے روزانہ آپنے کماں دھندیاں تے جان لئی ٹیکسی لےندے ہن۔ اوہنوں ایس طرحاں ٹیکسی لین والیاں کئی سواریاں مل گئیاں۔ اوہنے ایہناں نوں کُلدیپ نال ملوا دتا۔ کُلدیپ آپنے روز دے کم توں بناں ایہناں سبھ سواریاں نوں سویر ویلے اوہناں دے کم تے چھڈ آؤندا تے شام نوں واپس لے آؤندا سی۔ ایہناں گاہکاں وچ اک اوس دی روزانہ دی سواری' رچرڈ برگلے 'سی، جو کہ پینٹاگان وچ کم کردا سی تے ایہہ روی توں اگلے گھر وچ رہندا سی۔ رچرڈ نے سویرے دس وجے کم تے جانا ہوندا سی۔ شام نوں تاں اوہ آپنے ٹائم نال ہی گھر آؤندا سی۔ پر سویر ویلے اوہ کُلدیپ دی پکی سواری سی۔ ہفتے دے

پنجے دن کُلدیپ پُورے نوں س وجے رچرڈ دے گھر مُوہرے جا ٹیکسی لاؤندا۔ اگے رچرڈ تقریباً تیار ہی کھڑا ہوندا سی۔ اوہنوں پینٹاگان چھڈ کے کُلدیپ گھنٹے و چ واپس مُڑ آؤندا۔ ایس طرحاں دیاں پکیاں سواریاں نال اوہدے کم نوں کافی مدد مل گئی۔

اک دن روی نوں 'کرشنا گراسری 'دُکان' چوں نکلدے نوں رانا مل گیا۔ اوہ کافی دیر بعد ملے سن۔ اک پاسے کھڑ کے اوہ گل کرن لگے۔

"کیویں رانا، ٹیکسی دا لائسنس مل گیا؟"

"نہیں، لائسنس ہُن کتھے ملنے۔ کیونکہ لائسنسنگ اتھارٹی کہندی کہ پچھلی چارج بھگت چُکے بندے نوں ٹیکسی دا لائسنس نہیں ملدا۔"

"ہور فیر اج کل کیہ بندے؟"

"بندا کیہ اے، بس ایہی بہُت اے کہ میں ایس مُلک' چ رہ گیا۔ باقی نہ مینوں ہُن کوئی ڈھنگ دی نوکری ملنی ایں تے نہ ہی کوئی کمرشیل لائسنس۔ اجے وہلا ہی تُریا پھرداں۔ اُنج تاں ہُن گھروالی آ چُکی اے۔ اوہ وی ستے دن میکڈانلڈ تے کم کردی اے۔"

"توں یار دوجیاں دا بھلا کردا کردا ایویں ہی سن' چ پھس گیا۔"

"نہیں روی ایہہ گل تاں نِی۔ دوجیاں دا کیہڑا اکلیاں دا کم سی۔ میرے آپنے رشتے دار وی تاں و چ ای سن۔ چل یار اوہ تاں ہویا بیتیا، ہُن اگے صلاح دیہہ کہ کیہ کریئے۔"

"توں وی تاں کُجھ سوچیا ای ہوؤ؟"

"ہاں میں وی سوچے نے اک دو کم۔ اک تاں ایہہ اے کہ کوئی ٹریش ٹرک لے کے، ٹریش چُکن دا کم شروع کر دیاں۔ جاں فیر آئیس کریم دی وین لے لواں۔ ایس توں بناں ڈیسی ' چ وینڈر دا کم وی کیتا جا سکدے۔"

"ٹریش دا تاں نہیں ای ماڑے۔ سارا دن لوکاں دے گھراں ' چوں کُوڑے گند دے ڈبے چُکدا پھریا کریں گا۔ وینڈر وی کیہ ہویا، سڑک کنارے ٹیبل لا کے سُرخی بندیاں ویچی جانیاں۔ تیرا تیجا، گلیاں ' چ فیر کے آئیس کریم ویچن والا کم وی بے کار ای اے۔"

"چنگا فیر توں ہی دس کُجھ؟"

"اک ہاؤس کلیننگ کمپنی بنا لے۔ دو چار سپینش ورکر ہائر کر لویں۔ جنے ہاؤس کلیننگ دے پیسے لیا کریں گا، اوس نالوں ادھے تے سپینشاں نوں کم ٹھیکے تے دے دیا کریں۔"

"گل تاں تیری ٹھیک اے[]ؤ

'[°]]]]]]]]]]]] پر میرے کول گاہک کتھوں آؤن گے؟"

"اسدے لئی تاں محنت کرنی پؤ۔ پہلاں اشتیار ونڈنے پینگے، لوکل اخباراں ' چ مشہوری دینی پؤ۔ پر میں داعوے نال کہنا کہ چھ مہینے دے و چ و چ تیرا کم رُڑ پُو گا۔"

"سُجھائ تاں تیرا بہُت ودھیا اے۔ چل مے سوچونگا ایس بارے۔"

"آہو، آرام نال سوچ کے ہی شروع کریں کُجھ۔ ہور سُنا سچ آپنے پُرانے گروپ دا کیہ حال چال اے۔ رہن سہن دا ہُن کیویں چلدے؟" روی نے گل ہور پاسے موڑی۔

"میری بھین ہوراں نوں تاں کسے دا بیسمنٹ کرائے تے مل گیا سی۔ میں آپ اجے اوسے اپارٹمنٹ 'چ باکیاں دے نال ہی رہنا۔ پر لگدے کہ ہُن وکھرے ہونا پؤ۔"

"اینے سالاں دے اکٹھے رہی جانے اوں، اوتھے ای رہی چلو۔ اک بیڈ روم تُہانوں میاں بیوی نوں بہُت اے تے اک 'چ باقی دے رہی جان گے۔"

"کرن نوں تاں سبھ کُجھ ہو جاندے اگر بندہ چاہے تاں پر.....۔"

"پر کی؟"

"اوہناں نوں بڑا سمجھایے کہ ہُن گھر وچ زنانی رہندی اے ذرا دھیان نال رہو۔ پر اک تاں اوہناں دی مہچھل لگنی ضروری اے تے باقی....۔"

"کی دساں روی اوہ بے کار بندے نے۔ کُجھ سمجھدے ہی نہیں۔ لگدے کہ ہُن مینوں ہی کدھرے ہور موو ہونا پؤ۔ تینوں پتہ ای ہونے روی کہ کرمے نے تاں ڈرنک ڈرائیونگ دی ٹکٹ لے لئی۔"

"کدوں؟" روی نوں حیرانی ہوئی۔

"پچھلے ہفتے۔ اوہنوں تاں نہ چڑھی دی اے تے نہ لتھی دی۔ ایہہ نہیں فکر کہ بھرا ہُنے جیلِ 'چوں آیئے۔ ڈرائیونگ لائسنس گیا تاں پچھے کیہ رہُو....۔"

"دُوجا بلو اُئیں نہیں مان۔ اوہ سدھا گرین کارڈ لے کے امریکہ کاہدا آ گیا۔ اوہ آپنے آپ نوں بل کلنٹن دا بھرا سمجھدے۔"

"اُسنے وی کُجھ کرتا؟"

"کرتا کیہا تاں بڑا کیہا۔ پچھلے ہفتے اوہنے وی بتھیرے للر لاتے۔"

"کیہ ہویا؟"

"تینوں پتہ ای اے کہ اوہ سیون الیون تے کم کردے۔ اج کل اوس دی رات دی شفٹ اے۔ پچھلے بُدھوار نوں رات دے اک وجے دے قریب کوئی گوری گُڑی اوہدے سیون الیون تے آ گئی تے کہندی بیئر لینی ایں۔ایس نے کیہا کہ باراں وجے توں بعد اسیں بیئر ویچ نہیں سکدے، ایہہ سرکاری قانون اے۔ پر اوہ نخرے کرن لگی تے للکڑیاں کڈھن لگی۔ ایس تراں کردی نے اوہنے بلو نوں پتیا لیا....۔"

"اسنے اوہنوں بیئر دے دتی ہوؤ تے لُک کے بیٹھے پُلسیاں نے اسنوں پھڑ لیا ہوؤ۔" روی نے اوس دی گل کٹدے نے وچکار ہی آپنا اندازہ دسیا۔

"اوہ نہیں یار !توں میری پُوری گل تاں سُن۔"

"ہاں دس۔"

"للکڑیاں کڈھدی نے ایس نوں پتیاکے پہلاں آپنے امپریشن' چ لے لیا۔فیر کہندی کہ جیکر توں چاہیں تاں میرے نال گُڈ ٹائم کرلے پر مینوں بیئر ضرور دے۔"

"اناں کیہ بھالے دو اکھاں۔" روی ہسیا۔

"ایہہ کہندا کہ چل اندر۔ اوہنوں پچھے آفس وچ لے گیا۔ اوتھے جا کے اوہ کہندی کہ ہُن بیئر تاں لے آ۔ ایہہ باہر بیئر لین آیا تاں پچھوں اوہنے آپنے کپڑے پاڑ کے پُولیس کال کرتی کہ کوئی میرا ریپ کر رہے مینوں بچاؤ۔"

"بلو جی نے پچھے لجا کے بیئر رکھی۔ فیر آپنے کپڑے لاہُن لگیا۔ کپڑے لاہ کے اجے پاسے رکھے ای سن کہ اُدوں نوں پُولیس والے آکھڑے۔ اوہناں نے ٹرائی ٹو ریپ دے چارج لا کے ایس نوں اریسٹ کر لیا۔"

"ایہو جہیاں پریشانیاں تاں اوہ ای سمجھ سکدے نے جناں نے ایتھے بھٹھ جھوکے ہون تے دھکے کھا کھا کے پکے ہوئے ہون۔ چلو خیر بعد 'چ فیر کیہ بنیاں؟"

"اگلے دن ضمانت تاں ہو گئی پر پندراں بیہ ہزار ڈالر نوں تھاں ہو گیا۔ تینوں پتہ ای اے کہ ایہو جہے کم 'چالو گوریاں 'ای کر دیاں نے۔ کورٹ ڈیٹ توں پہلاں پیسے لے کے رازیناواں کرلو گی۔"

"تیری گل صحیح اے۔ توں تاں اوتھوں موو ای ہو جا۔ کوئی چھوٹا موٹا اپارٹمنٹ بھال لے جاں فیر توں وی کسے دا بیسمنٹ کرائے تے لبھ لے۔"

"میں وی ایہی سوچداں۔"

"رات نوں لُک چھپ کے ڈیسی 'چ ٹیکسی چلائی چل۔ جدوں تک کوئی ہور کم نہیں چلدا۔"

"اجے تاں اویں ہی کر رہیاں۔ گُزارا تاں کرنا ایں ایں۔"

"روی، سچ کُلدیپ دا کیہ حال اے۔ اوس دی رہائش دا کیویں بنیاں؟"

"اوہ ٹھیک اے۔ میرے بیسمنٹ 'چ ای رہندے۔"

"ایہہ تاں یار بہُت ودھیا ہویا۔" رانے نوں دلی خوشی ہوئی۔

"تینوں پتہ ای اے، زنانیاں تاں آپس وچ گھُل مل جاندیاں ای ہوندیاں نے۔ ایہہ تاں صرف بندیاں نوں اکٹھے بیٹھے نہیں جر سکدیاں۔"

"چنگا فیر چلدے آں ہُن۔" رانے نے گھڑی ویکھی۔

"کدے کوئی لوڑ ہووے تاں بے جھجک کال کر لویں۔" روی نے رانے نوں اُچی سُنا کے کیہا تے دونوں آپو آپنیاں گڈیاں ول نوں ٹُر پئے۔

ہائی وے نائنٹی فائیو نارتھ توں لورٹن دا ایغزٹ لے ندیاں رمی نے سلور برُک روڈ لے لئی۔ اگانہہ سائیڈ سٹریٹ تے رائیٹ ٹرن مار کے اوہ نویں بنے ہاؤس کمپلیکس و چ داخل ہو گئی۔ اگوں اوہنے برچوے سٹریٹ تے فیر سجی ٹرن ماری تے کھبے ہتھ والی لائن دے اخیر لے گھر توں پہلے دے ڈرائیو و چ گڈی پارک کر دتی۔ ایہہ پپے دا گھر سی۔ اوہنے اک موڈھے اُپر آپنا بیگ لٹکا لیا تے دُوجے ہتھ و چ کھڈاوٗنیاں دا پیکٹ پھڑ لیا۔ بیبی سٹر نے دروازہ کھولیا تاں روبی تے بوبی بھج کے آ کے رمی دیاں لتاں نوں چنبڑ گئے۔ 'ممی عادی، ممی عادی 'کردے اوہ رمی نوں گھیری کھڑے سن۔ رمی نے دوناں نوں گودی چُکیا تے سوفے تے لے گئی۔ فیر اک اک کھڈونا پیکٹ' چوں کڈھدی اوہناں نوں پھڑاوٗن لگی۔ بچے نویں کھڈاوٗنیاں نال کھیڈدے ایدھر اُدھر بھجن لگے۔

"میڈم اج تُسیں لیٹ کاہدا ہو گئے ایہہ تاں دروازے کولوں ای نہیں ہلے۔"

"اچھا!س

"مینوں بندے جھٹے بُجھدے سی کہ ممی کدوں آوٗ۔"

بیبی سٹر، رمی نوں بچیاں دیاں چھوٹیاں چھوٹیاں گل سُنا رہی سی جس نال رمی نوں انکیاسی ترپتی محسوس ہو رہی سی۔

"میڈم ویسے پچھلے دو کُو مہینیاں' چ ای کناں بولنا سکھ گئے نے۔" ایہہ بیبی سٹر نویں رکھی سی جیہڑی کہ ادھکھڑ عمر دی پنجابن سی۔

"میرے بچے سمارٹ جو ہیگے نے۔" رمی بچیاں نوں وار وار چُم رہی سی۔

"ایہناں نال ہر وقت پنجابی' چ گل کرنی ایں، تاں جو آپنی ماں بولی چنگی طرحاں سکھ جان۔"

"پر میڈم جدوں ایہہ سکول جان لگ پئے تاں ساری پنجابی بھُل جان گے۔"

"نہیں ایوُں نہیں ہوندا۔ جیہڑی زُبان بچہ بچپن و چ سکھ لے ندے اوہ فیر ساری عمر نہیں بھُلدا۔"

"میڈم تُہانوں اک گل پُچھاں۔"

"ضرور پُچھ۔"

"اُنج تاں پہلاں وی میرے دماغ' چ ایہہ گل آئی اے، پر میں ایس کر کے نہیں پُچھیا کہ تُسیں کتے بُرا ای نہ من جاوو۔"

"نہیں میں بُرا نہیں مندی۔ توں جو وی کہناں چاہُنی ایں کہہ۔"

"میں ویکھیے کہ تُسیں تے پما جی جدوں اکٹھے ہُنے اوں تاں بڑا کُھلھ کے بولدے اوں۔ اُنج وی کدے تُہاڈے و چ کوئی کُڑتن بازی نہیں ویکھی۔ پر فیر وی تُسیں اکٹھے کیوُں نہیں رہندے؟"

"ماتا ایہہ زندگی وی اک کھیل تماشہ ہے۔ جو دسدے اوہ سچ نہیں ہوندا تے جو سچ اے اوہ دسدا نہیں۔"

"ہیں جی؟ بزُرگ عورت نوں کُجھ سمجھ وچ نہ آیا۔ اوہ پمے تے رمی نوں پتی پتنی سمجھدی سی۔

"تینوں پہلاں والی بیبی سٹر نے نہیں کُجھ دسیا؟"

"زیادہ کُجھ تاں نہیں۔ بس اوہنے ایناں ای دسیا سی کہ سر جی بچیاں نوں کوئی زیادہ موہ مہبت نہیں کردے۔" بیبی سٹر دی گل سُن کے رمی حیران نہ ہوئی۔ کیونکہ اوہنے وی ویکھیا سی کہ پما بچیاں' چ کوئی دلچسپی نہیں سی لے ندا۔ پہلاں تاں رمی سوچدی رہندی کہ ایہہ اجے تک اُرملا دے غم' چوں نہیں نکلیا ہونا۔ جاں ایہہ سوچدا ہونے کہ ایہناں بچیاں دی وجا کرکے اوس دی گھر والی گئی۔ ایہناں نوں تاں بُھل دی وی نہیں لگی تے اوہ جان گوا بیٹھی۔ پر رمی نوں ایہہ نہیں پتہ سی کہ پمے دا ایہناں بچیاں نال کوئی لینا دینا نہیں۔ پر رمی دا ایہناں بچیاں نال پیار پینا، ایہناں نال نیڑتا ہونی، ایہہ وی اک اتفاق ہی سی۔ اُدوں اوہ پمے دا نجی طورتے دھنواد کرنا چاہوندی سی۔ ایس لئی اوہدے گھر چلی آئی سی۔ پما تاں اوس ویلے گھر نہیں سی پر اوہنوں ایہہ بچے ضرور مل گئے سن۔ اُدوں بیبی سٹر توں ہی اوہنوں اُرملا بارے پتہ لگیا سی۔ فیر اوہدا وار وار ایہناں بچیاں نوں ملن لئی دل کرن لگیا۔ پمے نے وی اوہنوں اسدی اجازت دے دتی۔ کدے کدے بچیاں کول آؤندیاں رمی دی اوہناں نال انی نیڑتا ہو گئی کہ اوس دی ہر روز ایہناں نوں ملن دی اچھا ہون لگی۔ فیر جدوں رمی نوں وُڈبرج نوکری مل گئی تاں اوہدے لئی بچیاں نوں ملنا ہور وی سوکھا ہو گیا۔ کم تے جان لئی اوہنوں نائنٹی فائیو ہائی وے لینا پیندا سی۔ پمے دا گھر لورٹن دے ایگزٹ توں مساں دس منٹ دا رستہ سی۔ کم توں مُڑدی اوہ لورٹن دا

ایگزٹ کڈھدی تے پمے دے گھر پہُنچ جاندی۔ اگانہہ بچے اوسے نوں اُڈیک رہے ہوندے۔ جیوں جیوں اوہ بچیاں نوں ملدی گئی تیوں تیوں اوہدا اوہناں نال لگاو ودھدا گیا۔ کدے کدے پما وی گھر ہوندا۔ پما اوہنوں جدوں اوہدا نہیں لے کے مطلب رمی کہہ کے بُلاؤندا سی تاں بچے اوہنوں رمی دی بجائے ممی کہن لگ پئے سن۔ فیر اک دن پمے نے اوہنوں ڈنرتے جان لئی پُچھیا۔ رمی نوں کوئی اعتراض نہیں سی، اوہنے ہاں کر دتی۔ شام نوں رمی نے پمے دے گھر گڈی پارک کیتی تے اوہدے نال چلی گئی۔ پما اوہنوں کسے مہنگے ریسٹورنٹ وچ لے گیا۔ رمی سبھ کُجھ سمجھدی سی پر اوہ ویکھدی رہی۔ پمے نے اوہنوں وائین پیش کیتی۔ پر اوہنے جواب دے دتا۔

"گُرلابھ، مے ں تاں بالکُل پینڈو تے دیسی جیہی کُڑی آں۔ ایہناں چیزاں توں بہُت دُور۔"

"پھر اوہی غلطی کرتی نہ۔ گُرلابھ نہیں ....پما۔"

"اوہ سوری۔"

فیر پمے نے اوہنوں ڈانس لئی پُچھیا تاں اوہنے ایس لئی وی نہینہہ کہہ دتی۔ سادھارن جیہا ڈنر کرکے مُڑدیاں پمے نوں پریشانی ہوئی۔

'ایہناں لوکاں دی وی کوئی زندگی اے۔ کھانا نہیں پینا نہیں، ایہہ تاں ایویں ایں دھرتی تے بوجھ بن کے جیوں ایں جاندے اے۔' من ہی من گل کردے پمے نے کنکھیاں وچ دی رمی ول ویکھیا۔ ایس ویلے اوہ اوہنوں رج کے سوہنی لگی۔

'جے ایہہ باہاں' چ نہیں آ سکدی تاں ایس توں کراؤنا کیہ اے۔' پمے دے دل وچ کھجھ اُٹھی۔ فیر پما سوچن لگیا کہ کیہ ایس وچ کوئی اجیہا گُن ہے جس کرکے ایہہ میرے کدے کسے کم آ سکے۔ اوہنوں رمی وچ اجیہا کُجھ وی نظر نہ آیا۔ پر اوہنوں خیال آیا کہ ایس کرکے اوہدے بچے پرچے ہوئے نے۔ ایس توں بناں تاں اوہنے بچیاں دی سیوا سنبھال وچ اُئیں کملا ہو جانا سی۔ پمے نوں فی الحال رمی دا ایہی گُن چنگا لگیا۔ فیر اوہنے سوچیا کہ کیوں نہ اک کوشش ہور کرکے ویکھاں۔ گھر پہنچ کے گڈی پارک کر دیاں ہی اوہنے گل چھیڑی۔

"رمی میرج بارے تُہاڈا کیہ خیال اے؟ میرا مطلب اے کہ آپاں دوہاں نوں ہی جیون ساتھی دی ضرورت اے۔"

"گل ایہہ اے کہ....۔" رمی دا دل ہیٹھاں نوں ڈُب گیا۔ جس گل دا اوہنوں ڈر سی پمے نے اوہی کہہ دتی۔

"میں میرج والے تلخ تجربیاں' چوں گُزر چُکی آں۔ ایہہ' میرج 'لفظ میں دلو دماغ وچوں کڈھ دتے۔ پلیز تُسیں مائینڈ نہ کریو۔ میں تاں تُہاڈے بچیاں دے موہ کرکے ایس وی....۔" اگانہہ رمی نے تھک نگلدیاں گل وچالے ہی چھڈ دتی۔

"نہیں مائینڈ کرن والی ایس' چ کیہڑی گل اے۔ میں تاں اُنج ہی سُبھاوک گل کیتی اے۔"

'ایہناں تلاں' چ تیل نہیں۔' شرمندہ ہوندیاں پمے نے اگلی گل چھیڑی۔

"پر آپاں فرینڈ تاں رہ ای سکدے آں نہ؟"

"ویکھو تُہانوں میں سپشٹ کر دینا چاہُنی آں کہ میری صرف تُہاڈے بچیاں نال اٹیچمنٹ اے۔ بس آپناں رشتہ انا کُوای اے۔"

"رمی، تُسیں میرے بچیاں نوں ماں دا پیار دے رہے ہو۔ میرے لئی ایہو بہُت وڈی گل اے۔ میں تُہاڈی بہت عزت کرداں۔" موقعے انوسار پما گل بدل گیا۔

"اچھا جی ہُن اجازت دیو۔" رمی نے تاکی کھولی۔

"کوئی گل بُری لگی ہووے تاں مُعافی چاہُنا۔ ایہہ بچے تُہاڈے ای نے۔ بچیاں دا ایہہ گھر تُہاڈا ہے۔ جدوں مرضی آؤ جاؤ۔" پمے نے تھوڑی ہور لپا پوچی کیتی۔

"جی تھینکس۔" رمی آپنی گڈی 'چ بہندی گھر نوں تُر پئی۔ گھرے پہُنچ کے دروازہ کھولدیاں اوہنے چابیاں پاسے رکھیاں ہی سن کہ اُدوں ہی فون دی گھنٹی وجی۔

"ہیلو۔" رمی نے فون چُکیا۔

"ہیلو رمی، میں شیلی بولدی آں، کتے زیادہ لیٹ تاں نِی؟"

"نہیں اجے تاں گیاراں ایں وجے اے۔"

"میں وی تینوں ایس کر کے کال کر لئی کہ کل دی تاں چُھٹی اے۔ نہیں میں اینی لیٹ کال نہیں سی کرنی۔" شیلی نے گھڑی ویکھی۔ اوس کول اٹھ وجے سن۔

"کیویں اجے تک جاگدی بیٹھی ایں؟" شیلی گل نوں مذاق ول لجان لگی۔

"بس ایویں ہی ڈنرتے چلی گئی سی۔"

"اکلی ای چلی گئی ڈنرتے؟"

"نہیں گئی تاں کسے دے نال سی۔"

"ویکھیں !کیویں خیر اے؟"

"ہُن تاں خیراں ای خیراں نے۔ بہُت پانی لنگھ چُکیے ایہناں پُلاں دے ہیٹھاں دی۔ زندگی نے بہُت کُجھ سکھا دتے۔"

"رمی !جس نال توں گئی سی، ایہہ ہے کون؟"

"ایہہ اوہی گُرلابھ اے جسنے کُلدیپ دا پردہ فاش کیتا سی۔ ایدھر سارے اسنوں پما کہہ کے بُلاؤندے نے۔"

"ویکھ رمی، جیہڑا کم اسنے کُلدیپ ویلے کیتا سی اوہ تیرے لئی بھاویں ٹھیک رہیا، پر اجیہے بندے من دے کھوٹے ہوندے اے۔ اُدوں وی اسدے دل' چ کوئی چیالسی ہوؤ۔ جاں فیر ایہہ بہانے نال تیرے تک پہُنچنا چاہوندا ہوؤ۔"

"ڈونٹ وری شیلی، ایس گلوں میں پُوری ساودھان آں۔ پر میرے من دی ڈور کتے ہور اٹکی ہوئی اے۔"

"اوہ کیہ؟"

"اس دے دو جوڑے بچے نے، لڑکا تے لڑکی۔ اوہناں دی ماں نہیں اے۔"

"رمی !اوہ کیوں؟"

"اوہ آپدے پیرنٹس دے بُھل پاؤن انڈیا گئی سی، اوتھے کار ایکسیڈنٹ' چ ماری گئی۔"

"او سو سیڈ، سوری ٹو ہیر دس۔"

"میں اک وار اچانک اسدے گھر گئی تاں اوہناں بچیاں نے مینوں موہ لیا۔ اوس مگروں بچیاں کرکے میں عام ای اسدے گھر آؤن جان لگ پئی۔ ہُن تاں

میری جاب وی اوسے پاسے ای اے۔ اسدا گھر رستے 'چ پیندے۔ بچیاں نوں مے تقریباً ہر روز ای ملدی آں۔ اوہ مینوں ای آپنی ماں سمجھدے نیں۔ مینوں وی اوہناں نوں مل کے اتھاہ ترپتی ملدی اے۔"

"پھر مُشکل کیہ اے؟"

"گل ایہہ اے کہ میں اوہناں بچیاں نوں اڈاپٹ کرنا چاہُنی آں۔ ایس نال میں اجے تک کوئی گل نہیں کیتی۔ نالے اسدے من 'چ تاں کُجھ ہور اے۔ سو پتہ نہیں ایہہ اڈاپشن لئی منو کہ نہیں۔"

"رمی !توں بچے اڈاپٹ...!!؟"

"ہاں شیلی، ویاہتا زندگی 'چ مینوں ہُن کوئی دلچسپی نہیں۔ جیکر بچے مینوں مل جان تاں ایہہ میرا زندگی جیون دا منورتھ بن جانگے۔"

"رمی ویکھ لے، ایہہ کافی وڈا فیصلہ اے۔ نالے ہو سکدے کہ ایہہ تیریاں بھاوناواں دی غلط ورتوں کرے۔"

"اوہ تاں تینوں دس ای چُکی آں کہ میں پُوری ساودھان آں۔"

"چلو تینوں جدوں سارا کُجھ ٹھیک لگدے تاں فیر گھبراہٹ کاہدی۔"

"شیلی میں تاں آپنیاں ہی گل لے بیٹھی۔ مینوں تاں خیال ہی نہیں رہیا کہ کال تاں توں کیتی سی۔"

"میں تاں ویسے ہی کال کر لئی۔ کیونکہ توں تاں کال نہ کرن دی سونہہ پائی ہوئی اے۔"

"نہیں نہیں، اجیہی تاں کوئی گل نہیں۔ توں سُنا تیرے کرمن شہر دا حال۔ نالے تیرے درشن بارے دس کُجھ۔ چلدے ساؤ پُت بن کے کہ نہیں۔"

"پہلاں پہلاں تاں تڑ پھڑ جی کردا ہوندا سی۔ ہُن تاں اکھ' چ پایا نہیں رڑکدا۔"

"توں بندی بن کے چل، اُئیں نہ وچارے نوں لتاڑیں جائیں۔"

"نہیں میں تاں مذاق کردی آں۔ ساڈا تاں ساتھ ای ودھیا ملیے۔"

"چل ودھیا ای چاہیدے۔ ہور سچ پپی سنگھ انکل ہوراں داکیہ حال اے؟"

"اوہ ٹھیک ٹھاک نے۔ اوہناں دی بیٹی میساچوسس دی باسٹن یونیورسٹی' چ پڑن لگ پئی اے۔"

"تیرا بھرا گُرندر وی تاں اوتھے ای پڑدے؟"

"ہاں ہاں اوہ وی اوتھے ای اے۔"

"چنگے فیر تاں اکو تھاں نے۔"

"ایہہ تاں اے۔ چل ہُن بہُت ٹائم ہو گیا، توں کر آرام۔ پر کدے نہ کدے کال ضرور کر لیا کر۔"

"ٹھیک اے، اوکے بائے۔" فون کٹدیاں رمی نے بیڈ تے پیندیاں کمبل اُپر لے لیا تے پلاں وچ ای سوں گئی۔

' '

مینیجر ورما بڑی بے صبری نال پمے دی اُڈیک کر رہیا سی۔ اوہ چاہوندا سی کہ کیویں نہ کیویں پما تن وجے توں پہلاں ریسٹورنٹ' چ پہُنچ جاوے تے بینک بند ہون توں پہلاں بینک مینیجر نوں ملیا جا سکے۔ فیر دو کُو وجے پما آ گیا۔ اوہنے مینیجر دی گھبراہٹ ویکھ لئی۔

"کیویں گھبرایا پھر دیں؟"

"بینک توں کال آئی اے جی۔ جیہڑا کل چیک کٹیا سی اوہ کلیئر نہیں ہو رہیا۔ کیونکہ کھاتے' چ پیسے نہیں ہیگے۔"

"کیہڑے بینک دی گل کر دیں؟"

"آپنے فسٹ یونیئن بینلک دی۔" ورمے نوں غصہ چڑھا کہ اسنوں ایہہ وی پتہ نہیں کہ چیک کیہڑے بینک نے کلیئر کرنے۔

"اس نال کنا کُو فرق پؤ ؟"

"فرق !کمال کر دیوں پما صاحب۔ اگلے سارے ہفتے لئی گراسری تاں ہی ملُو جے ایہہ چیک پیا ہویا، نہیں تاں ریسٹورنٹ کیویں کھُلنگے؟"

"چل فیر بینک چلیئے۔" پما مینیجر نال گڈی' چ بیٹھ گیا تے اوہ بینک نوں تُر پئے۔ بینک پہُنچ کے اوہناں بینک مینیجر نال گل کیتی۔ پر اوہ پہلاں ہی جواب تیار کری بیٹھا سی۔

"تُسیں لائن آف کریڈٹ وی ساری ورتی بیٹھے اوں، میں کُجھ نہیں کر سکدا۔"

"میں تُہانوں میرے کسے ہور بینک دا چیک دے دنا۔"

"کیشیر چیک لیا کے دے سکدے اوں؟"

"کیشیر چیک لئی تاں ہُن ٹائم نہیں رہیا۔" پمے نے ایویں ہی گھڑی ول ویکھیا۔ اوہنوں پتہ سی کہ پیسے تاں دُوجے بینک وچ وی نہیں۔

"سوری!فیر تاں کوئی حل نہیں۔"

"چلو تُسیں میرے پرسنل کریڈٹ کارڈ چارج کر لوو۔" پمے نے جیب' چوں کریڈٹ کارڈ کڈھ کے مینیجر ساہمنے رکھ دتے۔

بینک مینیجر نے نکے وڈے کارڈ چارج کردیاں رقم پُوری کر لئی تے پمے دا چیک کلیئر ہو گیا۔ اوہ ورمے نال کار وچ بہندا ریسٹورنٹ نوں واپس مُڑ پیا۔

"سر جی ایؤں کدوں تک چلو؟" واپس مُڑدیاں مینیجر فکر ظاہر کررہیاسی۔

"چلو ویکھدے آں۔" پمے نے سرسری جیہا جواب دتا۔

"اصل' چ پما صاحب آپاں نوں ڈیسی والے' سکائیلارک پلازا 'شاپنگ سینٹر 'چ ہتھ نہیں سی پاؤنا چاہیدا۔ آپنے سر اوہدا پیا بھار دنو دن بھارا ای ہوندا جا رہے۔" ورما آپنی ذمہ واری پکھوں بول رہیاسی پر جدوں پمے نے اوس ول اکھاں کڈھیاں تاں اوہنے چُپ ہوندیاں نیویں پا لئی۔ اجے ایس چیک کلیئر والے ملے نوں دو دن وی نہیں سن ہوئے کہ پمے نے فون اُپر ورمے دی بڑی فکرمند آواز سُنی۔ اوہ پمے نوں بُلارہیاسی۔ پما ریسٹورنٹ پہنچ گیا تے ورمے توں موجودہ مُشکل بارے پُچھیا۔

"سر، اگلے ہفتے ساریاں پراپرٹیاں دے قرضے دیاں کشتاں بھیجنیاں نے۔ مے بینک کھاتے تے ہور سارے حساب لا لاے۔ اُدوں تک پیمینٹ بھیجن لئی آپنے کول اک پیسہ وی نہیں۔"

"ورما جی، ایہہ ہوئی کیہ جاندے؟" پمے نے غُصے ' چ نکلدی آواز نوں حیرانی 'چ بدل لیا۔ اوہنوں پتہ سی کہ مینیجر تاں آپنا کم ہی کر رہے۔

"سر، سارا کُجھ تُہاڈے ساہمنے ایں ایں۔"

"ورما صاحب، تُسیں بہُت تژُربیکار انسان اوں۔ پلیز ایہہ دسو کہ آپنے نال ایس تراں کیوں ہو رہے؟" پما ڈاڈھا نراش ہو گیا۔

"اکانمی دا ایہہ اصول اے کہ اگر اک واری بندہ نیگیٹو و چ چلیا جاوے تاں اوس لئی دوبارہ اُٹھنا بہُت مُشکل ہو جاندے۔ کیونکہ اوس دی جو وی کمائی ہوندی اے اوہ اوہدا نیگیٹو والا کھپا بھرن ' چ ای کھپت ہوئی جاندی اے۔"

"اسدا کوئی حل؟"

"آپنے اُپر لون بہُت زیادہ ہو گئے۔ ہر مہینے دی لون والی قشط دی رقم آپنی مہینہ وار سیونگ توں کافی زیادہ ہوندی اے۔"

"میں تاں حل پُچھداں....۔"

"حل تاں پما صاحب ہیگا۔ پر تُسیں پلیز مائیں‌ڈ نہ کریو۔"

"نہیں میں مائیں‌ڈ نہیں کردا۔ تُسیں دسو۔"

"سر، آپاں جیکر مہاراجہ ریسٹورنٹ ویچ دیئے تاں آپنا ایس لون توں کھہڑا چُھٹ سکدے۔" آپدی گل کہہ کے مینیجر پاسے ہو گیا۔ اوس دی گل سُن کے پما سوچاں و چ گواچ گیا۔ اوہ سوچن لگیا کہ کنی محنت تے چائ نال اوہنے ایہہ مہاراجہ خریدیا سی۔ ایس ریسٹورنٹ دی چڑھائی وی انی سی کہ اسدا مالک واقعیہ ہی مہاراجہ سمجھیا جاندا سی۔ پر ایس ویلے حالات پمے دے حق و چ نہیں چل رہے سن۔ اوس

دی کوئی وی گوٹی سدھی نہیں پے رہی سی۔ اوہنے بڑے ہی دُکھی من نال مہاراجہ وکچن دا من بنا لیا۔ فیر اوہنوں خیال آیا کہ کیوں نہ نال ہی کوہ نور ریسٹورنٹ وی ویچ دیوے۔ اوہ وی تاں کوئی خاص منافع نہیں کمارہیا سی۔ آخر اوہنے ورمے نوں بُلا کے دونوں ریسٹورنٹ وکچن دی منظوری دے دتی۔ تھوڑے ہی دناں وچ مہاراجہ اتے کوہ نور دونوں ہی چنگے بھائ وک گئے۔ فائینل سیٹلمنٹ والے دن نویں مالکاں توں پُوری پیمینٹ لے کے ریسٹورنٹ اوہناں دے حوالے کر دتے گئے۔ سارا قرضہ لاہُن توں بعد پمے کول کُجھ پیسے بچ وی رہے سن۔ ہُن صرف ٹفن ریسٹورنٹ رہ گیا سی جسنوں کہ ورما سنبھالدا سی۔ اسدے ہفتہ کُوبعد ورما، شام ویلے پمے کول اوہدے گھر آیا۔ پما اوس ویلے پیگ لاؤن وچ مست سی۔

"سر جی، اک ضروری گل کرنی ایں۔ ایس لئی میں گھرے ای آ گیا۔"

"بول؟"

"کل ریسٹورنٹ تے لائف انشورنس والیاں دی انویسٹی گیشن ٹیم آئی سی۔"

"کس گل دے سلسلے 'چ؟"

"جی اوہ اُرملا میڈم دی ایکسیڈنٹ چ ہوئی موت والے کیس بابت پڑتال کر رہے سن۔"

"ہیں!؟" پمے نوں لگیا جویں کرنٹ وجیا ہووے۔ فیر وی اوہ نارمل رہیا۔

"پر اوہ میرے کول گھرے آؤن دی بجائے ریسٹورنٹ تے کیوں آئے؟"

"ایہہ تاں پتہ نہیں جی۔ پر مینوں اوہ کافی کُجھ پُچھ رہے سن۔ اوہناں نوں ایہہ وی پتہ اے کہ میں ای میڈم دے داہ سسکار ویلے انڈیا گیا سی۔ ایس لئی

میتھوں کافی شکی جھیاں گل دی پڑتال کر رہے سن۔ پر میں کوئی ایسی ویسی گل نہیں کہی جی۔"

"ایسی ویسی گل جدوں کوئی ہے ای نہیں سی تاں توں ہور کیہ کہندا؟"

"نہیں سر جی، اجیہی گل نہیں ہے۔ انڈیا' چ جدوں میڈم دا داہ سسکار ہو رہیا سی تاں اوس ویلے کُجھ بندیاں دی زُبان تے ایہہ گل سی، کہ بدیشاں' چ رہندے کئی لوک انشورنس دا پیسہ کھان لئی آپنے انڈیا گئے نزدیکیاں نوں مروا دیندے اے۔"

"وٹ ربش!"

"لوکاں دا تاں کیہ مُنہ پھڑ لینے جی، پر تُسیں کوئی فکر نہ کریو۔ جیکر انشورنس والے دوبارہ کدے آئے تاں میں آپے سنبھال لُوں گا۔"

"چل ٹھیک اے۔ کوئی ہور کم ہے تاں دس؟"

"سر جی، مینوں بیہ کُو ہزار ڈالر دی ضرورت آ پئی۔ موقع ملدیاں ہی موڑ دیاں گا۔"

"کوئی نہیں ایس ہفتے سارے بل وغیرہ بھیج دیو۔ اگلے ہفتے جنی لوڑ ہوئی لے لئیں۔"

"جی شکریہ۔"

"شُکریئے والی ایس' چ کیہڑی گل اے۔ پر توں جاہ ہُن۔" مینیجر نوں توردیاں پما سوچیں پے گیا۔ فیر اوہنے ریسٹورنٹ تے آپنے خاص ایمپلائی، گنیش نوں کال کیتی تاں ایہہ گل صاف ہو گئی کہ اوتھے کوئی انشورنس دی انویسٹی گیشن ٹیم وغیرہ نہیں آئی سی۔

'اچھا! مینیجر ورما مینوں بلیکمیل کرن دے چکر' چ اے۔' پما من' چ ہسیا۔

'ورما صاحب، میتھوں ڈردیاں تاں ہواواں وی آپنے رُخ موڑ لے ندیاں نے، تے توں تاں ہیں ایں کیہڑے باغ دی مُولی۔ کوئی نہیں کدے موقع آؤن دے، تینوں وی تیری وفاداری دا انعام ضرور دیئوں گا۔ 'اکو واری 'چ شراب دا گلاس خالی کرکے پمے نے پاسے تھُکیا۔فیر اوہ آپنے آپ نال گل کرن لگیا۔

'لے بئی پما سیاں لگدے کہ ایتھوں دا دانہ پانی ختم ہو گیا۔ ہُن کدھرے اگانہہ دا رُخ کریئے۔ جدوں دھواں س اُٹھدا دس پوے تاں اگ دے بھانبڑ بلن توں پہلاں ہی ڈیرا پٹ لینا چاہیدے۔ سادھُو چلدے بھلے تے نگری وسدی بھلی۔' مُنہ 'چ گُنگناؤندا پما اُٹھ کے باہر آ گیا۔اوہنے ویکھیا کہ ساہمنے جُو آک بھجے پھردے سن۔

'توں بیلیا کدے مار نہیں سی کھادی۔ پر اُرملا ڈارلنگ جاندی جاندی تیرے پیراں 'چ آہ بیڑیاں پتہ نہیں کیویں پا گئی۔ 'جُوآکاں ول ویکھدا تے اول جلول بولدا پما بیڈ تے جا پیا۔ ہیئے ہیئے دے خیال وچ فیر توں ورما مینیجر آ گیا تے پما من ہی من بولیا۔

'لے بئی ورمیاں ہوجا تیار، پمے نے تیری موت والے وارنٹ اُپر دستخط کر دتے نیں۔'

27

ایہہ نیویارک دا ڈاؤنٹاؤن مینہٹن ایریا سی۔ ورلڈ ٹریڈ سینٹر دیاں ساریاں بلڈنگاں 'چ کافی رونکاں سن۔ اسمان چھونہدے ٹاوراں دے اندر اتے باہر لوکاں دا آؤنا جانا لگیا ہویا سی۔ ٹون ٹاوراں دے ہیٹھاں آلے دوآلے دیاں چھوٹیاں سڑکاں تے ویڈراں دی بھرمار سی۔ اوہ ریہڑیاں لائی آپو آپنا سامان ویچ رہے سن۔ ایتھے ہی 'چرچ سٹریٹ' تے جسی اتے سُکھ چین نے آپنی کوفی ریہڑی لائی ہوئی سی۔ اوہ سویرے سندیہاں دے آئے ہوئے سن۔ ہُن کم کُجھ مٹھا ہویا تاں اوہ وی ذرا وہلے ہوئے۔ گرمی دے دن سن۔ سویر بیت چلی سی تے دن دوپہر ول ودھ رہیا سی۔ گرمی دی تپش اتے موسم وچلی ہُمس نوں محسوس کردیاں جسی نے اکیویں جہے نال اُپر اسمان ول نظر ماری۔ فیر اوہنے گھڑی ویکھی تے ہولی جہے بولی،

"کم تاں سلوا ہو وی گیا، وجے اجے گیارا نہیں۔"

"ویسے تاں ٹائم وی ہویا ای پیے۔ پر اج منگلوار اے۔ تینوں پتہ ای اے کہ ایس دن کم مٹھا ہوندے۔" سُکھ چین نے بے دھیانے جہے جسی دی گل دا جواب دتا۔ اُنج نگاہ اوس دی' ملینیم ہلٹن 'ہوٹل دے دروازے ول سی۔ پچھلے تقریباً دس منٹاں توں ہوٹل دا سلائیڈنگ ڈور اک وار وی نہیں کھُلآ سی۔

"چلیے پھر؟" جسی نے عبس لئی۔

"تھوڑا جا چر ہور ٹھہر جا۔" سُکھ چین اچوی جیہی کردا آلے دوآلے جھاکیا۔ اپنے نوں اوہنے ویکھیا کہ ساہمنے یشپال تُریا آرہیا سی۔ یشپال' ایچ ڈی این وائی' جانی

کہ فائر ڈپارٹمنٹ آف نیویارک محکمے 'چ کم کردا سی۔ اوس دی پوسٹنگ ایف ڈی این وائی دے ٹین ہاؤس و چ سی۔ ایہہ ٹین ہاؤس ورلڈ ٹریڈ سینٹر دے ساہمنے والی لبرٹی سٹریٹ تے پیندا سی۔ اسے لئی ایدھر دی لنگھدا ٹپدا اوہ سُکھ چین ہوراں نوں ملدا رہندا سی۔

''یشپال توں انی گرمی 'چ کدھر تُریا پھردیں؟'' جسی اوہدے نیڑے آؤندیاں بولی۔

"جسی دیدی میں تاں اوہ ساہمنے کُرنو ریسٹورنٹ توں لنچ لے کے آیاں۔"

"یشپال گرمی والی تاں اج حد ہوئی پئی اے۔"

"حد کیہا تاں بڑا کیہا۔ سوکھا ساہ کیہڑا آؤندے۔" یشپال تُرن نوں ہویا۔

"کھڑ جا ہور بند جھٹ۔ اگانہہ کیہڑا اگ لگی ہوئی اے۔" جسی نے مذاق کیتا۔

"اگ نے دیدی کیہڑا ساتھوں پُچھ کے لگنے۔ سانوں تاں بس کال ای آؤنی ہوندی اے کہ فلانے تھاں اگ لگ گئی۔ ساڈیاں گڈیاں تاں فیر سائرن ماردیاں تُہاڈے کول دی ای لنگھدیاں ہوندیاں نے۔"

"ہور گھردیاں دی سُنا کوئی گل بات، مامی دا کیہ حال اے؟"

"مامی ٹھیک ٹھاک اے۔ کدے گھرے وی گیڑا مار آیا کرو۔ ایتھے ای حال پُچھ کے سار دنے اوں۔"

"یشپال آواں گے کدے ضرور۔ تینوں پتہ ای اے کہ کماں 'چ کن کھُرکن دی وہل کیہڑا ملدی اے۔"

"چنگا آئیو کدے۔ میں چلداں ہُن۔" یشپال اگانہہ تُر گیا تاں جسی اُپر ول نوں جھاکی۔ فیر اوہ سُستائی جیہی سُکھ چین نوں بولی،

"چنگا توں کھڑو پھر۔ میں تاں بند جھٹ پارک 'چ جا کے بہنی آں۔" جسی نے چُنی نال مُڑکا پُونجھیا۔ فیر اوہ ملینیم ہلٹن دے سجے ہتھ والے پارک وچ چھوٹے جہے بینچ تے جا بیٹھی۔ اُدھر کُجھ دیر سُکھ چین اکلا ہی کھڑا رہیا۔ پر گاہک کوئی نہ آیا تاں اوہنے سمان اکٹھا کرنا شروع کر دتا۔ جسی وی دس پندراں منٹاں بعد پارک وچوں مُڑ آئی۔ واپس آ کے اوہ سُکھ چین نال سمان سمیٹن 'چ مدد کرن لگی۔ بیہ کُو منٹاں وچ اوہناں نے کوفی ریہڑی دا سارا سمان اندر رکھ کے اوہدے چھوٹے چھوٹے دروازے بند کر دتے۔ فیر سُکھ چین نیڑے ای کسے گیراج وچ پارک کیتی کار لین چلا گیا۔ اُپر دی لیا کے اوہنے کار بیک کرکے کوفی ریہڑی دے نال لا دتی۔ فیر ہیٹھاں اُتر کے ریہڑی دی ہُک کار دے پچھے لگی ہُک وچ پا کے ریہڑی کار مگر ٹوا کر لئی۔ گیاراں وجدے نوں اوہ اوتھوں تُر پئے۔ اجے دو بلاک ہی گئے سن کہ اگے ٹریفک بیک اپ ہویا پیا سی۔

"لے، ٹریفک دا تاں ہُنے ایں جام لگ گیا۔" جسی دے چہرے تے پریشانی اُبھری۔

"ایہہ ڈاؤن ٹاؤن مینہٹن ایں۔ تینوں پتہ ای اے کہ ایتھے ٹریفک دا تاں سارا دن ایہی حال رہندے۔"

"کدے کدے تاں میرا ایس شہر وچ دم گھُٹدے۔" جسی ٹریفک ویکھ کے کھجھ گئی۔

"پتہ نہیں لوکاں نوں کیہ ہوئے اے کہ سارا دن مشیناں وانگوں بھجے پھردے نے۔ کسے نوں چین نہیں۔"

"جسی ڈارلنگ ایہہ نیویارک اے، دُنیاں دا سر کڈھواں وپارک شہر۔ جے ایتھے نہ لوک مشیناں وانگوں بھجن گے تاں ہور کتھے بھجن گے۔"

"کئی واری تاں جی کردے کہ ایتھوں کدھرے بھج جایئے۔ کدھرے شاںت جیہی جگہ ول۔ اجیہے بھیڑ بھڑکے والے شہر 'چ رہندی میں تاں اکی پئی آں۔"

"جے کہیں تاں واشنگٹن ڈیسی ول مڑ چلدے آں۔" کوئی پُرانا ویلا یاد کردیاں سُکھ چین نے جسی نوں مخول کیتا۔

"کتھے کیہا؟" جسی دے متھے تے تیوڑی اُبھری۔

"میں کیہا اُدھر ڈیسی، میریلنڈ جاں ورجینیاں ول۔"

"کیوں، اجے بھُلیا نہیں اوتھوں دے سُہاونے دن؟"

"اوہ سُہاونے دن کتے بھُلن والے نے، واہ بئی واہ۔" سُکھ چین وینگ 'چ ہسیا۔

"سُکھ چین، اُنج اوتھے پھسے بڑے سی۔ قسمت چنگی جو اوتھے دا کھہڑا چھڈ آئے۔"

"نالے ہمیشہ کہندی رہنی ایں کہ آپنی تاں قسمت ماڑی اے۔"

"اوہ گل چھڈ۔ پر مینوں کدے کدے اک خیال جیہا آؤندے کہ اوتھے جیویں کوئی آپنے مگر ہی پے گیا ہوندے بئی ایہناں نوں ایتھے وسن ایں نہیں دینا۔"

"لگدا تاں مینوں وی ایؤں ایں ایں۔ اوس چوری والی گل دی مینوں تاں کدے سمجھ نہیں آئی۔"

"توں چوری دی گل کردیں۔ ایہہ سوچ کہ اوس چیک کیشنگ والی روبری ویلے جان مساں بچی سی۔"

"جان بچ گئی پر ٹُرنوں عاری ہو گیا۔" سُکھ چین نے آپنی لت ول ویکھیا۔ اُدوں گولی لگن کارن ایس لت وچ نُقص پے گیا سی۔ اوہ ہُن لنگڑا کے تُردا سی۔

"پھر کیویں جانوں مارن دی دھمکی دے کے گواہی توں مُکرایا۔"

"اوہ روبری وی تاں کسے دی گنی متھی سازش ای سی۔"

"تاں ہی تاں کہنی آں کہ اوتھے کوئی اجیہا ضرور سی جو آپاں نوں اوتھے وسن نہیں دینا چاہوندا سی۔"

"اجیہا کون ہویا؟"

"چل ہوؤ کوئی۔ آپاں کیہ لینے۔ آپنی جان بچ رہی اوہی بہُت اے، ہُن توں گڈی تور۔" سُکھ چین نے ویکھیا کہ ساہمنے ٹریفک تُرن لگ پیا سی۔ اوہنے نے گڈی دی رفتار ودھا دتی۔ جسی دا من فیر پُرانیاں گل ول چلا گیا۔ میریلینڈ توں موو ہو کے اوہ نیویارک وچ وجے شرما کول آ گئے سن۔ وجے شرما ناسو کاؤنٹی دے ویلیسٹریم شہر 'چ رہندا سی۔ اوہ تقریباً پچھلے دس سال توں نیویارک وچ رہ رہیا سی۔ اوہدا آپنا گھر سی۔ گھروالی، دو بچے، چھوٹا بھرا ایشپال اتے ماں سمیت اوہدا چھ جنیاں دا پریوار سی۔ اُدوں سُکھ چین اتے جسی نوں وجے شرما نے کھڑے متھے جی آیاں کیہا۔ جسی نے رو رو کے آپنی وتھیا سُنائی تاں سارے پریوار نوں اوس نال ہمدردی ہوئی۔

وجے شرما جسی دا کوئی سگا سنبندھی نہیں سی۔ اوہ موگا ضلعے دے پنڈ پنج گرائیں دا رہن والا سی۔ پنج گرائیں جسی دے نانکے سن۔ اوہناں دی آپسی نیڑتا تاں انی کُوہی سی۔ پر بعد ’چ وجے شرما نے سکے مامے دے پُت توں وی ودھ اوہناں دی مدد کیتی۔ سبھ توں پہلاں اوہنے اوہناں دے رہن دا پربندھ آپنی بیسمنٹ وچ کر دتا۔ وجے شرما تے اوس دی پتنی، وینڈر دا کم کردے سن۔ اوہناں دی آپنی کوفی دی ریہڑی سی، جس وچ کہ کوفی، چاہ اتے عام ساپھٹ ڈرنک توں لے کے حلقے لنچ تک دا سمان ہوندا سی۔ شروع دے کُجھ دن تاں اوہناں جسی اتے سُکھ چین نوں آپنے نال ہی کم اُپر رکھیا۔ فیر اوہناں نوں آپنے ورگے ہور وینڈراں کول نوکری دُعا دتی۔ جدوں دو کُومہینیاں ’چ سُکھ چین ہوراں نوں کم دا کافی تجُربا ہو گیا تاں اوہناں جسی دے نہ تے وینڈر لائسنس اپلائی کروا دتا۔ وینڈر لائسنس ملدیاں ہی جسی ہوراں نوں لیز تے کوفی ریہڑی دُعا کے اوہناں دا آپنا کم شروع کروا دتا۔ پچھوں جا کے جسی ہوراں نے آپدی ریہڑی خرید لئی۔ فیر اوہناں رہائش وی کدھرے ہور کر لئی۔ برُکلن وچ پراسپیکٹ سٹریٹ تے پیندے ڈریم ہاؤس اپارٹمنٹس وچ اوہناں نے اک بیڈ روم دا اپارٹمنٹ لے لیا سی۔ اوہدے نال ہی اوہناں نوں کار پارک کرن لئی کرائے تے پارکنگ وی مل گئی سی۔ اسدے مگروں ہی کتے جا کے اوہناں نوں مانسک راحت ملی۔ اوہ سویرے تن وجے اُٹھدے۔ تیار ہو کے تے کار لے کے اوہ ویار ہاؤس پہُنچدے۔ اگے اوہناں دی کوفی ریہڑی سارا سمان پا کے تیار کیتی ہوئی ملدی۔ اسنوں ٹوا کردیاں اوہ آپنی کم والی تھاں تے پہُنچدے۔ زیادہتر کم اوہ ڈاؤن ٹاؤن مینہٹن وچ ہی کردے سن۔ اوہناں دی کوشش ایہی ہوندی کہ کسے وڈی

بلڈنگ دے نیڑے ہی تھاں ملی جاوے۔ جے میٹرو سٹیشن نیڑے ہوندا تاں ہور وی فائدہ رہندا۔ پر چنگی تھاں تاں ہی ملدی سی جیکر اوہ سندیہاں پہُنچدے۔ کیونکہ ہر وینڈر سندیہاں آ کے چنگی تھاں ملن دی کوشش کردا سی۔ خیر عام طور تے اوہناں نوں چنگی تھاں مل ہی جاندی سی۔ سُکھ چین دی کوشش ہوندی سی کہ ملینیم ہلٹن والی چرچ سٹریٹ اتے وزی سٹریٹ دے انٹرسیکشن والے کھونجے تے ریہڑی لائی جاوے۔ ایدھر میٹرو دا گیٹ نیڑے ہون کرکے گاہک زیادہ پیندا سی۔ پر جسی ایتھے ریہڑی لاؤن توں کتراؤندی سی۔ کیونکہ ایدھر ساہمنے پُرانی سیمٹری پیندی سی، جس نوں کہ اوہ اپشگن مندی سی۔ اوس دی کوشش ہوندی کہ ریہڑی بلاک دے دُوجے پاسے چرچ اتے لبرٹی سٹریٹ دے کھونجے تے لائی جاوے۔ ایدھر اک تاں ساہمنے چھوٹا جیہا پارک پیندا سی۔ وہل ملدیاں ہی جسی پارک وچلے چھوٹے چھوٹے درکھتاں ہیٹھ، بینچاں اُپر جا بہندی سی۔ دُوسرا ایدھر سرے والے نارتھ ٹاور بلڈنگ وچ اوس دی سہیلی رجنی کم کردی سی۔ جس دن اوہ ایس پاسے ریہڑی لاؤندے تاں جسی کسے نہ کسے بہانے آپنی سہیلی رجنی نوں مل آؤندی۔ ویسے جیہڑا بلڈنگاں دا گاہک سی، اوہ تاں سارے پاسے اکو جیہا ہی پیندا سی۔ کیونکہ آلے دوآلے ساریاں ہی اسمان چھوہدیاں بلڈنگاں سن۔ دس وجے تک تاں گاہکاں دی لائن نہیں ٹُٹدی سی۔ چاہ کوفی پین والیاں توں بناں بریک فاسٹ تے سندیہاں لنچ کرن والے بتھیرے ہوندے سن۔ ایس پچھوں کم مٹھا ہون لگ پیندا سی۔ فیر گیاراں وجے دے نیڑے تیڑے اوہ واپسی کر دیندے تے باراں وجے توں پہلاں ویارہاؤس جا پہُنچدے۔ اوتھے جا کے ریہڑی نوں اوہ مین سپلائر دے حوالے کر دیندے۔ اوہ

پلاں وچ ہی اوہناں دا حساب کر دیندا۔ اوتھوں چل کے باراں اتے اک وجے دے درمیان اوہ اپارٹمنٹ پہُنچ جاندے۔ ویک اینڈ نوں چھڈ کے باقی دن تاں کم اوہناں دی بُھوتنی بُھلائی رکھدا۔ ویک اینڈ تے اوہ اوتھوں نیڑلے رچمنڈ ہِل گُردوارے چلے جاندے۔ کدے کدے وجے شرما جاں اک دو ہور جان پچھان والیاں دے گھریں چلے جاندے۔ کُل ملا کے زندگی ودھیا گُزر رہی سی۔ پر کدے کدے جسی بہُت اُداس ہو جاندی۔ اوہ گھر وچ بچے دی گھاٹ محسوس کرکے سسکیاں بھردی۔ اجیہے ویلے اوہ عام ہی سوچدی کہ اوہنے جو سُکھ چین کول رمی بارے جھوٹھ بولیا سی، ایہہ اوہنوں اوسے دی سزا مل رہی اے۔ کئی واری اوہنوں پیکا گھر یاد آؤندا تاں اوہ چُپ چاپ ہنجو وہاؤندی رہندی۔

"ہیلو...!۔" سُکھ چین نے جسی نوں آواز ماری۔

"ہیں؟" جسی تربکی۔

"کتھے گُوآچی بیٹھی ایں؟"

"میں؟ میں تاں ....اوہ !آپاں پہُنچ گئے۔" اوہنے سر جھٹکیا تے آپے' چ پرتی۔ اوہنے ویکھیا کہ ٹریفک تاں کدوں دا کلیئر ہو چُکیا سی تے اوہ ویار ہاؤس پہُنچ چُکے سن۔

"آپے' چ پرتو جی، ریہڑی چھڈیئے تے گھر نوں جان والے بنیئے۔" گڈی پارک کرکے سُکھ چین باہر نکل آیا۔ دُوجے پاسے دی تاکی کھول کے جسی وی ہیٹھاں اُتر آئی۔ فیر دفتر وچ جا کے تھوڑا پیپر ورک کیتا تے گھر نوں مُڑ پئے۔

"کیویں اج تھکیواں زیادہ ہو گیا؟" رستے وچ سُکھ چین نے سُبھاوک گل توری۔

"لے، تھکیواں کاہدے نال ہونا سی۔ اج تاں کم ہی کوئی نہیں سی۔"

"پھر چُپ جیہی کیوں بیٹھی ایں؟"

"نہیں اجیہی تاں کوئی گل نہیں۔ بس من چندرا کدھرے پچھے جا پہُنچیا سی۔"

"پچھے دا چھڈ کھہڑا۔ ہُن توں اگے دا سوچ۔"

"توں ہی دس کہ اگے دا کیہ سوچاں؟"

"اج سویرے ماں دا فون آیا سی، پنڈوں ۔"

"توں مینوں ہُن دسدیں؟"

"دنے وہل ای نہیں ملی، کُھلھ کے گل کرن دی۔"

"کی کہندے سی ماں جی؟"

"اوہ کہندی سی کہ چھوٹی دا رشتہ پکا کر دتا۔"

"واہ !ایہہ تاں بہُت ودھیا خبر اے۔ پر کتھے پکا کیتے رشتہ؟"

"جتھوں بارے ماں پچھلے ہفتے تیرے نال صلاح کردی سی۔"

"اوہ تاں دو تن تھاواں بارے صلاح کردے سی۔"

"پر اوہناں رشتہ اوتھے پکا کیتے جو تیری پہلی چون سی۔"

"اچھا اوہی !بائی وجے شرما دی جان پہچان والی تھاں؟"

"ہاں ہاں اوہی۔ وچولن وی توں ایں ایں۔"

"میری نناں دا رشتہ ہووے۔ فیر وچولن میں نہ ہوؤں تاں ہور کون ہوؤ۔"
جسی خوش ہوئی کہ اوس دی سس نے اوہدا مان رکھیے۔

"سچ ویاہ فیر کدوں دا کرنگے؟"

"ماں کہندی اے کہ ویاہ تاں آپنے گیاں توں کرنگے۔"

"آپنے گیاں توں؟" جسی خوش ہوندی سُکھ چین ول جھاکی۔

"ہاں، اوہ تاں ایہی کہندے اے۔"

"میرے ولوں تاں بھاویں فیر کل نوں چل۔" جسی نوں چائ چڑھ گیا۔

"پر میرا جانا میرے ہتھ وچ نِی نہیں جسی۔" سُکھ چین دے چہرے تے غم دی لمبی لکیر اُبھری۔

"کیوں؟" جسی نوں خوش ہوئی نوں اوس دی گل دی سمجھ ہی نہ لگی۔

"انڈین گورمنٹ نے میرا نہیں کالی سوچی وچ جو پایا ہوئےاے۔ نہ کالی سوچی 'چوں میرا نام نکلے تے نہ مینوں میرا پاسپورٹ ملے۔ پاسپورٹ بناں میں انڈیا نہیں جا سکدا۔" سُکھ چین نے ہوکا بھریا۔

"اوہ ہاں سچ، میرے تاں ایہہ گل خیال' چ ای نہیں رہی سی۔ سوری سُکھ چین۔"

"پتہ نہیں میرے ورگے کنے کُونردوش ایہہ کالی سوچی والی سزا بھگت رہے نے، جناں کُجھ کیتا کرایا وی نہیں۔ اوتھوں دھکیشاہی توں بچن لئی ایتھے آ گئے۔ پر ایتھے آیاں دا وی کھہڑا نہیں چھڈیا۔ ہور کُجھ نہیں کر سکے تاں چک کے نام ہی

بلیک لسٹ کر دتے۔ نہ پاسپورٹ ملے تے نہ پچھے گھرے جا سکیئے۔ بھگتی جاؤ جلاوطنی۔ اوہ وی بے قصورے ای۔"

"چل سُکھ چین کسے دن تاں رب مہربان ہوؤ ای۔"

"ہُن تاں اوسے دن دی اُڈیک اے۔"

"چل چت خراب نہ کر سبھ کُجھ ٹھیک ہوجو۔" جسی حوصلہ دین دے روں ا 'چ بولی۔

"ایوَں تاں کوئی گل نہیں۔" گل کردے اوہ آپنی اپارٹمنٹ بلڈنگ کول پہُنچ چُکے سن۔

28

اوس دن سویرے دس وجے ریل اسٹیٹ ایجنٹ تانیاں، پمے دے گھرے بیٹھی سی۔ پمے نے ایہہ علاقہ چھڈ دین دا پکا من بنا لیا سی۔ اوہ جنی چھیتی ہو سکے ایہہ گھر اتے ٹفن ریسٹورنٹ ویچ دینا چاہوندا سی۔ تانیاں کہہ رہی سی کہ ایس کم لئی اوہنوں کم سے کم وی دو مہینے دا وقت چاہیدا ہے۔ پر پمے دا کہنا سی کہ اوس کول وقت بالکُل ہی نہیں ہے۔ اخیر تے تانیاں نے سُجھائ دتا کہ ہُن تاں فیر صرف کُنک سیل دا طریقہ ای رہ جاندا ہے۔ مطلب کہ جو وی آپھر آوے اسیپٹ کرن دی کرو۔ ایس وچ پیپر ورک وی چھیتی نبڑ جاویگا۔ پما لمبے جھمیلیاں 'چ نہیں پینا چاہوندا سی تے اوہنے ہاں کہہ دتی۔ تانیاں نے ضروری پیپراں اُپر اوہدے دستخط کرا لئے تے فیر فائلاں سمیٹدی آپنے راہ پے گئی۔ تیسرے دن گھر دی آپھر آ گئی تاں اوہناں ایہہ منظور کر لئی۔ ہفتے بعد سیٹلمنٹ ہونی سی پمے نوں سارے خرچے کڈھ کے نبے ہزار ڈالر بچنا سی۔ اوہنے گھر ویچن لئی پاور آف اٹارنی وی تانیاں نوں ہی دے دتی۔ ایس پاسیوں وہلا ہو کے اوہ نشچنت ہو گیا۔ ٹفن ریسٹورنٹ ورما ہی سنبھالدا سی۔ ایس ریسٹورنٹ دے وکن دا کم وچکار ہی رہ گیا۔ کیونکہ ایہہ گھاٹے 'چ جا رہیا سی تے ایس حالت 'چ کوئی اسنوں خریدن نوں تیار نہیں سی۔ پما وہلا ہویا سارا دن گھرے بیٹھا ٹیوی ویکھدا رہندا سی۔ دوپہیرے جہے اوہ ٹیوی ویکھ رہیا سی کہ ڈور بیل وجی۔

"میں سوچیا کہ ساڈے گھر دا تاں شاید تُسیں راہ ای بُھلگے۔" اوہنے اُٹھ کے دروازہ کھوہلیا، ساہمنے رمی کھڑی سی۔

"اصل' چ میرے دفتر چھُٹیاں چل رہیاں سن۔"

"جے دفتر بند سی تاں کیہ ہویا، ایہہ گھر تاں کھلھا سی؟"

"نہیں جی ایہہ گل نہیں، کُجھ کُونجی کم نکل آئے سن۔" پمے دی گل دا جواب دیندی رمی ایدھر اُدھر ویکھ رہی سی۔

"کی ویکھ رہے اوں؟" اوہنوں آلے دوآلے جھاکدی نوں ویکھ کے پمے نے پُچھیا۔

"میں تاں بچیاں نوں ویکھ رہی آں۔"

رمی گل کر ہی رہی سی کہ اپنے نوں روبی اتے بوبی ممی ممی کردے آ کے اوہنوں چُنبڑ گئے۔

"تُہاڈے بناں پل نہیں ساردے۔ سارا دن ممی ممی کردے حال دُہائی پائی جاندے اے۔" پما رمی دے چہرے اُپر اُبھر رہے بھاواں نوں پرکھ رہیا سی۔ اوہ ویکھ رہیا سی کہ بچیاں نوں بُکل وچ لے کے رمی دا چہرہ پُھل وانگوں کھڑ گیا۔

"چنگا اے رمی تُسیں آ گئے۔ تُہاڈے نال ضروری گل کرنی ایں۔" پمے نے بیبی سٹر نوں بُلا کے بچیاں نوں اندر بھیج دتا۔

"ہاں جی دسو۔" رمی پمے ول نوں مُنہ کرکے بیٹھ گئی۔

"ویکھو، نہ تُہاڈے کول کوئی ہور آپشن ایں تے نہ ای میرے کول۔ فیر کیوں نی تُسیں آپنی میرج لئی من جاندے؟" پمے دے دل' چ وار وار ایہہ خیال آؤندا

سی کہ اُرملا دے انشورنس والے کیس وانگوں، اوہدے خاص کم لئی ایہہ ودھیا اُمیدوار ثابت ہو سکدی ہے۔

"اس بارے میں پہلاں ای تُہانوں دس چُکی آں کہ میں ویاہ نہیں کرواؤنا۔" ڈور بھور ہوئی رمی بولی۔

"تُہاڈا پکا فیصلہ اے ایہہ؟"

"ہاں جی، بالکُل پکا۔"

"پھر تاں جو کُجھ میں تُہانوں دسن جا رہیاں اوہ سُن کے تُہانوں دھکہ لگو۔"

"اوہ کی؟" رمی دے متھے تے چنتا دیاں لکیراں اُبھر آئیاں۔

"میں ایہہ علاقہ چھڈ کے جا رہیاں۔"

"ہیں! کیہ کیہا جی؟"

"ہاں رمی، مے آپنا گھر وغیرہ، سبھ کُجھ ویچ دتے۔ بس کُجھ ہی دناں 'چ سیٹلمنٹ ہون دی دیر اے کہ میں اُدوں ای ٹُر جانے۔"

"تے ایہہ بچے؟"

"بچے آپنے پیو دے نال جان گے۔"

"پر ایہناں نے تاں میرے بناں رہنا نہیں۔"

"تاں ہی تاں کہنا کہ....۔"

"میں تُہانوں اک سُجھائ دنی آں۔ تُسیں اوس تے ذرا غور کرو۔" پہے دی گل وچکار ہی کٹدی رمی آپنے دل وچلی گل کہن لگی،

"جے تُسیں سہمت ہووو تاں میں بچیاں نوں اڈاپٹ کرنا چاہُنی آں۔"

"اڈاپٹ....؟" پمے دے من 'چ کُجھ کوندھیا۔ اوہ اُٹھیا تے نال دے کمرے وچ جا کے بہہ گیا۔فیر اوہ من ہی من سوچن لگیا۔ اوہنوں خیال آیا،

'میرے اُپر تاں ایہہ جُوآک بھار ای نے۔ ایہناں دے ہوندیاں میں کدھرے جا آ وی نہیں سکدا۔ سگوں ایہناں بچیاں نے تاں مینوں بن کے رکھ دتے۔ چنگا ایہہ اے کہ میں ایہناں توں کھہڑاں چھُڈوا لواں۔ رمی نے جو تزویز رکھی اے ایس توں چنگا حل تاں مینوں مل ای نہیں سکدا۔ مینوں اسدی گل من لینی چاہیدی اے۔ 'من 'چ فیصلہ کرکے اوہ واپس رمی کول آ گیا۔

"رمی، اُنج تاں جُوآک آپنے آپ توں کدوں وکھ کیتے جا سکدے اے۔ پر میتھوں ایہناں نوں ماں دا پیار نہیں دے ہونا۔ تُہاڈے نال ایہناں دی اٹیچمنٹ وی بہُت اے۔ جیویں تُسیں ٹھیک سمجھدے ہو، اوویں کرلو۔"

"مطلب، میں اہنا نوں اڈاپٹ کر سکدی آں۔ پما جی تُہاڈا بہُت بہُت دھنواد۔ تُسیں نہیں سمجھ سکدے کہ تُسیں مینوں کنی وڈی خوشی دے رہے اوں۔" رمی دیاں اکھاں 'چ خوشی دے ہنجو آ گئے۔

"ہاں میں اسدے لئی سارے بندوبست کر لینا۔ کل نوں تُسیں پھیار پھیکس کاؤنٹی دی جُوینل کورٹ پہُنچ جائیو۔ میں وی بچیاں سمیت اوتھے آجونگا۔ فیر جیویں کورٹ کہو اوویں کرلاں گے۔"

"جی ٹھیک اے۔" اتی خوش ہوئی رمی گھر چلی گئی۔

اگلے دن اوہ جُوینل کورٹ وچ جج دے پیش ہوئے۔ پمے نے جج دے ساہمنے اڈاپشن پیپراں تے سائین کر دتے۔ جج نے اڈاپشن منظور کر دتی۔ نال ہی جج

نے ایہہ وی دسیا کہ ایس اڈاپشن دا آخری فیصلہ 'سرکٹ کورٹ 'کرو گی، ایس توں بعد ہی بچیاں دی کسٹڈی مس رمندیپ نوں ملو گی۔ اسدے ہفتہ کُو پچھوں پمے دے گھر دی سیٹلمنٹ ہو گئی۔ پمے نوں بچیا نبے ہزار ڈالر اوہدے کنیڈا وچلے کسے بینک وچ تبدیل کروا دتا گیا۔ تن دناں بعد اوہنے ایہہ گھر چھڈنا سی۔ اگلی منزل اوہنے پہلاں ہی چُنی ہوئی سی۔ وچکار سوموار آ گیا۔ ایس دن ریسٹورنٹ دا کم ذرا مٹھا ای ہوندا سی۔ پما آپنی سکیم مطابق شام نوں ریسٹورنٹ تے پہنچیا۔ اوہنے مینیجر ورمے نوں ہدایت کیتی کہ اج رات نوں دیر تک بیٹھ کے بیلنس شیٹاں، فائنینشل سٹیٹمنٹس اتے سیل ٹیکس بھرن لئی سارا کم مُکا لیا جاوے۔ بعد وچ آؤن دا کہہ کے اوہ مُڑن لگیا تاں ورما اگے آ گیا۔

"سر جی میں اوس دن کُجھ پیسیاں لئی بینتی کیتی سی۔"

"کوئی نہیں ورما جی، میں تھوڑی دیر بعد واپس آؤنا، تُہانوں سارے پیسے مل جانگے۔"

"تھنکیو سر۔"

"ناٹ اے پرابلم مسٹر ورما۔" پما باہر نکل گیا۔ جان توں پہلاں اوہ گنیش نوں اوہدا کم سمجھا گیا سی۔ جدوں لیٹ رات پما واپس آیا تاں ریسٹورنٹ بند ہو چُکا سی۔ امپلائیز گھراں نوں جا چُکے سن۔ صرف مینیجر ورما دفتر 'چ بیٹھا آپنا پیپر ورک کر رہیا سی۔ جاں فیر رسوئی وچ بیٹھا گنیش سگرٹاں پھوک رہیا سی۔ پمے دی آہٹ پا کے گنیش دروازے ول آیا تاں پمے نے اوہنوں اوہدا کم کرن دا اشارہ کیتا۔ گنیش نے چُلاں دی گیس پہلاں ای کھول دتی سی۔ فیر اوہنے تیل دی کینی چُک کے

سارے پاسے تیل ڈولھ دتا۔ خالی کینی اک پاسے رکھ کے گنیش باہر نوں بھجن ہی لگیا سی کہ اوہ تیل نال لبڑے فرش اُپر تلک کے ڈگ پیا۔ اُٹھ کے دوبارہ بھجن لگیا تاں پہلاں نالوں وی بھیڑا تلکیا۔ اُدوں نوں باہر کھڑے پمے نے جیب ' چوں ڈبی کڈھی تے تیلی جلا کے اندر سُٹ دتی۔ اگ دا بھنبوکا چھت نوں چڑھآ۔ آخر گنیش اندرے ہی اگ دیاں لاٹاں وچ گھر گیا۔ پمے نے گنیش واسطے کُجھ وکھرا ویوںتیا سی پر ہونی نوں کُجھ ہور منظور سی ۔ پما گڈی بھجاؤندا دُور ہٹ گیا۔ فیر جدوں اندر پئے گیس سلیڈراں اتے باقی بچے تیل نوں اگ لگی تاں زوردار دھماکہ ہویا تے پلاں وچ ہی سارا ریسٹورنٹ اگ دا بھانبڑ بن گیا۔ فائر بریگیڈ والیاں نے آ کے اگ تاں بُجھا دتی، پر اُدوں نوں پچھے صرف راکھ ہی بچی سی۔ مچ کے کالیاں ہو چکیا لاشاں دی پچھان وی اگلے دن ہوئی سی۔ آپنی رپورٹ ' چ اگ لگن دا کارن فائر بریگیڈ والیاں نے، بجلی دا شارٹ سرکٹ ہو جاناں لکھیا سی۔ اگلے دن ہو چکے نُقصان دی رپورٹ، اتے انشورنس دے کلیم وغیرہ دا کم پمے نے وکیل دے حوالے کر دتا۔

دُوسرے دن پمے نے اگلی منزل ول تُرنا سی۔ سامان وغیرہ اوہنے رات نوں ہی گڈی وچ رکھ لیا سی۔ تُرن ویلے نوں رمی وی آ گئی۔ پمے نے گڈی باہر کڈھی۔ بچے رمی نوں چنبڑے ہوئے سن تے اوس توں وکھ نہیں ہو رہے سن۔ رمی نے اوہناں نوں سمجھایا کہ اوہ چھیتی ہی اوہناں کول آ جاؤگی۔ ورا ترا کے اوہنے بچیاں نوں آپنے نالوں وکھ کیتا۔ فیر اوہنے نال لگ کے بچیاں نوں گڈی وچ بٹھایا۔ پمے نے گڈی توری تے آپنی نویں منزل ول نوں چل پیا۔ ساری رات گڈی

چلاؤندا پما سویر دے چار کُووجے پیس برج والی بارڈر چیک پوسٹ لنگھ کے کنیڈا' چ داخل ہو گیا۔ دن چڑھدے نوں اوہ بریمپٹن وچلے کسے گھر مُوہرے جا رُکیا۔ اوہنے گھر دا نمبر پڑ آتے اگانہہ ہو کے ڈور بیل ماری۔ کسے نے ہولی تے السائی جیہی آواز' چ' کون ایں' کہندیاں دروازہ کھول دتا۔ دروازہ کھول کے جیوں ہی گھر دے مالک نربھے سنگھ نے پمے ول دھیان ماریا تاں اوس دی حیرانی دی حد نہ رہی۔

"اوہ مائی گُڈنیس !گُرلابھ توں؟"

"ہاں بائی جی میں۔"

"ایہہ چن کدھروں چڑھ پیا ئی اج۔" دونوں اک دُوجے نوں جپھی پا کے ملے۔

"اینے سویرے کون آ گیا؟" اندروں کسے زنانی دی آواز آئی۔

"چرنو ذرا باہر آ کے ویکھ تاں صحیح، کیہ چمتکار ہو گیا اج۔" نربھے سنگھ نے آپنی گھروالی چرنجیت کور نوں آواز ماری۔

"تاں وی، دسو تاں صحیح کہ کون آیئے؟"

"گُرلابھ اے۔"

"ہیں !گُرلابھ!!؟" چرنو اندروں بھجی بھجی آئی تے چھوٹے بھرا نوں بُکل' چ لے کے رون لگی۔ دو چونہہ منٹ بھین بھرا ملاپ کردے رہے تے فیر اوہ اوہنوں اندر لے گئے۔ تھوڑی دیر بعد پما باہر آیا تے واری نال اوہنے دوناں جُوآکاں نوں چُک کے لجا کے اندر بیڈ تے پا دتا۔ اوس دی بھین تے بھنوئیا اچنبھے نال جُوآکاں ول ویکھدے رہے۔

"وے گُرلابھ !توں کتھے رہیا انا چر۔ تیرے بارے تاں بڑیاں پُٹھیاں سدھیاں گل اُڈدیاں رہیاں نے۔ سچ پُچھدیں تاں سبھ نے ایہی سمجھ لیا سی کہ توں تاں شاید ایس دُنیاں تے.....۔" اگانہہ اوہ چُپ ہی رہی۔

"سبھ توں پہلاں اک ضروری گل سُن لئو۔ اوہ ایہہ اے کہ میں ہُن گُرلابھ نہیں ہاں۔ میرا نام پرمویر اے۔ چھوٹا نہ پما وی کہہ سکدے اوں۔"

"ایہہ کیہ گل ہوئی؟"

"امیگریشن دی پرابلم کرکے مینوں نام بدلنا پے گیا۔ ہُن میں پرمویر سنگھ امریکن سٹیزن آں۔ سارے مینوں اسے نام نال ہی بُلاؤندے نے۔"

"پر گُرلابھ.....۔"

"نہ نہ.....۔ بھین میریئے ایس نام نوں ہُن بالکُل بھُلنا پؤ۔ نہیں تاں میرے لئی کوئی مُشکل کھڑی ہوجوگی۔"

"چل ٹھیک اے پما صحیح۔ پر مینوں ایہہ تاں دس کہ توں ستی نوں پھڑی ایئرپورٹ تے چھڈ کے کدھر الوپ ہو گیا سی۔ سالاں دے سال بیت گئے توں ایناں چر کتھے رہیا۔ تیرے جُوآک تاں تیرے نال نے پر تیری گھروالی کتھے اے۔ نالے توں.....۔"

"بھینے کُجھ دم تاں لے۔ سبھ کُجھ دسدونگا۔" پمے نے اوس دی گل وچکار ہی کٹ دتی۔

"چنگا ٹھیک اے۔ توں آپے ہی دس سبھ کُجھ۔"

"پہلاں اوہنوں کُجھ کھُو آ پیا تاں دیہہ۔ توں تاں ہُنے بیٹھگی انکوآری کرن۔" نربھے سنگھ نے گھروالی نوں ٹوکیا۔

"اوہ آئی ایم سوری۔" گھروالے ول ویکھدی چرنو اُٹھ کھڑی ہوئی تے چاہ پانی دا انتظام کرن لگی۔ ایس وچاکر پما باتھروم 'چ جا کے نہا دھو آیا۔ چاہ وغیرہ پی کے پمے نے بچیاں ول نظر ماری۔ اوہ گھوک سُتے پئے سن۔ فیر اوہ آہمنے ساہمنے سوپھیاں تے بیٹھ گئے۔ چرنو تے نربھے سنگھ پمے ول ویکھن لگے۔

"ایہہ تاں تھونوں پتہ ای کہ میں انڈیا وچ کیویں پُٹھے چکراں 'چ پھس گیا سی۔"

"پر تینوں کیہ لوڑ پئی سی کھاڑکو بنن دی، گھرے تینوں کس چیز دا گھاٹا سی۔" چرنو نے اوس دی گل ٹوکی۔

"میں کاہنوں اجیہا کُجھ کیتا سی۔ میرا تاں ایویں ہی پُولیس نے چُک کے وچ نام مڑتا۔"

"اچھا ایہہ گل سی! پر فیر تینوں لُک کے مُلک چھڈن دی تے ایوُں اکاں تواس جیون دی لوڑ کیوُں پئی؟"

"بھینے تینوں کیہ دساں، اُدوں اوتھے حالات ہی ایسے سن۔ جسدا اک وار کھاڑکوآں 'چ نام آ جاندا سی، اوہنوں تاں فیر پُولیس مار کے ای کھہڑا چھڈدی سی۔ میں اوتھوں لُک کے نہ بھجدا تاں مینوں وی پُولیس کدوں دا مار مُکا چُکی ہوندی۔"

"چل پھر شُکر اے بھائی۔ جان ایں تاں جہان ایں۔" بھین نوں بھرا دی کہانی تے وشواس آ گیا سی۔ پر اوہدے بھنوئیئے نوں نہیں۔ بھنوئیا سبھ سمجھ رہیا سی

کہ اوہ صرف آپڈی بھین دا دل رکھن لئی ہی جھوٹھ بول رہیا ہے۔ اوس توں کیہ بھُلیا سی۔ اوہنوں اُسدیاں ساریاں کالیاں کرتوتاں دا پتہ سی کہ کیویں اوہنے پنجاب سمسیا ویلے کھاڑکوآں دے بھیس وچ کتلو گارد کیتی، پُولیس نال رل کے نردوشاں دیاں ہتیاواں کیتیاں، دھیاں بھیناں دیاں ازتاں نال کھلواڑ کرکے لوکاں دے گھر اُجاڑے، بینک ڈاکے مارے اتے لوکاں نوں اغوا کرکے کروڑاں روپیہں دیاں پھروتیاں وسولیاں۔ سگوں نربھے سنگھ تاں گُرلابھ دا اوہی بھنوئیا سی جسنے اوہدے ایہناں کارنامیاں وچ بٹورے کروڑاں دیاں پھروتیاں والے پیسے نوں حوالے راہیں ایدھر کنیڈا وچ ٹراںسفر کروایا سی۔ اوہ اوس دی رگ رگ دا بھیتی سی۔

"پھر ایہہ بچے؟" چرنو پے ول جھاکی۔

"ایہہ تاں میری اک دوست دے نے۔ اوہدا طلاق ہو چُکیے۔ جُوآکاں نوں اوہ سنبھال رہی اے۔ اوہنے کُجھ دناں تک ایتھے ای آؤنے۔ میں کیہا ایہناں نوں لجان ’چ میں مدد کر دنا۔" اوہنے بہانہ ماریا۔

"چلو ٹھیک اے۔ تُسیں کرو گل میں ایہناں نوں کُجھ کھُوآ پیا دیاں۔" انجھول بھین اوہناں کولوں اُٹھ کے چلی گئی تاں نربھے سنگھ، پے ول گھو نال جھاکیا۔

"ہُن مینوں دس اصل کہانی؟"

"تُہاتھوں کیہ بھُلیے۔" پے نے نیویں پا لئی۔

"پھر وی جو نہیں پتہ اُناں کُودسدے۔"

"جدوں میں انڈیا توں تُریاں اُدوں تاں تُہانوں پتہ ای اے کہ کِناں ہالاتاں وچ تُریا سی۔ مینوں پناہ دین والا اوہ نیتا تے پولیس افسر مینوں باہر بھیجن لئی من

تاں گئے سن، پر مینوں وشواس نہیں سی ہو رہیا۔ کیونکہ مینوں لگدا سی کہ اوہ آپڑے اپنے وڈے سورس نوں ایوّں ای نہیں جان دینگے۔ اسے لئی دلی ایئرپورٹ توں جہاز دے تُرن تک مینوں ایہی لگدا رہیا کہ جیویں موت میرا پچھا کر رہی ہووے۔ جدوں اوتھوں جہاز اُڈ گیا تاں مینوں اک ہور فکر نے گھیر لیا کہ مینوں اوہ آپنی منچاہی تھاں تے بھیج کے جدو مرضی اوتھوں ٹریس کر سکدے اے۔ فیر میں اوہناں دیاں اکھاں 'چ دھول جھوکن لئی آپنا روٹ بدل لیا۔ رستے 'چ پھڑی توں فلائیٹ بدلنی سی۔ اوتھوں میں کنیڈا ول آؤن دی بجائے میکسیکو چلا گیا۔ میکسیکو 'چ میں پھڑ آ گیا تے پولیس نے مینوں جیلِ بھیج دتا۔ مینوں جیلِ 'چوں کڈھواؤن والی اک میکسیکن کُڑی سی، گسل سوسا۔ بعد وچ میں اوس نال میرج کر لئی۔ اسے میرج دے آدھار تے مینوں میکسیکو وچ رہن دی اجازت مل گئی تے میں اوتھے ای ٹک گیا۔ کافی دیر میں میکسیکو رہیا۔ فیر میرے تے گسل سوسا دے سبندھ وگڑ گئے تے میں امریکہ لنگھ آیا۔ امریکہ 'چ اُدوں اللیگلاں نوں پکے کرن دا کوئی نواں قنون بنیاں سی۔ میں وی اوسے قنون تحت آپنا نام پرمویر سنگھ رکھ کے پکا ہو گیا۔ کئی سال امریکہ وچ ٹیکسی چلاؤندیاں گُزار دتے۔ ہُن ایہہ سوچ کے ایدھر آیاں کہ بہُت وقت ہو گیا جلاوطنی ہڈھاؤندیاں نوں، ہُن تاں کدھرے چار دن سُکھ چین دے گُزاریئے۔" پمے نے ادھ پچدھ سچ تے باقی جھوٹھ موٹھ کہہ سُنایا۔ نربھے سنگھ وی سمجھدا سی کہ ایس ورگا چنٹ بندہ کدوں آپنے بارے سبھ کُجھ سچ دسو۔ اوہنے وی اوس دی گل تے حساب سر ہی وشواس کیتا۔ پر جدوں پمے نے اخیر تے کیہا کہ اوہ تاں چار دن چین دے گُزارن آیا ہے تاں نربھے سنگھ دے کن

بھڑک بھڑک کُھلھ گئے۔ گُرلابھ دی لُٹ دا سارا پیسہ اوسے کول ہی تاں سی۔ اوسے پیسے دے سرتے اج نربھے سنگھ دو سو ٹرکاں دی کمپنی' اے اینڈ آر ٹرکنگ ' دا مالک بنیا بیٹھا سی۔

"بائی جی تُسیں مینوں اک تاں کوئی گھر کرائے تے دُعا دیو۔ دُوسرا کدھرے میری نوکری دا پربندھ کر دیو۔" پما ہولی ہولی اگانہہ ودھنا چاہوندا سی۔

"کوئی گل نہیں۔ تیرے دونوں کم ہو جان گے۔ انی کاہلی کاہدی اے۔"

"نہیں جی، بھین دے گھر میں نہیں رہنا چاہوندا۔ تُہاڈی وی آپنی انڈیپنڈینٹ لائف اے۔ نالے کم تاں بھاویں مینوں تُسیں آپنی ٹرک کمپنی وچ ہی دے دیو۔ مینوں وڈا ٹرک چلاؤنا آؤندے۔ میرے کول امریکہ دا' ہیوی ڈیوٹی کمرشیل ویہیکل لائسنس 'وی اے۔"

"پھر تاں گل بنگی۔ تیرے امریکن ہیوی ڈیوٹی لائسنس دے بیس تے تینوں کنیڈا وچ وی وڈا ٹرک چلاؤن دا لائسنس جلدی ملجو۔ توں کنیڈا وچ کم کرن دا اپلائی وی کردے۔ امریکن سٹیزن نوں ایتھے کم کرن لئی سرکار توں ازاجت لینی پیندی اے۔"

"ٹھیک اے جی۔" ہفتے کُوبعد پما نویں لاے کرائے دے گھر وچ موو ہو گیا۔ بچیاں دی ساں‌بھ سنبھال لئی اوہنے اک بیبی سٹر رکھ لئی۔ نال ہی اوہنے کنیڈا دے لائسنس اتے ورک پرمٹ لئی اپلائی کر دتا۔ ایہہ سبھ تاں ٹھیک سی پر اوہدے بچے ایتھے دل نہیں سن لاؤندے۔ اوہ سارا دن ری ری کری جاندے رہندے سن۔ اوہناں ول ویکھ کے پمے نوں بہُت غصہ چڑھدا۔

'آہ کتیرہ کتھوں روڈی لگی اے۔ 'اوہ آپنے آپ و چ گُڑدا۔ پر اوس دی کوئی پیش نہیں سی جاندی۔ اک کے اک دن اوہنے رمی نوں کال کیتی،

"رمی، بچے تُہاڈے بناں دل نہیں لاوندے۔ پلیز تُسیں کُجھ دناں لئی ایتھے آ جاوو۔"

"میری ایتھے جاب اے، ایوُں میں کیویں آ سکدی آں۔"

"لوُ تُسیں آپ ای ایہناں نال گل کر لوو۔" جُو آکاں نوں فون پھڑاوندا آپ اوہ باہر نکل گیا۔

"ممی توں کتھے ایں؟ اسیں تیرے بناں نہیں رہ سکدے توں ساڈے کول آجا۔" فون تے رمی دی آواز سُن کے بچے دُہائی پاوَن لگے۔

"بیٹے تُسیں کُجھ دیر ڈیڈ کول رہو۔ فیر میں آجو نگی۔" رمی نے اوہناں نوں پرچاوَن دی کوشش کیتی۔

"ڈیڈ ساڈی ٹیک کیار نہیں کردا....۔"

"اوہ سانوں لائیک وی نہیں کردا....۔"

"کئی واری اوہ سانوں کُٹدا وی اے۔ ممی جے توں نہیں آوَنا تاں سانوں وی آپنے کول لے جا۔"

اوہناں دیاں گل سُن کے رمی دا ہوکا نکل گیا۔ پر اوہنوں پتہ سی کہ سرکٹ کورٹ دے آرڈر تک اوہ بچیاں نوں آپنے کول نہیں رکھ سکدی۔ جدوں بچے کسے وی طرحاں نہ منے تاں اوہنے ویک اینڈ تے آوَن دا کہہ کے اوہناں نوں ٹکا دتا۔ دو چھُٹیاں لے کے رمی نے شُکروار شام نوں ڈلس ایئرپورٹ توں ٹرنٹو، کنیڈا لئی

فلائیٹ لے لئی۔ اُتھوں پما اوہنوں آپنے گھر ہی لے گیا۔ رمی اوہدے گھر نہیں رہنا چاہوندی سی۔ پر جدوں پمے نے دسیا کہ اوہنے اُنے دن کدھرے باہر رہن دا انتظام کیتا ہویا ہے تاں اوہ اوتھے رہنا من گئی۔ جنے دن رمی رہی اُنے دن اوہنے بیبی سٹر نوں آپنے کول ہی رکھ لیا۔ پر ایہہ چار دن چُٹکی ماردیاں ہی گُزر گئے تے ستھتی اوتھے دی اوتھے ای آ کھڑی۔

"ویکھو جی، میں لگاتار ایتھے نہیں رہ سکدی۔ پچھے میری جاب اے۔ نہ ہی سرکٹ کورٹ دا فیصلہ ہون تک مے بچیاں نوں آپنے نال لجا سکدی آں۔" رمی نے مجبوری دسی۔

"رمی، جو کُجھ وی ہے اوہ تُہاڈے ساہمنے ایں ایں۔میں تاں آپ ایہناں نوں کہنا کہ کُجھ دیر ویٹ کر لین پر ایہہ کوئی گل ہی نہیں سمجھدے۔"

"ایہہ تاں بچے نے، ایہناں دے کیہ سارے اے۔"

"میں وی ہور کیہ کر سکداں۔ ودھ توں ودھ اک بیبی سٹر ہور رکھ لینا۔"

"ویکھلو، جیویں ٹھیک لگدے۔" نہ چاہوندیاں وی رمی نوں اُسدیاں مزبوریاں واپس لے گئیاں۔ پر بچیاں نوں کون سمجھا سکدا سی۔ اگلے ہفتے اوہی حالت فیر ہو گئی۔ رمی نوں دو دناں لئی فیر آؤنا پیا۔فیر تاں ایہہ رُٹین ہی بن گیا۔ رمی ہر ویک اینڈ تے کنیڈا جان لگ پئی۔ ہور کوئی چارہ وی نہیں سی۔ پر اک گل ضرور سی کہ رمی نوں امریکہ دے مُقابلے کنیڈا بہُت ودھیا لگدا سی۔ اوتھے اوہدا چنگا جی لگدا سی۔فیر اوہ سوچن لگی کہ جیکر اوہ کنیڈا رہن لگ پوے تاں ایس طرحاں اوہدا بیتی ہوئی زندگی نالوں کھہڑا چُھٹ جاویگا۔ایتھے رہندیاں اوہ آرام نال بچیاں کول چنگی

زندگی وی گُزار لُو۔ فیر اک دن آپے ہی اوہدے من دی ہو گئی جدوں پیسے نے وی اوہنوں ایہی سُجھائی دتا۔ اگلی وار امریکہ گئی واپس مُڑدی اوہ آپنا سمان وغیرہ ایتھے ہی لے آئی۔ گُزارے جوگی جاب اوہنوں کنیڈا آؤندیاں ہی مل گئی۔ رہن لئی اوہنے اک پنجابی پریوار دے گھر دا بیسمنٹ کرائے تے لے لیا۔ چھیتی ہی اوہ ایتھے سیٹ ہو گئی۔ اوہنوں آپنا ایہہ فیصلہ چنگا لگیا۔ اوہدا بیتیا گُزریا کدھرے دُور رہ گیا سی۔ ایتھے اوہنوں نویں لوک ملن لگے۔ نویاں جاناں پچھاناں بنن لگیاں۔

رمی سویرے ست وجے نوکری شروع کردی سی۔ شام دے چار وجدے نوں کم توں چُھٹی ہون پچھوں اوہ پمے دے گھر پہُنچ جاندی سی۔ ایتھوں اوہ اُدوں ہی تُردی جدوں اوہنے گھرے جا کے صرف سونا ہوندا۔ اوہ بچیاں کول ودھ توں ودھ سماں رہندی۔ ویک اینڈ تے اوہ سارا سماں اوہناں نال بتاؤندی تے اُدوں ہی اوس دی ملا قات پمے نال ہوندی سی۔ بچیاں دا .:ملا حل ہو گیا سی۔ اوہناں نوں ماں مل گئی سی۔ بچیاں دے کول رہن دی رمی دی اچھا وی پُوری ہو چُکی سی۔ پر ایتھے آ کے رمی نوں ڈھنگ دی جاب نہیں ملی سی۔ ایس گلوں اوہ تھوڑی پریشان سی۔ اک تاں اوہنوں تنخواہ گھٹ ملدی سی۔ دُوسرا اوہنوں باہر دا تورا پھیرا وی کرنا پیندا سی۔ اوس دی کمپنی دا فیشن ڈزائیننگ دا کم سی۔ اوہنوں کمپنی دے گاہکاں کول نویں نویں پھیشنا دے نمونے لے کے جاناں پیندا سی۔ سیمپل ایدھر اُدھر لجان لئی اوہنوں کافی چکر لاؤنے پیندے سن۔ ایس سلسلے وچ مہینے دا اک چکر تاں اوہدا امریکہ دے بیچھلو سٹی دا ہی لگ جاندا سی۔ خیر اوہنے.جی جان نال کم شروع کر دتا سی۔

پمے نوں وڈا ٹرک ٹریلر چلاؤن لئی ہیوی ڈیوٹی کمرشیل لائسنس مل گیا تاں اوہنے اگلے دن ہی نربھے سنگھ دی ٹرکنگ کمپنی دا رُکھ کیتا۔ باہر اوہنوں اک سپینش ڈرائیور مل گیا تاں اوہنے پمے نوں بُلا لیا۔

"کے پاسو اُمیگو؟"

"موئی بینو، گراسیس۔" پمے نے وی سپینش وچ ہی جواب دتا۔

"جو نوبرے پھرنادو اُچایا۔" آپناں نہیں دسدا، اوہ ہتھ ملاؤن لئی اگانہہ ہویا۔

"جو نوبرے پما۔" پمے نے وی آپناں نہیں دس کے پھرنادو نال ہتھ ملایا۔

"دوندے ایس؟" پمے نے پھرنادو نوں اوہدا مُلک پُچھیا۔

"سوئی دا میہیکو۔"

"سوئی دا لا انڈیا۔ جو سپیک ویری گُڈ سپینش اُمیگو۔" پما آپے ہی بولیا۔

"می ساوے۔" پھرنادو نے نیڑے ہوندیاں آپناپن وکھیا۔ پھرنادو دے پُچھن تے پمے نے دسیا کہ اوہ میکسیکو دے میکسیکالی اتے تزوانا ورگے شہراں 'چ کافی دیر رہندارہیاہے۔ اسے کرکے ہی اوہ انی چنگی سپینش بول لےندا ہے۔ جدوں پمے نے پھرنادو نوں آپنا اوتھے آؤن دا مقصد دسیا تاں اوہ اوہنوں دفتر 'چ لے گیا۔ اگانہہ نربھے سنگھ نے اوس توں لوڑیندے فارم بھروا کے پمے نوں ڈرائیور بھرتی کر لیا۔ شروع دی ٹرینگ دین لئی اوہنوں پھرنادو دے نال ہی لا دتا۔ پھرنادو نیڑے ہی کدھرے گیڑا لاؤن جارہیاسی۔ اوہنے پمے نوں ڈرائیور سیٹ اُپر بٹھا دتا تے آپ برابر بیٹھ گیا۔ ہائی وے تے چڑدیاں ہی پمے نے بڑے آتم وشواش نال ٹرک چلاؤنا شروع کر دتا۔

"اُمیگو توں پہلاں وی ٹرک چلاؤندا رہیں؟"

"ہاں۔"

"دس از اے گُڈ بزنس مین۔"

"ہاں ایہہ تاں ہے۔ پھرنادو توں وی ایتھےڈرائیور ایں؟"

"نہیں، میں آپنے چار ٹرک ایس کمپنی ' چ پائے ہوئے نے۔ ویسے تاں تُسیں آپنا ٹرک جتھے مرضی چلاوو۔ پر ایس کمپنی ' چ ٹرک پاؤن دا بہُت فائدہ اے۔ اُنج کمپنی و چ ٹرک پاؤن دا تُہانوں کمیشن تاں دینا پیندے۔ پر ایہہ تُہانوں وہلا نہیں بہن دیندے۔ایس کمپنی کول بہت بزنس اے۔"

"اچھا!س

"ہاں، ہور وی تُہاڈے بہُت لوکاں نے میرے وانگوں ٹرک پائے ہوئے نے۔ کمپنی دے آپدے وی تقریباً دو سو قریب ٹرک نے۔ ساریاں وڈیاں کنپنیاں دے ایس 'اے اینڈ آر ٹرکنگ کمپنی 'نال کنٹریکٹ نے۔ ایہناں دے ٹرک کنیڈا توں چلے میکسیکو دے دُھر ساؤتھ تک مار کردے نے۔"

"پھر تاں بہُت وڈا بزنس اے ایہناں دا۔" پمے نے پھرنادو نوں ایہہ نہیں دسیا کہ ٹرک کمپنی دا مالک اوہدا رشتے دار اے۔

"تینوں وی میں ایہی صلاح دیئوں کہ توں وی آپنا ٹرک پا لے۔ آپنے ٹرک ورگی ریس نہیں۔"

"چلو ویکھدے آں پھر۔"

گیڑا لا کے شام نوں اوہ واپس مُڑے تاں پھرنادو نے پمے نوں بیئر پیائی۔ اگلے دن پما پھرنادو نال' بیچھلو امریکہ 'دا گیڑا لاؤن گیا۔ آؤندیاں جاندیاں اوہناں وچکار گل دا سلسلا زاری رہیا۔ایس طرحاں اوہ چار دن اکٹھے رہے۔ چار دناں و چ ہی اوہ دوست بن گئے۔ فیر پمے نوں کمپنی دا ٹرک مل گیا۔ ہُن پمے نوں کمپنی دے حساب نال گیڑے ملن لگے۔ نواں ہون کارن اجے اوہنوں دُور نہیں بھیجیا جارہیا

سی۔ ایس وچکار ہر تیجے چوتھے اوس دی پھرنادو نال ملاقات ہو ہی جاندی سی۔ اوہ جدوں ہی ملدے تاں اکٹھے بہہ کے بیئر پیندے تے گھنٹیاں بدھی گل ماردے۔ پھرنادو ہر وار پمے نوں آپنا ٹرک پاؤن لئی زور پاؤندا۔ آخر پما آپنا ٹرک خریدن لئی تیار ہو گیا۔ اگلے دن اوہنے ایہہ فیصلہ پھرنادو نوں وی سُنا دتا۔

"ہُن میری گل سُن دھیان نال۔" شام نوں اوہ کسے ہوٹل 'چ بیٹھے سن کہ پھرنادو نے گل شروع کیتی۔

"ہاں دس۔"

"ٹرک آپنے نام تے نہ لئیں۔ کسے ہور دے نام خریدیں۔"

"کی مطلب؟"

"جیویں میں کہنا اوویں کر۔ مطلب بعد 'چ دسوں۔"

پما کُجھ دیر سوچدا رہیا۔

"جے مینوں کارن پتہ لگو پھیر ہی میں کسے ہور نوں منا سکداں، جسدے کہ نہ تے میں ٹرک کھریدونگا۔"

"اُمیگو توں کیہو جیہا ڈرائیور ایں؟ سدھی گل وی نہیں سمجھدا۔"

پما فیر پھرنادو ول ویکھن لگیا۔

"جے ٹرک 'چوں کدے کوئی ایر غیر چیز پھڑی جاوے تے مالک کوئی ہور ہووے تاں ڈرائیور تے چارج لگن دے چانس گھٹ جاندے نے۔" پھرنادو نے جیوں ہی پمے دے کن کول ہو کے ایہہ گل کہی تاں پمے دے سریر وچ جھرناہٹ جیہی چھڑی۔ اوہ آپنے آپ تے حیران ہویا کہ اک میکسیکے نال اپنے چر

توں پھر دا اوہ ایہہ گل کیوں نہیں سمجھیا۔ اگانہہ اوہنوں کُجھ وی دسن دی لوڑ نہیں سی۔ اوہ سبھ کُجھ سمجھ چُکیا سی۔ اگلے دن سیٹرڈے سی۔ رمی بچیاں نوں لے کے کدھرے باہر جان والی سی۔ پما اوہدے کول آ گیا۔

"جے تُسیں دو کُومنٹ میرے کول بیٹھو، تاں اک بینتی کرنی ایں۔"

"دسو؟" رمی حیرانی نال پمے ول جھاکی۔

"دراصل میں آپنا ٹرک خریدناں چاہُنا۔"

"ایہہ تاں بہُت چنگی گل اے۔"

"پر ایس وچ اک پرابلم ایں۔ میرے کول تھوڑے جہے پیسے گھٹدے نے۔ کریڈٹ خراب ہون کرکے لون مینوں مل نہیں سکدا۔"

"دسو فیر مے ایس وچ کیہ کر سکدی آں؟"

"تُسیں صرف دس ہزار ڈالر دا لون آپنے نام تے لے دیو۔ اُسدیاں پیمنٹس میں آپے کروں۔"

رمی کُجھ نہ بولی۔ اوہ سوچیں پے گئی۔

"تُہاڈے پیسے سکیور رہنگے۔ جیہڑی ڈاؤن پیمنٹ پاؤنی ایں اوہ تاں مے آپے پاؤں۔ لون تُہاڈے نام تے ہون کرکے ٹرک وی تُہاڈے نام ای ہوؤ گا۔ میرا مطلب پیپراں مطابق ٹرک دی مالکی تُہاڈی ہووےگی۔"

"میرا ٹرک؟" رمی نوں ایہہ مالکیت والی گل سمجھ نہ آئی۔

"دیکھو جیہڑی ڈاؤن پیمنٹ کرنی ایں اوہ میں تُہانوں کیشئیر چیک بنا کے دے دنا۔ اوہ تُسیں بینک کول جما کروا کے رہندے دس کُو ہزار دا لون لے لؤ۔ جدوں

لون تُہاڈے نام ہویا فیر ٹرک وی تاں تُہاڈے نام ای ہوؤ نہ۔ سدھی گل ایہہ اے کہ تُہاڈے پیسے ڈُبن دا کوئی خطرہ نہیں ہونا؟"

"ہاں ایہہ گل تاں مے سمجھدی آں۔ پر ایس وچ میرا کیہ فائدہ ہوؤ۔ مطلب میں کیوں ایس جھنجٹ وچ پھساں؟"

"تُہاڈا سدھا تاں کوئی فائدہ نہیں۔ تُسیں تاں صرف میری مدد کر رہے اوں۔ میری نہیں بلکہ آپنے بچیاں دی۔ کیونکہ میں جو کُجھ وی کر رہیاں ایہناں بچیاں لئی ہی تاں کر رہیاں۔ آپنے وچکار بھاویں کوئی رشتہ نہیں۔ پر تُہاڈا بچیاں نال تاں ماں دا رشتہ اے نہ۔" پمے نے اوس دی دُکھدی رگ تے ہتھ رکھیا تاں رمی جکو تکی جیہی کر دی من گئی۔ اوہنے پیپر ورک کرکے لون منظور کروا لیا تے آپنے نام تے ٹرک لے کے پمے دے حوالے کر دتا۔ اگلے ہفتے پمے نے نواں ٹرک کمپنی وچ لجا کھڑایا تے سبھ نوں لڈو ونڈے۔

"توں تاں یار ایہہ کجھ ’چوں موگلا کڈھ ماریا۔" پمے دے ٹرک خریدن تے نربھے سنگھ وی خوش ہویا۔

"میں سوچیا کہ کنا کُوچر کرائے دا ٹرک چلاؤندے رہاں گے۔"

"گل تاں تیری ٹھیک اے۔ پر میں تینوں اک ہور رائے دنا۔" نربھے سنگھ دے دل ’چ کوئی بزنس گھُنڈی آئی۔

"دسو؟"

"میں تینوں کمپنی دے کُجھ ہور ٹرک لیز تے دے دنا۔ ایس طرحاں تیری کمپنی وچ پنج کُو پرسنٹ دی حصیداری وی بن جاؤ گی۔" دکھاوے دے طور تے تاں

نربھے سنگھ دیانتداری وکھارہیاسی، پر اوس دی اصلی منشا ایہہ سی کہ ایس طرحاں اوس دی ٹیکس بھرن ویلے کافی بچت ہو جاؤ گی۔

"پھر تاں جی تُہاڈی بڑی مہربانی ہووَ۔" کہن نوں تاں پمے نے ایہہ گل کہہ دتی۔ پر اوہ من وچ سوچ رہیاسی کہ ایہہ کمپنی اوسے دے بھیجے ہوئے پیسیاں نال ہی خریدی ہوئی سی تے پنج پرسنٹ کیوں، بلکہ اوہ تاں ایس پُوری کمپنی دا مالک ہے۔ پر اجے پمے دی اجیہا کُجھ کہن دی منشا نہیں سی۔ اوہ تاں اجے 'تیل ویکھو تیل دی دھار ویکھو 'والی کہاوت مطابق بڑا بوچ بوچ کے چل رہیاسی۔ اگلے دن کُجھ ٹرکاں دی لیز پمے دے نام کرکے نربھے سنگھ نے اوہنوں قنونن پنج پرتیشت دا حصیدار بنا لیا۔ دو دناں بعد پما' اپسٹیٹ نیویارک 'دا گیڑا لا کے واپس مُڑیا تاں لیٹ رات پھرنادو اوہدے گھر آیا۔ اک پاسے کرکے پھرنادو نے پمے نوں پنج ہزار ڈالر پھڑا دتا۔

"ایہہ کاہدے؟" پما حیران ہویا۔

"نیویارک دے گیڑے ویلے تیرے ٹرک والے سامان' چ اک چٹے پاؤڈر دا ڈبہ گئے۔ ایہہ اوہدے نے۔"

پما پٹک دینے ساری گل سمجھ گیا۔ سمجھدا وی کیوں نہ، اجہیاں کھیڈاں دا تاں اوہ ماہر کھڈاری سی۔ ویسے اوہنے اُپرلے منو پھرنادو نوں روسا وکھایا۔ پر پھرنادو نے اوہنوں ٹکا لیا۔ فیر پمے نے ایہہ روسا کیتا کہ اوہنوں پُچھے بناں ایہہ سمان کیوں رکھیا گیا۔ پھرنادو نے اوہنوں سمجھایا کہ اگانہہ نوں اوہ اوس دی سہمتی نال ہی اجیہا کُجھ کرو گا۔

ایئوں ہوئی سی پمے دی کنیڈا و چ نویں زندگی دی شُروآت۔ پمے نے ایس دو نمبر دے دھندے بارے بہُت سوچ وچار کیتی۔ اوہنے سوچ لیا کہ شروع دے کُجھ سال اوہ کوئی وکھاوا نہیں کریگا، سگوں چُپ گڑُپ جیہا رہندا ہولی ہولی پیسہ اکٹھا کردا رہو گا۔ جدوں چنگا پیسہ ہتھ و چ آ گیا تاں فیر کوئی چنگا جیہا بزنس چلا کے عزت دی زندگی شروع کر لُو گا۔ اُدوں تک نربھے سنگھ نال وی آپنا لین دین دا حساب کتاب نبیڑ لُو۔ اوہ پہلاں ایتھے پکے پیریں سیٹ ہو کے پھیر ہی کوئی اگانہہ دا قدم چکّنا چاہوندا سی۔ ہُن سبھ توں پہلاں اوہ ایس دھندے و چ پُورا بچ بچا کے چلن بارے سوچن لگیا۔ پھرنادو نے تاں کیہا سی کہ صرف ٹرک ہی کسے ہور دے نام ہووے۔ پر پمے نے سوچیا کہ جس دن ٹرک و چ ایس طرحاں دا مال لجانا ہووے اوس دن ڈرائیور وی کوئی ہور ہووے۔ اگے توں اوہ اویں ہی کرن لگ پیا۔ جس دن اوہدے ٹرک و چ ایہہ چٹا پاؤڈر امریکہ ول جاندا تاں اوہ آنیں بہانیں کسے ہور ڈرائیور نوں بھیج دیندا۔

پچھلے کافی دیر توں بچے پمے نوں کدھرے باہر گھُماؤن لجان نوں کہہ رہے سن۔ ایس ویک ایں لڈتے اوہ اوہناں نوں ٹرک و چ ہی ٹرنٹو دے ساؤتھ ول لے گیا۔ رمی وی نال ہی سی۔ سارا دن گھمدے گھُماؤندے شام جہے اوہ اک وڈے پارک و چ پہُنچ گئے۔ اچانک پمے دے منُ چ اک خیال آیا تاں اوہ رمی نوں سنبودھت ہویا، "رمی تُسیں ٹرک چلا کے ویکھو نہ۔"

"میں !ٹرک چلاواں!!؟ اوہ نو۔"

"تُسیں ٹرائی تاں کرو ایہہ انا زیادہ اوَکھا نہیں۔"

"نہیں جی نہیں، ایہہ میرے وس دا کم نہیں۔"

"ہاں ممی، چلاؤ نہ پلیز۔" بچے وی اوہدے کھہڑے پے گئے۔ ساریاں دے زور دین تے رمی ڈرائیور سیٹ اُپر بیٹھ گئی۔ ہولی ہولی گیڑے دیندیاں اوس دی جھجک کھُلھ گئی۔ رمی نوں خُود نوں وی ٹرک چلاؤنا ودھیا لگیا۔ اُدھر پمے دے دماغ وچ اک ہور ہی گل آئی کہ میں تاں ایویں ای باہر ڈرائیور بھالدا پھرداں۔ ڈرائیور تاں گھرے ای بیٹھا ہے۔ اوس دن توں بعد رمی دے نہینہہ نکر کردیاں وی پمے نے اوہنوں ٹرک دا لائسنس دواؤن دی کاروائی شروع کر دتی۔ پہلاں اوہنوں لرننگ پرمٹ ملیا۔ فیر اوہنے ٹریننگ لئی تے اخیر رمی نوں ہیوی ڈیوٹی کمرشیل ڈرائیونگ لائسنس مل گیا۔ ایس پچھوں کئی واری تاں پما عام گیڑیاں ویلے رمی دے نال گیا۔ فیر اوہنوں اکلی نوں ہی بھیجن لگیا۔ اوہ ہر گیڑے دی رمی نوں چنگی پیمنٹ کردا سی۔ رمی نوں وی ایہہ وقت برباد کرن والی گل نہیں لگدی سی۔ سگوں اوہنوں لگدا سی کہ اسے بہانے روزمرا دی زندگی وچ تھوڑا بدلاو ہو جاندا ہے نالے کُجھ وادھو پیسے وی بن جاندے ہن۔ جس دن پمے دے ٹرک دا خاص گیڑا جانا ہوندا تاں اوہ اکلی رمی نوں ہی بھیجدا۔ اگر رمی کدھرے ہور رُجھی ہوندی تاں اوہ آپنے اجیہے گیڑے دا اگا پچھا کر لے ندا۔ ہُن تک رمی انگنت اجیہے گیڑے لا چکی سی جدوں کہ ٹرک وچ ڈرگ بھیجے گئے سن۔

اوس دن رمی کم توں آ کے گھرے بیٹھی ہی سی کہ اوہنے میل پھرولی۔ سبھ توں پہلاں اوہنے اوہ لفافہ چُکیا جس اُپر لکھیا ہویا سی' سرکٹ کورٹ آف پھیار پھیکس

کاؤنٹی کامنویلتھ آف آف ورجینیاں۔ اوہنے چھیتی چھیتی لفافہ کھولیا۔ اندر لکھیا ہویا سی،

"جُوینل کورٹ ولوں پاس کیتی روبی تے بوبی دی اڈاپشن والی پٹیشن سرکٹ کورٹ ولوں فائینلی اپروو کیتی جاندی ہے۔ اج دی تاریخ توں روبی اتے بوبی دی کسٹڈی رمندیپ کور نوں سونپی جاندی ہے۔ اگے توں پرمویر سنگھ دا بچیاں نال کوئی واسطہ نہیں ہووے گا۔" ایہہ آرڈر پڑھ کے رمی دیاں اکھاں 'چ خوشی دے ہنجو آ گئے۔ اوہنے دوناں بچیاں نوں بُکل وچ لے لیا۔ شام نوں پما گھر آیا تاں اوہنے اوہنوں وی ایہہ خوش خبری سُنائی۔

'چنگے بلا گلروں لہی۔ 'پما من ہی من ہسیا۔

'پر ایس طرحاں تاں میری ایہہ ڈرائیور ای ہتھ 'چوں جاندی رہُو۔ 'اگلے پل اوہنوں فکر ہویا۔ اوہ سوچن لگیا کہ اسدے لئی کیہ کیتا جاوے کہ ایہہ ہتھاں 'چوں نہ نکلے۔

"تُسیں کیہ سوچن لگ پئے؟" رمی نے پمے دا دھیان کھچیا۔

"اوہ !مے تاں ایہہ سوچ رہیا سی کہ اج توں مینوں بچیاں توں وکھ ہونا پؤ۔" پمے نے ڈرامہ کیتا۔

"نہیں اجیہی تاں کوئی گل نہیں۔ تُسیں جدوں چاہو بچیاں نوں مل سکدیں اوں۔"

"پر تُہانوں پتے کہ کانونن طورتے میں ہُن بچیاں نوں ہتھ وی نہیں لا سکدا۔"

"قانوں دی قانون نال رہی۔ آپاں قانون توں کیہ لینے۔"

"ہُن تُہاڈا اگے دا کیہ پروگرام ایں؟" پمے نے رمی دا من ٹوہنا چاہیا۔

"کیراں تاں مے آپنے بچیاں نال کُھلھ کے گھُمو پھرونگی۔ فیر اوہی رُٹین زندگی۔ ہاں بچیاں نوں میں اج توں ای آپنے نال لے جانے۔"

"چلو اوہ تاں تُہاڈا ہُن حق وی اے۔ پر میری اک بینتی اے جے مائیںڈ نہ کروں تاں۔"

"ہاں دسو؟"

"پہلاں دی طرحاں تُسیں ہفتے وچ اک واری بچیاں سمیت میرے گھر رہ جایا کریو۔ایس طرحاں میرا وی ایہناں نال دل پرچ جایا کرو۔"

"ہاں جی ایہہ تاں کوئی اوَکھا نہیں۔ مے تُہاڈی گل سمجھ سکدی آں۔"

رمی دی ایہہ گل سُن کے پمے نے سُکھ دا ساہ لیا۔ اوس دی سکیم ایہہ سی کہ ٹرک دی خاص ڈلوری والے دن، رمی اتے بچے اوہدے کہن تے اوہدے گھر آ جایا کرنگے تے فیر بچیاں نوں گھرے رکھ کے اوہ رمی نوں گیڑا لاوَن بھیج دیا کروگا۔ خیر رمی اوسے دن بچیاں نوں آپنے نال لے گئی۔ اگلے کئی دن چھُٹیاں لے کے اوہنے اوہناں نوں جی بھرکے گھُمایا۔فیر رمی نے آپنی جاب تے جانا شروع کر دتا۔ایتھے دن ویلے بچیاں نوں سنبھالن دی کوئی سمسیا نہیں سی۔ گھر دا مالک، کوئی بزُرگ پنجابی جوڑا سی۔ اوہ تاں سگوں آپ سارا دن بچیاں نال رہندے خوشی محسوس کردے سن۔ ویک اینڈ تے رمی بچیاں سمیت پمے دے گھر چلی جاندی سی۔ جدوں کتے پمے نے اوس توں گیڑا لواؤنا ہوندا تاں اوس دن اوہ بیبی سٹر دا پربندھ کر لیندا۔ پمے دے نال ہی اوہ دو چار واری اوس دی بھین دے گھر وی جا آئی سی۔

پر پمے دی صلاح مطابق اوہ اوہناں دے بہُتا نیڑے نہیں سی ہوئی۔ پمے دے سارے مسلے حل ہو گئے سن۔ رمی وی ہُن بہت خوش سی۔

کھڑے پانیاں 'چ اٹ تاں اوس دن وجی جس دن پمے دے خاص بندے دا انڈیا توں اوہنوں فون آیا۔ نمبر پچھاندیاں پمے نے فون آن کرکے کن نوں لا لیا۔

"ہاں میں ای آں، گل کر۔" اُدھرلی آواز پچھاندیاں پما بولیا۔

"گل تیرے اکلے نال کرن والی اے....۔"

"ہاں ہاں میں اکلا ای آں۔ گھرے بیٹھاں، کھُلھ کے دس کیہ کہنے۔"

"گل اوسے بارے ای اے جسدا کہ ہرڈُوآر، ماں پیو دے بھُل پاؤن آئی دا خاص اپریشن کیتا سی۔"

"میں سمجھ گیا۔ دس اوس دی کیہ گل اے؟"

"ایہہ تاں اوہ گل ہو گئی اکے جیوندا ہاتھی لکھ دا تے مریا دو لکھ دا۔"

"کُجھ دس وی؟"

"اوہدے پیو، ڈاکٹر راکیش دی لُدھیانے 'چ کروڑاں روپیہں دی پراپرٹی اے۔"

"ہیں؟" پمے دے پیراں ہیٹھوں مٹی نکل گئی۔

"بُڈھے نے وصیت وی بڑے ڈھنگ طریقے نال بنوائی ہوئی لگدی اے۔"

"کی لکھیے وسیہت و چ؟" اُتاولا ہوندا پما کھڑا ہو گیا۔

"وصیت' چ لکھیے کہ میرے مرن توں بعد میری ساری جائداد دی مالک میری اکلوتی بیٹی اُرملا اے۔ اگر اُرملا مر جاندی اے تاں اوہ ساری جائداد اوہدے بچیاں دی ہووَگی۔"

"اچھا!س پمے دی آواز سرد ہو گئی۔

"ہُن اوس پراپرٹی دے جندرے دی چابی تیرے اوہ جوڑے جُو آک نے۔"

"ہوں۔" پما پریشانی' چ نونہہ ٹُکن لگیا۔

"آ گئی سمجھ و چ گل؟"

"تیری گل تاں سمجھ' چ آ گئی۔ پر اک ہور گل نہیں میں سمجھیا۔ انڈیا و چ ڈاکٹر راکیش دا اجیہا کون رشتے دار اے جسنے ایہہ سارا پیپر ورک کروایے۔ کیونکہ اج کل تاں ایدھر باہر آیاں دیاں جائداداں تے اوہناں دے انڈیا وچلے آپنے ہی رشتے دار قبضے کر لے ندے نے۔ پر ایہہ سچ پُتر کون ایں جو اڈا وڈا پُن کماؤن لگیے۔"

"ڈاکٹر راکیش دی ماسی دا پُت اے کوئی۔"

'اوہ ہو، ایہہ کیہ ہو گیا۔' پما سر پھڑ کے بیٹھ گیا۔

'کہندے کہ پراپرٹی دے جندرے دی چابی اوہ بچے نے۔ پر اوہنوں ایہہ نہیں پتہ کہ اوہناں بچیاں دی چابی ہُن میرے کول نہیں رہی۔ ....'

'ایہہ میں کیہ کر بیٹھا۔ آپنے ہتھیں آپنے ہی ہتھ وڈھ لاے۔ جے بچے ای میرے کول نہ ہوئے تاں اوہناں دے نانے دی کروڑاں دی پراپرٹی وی مینوں

نہیں ملنی۔ بچیاں دا میرے قبضے وچ ہونا بہُت ضروری اے۔ ایس دے لئی رمی توں وی اوہلا رکھنا پوٗ۔ اوہدے لئی مینوں کُجھ کرنا چاہیدے؟ کیوٗں نہ اک واری رمی نال گل کرکے ویکھاں؟ ہاں ایہی ٹھیک رہوگا۔'

پما بیٹھا آپنے آپ نال گل کر رہیا سی۔ اوہنے رمی نال گل کرکے بچے واپس لین دا من بنا لیا۔ پر ہُن ایہہ کم وی رمی دی سہمتی نال ہی ہو سکدا سی۔

"ہُن تاں خوش اوں بچیاں نال رہ کے۔" رمی نوں ملدیاں اوہنے سادھارن جیہی گل چھیڑی۔

"ہاں جی بہُت خوش۔"

"پر میرا تاں بہُت بُرا حال اے۔"

"کیوٗں؟"

"مینوں بچیاں بناں کُجھ وی چنگا نہیں لگدا۔ میں بہُت اپ سیٹ آں۔"

پمے دی گل سُن کے رمی حیران ہوئی۔ کیونکہ ہُن جدوں بچے رمی نال رہن لگ پئے سن تاں اوہناں نے پمے دے ورتائ بارے بڑا کُجھ دسیا سی۔ اوہ دسدے سن کہ ڈیڈ ہمیشہں اوہناں نوں گاہلاں کڈھدا سی۔ کئی واری کُٹدا وی سی۔ پر ہُن اوہ کہہ رہیا سی کہ اوہناں بنا رہ ہی نہیں سکدا۔

"میری اک بینتی اے۔" پمے نے سدھی گل کہن دا من بنا لیا۔

"دسو۔"

"کی میں بچے واپس لے سکداں؟"

"نہیں جی، ایہہ تاں نہیں ہو سکدا۔ میری تاں اوہ زندگی نے۔"

"ہائ....ہائ...ہائ....۔" پما پھوکی ہاسی ہسیا۔

"ہسدے کیوں اوں؟"

"تُہاڈے بچے نے تُسیں ای رکھو۔ میں تاں ایہہ ویکھدا سی کہ ماں دی بچیاں نال کنی کُواٹیچمنٹ ہوندی اے۔" پمے نے گل بدلی۔

"تُسیں تاں مینوں ڈرا ای دتا سی۔" رمی اوس دی گل دا اصلی مقصد نہ سمجھ سکی۔

"ڈرن والی ایس وچ کیہ گل اے۔ میں تاں ایویں مذاق کردا سی۔" پما اُٹھ کے ٹُر گیا۔ نال ہی اوہ سوچ رہیا سی کہ ایہہ کم ہُن سدھے ڈھنگ نال نہیں ہونا۔ بچے تاں اوہنوں واپس لینے ہی پینگے۔ پر اسنے سدھے ڈھنگ نال بچے واپس نہیں دینے۔ اگلے دن پمے نے ایس بابت وکیل نال گل کیتی۔ وکیل دی صلاح سی کہ پما بچیاں نوں نال لے کے انڈیا جاوے۔ فیر اوتھوں دی کورٹ وچ جو وی پیپر ورک ہوؤ اوہ پُورا کیتا جاوے۔ بچے نہ بالغ سن۔ ایس کرکے بچیاں دی ایہہ پراپرٹی اگانہہ ویچ پاؤنا سوکھا نہیں سی۔ پما بہُت پریشان سی۔ آپ اوہ انڈیا جا نہیں سی سکدا تے ہور کوئی حل دس نہیں سی رہیا۔

'جے رمی ای بچیاں نوں لے کے انڈیا چلی جاوے تاں .:لا سوکھا حل ہو سکدا اے۔ جے ایہہ اوتھے چلی جاندی اے تاں میرے بندے آپنے ڈھنگ طریقے نال ایس توں آپے لوڑیندے کم کروا لینگے۔' اچانک اوہنوں خیال آیا۔

"رمی، تُسیں انڈیا کیوں نہیں گھم آؤندے۔" اگلے دن پما فیر رمی دے گھر بیٹھا سی۔

"میں انڈیا!؟" اوہ حیران ہوئی۔

"ہاں تُسیں۔ نالے بچیاں نوں ایہناں دے اوتھوں والے رشتے دار مل لینگے۔"

"میرا تاں ایس طرحاں دا کوئی پروگرام نہیں۔ پر تُہانوں ایہہ خیال کیوں آیا؟"

"میں تاں ویسے ہی گل تور لئی۔"

"تُسیں وی نال چلوں گے۔"

"میں؟" پمے نوں لگیا جیویں کہ اوہ سن' چوں پھڑیا گیا ہووے۔

"ہاں تُسیں وی آپنے رشتیداراں نوں مل آئیو۔"

"اسدے لئی دو کُو مہینے ٹھہر جاؤ۔ اجے تاں میں بزی آں۔" پمے نے دو مہینیاں دا کہہ کے گل سنبھال لئی۔ جے اوہ کہہ دیندا کہ اوہ انڈیا نہیں جا سکدا تاں رمی نوں شک ہو جانا سی۔ پر شک تاں رمی نوں ہُن وی ہو گیا سی کہ ایہہ اج کل بچیاں نوں لے کے انا فکرمند کیوں ہے۔

'ایہہ انڈیا جان نوں وی نہیں مندی۔ فیر کیہ کراں۔ 'مگن چت ہوئے پمے نے انڈیا آپنے بندے نوں کال کر کے ساری ستھتی دسی تاں اوہنے کیہا کہ توں اکلے بچیاں نوں ہی کیویں نہ کیویں بھیجدے۔ اگانہہ دا کم اسیں آپے ویکھ لواں گے۔

'نہ ایہہ بچے مینوں دیندی اے، نہ اوہناں نوں لے کے انڈیا جاندی اے، فیر ہُن کیہ کیتا جاوے۔ کُجھ اجیہا کراں کہ ایہہ' مدر ٹریسا 'دی چیلی بچیاں توں دُور ہوجے۔ ایہہ پاسے ہو گئی تاں میں آپنے حساب بچیاں نوں انڈیا نوں تور دیاں گا۔

کیراں اوتھوں دی پراپرٹی ہتھ آوے، بعد دی بعد وچ ویکھی جاؤ۔" اوہ من وچ سکیماں بناؤندا جارہیا سی۔

'کیہڑا ڈھنگ اپنایا جا سکدے؟'

'اک منٹ....۔ 'اوہدے من 'چ کوئی وچار آیا۔

'لے میرے تاں خیال 'چ ای نہیں آیا۔ ایہہ کم تاں چٹکی ماریاں حل ہو جانے۔ نالے مینوں کُجھ اجیہا وی نہیں کرنا پینا کہ اسنوں کوئی شک ہووے۔ اک واری ایہہ کم سرے چڑھ گیا تاں مُڑ کے ایس دا پرچھاواں وی بچیاں تک نہیں پہُنچناں۔ 'پمے نوں کوئی حل سُجھ گیا سی۔ اوہ چٹکیاں ماردا گھرے پہُنچ گیا۔ اگلے کُجھ دن اوہنے اُڈیک کیتی۔ ایس وچکار اوہنے رمی نال ورتائ وی سُبھاوک جیہا ای رکھیا۔ اپنے نوں رمی دی اوہ کال آ گئی جس نوں کہ اوہ اُڈیک رہیا سی۔

"میں کل نوں کمپنی دے کسٹمرز کول پریزن ٹیشن دین لئی 'بپھلو سٹی 'امریکہ جانے۔ تُسیں پلیز بیبی سٹر نوں کال کر دیو۔ اج رات تے کل دا دن اوہ بچیاں نوں سنبھال لوے۔ اج شام نوں میں بچیاں نوں لے کے تُہاڈے گھر آجو نگی۔"

"ٹھیک اے۔ میں بیبی سٹر نوں بُلا لینا۔ تُسیں جدوں مرضی آجو۔" پمے دا دل باگو باغ ہو گیا۔ اوہ اسے سمیں دی اُڈیک وچ سی۔ اوسے شام بیبی سٹر آ گئی تے رمی وی بچیاں نوں لے کے پمے دے گھر پہُنچ گئی۔ پما لونگ روم وچ بہہ کے رمی نال گل کرن لگیا۔ جدوں اندر بیٹھا اوہ رمی نال گل کر رہیا سی تاں اُدوں ہی باہر پھرنادو آپنے کم لگیا ہویا سی۔ پھرنادو، رمی دی گڈی دے ٹرنک وچ ڈرگز والا ڈبہ

لُکارہیا سی۔ آپنا کم مُکا کے اوہنے پمے نوں مس کال ماری۔ پما خوش ہوندا اندروں باہر جان لئی اُٹھیا۔

"کس کُووےلے تُرنے تُسیں پھر؟" اوہنے چلویں جیہی گل کیتی۔

"میں سویرے دو کُووجے تُرونگی۔"

"چلو ٹھیک اے، پچھے بیبی سٹر ہے ای۔ بچیاں نوں آپے سنبھال لُوگی۔ مے ہُن چلداں۔" پما باہر نکل گیا۔ فیر پمے نے 'سی بی ایس اے'(کنیڈا بارڈر سروس ایجنسی)نوں فون ملایا۔ اوہنے اوہناں نوں رمی دا پُورا نام، اوس دی گڈی دا نمبر، گڈی دیاں ہور نشانیاں اتے باقی لوڑیندی جانکاری دیندیاں دس دتا کہ ایہہ کُڑی اگلے دساں کُوگھنٹیاں وچ پیس برج بارڈر چیک پوسٹ اُپر دی امریکہ ول لنگھوگی۔ انفرمیشن دین دا کم مُکا کے اوہ پھرنادو نال کدھرے چلیا گیا۔

اُدوں ہی بیبی سٹر دی گھروں ایمرجنسی کال آئی۔ کال سُندیاں ہی اوہ رمی کول آئی۔

"میڈم، میرے پھادر اچانک سخت بیمار ہو گئے نے۔ اوہناں نوں ہُنے ای ایمرجنسی' چ داخل کروایا گئے۔ پلیز اج مینوں چُھٹی دیو۔"

"اوہ !ایہہ تاں بہُت ماڑا ہویا۔ پر فیر میں بچیاں دا کیویں کراں؟"

"میڈم کُجھ وی کرو پر میں تاں اج رات ایتھے نہیں رہ سکدی۔"

"چل اک منٹ، میں سوچدی آں کُجھ۔" رمی نے پمے نوں فون ملایا۔ پر اگوں اوہنے فون نہ چُکیا۔ کئی وار کوشش کرن تے وی اوس دی پمے نال گل نہ ہوئی۔

"پپے دا فون نہیں مل رہیا۔ تیرا جاناں وی ضروری اے۔ ایہناں بچیاں نوں وی اکلے نہیں چھڈیا جا سکدا۔" رمی کوئی حل سوچن لگی۔

"اس دا تاں فیر اکو حل اے کہ میں بچیاں نوں آپنے نال ای لے جاواں۔"

"جی میڈم، ایہی ٹھیک رہُو۔ پما جی کیہ پتے کہ کدوں گھر آؤن۔"

"تیری گل بالکُل ٹھیک اے۔ پر میں سوچدی آں کہ ادھی رات ویلے بچیاں نوں ڈسٹرب کرن نالوں میں ہُنے ای ٹُر پینی آں۔ رات بیچھلو کسے ہوٹل' چ رہ پؤں۔ کل نوں کم نکدیاں ای واپس آجاں گے۔"

"ہاں جی ٹھیک اے۔"

"چل آ فیر بچیاں دا سامان وغیرہ گڈی وچ رکھوا۔" بیبی سٹر دی مدد نال رمی نے بچیاں نوں گڈی وچ بٹھا لیا۔ اوہنوں کُجھ دیر پپے دی اُڈیک کرن دا کہہ کے رمی ٹُر پئی۔ پہلاں اوہنے آپنے گھروں روبی تے بوبی دے پاسپورٹ چُکے تے فیر پیس برج نوں جان والے ہائی وے چڑھ گئی۔

ادھے کُو گھنٹے بعد پما گھر مُڑیا تاں اوہنے ویکھیا کہ باہر رمی دی گڈی نہیں سی۔ اوہدے پُچھن تے بیبی سٹر نے دسیا کہ اوہ تاں بیچھلو سٹی نوں چلی گئی۔

'ایہہ ودھیا ہویا کہ پنچھی جال' چ پھسن لئی چھیتی چلیا گیا۔' پما من ہی من ہسیا۔ اندر جاندیاں اوہنے آلے دوآلے نظر ماری۔

"پر بچے ! کتھے نے اوہ؟" حیران ہوندیاں اوہنے بیبی سٹر نوں آواز ماری۔

"اوہناں نوں تاں رمی میڈم آپنے نال ای لے گئی۔"

"کی کیہا...!!؟"

"ہاں جی، بچے رمی میڈم دے نال ہی چلے گئے۔" بیبی سٹر نے آپنی گل دُہرائی۔ اگانہہ اوہ آپدے پتا دی بیماری بارے دسن لگی سی کہ پمے نے اوس ول دھیان ہی نہ دتا۔

"اوہ....نو.....۔" پما چیکیا۔

"اوہ مائی گاڈ ....!ایہہ کیہ ہو گیا۔" گھبرایا ہویا پما باہر نوں بھجیا۔ گڈی سٹارٹ کردا اوہ وی پیس برج ول چل پیا۔ اوہ بڑی تیز گڈی چلارہیا سی۔ پر اوہنوں اخیر تک رمی کدھرے وی دکھائی نہ دتی۔ بارڈر دے نیڑے پہنچ کے اوہ ہولی ہو گیا۔ فیر کُجھ سوچدیاں اوہنے امریکہ ول جان دا فیصلہ کر لیا۔ نیاگرا پھالس کولوں دی لنگھدیاں اوہنے پُل پار کیتا تے اگے اک چیک پوسٹ تے جا رُکیا۔ کسٹم ادھیکاری اوہدا پاسپورٹ لے کے سٹیمپ وغیرہ لاؤن وچ رُجھ گیا۔ پما اکھاں پاڑ پاڑ کے آلے دوآلے ویکھ رہیا سی۔ چیک پوسٹ دیاں پنجے لائیناں تے عام جیہا کم چل رہیا سی۔

'ہیں !جے اوہ پھڑی گئی ہوندی تاں اوہنے ایتھے ای کدھرے ہونا سی؟ 'پما حیران ہورہیا سی۔

'مینوں لگدے اوس دی قسمت تیز نکلی، اوہ پھڑ ہونو بچ گئی تے بچیاں سمیت امریکہ وچ داخل ہو گئی۔ 'آپنے اندازے جہے لاؤندا پما بچھلو سٹی ول نکل گیا۔

رمی دے چلے جان پچھوں پما کافی دیر پریشان رہیا۔ اوہ سوچدا رہندا کہ کھاہمکھاہ ہی کروڑاں دی جائداد ہتھاں' چوں نکل گئی۔ ایس گھٹنا پچھوں اوہدے اندروں دُوسری آواز اُٹھنی شروع ہو گئی کہ اوہنوں آپنے بھنوئیئے نال آپدے پیسیاں بارے گل کرنی چاہیدی اے۔ ایس توں پہلاں وی اوہنے آنی بہانی دو چونہہ واری ایہہ گل کرن دی کوشش کیتی سی، پر نربھے سنگھ ہر وار گل نوں اُوں گوں کرکے ٹال دیندا سی۔ اُدوں پما چُپ کر جاندا سی کہ چلو موقع آؤن تے ہی گل چھیڑی جاوے گی۔ ہُن اوہ سوچ رہیا سی کہ گل کرن دا صحیح موقع آ چُکیا ہے۔ اوہنے اوسے شام نربھے سنگھ نوں ملن دا پروگرام بنا لیا تے آپنے گھر آؤن دا نیوںتا دے دتا۔ جدوں نوں نربھے سنگھ اوہدے گھر آیا تاں پما کھان پین دا پربندھ کری بیٹھا سی۔

"واہ بئی سالے صاحب، اج تاں توں بڑا چنگا کیتا جو گھرے ای مہچھل لاؤن دا پروگرام بنائی بیٹھیں۔"

"میں کیہا کہ کافی دیر توں اکٹھے نہیں بیٹھے، کیوں نہ اج رونق لا لئی جاوے۔"

"ایہہ تاں چنگی گل اے کدے کدائیں کرنیاں چاہیدیں من آئیاں۔ یار، تیری اوہ دوست کُڑی رمی نہیں ویکھی کدے؟"

"اوہ تاں واپس امریکہ چلی گئی۔" پمے نے ٹرپل ماریا۔

پیگ لاؤندے تے ایدھر اُدھر دیاں گل کردے اوہ واہوا ترارے 'چ ہو گئے تاں پمے نے گل چھیڑی۔

"بائی جی اج آپاں آپنے اصلی مُدعے دی گل وی کرنی ایں۔"

"اوہ کیہڑا بئی؟"

"میرے پیسیاں والا۔"

"تینوں کنے واری پہلاں وی دسیے یار کہ اوہ پیسے تاں ایویں ای حال خراب ہو گئے۔" نربھے سنگھ نے رٹیا رٹایا بہانہ لایا۔

"ایویں حال خراب پیسے کس گلوں ہو گئے جی؟"

"دراصل اوہ پیسے میں میوچل پھنڈز و چ لا دتے سن۔ اُدھر گھاٹا پے گیا۔ سگوں کُجھ پیسے میرے آپنے وی ڈُب گئے۔"

"ویکھو تُہاڈے آپنے پیسے تُسیں جتھے مرضی انویسٹ کر سکدے سی۔ پر میرے پیسے میتھوں بُجھے بناں ایوں تھوڑا ای خراب کرنے سی۔" پمے نربھے سنگھ دے جواب مطابق ہی بولیا۔

"میں تاں تیرا بھلا ای سوچیا سی۔"

"اس 'چ میرے بھلے والی گل کیہڑی ہوئی؟"

"ہور کی؟"

"میں دساں جی .... کہ فیر اصلی گل کیہ اے....؟"

"کی اے اصلی گل؟"

"کُجھ سال پہلاں تک تُسیں ٹیکسی چلاؤندے سی تے اج کمیونٹی دے سر کڈھ بزنس مین بنے بیٹھے اوں۔"

"مطلب؟"

"مطلب ایہہ کہ پیسے خراب ہو جان دا تاں تُسیں ایویں ٹرپل مار دیوں۔ میرے پیسیاں نال ای تُسیں ایہہ ٹرک کمپنی والا انا وڈا بزنس کھولیاے۔" پے نے سدھی گل کہہ دتی۔

"چل ایؤں ایں تاں فیر ایؤں ایں صحیح۔" نربھے سنگھ نے وی نشے دی لور وچ سرے دی سُنا دتی۔

"اج آخر من تاں گئے۔"

"جیویں مرضی سمجھلے۔"

"ٹھیک اے فیر مینوں میرے پیسے واپس دیوو۔"

"توں کیہڑا ڈونگھا واہ کے کمائے سی۔ لُٹاں گھسُٹاں تے پھروتیاں دے پیسے ای ایتھے ٹراں سفر کردا رہیں۔"

"میں جیویں مرضی کمائے، پر پیسے تاں اوہ میرے سی۔"

"گنگا گئیاں ہڈیاں نہیں مُڑ دیاں پما سیاں....۔ نہیں سچ گُرلابھ سیاں۔" نربھے سنگھ نے کھنگورا مار کے گلا صاف کر دیاں چپ کے گل کیتی۔

"بائی جی، میں اوہ گُرلابھ آں جسدے ماریاں نوں قبراں نصیب نِ ہوئیاں۔" انی گل کہہ کے اوہ اُچی ہسیا۔

"اس گل دا تاں مینوں وی پتے۔ پر سالے صاحب ایہہ کنیڈا اے۔ ایتھے تاں وڈے وڈے کہندے کہاؤندے ویلی، آریاں تے پھٹے چُکدے پھِردے اے۔"

"اوہ کوئی ہور ہونگے، گُرلابھ نہیں۔ پر مینوں ایوٗں دسو کہ جے ایہہ گل لوکاں 'چ آ گئی بئی نربھے سنگھ کول جیہڑا انا پیسہ آیئے اوہ کیویں آیئے؟"

"اچھا! پر جے' ایہہ 'گل لوکاں و چ آ گئی کہ پما، اصل 'چ پما نہیں، اوہ تاں گُرلابھ اے۔ جسنے کھاڑکوواد ویلے پنجاب' چ سینکڑے لوک مار مُکائے، ان گنت بینک ڈاکے مارے، پھِروتیاں لئی پتہ نہیں کنیاں کُونوں اغوا کیتا۔ ایس توں بناں ہور پتہ نہیں اوتھے کیہ کی آتنک مچایا۔ ایہہ کھاڑکو نیں سی سگوں ایہہ تاں کھاڑکوآں دے بھیس' چ گورمنٹ دا بندہ سی، جسنے پُولیس نال رل کے پتہ نہیں کنے کُو کھاڑکو مروائے۔"

پمے دی بولتی بند ہو گئی۔ اوہنوں خیال آیا،' ایہہ تاں میرے بارے بہُت کُجھ جاندے، ایہہ مینوں کیہ لئی بیٹھے۔ جدوں ای کوئی گل ہویا کرو ایہہ اویں ہی ڈراوا دے چھڈیا کرو۔ ایس نے سدھے ڈھنگ نال کُجھ نہیں دینا۔ مینوں آپنی پلین بدلنی پینی ایں۔ ایس نے میرے بارے سُنیاں ایں ایں، میرا اصلی رُوپ نہیں ویکھیا۔ لگدے کہ ایس نوں گُرلابھ دا وراٹ رُوپ وکھاؤنا ای پؤ۔ 'پر حال دی گھڑی اوہنے گل نوں گول مول کرن دا فیصلہ کر لیا۔

"بائی جی آپاں گل کدھر نوں لے تُرے؟"

"توں ایں گل نوں موڑ گھوڑ کے ہور پاسے لے گئیں۔ میں تاں بندا جواب ای دتے۔"

"میں پیسیاں توں کیہ کرواؤنے۔ میری کیہڑاایتھے چوڑے والی بیٹھی اے۔ ایہہ بزنس، ایہہ پیسے وی تاں میری بھین دے پریوار دے ای نے۔ چلو کوئی دُوسری گل کرو۔"

"چنگا پیگ پا پھر۔"

پمے نے اگلا پیگ پا لیا۔ اوہنے گل دا رُخ بدلدیاں ہُنے ہُنے پیدا ہوئی کڑتن ختم کر دتی۔ نربھے سنگھ نوں وی ایہی لگیا کہ گُھٹ پی کے ایہہ نشہ کھرا کر رہیاسی۔ فیر گل آئی گئی ہو گئی۔ بعد وچ وی پمے نے ایوں پرگٹاوا کیتا جیویں کہ کُجھ ہویا ہی نہ ہووے۔ اوہ ہر روز عام دی طرحاں ملدے گلدے رہے۔ پما آپنی بھین دے گھر، پہلاں دی طرحاں ہی جاندا آؤندا رہیا۔ کوئی دو کُومہینیاں بعد پما تے پھرناندو اوہدے گھر بیٹھے شراب پی رہے سن۔ اوتھے پمے نے ایہہ گل چھیڑی۔ نال ہی ایہہ وی دس دتا کہ اوہ چاہوندا کیہ ہے۔

"پمیاں بندے دا انتظام تاں میں کر دونگا۔ پر ایس کم لئی پیسے، گھٹ توں گھٹ وی پنجھاہ ہزار ڈالر لگنگے۔"

"اینے پیسے زیادہ نہیں؟"

"نہیں، بالکُل وی نہیں۔ جیہڑا بندہ اپریشن کرو، بعد ’ چ اوہنوں ایتھوں مُلک چھڈ کے واپس میکسیکو جانا پؤ۔ اوہدا ایتھے رہنا تاں خطرے توں خالی نہیں ہونا۔"

"ٹھیک اے، ڈیل ڈن۔ پر اگانہہ دا طریقہ کیہ اے؟"

"تینوں اوس بندے دے متھے لُوآ ڈُوں۔ ایہہ ضروری اے کہ اوہ تینوں پچھاندا ہووے۔" ایس پچھوں اوہ اگلی وار ملے تاں پھرنادوں نے آپنے بندے 'گنی ہاریرا 'نوں پیسے نال ملا دتا تے اوہناں اگانہہ دی رنیتی بنا لئی۔

اوس دن سنچروار سی۔ ایس دن سویر ویلے، چڑنو آپنے بیٹے نوں میوزک سکول لے کے جاندی ہوندی سی۔ پما سندیہاں ہی بھین دے گھر آ گیا۔ اوہ تے نربھے سنگھ چاہ پی کے لونگ روم وچ بیٹھے غلہں باتاں کر رہے سن جدوں کہ ڈور بیل وجی۔ نربھے سنگھ نے اگانہہ ہو کے دروازہ کھولیا تاں باہر ڈرائیووے 'چ پیزا کمپنی دی ڈلوری وین پارک کیتی ہوئی سی تے ہتھ 'چ پیزا چکی ایمپلائی دروازے مُوہرے کھڑا سی۔

"ایہہ سویرے سویرے پیزا کس نے منگوایے؟" نربھے سنگھ حیران ہوندا ہتھ 'چ پیزا چکی کھڑے ایمپلائی ول جھاکیا۔

"اوہ پیزا !ایہہ تاں جی میں منگوایے۔"

پما اُٹھ کے اگانہہ آ گیا تے اوہنے پیزا مین نوں کیہا۔

"فرینڈ، اگانہہ لنگھ کے پیزا کچن ٹیبل تے رکھدے پلیز۔" پیزے والے نوں اندر آؤن دا کیہہ کے پما، نربھے سنگھ ول ویکھدا بولیا۔

"بائی جی تُسیں ایس نوں پیسے پیا کریو کیراں۔"

پیزا مین نے اندر لنگھ کے کچن ٹیبل تے پیزا رکھ دتا تے اُدھر نربھے سنگھ جیب 'چوں بٹُوآ کڈھ کے پیسے گنن لگیا۔ اُدوں ہی پیزا مین نے ڈب 'چوں پسٹل کڈھ کے نربھے سنگھ دی پُڑپڑی نال لا لیا۔ اصل وچ پیزا مین دے بھیس وچ

ایہہ بندہ پھرناڈوں دا دوست گنی ہریرا سی۔ ایہہ ساری سکیم پمے دی ہی تاں بنائی ہوئی سی۔ایس کر کے اوہ، ڈرامہ کردا اگانہہ ہوندا گنی ہاریرا نوں بولیا،

"جو وی لینے لے جا، پر پلیز گولی نہ چلائیں۔"

"سٹیا اویا، ڈوںٹ کم کلوز ٹو می۔" گنی چیکیا۔

پما پچھے ہٹ گیا تاں گنی ہاریرا آپنی سکیم دے حساب نال نربھے سنگھ توں گھر 'چ پئے پیسے اتے گہنیاں دی منگ کرن لگیا۔ اوہدا دھیان پمے توں ذرا کُوپاسے ہٹیا ہی سی کہ پمے نے ڈب' چوں پُوآں‌ انٹ ٹو ٹو دا روالور کڈھ کے گنی ہاریرا دی چھاتی' چ گولی ماری۔ گنی ہاریرا گیڑا کھاندا لونگ روم' چ چُبھال دینے لُڑک گیا تے اوہدے ہتھ وچلا پسٹل پرِاں کندھ کول جا ڈگیا۔ نربھے سنگھ پاسے کھڑا تھرن تھرن کمبی جارہیا سی۔ نال ہی اوہ پمے ول شُکرانے بھریاں نگاہاں نال ویکھ رہیا سی کہ اوہنے اوس دی جان بچائی۔ پمے نے کندھ کول ڈگے پئے گنی ہریرا دے پسٹل ول ویکھیا تے فیر ہتھ' چ رومال لے کے اوہ پسٹل چک لیا۔ ہتھ' چ پسٹل پھڑی اوہ کمبی جا رہے نربھے سنگھ دے کول آیا۔ فیر اوہنے گنی ہریرا والا پسٹل نربھے سنگھ دی پُڑپڑی نال لا لیا۔

"توں کملا ہو گئیں۔ ایہہ کیہ کر رہیں؟" نربھے دی آواز مساں ہی نکلی۔

"نربھے سیاں تینوں کیہا سی نہ کہ توں نہیں جاندا بئ گُرلابھ چیز کیہ اے، لے دیکھ گُرلابھ دا اصلی رُوپ....۔"

"پلیز گولی نہ....۔" اگے دی گل نربھے سنگھ دے گلے وچ ہی رہ گئی۔ ایس توں پہلاں کہ اوہ گل پُوری کردا پمے نے اوہدے گولی مار دتی۔ نربھے سنگھ وی

اوتھے ای ختم ہو گیا۔ فیر پمے نے بڑے دھیان نال آپنی بانہہ دے پولے ماس 'چ گنی ہریرا دے پسٹل 'چوں گولی ماری تے پسٹل گنی ول وگاہ ماریا۔ جدوں نوں پُولیس پہُنچی تاں نربھے سنگھ اتے گنی مرے پئے سن تے پما اک پاسے بے ہوش پیا سی۔ ہسپتال 'چ ہوش آؤن تے پمے دی سٹیٹمنٹ لئی گئی تے فیر اوسے دے آدھار تے پُولیس نے آپنا بیان جاری کیتا۔

"اک سپینش مُنڈا پیزا ڈلوری مین بن کے لُٹن دے ارادے نال نربھے سنگھ دے گھر وچ داخل ہویا۔ اوہنے نربھے سنگھ تے پسٹل تاندیاں پیسے تے گہنیاں دی منگ کیتی۔ نربھے سنگھ ولوں ہتھا پائی کیتی گئی تاں لُٹیرے نے پسٹل چلا دتا تے گولی نربھے سنگھ دے پُڑپڑی 'چ لگی۔ پرمویر سنگھ نے وچ پے کے نربھے سنگھ نوں بچاؤن دی کوشش کیتی تاں لُٹیرے نے اوس اُپر وی گولی چلائی جو کہ اوس دی بانہہ 'چ لگی۔ آپنے بچائ لئی پرمویر سنگھ نے آپنا روالور چلایا تاں اوس دی گولی نال انبچھاتا سپینش مُنڈا ماریا گیا۔"

نربھے سنگھ اتے حملہ ور مُنڈا گنی ہریرا مارے جا چُکے سن۔ پھرنادو پُورے پنجھاہ ہزار ڈالر لے کے فرار ہو گیا سی۔ پما خوش سی کہ کوئی کڑی ہی نہیں سی بچی۔ اوہدے رستے دا کنڈا نکل چُکیا سی۔ کُجھ دن ہسپتال رہ کے اوہ گھر آ گیا۔ اوہنے آپنی بھین اتے بھانجے نوں پھوکی تسلی دتی۔ فیر اوہ ٹرک کمپنی دے بزنس وچ دھیان دین لگیا۔ بے شک اوہ پنج پرسینٹ دا ہی حصیدار سی پر ایس ناطے اوہدا کمپنی دے بزنس وچ دخل دینا جائز سی۔ ہولی ہولی اوہ کمپنی 'چ آپنا اثر رسوخ ودھاؤندا گیا۔ چرنو نوں کوئی پتہ نہیں سی کہ کمپنی وچ کیہ ہو رہیا ہے۔ اوہ تاں

سمجھدی سی کہ اوہنوں آپنے بھرا دے ہونڈیاں کس گل دا فکر ہے۔ پر پما ایس راہ تے نہیں چل رہیا سی۔ اوہ ہولی ہولی سبھ کُجھ آپنا بناؤندا جارہیا سی۔ چرنو نوں تاں اُدوں ای پتہ لگیا جدوں ساری کمپنی پمے دے نام ہو چکی سی۔ اوہنوں صرف گھر چلاؤن جوگا خرچہ ہی ملدا سی۔ جے اوہ شکایت کردی سی تاں پما پرواہ نہیں مندا سی۔ ہُن پما سارے بزنس دا کرتا دھرتا خُود ہی سی۔

سنچروار ہون کارن اج کم توں چُھٹی سی۔ شوندر کور عام نالوں کافی لیٹ اُٹھی۔ اُٹھن لگیاں اوہنے برابر پئے گھر والے، ہرنام سنگھ دی نیند خراب نہ ہون دتی۔ رسوئی وچ آ کے اوہنے چاہ بنائی تے چاہ دا کپ لے کے کوفی ٹیبل تے آ بیٹھی۔ چاہ دا کپ ٹیبل اُپر رکھدیاں اوہنے چارج تے لگے سیل فون ول دھیان ماریا۔ شروع شروع 'چ تاں اوہنے سیل فون آپنے توں کدے وکھ ہی نہیں سی کیتا۔ رات نوں وی سیل فون آن رکھ کے اوہ آپنے سرہانے ہیٹھاں رکھدی۔ پر جو کال اوہ اُڈیکدی رہندی سی اوہ کدے نہیں سی آئی۔ فیر شوندر کور دے فون تے ٹیکسٹ میسج چھڈے جان لگے۔ ٹیکسٹ صرف انا ہی ہوندا سی کہ آنٹی میں جتھے کتے وی ہاں ٹھیک ہاں، تُسیں میرا فکر نہ کریو۔ میں چھیتی ہی تُہانوں کال کرونگی۔ پر اوس دی کال کدے نہیں سی آئی۔ مہینے کُو پچھوں صرف ایناں کُو ٹیکسٹ ہی ہوندا سی۔ کدی اوہنے بول کے کُجھ نہیں سی بھریا۔ شوندر کور اوس دی آواز سُنن نوں ترس گئی سی۔ فیر اوس دی ہر روز دی عادت بن گئی کہ سویرے چاہ دا کپ چُکدیاں ہی اوہ فون ول دھیان ماردی کہ رات نوں کوئی میسج تاں نہیں آیا۔ اج وی عادتاً اوہنے سیل فون چُک کے آن کیتا تے ٹیبل تے رکھ دتا۔ اوہنے چاہ دی گُھٹ بھری ہی سی کہ فون 'چوں ٹوں ٹوں دی آواز آئی۔ ایہہ اشارہ سی کہ فون وچ کوئی وُئس میسج ہے۔ شوندر نے چھیتی دینے چاہ دا کپ ٹیبل اُپر رکھیا تے میسج چلا کے فون کن نوں لا لیا۔ فون 'چوں آواز آون لگی۔

"آنٹی!میں رمی بولدی آں....۔"

"ہیں...! س شوندر کور دے سریر' چ جھرناہٹ جیہی چھڑی۔ جو لفظ اوہنے سُنے اوہناں تے اوہنوں وشواش نہ آیا۔ پہلی وار رمی نے آپنی آواز' چ میسج چھڈیا سی۔

"آنٹی !مے رمی بولدی آں....۔" ایس توں بعد اگے چُپی سی۔اوہنے انا میسج وار وار پلے کیتا۔ اوہدے من وچ ویوگ دا ہڑ جیہا اُٹھیا تے اُسدیاں دھاہاں نکل گئیاں۔ روندی گھروالی دی آواز سُن کے ہرنام سنگھ بھجیا بھجیا آیا۔ اوہنوں گل دی کوئی سمجھ نہ لگی۔اوہنے شوندر کور دے ہتھ' چوں فون لے کے کن نوں لایا۔ پر اوس وچ کوئی آواز نہیں سی۔فیر اوہنے سکرین ول ویکھیا۔ سکرین دس رہیا سی کہ فون وچ کوئی میسج ہے۔اوہنے میسج چلایا تاں اوہنوں وی اوہی آواز سُنائی دتی۔ رمی دی آواز سُن کے ہرنام سنگھ دا من وی بھر آیا۔ رمی دا پچھلے کافی سمیں توں اوہناں نال کوئی میل نہیں سی۔ پہلاں اوہ ہر ویک اینڈتے اوہناں نال گل کردی رہندی سی۔فیر اک دم اُسدیاں کالاں آؤنیاں بند ہو گئیاں۔ ہرنام سنگھ نے ورجینیاں وچ رہندے آپنے بھنوئیئے راج گل نوں کال کیتی۔ راج گل نے دسیا کہ رمی تاں تقریباً چھ مہینے پہلاں ایتھوں موو ہو چُکی ہے۔ شوندر کور دی حالت تاں پاگلاں ورگی ہو گئی سی۔ایس وچکار ہی رمی دے ٹھیک ٹھاک ہون دے ٹیکسٹ میسج آؤن لگے۔ پر اوہ کتھے ہے،کیہ کردی ہے،ایس دا اوہناں نوں پتہ نہیں سی لگ رہیا۔ نت دن اوس دی کوئی خبر اُڈیکدیاں نوں انا سماں لنگھ چُکیا سی۔ پر اج والے رمی دے میسج نے اوہناں نوں رُوآیا وی تے خوشی وی دتی۔ ہرنام سنگھ نے شوندر کور نوں سنبھال کے سوفے تے بٹھایا۔فیر اوہنے سپیکر فون آن کرکے میسج چلایا۔

"آنٹی! میں رمی بولدی آں۔" کُجھ پل دی چُپی پچھوں میسج دا اگلا حصہ سُنائی دتا۔

"آنٹی، میں تُہاڈے ٹائم مطابق دن دے باراں وجے تُہانوں کال کرونگی۔" پُورا میسج سُندیاں میاں بیوی نوں بڑی راحت ملی۔ اوہناں نے ٹائم ویکھیا۔ ایس ویلے نوں وج رہے سن۔ ایہہ تن گھنٹے اوہناں دے تن سالاں وانگوں لنگھے۔ ٹھیک باراں وجے فون کھڑکیا۔ شوندر کور نے جھٹ دینے فون کن نوں لا لیا۔

"آنٹی...!س اُدھروں کمبدی جیہی آواز آئی۔

"ہائے میری بچیئے، کتھے ایں توں....؟" شوندر کور نے آپناں روناں مساں ہی قابو کیتا۔

"آنٹی میں....۔"

"ہاں بیٹے، دس کتھوں بولدی ایں توں؟"

"آنٹی....میں تاں....ایتھوں بولدی آں....۔"

"حوصلہ رکھ بیٹی۔ دس میری دھی کتھے ایں توں؟"

"آنٹی....میں....میں تاں ایتھے 'بچھلو جیلِ' وچ ہاں۔"

"ہائے میں مرگی۔ بیٹی توں جیلِ وچ کاہتوں، کدوں کُو دی....میرا مطلب....۔"

"آنٹی سوال تاں بہُت نے۔ پر ٹائم تھوڑے۔ جیویں پچھلے اینے چر توں تُسیں میرے لئی تڑپھے اوں۔ اوویں ہی میں وی اک اک پل تڑپھدی نے انا چر ایہناں سیکھاں پچھے لنگھایے۔"

"رمی بیٹے میرے تاں کوئی گل سمجھ و چ نہیں پے رہی۔" شوندر کور نے سپیکر فون آن کر لیا تاں اگے ہرنام سنگھ گل کرن لگیا۔

"بیٹے باقی گل بعد' چ کراں گے۔ توں ایہہ دس کہ اسیں ہُن کیہ کریئے؟"

"انکل سارا بُرا وقت لنگھ چُکیے۔ ہُن کوئی گھبراؤن والی گل نہیں۔ تُسیں پتہ نوٹ کر لؤ تے اگلے ایتوار، دن دے گیاراں کُو وجے میرے کول پہُنچ جائیو۔" اگانہہ رمی نے اڈریس لکھا کے فون کٹ دتا۔

"ویکھ، رمی ٹھیک اے۔ اگے کوئی خطرہ نہیں، توں ہوں سلا رکھ۔" پتنی نوں دھرواس دیندا ہرنام سنگھ اگے دا پروگرام بناؤن لگیا۔

اگلے سنچروار شام دے اٹھ وجے شوندر کور نے بچھلو انٹرنیشنل ایئرپورٹ دے نیڑلے ہولیڈیان ایکسپریس ہوٹل' چ پہُنچ کے کمرہ بُک کروا لیا۔ اوہ ایہی متھ کے تُری سی کہ پہلاں جا کے ساری ستھتی دا پتہ کروگی۔ فیر ویکھوگی کہ اگانہہ کیہ کیتا جاوے۔ اگلے دن اوہ سندیہاں ہی تیار ہوئی تے ٹیکسی لے کے جیلِ پہُنچ گئی۔ اوہنے ملاقات کرواؤن لئی انفرمیشن ڈیسک تے بیٹھے کلرک نال گل کیتی۔ کلرک نے اوہنوں لوڑیندے فارم دے دتے۔ فارم بھر کے اوہنے واپس جماں کروا دتے۔ تھوڑی دیر بعد اوہنوں آواز پے گئی۔

"اٹ از امیجنگ میم۔" شوندر کور نوں پاس پھڑاؤندا کلرک بولیا۔

"وٹ....؟"

"ایہہ قیدی جدوں دی ساڈی جیلِ' چ اے، اُدوں دا ایس نوں کدے کوئی ملن نہیں آیا۔ اج پہلی وار اسدا کوئی ملاقاتی آیئے۔ اوکے میم توں گیاراں نمبر

کیبن' چ چلی جا۔" کلرک نے ساہمنے ول اشارہ کیتا۔ ہولی ہولی تُردی شوندر کور اگے ودھی۔ اگے جیلِ افسر نے اوہدا پاس چیک کرکے اوہنوں گیاراں نمبر کیبن دے دروازے مُوہرے چھڈ دتا۔ شوندر کور نے ہینڈل گھُما کے کیبن دا دروازہ کھولیا تے اندر ہو گئی۔ ایہہ کیبن چار فُٹ چوڑا تے انا ای لمبا سی۔ اسدی اُچائی اٹھ فُٹ دے قریب سی۔ وچکار کُرسی پئی سی۔ اوہنے ویکھیا کہ ساہمنے دُوسرے پاسے وی انا ہی وڈا کیبن سی۔ دوناں کیبناں وچکار، چھوٹا جیہا دو انچ موٹا بُلٹ پرُوف شیشہ لگیا ہویا سی۔ نال ہی فون لٹک رہیا سی۔ اوہنے آلے دوآلے ویکھیا۔ اُپر کونیاں' چ کیمرے لگے ہوئے سن۔ ہور اوتھے کُجھ نہیں سی۔ اوہ ایدھر اُدھر ویکھ ہی رہی سی کہ ساہمنے کیبن دے دروازے دا ہینڈل ہلیا۔ اُسدیاں نزراں دروازے تے چلیاں گئیاں۔ ہولی دینے دروازہ کھُلا تے رمی اندر داخل ہوئی۔ شوندر کور دیاں نزراں رمی دے چہرے تے جم کے رہ گئیاں۔ رمی دا خُشک وران چہرہ، اوس دی بھاو رہت تکنی، اندر نوں دھسیاں ہوئیاں اکھاں، اتے سُک کے تاں ہڑ بنیاں سریر ویکھ کے شوندر کور دا کالجا مُنہ نوں آ گیا۔ اوہدے جیلِ دا سنتری رنگا جنپ سوٹ پایا ہویا سی تے سر دے وال چھوٹے چھوٹے کرکے کٹے ہوئے سن۔ اوہدے پیراں' چ بیڑی تے ہتھاں نوں ہتھکڑی لگی ہوئی سی۔ شوندر کور توں رمی دی حالت جھلی نہیں سی جا رہی پر اوہنے آپنے آپ تے قابو رکھیا۔ رمی نے جدوں پاسے لٹکدا فون کن نوں لا لیا تاں ایدھروں شوندر کور نے وی فون چُک لیا۔ اوہ اک دُوجی نوں شیشے راہیں ویکھ تاں سکدیاں سن، پر گل صرف ایس فون راہیں ہی ہو سکدی سی۔

"کی حال اے آنٹی؟"

"میں ٹھیک آ بیٹی۔" شوندر کور دی بھرڑائی جیہی آواز مساں ہی نکلی۔

"آنٹی، ایتھے پہُنچن وچ کوئی تکلیف تاں نہیں ہوئی۔"

اوہ بناں کُجھ بولیاں رمی ول ویکھدی رہی۔

"آنٹی بولدے نہیں؟"

"تینوں میری اک دن دی تکلیف دا فکر اے، پر تیری آپنی پیڑ....۔"

"آنٹی مینوں سبھ احساس اے۔ میرے کول تاں بچیا ای کُکھ نہیں۔ میری چندری قسمت نے مینوں اجے ہور پتہ نہیں کیہ کی دکھاؤنے....۔"

"آنٹی جس دن دی میں جیلِ پہُنچی آں، اُدوں دی ایہی سوچدی رہنی آں کہ میں اجیہے کیہڑے ماڑے کرم کرتے کہ ہمیشہ توں دُکھ ای بھوگدی آ رہی آں۔"

شوندر کور چُپ چاپ اُسدیاں گل سُنن لگی تاں کہ اوہدے من دا بوجھ حلقہ ہو جاوے۔

"میری ایہناں اوَجھڑ راہاں دی زندگی تاں اوسے دن شروع ہو گئی سی جس دن جمن والیاں نے آپنے ای ہتھیں مینوں جباہ کیتا سی۔ اوہ دن تے اج دا دن، میں کدے سُکھ دا ساہ نہیں لیا۔ مینوں ساری دُنیاں ای آپنی دُشمن لگدی اے۔ میں جس کسے تے وی وشواس کیتا، مینوں اوہی دھوکھا دے گیا۔ میں جسدا وی بھلا کیتا اوہی میرے پیراں ہیٹھ کنڈے دھر گیا۔ بس آنٹی، ہُن ہور نہیں جھل ہوندا۔ میں تھک چُکی آں....۔" ایس توں اگے رمی توں بول نہ ہویا۔ چہرے اگے ہتھ کر دیاں اوہ ہُبھکیے رون لگی۔ اوہدے دوناں ہتھاں 'چ پھڑیا فون پھسل کے ہیٹھاں لمکن لگیا۔ پنج ست منٹ رو کے اوہدا من کُجھ حلقہ ہویا تاں اوہنے ہتھکڑی لگے ہتھ اُتانہہ

لجا کے ہنجو پُونجھے۔ ہولی ہولی اوہنے آپنے آپ تے قابو پایا۔ فیر اوہنے پاسے لٹکدا فون دوبارہ توں کن نال لا لیا۔

"رمی بیٹے جو کُجھ ہو چُکیے اوہ تاں ہُن بدلیا نہیں جا سکدا۔"

"جی آنٹی۔"

"توں مینوں سنکھیپ' چ دس کہ ایہہ سبھ کُجھ واپریا کیویں؟"

"آنٹی....اوہ.... ۔"

"ہاں بیٹے مینوں ساری گل کھول کے دس۔"

رمی کُجھ دیر چُپ چاپ ساہمنے ول ویکھدی رہی تے فیر ڈونگھا ہوکاں بھر کے بولن لگی۔

"آنٹی، لوک اوہنوں پماں کرکے جاندے نے پر اوہدا اصلی نہیں گُرلابھ اے۔ ایہہ اوہی آدمی ایں جسنے کدے مینوں کُلدیپ دی اصلیت دسی سی۔"

پھر اوہنے ساری ہوئی بیتی سُنا دتی۔ کُجھ پل رُکدیاں اوہنے ہنجو پُونجھے تے چِت نوں ساواں کر دی فیر بولن لگی۔

"آنٹی مینوں آپنے پھسن دا افسوس تاں ہے ای سی، پر مینوں بہُت زیادہ دُکھ ایس گل دا سی کہ بچے وچارے میرے نال ای مصیبت سن آ گئے۔ اوہنے سازش ایس ڈھنگ نال رچی سی کہ ڈرگاں سمیت میں اکلی پھسونگی تے بچے پچھے اوہدے گھر وچ ای رہ جانگے۔ پر ہونی نوں کیہ منظور اے ایہہ تاں کوئی نہیں جاندا۔ میرے نال ای معصوم بچے وی پھس گئے۔ پُولیس والیاں نے میری کوئی صفائی نہیں سُنی تے مینوں اریسٹ کرکے جیلِ بھیج دتا۔ پچھوں کیس چلیا تے مینوں دو سال دی

سزا ہو گئی۔ مینوں بچھلو جیلِ بھیج کے بچے اوہناں نے کسے پھوسٹر ہوم نوں سوں‌پ دتے۔" انا کہہ کے رمی نے نیویں پا لئی۔

"توں اُدوں مینوں تاں دسدی۔ میں کوئی چنگا وکیل کردی۔" شوندر کور نے افسوس' چ سر ماریا۔

"نہیں آنٹی، مینوں پتہ سی کہ سازش ادھین مینوں رنگے ہتھیں پھڑایا گئے۔ ایس کرکے سزا تاں مینوں ہونی ہی سی۔ فیر میں کاہدے لئی رشتیداراں واسطے مصیبت کھڑی کردی۔"

"پھر توں کدے وی پہلاں کال نہ کیتی۔ صرف میسج چھڈ کے ای سار دیندی سی۔"

"آنٹی مینوں نموشی ہی انی سی کہ....۔"

"نہیں رمی، توں اُدوں دسدی تاں صحیح میں....۔" شوندر کور نوں فیر افسوس ہویا۔

"آنٹی جو ہونا سی اوہ تاں ہو چکیے۔ اوس بارے ہُن کیہ گل کرنی ایں۔ شاید ایہی میری تقدیر سی۔"

اوہ گل کر ہی رہیاں سن کہ گھنٹی وج گئی۔

"آنٹی ملاقات دے پنج منٹ رہ گئے۔ میں تُہانوں جس کم لئی بُلایے تُسیں اوہ سُن لؤ۔ میں ڈیڈھ سال دی قید کٹ چُکی آں۔ ہُن مینوں پیرول تے رہائی مل سکدی اے۔ اگلے ویروار نوں میرا کیس پیرول کمیشن دے لگنے۔ جے تُسیں وکیل نوں لے کے پیروائی کرو تاں شاید میری پیرول منظور ہو جاوے۔"

"اچھا ٹھیک اے۔"

"اس بارے پُوری جانکاری تُہانوں آفس 'چوں ملجو گی۔"

"رمی اسدا توں فکر نہ کر۔ کوئی ہور گل اے تاں دس؟"

"اک کم ہور اے آنٹی۔"

"ہاں ہاں دس؟"

"اتھے نیڑے ہی اک پھوسٹر ہوم ایں۔ ہینلے پھوسٹر ہوم اوہدا نام ایں۔ اوتھے بچے میرا مطلب روبی تے بوبی نے۔ تُسیں اوہناں نوں ضرور مل لیو۔ میں تاں اوہناں نوں اُدوں دی ملی ہوئی آں جدوں مینوں سزا ہوئی سی۔ اوہ انبھول وچارے ایویں ہی رُلگے۔ اوہناں نوں دس دیو کہ ممی چھیتی جی تھونوں لیجو گی۔" رمی دیاں اکھاں بھر آئیاں۔

"کیوں !جُو آکاں نوں تاں گُرلابھ لے نہیں گیا ہووَ؟"

"نہیں۔ کیونکہ اڈاپشن توں بعد میں ای اوہناں دی قانونی وارث آں۔ میتھوں بناں پھوسٹر ہوم 'چوں اوہناں نوں کوئی نہیں لجا سکدا۔"

"جس دے جُو آکاں نوں توں اپنے سال ماں بن کے پالیا۔ اوسے چندرے نے سپ بن کے تینوں ڈنگ لیا۔"

"آنٹی پُرانیاں گل چھیڑن دا ہُن کیہ فائدہ۔"

"رمی ہُن فیر توں اگے دا کیہ سوچیے؟" شوندر کور نے گل بدلی۔

"آنٹی میں آپنی زندگی سماج سیوا دے لیکھے لاوَنی ایں۔ایس دے نال ہی روبی تے بوبی نوں پڑا لکھا کے اوہناں نوں زندگی 'چ پیراں سر کھڑے کرنے۔"

"ہور کوئی آپشن نہیں، توں اجے....۔" شوندر کور دی گل وچکار ہی سی کہ اُدھر دوبارہ گھنٹی وج گئی، جسدا مطلب سی کہ ملا قات ختم ہو چُکی ہے۔

"نہیں آنٹی ایہہ میرا آخری فیصلہ اے۔" فون رکھدیاں ہی رمی دروازہ کھول کے اندر جیلِ ول چلی گئی۔ شوندر کور واپس دفتر و چ آ گئی۔ اوہنے دفتر' چوں لوڑیدیں جانکاری لئی۔ اوتھوں ہی اوہنوں کسے وکیل دا فون مل گیا۔ اوس پچھوں اوہ ہوٹل مُڑ گئی۔ اگلے دن اوہ وکیل نوں ملی۔ اوہنوں اوہنے رمی دوارا دسی ساری کہانی کہہ سُنائی۔ وکیل رمی دا کیس لین لئی من گیا۔ وکیل نال ساری لکھا پڑی کر کے شوندر کور واپس کیلیفورنیاں نوں مُڑ گئی۔ وکیل نے اگلے دن جیلِ و چ جا کے رمی دی انٹرویو لئی تے وکالتنامے اُپر دستخط کروا لاے۔

ویروار نوں دن دے دو وجے کمیشن کول رمی دے پیرول لئی کاروائی شروع ہوئی۔ سُنوائی دے شروع و چ ہی رمی دے وکیل نے سارا پیپر ورک کمیشن ساہمنے پیش کر دتا۔ جس و چ رمی دا جیل دا چنگا رکارڈ، جیل توں پہلاں دا صاف رکارڈ، اک چنگی سٹوڈنٹ ہونا، چنگی سوشل ورکر ہونا آد شامل سی۔

"دس لیڈی واز ناٹ ری پریزینٹڈ پراپرلی ان دا پرویس کورٹ، دیٹ از وائی شی گاٹ دس سنٹینس۔" وکیل نے رمی دے حق و چ بولنا شروع کیتا۔

"شی بن اے وکٹم آف اے کنسپائیریسی۔ کوئی وی عام توں لے کے منجھے ہوئے کمٹڈ کرمینل تک ایہہ غلطی نہیں کروگا کہ اوہ ڈرگ کیری کردے سمیں آپنے بچیاں نوں نال بٹھا لوے۔ ایہہ آپنے بچیاں نوں نال لے کے تاں ہی ٹُری کیونکہ ایس نوں تاں ڈرگز بارے کوئی پتہ ای نہیں سی۔ چل جو ہو گیا سو ہو گیا، پر

ہُن میرے کلائنٹ دے چنگے رکارڈ نوں ویکھدیاں ایس دی پیرول منزور کیتی جاوے۔" انا کہندیاں وکیل آپنی کُرسی تے جا بیٹھا۔

"تُہانوں کوئی اعتراض؟" کمیشن نے سرکاری دھر نوں پُچھیا۔

"سرکار دا اکو ای کنسرن ایں کہ ایس لیڈی دے باقی رہندے جیلھ ٹائم تک ایس نوں مانیٹر کیتا جاوے۔" سرکاری وکیل نے آپنا وچار دسیا۔

پھر کمیشن دے ممبر آپس وچ صلاح کرن لگے تے اخیر فیصلہ سُنایا گیا۔

"رمندیپ کور دی پیرول منظور کیتی جاندی ہے، پر کُجھ شرتاں ادھیں۔ پہلی شرط ایہہ ہے کہ پیرول دا پہلا مہینہ ہاف ڈے ہوم ہوؤ گا۔ مطلب ایس اک مہینے، ایس نوں سویرے نوں س وجے جیلھ' چوں باہر جان دی اجازت ہوؤ تے اسنوں شام دے پنج وجے جیلھ وچ واپس پہُنچنا پُو گا۔ رات ایہہ جیلھ وچ گُزاروگی۔ جے ایس اک مہینے وچ ایس نے کوئی غلطی نہ کیتی تاں اگلے مہینے ایہہ جیلھ' چوں جان لئی آزاد ہوؤ۔ پر مگروں پنج مہینے ایہہ جتھے کتے وی رہُو اوتھوں دے لوکل تھانے وچ ایس نوں ہر ہفتے حاضری لُوآؤنی پُوگی۔ دُوجی شرط ایہہ ہے کہ رمندیپ کور قید دے رہندے چھ مہینے انٹرنیشنلی ٹریول نہیں کر سکوگی۔ پیرول دا ایہہ فیصلہ کل نوں نوں س وجے توں لاگو ہوؤ۔" ایس توں بعد کمیشن اُٹھ گیا۔ شوندر کور ہوٹل چلی گئی۔ اگلے دن اوہ اٹھ وجے جیلھ پہُنچی۔ نوں س وجے رمی سول ڈریس پہنی جیلھ' چوں نکلی تے بُھوآ بھتیجی جپھی پا کے ملیاں۔ شوندر کور رمی نوں ٹیکسی' چ بٹھا کے ہوٹل لے گئی۔ رمی چُپ چُپ تے گُوآچی جیہی سی۔ اوہ آلے دوآلے ڈڈویریاں واگوں جھاک رہی سی۔ ہوٹل وچ شوندر کور نے اوہنوں پہنن لئی ودھیا

سوٹ دتا۔ پر اوہ ویکھ رہی سی کہ رمی نوں کسے چیز وچ دلچسپی نہیں۔ اوہ بُلائے توں ہی بولدی سی۔ ہوٹل ’چوں نکل کے اوہ پہنلے پھوسٹر ہوم پہُنچیاں۔ جیوں ہی روبی اتے بوبی نوں رمی دے ساہمنے لیاندا تاں رمی دھاہ مار کے اوہناں نوں چُنبڑ گئی۔ دیر تک دوناں بچیاں نوں گودی وچ لئی رمی ہنجو وہاؤندی رہی۔ بچے وی رمی نوں لپٹے ہوئے سن۔ فیر رمی نے آپنے آپ نوں سنبھالیا تے بچیاں نوں چُپ کرایا۔ رمی اوہناں دیاں اُگلاں پھڑی تے اوہناں نال چھوٹیاں چھوٹیاں گل کردی باہر لان وچ گھمن لگی۔ کافی دیر اوتھے گُزار کے رمی تُرن لگی تاں بچے رون لگے۔ رمی نے اوہناں نوں بُکل ’چ لے ندیاں سمجھایا،

"دیکھو بیٹے، بیڈ ٹائم از اوور۔ پر تُسیں مینوں اک گل دسو کہ تُسیں مینوں دوشی سمجھدے اوں جاں نردوش۔"

"مام یو آر انوسمنٹ۔ سانوں پتے کہ یو بن اے وکٹم آف ڈیڈز کانسپریسی۔" روبی بولیا۔

"یس مام ہی از رائیٹ۔" بوبی نے روبی دی ہاں وچ ہاں ملائی۔

"اچھا تُسیں ہُن رووو نہ۔ آپاں اک مہینہیں ایس طرحاں ہی ملدے رہاں گے۔ مہینہیں پُورا ہوندیاں ہی آپاں کتے ہور جا کے رہن لگاں گے۔"

"اوہ مام دیٹ از گریٹ۔" بچے خوش ہوئے۔ فیر رمی شوندر کور نال ہوٹل وچ واپس آ گئی۔ رمی پہلاں نالوں چنگا محسوس کر رہی سی۔ دوپہر توں بعد اوہ نیڑلے مال وچ گھُمدیاں رہیاں۔ اخیر ساڈھے چار وجے اوہ جیلِ پہُنچ گئیاں۔ پنج وجے رمی جیلِ اندر چلی گئی۔ اگلے تن چار دن شوندر کور اوتھے ہی رہی۔ ہر روز

اوہ سویرے نوں وجے رمی نوں جیلِ ' چوں نال لے جاندی سی تے شام دے پنج وجے اوہنوں واپس جیلِ چھڈ دیندی سی۔ ایس پچھوں اوہ کدے کیلیفورنیاں چلی جاندی تے کدے بیچلو آ جاندی۔ مہینہیں پُورا ہون تک رمی تقریباً نارمل ہو گئی سی۔ سریر اوہدا اجے وی کمزور جیہا سی تے ویکھن نوں چالیاں دی لگدی سی۔ پر اوہدے چہرے تے رونق واپس پرت رہی سی۔

"رمی بیٹے، اج جیلِ و چ تیرا آخری دن ایں۔ کل نوں تینوں جیلِ توں پکے طورتے چھُٹی ملجو۔" مہینے دے آخری دن شوندر کور، رمی نوں لئی کسے ریسٹورنٹ و چ بیٹھی سی۔

"جی آنٹی۔"

"پھر رمی، توں اگے پھیوچر بارے کیہ سوچیے؟"

"اوہ تاں آنٹی میں تُہانوں پہلے دن دی ملاقات ویلے ہی دس دتا سی۔"

"میں تاں کہنی آں کہ توں پڑی لکھیں ایں۔ کوئی چنگی جاب کر تے آپنی زندگی سنبھال۔"

"نہیں آنٹی، ایہہ میرا پکا فیصلہ اے کہ اگے دی زندگی میں سوشل سروس دے لیکھے لاؤنی ایں۔"

"پھر آپاں اُدھر کیلیفورنیاں ول کوئی اجیہی پھسلٹی بھال لینے آں جتھے توں سوشل سروس دا کم کر سکیں۔"

"آنٹی جیلِ ' چ رہندیاں میں اک گل ویکھی اے۔ جیہڑے لوک جیلاں و چ سزا بھگتدے اے اوہ تاں پتہ نہیں دوشی ہوندے اے جاں نردوش۔ پر اوہناں

دے بچے نردوش ہوندیاں وی سڑکاں تے رُلدے پھردے اے۔ میں اجیہا ہی اک پھوسٹر ہوم لبھ لیے جتھے صرف قیدیاں دے لاوار بچے رہندے اے۔ ایہہ نیویارک دے کُئینز وچ اے، 'تھومسن پھوسٹر ہوم'۔"

"تے تیرے بچے۔ میرا مطلب روبی تے بوبی؟" "اوہ ایتھے ایلمنٹری' چ پڑھدے نے۔ میں نیویارک دے کُئینز ایریئے وچ اپارٹمنٹ لین دا سوچیے۔ اوتھے ہی ایہناں نوں پڑن لاؤگیں۔ پھوسٹر ہوم' چ کم کردیاں نال ہی میں کوئی پارٹ ٹائم نوکری کر لُوں گی۔ میں آپنیاں اکھاں دے ساہمنے روبی تے بوبی نوں زندگی وچ چنگے انسان بندے ویکھنا چاہُنی آں۔ میں ایہناں نوں ماں تے پیو دا پیار دیئوں۔ ایہی میری سبھ توں وڈی اچھا اے۔"

"تے سانوں بھُل جیں گی؟" شوندر کور دیاں اکھاں' چ ہنجو آ گئے۔

"کوئی آپنیاں نوں وی بھُل سکدے۔ تُسیں تاں مینوں ماں پیو نالوں وی ودھ اوں۔ پر آنٹی میری منو۔ مینوں آپدی زندگی آپنے ڈھنگ نال جیون دیو۔ تُسیں جدو کہوں گے میں بچیاں سمیت تُہانوں ملن آ جایا کرونگی۔ اویں ہی تُسیں وی مینوں ملدے گلدے رہیو۔"

"چل بیٹے جیویں تیری مرضی۔" شوندر کور نے اکھاں پُونجھ لایاں۔

"آنٹی اک بینتی ہور اے۔"

"دس۔"

"میرے بارے کسے ہور نال گل نہ کریو۔ میں آپنے پاسٹ نال کوئی واسطہ نہیں رکھنا چاہوندی۔"

"ٹھیک اے۔"

اس پچھوں شوندر کور شام نوں رمی نوں جیلھ چ چھڈ کے اُتھوں ای ایئرپورٹ نوں تُر گئی تے اگلے دن رمی پیرول تے رہیا ہو کے باہر آئی تے بچیاں نوں نال لے کے آپنی منزل نوں چل پئی۔

"ہیپی نیو ییر ڈارلنگ۔" سُکھ چین نے سویرے سویرے ادھ سُتی جسی دے والاں وچ ہتھ پھیریا۔

"ہیں !اج نیو ییر اے؟ میرے تاں خیال ’چ ای نہیں سی۔" جسی تربھکی۔

"تے ہور، اج نواں سال چڑھ گیا۔"

"پتہ ای نہیں لگیا سال کدوں گُزر گیا؟"

"اوہی تاں ہے۔ پچھلے سال نیویارک دیاں گلیاں ’چ کیویں لوکاں دا ہڑ آ گیا سی۔ کہندے سی نیو ملینیم منا رہے آں۔ سال لنگھدے دا پتہ ای نی لگیا۔ تے ہُن تاں دو ہزار اک وی ہو گیا۔"

"اُٹھیئے پھر۔" جسی بیڈ توں اُتر کے ہیٹھاں آ گئی۔

"نواں سال، نویں سال دا پہلا دن۔ میں کیہا سرکار دی جی حضوری کر لئیے۔" سُکھ چین نے پچھوں دی ہو کے جسی دوآلے باہاں ول لایاں۔

"اج تاں بڑا پیار آ رہے۔"

"پیار آؤندا کدوں نہیں۔ میں کیہا نویں سال دی سجری سویر تاں کھری کر لئیے۔"

"اچھا جی۔" جسی نے بھنو کے سُکھ چین ول نوں مُنہ کر لیا۔

"ہُن ہوئے اے درشن میری سرکار دے۔" سُکھ چین نے جسی نوں باہاں ’چ بھر کے اُپر نوں چُک لیا۔

"بس بس بہُت ہو گیا۔" سُکھ چین توں آپا چھُڈاوَندی اوہ بھج کے رسوئی ' چ جا وڑی۔ چاہ دے دو کپ بنا کے اوہنے کچن ٹیبل تے لیا رکھے۔ چاہ دیاں گھُٹاں بھر دے اوہ گل کرن لگے۔

"سُکھ چین ایتھے ٹائم انا فاسٹ کیوں گُزردے۔ ہفتہ دن وانگوں لنگھ جاندے تے مہینہ ہفتے وانگوں۔"

"اتھے آپاں سارا دن کم ' چ بزی رہنے آں۔ کیہ کہنے کہ کدے کدائیں وہل دیاں دو گھڑیاں مل جان، نہیں تاں تینوں پتہ ای کہ چل سو چل رہندے۔ اسے کرکے گُزردے وقت دا پتہ نہیں لگدا۔ س

"ویکھلے سُکھ چین کرمن چھڈے نوں کنا چر ہو گیا۔"

"تینوں کرمن بہُت یاد آوَندے؟"

"پُچھ نہ اوہ ایریا تاں میرے من و چ ایوں وسیئے جیویں کہ پنڈ دیاں گلیاں۔"

"یاد تاں میرے وی بہُت آوَندے۔ اوتھے تاں ایوں لگدا ہوندا جیویں پنجاب ' چ ای رہندے ہوئیئے۔ اوتھے سارے ہی جان پہچان والے بہُت چنگے سن۔"

"سچ کدے پیپی سنگھ انکل نال گل نہیں ہوئی۔"

"ہُن تاں کدے نہیں ہوئی۔ کافی دیر پہلاں ہوئی سی۔ اُدوں اوہ دسدے سی کہ اوہنا دی بیٹی ایدھر میساچوسس دی باسٹن یونیورسٹی پڑدی اے۔ کہندے سی شاید اسے کرکے کدے ایدھر آوَنا ہو جاوے۔ پر آئے کدے نہیں۔"

"اوہناں دی بیٹی پرمجیت؟ جسنوں سارے پرمی کہندے ہوندے سی۔"

"ہاں اوہی۔"

"لے جدوں آپاں اوتھے رہندے ہوندے اُدوں اوہ کرمن سکول 'چ پڑدی سی۔"

"اوہناں گل نوں وقت وی بہُت ہو گیا۔"

"سُکھ چین، واپس کرمن چلیئے؟"

"نہیں جسی، ایہہ مُمکن نہیں، دریاواں دے پانی وی کدے واپس مُڑے اے۔"

"پھر ہور کدھرے چلیئے۔ میں تاں ایس شہر دے کھڑکے دڑکے توں اکی پئی آں۔"

"میں کہنا دو کُو سال ہور ریہڑی والا کم کر لیئے۔ چار پیسے جُڑ جانگے تاں کدھرے آپدے نکے موٹے بزنس دا کوئی جُگاڑ کرلاں گے۔"

"ایہہ وی کیہ زندگی ہوئی۔ نت دن اوہی کم، اوہی روزانہ دے گاہک۔ نت دن وڈیاں وڈیاں بلڈنگاں دے وچکار ایوُں گھر کے کھڑ جانے آں جیویں پہاڑ دے پیراں و چ کیڑی کھڑی ہوندی اے۔"

"ایہہ وڈیاں بلڈنگاں، ایہناں و چ کم کردے وڈے وڈے امیر لوک، ایہناں کرکے ای تاں نیویارک دُنیاں و چ مشہور اے۔" سُکھ چین کھڑکی توں باہر اسمان چھوہدیاں بلڈنگاں ول ویکھن لگیا۔

"میں تاں کہنی آں سُکھ چین کدھرے ہور چلیئے؟"

"جسی، بس کُجھ کُو دیر ہور ٹھہر جا۔"

"نت دن ادھی رات اُٹھنا تے فیر سارا دن کم کردے مردے پھرنا۔ پر کسدے پچھے۔"

"آپدے پچھے ہور کس دے پچھے۔" سُکھ چین نے سر بھنوا کے جسی ول ویکھیا۔ جسی دے چہرے دا رنگ بدل رہیا سی۔

"جسی توں دل چھوٹا نہ کر۔ اوہ وی اج نویں سال دے دن۔"

"اک سال ہور لنگھ گیا تے میری جھولی خالی دی خالی.....۔"

"توں پرماتما تے بھروسہ رکھ۔ اوہ سبھ دیاں سُندے۔ فیر آپنی کیوں نہ سُنو نگا.....۔"

"چل تیار ہو۔ پہلاں گُردوارے چلاں گے فیر شاپنگ کر کے آواں گے۔" سُکھ چین اوہدا من پرچاؤن لئی باہر جان دا پروگارم بناؤن لگیا۔

"باہر کیویں جاواں گے۔ کل پئی سنوا کارن سڑکاں دا بُرا حال ہوو۔"

"نہیں ہُن تک تاں سڑکاں صاف کر دتیاں ہونگیاں۔"

"ٹھیک اے جیویں تیری مرضی۔"

پھر جسی تیار ہو گئی۔ اوہ کار لے کے باہر نکلے تاں باہر سارے سُنسان سی، پر سڑکاں واقعیہ ہی صاف سن۔ اگے رچمنڈ ہل گُردوارے چنگا اکٹھ سی۔ اوہناں متھا ٹیکیا تے لنگر چھکیا۔ اوتھوں باہر نکلدیاں اوہناں نے پارکنگ' چوں گڈی کڈھی۔ فیر اوہناں نے گڈی وینوک ایکسپریس وے پا لئی۔

"ایدھر کدھر؟" جسی حیران ہوئی۔

"کُئینز مال چلدے آں۔

اوہ اگانہہ گئے تاں نیو ییر ڈے ہون کارن سبھ شاپنگ مال بند پئے سن۔ اوہ گیڑا کڈھ کے اپارٹمنٹ نوں واپس آ مُڑ آئے۔ رہندا دن اوہناں نے ٹیوی ویکھدیاں گُزاریا۔

"لے ہو گئی نویں سال دی شُروعات۔ کل توں اوہی بھجا نسی تے کھچا دھوہی شروع ہو جانی ایں۔" جسی نے کھانے دا کم مُکا لیا سی۔

"میں کیہا کہ پتہ ہی نہیں لگنا کہ ایہہ سال وی کدوں لنگھ گیا۔"

"ہُن سون والے بنیئیں۔ الارم کھڑ کیا لے۔"

پھر پتہ اُدوں ہی لگیا جدوں گوہڑی تے مٹھی نیند سُتیاں دے' الارم 'سر' چ ہتھوڑے واگوں وجیا۔ چھیتی چھیتی تیار ہوندیاں اوہناں نے گڈی کڈھی تے ویار ہاؤس نوں چل پئے۔ اگانہہ اوہناں دی کوفی ریہڑی تیار کھڑی سی۔ ریہڑی کار مگر پا کے اوہ واپس مُڑ پئے۔ ٹھیک چار وجدے نوں اوہ آپنے اڈے تے جا پہُنچے۔ ریہڑی کھڑا کے سُکھ چین نیڑلے گیراج' چ گڈی پارک کرن چلا گیا۔ اج اوہناں نوں بڑی صحیح تھاں تے پارک ملی سی۔ کم بہُت بزی رہیا۔ بریک فاسٹ کرن والیاں دی لائن نہیں ٹُٹ رہی سی۔ نوں س کُو وجے بزنس کُجھ مٹھا ہویا تاں جسی نوں کوئی کم یاد آیا۔ اوہ چابیاں چُک دی تھوڑی دیر بعد مُڑ آؤن دا کہہ کے کار گیراج ول نوں تُر پئی۔ ساہمنے یشپال آرہیاسی۔

"یشپال توں سویرے سویرے کدھروں؟"

"دیدی رات دی شفٹ لا کے آ رہیاں۔"

"کیوں کل تاں نیوجیر ڈے دی چُھٹی نہیں سی؟"

"ساڈا فائر ڈیپارٹمنٹ ایمرجنسی سروسز وچ آؤندے۔ ایس کرکے سانوں کدے چُھٹی نہیں ہوندی۔ اسیں تاں سگوں چھُٹیاں مناٖ رہے لوکاں دی حفاظت لئی ہر وقت تیار بر تیار رہنے آں۔"

"چنگا آجا چاہ پیجا۔"

"نہیں دیدی ہُن تاں چھیتی دینے میٹرو لے کے گھرے جایئے تے سون والے بنیئے۔" یشپال نے عبس لئی۔

"تیری مرضی، چنگا چل پھیر۔"

یشپال میٹرو ول لنگھ گیا تے جسی گڈی لے آئی۔ اوتھوں اوہ کُئینز ول چل پئی۔ اگے اوہ کُئینز دی کسے چھوٹی سٹریٹ' توں دی لنگھ رہی سی کہ پاسے دی کراس واک ول ویکھ کے اُسدیاں اکھاں تاڑے لگ گایاں۔ ساہمنے رمی جا رہی سی۔ رمی دے سجے ہتھ دی اوں‌گل اک چھوٹے جہے مُنڈے نے پھڑی ہوئی سی تے کھبے ہتھ دی اوں‌گل اُڈی کُوہی کُڑی نے۔ جسی، رمی نوں چنگی طرحاں ویکھ سکدی سی پر رمی نوں اوہ نہیں سی دسدی۔ اگے سجے ہتھ مُڑدیاں رمی بچیاں سمیت ہائیلینڈ ٹاورز اپارٹمنٹس وچ داخل ہو گئی۔

'ہے میریا رباٖ !ایہہ ایتھے کتھوں آ گئی۔' جسی آپنے آپ نال گل کرن لگی۔

'ایہہ تاں کیلیفورنیاں توں ورجینیاں چلی گئی سی۔ اوتھے میں اک وار ایس نوں کسے ہور کُڑی نال کار وچ جاندیاں وی ویکھیا سی۔ فیر ایہہ ایدھر کدھر؟ نالے ایہہ اپنے وڈے جُوآک وی اسدے نہیں ہو سکدے۔ فیر ایہہ کیہ ماجرہ ہویا۔ ایس طرحاں

تاں اسدی کدے سُکھ چین نال وی ملا قات ہو سکدی اے۔ اگانہہ نوں ایدھر آؤن توں پرہیز ہی رکھنا پؤ۔'

آپنے آپ نال گل کردی تے من' چ اندازے جہے لاؤندی جسی اوتھوں ہی واپس مُڑ پئی۔ جان سار اوہنے گڈی بیک کرکے ریہڑی نال لا دتی۔ سُکھ چین نے ریہڑی پچھے ٹوا کردیاں گڈی تور لئی۔ فیر ریہڑی نوں ویارہاؤس چھڈ کے اوہ اپارٹمنٹ مُڑ گئے۔ اُستوں بعد جسی دے من اُپر رمی دی چھوی ایسی چھائی کہ اوہنوں سبھ کُجھ بھُل گیا۔

رمی نیویارک آؤن ویلے توں ہی ایہناں ہائیلینڈ ٹاورز اپارٹمنٹس وچ ہی رہندی آ رہی سی۔ پُولیس دے ماملیاں توں اوہ بالکُل آزاد ہو چُکی سی۔ ایہہ اک بیڈ روم اپارٹمنٹ اوہدے کم توں نیڑے ہی سی۔' تھومس پھوسٹر ہوم 'ایتھوں بہُتی دُور نہیں سی۔ روبی اتے بوبی نوں پالدی اوہ آپنی زندگی توں پُوری طرحاں سنتُشٹ سی۔ اوہدا آپنی بھُوآ دے پریوار توں بناں ہور کسے نال میل جول نہیں سی۔

گھروں نکل کے روی نے گڈی سٹارٹ کیتی۔ ٹُرن توں پہلاں اوہنے اُپر اسمان ول ویکھیا۔ دن بہُت گرم سی۔ جون مہینے دی دُھپ سر وچ سوئیاں چوبھ رہی سی۔ اوہنے گڈی تور لئی۔ ہائی وے تھری نائنٹی فائیو لین توں پہلاں اوہنے کھبے ہتھ چھوٹے جہے سٹرپ شاپنگ سینٹر وچ لیفٹ ٹرن ماری۔ ویسے تاں اوہ کم تے جارہیا سی۔ پر اوہنے سوچیا کہ کیوں نہ جاندیاں جاندیاں رانے نوں ہی مل لوے۔ اوہنوں پتہ لگیا سی کہ ہُنے ہُنے رانے نے ایس سینٹر وچ دفتر شٹپھ کیتا سی۔ اک پاسے ٹیکسی پارک کر دیاں اوہنے رانے دے چھوٹے جہے دفتر دا ڈور کھولیا۔

"ہاں جی رنجیت سنگھ جی کیہ حال اے؟"

"اوہ یار کیہڑا رنجیت سنگھ، توں مینوں رانا کہہ کے ای بُلایا کر۔" رانے نے اُٹھ کے ہتھ ملایا تے اوہنوں پاسے پئی کُرسی تے بٹھیا۔

"میں کیہا ہُن تاں توں بزنس مین بن گئیں، ادب نال ای بُلاؤنا چاہیدے۔"

"ایویں مخول نہ کر۔ بزنس مین نوں میں کیہڑا بل گیٹ بن گیا۔"

"پھر وی۔"

"ویسے روی میرے اوہ کُبے دے لت وجی والی گل وانگوں کم لوٹ آ گیا۔"

"اوہ کیویں؟"

"اوہ ایؤں کہ اوس طرحاں تاں ٹیکسی' چوں کھہڑا نہیں سی چھُٹنا پر ایس بہانے ٹیکسی چھُٹ گئی۔"

"کم دا کیویں ایں؟"

"پہلاں تاں بھراوا بُرا حال سی پر فیر ہولی ہولی کسٹمر ملن لگ پئے تے کم رُڑ پیا۔ گھراں دی صفائی مطلب میڈ سروس توں شروع کیتا سی۔ ہُن نال نکے موٹے ہور کم وی شروع کر لاے نے۔ جیویں لان موور، چھوٹی موٹی رپیار، گھر پینٹ کرنا، گھراں دیاں چھتاں وغیرہ بدلنیاں آد۔ نال ای وائیف نے ریل اسٹیٹ ایجنٹ دا لائسنس لے لیے۔ اوہنوں وی چنگا بزنس مل جاندے۔"

"پر ایہہ رپیار شپیار توں کیویں کردیں؟" روی تھوڑا حیران ہویا۔

"ایہہ کم تاں سپینش لوک کردے اے۔ سپینشاں نوں سدھا کم نہیں لبھنا آﺅندا کیونکہ ایہناں' چوں کسے نوں وی چنگی تراں انگریزی بولنی نہیں آﺅندی۔ کم میرے کول آﺅندے تے میں اگانہہ ایہناں توں ٹھیکے تے کروا لینا۔"

"گُزارا کیویں ہو رہے، مطلب آمد نیں چنگی ہو جاندی اے؟"

"اس ویلے تاں کم چنگا چل رہے۔ اگانہہ وی اسدے ودھن دی اُمید ای اے۔میں تاں کہنا توں وی کوئی بزنس لبھ لے۔"

"چلو ویکھدے آں۔ ہور تیری بھین دے پریوار دا کیہ حال اے؟"

"اوہ ٹھیک نے۔ گرین کارڈ بنگے سبھ دے۔ بھین سیون الیون تے لگی ہوئی اے۔ بھنوئیا پیزا ہٹ تے مینیجر اے۔ اوہناں دا بچہ وی دو سال دا ہو گیا ہوﺅ ہُن تاں۔"

"سچ !آپنی پُرانی جُنڈلی دا کیہ حال اے ؟"

"کرما انڈیا جا کے ویاہ کروا آیا سی۔ ہُن تاں گھروالی وی ایتھے آ گئی اے۔ اوہدے بھرا دا گرین کارڈ بن گئے، پر بلو کُتے کماں تے ای اے۔"

"رانے بڑے ودھیا ہوندے سی یار اوہ دن۔"

"ودھیا کیہا تاں بڑا کیہا۔ میں کہنا لہراں بہرہس ہوندیاں سی اُدوں۔ بڑے اوکھے سوکھے ٹائم ویکھے اے۔ پر اوہو جہے نظارے نہیں مُڑ کے لبھنے۔"

"صحیح کہے توں، پر آہ باندر مونہاں جیہا کیہ کہی جاندے۔" گل کردیاں کردیاں روی نے ٹیوی ول ویکھیا۔ ٹیوی تے پریزیڈنٹ جارج ڈبلیو بُش کُجھ بولی جا رہیا سی۔

"کہناں کیہ اسنے سُوآہ اے۔ الیکشن توں پہلاں کہندا سی میں جیوں کر دوں میں تیوں کر دوں۔ پنج مہینے ہو چلے اے دفتر سنبھالے نوں، پر ایس نے کیتا کرایا کُکھ نہیں۔"

"پر ہُن منتاں جہیاں کیوّں کری جاندے۔"

"کہندے پھورتھ جولائی آ رہی اے، دھوم دھام نال مناؤ۔"

"تیری تاں بھراوا بنی جاندی اے پھورتھ جولائی۔ میں چلداں کم تے۔"

اچانک روی نوں کوئی کم یاد آیا۔ اوہنے چابی چُکی گڈی سٹارٹ کردا ڈیسی نوں تُر گیا۔

' '

فون دی گھنٹی وجی تاں تیار ہوندی پھردی سُکھی نے روی نوں اشارہ کیتا۔ روی نے فون چُک کے کن نوں لا لیا۔

"روی بیٹے میری سُکھی نال گل کرائیں کیراں۔" اُدھر فون تے مسز سندھو سی۔

"سُکھی تیرا فون اے۔" روی نے فون ہولڈ کرا کے سُکھی نوں آواز ماری۔

"کسدا فون ایں؟"

"سندھو آنٹی دا۔"

"آنٹی وی بس نہ....۔" سُکھی نے کھجھدیاں روی کولوں فون پھڑ لیا۔

"ہاں آنٹی دسو؟"

"سُکھی بیٹے میں تاں ایوَں پُچھدی سی بئی کدوں کُوتُرنے۔"

"بس آنٹی تیار ہوئی جانے آں۔"

"میں کیہا کتے لیٹ ای نہ ہوجیئے۔"

"لے آنٹی، اجے انا تاں دن کھڑی۔ لیٹ کتھوں ہوجاں گے؟"

"چنگا چل ٹھیک اے۔ پر بیٹھنا کتھے کُواے ؟"

"جتھے ہر سال بیٹھدے آں، اوتھے ای۔ جے اگے پچھے ہو گئے تاں کوئی گل نہیں۔ جیہڑا پہلاں جاوے اوتھے اڈا جما لوے۔"

"چنگا ٹھیک اے۔ اسیں تاں فیر چلدے آں ہولی ہولی۔"

"ٹھیک اے آنٹی۔"

"وجے اجے پنج نہیں تے آنٹی نوں ہُنے ای لیٹ ہون دا فکر ہو گیا۔" فون کٹدی سُکھی نے ہینڈسیٹ سوفے تے چلا ماریا تے فیر تیار ہون' چ رُجھ گئی۔ اُدھر بیسمنٹ' چ جسمیت، پِکی اتے کُلدیپ تیار ہو چُکے سن۔

"گڈیاں دا کیویں کرنے۔ میرا مطلب دونوں لجانیاں نے ؟" روی نے پُچھیا۔

"توں وی کمال کردیں روی، وین' چ چلاں گے۔ اسیں تاں کھان پین دا سامان وین وچ رکھیا ہوئے اے۔"

"پین دا وی؟" روی سُکھی ول ٹیڈھا جھاکیا۔

"جے اوتھے جا کے ڈیھنی ایں تاں میں نہیں جانا کدھرے۔" سُکھی نے غُصے 'چ چُنی لاہ کے چلا کے ماری۔

"اوئے نہیں، توں ہُن مذاق وی نہیں سمجھدی۔"

"میں سبھ سمجھدی آں۔ تینوں صرف کسے پارٹی وغیرہ تے پین دی اجازت اے۔ اگے پچھے بالکُل وی نہیں۔"

"ٹھیک اے ٹھیک اے، توں ایویں گرم نہ ہو۔"

"چنگا کُلدیپ ہوراں نوں بُلا لے ہُن۔"

روی نے ہیٹھوں کُلدیپ نوں آواز ماری۔ اگلے دساں منٹاں وچ روی، سُکھی، کُلدیپ، جسمیت تے تنو بچیاں سمیت وین ڈیلی نوں تُر پئی۔ روی نے متھی تھاں ول نوں وین موڑی۔ اگے مسز سندھو وچکار کھان پین دا سامان رکھی آلے دوآلے کُرسیاں ڈہائی بیٹھی سی۔ سارے جنے اک دُوجے نوں ملے تے کھان پین وچ رُجھ گئے۔ آلے دوآلے بہُت اکٹھ سی۔ جدھر وی ویکھو لوکاں دا ٹھاٹھاں ماردا سُمندر نظر آرہیا سی۔ لوک پٹامک رور دے کنارے جھُنڈ بنی بیٹھے سن۔ صحیح ساڈھے نوں س وجے اُپروں بجلی ڈگن دی طرحاں لائیٹ ہیٹھاں نوں آئی۔ فائر ورکس شروع ہو

چُکیا سی۔ کافی دیر تک فائر ورکس چلدا رہیا۔ فائر ورکس دے بند ہوندیاں آلے دوآلے ہنیرا جیہا چھا گیا۔ لوک واہو داہی گھراں نوں مُڑن لگے۔

"ہو ہٹے بئ بُش پریزیڈنسی دے پہلے سال دی پھورتھ جولائی دے فائر ورکس۔" روی نے ساریاں نوں وین 'چ بٹھایا تے گھر نوں مُڑ پئے۔

دو کُو مہینے بعد اک دن روی لنڈن جوہنسن پارک وچ گڈی پارک کری بیٹھا کُلدیپ نوں اُڈیک رہیا سی۔ کُجھ ٹائم لنگھیا تاں اوہنے کُلدیپ نوں سی بی ریڈیو تے آواز ماری۔

"کتھے کُو جہے ایں؟"

"میں جی ڈبلیو پارکوے تے آں تے کیہ برج دے ہیٹھاں دی لنگھ رہیاں۔ بتھیسڈا میریلینڈ دی سواری لاہ کے آیاں۔ ہُن واپس ایئرپورٹ نوں جا رہیاں۔" گرین کارڈ ملن پچھوں کُلدیپ نے آلیگزانڈریا دی ٹیکسی بن لئی سی تے اوہ زیادہ ایئرپورٹ تے ای کم کردا سی۔

"اوہدے ملن دا ٹائم تاں ہو گئے۔ ہُن توں ایئرپورٹ نوں نہ جائیں۔ پھورٹین سٹریٹ توں پہلاں سجے ہتھ والے پارک وچ گڈی روک لے۔"

"ٹھیک اے۔" میموریل برج لنگھ کے پارکوے دے سجے ہتھ لنڈن جوہنسن پارک ول گڈی موڑدیاں کُلدیپ اگے کدھرے نویکلے جہے پارکنگ لئی تھاں ویکھن لگیا۔ فیر سجے ہتھ اوہنے درکھتاں دے جھُنڈ ہیٹھاں گڈی پارک کر دتی۔ روی آپنی گڈی 'چوں نکل کے اوہدے کول آ گیا۔

"گرمی نے وٹ کڈھتے یار۔ اُپروں ہیومڈ وی بہُت اے۔" روی نے پسینہ پُونجھیا۔

"کیوٗں اے سی نہیں چلدا؟"

"کتھے یار، کل دا خراب پیے۔ اج شام نوں مکینک دے چھڈ کے آوٗں گا۔"

"ویکھلے جے نہیں وی ٹھیک کراوٗنا۔ گرمی تاں ہُن لنگھ ای چکی اے۔ اگلے سال ٹھیک کرا لئیں۔"

"ایہہ وی ٹھیک اے۔ ویسے اج کم کیویں ایں؟"

"اج تاں سلو ای اے۔ منڈے دی شام نوں چلوگا۔ اوس دن تاں ایئرپورٹ تے گڈی نہیں لبھنی۔"

"کیوٗں منڈے نوں کیہ اے۔"

"منڈے نوں لیبر ڈے اے۔ اُستوں اگلے دن سکول کھُلھنگے۔ سبھ طرحاں دیاں چھُٹیاں ختم ہو جانگیاں۔ چھُٹیاں تے گئے لوک واپس مُڑنگے۔ ایس کرکے چلو اوس دن کم۔"

"اُستوں پچھوں تاں فیر چل سو چل رہُو۔"

"ہاں ادھ دسمبر تک پُورا کم چلو۔"

"اوٗہ آ نی گیا اوہ تاں....؟" گل کردے روی دا دھیان ساہمنے کسے ٹیکسی والے ول گیا۔ اوہنوں لگیا کہ، کُمار جسنوں کہ اوہ اُڈیک رہے سن شاید اوہ آ گیا ہے۔

"نہیں ایہہ اوہ نہیں اے۔ اوہ تاں پرائیویٹ کارتے آوٗ گا۔"

"ویسے کُلدیپ تینوں ایہہ کُمار بندہ کیویں لگدے ؟"

"ویکھو !ہُن تک تاں اسنے جنے وی کم کرائے اے سبھ صحیح ہوئے اے۔ کدے اسدی کوئی شکایت سُنی تاں نہیں۔ باقی اوہ کہندے ہوندے اے کہ واہ پیا جانیئے تے جاں راہ پیا۔"

"اوہ تاں ایدھروں تُریا آؤندے۔" کُلدیپ نے سجے ہتھ کُمار نوں آؤندے نوں ویکھ لیا۔

"آؤ جی کُمار صاحب کیہ حال چال اے۔" کُمار دے کول آؤندیاں دوناں نے اوس نال ہتھ ملائے۔

"گڈی چ بیٹھیئے کہ ایتھے باہر ای؟"

"نہیں گڈی وچ بیٹھ کے گل کراں گے۔" کُمار گڈی دی تاکی کھول کے پچھلی سیٹ تے بیٹھ گیا۔ روی اتے کُلدیپ اگلی سیٹ تے بہہ گئے۔

"ویکھو بئی بھراوو۔ ویسے تاں پہلاں ای آپنی ساری گل ہو چُکی اے۔ پر اج آپاں فائینل گل کر لیئے۔ کیونکہ کم سبھ تیار اے۔" کُمار نے گل شروع کیتی۔

"دسو جی کُمار صاحب، فیر کیہ حکم ایں ؟"

"پنج ہزار تُسیں پہلاں دتا ہوئے اے۔ دس مینوں ہُن دے دیو۔ باقی رہندا پنج، مُنڈے دے ایتھے پہُنچن تے دے دیو۔"

"کُمار صاحب کم تاں پکے پیریں ہو رہے نہ؟"

"جے ایوُں فکر اے تاں بھاویں سارے پیسے مُنڈے دے پہُنچن تے ای دے دیو۔" کُمار نے دلیری وکھائی۔

"نہیں کُمار صاحب اجیہی تاں کوئی گل نہیں۔ لیا کُلدیپ پیسے کڈھ۔" کُلدیپ نے جیب ' چوں پیسیاں دیاں گُٹیاں کڈھ لایاں تے گن کے پُورے دس ہزار ڈالر کُمار نوں پھڑا دتے۔

"کُمار صاحب ہُن ذرا ہنٹ تاں دیو پلیز، کہ ایہہ کم ہوؤ کیویں؟"

"ویکھو اوہناں نے پُوری تیاری کیتی ہوئی اے۔ تھوڑے مُنڈے نوں آپنا دکھاؤندیاں اوہدا پاسپورٹ بنا لیے۔ ہور سارا پیپر ورک وی تیار اے۔ ہُن اوہناں کل نوں امریکن ایمبسی جانے، ویزا لین لئی۔ اوہناں دونوں میاں بیوی سمیت نال ای تُہاڈے مُنڈے نوں وی ویزا ملجو۔ ویزا ملدیاں ای اوہناں ٹکٹاں لے کے دلی توں ایدھر نوں تُر پینے۔ ایتھے اوہناں ڈلس ایئرپورٹ تے ای اُترنے۔ ایتھے آ کے تُہاڈا مُنڈا تُہاڈے حوالے ہوؤ۔ اگے تُسیں جانیوں تے تُہاڈا کم۔"

"ٹھیک اے جی بہُت مہربانی۔"

پیسیاں دا لین دین کرکے تنوں آپو آپنے راہ پے گئے۔ ایہہ ساری کاروائی کُلدیپ دے مُنڈے بنٹی نوں لیاؤن لئی ہو رہی سی۔ آپنے گرین کارڈ لے ندیاں ہی کُلدیپ نے بنٹی نوں لیاؤن دی کاروائی آرنبھ دتی سی۔ ہُن اوس کول پیسیاں دا پربندھ ہو چُکیا سی۔ اوہنوں کسے نے، کُمار نال ملایا۔ کُمار ایجنٹی دا کم کردا سی۔ اوہنے آپنے دلی وچلے سورس ورتدیاں بنٹی نوں لیاؤن دا پربندھ کر دتا سی۔ اگلے دن کُمار دی کال آ گئی۔ اوہنے دسیا کہ اوہناں نوں ویزا مل گیا ہے۔ کُمار نے اوہناں دے آؤن دا سارا پروگرام وی کُلدیپ نوں دس دتا۔ کُلدیپ فون ملا کے روی نوں دسن لگیا۔

"کُمار دی کال آ گئی۔ ویزا مل گیا تے اوہ ٹیوزڈے نوں ڈلس ایئرپورٹ تے پہُنچ رہے نے۔"

"جس ٹیوزڈے نوں ہرنیک سنگھ دے مُنڈے گیری دی جنم دن پارٹی اے؟"

"نہیں پارٹی والے ٹیوزڈے توں اگلے ٹیوزڈے۔"

"میں کیہا کہ جے ایس ٹیوزڈے نوں ہوندا تاں بنٹی نوں پارٹی وکھا دیندے۔"

"چل کیراں آ جاوے، پارٹیاں تاں ساری زندگی ویکھدے رہنے۔"

"ڈلس ایئرپورٹ تے کنے وجے آؤنی ایں فلائیٹ؟"

"لُپھتھانسا ایارویز دی فلائیٹ اے۔ ڈلس ایئرپورٹ تے ٹیوزڈے نوں سویرے ساڈھے دس وجے پہُنچو گی۔"

"ٹھیک اے فیر سارے چلاں گے لین۔" روی نے فون کٹ دتا تے اوہ آپو آپنے کماں وچ رُجھ گئے۔

34

مہاراجہ پیلیس ریسٹورنٹ دے حال و چ اج رونکاں ہی رونکاں سن۔ گُرندر عُرف گیری دی جنم دن پارٹی بڑے دھوم دھڑکے نال منائی جا رہی سی۔ شام دے ست وجے مہمان آؤنے شروع ہو گئے۔ گیری دے گھروالے گیٹ تے کھڑے مہماناں نوں جی آیاں کہندے سبھ دا دھنواد کر رہے سن۔

"ہاں جی بہُت بہُت ودھائیاں۔" راج گل پریوار سمیت پہُنچ چُکیا سی۔ اگوں اوہناں نوں گیری دے پتا ہرنیک سنگھ ہوراں نے جی آیاں کیہا۔ اوہناں نوں ویکھدیاں گیری دی بھین شیلی بھجی بھجی آئی تے راج گل پھیملی نوں ملی۔

"انکل رمی نہیں آئی؟" شیلی نے آلے دوآلے ویکھیا۔

"بیٹے ساڈے نال تاں اوس دی کوئی گل بات نہیں ہوئی۔ پر تینوں نہیں اوہنے کُجھ دسیا؟"

"میرے تاں انکل اوہ پچھلے تقریباً دو سال توں کنٹیکٹ ' چ ای نہیں۔ میں سوچیا کہ اوہ تُہاڈے کول رہندی سی ایس کر کے شاید تُہانوں کوئی پتہ ہووے۔"

"بیٹے، ساڈے کولوں موو ہوئی نوں وی اوہنوں انا ای چر ہو گیا۔ مُڑ کے سانوں وی اوس دی کدے کال وغیرہ نہیں آئی۔ شاید کیلیفورنیاں والے ہرنام سنگھ دے پریوار نوں اوس بارے کُجھ پتہ ہووے۔ اوہ وی تاں اج پارٹی و چ آئے ہوئے نے۔"

"نہیں انکل اوہناں نوں وی کُجھ پتہ نہیں۔"

رمی بارے پہلاں تاں ہرنام سنگھ ہوراں نوں خُود ای پتہ نہیں سی، تے ہُن جدوں شوندر کور رمی نوں بچھلو مل کے آئی سی تاں اوہنے رمی دے کہن تے ہی اوس بارے کسے نوں کُجھ نہیں دسیا سی۔

"انکل اوہ تُہاڈے کولوں موو کتھے ہوئی سی؟"

"اک واری تاں کنیڈا گئی سی۔ پر اوس توں بعد اوہنے کدے کنٹیکٹ نہیں کیتا۔"

"کنیڈا!؟" شیلی حیران ہوئی کھڑی سوچدی رہی کہ اجیہی کیہڑی وجا ہوئی کہ رمی نے اوہنوں آپدے کنیڈا جان بارے کُجھ نہیں دسیا۔ فیر اوہنوں خیال آیا کہ شاید رمی نے نویں زندگی شروع کر لئی ہووے۔ اوہ اگانہہ تُردی راج گل ہوراں نوں ہور مہماناں نال ملاؤن لگی۔

"انکل ایہہ نے مسٹر اینڈ مسز پپی سنگھ۔ جتھے میں رہنی آں، میرا مطلب کیلیفورنیاں دے کرمن شہر، ایہہ اوتھوں نیڑے ہی بیلے ریزن فارم تے مینیجر نے۔"

"ہاں ہاں میرے رشتے دار ہرنام سنگھ ہوریں ایہناں دا ذکر کردے ای رہندے نے۔"

"ہاں جی اسیں اوہناں دے کلائنٹ جو ہوئے۔" پپی سنگھ دی ایس گل تے اوہ ٹھہاکا مار کے ہسے۔

"تے ایہہ بیٹی؟" راج گل نے پپی سنگھ دے نال کھڑی نوجوان کُڑی ول اشارہ کیتا۔

"ایہہ میری بیٹی اے جی، پرمجیت کور۔ اسدا نک نیم پرمی ایں۔ ایہہ یونیورسٹی آف میساچوسس، باسٹن' چ پڑدی اے۔"

"اوہ گریٹ!س راج گل نے پرمی نال ہتھ ملایا۔

"آپنا مُنڈا گیری، جسدے جنم دن دی خوشی' چ اج آپاں سارے اکٹھے ہوئے آں اوہ وی تاں میرا خیال اے کہ باسٹن ای پڑدے ؟" راج گل سوچن دی مُدرا' چ بولیا۔

"انکل میں تے گیری کلاسپھیلو آں۔" پرمی نے اگے دی گل آپ ہی دس دتی۔

"تے چھیتی ای جند گیپھیلو وی بن رہے اوں۔" شیلی نے پرمی دے کن کول مُنہ کرکے ہولی جیہی کیہا تے اوس دی بانہہ پھڑ دی اک پاسے نوں لے تُری۔

"اس طرحاں آپنے بچے آپس وچ مل گل کے رہن تاں بہُت چنگی گل اے۔" راج گل نے کوئی ڈونگھی گل کہی۔

"ویکھو رجھان تاں اج کل ایس طرحاں دا ای بندا جا رہے۔"

"تُسیں ویکھ لیو اگانہہ بڑا کُچھ نواں ہونے۔ اکیویں صدی بڑا کُچھ نواں لے کے آؤ۔"

"سچ !گل صاحب، تُہاڈے بچے تاں پڑ لکھ کے سیٹ ہو گئے ہونگے؟"

"نہیں پپی سنگھ جی، میرا چھوٹا بیٹا، رکی اجے' یونیورسٹی آف نیوجرسی 'نیوورک وچ پڑدے۔"

"چلو ہولی ہولی سبھ سیٹ ہو جانگے۔" ایس طرحاں گل کردے سبھ آپو آپنے ٹیبلاں نوں جان لگے۔

"توں پارٹی ارینج کرن والی کمال کرتی۔" پرمی نے شیلی دے دھپھا ماریا۔

"ویکھلے پھر، آپنے کہندے ہوندے اے نہ کہ ہتھاں تے سروں جماؤنی، اوہ کم ہو گیا۔"

"پر تینوں ایوٗں ساریاں نوں دوروں نیڑیوں بُلاؤن دا آئیڈیا کیویں سُجھیا؟"

"اڑیئے پہلی گل تاں ایہہ اے کہ میں آپدے ویاہ توں بعد مُڑ کے اک واری وی ورجینیاں نِی آئی سی۔ میں سوچیا کہ اسے بہانے ساریاں نوں مل لواں گے۔ درشن وی ورجینیاں آؤنا چاہوندا سی۔ اک ایہہ وی سی کہ شاید رمی ای مل جاوے۔ باقی اصلی کم تاں تیرا تے گیری والا اے۔" شیلی نے پرمی دا ہتھ دبیا۔

"کیوٗں رمی کدھر گئی؟" پرمی نے شیلی دی آخری گل ول دھیان نہ دتا۔

"اوہ کافی دیر توں کسے دے کنٹیکٹ وچ نہیں۔ ایتھے اوہ راج گل انکل ہوراں دے گھر رہندی ہوندی سی۔ پر ہُن اوہناں نوں وی اوس بارے کُجھ پتہ نہیں۔"

"کتھے ہوئی فیر اوہ؟"

"ایہی فکر تاں مینوں وڈھ وڈھ کھا رہے۔ کیونکہ اوس نکرمی دی قسمت بڑی ماڑی اے۔ پتہ نہیں کتھے تے کس حال ہوؤ۔"

"ہیلو شیلی، ہاؤ آر یو۔"

شیلی دے کناں 'چ ایہہ لفظ پئے تاں اوہ پرمی نال چلدی گل وچالے چھڈ کے سجے ہتھ جھاکی۔ ساہمنے کُلدیپ کھڑا سی۔ کُلدیپ نوں ویکھ کے اوس ولوں رمی

نال کیتے ورتائ کارن شیلی دے منُ چ رنجش جاگی۔ پر اینے نوں کُلدیپ نے آپنے نال کھڑی آپدی وائیف اتے بچی ول اشارہ کیتا۔

"دس از مائی وائیف جسمیت اینڈ شی از مائی ڈوٹر۔" ایناں کہندیاں کُلدیپ اگانہہ لنگھ گیا۔ شیلی جسمیت نال سُبھاوک گل کرن لگی۔ اوہناں دے پچھے ہی روی اتے سُکھی، بچیاں سمیت اندر آئے۔ شیلی سُکھی نوں پہلاں توں ہی جاندی سی۔ اوہ اوہناں نوں اُڈ کے ملی۔ اوہناں دے نال ہی م سز سندھو اتے ریتا چاولا پرواراں سمیت کھڑیاں سن۔ شیلی اوہناں نوں ملدی رہی۔ اگانہہ رانا آپنی وائیف اتے بھین بھنوئیے دے پریوار نال حاضر سی۔ فیر کرما، اوس دی وائیف، اوہدا بھرا تے بلو ہوریں آ گئے۔ اگے ہور بڑے ٹیکسی ڈرائیور آپنے پرواراں نال آ رہے سن۔ ایہہ سبھ ہرنیک سنگھ دے جان پہچان والے سن۔ ہرنیک سنگھ بڑے چائ نال سبھ نوں مل رہیا سی تے نال ہی آپنے بیٹے گیری نوں ملا رہیا سی۔ اُٹھ کُو وجدے نوں حال بھر گیا۔

"انکل کیک کٹیئے پھر؟" شیلی پپی سنگھ نوں پُچھن لگی۔

"ہاں بیٹے ٹائم ایں ایں ہُن تاں۔"

رشتے دار تے نیڑلے دوست ٹیبل دوآلے کھڑو گئے۔ ٹیبل تے کیک رکھیا ہویا سی۔ گیری نے کیک کٹن دی رسم ادا کیتی۔ شیمپین دی بوتل کھولی گئی۔ سارے ہیپی برتھڈے دا گیت گاؤن لگے۔ گیری نے کیک دا پہلا ٹکڑا چکیا تاں سبھ نوں لگیا کہ اوہ ایہہ آپنی بھین شیلی دے مُنہ وچ پاویگا۔ پر سبھ نوں حیرانی ہوئی جدوں اوہنے کیک دا ٹکڑا پرمی دے مُنہ ُچ پا دتا۔ سارا حال تاڑیاں نال گونجھ اُٹھیا۔ کیک

دے کٹّن دا فنکشن ختم ہوندیاں ہی سارے آپو آپنے ٹیبلاں نوں مُڑ گئے۔ ویٹر ریڑیاں لئی حال وچ گھمن لگے۔ شراب دا دوَر زوراں تے سی۔ حال اندر لوک آپو آپنیاں ٹولیاں بنائی بیٹھے سن تے رولا رپا مچیا ہویا سی۔ سبھ آپو آپنیاں گل وچ رُجھے ہوئے سن۔ راج گل دے ٹیبل دوآلے دوست متر زیادہ بزنس نال سنبندھت سن۔ جنہاں دیاں گل دا وشا وی بزنس سی۔

"پچھانویں توں لیکے ہُن تک ریل اسٹیٹ سٹیبل جیہی رہی اے۔ پر ہُن بھاء ودھن لگے نے۔" کوئی بولیا۔

"اک وار ہُن گھراں دے بھاء ودھنگے۔"

"مہنگے کیہ ہونگے، کیمتاں اسمان چھوہنگیاں۔ اج جو گھر دو لکھ دا اے اوہ چھ لکھ تک پہنچجو۔ میری ایہہ گل یاد رکھیو۔" ایہہ وچار راج گل دے سن۔

"گل صاحب اسدا کارن کیہ اے؟"

"ویکھو ہر امریکن دا سُپنا ہوندے کہ اوہ آپنا گھر خریدے۔ گورمنٹ نے انٹرسٹ ریٹ سستے کردے جانے تے بینکاں نے لون دین لئی آپنیاں شرتاں نرم کردے جانے۔ بینک نے تاں ایتھوں تک آ جانے کہ اوہنے بناں کسے دے پیسہ خرچیاں سبھ نوں گھراں دے مالک بنا دینے۔ فیر جدوں گھر لیناں انا آسان ہو گیا تاں ہر اک نے خریدار بن جانے۔ گھر گھٹ ہونگے تے خریدار زیادہ۔ ایس تراں ودھنگیاں گھراں دیاں کیمتاں۔"

"پر گل صاحب بینک اینے لنینٹ کیوں ہو رہے اے؟"

"اوہدا وی اک کارن ایں۔ ایس ویلے مارکٹ' چ بینک لون بہُت گھٹ وک رہے نے۔ سبھ وڈیاں کنپنیاں پکے پیریں کھڑیاں نے۔ کسے نوں لون دی زیادہ ضرورت نہیں۔ پر بینکاں دا کم ہوندے مارکٹ و چ ودھ توں ودھ لون سُٹی آؤنا۔ ہُن ہور پاسہ نہیں رہیا تاں بینکاں نے ہاؤسنگ انڈسٹری چُن لئی۔ نالے پریزیڈنٹ بُش نے وی ایہو پالسی بنائی اے کہ گھر لین والا سُپنا سبھ دا پُورا کیتا جاوے۔"

"پر ایہہ ایس طرحاں کدوں تک چلو؟"

"ایہہ زیادہ دیر تک نہیں چلناں۔ آپنے آلے دوآلے ویکھو کنے نویں گھر بن رہے اے۔ کدھرے وی نظر مارو، تُہانوں گھر بندے نظر آؤ نگے۔ ایس ویلے کنسٹرکشن دا کم زوراں تے اے۔ اک ویلا اجیہا آؤ کہ گھر لوڑوں ودھ بن جانگے۔ فیر مارکٹ کریش ہون دا خطرہ پیدا ہوجو۔"

"اک پرابلم ہور وی اے۔" وچکار ہی اک ریل اسٹیٹ ایجنٹ بولیا۔

"ہُن اصل' چ ہو پتے کیہ رہے۔ مارگیج بروکر، تے ریل اسٹیٹ بروکر وغیرہ، جھوٹھے فارم بھر بھر کے لوکاں نوں گھراں دے مالک بنائی تاں جاندے اے، پر جدوں اصلیت ساہمنے آئی تاں لوکاں دا بُرا حال ہوندا ویکھیو۔"

"خیر اجے تن چار سال کُجھ نہیں ہوندا۔ کیونکہ بینک آپنیاں اوہ لون سکیماں ویچ رہے اے جنّاں' چ پہلے دو جاں تن سال قشط بہُت گھٹ ہوندی اے۔ ایس نوں ڈیپھرڈ لون سکیم کہندے اے۔ فیر جیوں ہی پُوریاں کشتاں بھرنیاں پایاں تاں لوکاں نے سرتے پیر رکھ کے بھج لینے۔"

"ایہی کُجھ میں کہنناں چاہُنا۔" راج گل وچکاروں بولیا۔

"جدوں لوکاں توں کشتاں نہ دے ہوئیاں تاں اوہناں نے آپنا ڈنڈا ڈیرا چُک کے کرائے تے جا کے رہن لگ پینے۔ کیونکہ اوہناں نے کیہڑا کوئی ڈاؤن پیمنٹ پائی اے جاں کوئی ہور خرچ کیتے کہ اوہناں نوں کسے نُقصان دا ڈر ہووَ۔"

"جیویں ہُن لکھاں گھر وک رہے نے اویں ہی لکھاں گھر خالی ہو جانگے۔ جدوں بینکاں نوں کشتاں نہ گئیاں تاں بینک ڈُب جانگے۔ اُدوں ہی آرتھک مندواڑا آؤن دا خطرہ اے۔"

دُوسرے پاسے ٹیکسی والیاں دا وارتالاپ چل رہیا سی۔

"کلنٹن ویلے تاں چل سو چل ہوندا سی۔ سالے ایس باندر جہے نے آ کے کم دا بھٹھا ای بہاتا۔"

"اُدوں تاں ایئرپورٹ توں دہاڑی دے پندراں پندراں گیڑے لگ جاندے ہوندے سی۔"

"ہُن کئی واری دو گھنٹے ویٹ کرکے گڈی خالی کڈھنی پیندی اے۔"

"ایہہ رپبلکن پارٹی تاں ہے ای امیراں دی۔"

"آپنے گریباں لئی تاں ڈیموکریٹ ای چنگے نیں۔"

"کی کیہا؟" اک جنا ذرا تُنکیا۔

"میں کیہا آپنے گریباں لئی تاں ڈیموکریٹ ہی چنگے نیں۔" پہلے نے آپنی گل دُہرائی۔

"توں غریب ہیں تاں رہ پیا۔ ساریاں نوں توں غریب کیویں کہہ سکدیں۔"

"اوئے یار میرا اوہ مطلب نہیں۔"

"ہور کیہ مطلب اے تیرا؟"

"چنگا یار رہن دے۔ توں تاں اُئیں گل نوں آؤنے۔"

"کیوں گل نوں آؤن نوں توں کیہ میرا موگھا بند کر دیں گا۔" شراب آپنا اثر دکھا رہی سی۔

"توں ایوں نہیں چُپ کردا پھر....۔" پہلا جنا ٹیبل توں اُٹھ کھڑ آ۔

"اوہ نہ بئی ساؤ لوکو، ایوں نہ کرو۔ آپاں شُغل کرن لئی اکٹھے ہوئے آں۔" اک بزُرگ ٹیکسی ڈرائیور گرم مُنڈے دی بانہہ پھڑ کے پرٍاں نوں لے گیا۔

"ایہہ جارج بُش، موڑ گھوڑ کے صدام حُسین نوں پتہ نہیں کیوں جا چنبڑدے۔" ایہہ گل بات نوکری پیشے والیاں دی ٹیبل تے چل رہی سی۔

"اصل دے وچ ایہہ آپنی پرسنل کڑ کڈھ رہے۔"

"پرسنل کڑ کیہڑی؟"

"ایہہ تھاں تھاں کہندا نہیں پھردا کہ صدام حُسین نے اسدے پیو نوں مرواؤن دا پلاٹ بنایا سی۔"

"پیو تے مُلک وچ فرق ہوندے۔"

"اک تھونوں دس دنا کہ اسنوں جدوں ایں بہانہ مل گیا تاں اسنے عراق نوں ڈھاہ لینے۔"

"ایہہ بُش، چینی تے رمسفلڈ ہوراں دی تکڑی تاں لڑائی بھالدی اے۔"

"ایہہ ٹک کے نہیں بہندے، کوئی نہ کوئی چھنجڑی چھیڑن گے۔"

اک پاسے وکیل مدن بگا بیٹھا سی، پیٹھے جڈا سر کڈھی۔ اوہنے آپنا لکچر شروع کیتا ہویا سی۔

"ویکھو ایہہ آخری چانس اے پکا ہون دا، جس توں وی ایس موقعے دا لاہا کھٹیدے، کھٹلے۔"

"بگا صاحب کیہڑا؟" ساہمنیوں روی نے آ کے اوہنوں ٹوکیا۔

"لے سُنو بئی روی دی گل۔ اسنے تاں اوہ گل کیتی اکے ساری رات ہیر سُنی تے سویرے اُٹھ کے.....۔"

"بس.....بس، بگا صاحب۔" روی نے بگے دے مُنہ تے ہتھ دھر دیاں اوہنوں اگانہہ بولنو روک لیا۔

"گُھٹ لائی دا فائدہ کیہ ہویا جے شُغل میلہ ای نہ کیتا۔" بگے نے اکھاں کڈھیاں تاں روی نے آپناپن جتاؤندیاں اوہنوں نرم کر لیا۔

"بگا صاحب ایہہ سیریسلی کیتی رُکیاسٹ اے۔ اک وار ساری گل سرے توں سُنا دیو، تاں کہ کسے نوں بھُلیکھا نہ رہ جاوے۔"

"بل کلنٹن نے قانون بنوایا سی کہ جتھے کتے کوئی کم کردے، اوتھوں ہی سپانسر ہو کے پکا ہو سکدے۔ جیہڑے کتے نہ کتے کم کردے اے اوہناں دا تاں ٹھیک اے باقی آپنا جُگاڑ کر لین۔"

"کوئی سدھا جیہا طریقہ نہیں جی امریکہ آؤن دا؟" رانے نے بگے نوں چھیڑیا۔

"سبھ توں ودھیا طریقہ تاں تُہانوں منوج دس سکدے۔ کیوں بئی منوج؟" بگے نے ساہمنے کھڑے منوج نوں ویکھیا تاں اوس تے سوئی رکھ دتی۔ بگے دی گل سُن کے منوج دا رنگ اُڈ گیا۔

"منوج نوں تاں اوہ طریقہ وی آئوندے جی، جیہڑا کہندے ہوندے اے اکے چور نوں کہتا لگجا تے کُتی نوں کہتا بھونک پے۔" رانے نے منوج تے چوٹ لائی۔

"منوج توں میری گل سُن۔" ماحول دا رنگ بدلدا ویکھ کے بگا منوج نوں اُٹھا کے اک پاسے لے گیا۔ اوہ سمجھ گیا سی کہ اگر اسنوں نہ ٹالیا تاں رانے ہوریں اسدا مکو بن دینگے۔

سٹیج ول جا رہی شیلی نے سارے حال ول نظر ماری۔ رمی بناں اُیسدا چت اُداس سی۔ دس وج چکے سن۔ پارٹی آپنے جوراں تے سی۔ اوہنے اُپر پہُنچدیاں مائیک آن کردیاں پہلاں سبھ دا دھنواد کیتا تے فیر مائیک آپنے پاپے نوں پھڑا دتا۔ اگے اوہ بولن لگیا۔

"اج بہُت خوشی دا دن ایں جو آپاں ایتھے میرے بیٹے گیری دی جنم دن پارٹی تے اکٹھے ہوئے آں۔ میں اج اک ہور خوشی وی تُہاڈے نال سانجھی کرنا چاہُنا۔ میرا پریوار تے پپی سنگھ دا پریوار اج رشتے دار بنن جا رہے نے۔ اج میرے بیٹے گُرندر اتے پپی سنگھ دی لڑکی پرجیت دی اسیں منگنی کر رہے آں۔ تھوڑی دیر بعد رنگ سیریمنی ہووےگی۔" حال تاڑیاں نال گونجھ اُٹھیا۔

پھر سٹیج دے اک پاسیوں پپی سنگھ آپنے پریوار سمیت پرمی نوں لے کے اُپر آیا تے دُوسرے پاسیوں ہرنیک سنگھ دا پریوار گیری نوں۔ پرمی اتے گیری نے اک دُوسرے نوں انگوٹھی پہنائی۔ حال وچلے لوکاں نے ایس وار کھڑے ہو کے تاڑیاں ماریاں۔

"ہولڈ آن پلیز۔" فیر ہرنیک سنگھ نے مائیک پی پی سنگھ نوں پھڑا دتا۔

"اج توں ستویں دن جانی کہ اگلے ٹیوزڈے نوں چُنی چڑائی دی رسم ہووےگی۔ اوہدے لئی اسیں کرمن شہر، کیلیفورنیاں وچ حال بُک کیتا ہوئےاے۔ ایہہ پروگارم اوتھے ای ہووے گا۔ میں تُہانوں سبھ نوں بینتی کردا ہاں کہ اگلے ٹیوزڈے، تُسیں سبھ نے ساڈے پریوار دی ایس خوشی وچ شامل ہونے۔ اوہدے اگلے دن اوتھے دے گُرودوارہ صاحب' چ آنندکارج ہونگے۔" گل ختم کردیاں پپی سنگھ نے مائیک واپس ہرنیک سنگھ نوں پھڑا دتا۔ ہرنیک سنگھ فیر بولن لگیا۔

"ہاں بئی بھراوو! اگلے ٹیوزڈے نوں آپاں کیلیفورنیاں چلنے تے اوہدے بعد سنڈے نوں آپاں اسے حال وچ گیری دے ویاہ دی پارٹی مناواں گے۔ ویاہ بھاویں ایہناں دا کیلیفورنیا چ ہووے گا پر پارٹی والی رات نوں دارو پی کے بھنگڑا پاؤن دا پروگرام اسے حال وچ ہووے گا۔ تُسیں سبھ میرے آپنے اوں، ایس لئی تُہانوں سبھ نوں میں ہُنے ہی انوائیٹ کر رہیاں۔ ایتوار نوں، پلیز تُسیں سارے ٹائم سر ایتھے پہنچ جائیو۔ ہُن سبھ پارٹی انجُوآئے کرو۔"

"گل صاحب تُسیں اوس دن کرمن ضرور آؤنے۔" پپی سنگھ تے راج گل اک پاسے بیٹھے گل کر رہے سن۔

"میں تاں جی اوس دن بزی ہوؤں۔"

"نہیں جی ایہہ گل غلط اے۔ تُہانوں ہر حالت 'چ اوتھے پہُنچنا پینے۔"

"اچھا اک منٹ مینوں آپنا سکیزوال چیک کرن دیو۔" راج گل اک پاسے کھڑ کے فون کرن لگیا۔ دس کُومنٹ ایدھر اُدھر فون گھُما کے اوہ واپس آ گیا۔

"کیوں جی، ہو گئی گل؟"

"ہاں جی بالکُل ہو گئی۔ دراصل اوس دن میری سنفرانسکو وچ اک میٹنگ اے۔ اُدھر میں آپنے بیٹے رکی سنگھ نوں نیوجرسی اوہدے یونیورسٹی دے کیمپس وچ کال کر لئی اے۔ اوہ وی اوس دن وہلا ای اے۔ سو میں اوس دن ایتھوں سان فرانسکو پہُنچ جاواں گا تے رکی نیوورک توں سان فرانسکو آجو۔ اوتھوں اسیں اکٹھے تُہاڈے کول کرمن آجاں گے۔"

"ایہہ تاں بنی نہ جی گل۔" پپی سنگھ نے دونا ہتھاں نال راج گل دا ہتھ گھُٹیا۔

"چلو ہُن فیر اجازت دیو۔ آپاں فون تے گل کردے رہاں گے۔" راج گل نے ساریاں تو آگیا لئی تے فیر پریوار سمیت گھر نوں تُر پیا۔ باقی لوک وی ہولی ہولی گھراں نوں مُڑن لگے۔ جیوں جیوں لوک تُردے گئے، حال خالی ہوندا گیا۔ ساڈھے گیاراں وجے تک اوتھے صرف گھر پریوار والے ہی رہ گئے سن۔

"تُہاڈا کیہ پروگارم ایں؟" پپی سنگھ نے پرمی نوں پوچھیا۔

"اسیں ڈیڈ، کل نوں سویرے ارلی مارننگ باسٹن لئی فلائیٹ پھڑنی ایں۔"

"اچھا، اُستوں بعد۔ میرا مطلب یونیورسٹی پہُنچ کے پھر؟"

"پھر آپنا سمان وغیرہ اکٹھا کراں گے۔ کُجھ کُویونیورسٹی دا آفیشل کم وی مُکاؤنا ہوۓ۔ پروگرام توں اک دن پہلاں اسیں کرمن پہُنچاں گے۔

"چلو ٹھیک اے جی، تے آپاں؟" پپی سنگھ شیلی نوں سنبودھت ہویا۔

"اسیں تاں جی وچولے آں۔ ویاہ دے آخری دن تک تُسیں دوناں گھراں نے ساڈا کھہڑا نہیں چھڈنا تے پچھوں ویکھو پھر.....۔"

"پچھوں وچولیاں نال جو ہوندی اے اوہ سبھ نوں پتہ ای اے۔" درشن وچکاروں ہی بولیا۔

اس پچھوں سارا پریوار گھر چلیا گیا۔

ایتوار دا دن سی۔ پما گھر ہی سی۔ اوہنوں پتہ سی کہ اوہدا وڈا بھرا دھرم سیئوں آیا ہویا ہے۔ دھرم سیئوں اوس دی بھین چرنجیت ول ٹھہریا ہویا سی۔ شام جہے دھرم سیئوں پمے ول آ گیا۔ دونو بھرا بڑی شدت نال ملے۔ بہُت سال بعد مل رہے سن۔

"مُدتاں ہوگئیاں یار تینوں ملیاں۔ کتھے رہیاانا چر؟"

"رہنا کتھے سی بائی، بس وقت نوں دھکے دیندا رہیا۔"

"تاں وی کُجھ پتہ تاں لگے۔"

"بس بائی، کدے کسے مُلک تے کدے کسے۔ ٹُرفیرکے دن کٹی ہوندی رہی۔"

پھیر جدوں بھرا نے زیادہ ہی زور پایا تاں پمے نے اوہنوں اوہی کہانی سُنا دتی کیہڑی کدے آپنے بھنوئیے نوں سُنائی سی۔

"ہور کم دھندا کیویں چلدے؟"

"بس ٹھیک ای اے کم وی۔"

"نربھے سیئوں والا بہُت ماڑا ہویا۔"

"ہاں ایہہ تاں اے ای۔ بھین دا گھر پٹیا گیا۔"

"اُدوں میں آؤنا سی پر مینوں چھُٹی نہ مل سکی۔ اُنج سانوں پتہ سی کہ توں ایتھے ہیں ای چرنو کول۔"

دونوں بھرا پہلاں گھریلو گل کردے رہے۔ فیر ہولی ہولی دھرم سیئوں نے کم دی گل ول رُکھ موڑ لیا۔

"چرنو شکایت کردی اے کہ توں اوس نال پکھپات کر رہیں۔"

"اوہ کیویں؟" پما ساودھان ہو گیا۔

"اوہ کہندی اے کہ اوہنوں بزنس' چوں پُورا حصہ نہیں مل رہیا۔"

"نہیں بائی میں تاں کدے فرق نہیں رکھیا۔ اوہنوں صحیح حصہ ملدے۔"

"اوہدا کہنا ہے کہ سارا بزنس اوہناں دا اے، تیرا تاں صرف پنج پرسنٹ شئیر سی۔"

"میں اُدوں دا کم نوں سنبھال رہیاں۔ ہولی ہولی میں وی آپنا پیسہ پا کے حصہ ودھا لیا تاں ایس وچ ماڑی گل کیہ اے۔" پمے نے ٹرپل ماریا۔

"چھوٹے بھائی گل کئی نے۔ اوہ آپنی بھین ایں۔ دُوسرا اوس اُپر وکھت پے گیا تے اوہنوں وی تاں آپاں ای سنبھالنیں۔ اوہ کہندی اے کہ تیرے کول ایناں پیسہ نہیں سی کہ توں حصیدار بن جاندا۔ میرا مطلب.....۔"

"تیرا مطلب بائی میں سمجھداں۔ تُسیں سارے ایہی کہنا چاہُنے اوں کہ میں اوہناں دا بزنس دب لیے۔ پر کوئی میری محنت ول کیئوں نہیں ویکھدا۔ میں جو آپنا سارا وقت ایس بزنس اُپر لا رہیاں، کوئی اوہ نہیں گندا۔"

"نہیں گل ایہہ وی نہیں اے۔ کاش.... کاش کہ نربھے سیئوں نال ایؤں نہ ہویا ہوندا۔"

"پر میں وی تاں اُدوں اوہناں نوں بچاؤندا موت دے مُنہ ’ چوں ای بچیا سی۔" پمے نے چہرے تے پیڑا اُگھاڑن دی ایکٹنگ کیتی۔

"اوہ تاں خیر میں وی سمجھداں۔ پر.....۔"

"پر کی؟"

"میرا مطلب تیرے کول کوئی اجیہا پیپر ورک تاں ہووَگا ای جس توں ایہہ ثابت ہو جاوے کہ توں بزنس و چ کنے پیسے کدوں پائے۔" گل کہہ کے دھرم سیئوں پمے ول جھاکیا۔

"میرے کول ہر اک چیز دا ثبوت اے۔" پمے نے نرول جھوٹھ بولیا۔

"پھر تاں گل ای سدھی اے۔ آپاں بہہ کے حساب کر لینے آں۔ دودھ دا دودھ تے پانی دا پانی ہوجو گا۔"

"ہاں ٹھیک اے، کر لؤ۔"

"کدوں کریئے فیر حساب کتاب والا ایہہ کم؟"

"جدوں مرضی کر لؤ۔" کہن نوں تاں پمے نے کہہ دتا پر اندروں اوہ ڈر گیا۔

"میں کہنا کہ چھیتی ای کر لیئے، کتے ایہہ گل لوکاں ’ چ نہ چلی جاوے۔ نالے چرنو دا وی ایہہ شک دُور ہوجو گا کہ بھرا اوہدا حصہ ماری بیٹھے۔"

"ٹھیک اے۔"

"پھر ایوَں کردے آں.....۔"

"میں نیویارک، میری کمپنی دے نُمائندے وجوں کسے میٹنگ' چ حصہ لین جانے۔ اوتھوں واپس آ کے مل گل کے ایس گل دا حل کڈھ لواں گے۔" دھرم سیئوں انڈیا' چ کسے کمپنی دے وڈے عہُدے تے کم کردا سی۔ اوہ کمپنی دے کسے کم دے سلسلے و چ نیویارک جارہیا سی۔ انڈیا توں ٹُرن لگیاں اوہنے سوچیا سی کہ اوہ پہلاں کنیڈا ہوندا ہویا چھوٹی بھین نوں مل جاویگا۔ایتھے آیا تاں چرنو نے پمے دوارا اوہدا بزنس کھوہ لین دا دوش لایا۔

"ٹھیک اے ایوُں کر لینے آں۔"

"میرا اک ہور خیال اے۔ کیوُں نہ توں تے چرنو وی میرے نال نیویارک چلو۔ اگلے دن واپس آجاں گے۔" دھرم سیئوں نے سوچیا کہ ایس طرحاں نالے تاں سارے گھم آوُنگے تے نالے شاید ایہناں وچلی کُڑتن کُجھ حد تک دُور ہو جاوے۔

"ایہہ وی ٹھیک اے۔"

"چل ہُن فیر آپاں شام دا کھانا چرنو دے گھر کھانے۔ تینوں اوتھوں بھانجا واپس چھڈ جاویگا۔"

دونوں بھرا، چرنو دے گھر چلے گئے۔ اوتھے ساریاں نے اکٹھیاں کھانا کھادھا۔ سویرے سندیہاں نیویارک نوں ٹُرن دا پروگرام بنا کے پما آپنے گھر آ گیا۔

اگلی سویر، دن چڑھدے ہی اوہ بریمپٹن توں ٹُر پئے۔ دھرم سیئوں، پما، اوہناں دی بھین چرنجیت اتے اوہدا پُتر سارے اکو ہی وین و چ سن۔ پمے دا مینیجر وین چلارہیا سی۔ پہلاں اوہ نیاگرا پھالس ویکھن لئی رُکے۔ایتھے لنچ کر کے اوہ اگے

نیویارک نوں چل پئے۔ تقریباً اٹھ گھنٹیاں دا سفر تہہ کرکے اوہ کتے لیٹ رات نیویارک پہُنچے۔ پہلاں بُکنگ نہ ہون کارن اوہناں نوں کسے چنگے ہوٹل وچ کمرہ نہیں مل رہیا سی۔ کافی دیر اوہ ایدھر اُدھر گھمدے رہے۔ آخر لیٹ جہے اوہناں نوں کُئینز ایریئے دے کسے سستے ہوٹل وچ کمرہ مل گیا۔ لمبے سفر دے تھکے سارے جنے پلاں وچ ہی سوں گئے۔

اگلے دن ٹیوزڈے نوں دھرم سیئوں دی میٹنگ شام دے وقت سی۔ سویر ویلے اوہناں نے شہر گھمن دا پروگرام بنا لیا۔ تیار ہوندیاں ہی اوہ وین لے کے شہر ول نکل پئے۔ کُئینز دیاں سڑکاں تے جاندیاں اوہ چھوٹیاں چھوٹیاں گل کردے جا رہے سن کہ پما بولدا بولدا اک دم رُکیا تے ڈرائیور نوں سنبودھت ہویا۔

"اک منٹ....اک منٹ....گڈی روکیں ذرا۔" پمے دے کہن تے ڈرائیور نے گڈی روک لئی۔

"کی گل ہو گئی؟" دھرم سیئوں نے حیرانی 'چ آلے دوآلے ویکھیا۔

"تُسیں چلو میں تُہاڈے پچھے ای آیا۔" پمے نے باہر اُترن لئی تاکی کھول لئی۔

"پر ہویا کی۔ توں گڈی 'چوں اُتر کیوں گئیں؟" دھرم سیئوں نوں اجے وی کُجھ نہیں سمجھ وچ آیا سی۔

"مینوں بائی ایمرجنسی ہو گئی۔ تُسیں چلو میں تھوڑی دیر بعد آؤناں۔"

"پر تینوں پتہ تاں اے نہ کہ آپاں کتھے جا رہے آں؟"

"ہاں ہاں مینوں پتے۔ تُسیں چلو میں تُہاڈے مگرے ای پنج منٹ 'چ ٹیکسی لے کے پہُنچ جاؤں۔

"چل ٹھیک اے۔ پر چھیتی آئیں۔" وین ٹُر گئی۔ اصل وچ بھرا نال گل کردے پمے نے، کراسواک تے جاندی رمی نوں ویکھیا سی۔ رمی کراسواک تے ٹُردی مین روڈ ول آ رہی سی۔ وین' چوں اُتر کے پما، سائیڈ سٹریٹ ول نوں ٹُر پیا۔ اودھروں رمی جیوں ہی مین سٹریٹ تے چڑھی تاں مُوہرے پما کھڑا سی۔ اوہنوں ساہمنے ویکھ کے پل دی پل رمی گھبرا گئی۔ پر چھیتی ہی اوہنے آپنے آپ تے قابو پا لیا۔ اوہدے چہرے تے ڈر دی تھاں آتم وشواش آ گیا۔

"گُرلابھ، توں اجے وی میرا کھہڑا نہیں چھڈدا، فیر آ کھڑآ میرے ساہمنے۔ اک:ر توں چاہوندا کیہ ایں؟" بولن دی پہل رمی نے ہی کیتی۔

"میں میرے بچیاں نوں ویکھناں چاہُنداں۔" پمے نے نمانا جیہا ہون دا ڈھونگ کیتا۔

"ایہدے لئی توں کورٹ جا، کورٹ جو مرضی فیصلہ کرے۔" رمی نے سدھی گل کہی۔

"تُسیں مینوں بس اک وار اوہناں نوں ملا دیو، پلیز۔"

"اس گل دا وی تینوں پتے، کہ میری غیر حاضری' چ تے میری پرمشن بناں توں بچیاں دے نیڑے وی نہیں جا سکدا۔"

"اوہ تاں مینوں وی پتے۔ میں تاں تُہاڈی پرمشن نال عیسوی....۔"

"چل ٹھیک اے۔ آہ لے میرا کارڈ۔ ایس اُپر میرا فون نمبر تے اڈریس وغیرہ سبھ کُجھ اے۔ شام دے تن وجے آجیں۔ جے بچے من گئے تاں توں اوہناں نوں

مل لئیں۔ پر جے اوہناں نے تینوں ملن توں انکار کر دتا تاں میں پُولیس و چ رپورٹ کروا دیئوں گی کہ ایس آدمی توں میرے بچیاں نوں خطرہ اے۔"

"ہاں جی منظور اے۔" پمے نے کارڈ پھڑ کے جیب ' چ پا لیا۔ اُپروں اوہ ایکٹنگ کررہیا سی۔ پر من ' چ اوہ سوچ رہیا سی کہ چلو ہُن مینوں ایہہ پتہ لگ گیا کہ ایہہ کتھے رہندی اے۔ اگے بچے حاصل کرنا تاں میرے کھبے ہتھ دا کم ایں۔ فیر اوہنے ٹیکسی کال کیتی۔ پنج منٹ بعد ٹیکسی آ گئی۔ پما ٹیکسی و چ چڑھدا باقی پریوار دے پچھے چل پیا۔ اوہ متھی تھاں تے پہُنچ گیا۔ پر اگے اوہنوں پریوار دا کوئی میمبر نہ دکھائی دتا۔ اوہنے سوچیا کہ اوہ کتے ایدھر اُدھر ہی ہونگے۔ اوتھے کھڑ کے اوہ اوہناں نوں اُڈیکن لگیا۔

****

گیری تے پرمی تھوڑی شاپنگ کرن نکلے ہوئے سن۔ یونیورسٹی دا سارا حساب کتاب اوہناں نے مُکا لیا سی۔ ہُن اج دی رات سن سی۔ کل نوں اوہناں پکے تور تے ایس شہر توں چالے پا دینے سن۔

"کرلے پرمی، جاندی وار دے درشن، ایس باسٹن شہر دیاں گلیاں دے۔" شاپنگ کر کے مُڑدیاں گیری نے گل چھیڑی۔

"کیوں !جاندی وار دے کیوں؟"

"تے ہور مُڑ کے ایتھے آپاں کیہ کرن آؤنے؟"

"ہو سکدے کہ بعد ' چ آپاں اسے شہر نوکری کرن آجیئے۔"

"نہیں میرا مطلب سٹوڈنٹ دے طورتے تاں آخری وار دے ای نے نہ۔"

"ایز اے سٹوڈنٹ وی آپاں ایتھے ہائر سٹڈیز لئی آ سکدے آں۔" پرمی مُسکرائی۔

"تیریاں گل دا مقابلہ تاں میں کر نہیں سکدا۔ چل ٹیکسی دا کرایہ چُکتا کر۔" اوہناں دی ٹیکسی یونیورسٹی کیمپس پہُنچ چکی سی۔ پرمی نے کرایہ دتا۔ فیر شاپنگ والے بیگ چُکدے اوہ آپنے کمرے ' چ پہُنچ گئے۔ اوہ اجے آ کے بیٹھے ہی سن کہ گیری دے فون دی گھنٹی وجی۔ گیری نے سکرین ول ویکھیا تاں اوہ چوں‌کیا۔

"مارے گئے، شیلی دا فون ایں۔"

"اک واری توں کہدے کہ دس منٹ بعد فون کردے آں۔ فیر بناؤنے آں کوئی سکیم۔"

گیری فون آن کرکے پرمی دی سکیم مطابق دس منٹ بعد فون کرن دا بہانہ بناؤن ہی لگیا سی کہ شیلی بناں اوس دی کوئی گل سُنیاں ہی بولن لگی۔

"گیری، ممی پاپا ہوریں آ گئے۔ باقی رشتے دار وی پہُنچ گئے نے۔ اسیں سارے بیلے فارم تے پپی سنگھ انکل دے گھر بیٹھے آں۔ تُسیں ایس ویلے کتھے اوں؟"

"میں....میں شیلی تینوں دوبارہ فون کرداں۔"

"اوکے چھیتی کریں۔" اُدھروں شیلی نے فون کٹ دتا۔

"پرمی تینوں کیہا سی نہ کہ اج ای چلے چلدے آں۔ پر توں کیہڑا میری کوئی گل مندی ایں۔ اوہ ہُن اوتھے اکٹھے ہوئے بیٹھے نے۔" گیری جھُنجلا اُٹھیا۔

"گیری ڈارلنگ میری گل سُن، توں گھبرا نہ۔" پرمی نے اوہنوں شاں‌ت کرن دی کوشش کیتی۔

"ویکھ جے اج نہ رُکدے تاں اپنے دوستاں نوں کیویں مل سکدے سی۔ سویر توں لے کے ہُن تک کنے ہی دوستاں نوں الوداع کہہ چُکے آں۔ کل نوں سویرے جدوں آپاں ایتھوں تُراں گے تاں لوس اینجلس وچ اُدوں سویر دے دو وجے ہونگے کیونکہ کیلیفورنیاں دا ٹائم آپنے نالوں تن گھنٹے پچھے اے۔ تے اوس توں اگے....۔"

"پر شیلی نوں میں ہُن کیہ کہاں۔ اوہ تاں فون تے فون کری جاؤ۔" پریشان ہوئے گیری نے اوس دی گل وچالے ای کٹ دتی۔

"توں مینوں فون پھڑا۔ شیلی نوں میں آپے سبھ کُجھ سمجھا دنی آں۔" فیر پرمی نے شیلی نوں فون ملا کے سچی گل دس دتی کہ اوہ کُجھ ضروری کم کارن اج تُر نہیں سکے۔ پر کل نوں اوہ ہر حالت 'چ پارٹی توں پہلاں کرمن پہُنچ جانگے۔

"پرمی ایہہ تُسیں چنگا نہیں کیتا۔ تہانوں اج ای آؤناں چاہیدا سی۔ سارے رشتے دار آئے بیٹھے نے۔ ہر کوئی تُہاڈے بارے ای پُچھ رہے۔" شیلی نے روسا وکھایا۔

"شیلی توں کیویں نہ کیویں ایس ملے نوں سنبھال پلیز۔"

"اوہ تاں ہُن کرونگی ای۔ پر تُہاڈی کوئی انفرمیشن وغیرہ تاں دس دیو کہ کیہڑی ایارلائین اے تے کدوں کتھے اُتروگے؟"

"ساڈی لوگن انٹرنیشنل ایئرپورٹ باسٹن توں لوس اینجلس لئی ڈائریکٹ فلائیٹ اے۔ امیرکن ایارلائینز دی ایہہ فلائیٹ سویرے ساڈھے ست وجے لوس اینجلس پہُنچنی ایں۔ اوتھوں اسیں اگلی فلائیٹ راہیں دس وجے پھرزنو پہُنچاں گے۔

فیر اگے کار راہیں کرمن مساں اک گھنٹے دا راہ اے۔ اسیں گیاراں وجدے نوں کرمن سدھے پارٹی حال 'چ ای آجاں گے۔ پارٹی تاں کتے دو وجے شروع ہوؤ۔"
"چل ٹھیک اے فیر ہُن تاں جو ہو گیا سو ہو گیا پر کل نوں کتے اسیں اُڈیکی نہ جایئے۔"
"نہیں، بالکُل نہیں۔ توں بے فکر ہو جا۔"فیر پرمی نے فون کٹ دتا۔ اسدے نال ای گیری وی چِتنا مُکت ہوندا بولیا،
"چل ہُن سوں جیئے مارا موٹا۔ سویرے فیر سندیہاں اُٹھنے۔"
"ٹھیک اے۔" فیر اوہ کُجھ گھنٹے ہی سُتے ہونگے کہ الارم وج پیا۔ دونوں اُٹھ کے تیار ہوئے۔ سامان اکٹھا کر کے ٹیکسی کال کیتی تے وقت سر ای ایئرپورٹ پہنچ گئے۔ اوہناں امیرکن ایارلائین دے کاؤنٹر توں بورڈنگ پاس لاے تے پلین اندر جا بیٹھے۔ فیر اناؤںسمنٹ ہوئی کہ فلائیٹ اُڈن لئی تیار ہے۔ دو کُومنٹ بعد پلین پُٹھ پیرا رُڑدا ٹرمینل چھڈ گیا تے لوس اینجلس نوں اُڈاری بھرن لئی رنوے تے جا کھڑا ہو یا۔

| |

سٹیٹ یونیورسٹی آف نیوجرسی توں چل کے راج گل دا بیٹا رکی سنگھ ست وجے نیوورک ایئرپورٹ تے پہنچ گیا تے اوتھوں اوہنے ڈیڈ نوں فون ملایا۔
"ڈیڈ میں ایتھوں تھوڑی دیر نوں چل پینیں۔ تُسیں کتھے اوں؟"
"ہیں !اجے تاں چار ہی وجے نے۔"
"اوہ !ڈیڈ کتے تُسیں سنفرانسکو تاں نہیں پہنچ گے؟"

"ہاں میں تاں ایتھے سینفرانسکو ای آں۔ ڈاؤنٹاؤن ہلٹن ہوٹل' چ ٹھہریاں ہویاں۔"

"او سوری ڈیڈ۔ تُہاڈی نیند خراب کر دتی۔ مینوں ٹائمنگ دا خیال نہیں رہیا۔ میں ایتھوں نیوجرسی دے نیوورک ایئرپورٹ توں بولداں۔میں میری فلائیٹ انفرمیشن بارے تُہانوں ٹیکسٹ میسج کردوں۔ ہُن تُسیں سوں جو۔"

****

کُلدیپ رات دا تھکیا ہاریا گوہڑی نیند سُتا پیا سی۔ جسمیت نے ہلون کے اوہنوں جگایا۔

"اُٹھو ہُن بہت ٹائم ہو گیا۔"

"کیوں !کیویں ایں؟" کُلدیپ ابھڑواہا اُٹھیا۔

"چھیتی چھیتی تیار ہوجو، بنٹی نوں لین جانے۔"

"کمال کردی ایں توں۔ دن تاں چڑھ لیندے۔"

"ساڈھے دس فلائیٹ آؤنی ایں۔ پچھے ٹائم کیہ رہ گیا؟"

"پھر وی اجے بہت سندیہے۔"

"مینوں تاں خوشی دے مارے ساری رات نیند نہیں آئی، تُسیں سندیہاں کہنے اوں۔ کنا چر ہو گیا جُو آک توں وچھڑیاں۔ بھلا ہووے وچارے ایجنٹ دا جسنے ساڈے بیٹے نوں ویزا دُوآؤن' چ مدد کیتی اے۔"

"ایہہ تاں تیری گل ٹھیک اے۔" کُلدیپ نے عبس لئی۔

"سچ !جان دا کیہ پروگارم ایں؟"

"روی اج گھرے ای ہووَ۔ توں تے روی ڈلس ایئرپورٹ تے چلے جائیو۔ گیاراں کُووجے، سواریاں باہر آؤن لگ پینگیاں۔ اُدوں ہی اوہ جوڑا باہر نکلو جیہڑا بنٹی نوں آپدا پُتر بنا کے لیا رہے۔"

"ٹھیک اے۔ پر تُسیں نال کیوں نہیں جاندے؟"

"میں رچرڈ نوں پینٹاگان چھڈ کے آؤنیں۔"

"تُسیں اج دا دن کسے ہور نوں بھیج دیو۔ میں تاں ایہہ کہنی آں کہ آپنا پُت آ رہے، آپاں آپ ہی چلدے آں۔"

"نہیں جسمیت، جاب از جاب۔ اوہ میں نہیں چھڈ سکدا۔ اوس نال میری کُمٹمنٹ ایں۔ پر میں اوہنوں لاہوندیاں سار سدھا ڈلس ایئرپورٹ نوں آجونگا س

"چلو ٹھیک اے۔ جدوں نوں بنٹی نے باہر آؤنے اُدوں تک تُسیں اوتھے پہنچ ہی جاؤں گے۔"

پھر نوں س کُووجے روی تے جسمیت ڈلس ایئرپورٹ نوں تُر گئے تے کُلدیپ نے ٹیکسی رچرڈ دے گھر مُوہرے جا لائی۔ رچرڈ باہر ہی کھڑا سی۔ اوہ تُرنت ٹیکسی ُچ بیٹھا تے کُلدیپ نے ٹیکسی تھری نائنٹی فائیو نارتھ، ڈیسی ول نوں پا لئی۔

****

خوشی دے مارے جسی نوں ساری رات نیند نہ آئی۔ اوہنے پَئی پَئی نے کندھ تے گھڑی ول ویکھیا تے فیر چپلاں پاؤندی بیڈ توں اُتر آئی۔ دو کُومنٹ ایدھر اُدھر گیڑے دیندی اوہ کھڑکی کول جا کھڑی۔ اوہنے پردہ پاسے ہٹا لیا تے باہر ویکھن لگی۔

"کیویں توں سندیہاں ہی اُٹھی بیٹھی ایں۔" ٹُرن پھرن دا کھڑکا سُن کے سُکھ چین دی نیند کھُل گئی۔

"ساری رات نیند ای نہیں آئی۔ میں سوچیا کہ رات تاں ہُن لنگھ ای گئی اے کیوں نہ فیر تیار ہی ہو جاں۔" جسی دے چہرے تے خوشی دا جلوا سی۔

"اج بڑی ٹہکدی پھردی ایں۔" سُکھ چین اُٹھ کے بیٹھ گیا۔

"گل ای ٹہکن والی اے....۔" ٹُری پھردی جسی نے سُکھ چین دی گل تے تھپکی ماری۔

"ایدھر آ۔" سُکھ چین نے جسی دی بانہہ پھڑ کے اوہنوں آپنے کول بٹھا لیا۔

"ہُن دس؟"

"کیہ دساں؟" جسی نے اکھاں مٹکائیاں۔

"اس خوشی دا کارن کیہ اے؟"

جسی نے کُجھ پل سُکھ چین دے چہرے ول ویکھیا تے فیر اوہدے ہتھ آپنے ہتھاں 'چ لے ندیاں بولی،

"میں کل ڈاکٹر دے گئی سی۔"

"اچھا!س

"ڈاکٹر نے کنبھرم کر دتے کہ میری گود 'چ بچی آ چکیے۔"

"ہے داتا دھن ایں توں۔" سُکھ چین نے شُکرانے 'چ ہتھ جوڑے۔

"تینوں کیہا سی نہ کہ رب دے گھر دیر اے اندھیر نہیں۔"

"کم تے چلیے؟" جسی توں خوشی سنبھالی نہیں جا رہی سی۔ سُکھ چین نوں وی ایہہ گل سُندیاں خوشی دا نشہ جیہا ہو گیا۔ اوہ چھیتی دینے تیار ہوئے۔ فیر ویار ہاؤس پہُنچ کے کوفی ریہڑی کار مگر پائی تے آپنے کم والی جگاٌ ول چل پئے۔

"اج ریڑھی اُدھر نارتھ ٹاور والے پاسے لاواں گے۔" نیڑے پہُنچدیاں جسی بولی۔

"اوہ کیوں؟"

"اُدھر میں میری سہیلی رجنی نوں خوش خبری سُنا کے آؤں، نالے کُجھ کھُوآ پیا کے آؤں گی۔"

"ٹھیک اے۔" سُکھ چین نے گڈی اُدھر نوں موڑ لئی۔ اوہنوں پتہ سی کہ نارتھ ٹاور والی بلڈنگ وچ جسی دی سہیلی رجنی کم کردی ہے۔ کئی واری جسی اوہنوں ملن نارتھ ٹاور 'چ جاندی رہندی سی۔ سُکھ چین نے ویکھیا کہ اجے تک کوئی وی وینڈر نہیں آیا سی۔ اوہنے نارتھ ٹاور دے ساہمنے لبرٹی سٹریٹ تے ریہڑی لا لئی۔ ریہڑی سیٹ اپ کر کے سُکھ چین نے اُپر ول نظر ماری۔ اسمان 'چ تاریاں دی لوئ گھٹنی شروع ہو گئی سی۔ رات دا ہنیرا چھِنٹن لگ پیا سی۔ اوہنے چڑھدے ول نگاہ گھُمائی۔ اُدھر گوہڑی لالی اُبھر رہی سی۔ فیر اوہنے آلے دوآلے ویکھیا۔ ورلڈ ٹریڈ سینٹر وچ چہل پہل شروع ہو چکی سی۔ میٹرو ولوں کماں تے جان والے لوکاں دے جھُنڈ باہر نکل رہے سن۔ اوہنے دوبارہ اُپر ول ویکھیا۔ ورلڈ ٹریڈ سینٹر دے ٹون ٹاور ادھ اسمان تک پہُنچے شاںت کھڑے وکھائی دے رہے سن۔ ٹون ٹاوراں دے بالکُل اُپر چڑدے ولوں اُٹھدی لالی دی ہلکی بھائ مار رہی سی۔

پما نارتھ ٹاور دے ساہمنے کراسواک تے ہولی ہولی ایدھر اُدھر گُھم رہیا سی، جدوں اوہدے فون دی وجی۔ سکرین تے آپنے بھرا دا نمبر ویکھ کے اوہنے فون آن کر لیا۔

"کتھے رہ گیا توں؟" دھرم سیئوں پُچھ رہیا سی۔

"میں تاں ہیٹھاں کھڑاں۔ تُسیں کتھے اوں؟"

"ایہہ تاں مینوں پتہ نہیں کہ ایہہ کیہڑی جگاٖ ہے۔ توں آپدے مینیجر نوں پُچھلے۔" دھرم سیئوں نے فون کول کھڑے مینیجر نوں پھڑا دتا۔

"ہاں جی سر؟"

"کتھے اوں تُسیں؟"

"اسیں جی ایتھے ریسٹورنٹ 'چ بیٹھے آں۔ میں سوچیا کہ ٹورسٹاں لئی تاں اجے گیٹ کھُلیا نہیں ہونا اُناں چر ایدھر بیٹھ جانے آں۔" مینیجر دی گل وچکار ای سی کہ پمے دے فون 'چ کسے ہور دی کال آ گئی۔

"مینوں کسے دی کال آ گئی اے۔ میں تینوں ٹھہر کے فون کرداں۔" مینیجر نوں فون کٹا کے پمے نے دُوسرے پاسے فون آن کر لیا۔ ایہہ اوس دی کوئی بزنس کال سی۔ اوہ پنج ست منٹ گل کردا رہیا، فیر فون کٹ دتا۔ اُستوں بعد اوہنے آپنا کوئی ہور فون نمبر ڈائل کیتا۔ پر اگانہہ فون بزی آرہیا سی۔ اگلے پنج ست منٹ اوہ ٹہل قدمی کردا کراسواک تے تُریا پھردا رہیا۔ اچانک اُسدیاں نجراں اک تھاں

گڈیاں گایاں۔ ہتھ 'چ چھوٹا جیہا بیگ پھڑی جسی سڑک پار کر کے بلڈنگ دے اندر ول نوں جا رہی سی۔ پمے نے کھبے ہتھ ول نظر ماری تاں اوہ ہور وی حیران ہویا۔ کراسواک دے نیڑے کوفی ریہڑی کول سُکھ چین کھڑا سی۔

سُکھ چین اتے جسی نے جیوں ہی سویرے ایتھے لیا کے ریہڑی لائی سی تاں اوہدے تھوڑی دیر بعد ہی کم چل پیا سی۔ گاہکاں دی لائن نہیں ٹُٹ رہی سی۔ شاید اسدا وڈا کارن اوہناں نوں اج صحیح تھاں دا ملنا سی۔ اج زیادہ سندیہاں آؤن کرکے اوہناں نوں منبھاؤندی تھاں مل گئی سی۔ اٹھ وجے توں بعد کم مٹھا ہون لگ گیا۔ ساڈھے اٹھ وجے کم بالکُل ہی کھڑ گیا۔

"ہُن ادھا پوناں گھنٹہ کم سلو رہنے، میں رجنی کول جا کے آؤنی آں۔" جسی نے بیگ وچ چاہ والی تھرمس، بسکُٹ دا پیکٹ تے کُجھ ہور کھان پین نوں پا لیا۔ اوہ تُرن ہی لگی سی کہ اوہنے ویکھیا ساہمنے یشپال آرہیاسی۔

"توں اج اینے سویرے؟" یشپال نوں ویکھ کے جسی رُک گئی۔ اوہ وی کول آ کے کھڑو گیا۔

"دیدی اج میری سویر دی شفٹ اے۔"

"پر شفٹ تاں نوں س وجے شروع ہونی ہوؤ؟" جسی نے گھڑی ویکھی۔

"اج رش گھٹ سی ایس کرکے بیہ کُومنٹ جلدی آ گیاں۔"

"شرما جی کُجھ کھاؤ پیؤگے؟" ریہڑی کول کھڑے سُکھ چین نے یشپال نوں پُچھیا۔

"نہ جی، گھروں بُھل ہو کے تُریاں۔ کیراں کارڈ پنچ کر آواں فیر گھنٹے کُو تک ماروں گیڑا۔" گھڑی ویکھدا ایشپال تُرن لگیا۔

"چل میں وی اُدھرے ای جانے۔" جسی یشپال دے نال ہی تُر پئی۔

"کیویں دیدی، بلڈنگ دے اندر جانے؟"

"ہاں رجنی نوں مل کے آؤنے۔" دونوں چھوٹیاں چھوٹیاں گل کردے نالو نال تُرے گئے۔ نیڑے جا کے جسی نارتھ ٹاور دے اندر ول مُڑ گئی تے یشپال فائر ڈپارٹمٹ دے ٹین ہاؤس ول چلا گیا۔

****

پما ہولی ہولی تُردا کراسواک تے گُھم رہیا سی کہ اوہنے سجے ہتھ بہُت ہی زبردست تے دھرتی نوں ہلا دین والا دھماکہ سُنیاں۔ آلے دوآلے پھردے لوک کھڑو کے، ساہ روکی اُتانہہ نارتھ ٹاور ول ویکھن لگے۔ نارتھ ٹاور دے اُپر جیہے دھوئیں دے انبار لگے ہوئے سن۔

"اے پلین ہٹ دا نارتھ ٹاور۔" پمے دے کول کھڑا کالا چیکیا۔

"بلیو می، آئی سا اٹ۔" کالا دوبارہ بولیا تاں پمے دا سیل فون کھڑکیا۔ ایہہ اوہدے مینیجر دی کال سی۔

"سر جی ایہہ کیہ ہوئے اے؟"

"کتھے؟"

"ساری بلڈنگ ایؤں ہلی اے جیویں کوئی بھُچال آیا ہوندے۔"

"پر تُسیں ہوں کتھے؟"

"اسیں' وڈوز آن دا ورلڈ ریسٹورنٹ' 'چ آں، جیہڑا کہ ورلڈ ٹریڈ سینٹر دے نارتھ ٹاور دی اک سو چھیویں منزل اُپر اے۔"

"باقی کتھے نے؟"

"اوہ وی میرے کول ہی نے پر ....سر جی....۔"

"سر جی !اوہ مائی گاڈ !!ہیٹھاں توں بہُت دھواں س اُپر نوں آ رہے۔" مینیجر دی آواز کمبن لگی۔

"اوئے یار ایہہ کیہ ہو گیا۔ ساڈا کوئی بچائ کرو۔" مینیجر توں فون دھرم سیئوں نے پھڑ لیا سی۔

"ہائے میریا ربا !سانوں ایتھوں کڈھو کوئی۔" کول کھڑی چرنو بول رہی سی۔

"ماما جی بچالو۔" اوہنوں بھانجے دی آواز سُنائی دتی۔

"سر جی اسیں تاں بہُت بُری طرحاں گھر گئے لگدے آں، سارے پاسے دھواں س رول ہو گیا۔ دسو ہُن کیہ کریئے؟" فون فیر توں مینیجر نے پھڑ لیا سی۔

"تُسیں چھیتی دینے ایلیوٹر' چ چڑھو۔"

"سر جی ایلیویٹراں دے ڈور نہیں کُھلھ رہے۔ لگدے کہ جو اندر نے اوہ وچے ای گھر گئے۔ سارے پاسے اگ دیاں لپھٹاں ای دس رہیاں نے۔ لوکاں' چ چیخ چہاڑا پیا ہوئے اے۔"

"پوڑیاں راہیں ہیٹھاں آؤن دی کوشش کرو۔"

"پوڑیاں' چ وی کدھرے تھاں نہیں اے جی۔ ہزاراں لوک پوڑیاں راہیں اُترن لگے ہوئے نے۔"

"تُسیں ایوٗں کرو؟“

"سر جی....، اُچی بولو۔ تُہاڈی آواز سُنائی نہیں دے رہی۔“ فون وچوں لوکاں دیاں چیکاں تے سہم بھریاں آوازاں سُن رہیاں سن۔ کوئی کسے نوں ہاکاں مار رہیا سی، تے کوئی کسے نوں۔

"ہیلو ...!ہیلو...!س پما ہیلو ہیلو کردارہیاپر اگوں کوئی جواب نہ آیا۔ اخیر فون کٹیا گیا۔

پمے نے اُتانہہ نوں ویکھیا۔ اُپر گاڑھے کالے دھوئیں توں بناں کُجھ دکھائی نہیں دے رہیا سی۔ اُپروں ٹُٹیا ہویا فرنیچر، شیشے دے ٹکڑے، کمپیوٹر دے ٹُٹے ہوئے حصے، ہور کباڑا اتے منُکھی شریراں دے انگ جاں ثبوتے شریر ہی ہیٹھاں نوں ایوٗں ڈگ رہے سن جیویں گڑے پے رہے ہون۔ اُپر نوں ویکھدے پمے دے سر وچ شیشے دا ٹکڑا آ کے وجیا تے اوہ گیڑے جہے کھاندا چکر کھا کے اوتھے ہی ڈگ پیا۔

****

پاسے کھڑا سُکھ چین وی اُپر دھوئیں دے غُبار ول ویکھ رہیا سی۔ ساری ستھتی نوں ویکھدیا کیراں تاں اوہ جڑت ہو گیا۔ فیر جیوں ہی اوہنوں احساس ہویا کہ جسی تاں نارتھ ٹاور اندر آپنی سہیلی کول گئی ہوئی ہے تاں اوہ چیکاں ماردا تے جسی جسی کردا نارتھ ٹاور ول نوں بھجیا۔ پر اوہدے اندر جان توں پہلاں ہی جسی اگ دیاں لاٹاں ’چ گھری باہر آ ڈگی۔ جسی دے کپڑے مچ چُکے سن تے ہُن چمڑی مچ رہی

سی۔ دو تن جنیاں نے موٹے کپڑے نال رگڑ کے اوس دی اگ بُجھائی۔ باہاں تے چُک کے سُکھ چین اوہنوں باہر نوں لے تُریا۔ اگانہہ ایمبولینس والیاں نے جسی نوں آپنے حوالے لے ندیاں اوہنوں ایمبولینس و چ لٹا دتا۔ سُکھ چین وی جسی دے نال ہی چڑھ گیا۔ کُجھ جنے ہور بھج کے آئے۔ اوہناں نے بے ہوش ہوئے پئے پمے نوں چک کے ایمبولنس تک پہُنچایا۔ زخمیاں نوں لے کے ااایمبولنس نیڑلے' نیویارک ڈاؤنٹاؤن ہوسپٹل 'نوں تُر پایاں۔ اُدھر فائر ڈپارٹمنٹ دے ٹین ہاؤس و چ یشپال نے اجے پُوری طرحاں ڈریس وی نہیں سی بدلی کہ سائرن وج گیا۔ لیڈر ٹین تے انجن ٹین دے سارے فائر فائیٹر نارتھ ٹاور ول نوں بھجے۔ لوبی' چ پہُنچ کے یشپال دی ٹیم نے ویکھیا کہ ساریاں ایلیویٹراں نوں اگ لگ چُکی سی۔ اندر رہ گئے لوک دھوں دھوں کرکے مچ رہے سن۔ یشپال دی ٹیم نوں پتہ لگ چُکیا سی کہ پلین نارتھ ٹاور دی ترانویں اتے چُرانویں منزل دے وچکار ٹکرایا ہے۔ اوہناں مطابق مُکھ طورتے اگ اوتھے سی تے اوہناں نے اوتھے پہُنچنا سی۔ اوہ پوڑیاں ول گئے تاں ویکھیا کہ پوڑیاں اُپروں ہیٹھاں نوں اُتر رہے ہزاراں لوکاں نال بھریا پایاں سن۔ ہر پاسے چیک چہاڑا سی۔ اوہ فیر وی لوکاں دے پاسے دی راہ بناؤندے اُپر نوں جان لگے۔

۱۱

کُلدیپ، رچرڈ نوں لئی ہائی وے تھری نائنٹی فائیو تے گڈی بھجائی جارہیا سی۔ اوہ سوچ رہیا سی کہ اسنوں چھیتی توں چھیتی پینٹاگان لاہ کے ڈلس ایئرپورٹ نوں جاواں۔ ہائی وے تے جاندیاں کُلدیپ نوں پنج ست منٹ ہی گُزرے سن کہ رچرڈ دا

فون کھڑکیا۔ اوہنے فون آن کر کے کن نوں لا لیا۔ اودھروں کسے دی آواز سُندیاں ہی اوہ اُچھلیا۔

"وائٹ!؟" اوہدا چہرے تے سہم پھیل گیا۔

"اوہ مائی گاڈ.... !اوہ نو.... !!؟" اوہنے فون کٹ دتا تے کُلدیپ نوں ریڈیو آن کر کے خبراں لاؤن نوں کیہا۔ کُلدیپ نے گڈی ذرا وہولی کر دیاں ریڈیو لا لیا۔ کھبراں چل رہیاں سن۔

"ٹون ٹاورز آف ورلڈ ٹریڈ سینٹر ان ڈاؤن ٹاؤن مینہنٹن نیویارک، ہیو بن ہٹ بائی دا کمرشیل ایارلائیزز۔ امیرکن ایارلائین فلائیٹ نمبر گیاراں جیہڑی کہ لوگن انٹرنیشنل ایئرپورٹ باسٹن توں لوس اینجلس لئی اُڈی سی، اوہنے ورڈ ٹریڈ سینٹر دا نارتھ ٹاور اج سویرے ۸.۴۸ تے ہٹ کیتا۔ یُنائیٹڈ ایارلائین فلائیٹ نمبر اک سو پچھنتر جیہڑی کہ اوسے لوگن انٹرنیشنل ایئرپورٹ توں لوس اینجلس جا رہی سی اوہنے ساؤتھ ٹاور سویر دے نوں س وج کے تن منٹ تے ہٹ کیتا۔ ایہہ کیویں واپریا ایس بارے اجے کُجھ نہیں کیہا جا سکدا۔ خبراں زاری رہنگیاں....۔"

"اوہ مائی گاڈ !مسٹر رچرڈ ایہہ کیہ ہو گیا؟" کُلدیپ کمبدی آواز 'چ بولیا۔

"سیڈ....ویری سیڈ۔ مسٹر سنگھ، لیٹ اس گیٹ کُنک ٹو مائی ڈیسٹینیشن۔"

کُلدیپ نے آلے دوآلے ویکھیا، ہر پاسے ٹریفک دی رفتار گھٹن لگ پئی سی۔ شاید سارے لوک خبراں سُندے ہولی ہو گئے سن۔ کُلدیپ پُوری واہ لا کے گڈی تیز چلاؤن دی کوشش کر رہیا سی پر ہولی ہو چُکیا ٹریفک اوس دی واہ نہیں چلن دے رہیا سی۔ فیر اوہنے پیٹاگان دا ایگزٹ لے لیا۔ پر اگے وی گڈیاں بہُت ہولی چل

رہیاں سن۔ اوتھوں پینٹاگان تھوڑی ای دُوری تے ساہمنے دس رہیا سی۔ کُلدیپ نے سُبھاوک گھڑی ویکھی۔ اوس ویلے ۹.۳۵ دا وقت ہو چُکیا سی۔ اُدوں ای اوہنے ساہمنے ویکھیا تاں اوہدے ہوش اُڈ گئے۔

"مسٹر رچرڈ !لُک دیار....؟" کُلدیپ نے کھبے پاسے، اُپر اسمان ول نوں اشارہ کیتا۔ رچرڈ نے کھبے ہتھ ول ویکھیا۔ اک ایارپلین ہچکولے کھاندا تے نیواں نیواں ہوندا پینٹاگان ول نوں آرہیا سی۔ دونوں اوس ول ویکھ ہی رہے سن کہ پلین پینٹاگان بلڈنگ اُپر آ ڈگیا۔ پلین دے ڈگدیاں ای اگ دا بھنبوکا نکلیا۔ ویکھدے ہی ویکھدے پینٹاگان دا اوہ پاسہ اگ نال گھر گیا۔ ہر پاسے اگ دیاں لپٹاں اسمان چھوہن لگیاں۔ سارا ٹریفک رُک گیا۔

''مسٹر سنگھ، میرا جلدی پہُنچناں بہُت ای ضروری اے، توں مینوں ایتھے ای اُتاردے۔ ''انا کہندیاں رچرڈ اُتریا تے آپناں بیگ سنبھالدا پیٹاگان دے دُوسرے پاسے نوں تُر گیا۔ کُلدیپ نے اگے جا کے، جی ڈبلیو پارکوے لے لیا تے ڈلس ایئرپورٹ نوں تُر پیا۔ اوتھے پہُنچ کے گڈی پارک کردیاں اوہ اگے گیا تاں ارائیول تے اوہنوں روی تے جسمیت مل گئے۔ اوہ چُپ جہے کھڑے سن کیونکہ لفتھانسا ایارویز دی فلائیٹ لیٹ سی۔ کُجھ دیر اوہ اُڈیک کردے رہے۔ اُدوں نوں ایہہ پتہ وی لگ گیا سی کہ جو پلین پینٹاگان نال ٹکرایا ہے اوہ امیرکن ایارلائینز دی فلائیٹ نمبر ستتر سی جو کہ سویر دے اٹھ وج کے دس منٹ تے لوس اینجلس لئی، اسے ایئرپورٹ توں ہی اُڈی سی۔ ارائیول ٹرمینل تے ہر پاسے خاموشی پسری ہوئی سی۔ لوکی اُداس تکنیاں نال آپنے آؤن والے سکے سبندھیاں نوں اُڈیک رہے سن۔ ایہہ

اُداسی اُدوں ہور وی گہری ہو گئی جدوں ایئرپورٹ اتھارٹی نے سپیکر تے اعلان کر دتا کہ ہُن ایتھوں نہ کوئی فلائیٹ اُڈیگی تے نہ ہی ایتھے کوئی فلائیٹ اُتریگی۔ ہوراں دے نال کُلدیپ ہوریں وی پیر گھڑیسدے گھر نوں واپس مُڑ پئے۔ اوہ لیٹ رات تک، فون تے کوششاں کردے رہے پر اوہناں نوں کوئی پتہ نہ چلیا کہ بنٹی ہوراں والی لپھتھانسا ایارویز دی فلائیٹ کدھر نوں گئی۔

* * * *

سین فرانسکو، ہلٹن ہوٹل دے آپنے کمرے' چوں اُٹھ کے راج گل ہیٹھاں لوبی وچ آ گیا۔ لوبی وچ بیٹھے لوکاں دیاں نزراں ٹیوی اُپر جمیاں ہوئیاں سن۔ سبھ سُن ہوئے سکرین ول ویکھ رہے سن۔ ٹون ٹاورز بھیانک اگ نال گھرے ہوئے سن۔ چارے پاسے سنگھنی دھوڑ اتے کالا دھواںس چھایا ہویا سی۔ ٹاوراں دے اُپر رہ گئے لوک دپھتراں دیاں کھڑکیاں نوں ہتھ پائی باہر ول لمک رہے سن۔ چارے پاسے کھڑکیاں نال لمکدے لوکاں دیاں درد ونیاں چیکاں سُنائی دے رہیاں سن۔ اوہناں نوں کسے نہ کسے پاسیوں مدد دی اُمید سی۔ پر اوتھے ایس ویلے، موت توں بناں کُجھ نہیں سی۔ باہر نوں لمکدے لوکاں' چوں جس کسے دے وی ہتھ جھوٹھے پیندے، اوہ اُپروں سدھا ہیٹھاں آ ڈگدا۔ پہلاں ٹاویں ٹلے لوک ہتھ چھُٹدیاں دھرتی تے ڈگ رہے سن۔ فیر ایہہ گنتی ودھن لگی۔ آخر سارے ہی ہیٹھاں آ ڈگے تے موت دے مُنہ وچ جا پئے۔ لوبی وچ بیٹھے لوکاں دیاں اکھاں بہہ رہیاں سن۔ کسے نے اُٹھ کے ٹیوی دی آواز گھٹ کر دتی۔ اُدوں ہی راج گل نے آپنا سیل فون

آن کیتا۔ فون وچ ٹیکسٹ میسج ویکھن لئی اوہنے میسج باکس کھولیا۔ اوہدے بیٹے رکی سنگھ دا میسج سی۔

"ڈیڈ، میری یُنائیٹڈ ایارلائینز دی فلائیٹ نمبر نائنٹی تھری، نیوورک توں سنپھراں سسکو نوں اُڈ چُکی اے۔" میسج پڑ کے اوہنے فون جیب وچ پا لیا تے نال ہی اوہدا دھیان ٹیوی ول چلا گیا۔

"یُنائیٹڈ ایارلائینز' فلائیٹ نمبر نائنٹیتھری 'آن وے پھرام نیوورک ٹو سنپھراں سسکو آلسو ہیز بن ہائی جیکڈ۔" ٹی وی' چوں آواز آئی۔

"اوہ نو...!۔" راج گل دھاہ مار کے سوفے ڈھیہہ پیا۔

"کی ہویا؟" ساریاں دا دھیان راج گل ول گیا۔

"اوس فلائیٹ' چ میرا بیٹا رکی سنگھ اے۔" اوس دی انی گل سُندیاں کئی جنے اوہنوں دھرواسا دین لگے۔ اینے نوں اوہدے فون دی گھنٹی وجی۔ اوہ فون دے سکرین اُپرلا نمبر ویکھدیاں اُچی بولیا،

"دس از مائی سنز کال، ہُو از ان یُنائیٹڈز ایارپلین، فلائیٹ نمبر نائنٹی تھری....۔"

"میں فون دا سپیکر آن کر رہیاں تاں کہ سبھ سُن لین کہ اوس پلین اندر کیہ ہو رہے۔" انا کہندیاں راج گل نے فون دا سپیکر آن کرکے فون ساریاں دے وچکار ٹیبل اُپر رکھ دتا۔ کسے نے ٹیوی بند کر دتا تے سارے ساہ روکی فون وچلی آواز سُنن لگے۔

"ڈیڈ، دس از می، رکی....۔"

"ہیلو....ڈیڈ....ہیلو....؟"

"ہاں بیٹے بول، میں سُن رہیاں۔" راج گل نے سپیکر دے نیڑے ہوندیاں جواب دتا۔

"ڈیڈ....ڈیڈ.... کین یو ہیر می....۔"

"ییس آئی کین ہیر یو۔ بول بیٹے بول۔"

"ڈیڈ، لُک لائیک دیٹ وُئی آر ان ٹربل۔"

"کی ہویا؟"

"کاک پٹ دے دروازے مُوہرے مار کُٹائی ہو رہی اے۔ ایؤں لگدے جیویں کُجھ لوک سواریاں دے چاکو مار رہے ہوندے اے۔ اک ایارہوسٹیس وی زخمی ہو چُکی اے۔"

"کون نے ایہہ لوک؟"

"پکا تاں کُجھ پتہ نہیں۔ پر بول چال توں ایہہ کسے عرب کنٹری دے لگدے نے۔ کاکپٹ ساہمنے پُورے ہٹے کٹے تن جنے دس رہے نے۔"

"ہیلو....۔"

اگانہہ کوئی گل سُنائی نہ دتی۔ صرف سواریاں دا چیک چہاڑا سُن رہیاسی۔ ہوٹل دی لوبی وچ بیٹھے لوک بڑی بے صبری نال فون وچوں کوئی گل سُنن لئی اُتاولے سن۔ اینے نوں فون چوں پلین وچ بولدے پائلٹ دی آواز سُنائی دتی۔

"لیڈیز اینڈ جینٹلمن، دس از کیپٹن۔ پلیز ریمن سیٹڈ اینڈ بی سائیلنٹ۔ وُئی ہیو اے بمب ان دا ایارکراپھٹ۔"

"نو !دس از ناٹ کیپٹنز وئس۔ دس لُک لائیک اے پھیک پائلٹ۔" ہوٹل دی لوبی وچ راج گل دے کول بیٹھا اک جناں حیران ہوندا بولیا۔

"ییس....ییس....۔" اوہدے نال ای کئی جنے ہور بولے۔ ساریاں دی سوچنی ایہی سی کہ پلین وچوں آ رہی پائلٹ دی آواز کسے پروپھیشنل پائلٹ دی آواز نہیں لگدی۔ سگوں ایہہ کوئی ہائیجیکراں وچوں ہی لگدا ہے۔

"ڈیڈ....اے....ڈیڈ....۔" رکی دی آواز فیر آئی تاں سارے چُپ ہو گئے۔

"ییس بیٹے، بول....۔"

"آور پلین حیض بن ہائیجیکڈ۔ اک ہائیجیکر پلین چلاؤن لگ پیا۔ تن کاکپٹ دے مُوہرے کھڑے لوکاں نوں زخمی کر رہے نے۔"

"رکی توں کتھے کُو بیٹھے؟"

"ڈیڈ میں دس نمبر سیٹ کول آں۔ ہائیجیکر سبھ نوں اگلیاں سیٹاں توں اُٹھا کے پچھانہہ نوں دھکی جا رہے نے۔"

"بی بریو مائی سن۔" راج گل نے آہ بھری۔

"ڈیڈ ڈوںٹ وری، وُئی آر گوئنگ ٹو ڈو سمتھنگ۔" رکی دی انی گل سُندیاں لوبی وچ بیٹھے لوک تھوڑی جیہی راحت نال اک دُوسرے ول ویکھن لگے۔

"ڈیڈ میرے نال دی سواری دس رہی اے کہ دو پلین ہور وی ہائیجیک ہو چُکے نے۔"

"ہاں رکی۔ ہائیجیکراں نے اوہ دونو پلین نیویارک دے ٹون ٹاوراں وچ ہٹ کر دتے۔ ٹاور ڈھیہہ ڈھیری ہو چُکے نے۔"

"اوہ مائی گاڈ !دین اٹ از اے سوئیسائیڈ مشن۔" فون وچوں رکی دی اُچی آواز سبھ نوں سُنائی دتی۔ فیر پلین وچوں ہور لوکاں دیاں آوازاں آؤن لگیاں۔

"اٹ از اے سوئیسائیڈ مشن....اٹ از اے سوئیسائیڈ مشن....۔"

"لیٹ اس گیٹ دیم اُورپاورڈ۔" فون وچوں بہُت ساریاں سواریاں دیاں آوازاں آئیاں۔

"ڈیڈ ایہناں دا نشانہ وائیٹ ہاؤس جاپدے۔" اودھروں رکی فیر بولیا۔

"ڈیڈ....اے ڈیڈ....۔" اندر سواریاں دا رولا رپا فیر ودھ گیا۔

"بول رکی بول۔"

"ساریاں سواریاں ایس گل لئی سہمت نے کہ سانوں ہائیجیکراں نوں قابو کر لینا چاہیدے۔"

"اوکے سن، گو ایہیڈ۔ سیو دا نیشنز پریسٹیز۔" راج گل دے کول بیٹھا اک بزُرگ گورا فون دے کول ہوندا رکی نوں مُخاطب ہویا۔

"رول اٹ.... !!۔" فون' چوں پلین اندر کسے دوارا بولی گئی ایہہ گرزویں آواز سُنائی دتی۔ نال ہی اندرلیاں آوازاں توں پلین اندر ہو رہی سواریاں دی ہلچل محسوس ہون لگی۔

"ڈیڈ !اوہناں نوں قابو کرن لئی اسیں بہُت جنے کھڑے ہو چُکے آں۔ میں فون دا سپیکر آن کر کے جیب وچ پاؤن لگیاں۔ تاں کہ تُہانوں نال دی نال پتہ لگدا رہے کہ پلین اندر کیہ ہو رہے۔"

"اوکے بیٹے، گاڈ بلیس یو۔" راج گل نڈھال ہو کے سوفے دی پُشت نال لگ گیا۔

لوبی 'چ بیٹھے لوک اُتسکتا نال پلین اندر ہو رہی اگے دی کارگُزاری نوں سُنن لئی ساہ روک کے بیٹھ گئے۔ کُجھ پل دے رولے توں بعد کسے ہائیجیکر دی گھبراہٹ بھری آواز اُبھری،

"سواریاں اکٹھیاں ہو کے کاکپٹ ول آ رہیاں نے۔"

"اوہناں نوں پچھے روکو۔"

"اسیں کوشش کر رہے آں۔"

پھر اگانہہ ودھدیاں سواریاں دا رولا سُنن لگیا تے نال ہی ہائیجیکراں دوارا اوہناں نوں روکن دا۔

"اوہ ساتھوں بے قابو ہوندے جا رہے نے تے اوہ کاکپٹ دے نیڑے آ گئے نے۔"

"تُسیں اوہناں نوں روکدے کیوں نہیں؟" پائلٹ ہائیجیکر جھُنجلا کے اُچی بولیا۔

"اوہ بہُت روہ 'چ نے، رُک نہیں رہے۔" دُوسرے ہائیجیکراں دیاں آوازاں 'چ ڈر اتے گھبراہٹ سی۔

"کُجھ وی کرو پر اوہناں نوں کاکپٹ دے نیڑے نہ آؤن دیو۔"

"ڈیڈ....۔" رکی دی ڈونگھی جیہی آواز سُنائی دتی۔

"ییس آئی ایم لسننگ۔" راج گل چھیتی دینے بولیا۔

"وُئی آر جسٹ سیکنڈز اوے ٹو ٹیک اوور دا کاکپٹ۔ آئی ایم شوار وُئی ول گیٹ اٹ۔"

"گو ایہیڈ، بی بریو۔"

"سواریاں بالکُل کاکپٹ دے نیڑے آگئیاں نے۔ اسیں اوہناں نوں روکن توں اسمرتھ آں۔" کاکپٹ مُوہرے کھڑا ہائی جیکر فیر چیکیا۔

"اوکے !از دیٹ اٹ؟ شیل وُئی پھنش اٹ آف؟" پائلٹ دی سرد آواز سُنائی دتی۔

"نو...!ڈو سمتھنگ....۔" ایہہ کسے ہور ہائی جیکر دی آواز سی۔

اُستوں بعد سپیکر فون' چوں آ رہیاں آوازاں توں لوبی و چ بیٹھے لوکاں نے اندازہ لایا کہ پائلٹ سجے کھبے ٹیڈھیاں ٹرنا ماردا سواریاں نوں ڈیگن دی کوشش کر رہیاہے۔ فیر اوہناں نوں لگیا کہ پائلٹ پلین دے اگلے حصے نوں اُپر ہیٹھاں کردا، اگانہہ آ چُکیاں سواریاں نوں پلین دے پچھانہہ ول سُٹن دی کوشش کر رہیاہے۔ پر لگ رہیاسی کہ اوہ ایس وچ کامیاب نہیں ہو رہیا۔

"وُئی نو مور کین سٹاپ دیم۔" کاکپٹ مُوہرے کھڑے ہائیجیکر دی نراش آواز آئی۔ لگ رہیاسی کہ سواریاں اوہناں نوں چُنبڑن والیاں ای ہن۔

"از دیٹ اٹ؟ آئی مین شیل وُئی پُٹ اٹ ڈاؤن؟" پائلٹ دی آواز وی نراش سی۔

"ییس، پُٹ اٹ ڈاؤن...۔" باہر کھڑے ہائیجیکراں نے اگانہہ ودھدیاں سواریاں نوں روکن دی کوشش چھڈ دتی۔

"ڈیڈ....او ڈیڈ....۔" رکی دی آواز بہُت مدھم سی۔

"یس بیٹے۔"

"دے آر کاورڈ۔ اوہ ساڈے ساہمنے ہتھیار سُٹ گئے تے ہُن کمینگی کرن لگے اے۔ اوہ پلین نوں بیٹھاں سُٹن لگے نے۔ اوہناں نے پلین نوں نوز پرنے ہیٹھاں نوں سدھا کر دتے۔ اوہ مائی گاڈ.... !!۔"

"اوکے ڈیڈ.... گُڈ....با....ا....اے....۔" ایہہ رکی سنگھ دی آخری آواز سی۔

اُستوں بعد سپیکر فون' چوں لوکاں دا چیک چہاڑا سُنن لگیا۔ اخیر دھماکہ ہویا تے فون کٹیا گیا۔ راج گل دھاہیں رون لگیا۔ اوہدے کول بیٹھے گورے بزُرگ نے اوہدے موڈھے تے ہتھ دھر دیاں اوہنوں دھرواسا دتا۔

"یوار سن از مائرٹائر۔ ہی از ون آف دیم ہُو ہیو سیوڈ دا ہائیسٹ آفس آف آور نیشن۔"

* * * *

نیویارک وچ دن ڈھل چکیا سی۔ ڈاؤن ٹاؤن مینہنٹن نوں دھوئیں اتے گردے دی ہنیری نے ڈھکیا ہویا سی۔ ٹون ٹاور ڈھیہہ ڈھیری ہو گئے سن۔ ہزاراں نردوش سڑکے سُوآہ ہوئے اوہناں دے ملبے ہیٹھاں دبے جا چُکے سن۔ ڈاؤن ٹاؤن مینہنٹن توں باہر نوں جا رہیاں سڑکاں، بدہواس بھج رہے لوکاں نال بھریاں پایاں سن، جیہڑے کہ ٹون ٹاوراں وچ گھر گئے دوستاں متراں اتے رشتیداراں لئی روندے ولکدے، سُرکھیت ٹکانیاں تے پہُنچن دی کوشش کر رہے سن۔ گھر گھر

سوگ پھیل چُکیا سی۔ سارے پاسے اُداسی چھاہ گئی سی۔ ہر کوئی دُکھ نال پیڑت نظر آرہیا سی۔ اُدھر فیڈرل ایویایشن ایجنسی نے، سویرے نوںس وج کے چالی منٹ تے امیرکن ایار سپیس انمتھے سمیں لئی بند کر دتا۔ کمرشیل جہازاں نوں اُڈن دی اجازت نہیں سی۔ جو پہلاں ای اُپر اُڈ رہے سن اوہناں نوں تُرنت نیڑلے ایارپورٹاں تے اُترن دا حکم ہو گیا۔ انٹرنیشنل فلائیٹاں دے امریکہ وچ ایں٘ٹر ہون تے پابندی لا دتی گئی۔

****

ایہہ کیلیفورنیاں دے کرمن شہر دا اک پارٹی حال سی۔ پپی سنگھ دی بیٹی پرمی دی چُنی چڑائی دی رسم دے فنکشن وچ حصہ لین والے سندیہاں ای آؤنے شروع ہو گئے سن۔ ایؤں لگدا سی کہ جیویں لوک انسردے نوں ہی آ رہے ہون۔ سبھ دے مونہاں اُپر اُداسی چھائی ہوئی سی۔ اج مُلک وچ انا وڈا دردناک حادثہ ہو چُکیا سی۔ کسے دا بولن نوں دل نہیں کردا سی۔ پپی سنگھ نے گیری دے پریوار والیاں نال صلاح وی کیتی سی کہ فنکشن دی تاریخ اگے کر دتی جاوے۔ پر ایہہ سنبھو نہ ہو سکیا۔فیر اوہناں سوچیا کہ تاریخ نہیں بدل سکدے تاں عام جیہی رسم کر لواں گے۔ اسے کرکے اوہناں نے سادہ فنکشن ہی رکھیا سی۔ دو کُووجدے نوں آؤن والے سبھ آ گئے۔ پر گیری تے پرمی اجے تک نہیں پہُنچے سن اتے نہیں ہی اوہناں دا کوئی تھوہ پتہ سی۔ سارے اوہناں نوں اُڈیک رہے سن۔ لنگھدے سمیں دے نال ہر کوئی چنتت نظر آرہیا سی۔ وقت گُزردا گیا تے حال’ چ بیٹھا ہر کوئی اُداسی دے عالم’ چ ڈُبدا گیا۔ آخر دن چھُپ گیا پر گیری تے پرمی فیر وی نہ آئے۔

’نیویارک ڈاؤن ٹاؤن ہوسپٹل ‘دا سٹاف پُوری چوکسی نال زخمیاں نوں سنبھالن وچ رُجھیا ہویا سی۔ ٹون ٹاورز دی ٹریزڈی کارن رات دی شفٹ والے ڈاکٹراں نوں وی ایمرجنسی ڈیوٹی بُلا لیا گیا سی، جنّاں وچ جسلین وی سی۔ اوہ ہسپتال آئی۔ آپنی ڈریس وغیرہ بدلی تے فیر اوہنے اوہناں مریضاں دی لسٹ چیک لئی جیہڑے کہ اوہنوں سونپے گئے سن۔ جسلین اک واری ساریاں دے کمریاں دا سرسری جیہا چکر لاؤن گئی۔ تن نمبر کمرے والے مریض دے اُپر تک چادر تانی ہوئی سی۔ اوہدے ادھے ڈھکے چہرے موہرے توں جسلین نوں اندازہ جیہا ہویا کہ ایہہ کوئی پنجابی ہے۔ آخری کمرے توں واپس مُڑدیاں، اوہدا تن نمبر کمرے ’چ پئے مریض نوں فیر توں ویکھن دا من ہویا۔ اوہ اندر گئی تے اوہنے بے ہوش پئے مریض دے مُنہ توں کپڑا ہٹایا۔ مریض دا چہرہ ویکھدیاں ہی جسلین دے ہوش اُڈ گئے۔ اوہنے کمبدی ہوئی نے بیڈ دی باہی نوں ہتھ پا لیا۔ اوہ دُھر اندر تک ہل گئی تے اوہنے مُنہ پاسے کر لیا۔ اوہنے دوبارہ توں مریض ول ویکھیا تاں اوہدے اندروں گھرناں اُٹھن لگی تے فیر ایہہ غُصے وچ بدل گئی۔ اوہدا دل کیتا کہ مریض دا گلا گھوٹ دیوے۔ غُصے کارن اوہدا سریر مُڑکے نال بھج گیا۔ ہولی ہولی اوہنے آپنے آپ تے قابو پایا۔ نفرت بھریاں نگاہاں نال مریض ول ویکھدی تے پیر گھڑیسدی اوہ آپنے کیبن ’چ چلی گئی تے سوفے اُپر سر سُٹ کے بہندیاں گہریاں سوچاں وچ گواچ گئی۔

'قسمت دا ایہہ کیہو جیہا مذاق اے۔ جس ڈونگھے زخم تے ذرا کُو کھریں‌ڈھ آئے سن اوہ فیر توں اُچڑ گیا۔' آپنے آپ نال گل کردی اوہ کئی سال پچھانہہ پہنچ گئی۔ اوہنوں اوہ ویلا یاد آیا جدوں اوہ آپنے بھرا، بھرجائی نال میکسیکو دا بارڈر پار کرکے امریکہ وچ داخل ہوئی سی۔ اُدوں ہی کسے ایجنٹ نے اوس دی زندگی نرک بنا دتی سی۔ اوہنے، بے بس تے بے سہارا جسلین، دی عزت تار تار کر دتی سی۔ اوہ ایجنٹ کوئی ہور نہیں، بلکہ اج تن نمبر کمرے دے بیڈ تے پیا مریض ہی سی۔ جسلین پُوری تراں وچلت ہو چُکی سی۔ اوہ سوچ رہی سی کہ ہُن اوہ کیہ کرے۔ کدے اوہنوں کوئی خیال آؤندا تے کدے کوئی۔ اجہیاں سوچاں وچ گُوآچی اوہ اُٹھ کے آپنے کم تے جا لگی تے ہور مریضاں دی دیکھبھال کرن لگی۔ وچ وچ دی جدوں وی اوہ تن نمبر کمرے ول نظر ماردی تاں اوہنوں اوہ مریض بے ہوش پیا ای دسدا۔

' '

سُکھ چین سویر دا بھُکھن بھانا جسی دے سرہانے بیٹھا سی۔ ڈاکٹراں مطابق جسی دی حالت گنبھیر سی۔ سریر دا بہُت سارا حصہ سڑ چُکیا سی۔ جسی نوں پُوری طرحاں ہوش نہیں آ رہی سی۔ وچ وچ دی اوہ اکھاں کھولدی، کُجھ ٹُٹے فُٹے لفظ بولدی سُکھ چین دا ہتھ پھڑن دی کوشش کردی سی۔ پر اُسدیاں بانہیاں ہلنوں اسمرتھ سن۔ سُکھ چین آپ ہی اگانہہ ہو کے اوہدے سر تے ہتھ پھیردا سی۔ جسی دے سریر ول ویکھدیاں سُکھ چین دے پرل پرل ہنجو بہہ تُردے سن۔ اوہ کیویں نہ کیویں آپنے آپ تے قابو پا کے وراں‌ڈے وچ ٹہلن لگدا سی۔ ڈاکٹراں مطابق مریض نوں درد زیادہ ہو رہیا سی۔ ایس کرکے شام جہے اوہناں اوہدے باراں گھنٹیاں دی بے ہوشی دا

ٹیکا لا دتا۔ ہُن سویر تک ایتھے ٹھہرن دی کوئی لوڑ نہیں سی۔ ہولی ہولی پیر گھڑیسدا سُکھ چین باہر نوں جان لگیا۔

اُدھر شام دے چار کُو وجے رمی نوں تھومس پھوسٹر ہوم' چ بیٹھی نوں ہسپتال' چوں کال گئی۔ فون تے کوئی اوسے بارے پُچھ رہیا سی۔ جدوں اوہنے دسیا کہ اوہ رمندیپ ای ہے تاں اگوں کوئی بولن لگیا۔

"میم، آئی ایم کالنگ پھرام دا نیویارک ڈاؤنٹاؤن ہوسپٹل۔ اج دی بھیانک تباہی بارے تُہانوں پتہ ای اے۔ ساڈے کول بہُت سارے اجیہے مریض ہن جناں دے سکے سبندھیاں جاں کسے جان پہچان والے بارے کُجھ وی پتہ نہیں۔ اسیں اجیہے مریضاں دے رشتیداراں جاں دوست متراں نوں لبھن دی کوشش کر رہے ہاں۔"

"جی، اوکے....۔"

"ساڈے ہسپتال' چ اک مریض لیاندا گئے جو کہ بُری طرحاں زخمی اے تے ہُن تک بیہوش پیے۔ سانوں اوہدے بٹُوئے' چوں تُہاڈا کارڈ ملیے۔"

"اوس بارے کُجھ ہور دسوگے ذرا؟" رمی سہم گئی۔

"اس کول آپدا بزنس کارڈ وی ہے جس تے' اے اینڈ آر ٹرکنگ' ٹرنٹو کنیڈا لکھیا ہوئے اے۔ اسدا نام پرمویر سنگھ اے۔کیہ تُسیں اوہنوں جاندے اوں؟"

"اوہ مائی گاڈ !ہاں میں اوہنوں جاندی آں۔" رمی دے دل و چ دیا بھاونا جاگی۔

"کین یو کم ٹو دا ہوسپٹل پلیز؟"

"اوہ پیا، شوار۔ تُسیں مینوں تُہاڈا پتہ وغیرہ لکھا دیو تے میں ہُنے ای آؤندی ہاں۔" فیر رمی نے اودھروں لکھایا گیا پتہ نوٹ کر لیا۔ اوسے ویلے اوہنے گڈی ہسپتال نوں تور لئی۔ ہسپتال پہُنچین تے نرس اوہنوں تن نمبر کمرے 'چ لے گئی۔ رمی نے بیڈ تے پئے پمے نوں جھٹ پچھان لیا۔ فیر جنی کُو جانکاری اوہ دے سکدی سی، اوہنے پمے بارے دتی۔ اوہنے پُشٹی کیتی کہ ایہہ پرمویر سنگھ عُرف پما امریکن سٹیزن ہے تے اسدا کنیڈا وچ ٹرکنگ دا بزنس ہے۔

"جے کسے مدد دی لوڑ ہوئی تاں کیہ اسیں تُہاڈے توں اُمید کر سکدے آں؟"

"ہاں، ایس دے لئی میں ہر سنبھو کوشش کرونگی۔"

اینے نوں ڈاکٹر جسلین، رمی کول آ گئی۔

"تُہاڈا نام پلیز؟"

"جی میں رمندیپ کور آں۔ میرا نک نیم رمی ایں۔"

"تُسیں ایس مریض نوں جاندے اوں؟"

"ہاں جی۔"

"چنگی طرحاں؟"

"تقریباً، تقریباً۔"

"بہُت بُری ہوئی۔"

"ہاں جی۔"

"تُسی ایہناں دے کوئی نزدیکی اوں۔ میرا مطلب....؟"

"جی میں اسدی پُرانی دوست آں۔ میں اسدے ماں واہرے بچے اڈاپٹ کیتے ہوئے نے۔"

"اوہ آئی ایم سوری۔" ڈاکٹر جسلین نوں ماں واہرے بچے سُن کے دُکھ ہویا۔

"اہناں دی پتنی....؟"

"جی اوہ انڈیا گئی کار ایکسیڈنٹ' چ ماری گئی سی۔"

"ویری سوری، پر تُسیں ایتھے نیویارک' چ ای رہنے اوں؟"

"ہاں جی۔"

اصل وچ ڈاکٹر جسلین رمی توں پمے بارے پُوری جانکاری لینی چاہوندی سی۔ پر اوہنوں سمجھ نہیں سی لگ رہی کہ اوہ کس ڈھنگ نال ایہہ گل اوس توں پُچھے۔ آخر اوہنے ایس ویلے چُپ رہناں ہی بہتر سمجھیا۔ اوہنے سوچیا کہ جدوں ایہہ دوبارہ آئی تاں اُدوں ایس نال گل کرو۔ رمی چلی گئی تاں بے ہوش پئے پمے دے مُنہ ول ویکھدی جسلین دُوسرے کمرے ول تُر پئی۔

"سُکھ چین، ہُن کیویں ایں جسپریت؟" جسلین جسی دے سرہانے کھڑی سی۔ اوہ پہلاں وی سُکھ چین نوں مل کے گئی سی۔

"ہُن تاں جی شاید نیند دے انجیکشن کرکے آرام نال پئی اے۔ پر اوس طرحاں بہُت تکلیف' چ لگدی اے۔"

"کی کیتا جاوے؟" جسلین نوں دلی افسوس ہویا۔

"اسدا درد جھل نہیں ہوندا۔"

"اگ دے مچے دا درد ہوندا ہی بہُت بھیڑا اے۔" گل کردے اوہ کمرے 'چوں باہر آ گئے۔

"آپنے کنے کُولوک ایس ٹریزڈی دا شکار ہوئے اے۔ میرا مطلب ایس ہسپتال 'چ کنے کُونے؟"

"میرے وارڈ' چ تاں اک ہور اے، کوئی پنجابی اے۔ سر' چ سٹ لگی اے۔ اجے تک ہوش' چ نہیں آیا۔ ایس کرکے کہہ نہیں سکدے کہ سٹ کنی کُو گہری اے۔""   او"!....

"اچھا سُکھ چین جی، تُسیں ہُن آرام کرو۔ کوئی لوڑ ہووے تاں مینوں بُلا لیو۔" سُکھ چین نوں جسی دے کمرے مُوہرے چھڈکے ڈاکٹر جسلین واپس آ گئی۔ اگانہہ آ کے اوہنے مریض دے چہرے ول ویکھیا۔ اوہ گہری نیند' چ سُتا پیا سی۔ دیر رات جسلین گھر چلی گئی۔ رات نوں کسے ویلے پیے نوں ہوش آیا۔ اوہ کافی دیر بھنوتریاں وانگوں آلے دوآلے ویکھدا رہیا۔ ہولی ہولی اوہنوں احساس ہویا کہ اوہ کتھے ہے۔فیر اوہدے من و چ دن ویلے دی ریل چلن لگی۔ اوہنوں یاد آیا کہ کیویں اوہ آپنی بھین، بھانجے اتے بھرا نال ورڈ ٹریڈ سینٹر گھمن گیا سی۔ کیویں اوہنوں پچھے کدھرے رمی مل گئی سی تے اوہ باقی پروارک ممبراں نالوں وکھ ہو گیا سی۔ رمی نوں ملن توں بعد جدوں اوہ باکیاں دے مگر پہُنچیا تاں اوہ اُپر چلے گئے سن۔ اوہ ہیٹھاں تُریا پھردا اُپر جان دی سوچ ہی رہیا سی کہ اُدوں نوں ایارپلین نارتھ ٹاور نوں ہٹ کر گیا سی۔ جدوں آلے دوآلے چیک چہاڑا مچیا ہویا سی اُدوں ہی اوہنوں اوہدے مینیجر دی کال آئی سی جیہڑا کہ نارتھ ٹاور دی اک سوں چھیویں منزل اُپر

بنے ریسٹورنٹ ' ونڈوز آن دا ورلڈ 'وچوں بول رہیا سی۔ اوس توں بعد سارے پاسے اگ ہی اگ وکھائی دے رہی سی۔ اُپر والے سبھ اُپر ہی رہ گئے سن۔ فیر اوہدے سر وچ اُپروں آئی کوئی چیز وجی تے اوہ بے ہوش ہو گیا۔ اُدوں دے بے ہوش ہوئے نوں اوہنوں ہُن جا کے کتے پتہ لگیا سی کہ دنے کیہ ہو چُکیا سی۔ اوہنوں پکی طرحاں یاد سی کہ اوہدا بھرا، بھین، بھانجا اتے اوہدا مینیجر سارے اُپر ہی مارے جا چُکے سن۔ اوہ ایہناں سُپنیاں ورگیاں یاداں جہیاں وچ کھویا ہویا سی کہ اوہنوں فیر توں نیند نے دبوچ لیا۔ سویر ویلے اوس دی نیند کھُلی تاں اوہ پہلاں نالوں کافی بہتر محسوس کر رہیا سی۔ اوہنوں فیر توں رات والیاں یاداں نے گھیر لیا۔ اوہ من ہی من گل کرن لگیا۔

'بھین شکائتاں لاؤندی سی کہ میں اوہدا حصہ نہیں دیندا۔ اسے گل لئی اوہنے انڈیا توں بھرا نوں سدیا۔ فیر تاں لے لیا حصہ؟ نہ رہیا باںس تے نہ وجیگی بنسری۔ بھین دا سارا پریوار ختم۔ ساری پراپرٹی ہُن میری اکلے دی ہو گئی۔ بھرا وی گیا اوہناں دے نال ہی اُپر نوں۔ انڈیا دی ساری جائداد دا وی اکلا وار۔ میں ہی رہ گیا۔'

اوہ آپنے آپ نال گل کر ہی رہیا سی کہ نیڑے ہوئی جا رہی گل بات نے اوہدا دھیان کھچیا۔ کُجھ کُو دیر اوہ اکھاں بند کری آلے دوآلے والیاں دیاں گل سُندا رہیا۔ فیر جیوں ہی اوہنوں اوہناں دیاں گل دا وشا سمجھ وچ آیا تاں اوہ میسنا بن گیا۔ اوہ بے ہوشی دا ڈھونگ کردا اوہناں دیاں گل سُنن لگیا۔ اُنج اوہنوں پتہ سی کہ رمی ایتھے آئی ہے تے نال ہی بہُت سال پہلاں ملی جسلین نوں وی اوہنے پہچان لیا سی۔

جسلین اتے رمی، اوہنوں بے ہوش سمجھ کے نیڑلے کیبن و چ بیٹھیاں گل کر رہیاں سن۔ رمی ہسپتال والیاں دے بُلاوَن تے ہُنے ایں ایتھے آئی سی۔ اگانہہ اوہنوں ڈاکٹر جسلین مل گئی تے اوہ اوہنوں پیے دے بیڈ کول لے گئی۔ سُبھاوک گل کر دیاں جدوں اوہ آپس و چ کُجھ کُو کُھلھ گئیاں تاں ڈاکٹر جسلین نے آپنے من دی گل اوس نال توری۔

"رمندیپ جے تُسیں بُرا نہ مناوَں تاں میں تُہاڈے نال کُجھ خاص گل کرنی چاہُنی آں۔" انا کہندیاں جسلین نے بیڈ تے پئے پیے ول ویکھیا۔ اوہ اوہنوں ڈونگھی بے ہوشی 'چ لگیا۔

"نہیں جی بُرا مناوَن والی ایس و چ کیہڑی گل ہے۔ تُسیں جو وی پُچھنے پُچھو۔"

"تُسیں ایس مریض، پرمویر نوں کنی کُوچنگی طرحاں جاندے اوں؟"

"میں ایس بارے کافی کُجھ جاندیں آں۔ پر جے تُسیں مینوں تُہاڈی مُشکل بارے دسو تاں میں شاید کُجھ بہتر جانکاری دے سکاں۔"

"ویکھو گل ایس طرحاں اے کہ...۔" گل کر دی کر دی جسلین چُپ ہو گئی۔ اوہنوں سمجھ نہیں آ رہی سی کہ اوہ آپنی گل کیویں کہے۔ کُجھ کُوپل سوچدیاں اوہ فیر بولن لگی۔

"کئی سال پہلاں ایس دوارا کیتے گئے کسے گُناہ دی میں گواہ ہاں اتے میں چاہوندی ہاں کہ ایس نوں اوس دی سزا ملے۔" جسلین نے ڈھنگ طریقے جہے نال گل کہہ دتی تے آپنی نجی گل وی چھُپا لئی۔

”جی میں سمجھ سکدی ہاں تُہاڈی گل۔ کیونکہ جتھوں تک میں ایس نوں جاندی آں ایہہ کریمنل مائیڈنڈ آدمی اے۔“

"تُہاڈے خیال' چ فیر مینوں کیہ کرنا چاہیدے؟“

"ویکھ لوٴ جی....۔“

"میرا خیال اے کہ مینوں ایہہ گل پُولیس دے دھیان' چ لیا دینی چاہیدی اے۔“

"ہے تاں ایہہ وی ٹھیک، پر مینوں لگدے کہ تُسیں ہور چنگی طرحاں سوچ لوو۔ نالے ہُن تاں ایہہ پیا وی مریض والے بیڈ تے اے۔ میرا مطلب پتہ نہیں کہ ایہہ بچُو جاں....۔“ اگانہہ رمی چُپ کر گئی۔

اُدھر مچلا بنیاں پیا پما اوہناں دیاں گل سُن رہیا سی۔ ساری گل بات سُنن توں بعد اوہنے اگلا ڈرامہ شروع کر دتا۔ اوہ اک دم ہوش و چ آوَن دا ناٹک کردا رون کُرلاوَن لگیا۔ رمی چھیتی دینے اوہدے کول آئی۔

"کیویں ایں، کیہ دُکھدے تُہاڈا؟“

"میرا سارا پریوار ختم ہو گیا۔ میری بھین، بھانجا اتے میرا بھرا نارتھ ٹاور و چ میریاں اکھاں دے ساہمنے مارے گئے....۔“

"میرا کُجھ نہیں بچیا اوئے رباہ۔“ اوہ رون لگیا۔

"کوئی نہیں، ہوں سلا رکھو سبھ ٹھیک ہوجو۔“ رمی نے اگانہہ ہو کے پمے دے متھے تے ہتھ پھیریا۔

"رمی....۔“

"ہاں دسو۔"

"پلیز، میرے تے اک مہربانی کر دیو۔"

"بولو؟"

"میں تاں پتہ نہیں کنا کُوچر ہور آں۔ تُسیں مینوں آخری وار میرے بچیاں نوں ملا دیو پلیز۔"

"ٹھیک اے، میں شامی چار وجے تک کم کرنے۔ اودھروں آف ہوندیاں سار میں اوہناں نوں لے آوَں گی۔" رمی نوں لگیا جیویں اوہ مر رہے آدمی دی آخری اچھا پُوری کر رہی ہووے۔

"تھین.... کس....۔" گل مُکا کے پمافیر اکھاں جھیاں میچ گیا۔ جیویں فیر توں بے ہوش ہو گیا ہووے۔

"ہُن پھر؟" گل کردیاں اوہ باہر آ گایاں۔

"میں اسدے بچیاں نوں لین جا رہی آں۔ میرے واپس آوَن تے ہور سوچ وچار کر لواں گے۔"

"ٹھیک اے س ڈاکٹر جسلین، رمی نوں وارڈ دے گیٹ تک چھڈن گئی۔ اوہنوں تور کے اوہ واپس وراںڈے ول مُڑ آئی۔ باہر اوہنے سُکھ چین نوں ویکھیا تاں اوہ اوس ول آ گئی۔ سُکھ چین نے دسیا کہ جسی اوویں ہی بے ہوشی وچ ہے۔ سرسری گل کردیاں سُکھ چین نے اگلی گل چھیڑی۔

"تُسیں دسدے سی کہ تُہاڈے وارڈ' چ اک پنجابی مریض اے کوئی۔ اوہ کیویں ایں ہُن؟"

"کُجھ پتہ نہیں لگ رہیا۔ کیونکہ اوہدے سر ' چ سٹ اے۔ ہوش و چ آؤندیاں ای فیر بے ہوش ہو جاندے۔"

"اتھے اوہدا کوئی رشتے دار وغیرہ تاں ہوؤ؟"

"خاص تاں کوئی نہیں۔ اک کُڑی ضرور ہُنے ای مل کے گئی اے۔"

"مطلب ایس مریض دی پتنی؟"

"نہیں پتنی تاں نہیں، اسدی شاید کوئی پُرانی دوست اے۔ کہندی سی کہ اوہنے اسدے بچے اڈاپٹ کیتے ہوئے نے۔"

"اوہدا کوئی نہیں وغیرہ؟"

"رمندیپ اے اوہدا نام۔"

"رمندیپ !!آپدا کوئی چھوٹا نام وی دسیا سی اُسنے؟"

"ہاں، آپنا نک نیم اوہ ' رمی ' دسدی سی۔"

"ہیں رمی !ہُن کتھے اے اوہ؟" سُکھ چین دے سریر و چ جھرناہٹ جیہی چھڑی۔

"اوہ ہُنے ہُنے پوڑیاں اُتر کے گئی اے۔ ایہی کوئی دو چار منٹ پہلاں۔ شاید اجے گیٹ توں باہر نہ ای گئی ہووے۔"

اوتھوں پچھانہہ ہٹدی ڈاکٹر جسلین دُوسرے پاسے نوں ہو گئی جدھروں کہ مین گیٹ دسدا سی۔ سُکھ چین وی اوہدے پچھے ہی اُدھر نوں ہویا۔

"ہاں ایہہ تاں رمی ایں!س سُکھ چین نے ساہمنے گیٹ ول ویکھیا تاں رمی گیٹ توں باہر نکل رہی سی۔ فیر ایس توں پہلاں کہ اوہ اوہنوں آواز ماردا رمی ہسپتال 'چوں باہر چلی گئی۔ سُکھ چین نراستا و چ ڈُب گیا۔

"کیویں !تُسیں رمی نوں جاندیں اوں؟"

"ہاں جی۔ بہُت چنگی طرحاں۔ پر افسوس کہ اوہ اپنے سالاں بعد وکھائی دتی پر اکھ دے پھورے' چ ای اکھاں توں اوہلے ہو گئی۔"

"کوئی نہیں گھبراؤ نہ، کیونکہ اوہ شام نوں پنج وجے فیر واپس آ رہی اے۔"

"اچھا جی !ایہہ تاں چلو بہُت چنگا ہویا۔ میرا اوہنوں ملنا بڑا ضروری اے۔"

سُکھ چین نوں ایس دُکھ دی گھڑی ایہہ سوچ کے کافی راحت ملی کہ چلو اج رمی نال اوس دی ملا قات ہو جاوے گی۔ اُدھر ڈاکٹر جسلین سوچ رہی سی کہ اگر ایہہ رمی نوں جاندا ہے تاں ایہہ اندر پئے مریض نوں وی ضرور جاندا ہووَ۔ اوہنے اوہنوں پمے کول لجان دا فیصلہ کر لیا۔ اوہنوں نال لے کے اوہ پمے دے بیڈ ول نوں تُر پئی۔ جاگدے پئے پمے نے دوروں ہی سُکھ چین نوں پہچان لیا سی۔ پر اوہنے جان بُجھ کے اکھاں میچ لایاں۔

"ذرا ایس مریض ول ویکھو۔ شاید تُسیں ایس نوں کدھرے ویکھیا ہووے؟"

ڈاکٹر جسلین نے سُکھ چین نوں پمے دے سرہانے لجا کے کھڑا کر دتا۔ بیڈ ول ویکھدیاں سُکھ چین دیاں اکھاں حیرانی نال ٹڈیاں ای رہ گایاں۔

"ہیں !گُرلابھ !!پر ایہہ ایتھے کیویں؟"

اوس ول ویکھدیاں سُکھ چین بہُت ہی حیران ہویا۔ نال ہی اوہدا من کدھرے پچھے ول مُڑ گیا۔ اوہنوں خیال آیا کہ ایہہ تاں رتنگڑ کوٹھی پُولیس مُقابلے ویلے ماریا گیا سی۔ فیر اوہنوں اوس ویلے دی اوہ افواہ یاد آئی کہ اُدوں کئی ایہہ کہندے سن بئی گُرلابھ تاں پُولیس دا بندہ سی اتے رتنگڑ کوٹھی وچ کھاڑکوآں نوں گھیرا اوسے نے ہی پُوآیا سی۔ کھاڑکوآں نوں مروا کے اوہ آپ گورمنٹ دی مدد نال کدھرے باہرلے مُلک چلیا گیا سی۔ سُکھ چین سوچن لگیا کہ اسدا مطلب اوہ افواہ صحیح سی۔

"تُسیں جاندے اوں اسنوں؟" جسلین نے سُکھ چین نوں کھیالاں' چوں کڈھیا۔

"ہاں جی، بہُت چنگی طرحاں۔"

"تُسیں اسدا نہیں گُرلابھ لیے۔ پر مینوں پتہ لگیے کہ اسدا نہیں پرمویر سنگھ اے۔ اسدے پیپراں مطابق وی اسدا نام پرمویر ای اے۔"

"تُسیں ایس دی اصلیت نہیں جاندے جسلین جی۔ نہیں تاں تُسیں ایہہ سوال نہ کردے۔"

"کی میں تُہاڈے نال اک گل شعر کر سکدی آں؟" جدوں جسلین نوں پتہ لگ گیا کہ رمی تے سُکھ چین اک دُوسرے نوں چنگی طرحاں جاندے نے تاں اوہنے آپدے دل دی گل سُکھ چین نال کرن دا وی من بنا لیا۔

"جی ضرور۔"

”ویکھو میں ایہہ گل رمی نوں وی دسی سی کہ ایس پرمویر جاں گُرلابھ نے کئی سال پہلاں کوئی جُرم کیتا سی جسدی کہ میں چشمدین گواہ ہاں۔ مے چاہُنی آں کہ اسنوں اسدے اوس جُرم دی سزا ملے۔“

”تُسیں اک جُرم دی گل کردے اوں جی۔ جیکر میں تُہانوں اسدے جُرماں دی پُوری کہانی سُناواں تاں تُہاڈے روں گٹے کھڑے ہو جانگے۔ پنجاب' چ کھاڑکوواد دے دوَر ویلے اسنے سینکڑے نردوش لوکاں دیاں ہتیاواں کیتیاں سن۔ فیر پُولیس دی ملی بھگت نال ہی ایہہ باہر بھج آیا۔“

"اوہ مائی گاڈ.....۔“ ڈاکٹر جسلین نے سر پھڑ لیا۔

"تُسیں ایوَں ڈھیری نہ ڈھاہو۔ ہوں سلا رکھو۔“

"کی کراں فیر میں۔ تُہاڈا کیہ خیال اے کہ مینوں پُولیس نوں خبر کر دینی چاہیدی اے؟“

"ایہہ کافی پُرانی گل لگدی اے۔ نالے....۔“ سُکھ چین کُجھ سوچن لگیا۔

"تُسیں ایوَں کرو؟“

"دسو۔“

"اج شام نوں میرے تے رمی دے ساہمنے تُسیں اسنوں ساری گل پُچھیو۔ ساڈے کول ہوندیاں ایس نوں ایہہ وی جھیپ رہُو کہ اسیں ایس بارے بہُت کُجھ جاندے آں۔ فیر اک کیس وچ نہ صحیح کسے ہور' چ صحیح، اریسٹ تاں تُسیں اسنوں کروا ہی دیوگے۔ ایتھوں ایس حالت' چ تاں ایہہ بھجنوں رہیا۔“ اوہنے بے ہوش پئے پمے ول ویکھیا۔

"ہاں تُہاڈی ایہہ رائے بالکُل صحیح اے۔" شام نوں گل کرن دا پروگرام بنا کے اوہ پیے دے کمرے' چوں باہر آ گئے۔ اُدھر پیے نے اوہناں دی ساری گل بات سُن ہی لئی سی۔ اوہ وی آپنے آپ نال سلاہاں کردا من' چ وچاراں کرن لگیا۔

'میں تاں سوچدا سی کہ بھین بھانجے اتے بھرا دے نارتھ ٹاور و چ مارے جان کارن میرے رستے دے سارے کنڈے چُکے گئے۔ پر آہ نویں سیاپے کھڑے ہون لگے نے....۔'

'تُسیں مینوں پُولیس کول پھڑاؤن نوں پھردے اوں۔ کرداں تُہاڈا وی کوئی حل۔ میں اج تک نہیں کسے توں مات کھادی، تے تُسیں کیہڑے باغ دی مُولی اوں۔ ویسے اصلی گل دا سواد تاں فیر آوے جیکر میں آپنے بچے وی لے جاواں تے تُہانوں سبق وی سکھا جاواں۔ پر اسدے لئی کیہ کراں؟'

اوہ من' چ سکیماں بنا ہی رہیا سی کہ اوہدا دھیان ٹیوی سکرین ول چلا گیا۔ ٹی وی لگاتار، نیویارک دے ٹون ٹاورز دی ٹریزڈی بارے خبر دیئی جارہیا سی۔ ٹیوی سکرین دے ہیٹھاں کرکے ایپھ بی آئی دا ٹول پھری نمبر دتا ہویا سی۔ نال ہی لکھیا ہویا سی کہ جسنوں وی کسے اتوادی بارے، اوہناں دے کسے سبندھی بارے، کسے دوست متر بارے جاں کسے وی شکی بندے بارے کوئی وی جانکاری ملے تاں اوہ تُرنت ایس نمبر تے اطلاع دیوے۔ ایہہ سبھ کُجھ پڑدیاں پیے دا کھڑمستی دماغ اک دم حرکت و چ آ گیا۔ اوہ بوچ کے جھے اُٹھیا اتے ہولی ہولی تُردا گیسٹ روم و چ آ بیٹھیا۔ اعلن دوالا ویکھ کے اوہنے پبلک ورتوں لئی رکھے فون دے سرہانے بہندیاں فون چُکیا تے ایف بی آئی دے دفتر نوں گھُما دتا۔

اُدھر ایچ بی آئی دے انفرمیشن روم وچ ہیپھڑا دبڑی مچی ہوئی سی۔ بہُت ساری انفرمیشن آ رہی سی۔ پر ادھکاریاں نوں ایہہ پتہ نہیں سی لگ رہیا کہ کس انفرمیشن تے ایکشن لیا جاوے تے کس اُپر نہ۔ فیالحال اوہ ایہی من کے چل رہے سن کہ جو وی انفرمیشن آوے اوس اُپر اک واری تاں تُرنت غور کیتا جاوے۔ بعد دی بعد وچ ویکھی جاوے گی۔ مُلک وچ انا وڈا حادثہ ہو چُکیا سی ایس لئی اوہ کوئی وی چانس نہیں سن لے سکدے۔ اسے دوران اوتھے انفرمیشن آئی کہ اک انڈین مُول دا آدمی اتے اوس دی پتنی، ٹون ٹاوراں دی پُوری جانکاری حاصل کرن لئی اوتھے مہینیاں بدھی کوفی ریہڑی لاؤندے رہے سن۔ اوہناں دے نام وغیرہ لکھ کے ایہہ وی دسیا گیا سی کہ اوہ ہُن کتھے ہن۔ دُوسرا نال اوہناں دی اک ساتھن کُڑی بارے وی پُوری جانکاری دتی گئی سی جو کہ کُئینز وچ کسے پھوسٹر ہوم وچ کم کردی سی۔ ایہہ انفرمیشن ملدیاں ہی ایچ بی آئی دیاں دوٹیاں تُرنت حرکت وچ آ گایاں۔

رمی نے کم توں آ کے روبی اتے بوبی نوں کافی دیر سمجھایا تاں اوہ ہسپتال جان لئی من گئے۔ اوہ اوہناں نوں کار وچ بٹھاؤندی ہسپتال نوں چل پئی۔ اگانہہ پما ٹہل قدمی کردا ہسپتال دے گیٹ ول آ گیا سی۔ اُدھر سُکھ چین گیٹ اُپر نجراں ٹکائی، دُوسری منزل دے وراںڈے وچ کھڑا سی۔ اندر آؤندی ہر کار ول اوہ دھیان نال ویکھدا۔ اوہنوں رمی دی اُڈیک سی۔ سوا کُو پنج وجے رمی دی گڈی اندر آئی۔ اوہنے گڈی اک پاسے پارک کر دتی تے اندر نوں تُر پئی۔ دونوں بچے اُسدیاں اوں گلاں پھڑی اوہدے سجے کھبے چل رہے سن۔ اُپر وراںڈے وچ

کھڑے سُکھ چین نے رمی نوں ویکھ لیا سی تے اوہ اوہدے اُپر آؤن دی اُڈیک کر رہیا سی۔ اُدوں ہی دوناں پاسیاں توں ایپھ بی آئی دے اپھسراں نے رمی نوں گھیر لیا۔

"میم، یو آر انڈر اریسٹ۔ یو ہیو اے رائیٹ ٹو سٹے کُوآئیٹ۔ ادروائیز اینیتھنگ سیڈ وائی یو ول وی جوسڈ اگینسٹ یو ان دا کورٹ۔" انا کہندیاں اوہناں نے رمی نوں اریسٹ کرکے گڈی وچ بٹھایا تے تُردے بنے۔ بچیاں نے چیک چہاڑا پایا۔ پر اوتھے اوہناں دی کسے نے نہ سُنی۔ پمے نے اگانہہ ہو کے بچیاں نوں بُکل وچ لے لیا۔ اُپر کھڑا سُکھ چین وی حیران پریشان ہیٹھاں ول رمی نوں اریسٹ ہوندیاں ویکھ رہیا سی۔ جدوں نوں اوہنوں کُجھ سمجھ وچ آیا تے اوہ ہیٹھاں نوں جان لئی تُرن لگیا تاں اُدوں نوں اوہنوں وی ایپھ بی آئی والیاں نے گھیر لیا، اتے رمی واگوں ہی اریسٹ کرکے گڈی وچ بٹھاؤندیاں اوہنوں آپنے نال لے تُرے۔

اک پاسے کھڑی ڈاکٹر جسلین وی سارا کُجھ ویکھ رہی سی۔ اوہنے پہلاں رمی نوں اتے فیر سُکھ چین نوں اریسٹ ہوندیاں ویکھیا۔

'ہیں !کریمنل تاں اوہ مریض سی۔ پر اریسٹ ایہہ ہو گئے؟ 'من ہی من سوچدی ڈاکٹر جسلین پمے دے کمرے ول نوں بھجی۔ اگانہہ بیڈ خالی پیا سی تے کمرہ بھاں بھاں کر رہیا سی۔ اگلے کمرے وچ جسی زخماں دی تاب نہ جھلدی ہوئی، آخر سُواس تیاگ گئی سی۔

اُدھر نارتھ ٹاور دے ساہمنے والے فائر ڈیپارٹمنٹ آف نیویارک دے سٹیشن نمبر ٹین وچ اک پاسے اوہناں فائر فائیٹراں دے ناواں دی لسٹ ٹنگی ہوئی سی جو

کہ ایس ٹریزڈی ویلے لوکاں دی جان بچاؤندے ہوئے شہید ہو چکے سن۔ ہُنے ہُنے اوس لسٹ وچ اک نام ہور شامل کیتا گیا سی۔ ایہہ نام سی 'دیشپال شرما' دا۔

ساری رات سفر کر کے گُرلابھ عُرف پرمویر عُرف پما سویرے جیہے پیس برج والی کسٹم چیک پوسٹ تے پہُنچ گیا۔ دونوں بچے پچھلی سیٹ تے سُتے پئے سن۔ کسٹم آفیسر اوہناں دے پاسپورٹ ویکھدا بولیا۔

"کمنگ فرام نیویارک؟"

"ییس سر۔"

"بن یو آلرائیٹ؟"

"نو سر۔ آئی ہیو لوسٹ مائی سسٹر، نیفیو اینڈ بردر، ان دا ٹون ٹاورز۔"

"او !سوری ٹو ہیر دس۔" ہمدردی پرگٹاؤندیاں کسٹم آفیسر نے ایںٹری دیاں سٹمپاں لا کے پاسپورٹ اوہنوں واپس پھڑا دتے۔ اوہنے لمبی ٹرن مار کے گڈی ہائی وے تے چڑھائی تاں ساہمنے دھُندلا جیہا سورج نکل رہیا سی۔ ہائی وے اُپر 'ویلکم ٹو کنیڈا' دا سائین دس رہیا سی۔

سماپت